

Altun Qiz

بۇلاق

بۇلاق

(ئۇيغۇر كىلاسسىك ئەدەبىياتى ۋە خەلق ئېغىز ئەدەبىياتى مەجمۇئەسى)

(ئومۇمى 17 - سان)

AltunQAZ

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

1985 - يىلى ئۈرۈمچى

م-ۋ-ئ-د-ە-ر-د-ج-ە

- چاھار دەرۋىش..... ئابدۇرېھىم نىزارى، نورۇز ئاخۇن كاتىپ زىيائى
- 1 نەشرگە تەييارلىغۇچى: ئىسراپىل يۈسۈپ.....
- داستان پادىشا ئىسكەندەر..... ئەلىشىر نەۋائىي
- 86 نەشرگە تەييارلىغۇچى: قۇربان بارات.....
- ئىشتىياقنامە..... مۇھەممەد غېرىب شەھىيارى
- 217 نەشرگە تەييارلىغۇچى: ياسىن ئىمىن.....
- دەرۋىنەجات..... ئابدۇرېھىم نىزارى
- نەشرگە تەييارلىغۇچىلار: ئابدۇقادىر مۇھەممىدى، مەتكىرەم ئىسمايىل، مەتتۇردى
- 313 مىرزا ئەخمەت.....

خەلق ئېغىز ئەدەبىياتىدىن

- ئۇيغۇر خەلق قوشاقلرى
- 68 رەتلىگۈچى: غاپپار ئەخمەت.....
- ئۇيغۇر خەلق ماقال - تەمسىللىرى
- 70 رەتلىگۈچى: ماخمۇتجان ئىسلام.....
- ئۇيغۇر خەلق چۆچەكلىرى
- تەلەپلىك پوچى
- 79 رەتلىگۈچى: نۇرمۇھەممەت ئەرسىزى.....
- ئۈچ كەلمە سۆر
- 82 رەتلىگۈچى: مەتنۇرى توختى.....

چاھار دەرۋىشى

ئابدۇرېھىم نىزارى، نورۇز ئاخۇن كاتىب زىيائى

نەشرگە تەييارلىغۇچى: ئىسراپىل يۈسۈپ

ئول تۈنىكىم-ئىككىنچى دەرۋىش باشىدىن ئۆتكەن ۋاقىتتا تىنى بىر-بىر تەقەرىم قىلىپ ئىتتىمىمغە يەتكەندە، پادىشاھ ئازادە بەخت ئۆز قەسىرىگە يانپ كېلىپ، دەرۋىشلەر-نىكى ئول تاق ئىچىدە كۆرۈپ ئېدى، ئۇلارنى دەئۋەت قىلغالى كىشى ئىمبەرگەنى ۋە بۇ بىنەۋالار پادىشاھ بارگاھىغە بارىپ ئىتائەت تەرىقىم بەجا كەلتۈرگەنى ۋە ئول دەرۋىشلەر خاتىرى دەلالەتتىكى دەقىمى قىلماق ئۈچۈن پادىشاھ بۇلبۇلۋار ئەنجۈمەندە نەۋاسازلىق ئەيلەگەنى

تالۇن ئاي كەبى ھەم ھىلالىكىنى ئەۋج.
تەكلىق قىلىپ شاھ ئالى نىشان،
غەرىبىلەرگە مۇنداق قىلىپ دۇرۇشمان.
دېدى: كەي فەنا دەشتىنىڭ ئەرلەرى،
بەقا گۈلشەننىڭ سەنەۋبەرلەرى.
نەيەردىن كېلىپ سەن بارۇرسەن قايان؟
دېگىل ئەرزۇ ھالىڭ ماڭا ناتەۋان.
بۇ يەڭلىغ جەۋاب بەردى دەرۋىشلەر،
دەلىرى زەمان نىڭ ئەندىشلەر.
فەلەكدىن يېتىپ بىزگە ئەۋۋارەلىق،
لىباسى دەرىدە پۇتى يارەلىق.
يىراق ئەيلەدى ياخشى نېمە ئەلىن،
سالىپ نەۋى نەۋى مۇشەققەتلەرىن.
كى فەرسۈدەلىكىنىڭ ئىچىپ زەھرىنى،
يۈرۈپىمىز كېزىپ بەررىمىلە بەھرىنى.
بۇ مەننى ئاڭلاپ شەھ نىكىبەخت،
ئەدالەت پەناھ شاھ ئازادە بەخت.
قىلىڭ سەرگۈزەشتى رەۋاياتىنى،
كى دەۋراندا كەچكەن ھىكاياتىنى.

بۇ دەرۋىش سۆزىنى ئەدا ئەيلەدى،
مۇئەزرىن ئوشۇل ۋەقت نىدا ئەيلەدى.
چۇتاڭنىڭ خورۇسى ئورۇپ باڭى سەخت،
كى پىنھان يانپ كەلدى ئازادە بەخت.
يانپ ئوردا ئىچىرە كېلىپ تۇشتى شاھ،
سەرىر ئۈزرە چىقتى ۋەلى چەكتى ئاھ.
دېدىكىم كۆرۈم تۇشتى دەرۋىشىغە،
نە دەرۋىشلەر بەلكى دىلىرىشىغە.
قاشىمغە يەتۈرسۇن يەساۋۇل ئانى،
دېسۇن شاھ دەئۋەت قىلادۇر سېنى.
بارىپ تاپتى ھاجىپ بۇ دىلخەستەنى،
نەدىلخەستە بەلكى گۈلدەستەنى.
دېدى: سىزنى چىرلار ئەمىرى زەمان،
تەۋەققۇفنى تاشلاپ بولۇڭلار رەۋان.
كى فەرمان ئىشتى يېتىپ كەلدى چۈست،
ئەمىرنىڭ قاشىمغە ھەمە كۆڭلى رۇست.
قىلىپ زىرى تەختىن زەمىن بوسلۇق،
دېدى بىزگە قىلساڭكى مەنۇسۇلۇق.
خۇداۋەندە قىلسۇن كەمالىكىنى ئەۋج،

ئەۋانلار بۇلاردىن نۇقۇل ئەيلەدى.
 ئۇلارنىڭ سۆزىنى قىلىپ ئىستىمائىد،
 يامان - ياخشى ئىشىدىن تاپىپ ئىنتىلا
 كى ئەتراقلاردىن دەر ئېردى خەبەر،
 ھىكايەتلەرنى قىلىپ سەربەسەر.
 بىرەۋنىڭ بىساتى ئۈزە لەئلى بار،
 ئانىڭ مەسلى يوقتۇر كۆرۈڭ شەھرىيار.
 ھەمولىدەم قاشىمغە بولۇپ ھازىر ئول،
 دېدى: پادىشاھا مۇرادىڭ ۋۇسۇل.
 كەرەم بىرلە باقسۇن مۇرادىڭ سېنىڭ،
 كى بولسۇن بۇ لەئلىم فىدايىڭ سېنىڭ.
 ئالىپ قوللارمىغە نەزەر ئەيلەدىم،
 كى ۋەزىن سە مىسقال مۇقىر ئەيلەدىم.
 ۋەقايىمدا ئانداغ خەتەرى ئانىڭ،
 يوق ئېردى ئويۇمدا نەزەرى ئانىڭ.
 بولۇپ ئول كىشىدىن كۆڭۈل ئانچە شاد،
 كى ئىنتام قىلىدىم ئەدەددىن زىياد.
 ئەسالەت ئېلىدەك تۇتۇپ ئېھتىرام،
 بېرىپ نەچچە كۈنلەر قاشىمدا مەقام.
 بىلۇر ئېردىم ئانداغ ئانى مۇئەبەر،
 مەجالىس ئەنئەم ئاراشىرى نەر.
 قولۇمغە لەئلىنى ئالىپ ھەركۈنى،
 دەر ئېردىم خەلايىقى كۆرۈڭلەر مۇنى.
 بولۇرمۇ جەھاندا بۇ يەڭلىخ لەئلى،
 كى قىلماسمەن ھەرگىز جەھانغە بەدل.
 كېلىپ ئېردى رۇمغە فەرەڭ ئەلچىسى،
 بۇ تەئرىغىنى ئىشىتىپ كۈلەر ئول بىسى.
 بۇ مەجلىسدە ھازىر بار ئېردى ۋەزىر،
 كى قىلماي بۇ ئايغان سۆزۈمنى پەزىر.
 دېدى: ئەي شەھىنشاه گەردۇن نەما،
 سېنى تەڭرى قىلمىش مەسالى ھۇما.
 نەچە بېھتەر ئۆلسە ئەگەر پارە سەڭ،
 جەھان خەلقى بىرلە ئانى قىلما تەڭ.
 ئېرۇر تاجىرى كىم خۇراسان ئارا،
 يۇرۇر يول ھەمىشە ھىراسان ئارا.

غەربىلەر دېدى: شاھ گەردۇن مىسال،
 خۇدا بەرمەسۇن دەۋلەتىڭگە زەۋال.
 ۋەفاسىز جەھاندىن يېتىپ ئافەتى،
 تەكەللۇمغە يوقدۇر دەمى تاقەتى.
 داغى قۇدرەتى يوق ئىشىتمەككە ھەم،
 زەبان گۈنىگىلالۇ قولاقدۇر ئۈمەم.
 شەھىنشاه خەندە قىلىپ گۈل كەبى،
 نەۋاساز بولدىكى بۇلبۇل كەبى.
 دېدى: ئەي غەربىلەر بولۇڭ مەسمەد،
 ئانىڭ بىرلە بولغاي غەمىڭ مۇرتەفەد.
 نەكىم ئۆتكەن ئاخشامدا ئىككى كىشى،
 ھىكايەت گۇزارلىق ئىدى ۋەرزىشى.
 ئۇلارنىڭ سۆزىنى تەمام ئاڭلادىم،
 كى جانىم قۇلاقى بىلە تىڭلادىم.
 چۇ مەن ھەم جەۋاھىرلارم پاش ئېتەي،
 دىلىڭلار سېرىرىدا ئەفراش ئېتەي.
 قۇلاق دۇرچى ئىچىرە سالىڭلار تېرىپ،
 دېمەيكىم قۇلاقغە يۈرەكنى يارىپ.
 كى نۇكتە سۈرەرگە تۇرۇپ پادىشاھ،
 غەربىلەر بۇ سۆزگە بولۇپ ئىنتىباھ.
 قۇلاق سالىدى ئانداغ دىلۇجان بىلە،
 بولۇپ فەيز ئاسار گىرىيان بىلە.
 بۇ يەڭلىخ ئېرۇركىم سۆزى مەزمۇنى،
 سەفەت ئۈزەر تەھرىر قىلايىن مۇنى.
 چۇ دەۋلەت كۈنگە يېتىشتى زەۋال،
 بەقا سارى قىلدى پەدەر ئىنتىقال.
 بۇھەنگامە ئېردىم ھەنۇز نەۋجەۋان،
 كى بولدۇم ئاتا ئورنىدا ھۆكىمران.
 بولۇپ ئەمرىم ئىچىرە ھەمە ئەھلى رۇم،
 سىپەھلەر قاشىمدا تۇزۇپ چۈن نۇجۇم
 جەھان ئىچىرە زەبىتم سالىپ تۇمتەراق،
 كېلۇر بولدى رۇمغە ياقىنۇ بىراق.
 بەدەخشان ئېلىدىن بولۇپ كارۋان،
 مەتائۇ جەۋاھىر ئالىپ نەچچە سان.
 كېلىپ رۇم ئىچىگە نۇزۇل ئەيلەدى،

قىلىڭ ھەرنە بولسە گۇناھىنى مەھۇ،
 ئەگەرچە بۇ ئىشدا قىلىپدۇركى سەھۇ.
 بۇيۇرساڭ ۋەزىرنى كى زىندان ئارا،
 تۇشۇپ بەند ئىچرە ئول ئەفغان ئارا.
 نەكىم بولسە زىندان ئارا نەچچە كۈن،
 رىيازەتدە بولسە ئاڭا كۈنۈتۈن.
 نەسەتلىەر دىيەلپ ئۆزىگە ئۆزى،
 نىتاڭ شىشە يەڭلىغ سۇزۈلسە سۆزى.
 بۇ مۇددەتدە سەندىن غەزەب ھەم يىراق،
 بولۇر ئانى ئۆلتۈرمەگەن ياخشىراق.
 بۇ سۆزلەرنى ئەلچى بەيان ئەيەلگەچ،
 جەھانسالقىنى ئەيان ئەيەلگەچ.
 كۆرۈندىكى مەتئۇل ئانىڭ نۇكتەسى،
 يىراق بولدى ئانداغ غەزەبىنىڭ ئىسى.
 دېدىم كى ۋەزىرنى قىلىڭ چەھكە بەند،
 نېتاڭ كىم بۇ مەنەت ئاڭا بولسە پەند.
 ۋەزىر تاپغاندا بۇ سۆزدىن خەتەر،
 ئوشۇلدەم يېتىپدۇر ئۆيىگە خەبەر.
 ھەممە ئەھلى بەيتى قىلىپدۇر جەزەد،
 كى خادىملارى ھەم چېكىپدۇر فەزەد.
 بار ئېردى ۋەزىرنىڭ خىرەدمەند قىزى،
 بولۇپ كاھ يەڭلىغ يۈزى قىرەمىزى.
 ياشى ئىككى توققۇز بەسى خوبرو،
 پەرى چېپەرلەرغە ئىدى ئابرو.
 ئاتاسى قىزىغە ئىدى مەھربان،
 قويۇپ ئېردى خىزمەتدە ئول نەچچە جان.
 ياساتىپ ئاڭا ئول مۇئەللا مەقام
 بارۇر ئېردى ئىشردى ئۈچۈن سۈبە - شام.
 چىقىپ ئول مەكانغە بۇ ئادەت بىلە،
 قىلىپ لەھۇ بازى زەرەفەت بىلە.
 ئوشۇلدەم ئاناسى ساچىنى يۇلۇپ،
 قىزىلىگۈل ئۇزارى خەزاندەك سولۇپ.
 كېلىپ دېدى: سەندەك بالا تۇغماغاي،
 سېنىڭ بىرلە كەتسۇن يانا تۇغماغاي.
 ئەگەر تۇغسام ئېردى يەنە بىر پۇسەر،
 كۆزى كور، قۇلاق گاس بەلدە كەمەر

ئانىڭ بىرلە ھەمراھ ئېرۇر بىر ئىتى،
 ئاڭا ئانچە باردۇر ئانىڭ رەئىفەتى.
 ئاسىپدۇر بۇ ئىتغە ئون ئىككى لەئىل،
 ئانىڭ جۇزۇنچە يوق بۇ لەئىلنىڭ بەدل.
 كى يەتمىش مىساقىل ئېرۇر دانەسى،
 ئېرۇر ئول چىراغى بۇ پەرۋانەسى.
 ئىشتىم بۇ سۆزنى كېلىپ ئاچچىغىم،
 چۈشەمسىز بولدى ئاغىزدا تىلىم.
 دېدىم چەھكە تاشلاڭ بۇ كەزىبىنى،
 داغى بەرمەڭىز نان بىلە ئابىنى.
 ھەمە پۇل مالنى تاراج ئېتىڭ،
 ھەمە ئەھل ئەيالىنى ئەخراج ئىتىڭ.
 دېدى ئەلچى: ئەي شاھى ئالەم پەناھ،
 ۋەزىردىن ئۆتۈپدۇر نە يەڭلىغ گۇناھ.
 كى ئەلچى دېدىم بىلىڭ ئەي خىرەد،
 ھەمە جۇرەلاردىن ئېرۇر كىزىب بەد.
 كىشىم يۈرۈسە تىجارەت ئۈچۈن،
 نە مەنەتنى تارتىپ ئەنادەت ئۈچۈن.
 گەھى دەشتلەردە گەھى كەمەدە،
 گەھى قەرىيەلەردە گەھى خەيمەدە.
 يۈرۈپ كۈچلەردە قىلىپ گۇقتىڭۇ،
 ھەيلىنىكى تاپسا ئەگەر تارمۇ.
 زەرۈ سىم تاپغان كەبى شاد ئولۇر،
 نېدىن ئىتغە ئانداغ لەئىلى ئاسۇر.
 يەسەۋۇل ئەيدى ئۆلدەم تەزەررۇد بىلە،
 قىلىپ كۆپ تەمەللۇق تەخەششۇد بىلە.
 ئەيا شەھرىيارا بولۇپ خوش مىزاج،
 ۋەزىرغە ئىنايەت زۇلالىنى ساچ.
 نەكىم دەۋلەتتىگە باشى مەست ئېرۇر،
 زەماننىڭ ئىشى ھەم ئىگىز - پەست ئېرۇر.
 ئەگەرچە ۋەزىرنىڭ سۆزىدۇر دۇرۇغ،
 سېنىڭ ئەھرىڭ ئانداغ تىنۇر ئىچرە چوغ.
 يوق ئەتمە ئانى كۆيدۈرۈپ بىر يىولى،
 ھەۋادىسى كۈلدەك سارۇلسە كۈلى.
 ئىشتىڭ ۋە كۆرسەڭ ئىچىڭ ئاغرىغاي،
 كېيىن فايدە بەرمەس نەدامەتكە ۋاي.

دېدى قىز: نە بولسە مۇقەددەر ئېرۇر،
 مۇقەددەرگە تەدبىر مۇغەييىمىر ئېرۇر.
 قاچان يەتسە ھەقدىن ساڭا بىر بەلا،
 بەلا ئىچىرە بولساڭ ئۇگەر مۇبتەلا.
 نەچۈك قىلسە ئانىڭ قەزاسى ئېرۇر،
 ئاڭا سەبىر قىلماق رىزاسى ئېرۇر.
 يىغى زار قىلماق ئاڭا خۇب ئەمەس،
 كى ئەھلى رىزاغە بۇ مەرغۇب ئەمەس.
 نەسەتلىرىنى ئىشنىتى ئانا،
 بولۇپ پەست قىلماي تەكەللۇم يانا،
 ئەيا ساقىيا جامى مەردانە تۇت،
 كى نۇش ئەتسەم ئانى قۇيۇپ يانە تۇت.
 ئانىڭ كەيغى بىرلە ئۇراي قاتتىغ ئاھ،
 نېتاك لۇتقى قىلسە بۇ مەرەمغە شاھ.

بۇ غەملىك كۈندە بولۇپ ياۋەردىم،
 دېمەي ياۋەردىم كىم بولۇپ داۋەردىم.
 يىراق قىلغاي ئېردى بۇ ئەندۇھدىن،
 باشمىغە يىقىلغان ئاغىر كۈھدىن.
 دېدى قىز: نە بولدۇڭ بۈگۈن ئەي ئانا،
 نەھاجەت يامان سۆز نەقىلدىم مەنا.
 دېدىكىم ئاناسى ئەيا دىلىپسەند،
 ئاتاڭنى مەلىك چەھ ئارا قىلدى بەند.
 يېتىپ بىر تەكەللۇم بىلە ھادىسى،
 كى زىندانغە سالماق بولۇپ بائىسى.
 قىلىپدۇر بىرەۋنىڭ ھىكاياتىنى،
 خاجە سەگ پەرەستنىڭ رىۋاياتىنى.
 ئوغۇل بولساڭ ئېردى ئەگەر كاشكى،
 ئىلاج ئىزۇر ئېردىڭ مەگەر كاشكى

ۋەزىر پۇر تەبىرنىڭ قىزى ئاتاسىغە بۇ ھادىسە يۈز كەلتۈرگەننى ئاڭلاپ، فەدەك
 ئەلچىسى بىرلە تاپىشىپ، لىباسى مەردانە كىيىپ خاجە سەگ پەرەست ئۈچۈن ئۆز شەھىرىدە-
 دىن خۇراسانغە ئەزم ئەتكەنى ۋە بۇ مەھەپىكەرنى ئەلچى مەقسەد يېرىگە يەتكۈزگەنى
 ۋە قىز خاجە بىلە مۇلاقات بولۇپ ۋە خاجە ئاڭا تەئەششۇق پەيدا قىلغانى ۋە ئانىڭ
 ھۆسنى شۇئائى خۇراسان شەھرىگە پەرتەۋ سالپ، ئۇلۇس خەيلى ئاشىقتە ۋە سەراسىمە
 بولغانىنى ئىزھار ئەيلەمەك ۋە پەرىۋەش خاجە بىرلە ئۆز شەھرىگە ئەزم ئەتكەننى ئەيان
 ئەيلەمەك

ھەمولى سەگ پەرەست كىم خۇراساندا دۇر،
 نېتاك كىم كەتۈرسەم ئەگەر ئاندا دۇر.
 قاچان كەلمەسە ئول قىلۇرمەن ئىلاج،
 ئۆزى شاھىغە كەلتۈرۈپ ئەھتىياج.
 ئەكابىرلاردىن ئالىپ رۇقئەئى،
 ئېرۇركىم خۇراسان ئۇلۇغ بۇقئەئى.
 شەھادەتكە يازسام شەرەفلەر ئاتىن،
 ئالىپ كەلسەم ئاندىن مۇھۇرلۇق خەتىن.
 بۇ مەكتۇبىنى كۆرسە شەھنىشەھ ئۆزى،
 مەگەر راست بولغاي ئاتامنىڭ سۆزى.
 خەلاس ئەتسە تەگىرم ئانى چاھدىن،
 قۇتۇلسە ئەمەس تاڭ ئانام ئاھدىن.

ۋەزىرنىڭ قىزى كۆپ تەفەككۈر قىلىپ،
 قۇيى سالىدى باشىن تەھەييۇر قىلىپ.
 فەراسەت بىلە ئەيلەدى بۇ خىيال،
 رەسۇلغە بارىپ ئەيتايىن ئەرزۇھال.
 فەرەك ئەلچىسىنىڭ قاشىغە بارىپ،
 تەۋازۇتلار ئەيلەپ ئاڭا يالبارىپ.
 كىرىپ خەلۋەت ئىچىرە دېدى سۆزنى خاس،
 ئاتامنى نەئىشدا قىلۇرمەن خەلاس.
 سالىپ ئەلچى لەھزە باشىنى تۈبەن،
 دېدىكىم نەتەدبىر دەيىن سىزگە مەن.
 دېدى قىز بۇ يەردە مېنىڭ خاھىشىم،
 سېنىڭ بىرلە بارسام تۈگەنگەي ئىشىم.

قاراپ تۇرغاي ئاندا بۇلار ھەر قايان.
كى نۇندەك ئىگىلىشىش بۇلار بويىلار،
تۇشۇپدۇر بەلگە سەرى مويىلار.
يەنە تىرناقىدۇر پەلەك ناخۇنى،
سارىغلىقتا يوقتۇر يۈزىدە خۇنى.
بۇ يەڭلىغ جەفانى كىشى كۆرمەمىش،
جەفا تاشىن ئانداغ فەلەك ئۆرمەمىش.
بولۇپ ئىككى زەنگى ئاڭا پاسىبان،
بىرسى يىلاندىك بىرسى چەيان.
يۈمۈپ ئاغزىنى قىز دىمەي قەۋلىنى،
مەگەر ئايتۇر ئېردىكى لاھەۋلەنى.
يۈرۈپ ۋەھشەت ئىلە بەش - ئالتە قەدەم،
يەنە بىر دوكان فەرشىغە بولدى زەم.
سالىپدۇركى ئاندا بەرشەم بىسات،
كىشى باسمىس ئاندا قىلىپ ئېھتىيات.
تۇرار فەرش ئۆزىرە ئەجەب سەندەلى،
ياپىغلىغ ئانىڭغە ياشىل بەخمەلى
بۇ بەخمەل تۇشەك دە ياتىپدۇر بىرئىت،
تۇرار خىزمەتدە بەش - ئالتە يىمگەت.
كى زەربەفت جۇلىنى ياپىپدۇر ئاڭا،
ئون ئىككى لەئلىنى ئاسپدۇر ئاڭا.
يىمەككە قويۇپدۇر لەگەندە تەئام،
سۈزۈك سۇ مۇھەببەت قىلىپ ياخشى جام،
كى خىزمەتدە قويغان ئىكى پاسىبان،
تۇتۇپ بىرسى مۇرەۋۋىچ بىرسى كەتان.
كەتاننى كى زەردىن قىلىپ بافتە،
ئۇچاسىن سىلاپدۇر تۇتۇپ تەھبەتە.
كى تاۋۇس پەردىن قىلىپ يەلپۈگۈچ،
نەپەردىن كى زەردىن قىلىپ يەلپۈگۈچ.
ئانى يەلپۈر ئېردى قاشىدا تۇرۇپ،
يىراق بارماس ئېردى مەجالسى قۇرۇپ.
بۇ مەزكۇر لەئلى كىم تىزىغلىق ئىدى،
كى قىلادەسىدە ئاسغىلىق ئىدى.
كۆرۈپ قىز بۇ يەڭلىغ ئەلاماتىنى،
خاچە بىرلە ئىمتدا مەقاماتىنى.

دېدى ئەلچى: قىلىدىم سۆزۈڭنى قەبۇل،
كى يول جابدۇقىنى ئالىپ تېز بول.
ۋە لېكىن ئىشىڭنى تۇتۇپ ئىختىفا،
ماڭا ۋە ئۆزۈڭگە يەتۈرمەي خەفا.
قىلىپ رەنكىڭىزنى يەنە ئۆزگەچە،
كىشى تۇيماغۇدەككىنە ئۆزگەچە.
قىلىپ مەشۋەرەت ئەلچى بىرلە بۇ قىز،
سەفەر جابدۇغىن ئەيلەدى رۇستەخمىز.
چۇقىز كەيدى ئەگىن ئەرنەلەر كەبى،
ئۆزىنى قىلىپ نەۋجەۋانلار كەبى.
مەتائۇ جەۋاھىر ئالىپ ئاقىلە،
كى تۇجىجلارلاردەك قىلىپ ئامىلە.
خەلايىق كۆزىدىن نىھان بولدى ئول،
بارىپ ئەلچى بىرلە رەۋان بولدى ئول.
يۈرۈپ ئەلچى بىرلە ھىراسان ئارا،
يېتىشتى بىناگاھ خۇراسان ئارا.
چۇكارۋان سەرايغە كىرىپ تۇتتى جاي،
دەر ئېردى خەلايىق مۇنى بەچچەباي.
ئاڭا قۇرقەتدە بولۇپ بىقەرار،
قىلىپ كۆڭلى بازارىنى ئىختىيار.
بار ئېردىكى ئاندا ئۇلۇغ چارسۇ،
چىقىپ بولدى شەخمىس بىلە روبەرو.
دوكاندا مەتائى ئېرۇر بىشۇمار،
گۇمان بىرلە سالى ئېرۇر قىرق ياشار.
كېيىپدۇر بويىغە لىباسى بەلەند،
كۆرۈنگەي زەرى ئەل كۆزىگە پىسەند.
قاشىدا تۇرۇپدۇر نەچچە چاكەرى،
كىيىپ رەك بەرەك تون ئانىڭ ھەربىرى.
قۇلىن لام ئەلنى قەددىنى خەم قىلىپ،
ئوقۇپ ھىرزلارنى ئاڭا دەم قىلىپ.
ئۆزى ئولتۇرۇپ شاھى شاھانەدەك،
تۇرۇپ خەلقى ئانداغىكى پەرۋانەدەك.
تۇرۇپ ئاندا ئىككى تۆمۈردىن قەفەس،
ئىچىگە سولانغان ئېرۇر ئىككى كەس.
ئىشىكى ئېتىگىلىك چىقالماس بۇيان،

دېدى بولدى بېشەك رەۋا ھاچەتسىم،
 بەھەمدۇللاھ دەفە بولۇپ ئافەتسىم.
 بولۇپ قىزغە مەۋجۇد چۇ دۇررى مۇراد،
 كۈلۈپ غۇنچە يەڭلىغ چىنان بولدى شاد.
 دېدىكى ئاتامنى خەلاس ئەيلەگۈم،
 كى شەھغە ۋەزىرلىقنى خاس ئەيلەگۈم.
 يۈرۈر ئېردى ئانداغ تەھەببۇر قىلىپ،
 ئالىپ كەلمەككىگە تەھەۋۋۇر قىلىپ.
 يۈرۈر ئېردى يىلدام قىلىپ سەير ئول،
 قاراپ ھەر تەرەفكە يۈرۈر ئېردى يول.
 نەزەر قىلدى خاجە مۇكا تېز - تېز،
 تىگىپ ئىشىق ئوتى بولۇپ رۇستە خىز.
 دەر ئېردىكى بۇياش نە ئىنسان ئېرۇر،
 نە ئىنسان بەھىشت ئىچرە غىلمان ئېرۇر.
 كۆزى تۇشسە كىمنىڭ كى بازاردا،
 بولۇر ئېردى بېشەك يىغى زاردا.
 ئانىڭ ھۆسنىگە ئەل تەماش قىلىپ،
 كى بىر كۆرگەن ئەل يۈز تەمەننا قىلىپ.
 ئۇلۇس ئىچرە ئانداغكى غەۋغا ئىدى،
 غەرەز غۇلغۇلەدىن بۇ رەئنا ئىدى.
 خاجە بى تەۋەققۇف بۇيۇردى كىشى،
 دېدىكىم كەتۈرگىل ئانىڭ بارئىشى.
 يۈرۈپ ئول سەبادەك قىلىپ ئىزتىراب،
 دېدى سەرۋى قەدغە كى ئەي ماھىتاب.
 سېنى خاجە ئۆيگە قىلادۇر تەلەب،
 ئانىڭ كۆڭلى ئىچرە سالىپ سەن شەغەب.
 كېتىدۇر قولىدىن زىمامى خىمال،
 بولۇپدۇر ئاگا ئارزۇيى ۋىسال.
 چۆبەرنا دوكانغە خىرام ئەيلەدى،
 بارۇرغە بەسى ئىزدىھام ئەيلەدى.
 قوپۇپ خاجە چىقتى ئانىڭ ئالىغە،
 پەدەرۋار سۆيىدى خەتۇ خالىغە.
 دېدى: ئايىكى بولدۇم سېنىڭ بۇلبۇلۇڭ،
 قاينۇ گۈلشەن ئىچرە ئاچىلغان گۈلۈڭ.
 ئېرۇرسەنكى قايسى سەدەفنىڭ دۇرى،

قاينۇ ئاسماننىڭ مەھى خاۋەرى.
 جەھاننى مۇنەۋۋەر قىلىپ مەشئەلىڭ،
 نەبىەرگە بارۇرسەن نەدۇر مەنزىلىڭ.
 دېمىش بەخت - ئالىملارنىم بولدى گۈم،
 كى قۇستەنتەننىيە مەنىڭ مەۋلۇدۇم.
 ئاتام ياشلىقىدا تىجارەت قىلىپ،
 يۈرۈر ئېردى ئانداغ زەرافەت قىلىپ.
 جەۋانلىق كېتىپ يۈزلەنمىپ پىرلىق،
 بولۇپ مىسلى روباھ كېتىپ شىرلىق.
 زەئىفى ئولدى گۈشە قىلىپ ئىختىيار،
 ماڭا قالدى ئاندىن ھەمە كارۇ بار.
 تاپاي مەنغەئەت دەپ سەفەر ئەيلەدىم،
 دىيارى ئەجەمگە گۈزەر ئەيلەدىم.
 ئىشتىلىدى ئانداغ ئۇلۇغ تىمىنەتنىڭ،
 داغى مەئلۇم ئولدى يەنە سىيرەتنىڭ.
 مۇلاقاتىڭ ئەتتىم بەسى ئارزۇ،
 مىنىڭ كەلمەگۈمگە ھەۋەس ئېردى بۇ.
 بەھەمدۇللاھ بولدى كۇشادى ئىشىك،
 سېنى تاپتىم ئاخىر جەھاندا تىرىك.
 دېدى: قايدا تۇشتۇڭ ئەيتىمىز ماڭا،
 كى بىر جاي راسلاپ بىرەيسىن ساڭا.
 كېلىپ تۇشكەي ئاندا ھەمە چاكەرنىڭ،
 نەمالۇنە مەركەب خەرۇ ئەستەرنىڭ.
 دېدىكى تەلەتتۇق بىلە باقسەڭىز،
 مېنىڭدەك غەربىغە نەزەر قىلسەڭىز.
 خەلايىق ئىچىدە ئېرۇر ئابىرۇ،
 تۇمۇز فەسلى كىرگەن كەبى باغقە سۇ.
 دېدى بىر قۇلغىغا ئالىپ كەل بۇيان،
 بۇ مېھمانغە راستلاپ بېرىڭلار مەكان.
 كى ئارام ئالسۇن تۇشۇپ خانەگە،
 باراي دىسە بارسۇن ئەگەر يانەگە.
 بۇيۇردى قۇلىنى رەۋان بولدى ئول،
 يېتىپ باردۇق ئاندا ماڭىپ نەچچە يول.
 ئىتىغە مۇئەككەل ئىدى نەچچە كەس،
 قۇچاغلاق بىرىسى قۇچاقىدا بەس.

يىگۈنچە تۇراسىز ئاشىغە قاراپ.
 كېلۈر ئالدىڭىزغە كى ئاندىن تەئام،
 تەناۋۇل قىلۇرسەن ئىشىك تۇرغە خام.
 مەزاھىدا ئىمتى بىلمىش نەجىس،
 فەرەك مەزھەبى ھەم بۇيەڭلىغ ئەمەس.
 بۇ ئىككى كىشىنى تۇتۇپ كۆپ ھەقىر،
 غىزايى قىلۇر سەن ئەزايى سەئىر.
 تويۇپ ئىت نەزەر ئەيلەمەس ئاشىغە،
 بۇ ئاشىنى بېرۇرسەن قارىنىداشىغە.
 قايان كەتتى ئىسناق قايان كەتتى بەزل،
 ئىشىك كۆپ خەتەردۇر مەگەر بولما ئەزل.
 دېدى: خاجە دەرسەن بۇ سۆزلەرنى راست،
 ئېرۇر نامۇبارەك دەبان قىلما خاست.
 كىچىك - چەڭگە مۇنداغ رەۋىش خوب ئەمەس،
 ئىشىتمەي سۆزۈمنى ساڭا ئەرزەمەس.
 مۇناسىب ئەمەسدۇر ماڭا بۇ خىسال،
 ۋەلى لازىم ئەتتى فەلەك پىر زال.
 نە ئىشلارنى كۈنلەر ماڭا بەردى دەست،
 كۆتەردىم بۇ ئاتنى دېدى سەگ پەرەست.
 بەيان ئەيلەسەم مەن ئەگەر قىسسەنى،
 ماڭا ۋە ساڭا كەلتۈرۈر غۇسسەنى.
 تۇتالمايسە تاقتە ئېشىتكەن زامان،
 سىرىشىكك كۆزۈڭدىن ئاقار مىسلى قان.
 چۈبەرنا ئىشىتتى بۇ ئەفسانەنى،
 تۆكەر بولدى كۆزدىن كى دۇردانەنى.
 قىلىپ ھەممىشىنىلىق ئاڭا ئىككى ئاي،
 ياندا بېرىپ تۇرغالى ياخشى جاي.
 نۇغۇلغان بالادىن ئانى خوب بىلىپ،
 لىباسۇ غىزادا فەرىقتە قىلىپ.
 ئەگەر بولسە لەھزە قاشىدىن بەئىد،
 ھەيات چىراغى بولۇپ ناپەددە.
 خاجە كۆڭلى ئانىڭ بىلە پايى بەست،
 بولۇپ ئېردى بىركۈن ئىچىپ مەينى مەست.
 چۇ بەرنا قاتىغ ئۇن بىلە يىمغىلدى،
 خاجە بولدى غەمكىن نە بولدى دېدى.

بىرىسى كۆتەردى يەنە سەندەلىن،
 ئالىپ يۇردى مۇرەۋۋىيە بىلە مەندەلىن.
 كۆتەردى قەفەسىنى ئىككى زەنگىسى،
 باشى ئۆزى ئالىپ قەبىرە زەنگىسى.
 قىلىپ يولدا ئانچە تەمەللۇقلارنى،
 ئالىپ كەلدى بارچە تەئەللۇقلارنى.
 مېنى قىلدى تەكلىق ئىگىز فەرش ئارا،
 مۇغەننى ۋە مۇترىب تۈزۈپ ماجەرا.
 قۇپۇپ خاجە مەينى تۇتار دەمبەدەم،
 كى سىپقارسام ئانى تۇتۇپ يانە ھەم.
 سۇرۇد بىرلە ئانداغ بولۇپ بەزمى گەرم،
 ئەگەر بولسە خارا بولۇر ئېردى نەرم.
 فۇرۇ تۇشتى خاۋەر بولۇپ ۋەقتى شام،
 كى ئەنۋا - ئەنۋا كەتۈردى تەئام.
 كى ئالتۇن - كۈمۈشتىن ياساغان ئاياغ،
 كىشى كۆرسە جانغە قۇبار نەقىشى داغ.
 بۇ يەڭلىغ تەبەقدە غىزالار يىدۈك،
 ياراتقان خۇداغە سەنالار دىدۈك.
 ئالىپ كەلدى ئىتىغە لەگەنلەردە ئاش،
 يەر ئېردىكى ئانچە سالىپ ئاشىغە باش.
 ئاشىپ قالغان ئاشىنى بۇرادەرلەرى،
 يەر ئېردى قەفەس ئىچىرە مۇز تەرلەرى.
 ئۇرۇپ قامچى بىرلە تولا زۇلم ئېتىپ،
 ئالۇر ئېردى يانە ئىشىكىنى ئېتىپ.
 ئالىپ خاجە ئاندىن ئۆزى ئاچقۇنى،
 مۇبادا قاچار دەپ ئىكى قاچقۇنى.
 كى ئاندىن كەتۈردى ئۆزىگە غىزا،
 قىلۇر ئېرىمىش ھەركۈن بۇيەڭلىغ سەزا.
 بۇ ۋاقىمىنى كۆرگەچ دىدىم ئەلھەزەر،
 مۇرۇۋۋەتتىن ئولمىش خاجە بىخەبەر.
 بۇ ئەتۋار كەلگەچ دىلىمغە ئاغىر،
 چىنان ساقى كۆڭلۈم بولۇپ مىسلى قىر.
 دېدىم خاجە بۇ ئىش مۇناسىب ئەمەس،
 كى مۇنداغ غىزانى كىشى ھېچ يىمەس.
 بېرىپ ئىتىغە ئەۋۋەل غىزا ۋە شەراب،

كۆرۈپ مېھنەت ئانچە كۆڭۈل بۆلۈۋىلى،
 ساچىلماقغە تۇردى مۇرادىم گۈلى.
 بۇ دەۋلەت بىلە يوق ماڭا بىر ۋەلەد،
 قارىلىقدا قىلغاي ئىشىمغە مەدەد.
 رىزا بولساڭ ئېر سېنى فەرزەند ئېتەي،
 كى جان رىشتەسى بىرلە پەيۋەند ئېتەي.
 جەۋابىغە مۇنداغ دېدىم: ئەي ئاتا،
 ماڭا ھەم بۇ يەڭلىغ ئېرۇر مۇددەئا.
 جۇدالىقغە يوقتۇر ماڭا ئىختىيار،
 قىلاي خىزمەتىڭنى بۇجان تەندە بار.
 نە خوشنۇد كى بولسام ئەگەر سىزگە پۇر،
 ۋەلېكىن بولۇپدۇر ماڭا بۇ زەرۇر.
 كى يەئنى ئاتا ۋە ئانام باردۇر،
 مەنى كۆرگەلى ھەم ئۇلار زاردۇر.
 ۋەلەددىن رىزا بولماسا ۋالىدەين،
 تاپالماس قىيامەت فەزاسىدا زىن.
 مۇباداكى مەندىن رىزا بولماغاي،
 مېنىڭ ئىشلارىمدا نەۋا بولماغاي.
 داغى ھەم خۇداۋەند خوشنۇد ئەمەس،
 نەچە تائەت ئەتسەم ماڭا سۇد ئەمەس.
 ئەگەر كەتكەلى يوق ئەجەزەت ماڭا،
 ئىكەۋ بىرلە بارساق شەرافەت ماڭا.
 كى رەنجىدە قىلساڭ قەدەم ئول تەرەف،
 ئوقۇغىغە قىلايمىن بۇ جاننى ھەدەف.
 چۇ دەھرى فەنادا نەفەس تەندە بار،
 ئېتەي سەرف ئۆرۈمنى دىۋانەۋار.
 قولاق سالىدى خاجە بۇ گۇفتارغە،
 ئۆزىن ئۇرسە پەرۋانەدەك نارغە.
 تەئەننىلەر ئەتتى يەنە لاجەرەم،
 كى رۇمغە ئەزىمەت قىلىپ بىشەكەم.
 قىلىپ ۋەلۋەلە ئۆز ئەلايىقلارى،
 ئىشىمتتى خۇراسان خەلايىقلارى.
 كىچىك - چوڭ شەھەردە فەسانە ئوقۇپ،
 يۈرۈپ كوچەلەردە چەغانە ئوقۇپ.

قاۋۇشتۇردى قولىنى دېدى: ئەي پەدەر،
 كى قىلماغاي ئېردىم بۇ يەرگە سەفەر.
 دۇچار ئولماس ئېردىم ساڭا ① كاشكى،
 سەن ھەم باقماس ئېردىڭ (ماڭا) ② كاشكى.
 تاپالماس كېتەرنىڭ ئىلاجىنى ھەم،
 بىلەلمەم تۇرانىڭ رەۋاجىنى ھەم.
 كى شەھرىمغە يانسام ساڭا يەتسە رەنج،
 ئەگەر مۇندا بولسام ئاتاغە شىكەنج.
 بىلەلمەسمەن ئۆمرۈم ئېرۇرۇمۇ دەراز،
 كى بىرىپل ئۆتەرمۇ ۋەيا ئاندىن ئاز.
 ئۆزۈن بولسە بارسام يانىپ كەلسەم ئوق،
 ئېتەكىڭنى قولغە يەنە ئالسام ئوق.
 ۋەلى يوقكى كارى جەھانغە ئىشەنج،
 قىلا ئالمان ھەرگىز ساڭا سۆزنى سەنج.
 بۇ مەئىنىغە خاجە بولۇپ مۇستەمىئە،
 ھۇشى كەللەسىدىن بولۇپ مۇرتەفەئە.
 دېدى سەندىن ئەيرۇ جەھاننى نېتەي،
 جەھاننى نېتەيكىم بۇ جاننى نېتەي.
 خەزان بولسە ھەرگەھ جەھاننىڭ گۈلى،
 تۇرارمۇ ئۇيەردە غەرب بۆلبۇلى.
 سېنىڭ بىرلە ئىشەرەت ئىشى ياخشىراق،
 ۋەگەر بولماساڭ سەن زەھەردۇر مەزاق.
 كۈنى كىم بولۇپمەن ساڭا ئاشنا،
 ماڭا دەۋزەخ ئولدى بۇ دارۇلغەنا.
 نەيەرگە بارۇرسەن باراي بىرلە مەن،
 بارۇر سايە بىرلە قاين بارسە تەن.
 ۋەگەر تۇرماقنى خىيال ئەيلەسەڭ،
 ئەجەم شەھرى ئىچرە ھەيال ئەيلەسەڭ.
 نە دېسەڭ ئانى مەن بەجا كەلتۈرەي،
 ئۆزۈم قۇل كەبى خىزمەتىڭدە ئۆلەي.
 سەلاتىن كەبى كۆپ خەزايىنلارم،
 خەۋاقىندىن ئارتۇق دەفايىنلارم.
 نە ئەتسەم نەقىلسام مۇھەببەت ئېرۇر،
 زەرۇ سەمىم ھەدىسىز ھۇتەررا ئېرۇر.

① ئەسلى تېكىستتا «ماڭا» يېزىلغان. مەنا ئېتەۋارى بىلەن «ساڭا» قىلىپ ئېلىندى.

② ئەسلى تېكىستتا «ماڭا» سۆزى يوق. قاپىيە ۋە مەنا ئېتەۋارى بىلەن قوشۇپ قويۇلدى.

بۇ ئىشلارنى تەڭرى رىزاسى ئۈچۈن،
 ئاتا ۋە ئانا مۇددەئاسى ئۈچۈن.
 يەتۈردۈم ئوشۇل سەگ پەرەست خاجەنى،
 ئىتى بىرلە كەلدى كۆرەرسەن ئانى.
 ئوشۇل لەئىللەركىم ئاسىغلىق ئېرۇر.
 كى زەربەفت جۇل كىم ياپىغلىغ ئېرۇر.
 بىمەمدۇللىلاھ كارىم سەرەنجام ئولۇپ،
 خۇراسان ئىچىدە نىمكو نام ئولۇپ.
 قىلىپ ئېردىڭ ئولكۇن ماڭا سەن دۇئا،
 ئىجابەتكە مەقرۇن قىلىپدۇر خۇدا.
 بارى قولغە كەلدى كۆڭۈل خاھىشى،
 نەجاتىغە يەتكەي ئاتامنىڭ ئىشى.
 ئانا ① فەھم ئەتتى قىزىنىڭ سۆزىن،
 سۈرۈپ تۈتىيادەك يۈزىگە كۆزىن.
 قۇچاقىغە ئالدى قىلىپ گىرىياز،
 تۆكۈپ ياش كۆزىدىن بولۇپ سۇڭۇزار.
 ئاناسى ② قاشىدىن چىقىپ سىمبەر،
 كى قىلدى خاجە مەنزىلىغە گۈزەر.
 كېلۇر ئېردى يولدا بەسى كۆڭلى توق،
 كىرىپ باقسە خاجە بۇ مەنزىلدە يوق.
 دېدىكىم بىراۋگە: بۇلار قايدادۇر،
 جەۋاب ئەيدى فىلھال: بۇلەك جايدادۇر.
 دىلى ئانچە ئانىڭ فەرىشان ئېرۇر،
 كى لالە سۇفەت تەھبەتە قان ئېرۇر.
 كېتىپ سىز بۇيەردىن خاجە بولدى داغ،
 يىقىلدى باشىغە فەلەستۇنچە تاغ.
 چىقىپ قىز بۇ يەردىن ئانى ئىستەدى،
 بىرەۋ كەلدى ئۇترۇ بۇ يەردە دېدى.
 كىرىپ ئۆي ئىچىگە تاپىپ خاجەنى،
 دىل ئاسالىق ئەتتى سۆيۈندى جانى.
 شەھەرگە ياقىن بىر مەكان راستلادى،
 تەۋەللا قىلىپ ئۆي سارى باشلادى.
 مەكان ئېردى ئانداغ ئەجەب خۇش ھەۋا،
 مۇزەببەن ئېرۇر مەسلى جەننەت نەما.

چۇ دىۋانە بولمىش خاجەسەگ پەرەست،
 بولۇپ بىر يىگىت ئىشقىدا پايى بەست.
 مەتاد ۋە جەۋاھىر ئالىپ بىشۇمار،
 كى رۇمغە بارۇرنى قىلىپ ئىختىيار.
 سەفەرنىڭ ئىشىنى تەرەددۇد قىلىپ،
 ئىتى ھەم بۇرادەرلەرنى ئالىپ.
 شەھەردىن ئۆزۈلدى، كىرىپ يولغە جەزم،
 ھەمە كارۋانلار قىلىپ بىرلە ئەزم.
 قويۇپ تېۋەلەرگە چۇ بارى گەران،
 خاجە بىرلە بولدى بۇلار ھەم رەۋان.
 كى بەش يۈزگە يەتتى ھەمە قافىلە،
 بۇ بەرنا بىلە بار بەسى شامىلە.
 ئۆزىن خاجە ئانداغ مۇزەببەن قىلىپ،
 ئىتى زىبىنى ھەم مۇئەببەن قىلىپ.
 جەمائەتكە بەردى خۇدايىم زەفەر،
 كېلىپ رۇمغە تۇشتى ھەمە بىخەتەر.
 چۇ بەرنا خاجەدىن تىلەپ رۇخسەتى،
 دىدىكىم ئىجازەت بېرىپ فۇرسەتى.
 ئالىپ رۇخسەت ئاندىن بولۇپ رەھرەۋان،
 بۇ مەجمۇئىغە تاپماق ئۈچۈن بىر مەكان.
 كى مەفھۇم ئەتتى ۋەزىر مەنزىلىن،
 تۇشۇرگەي بۇ ئۆيگە خۇراسان ئېلىن.
 مەھەللە ئىشىمتتى مۇنىڭ سۆزلەرنى،
 غەزەب بىرلە ئانداغ سالىپ كۆزلەرنى.
 دېدى: تاجىر ئېرمەس بۇ ئەيياردۇر،
 قەۋامىل ئىچىدە تەبەھكاردۇر.
 كىرىپ كۆردى ئاندىن ئاناسىنى ئول،
 ئانا ھەم تونۇدى بالاسىنى ئول،
 كى ئەي نۇرى دىدەم قايان ئېردىڭىز،
 سەفەردىن بۇ يەرگە قاچان كەلدىڭىز.
 دېدىم: پەست بولغىل كېيىن ھال سور،
 يانىپ كەلگۈچە مەن سەن ئۆي ئىچىرە تۇر.
 سۆيۈنگىل دېگىل كىم خۇدايىمغە شۇكر،
 خەبەر راست ئاڭلا دەمى بولما سۇكر.

①② ئەسلى تېكىستتا «ئانا» بېزىلغان، «ئانا» قىلىپ تۈزىلدى.

مۇھىم ئىشلارنىمدا بولۇپ رەھنەمۇن.
 مەنى غەم ئۆيىدىن رەھا ئەيلەگىل،
 بارى ھاجەتەمنى رەۋا ئەيلەگىل.

خاجە كىردى قىز بىرلە ئول خانەگە،
 ئىكەۋ ئەيش ئېتىپ باقمىيىن يانەگە.
 كەل ئەي ساقى تۇغىل مەيى لىلىگۇن،

ۋەزىرنىڭ قىزى خاجەنى خىجىمە ۋە سەرا پەردەلەرى بىرلە مەكانى ئالىيغە نۇشۇرۇپ،
 ئەيش ۋە سۇرۇرغە مەشغۇللۇق قىلغانىدا، بىر سەيپاد شىكاردىن يانىپ كېلىپ كىۋى بۇ
 مەكانغە تۇشۇپ، ئازادە بەختكە كۆرگەننى ھىكايە قىلغانى؛ شاھ بۇ خەبەرنى ئاڭلاپ
 قاشغە، كەلتۈرگەنىدە، فەرەك ئەلچىسى ۋەزىرنىڭ سۆزى راست چىقىپ ۋە ئانى ئىفشا قىلىپ،
 شاھ ۋەزىرنى زىنداندىن خەلاس قىلىپ ۋە شاھ قەفسىدەكى ئىككى كىشىنىڭ ھالىنى
 تەجەسسۇس قىلغانىدا، خاجە ئائىلاچىلىقىدىن باشىغە كەلگەن سەرگۈزەشتىن بەيان قىلغانى

چۇ سەيپاد كۆردى بۇ ئەتۋارنى،
 داغى ئىتغە ئاستانكى زۇننارنى.
 ھەمە ئەقلۇ ھۇشى باشىدىن كېتىپ،
 كى سەيپاد ھەيىرەت كۆلىغە پاتىپ.
 قوپۇپ دېدى ئەمدى ئۆيۈمگە كېتەي،
 مۇنەۋۋەر ئېرۇر ئاي يارۇقدا يېتەي.
 بۇ سەيپاد قاشىغە كىرىپ قىلدى ئەرز،
 دېدىكىم بۇ ئەرزىم ساڭا مىسلى فەرز.
 ئېرۇرسەن شەھىنشاھى ئالى جەناب،
 خۇداۋەندە قىلسۇن سەنى كامىياب.
 كېلىپدۇر شەھەرگە ئەجايىب كىشى،
 ئېرۇر ئول كىشىنىڭ بۇ يەڭلىغ ئىشى.
 تەمام كارى بارىن بەيان ئەيلەدى،
 ھەمە كۆرگەننى ئەيان ئەيلەدى.
 غەزەب ئوتى ئانداغ ئۇرۇپ شۇئەۋار
 دېدىكىم بۇ يەڭلىغ كىشى قايدا بار.
 مەگەر ئول گۇرۇھى مۇشارىك ئېرۇر،
 خۇدا يولىدىن بى مۇدارىك ئېرۇر.
 ئەگەر قىلماسام مەن سەياسەت ئاڭا،
 قىيامەت كۈنىدە زەرەردۇر ماڭا.
 مۇلازىمغە دېدىم چاپىپ ئاندا يەت،
 ئوشۇل يات كىشىنى ماڭا ھازىر ئەت.
 ئاڭا ھۆكۈم ئەيلەدى فەلانئۇ فەلان،
 كى ئاندىن قىلىڭلار پۇلىنى تەلان.

بىرەۋ كىم بار ئېردى سەياھەت شىكار،
 چىقىپ ئېردى بىركۈن بەرايى شىكار.
 يانىپ كەلدى ئۆيگە يەنە كەچقۇرۇن،
 قاراسە گورۇھى تۇتۇپدۇر ئورۇن.
 شەھى كامرانلار كەبى دەبدەبە،
 تۇزۇپدۇر، دېدىكىم قىلاي تەجرىبە.
 ياقىن كەلدى قىلدى بۇلارغە نەزەر،
 خاجە ھەم مۇنىڭدىن ئېرۇر بىخەبەر.
 كى تۇججار بىرلە تەماشى قىلۇر،
 ئەچىپ مەيىنى ئانداغ تەلالا قىلۇر.
 يىغىچ سەندەل ئۇزەر چىقىپدۇر ئۆزى،
 شەھەنشاھلاردەك ئەدالىق سۆزى.
 تۇرار چۆرەسىدە مۇلازىملىرى،
 ياۋۇق ھېچ كېلەلمەس مۇخادىملىرى.
 قاشىدا جەۋانى قەمەر ئەلئەتى،
 بەئەيىنى پەرىدۇر ئانىڭ خىلقەتى.
 خىيالىدا ئانچە تەئەججۇب قىلىپ،
 ياقىن باردى ئاخىر تەئەددۇب قىلىپ
 مەگەر ئەلچى كەلدى ياقا شەھردىن،
 ئەمەس رۇم سىپاھى يانا شەھردىن.
 مۇلاقات بولدى قاشىغە كېلىپ،
 كى ئولتۇردى خاجە يانغە ئالىپ.
 دېدى بەزمگاھدا تۇرۇڭ سائەتى،
 ئەچپ جامى شەربەت ئالىڭ راھەتى

قەزارا ئوشۇل كۈندەكى ئەلچى ھەم،
 قەدىمقى رۇسۇمدا كەتۈردى قەدەم.
 بۇ سائەت قاشمىغە بولۇپ ھازىر ئول،
 قىلىپ خەندە بولدى ماڭا نازىر ئول.
 غەزەب بەھرىم ئانداغ ئاڭا ئۇردى ئەۋج،
 بار ئېردى سىپەھلەر يەنە فەۋج - فەۋج.
 بۇلارنىڭ ئىچىدىن سۇخەنۋەرلەرى،
 خىرەد ئەرەسەسىدە دەللىر ئەرلەرى.
 ئوقۇب شېئىرلارنى قىلىپ ئانچە ئىدىب،
 ئەمىرنىڭ ئىشىغە قىلۇر سىز مۇرەيب.
 دېدى: شەھ قاشىدا ئىشىك تۇت نىھان،
 كى بىھۇدە كۈلكى ئېرۇر كۆپ يامان.
 قوپۇپ ئەلچى دېدى ماڭا ئەرزىنى،
 ئەدا ئەيلەمەككە سۇخەن قەرزىنى.
 دېدى: ئەي ئۇلۇس خەيلىنىڭ مۇھتەرى،
 كى قۇستەنتەنىيە ئېلى بەھتەرى.
 مېنىڭ كۈلمەككىگە سەبەب بۇ ئىشىن،
 ۋەزىر سىزگە يالغان سۆزىنى دىمىش.
 بۈگۈن راست بولسا ئەگەر نە ئەجەب،
 ۋە لېكىن دېگۈنچە قىلۇرسىز غەزەب.
 ئوشۇل لەئلىنى سەن كۆزۈڭ بىرلەكۆر،
 ۋەزىرنى چىقارغىل دېيان ھۆكۈم سۈر.
 بەھەمدۇللاھ ئولكۈن ئاچىپ سىزگە لەب.
 كى ناھەق ئۇلار دەپ گۇناھىن تىلەپ.
 تۇرۇپ ئالدىڭىزدا فەقىر قۇل كەبى،
 نەۋاساز بولدۇم كى بۇلىۇل كەبى.
 نەدېسەم بۇ كۈندە تاپىپدۇر سەبات،
 نېتائىك تاپسە ئەمدى بەلادىن نەجات.
 ئالىپ كەل دېدىمكى بارىپ خاجەنى،
 كۆزۈم بىرلە ئانداغ كۆرەيدەپ ئانى
 ئالىپ كەلدى ئانى ئىبەرگەن كىشى،
 كۆرۈندى غەرايىپ ئانىنىڭ قىلمىشى.
 كىيىپدۇركى خاجە لىباسى بەلەند،
 ئانى ھەركىشى كۆرسە قىلغاي پەسەند.
 چۇ بەرنا بويىدا بۇ يەڭلىغ لىباس،
 قارىنداشلارنىڭغە جەفاكارلىق.

ئېرۇر ئەقىل خىيرە قىلۇرغە قىياس.
 يۈزى گۈل كەبىدۇر سۆزدۇر مەلە،
 دىمە سۆزىنى كىم ئۆزىدۇر مەلە،
 ئالىپ قولغە خاجە بىر ئالىمانى،
 زەھەب بىرلە مەزىرۇب قىلمىپدۇر ئانى.
 قويۇپدۇر يۈزىگە جەۋاھىردا كۆز،
 نە ھاجەت ئانى تەۋسىنى ئەتەككە سۆز.
 ئالىپ كەلدى قويدى مېنىڭ ئالىمە،
 فەلەك رەشىك قىلغاي بۇ ئىقبالىمە.
 قارىنداشى بىرلە ئىتىنى كۆرۈپ،
 غەزەب بىرلە ئانداغ ۋۇجۇدۇم جورۇپ.
 ئاڭا ئەيلەدىم مەن بۇ يەڭلىغ خىتاب،
 كى شەيتان بولۇپدۇر يولۇڭغە ھىجاب.
 ماڭا زاھىر ئولدى فىئالىك سېنىڭ،
 دېگىل راست ئەمدى نەچۈكدۇر دىنىڭ.
 يەنە كىمدۇرۇر ھەم پەيەمبەر ساڭا،
 تەرىقىنىڭ نىمەدۇر بەيان قىل ماڭا.
 دېدى خاجە ئىززۇ جەلالىغە قۇل،
 پەيەمبەر ماڭادۇر نەبى جۇزۇڭگۈل.
 كى يەئنى مۇھەممەد ھەبىبى خۇدا،
 قىلۇرمەن ئانىنىڭ يارىغە ئىقتىدا.
 ئوقۇرمەن نەمازۇ يەنە سەۋمىنى،
 تۇتارمەن سەھەر تەرك ئىتىپ نەۋمىنى.
 ھەمە فەرز ۋاجىب سۇنەن مۇستەھەب،
 ئېرۇر راست بارچە مۇباھۇ ئەدەب
 ماڭا بەردى خاجە بۇ يەڭلىغ جەۋاب،
 يوق ئولدىكى ئەندەك كەزىمى ئىتاب.
 دېدىم: چەھ ئىچىدىن ۋەزىرنى چىقار،
 بۇرۇنقى سۇفەتدە تۇتاي ئىتىبار.
 خەلاس ئولدى زىندان ئىچىدىن ۋەزىر،
 چوگۇربى تۆشۈكتىن چىقىپ بولدى شىر.
 يەنە خاجە بىرلە قىلىپ گۇفتىگۇ،
 دېدىم مەن سۆزۈڭدۇر بارىسى نىكۇ.
 نە دەپ ئىتىغە قىلىدىك ۋەفادارلىق،
 قارىنداشلارنىڭغە جەفاكارلىق.

دېدى؛ شەھرىيارا مۇرەببىي زەمان،
 تۇتۇپ مەن ئۇلۇسىدىن بۇ سىرنى نەھان.
 دېدىم: بۇلەھ ۋەس سەن مۇسۇلمانمۇ سەن،
 ۋەيا ئەھلى غولى بەياپانمۇ سەن.
 ماڭا دېمە مۇنداق بەلا مەئنى سۆز.
 بۇ قىلمىشلارىڭدىن فەقەت كۆڭۈل ئۆزۈ.
 ئەگەر تاپماساڭ سەن بۇ ئىشغە دەلىل،
 قېلىچ بىرلە بىشەك قىلۇرمەن قەتىل.
 خەلايىق سېنىڭدىن ئالىپ ئىبىرەتى،
 تەنىڭغە كىچىك - چوڭ ئوقۇر زەجرەتى.
 دېدى: شەھرىيارا قانىمدىن كېچىپ،
 ئاللىڭ بارچە مالنى ئىشىكىنى ئاچىپ.
 بېرىڭ بىزگە رۇخسەت بۇ ئوغلان بىلە،
 كى جان قالسە بەسدۇر ئاڭا يوق گىلە.
 دېدىم: مۇمكىن ئېرمەس خەلاس ئولماقنىڭ،
 ياقىنىدۇركى يەرگە غەۋۋاس ئولماقنىڭ.
 دېگىل راست سۆزنى، بەھانەڭنى قوي،
 قۇتۇغىل غەزەبىدىن مۇرادىڭغە توي.
 بىناگاھ تارتىپ ئۇزۇن ئاھى سەرد،
 مۇناجات قىلدى بەدەر گاھى فەرد.
 دېدى: ئەي كەرىما رەھىما غەفۇر،
 سەبەب بولماسە ئېردى ماھى خۇتۇر.
 بۇ سىرنى ئىشىتمەس ئىدى ھېچكىم،
 ياپۇشماس ئىدى ھەم بەلا بىرلە بېيىم.
 غەزەب بىرلە باقتىم يەنە مەن ئاڭا،
 جەۋابىڭنى بەرگىل دىدىم مەن ساڭا.
 دېدى: مۇنچە بولماڭ ماڭا خەشمناك،
 زەبان بىرلە قىلماڭ نەھادىمنى چاك.
 قەفەس ئىچرە باردۇر ئول ئىككى كىشى،
 ئەزا ۋە ئەلەمدۇر ئۇلارنىڭ ئىشى.
 ئۇلارنى بۇ يەرگە ھەلى كەلتۈرۈڭ،
 جەۋاب ئەيمەغاندا مېنى ئۆلتۈرۈڭ.
 يەساۋۇلغە ئەيدىم كەتۈرگىل ئانى،
 جەۋاب بەرسە خاجە تۆكۈلمەس قانى.
 ئالىپ كەلدى فىلھال ئۇلارنى ئەۋان،

چىقاردىم قەفەسىدىن ئانى شۇل زەمان.
 كۆرۈپ خاجە دېدى: كېلىڭلەر ياقىن،
 سۆزۈم بولسۇن ئەمدى ئۇلۇس ئىچرەچىن.
 بۇ مەجلىسدە ھازىر بار ئېردى ۋەزىر
 قىلىپ ئەمىر ئانداغ ۋەزىرغە ئەمىر.
 بىرىن ئوڭ تەرەفكە بىرىن سول تەرەفى.
 ئالىپ ئولتۇرۇپ بىل سۆزۈمنى شەرەفى.
 كى ئولتۇردى مۇندا ئىكى بىخىرەد،
 خاجە كىردى سۆزگە قىلىپ جىددۇ جەھد.
 دېدىكى بۇ تۇرغان بۇرادەرلەردىم،
 جەفا بىشەسىدە غەزەنفەرلەردىم.
 بىرى چوڭ ئاغامدۇر بىرى كىچىك،
 سىنئەمكارلىقىدا قېلىچىدىن ئىتىك.
 ئېرۇر شەھرى فارس مېنىڭ مەۋلۇدۇم،
 بولۇپ تالىسىم ئەختەرى مىسلى يەۋم.
 ئاتام تاجىر ئېردى بەغايەت غەنى،
 مۇسافىرلىق ئېردى ئۇلارنىڭ فەنى.
 شەھەردىن شەھەرگە قىلۇر ئېردى تەي،
 تاپار ئېردى سۇدى بالەتافى ھەي.
 ئىدى دەستىمايە سەراسەر ئاڭا،
 يىگىرمە سەككىز تۈمەن مىڭ زەر ئاڭا.
 مەنىڭ سالىم ئېردىكى ئون تۆرت ياش،
 ئاتام بولدى فانى سىرىشك ئولدى چاش
 تۇتۇپ نەچچە كۈنلەر ئانىڭ ماتەمىن،
 كى ئۆتكەزدۈك ئاخىر مۇسبەت غەمىن.
 بۇرادەرلەر ئانداغ قىلىپ مەشۋەرەت،
 تۈگەشتى ئاتاغە تۇتۇپ تەئزىيەت.
 بارىپ ئەقراپادىن كىشى كەلتۈرۈڭ،
 قابۇ ياخشى بولسە ئانى يەتكۈرۈڭ.
 تۇتۇپ مۇئەبەز بىز ئانىڭ قالىنى،
 ئۆلەشىپ ئالالى تەمام مالىنى.
 دېدىم: ئەي بۇرادەر نەچۈك سۆز ئېرۇر،
 مۇنى ئالماسامۇ خۇدايىم بېرۇر.
 ئېرۇر چاكەرىڭلار بەغايەت تولا،
 يۇرۇر خىزمەت ئىچرە خەلا ۋە مەلا.

كۈرۈپ كەلدى ئۆيگە ئەۋانۇ ھەكەم ①،
 ماڭا ئەيلەمەككە جەفا ۋە ئەلەم ②،
 ئالىپ باردى قازى قاشىغە رەۋان،
 ماڭا دىدى قازى: قىلىپسەن يامان.
 نەچۈككەم بۇزۇپسەن شەرىئەت ئىشىن،
 نېگە باتىل ئەتتىڭ ئۇلۇغ قىلمىشىن.
 دېگەن سۆزلەرنىنى بەيان ئەيلەدەم،
 كى ئاخشامقى يەڭلىغ ئەيان ئەيلەدەم.
 ئاغام دېدى: قەۋلىڭ ئەمەستۇر دۇرۇغ،
 كىيىن بولمايغاي ئول كەلامىڭ بۇزۇغ.
 پۈتۈپ بىزگە بەرگىل تەمەسسۇك خەتى،
 داغى ئاندا تۇشسۇن ئۇلۇغلار ئاتى.
 ئاڭا مۆھرى ئۇرسۇن فەزائى زەمان،
 ئانى بىزگە بەرسەڭ تاپارمىز ئەمان.
 ئۆزۈمنى بۇ سۆزگە مەلۇل ئەيلەدەم،
 ۋە لېكىن سۆزىنى قەبۇل ئەيلەدەم.
 ئاتام ئىرسىدىن قولغە ئالىماي دەرەم،
 دەرەمنى دىمەيكىم نەبىشۇ نەكەم.
 ئۇلار ئالدى مەندىن تەمەسسۇك خەتىن،
 شەھادەتكە يازدى ئۇلۇغلار ئاتىن.
 ئاياقچى ماڭا راھ قىلغىل ئەتا،
 ئىچىپ ئانى ھەر سارى ئەيلەي ھەۋا.
 ئانىڭ نەشئەسىدە تەكۈپۈي ئۇراي،
 بۇ مەنزىلدىن ئۆزگە ۋەتەندە تۇراي.

ئۇلار ئوخشە مەن ھەم قىلاي خىزمەتى،
 ئەگەر بولسە سىزدىن ماڭا (ھەد) *شەفقەتى.
 كىچىكلىكىدە بولدۇم ئانادىن جۇدا.
 بۇ كۈنلەردە ئەمدى ئاتادىن جۇدا.
 ئەگەر سىزنى تۇتسە خۇدايىم تىرىك،
 ئاتا بولسەڭىزلەر ئېرۇرمەن كىچىك.
 ئەگەر ھاجەت ئولسە تەئامۇ لىباس،
 خەزايىندا باردۇر دەرەم بىقىياس.
 يىمەك لازىم ئولسە تىلەرمەن ئانى،
 ئەگەر بەرسەڭىزلەر كىيەرمەن ئانى
 بۇ يەڭلىغ دىدىلەر قارىنداشارىم،
 قارىنداش ئەمەسكىم زىيانداشارىم.
 قىلۇر سەن دىلىڭدا بۇ ئەندىشەنى،
 ئەجەب ئۆرگەنپسەن يامان پىشەنى.
 ياقىن كۈندە بىزگە بولۇپ فىتئەساز،
 ئاتا مالى ئەرمەس ئىدى مۇنداغ ئاز.
 يوق ئەتتىڭ ئىكەۋلەن خىراجەت قىلىپ،
 دېسەڭ بىزگە مۇنداغ ئەھانەت قىلىپ.
 ئۇلۇغلار قاشىدا ئەمەس بىزگە خوب.
 ئەمەس بىزگە مۇنداغ داغى سىزگە خوب.
 نە قىلساڭلار ئانداغ قىلىڭلار، دېدىم،
 بۇ ئىشنى ئۆزۈڭلەر بىلىڭلار، دېدىم.
 چىقىپ كەتتى ئۆيدىن ئۇلار بىركۈنى،
 قولاقىمغە كەلدى سىپەھلەر ئۇنى.

خاجە ئاغالاردىن مۇھەلەت تىلەپ نەقلىنىڭ ئەسبابىنى مۇھەييا قىلغانى ۋە خاجە ئول
 مەكانغە بارىپ، ئۇلاردىن زىيادە مال ھاسىل ئەيلەگەنى ۋە ئاغالارى جوھۇدغە قەرزدار
 بولۇپ ئەلەم تارتقاننى ئاڭلاپ جوھۇددىن خەلاس ئەيلەپ، بۇلارنى سەفەرگە ئىبەرگەندە،
 بارغان يېرىدە مال - ئەمۋاللارنى زايىئە قىلغاندىن خەبەر تاپىپ، خاجە ئىستەپ بارىپ،
 ئۆزى ئالىپ بارغان مەتاللارنى تاپشۇرۇپ، شەھەرگە ياقىن كەلگەندە ئۆزى ئىلگەرى ئۆيگە
 كېلىپ ئۇلار ئەمۋالىنى قاراچىلار ئالىپ، ئىككىنچى دەفئە سەفەر ئىختىيار ئەتكەنى

بۇ يەڭلىغ دىمىش دۇر سۇخەن ناقىلى،
 قولاق سال بۇ سۆزگە ئەگەر ئاقىلى.

* ئەسلى تېكىستتىكى «ھەد» سۆزى، ۋەزىن ۋە مەناسىنى ئاھاندا ئارتۇنچە يېزىلىپ قالغان. شۇڭا ئىز-

ناق ئىچىگە ئېلىندى.

①② ئەسلى تېكىستتا «ھەكەم»، «ئەلەم» دەپ يېزىلىپ قالغان.

دېدىمكى بېرىڭلار ماڭا مۇھلەتى،
 يامان بولسام ئەرچە قىلىپ شەققەتى.
 زەمانىكى ئېردى ئاتامىز ھەيات،
 يىراق ئېردى داغى سەمۇمى مەمات.
 قاچان كەلسە ئۆيگە سەفەردىن يانپ،
 ماڭا تۆھفە بەرمەك ئۈچۈن تېزلەنپ.
 يەشىپ يۈكلەرنى ئالىپ ياخشى مال،
 دەر ئېردىكى ئوغلۇم مۇنى كەلگىل ئال.
 ئالىپ قوللارمىغە بۇ مەبلەغنى مەن،
 ساتىپ ئالغان ئېردىم ئۆزۈمگە ۋەتەن.
 بۇ مەنزىل شەھەردىن ئىدى كۆپ يىراق،
 كۆچۈپ كەتتىم ئاندا دېدىم ئەلفىراق.
 تىرىك ئېردى ۋالدى بىلە ۋالدى،
 يۈرۈر ئېردى بىرىت ئۇلار ئالدى،
 بېرۈر ئېردىم ئول ئىت بالاسىغە نان،
 مېنىڭ بىرلە چىقتى كۆچۈنگەن زەمان.
 تۈزۈم ھۆرمەتىنى كۈچۈك ساقلادى،
 بۇرادەرلەردىم ھېچ ماڭا باقمادى.
 كىشىكىم مۇرۇۋۇت ئىشىدىن يىراق،
 نىجىس ئىت ئانىڭدىن ئېرۈر ياخشىراق.
 بولۇپ ئارەمىدە ئۆي ئىچرە ياتىپ،
 كۆچۈردۈم كۈنۈمنى مەتائىلار ساتىپ.
 ئاتام تۆھفە بەرگەن ئىدى قۇل - دىدەك،
 دېدىمكى بۇ قۇللارنى ساتماق كېرەك.
 قىلىپ دەستمايە بولۇپ سەۋداگەر،
 چىتىپ بىر دوكانغە قىلىپ كەررۇ فەر.
 نېتىك تەڭرى بەرسە ئەگەر ياخشى كۈن،
 كى بولسە يېرىم نان قولۇمدا پۈتۈن.
 يىتىپ كۆڭلۈم ئىچرە بۇ ئەندىشەئى،
 كى بەززالىقنى قىلىپ پىشەئى.
 دوكاننى تۇتۇپ فارس شەھرى ئارا،
 قىلۇر ئېردىم ھەركۈن بەيئۇ شەرا.
 بۇ مۇددەتدە ئۆتتى ماڭا ئىككى يىل،
 يۈرۈپ كۈچلەردە قىلىپ قالدۇ قىل.
 زەرى ھاسىل ئولدىكى تۆرت مىڭ تۈمەن

يەتۈردىكى تەڭرىم ئانى بى مەھەن
 تاپىپ ھەر كۈنىدە قۇنۇھۇ زەفەر،
 بولۇپ ئەھلى تۇججار ئارا مۇتتەبەر.
 تەلەب قىلسە مەندىن كىشى نەرسەنى،
 بېرىپ بى تەۋەققۇنى ئاڭامەن ئانى.
 خەلايق ئىچىدە تاپىپ ئابرو،
 قىلۇر ئېردى كەلمەك ئىشىن جۈستىجۇ.
 ئەگەر قىلسە كىمنى خۇدا ئەرجمەند،
 ئەدۈۋ كۆرسە ئانى قىلۇر كۆپ پىسەند.
 ئەزىز ئەتسە كىمنى خۇدايى جەللىل،
 كىشى زەخم ئەيلەپ قىلالىماس زەللىل.
 ئەگەر ئۆلتۈرۈرگە كىشى قەسد ئېتەر،
 ۋەگەر ساقلاسا ئول ئەدۈۋلەر نېتەر.
 بۇ مۇددەتدە ئۆتتى يەنە تۆرت يىل،
 دېدىم بىر قۇلۇمغە فەلان ئىشىنى قىل.
 يانپ كەلدى يىغلاپ قاشمىغە يەنە،
 نە ئىش كەلدى دېدىم باشىغە يەنە.
 دېدى قۇل: ئاڭاڭنى تۇتۇپدۇر جۇھۇد،
 يىتىپ باركى يىلدام قىلۇر ئول نەبۇد.
 ئىشىتىم بۇ سۆزنى قىلىپ ئىزتىراب،
 يىتىپ باردىم ئاندا ئىشىت كامىياب.
 ئاسىپ ئىككىسىنى ئۇرار دەمبەدەم.
 قىلىپ خەلق ئىچىدە ئەزا ۋە ئەلەم.
 يەھۇدىغە دېدىم سوقارسەن نەدەپ،
 ماڭا دە ئىشىتەي ئەگەر بولسا گەپ.
 جۇھۇد دېدى: باردۇر بۇلاردا پۇلۇم،
 بېرەلمەس پۇلۇمنى قىلۇرمەن زۇلۇم.
 كۆرۈپمەن بۇلارنى بەسى يىغلادىم،
 تۇرالماي مەنۇ بىكەسۇ يىغلادىم.
 دېدىم قوي بۇلارنى، پۇلۇڭ مەندىن ئال،
 ئەگەر بەرمەسەم مەن ئەزابلارنى سال.
 دېدى: سەن قىلاي دەپ بۇلارغە ۋەفا،
 بېرەلمەي باشىڭغە كېلۇرمىڭ جەفا.
 كۈچۈك يەتمەگەيكىم ھىمايەت قىلىپ،
 دېگىل سۆز پۇلۇمنى كىفايەت قىلىپ.

دېدىم: ھەققىياتنىڭ ئېرۇر قانچە زەر،
 بىرۈر مەن ئانى ئانچە بەرسەڭ خەبەر.
 دېدىكى: ھىسابى ئېرۇر يۈز تۈمەن،
 بېرۇر سەن بۇ زەرنى كۈچۈڭ يەتسە سەن.
 بۇ سائەتدە زەرنى مۇھەييا قىلىپ،
 يەھۇدىغە بەردىم ئاغامنى ئالىپ.
 ئىككەۋلەن بەرھەنە جەرھەناك ئىدى،
 قولى ۋە فۇتى ھەم باشى چاك ئىدى.
 نەدىمىلەر بۇلارنى يۈدۈپ ئالدىلار،
 كى ئىلىتىپ ياراغە دەۋا سالدىلار.
 بېرىپ ئىككىسىگە ياڭى جامەلەر،
 غىزايى لەتىق خورۇ ئاشامەلەر.
 قىلىپ مېھرىبانلىق ئاتالار كەبى،
 ئاتا يوقكى بەلكى ئانالار كەبى
 قىلىپ خىزمەتنى تۇرۇپ ئالدىدا،
 نە دىسەكى تەبىيار قىلىپ ئالدىدا.
 نەچە كۈن بۇلارنى قىلىپ تەربىيەت،
 ساقايدى ياراسى قىلىپ تەقۋىيەت.
 ئۆتۈپ نەچچە كۈنلەر بۇ غەممازلار،
 كى ئەيلەپ تەفەككۈر بۆلەك رازلار.
 مېنىڭ يۈرگەنمىگە ھەسەد ئەيلەدى،
 شەياتىن ئىشىغە مەدەد ئەيلەدى.
 دېدىم: ئەي بۇرادەر سۆزۈم بار ئېرۇر.
 سەبەب قىلساڭىزلا خۇدا پۇل بېرۇر.
 خىيانەت ئىشىدىن ھەزەر ئەيلەڭىز،
 بېرەي دەستمايە سەفەر ئەيلەڭىز.
 تىجارەتنى ھەركىم قىلۇر ئىختىيار،
 خەلايىق ئىچىدە بولۇر ئىختىيار.
 ئەگەر دەستمايە قولۇڭلاردا يوق،
 مىنەرگە ئۇلاغ ھەم يۈلۈڭلاردا يوق.
 مۇھەييا قىلاي مەن زەرۈرەت ئىشىن،
 كۆڭۈلدىن يوق ئەيلەڭ كۈدۈرەت ئىشىن.
 بارىن راست قىلدىم ئىتىپ مەشۋەرەت،
 بارۇرغە ئەجەم شەھرىغە مەسلەھەت.
 يەنە يول كىراسى بىلە خەرىجىغە،
 بېرىپ نوقرەلەرنى سالىپ دۇرچىغە.

ئۇزاتتىم سەفەرگە دۇئالار قىلىپ،
 خۇدايىمغە شۈكۈرۈ سەنالار قىلىپ.
 يانىپ كەلگۈچە كۆپ بولۇپ مۇنتەزىر،
 دەرەملەرنى لىلاھ قىلىپ مۇنتەشىر.
 سەلامەت كېلۇرگە سەبەب ئەيلەدىم،
 سەبەبىدىن زىيادە تەلەب ئەيلەدىم،
 بۇ مۇددەتتە ئۆتتى يەنە ئون ئۈچ ئاي،
 يانىپ كەلدى تىنچ - ئامان بارچە باي.
 بۇلار بىرلە يوقتۇر بۇرادەرلەرىم،
 خىيانەتدە ئانداغ بەرابەرلەرىم.
 سوراپ قافىلەدىن تاپالماي خەبەر،
 دىدىكى ياۋۇشتى نەپەڭلىغ خەتەر.
 بىناگاھ كەلدى سەفەردىن بىرەر،
 قاين كەتتى دىدىم بۇرادەر ئىككەۋ.
 دېدىكى قىمار ئوينايدى بىر ئاڭاڭ،
 بۇخارادا بولدى يامانلىققا داڭ.
 قىماربازلارنىڭ بولۇپ چاكەرى،
 قىلىپ خىزمەتنى كېتەلمەي نارى.
 بىرىسى بىرەۋگە بېرىپدۇر كۆڭىل،
 بېرىپ پۇللارنى بولۇپدۇر دەغل.
 ئىشتىتىم بۇ سۆزنى پەرىشان بولۇپ،
 پەرىشان ئەمەسكىم يۈرەك قان بولۇپ.
 باشىمغە يىقىلدى مەگەر ئاسمان،
 ۋەلى تۇتتۇم ئانچە ئۇلۇسدىن نھان.
 قىلىپ راست ئانچە دەفايىن شەرەف،
 سەفەر ئەزم قىلدىم بۇخارا تەرەف.
 يەتتىم شەھەر ئىچىرە جانلار قوراپ،
 مەشەققەتدە تاپتىم بۇلارنى سوراپ.
 بېرىپ ئىككىسىگە فوتە زە ئىگىن،
 مېشەرگە بېرىپ ئات قولغە نىگىن.
 بۇخارادا ئانداغ بولۇپدۇر رەلىل،
 يۈزىگە دەمەي سۆز بولۇر دەپ خىجىل.
 ئالىپ بەردىم ئانچە مەتائى سەمەن،
 ھىسابى زەر ئېردىكى ئەللىك تۈمەن.
 رەۋان بولدۇق ئۆيگە تۈزۈپ مۇھەتتەشم،
 قىلىپ خىزمەتنى تۇتۇپ مۇھەتتەرم.

بۇ يەردىن كېتەلمەس ئېرۇر قىسقىقە تىل.
 نىمە دېسە بەردىم دۇھەييا قىلىپ،
 كى قويدۇم قاشىدا مۇتەررا قىلىپ.
 تۆشۈك بولدى گۇيا بۇلارغە سەراي،
 خىجالەتتە چىقماي ئۆتۈپدۇر ئۈچ ئاي.
 بۇلار ھالىغە كۆپ ئىچىم ئاغرىبان،
 ئاغام دەپ ئۇلار خاتىرىن ئىستەبان.
 ئۇلار يۈرسە غەمكىن كېچە ۋە سەباھ،
 ماڭا شاد يۈرمەك ئەمەستۇر سەلاھ.
 كى بىر كۈن ئۇلارنىڭ قاشىغە كىرىپ،
 خوش ئامەدلەر ئەتتىم دېدىم يالبارىپ.
 قاچەنغە تۇرارمىز بولۇپ ئۆيگە بەند،
 سەفەر ئەيلەمەككە ئالالى سەمەند.
 بەدى جەمى ئەيلەپ مۇناسىپ مەئاد،
 كى ئۆز شەھرىمىزدىن قىلىپ ئەلۋىدائ.
 يەنە بىر شەھەرگە سەفەر ئەيلەسەك،
 كى ھىندۇ سارىغە گۈزەر ئەيلەسەك.
 دېدى: ئەي شەفىقەم ئېرۇر ياخشى سۆز،
 ئەمەس ھىچ كىشىنىڭ دىلى مۇنچە تۈز.
 قىلىپ سىزكى بىزگە نىھايەت كەرەم،
 ۋەلى بىزدە يوقتۇر زىيادە دەرەم.
 دېدىمكى دەنانىر بېرەي بىشۇمار.
 ئالىڭلار خەرىدىنى مەئەللىمىنبار.
 كى ئەلقىسسە پۈتتى سەفەر جابدۇغى،
 زەرۇ نۇقرە بىرلە مەئاد ساندۇغى.
 چىقىپ شەھرىمىزدىن تېڭىزغە كېلىپ،
 ھەمە نەرسەلەرنى كېمەگە سالىپ.
 چۈكىشىنى مەللاھ رەۋان ئەيلەدى،
 كېلىپ ئىت قىراقدا فىغان ئەيلەدى.
 ئۆزىنى تېڭىزغە ئۇرۇپ ئاقىبەت،
 ئۆزىن سۇ يۈزىدە سۇرۇپ ئاقىبەت.
 زىمىستان ئىدىكىم بىخايەت ساۋۇق،
 يېتىپ كەلدى ئاخىر كېمەگە ياۋۇق.
 كېمەچىگە دېدىم: بۇ ئىتتى تۇتۇڭ.
 گەران كەلسە سۆز ھەم بۇ سائەت يۇتۇڭ.

بار ئېردىكى شەھەردىن يىراق،
 دېدىم بىلە بارغان ئەمەس ياخشىراق.
 بارىپ ئالدىڭىزدا قىلايىن خەبەر.
 بالا بارقەلەردىن ئالايىن خەبەر.
 نەكىم دوست - دۈشمەن ئەگەر ئاڭلاسه،
 كېلىپدۇر ئاڭا دەپ خەبەر تىڭلاسه.
 كىرىپ شەھەر ئىچىگە سالايمىن غەرەۋ،
 بۇلۇر ئابىرۇ كەلسە ئىستەپ بىرەۋ.
 كى بادى سەبادەك قىلىپ ئىزدىھام،
 خەلايىمغە دېدىم كېلىپدۇر ئاغام.
 كېلىپ سوردى باردۇق ھەمە يارلار،
 نە ئەھباب قالماي نە ئەغيارلار.
 يانىپ كەلدى بارغان خەلايىق تەمام،
 يەنە ئاندا قالمىش بۇ ئىككى ئاغام.
 بۇلارنى كۆرەرگە قاراردى كۆزۈم،
 دېدىم ياخشى ئۆلكى بارايىن ئۆزۈم.
 ماڭىپ ئېردىم ئۆيىدىن چىقىپ نەچچە يول،
 بىرەۋ ئۇچرادىكىم ئۆزى كۆپ مەلۇل.
 دېدىم: يۈزلىنىپدۇر نە ھادىس ساڭا،
 نە ئىش بولدى ۋاقىم ئەيىتىمىل ماڭا.
 دېدىكى بۇرادەرلەرنىڭ يۈكلەرىن،
 كېلىپ كەنتىمىزغە تۇشۇردى بارىن.
 بىناگاھ قاراقچى كېلىپ بۇ كېچە،
 تەلان قىلدى يەتتى ھەۋادىس نەچە.
 كېلىپ تەگدى رەھزەن بوران ياكى چاڭ،
 پۇلمىن بەردى ئەمما قۇتۇلدى ئاڭاڭ.
 ئۆزى ھەم شەھەرگە كېلىپدۇر ياۋۇق،
 تۇرادۇركى يىغلاپ كېيەر ئىمكى يوق.
 ئىشىتىم بۇ سۆزنى قىلىپ ئىزتىراب،
 كى ئالدىغە باردىم بەسى ئالدىراپ.
 كىيەرگە لىياسۇ مىنەرگە ئۇلاغ،
 ئالىپ چىقىم ئاندا تۇرار بىدەماغ.
 ئالىپ كەلدىم ئۆيگە تۇتۇپ ھۆرمەتىن،
 ھەممىشە ئۇلارنىڭ قىلىپ خىزمەتىن.
 چىقالماي ئۆيىدىن بولۇپ مۇنغەئىل،

تۇتۇپ ئىتىنى كىشىنى ئارا تاشلادى،
يۈزىنى پۈتۈمغە سۈرە باشلادى.
تېڭىز ئىچىرە يۈردۈك ئون ئۈچ كۈنغىچە،
يوق ئارام ھەرگىز نە كۈن نە كېچە.

تەئەششۇق قىلىپ ساقىمى دىلىڭىز،
كەرەم ئەيىلە ساغەر قىلاي جان نىسار.
ئەگەرچە جەھاننىڭ ئىشى بى سەبات،
ئانى نۇش ئېتىپ ئۆزى ئەيىلەي نەجات.

خاچەنىڭ خاتۇنىغا چوڭ ئاغاسى تەئەششۇق قىلىپ، ئىسمى بىرلە مەشۋەرەت قىلىپ،
خاچەنى ئۆلتۈرۈرگە قەسىد ئەتكەنى ۋە خاچە خاتۇنى بىلە ئۇيۇدا ئىكەندە بىدار قىلىپ،
كېمەدىن دەرياغا تاشلاغانى؛ خاچە ئىتىنىڭ ياۋەرلىكى بىلە سۇدىن خەلاسى بولۇپ، تۈرلۈك
مەشەقتەلەر بىلە ئۆزىنى بىر شەھەرگە ئىلتىكەندە، يەنە بۇرادەرلەرى تۇتۇپ، ئول شەھەر-
نىڭ پادىشاھىغا بىزنىڭ ئىسمىمىزنى ئۆلتۈرۈپ ئەۋالنى بۇ قۇل ئالىپ قاچىپدۇر دەپ داد-
خاھلىق قىلغانى

رېۋايەتنى ئانداغ بېرىپدۇر خەبەر،
بۇلاردەك جەھان ئىچىرە يوق ھىيىلەگەر.
بىدە كىمىغە تۇردى بۇرادەرلەرسىم،
ۋە فاسىز جەفاكار بەد ئەختەرلەرسىم.
ستەمگەر ھەياسىز بىدە بىلمىجام،
ھەرىمىمىغە شىدىدا بولۇپ چەك ئاغام.
تارىپ تۇخىمى كىمىنى بولۇپ ياندە غەش،
مېنى ئۆلتۈرەرگە قىلىپدۇر كەگەش.
كى ئۆرلەپ ئىچىدىن ئەداۋەت ئوتى،
يەنە بىرسىنىڭ ھەم شەرارەت ئوتى.
نەچۈك قىلغامىز دەپ تەفەككۈر قىلىپ،
تولا ھىيىلەلەرنى تەسەۋۋۇر قىلىپ.
سۇغە تاشلاھاقنى قىلىپ ئىختىيار،
چاقەرغە تۇرۇپدۇر ھىيىلە بىرلە دار.
قىلىپ بىر كۈنى ئول ستەمگەر گىلە،
ياتار ئېرىدىم ئۆلكۈن ھەرىمىم بىلە.
كى بىدار قىلدى مېنى چوڭ ئاغام،
سەياھەتتىن ئولماق ئېرۇر شادكام.
دېدى چەك ئاغام: كۆر خۇدا سۇنىمىنى
ئالىپ باردى كىشىنى لەبىگە مېنى.
يۈرۈر سۇ ئىچىدە سۇ خەلقى تولا،
كۆرۈك سىز بۇلارنى يۈرۈرلەر مەلا.
باشىغە قويۇپ شاخى مەرجانىمى،

قىلۇر رەقىس بىلمەس كىشى سانىمى.
گۇمانسىز دەر ئېرىدىم بۇدۇر راست قەۋل،
دېسەم قەۋل ئەرمەس ئىكەن جانغە ھەۋل.
ئەشۈلدىم كېلىپ مەن قارادىم تۈبەن،
كېلىپ ئاتتى سۇغە مېنى ئىككى تەن.
كېمە ئىچىرە ھازىر بار ئېرىدى بۇ ئىت،
دېدىم سەگگە قالدىڭ كى ھەيئە ئىست.
ئېتىپ سۇغە قاچتى بۇلار ئالدىراپ،
شىناۋەرلىك ئەتتىم قىراقغە قاراپ.
كېمە يۈردى يىلدام بوراندىنمۇ تېز،
چۆمۈپ سۇ ئىچىدە قىلىپ ئەشەك رىز.
بار ئېرىدىكى دەريا سۈيى ئانچە ئەۋج،
مېنى تەھكە تاشلاپ ئۇرار ئېردى مەۋج.
دېدىم: ئەي خۇدايى زەمىنۇ زەمان،
بۇ دەريا ئىچىدىن ماڭا بەر ئەمان.
قولۇمغە ئۇرۇندى مىسالى ياغاچ،
قاراسام يۈرۈيدۇر ئېتىپ ئىت غۇلاچ.
مېنى سۇغە ئاتتى بۇرادەرلەرسىم،
كەرەم ئەيىلەدى ئول غەفۇرۇ رەھىم.
كىلىپ ئىتىغە تەگىم چىننان سىيىلەئى،
ماڭا بولدى ئىتىنىڭ قولى ھىيىلەئى.
بۇ خۇنخار دەريا ئارا بىرۇ بار،
قىلىپ رەھىم، ئەتمەي سۇدا خارۇ زار.

ئىتىم بىلە دەريا ئارا يەتتە كۈن،
 قۇلاغمىغە كىرمەس ئىدى ئەسلە ئۇن.
 ئالىپ يۈردى دەريا جەزىرە سارى،
 بىناگاھ چىقىپ مەن قىراقدىن نارى.
 قارادەمكى ئاندىن كۆزۈمنى ئاچىپ،
 يۈرۈر ئىت قاشىمدا سۇلارنى كېچىپ.
 يوق ئېردى بۇ يەردە قوپارغە مەجال،
 نە كىم ئاچلىقدىن زەئىقى ئېردى ھال.
 قوپۇپ يولغە كىردىم بولۇپ ئائىلاج،
 كى بىر پارە نانغە بولۇپ ئېھتىياج.
 بەدەن سۇسلىغىدىن ماڭىپ مەن سەكىن،
 قاراسام كېلىپ مەن شەھەرگە ياقىن.
 دىدىم تۇرماي ئەمدى شەھەرگە باراي،
 بىراۋگە گەدالار كەبى يالباراي.
 ئەگەر رەھم قىلسە بېرۇر پارچە نان،
 ۋە گەرنە يوق ئۇلسە كېتەر ئەمدى جان.
 تاپالماي شەھەر ئىچىرە ھەمرازنى،
 قەزارا كۆرۈپمەن كى خەبىزنى.
 يېتىپ ئاچلىقدىن بەدەنگە قىيىن،
 دۇكانغە باردىم ئۇياتماي ياقىن.
 ۋە لىكىن يوق ئېردى بېرۇرگە پۇلۇس،
 يۆلەندىم تامىغە قىلىپ ھەم جۇلۇس.
 تۇرۇپ نان تىلەر مەن يۈزۈم بولمادى،
 يۈمەرغە ھىيالىق كۆزۈم بولمادى.
 ماڭا بىرمەس ئېردى كىشى بىر توقاچ،
 تىبىدە قىلۇر جان بولۇرغە خۇراج.
 بۇ ھالەتدە كۆردۈم ئەجەم شەھىرىدىن،
 ئىكى نەفەر كەيگەن نەزاكەت ئىگىن.
 ياقىن كەلدى كۆرسەم ئاغامدۇر بۇلەر،
 بارىپمەن قاشىغە باشىمنى يۆلەر.
 تەمەللۇقىدا قىلدىم بۇلارغە سەلام،
 كېلىپ ئۇردى بىر كاج مېنى چەك ئاغام.
 يىقىلدىم كى يەرگە خۇدۇم بىلەيمىن،
 ياتىپ مۇردە يەڭلىغ سەدا قىلمايمىن.
 بىر مىدىراپ ئېردىم كېلىپ ھۇشمە،

يەنە بىرسى تەپتى كېلىپ دۇشمە.
 ئىكەۋلەن سەراسەر سوقا باشلادى،
 بۇ يەردىن ئۆيەرگە ئالىپ تاشلادى.
 قىلىپ مەن خۇدا ۋە رەسۇلنى شەفىق،
 ئىشىتمەي سوقارلار ئول ئەھلى بەدىق.
 دەر ئېردىكى ئەي شۇم نە يەردە ئىدىك،
 خىيالىڭدا بىزنى تاپالماس دىدىك.
 بولۇپ ئىككىمىزنىڭ باشىغە بەلا،
 ھەمىشە بەلاغە قىلىپ مۇبەتتەلا.
 تۇرار ئېردى مۇنداغ يامان سۆز بىلە،
 ئۇلۇس جەمئى بولدى قىلىپ ۋەلئۇلە.
 دېدى: سىزگە قىلدى نە يەڭلىغ گۇناھ،
 ياقاسىنى بىرتىپ ئاغام ئۇردى ئاھ.
 جەۋاب ئەيدى: بۇدۇر ئاغامنىڭ قولى،
 مۇنىڭ بىرلە يۈتتى مەتائۇ ۋە پۇلى.
 چىقىپ ئېردۇك ئىستەپ مۇنى دەربەدەر،
 كىيىن ئاڭلاساق بىر كىشىدىن خەبەر.
 ئىنىمىزنى دەريا سارى باشلامىش،
 قىلىپ ھىيەلەرنى سۇغە تاشلامىش.
 غەنى ئېردى ئانداغ بۇلى بىشۇمار،
 ئالىپ بارچەسىنى قىلىپدۇر فەرار.
 بارىپ ھىندۇ سارى تولا ئىستەدۇك،
 قاچىپ ئالدىمىزدا مۇڭا يەتمەدۇك،
 بەدەمدۇللاھ تاپتۇق فەرەك شەھىرىدە،
 بىز ھەم ئاقتارۇرمىز مۇنى بەھرىدە.
 سۈرەن سالىدى ئانداغ ئۇرۇپ باشىغە،
 ئالىپ باردى ھەيدەپ ھەكەم قاشىغە.
 تەۋازۇتلار ئەيىلەپ ئىكەۋلەن تۇرۇپ،
 بۇ شەھ تەختى بايىن كۆزىگە سۈرۈپ.
 مۇخەننەس كەبى مىڭ قىلىپ ئىشۋەلەر،
 بېرىپ ھەددىدىن ئارتۇق ئاڭا شىۋەلەر،
 دېدى ئەرزۇ ھالىن بولۇپ دادخاھ،
 خۇدا ھەققى دادىم ئىشىت پادىشاھ.
 بۇ قاتىل غۇلامدىن تىلەر مېز قىساس،
 چاپىڭ سىز، بولۇرمىز بەلادىن خەلاس.

ئىتىم بىلە دەريا ئارا يەتتە كۈن،
 قۇلاغمىغە كىرمەس ئىدى ئەسلە ئۇن.
 ئالىپ يۈردى دەريا جەزىرە سارى،
 بىناگاھ چىقىپ مەن قىراقدىن نارى.
 قارادەمكى ئاندىن كۆزۈمنى ئاچىپ،
 يۈرۈر ئىت قاشىمدا سۇلارنى كېچىپ.
 يوق ئېردى بۇ يەردە قوپارغە مەجال،
 نە كىم ئاچلىقدىن زەئىقى ئېردى ھال.
 قوپۇپ يولغە كىردىم بولۇپ ئائىلاج،
 كى بىر پارە نانغە بولۇپ ئېھتىياج.
 بەدەن سۇسلىغىدىن ماڭىپ مەن سەكىن،
 قاراسام كېلىپ مەن شەھەرگە ياقىن.
 دىدىم تۇرماي ئەمدى شەھەرگە باراي،
 بىراۋگە گەدالار كەبى يالباراي.
 ئەگەر رەھم قىلسە بېرۇر پارچە نان،
 ۋە گەرنە يوق ئۇلسە كېتەر ئەمدى جان.
 تاپالماي شەھەر ئىچىرە ھەمرازنى،
 قەزارا كۆرۈپمەن كى خەبىزنى.
 يېتىپ ئاچلىقدىن بەدەنگە قىيىن،
 دۇكانغە باردىم ئۇياتماي ياقىن.
 ۋە لىكىن يوق ئېردى بېرۇرگە پۇلۇس،
 يۆلەندىم تامىغە قىلىپ ھەم جۇلۇس.
 تۇرۇپ نان تىلەر مەن يۈزۈم بولمادى،
 يۈمەرغە ھىيالىق كۆزۈم بولمادى.
 ماڭا بىرمەس ئېردى كىشى بىر توقاچ،
 تىبىدە قىلۇر جان بولۇرغە خۇراج.
 بۇ ھالەتدە كۆردۈم ئەجەم شەھىرىدىن،
 ئىكى نەفەر كەيگەن نەزاكەت ئىگىن.
 ياقىن كەلدى كۆرسەم ئاغامدۇر بۇلەر،
 بارىپمەن قاشىغە باشىمنى يۆلەر.
 تەمەللۇقىدا قىلدىم بۇلارغە سەلام،
 كېلىپ ئۇردى بىر كاج مېنى چەك ئاغام.
 يىقىلدىم كى يەرگە خۇدۇم بىلەيمىن،
 ياتىپ مۇردە يەڭلىغ سەدا قىلمايمىن.
 بىر مىدىراپ ئېردىم كېلىپ ھۇشمە،

دېسەم يالباراي ھىچ داغى يار يوق،
دېمەي يار يوق بەلكى ئەغيار يوق.
مەنى ناتەۋانى دەر ئېردى يىت،
مەگەركىم قاشىدا يۈرۈر ئېردى ئىت.
قويار ئېردى ھەرگەھ ئاياغىمىزە باش،
ئىتىمىزە خەلايىق ئاتار ئېردى تاش.
بۇرادەرلەردىن ئۇمىدىم ئۈزۈپ،
خۇدا دەرگەھىمىزە دىلىمنى تۈزۈپ.
مۇناجات قىلدىم دېدىم يائاللاھ،
بۇ زالىم قولىدىن ماڭا بەر پىناھ.
تۇت ئەي ساقىيا بىزگە گۈلگۈن شەراب.
بەسى تەشمەلىكىدىن بولۇپمىز خەراب.
ئانى سىپقاراي ئەيىلەي ئەندۇھ دەفئ،
داغى نىدشەسى ئەيىلەسۇن غەمنى رەفئ.

ئەگەر بىزگە بەرسەڭ سالاى بەھرىغە،
بۇ قاچقۇ يوق ئولسۇن تۇشۇپ قەئىرگە.
دېمەي ئەسلە ھەرفنى قىلدىم سۈكۈت،
دېدى شاھ: جەللاد! بارىپ قۇلنى تۇت.
مۇنى ئۆلتۈرۈڭلار ئاسىپ دارغە،
بۇ ئىشت ئولسۇن ئىبەرەت رەقىب يارغە.
ئىشت شەھرىيارا بۇلارنىڭ ئىشىن،
يوق ئەتسە يوق ئولماس جەھان بىر كىشىن.
يەھۇدىغە بەردىم زەر يۈز تۈمەن،
بۇلارنىڭ نەجاتى ئۈچۈن ئاندا مەن.
ھەمۇل زەرنى بەردىم ئاچىلدى ئاياغ،
ۋەگەرنى ئولۇنچە يەر ئېردى تاياغ.
بېرىپ يۈز تۈمەن زەرنى شەھىغە بۇلەر،
سالىپ بوينىمە ئىپ، ئىچىدە كۈلەر.

خاجەنى راىي ئەئزەم پادىشاھ دارغا ئاسقاي بۇيرۇغان ھالەتدە پادىشاھغە، كېسەل
ئەرز بولۇپ، ھەبۇسلارنى قويا بەرگەلى بۇيرۇغانى؛ ئىككىنچى دەفئە پادىشاھغە قەرز
قىلىپ چاھغە تاشلاڭلار دەپ بۇيرۇغانىدا، زىنداندا ئىتىمىڭ ۋە ئادارلىقى بىرەك روزگار
كەچۈرۈپ، يەنە بىر پەرۋەش سەئىيى بىرەك چاھدىن خەلاس بولۇپ، خاجە باشىدىن قۇتۇكەن
ۋاقىمەلەرنى دەلىكەشە تەئىرىنى قىلغانى

كى زىندان ئىچىدە گۈنەھكارلار،
كۆپ ئېردى ئىچىدە تەبەھكارلار.
قىلىڭ بەندىلەردىن ئۇلارنى رەھا،
كى ئاندىن خۇداغە قىلىڭ ① ئىلتىجا.
شەفا تاپساڭمىز بۇ كېسەلدىن نېتاڭ،
قەيۇڭ خەلقلەرنى سۆزۈمگە ئۇناڭ.
ۋەزىرنىڭ سۆزىنى ئىشتىتى ئەمىر،
خەلاس ئەيىلەڭمىز دىدى بولسا ئەسىر.
كى زىندان تەرەفكە ئەۋاندىن بىرى،
چاپىپ كەلدى بىرسى چەھار سۇ سارى.
مېنى تۇرغان ئېردى ياغاچغە ئېسىپ،
ئالىپ تاشلادى ئۇل تەنابىنى كېسىپ.
شەھىشاھغە بۇ ۋەزىر ئېردى خاس،
سۆزى بىرلە تاپتى فەقىرلەر خەلاس.

چۇ سۆز كىشىۋەرىغە بېرىپدۇر نىزام،
تەكەللۇم كۈمەيتىغە ئەيىلەپ خىرام.
بۇ شەھ ئەدەر قىلدى تەبەھكارنى،
ئاساڭ راست ئەيىلەپ ئىگىز دارنى.
ماڭا لۇتق قىلدى خۇدايى ئەزەل،
بۇ ھالەتدە يۈزلەندى شەھىغە كېسەل.
يىغىپدۇر قاشىغە تەبەبەلەرنى كۆپ،
قىلۇرغە ئىلاجىن ھەبەبەلەرنى كۆپ.
دەۋا قىلمادى ھىچ ئاڭا فائىدە،
كى تىترەپ تۇرالمىي ھەكىم جائىدە.
ھەمە ئەھلى ئەركان يۈزى سارغارىپ،
قاراپ تۇردىلەر ھەم تەبەبەلەر بارىپ.
بار ئېردى ھەكىمىغە خىرەدەند ۋەزىر،
دېدى سىددىدىن ئۆزگە يوقتۇر گۈزىر.

① ئەسلى تېكىستتا «كېلىك» يېزىلغان. مەدا ئېتىۋارى بىلەن «قىلىك» ئېلىندى.

تۇرۇپ ئېردىم ئاندا ئاقىپ تەرلەردىم،
 بۇ ھالەتنى كۆردى بۇرادەرلەردىم.
 تىرىك قالغانىمغە بولۇپ كۆپ خەفا،
 قىلۇر ئېردى بىرسى بىرىگە تەفا.
 ھەيال بىرلە كەلسە ئىدى كاشكى،
 جانى چىققاي ئېردى دېدى كاشكى.
 يەنە باردى شەھنىڭ قاشىغە رەۋان،
 قۇتۇلدى قىساسدىن يەنە بۇ يامان.
 نېدىن قىلىدىڭىز كىم گۇناھىنى مەھۇ،
 ئۇلۇغدىن بولۇرمۇ بۇ ئەتۋارى سەھۇ.
 بېرىپ ئېردى رىشۋە ئەمىرغە تۇلا،
 كى رىشۋە ئەمىرغە بولۇبان بەلا.
 دېدى چارە تاپماي تۇتۇڭلار مۇنى،
 نە كىم بار مۇنىڭدا كىشىنىڭ خۇنى.
 قىلىڭ نەچچە كۈنلەركى زىندانغە ھەبىس،
 كىشى بىلمەگەيلەر غىزا بىرلە لەبىس.
 ئۇلار ئاچلىقغە ساۋۇغغە توڭۇپ،
 تۇرۇپ خارلىقدا يۈزى ھەم ئۆگۈپ.
 بار ئېردىكى زىندان ئىچى كۆپ ۋەسىئە،
 تەھى ھەم ئەمىقۇ شىكافى رەفئە.
 قازىپ ئېردى دىۋەلەر قىلىپ ئىھتىمام،
 پامەردى سۈلەيمان ئەلەيھىسسالام.
 ئالىپ باردى چەھخە مېنى قىلدى قەيد،
 بۇرادەرلەرىمغە بولۇپ مىسلى ئەيد.
 يانىپ كەتتى خوشلۇق بىلە ئىككىسى،
 دەماغىدىن ئۆرلەپ ئەداۋەت ئىسى.
 دەر ئېردىمكى: پاكا رەھما رەھىم،
 مېنى چەھكە سالسا خىرەدسىز لەئىم.
 سەن ئوق سەن خۇدايى جەمئى جەھان،
 ماڭا رەھىم ئەتسەڭ قۇتۇلسە بۇ جان.
 دۇئايمىنى قىلدى ئىجابەت خۇدا،
 ئۇشۇل سائەتىدە ئىشىتىم سەدا.
 دېدىمكى: نە جان سەن ماڭا بىر قارا،
 ماڭا ياۋەر ئولساڭ بۇ زىندان ئارا.
 دېدى ئۇل بۇ زىندان ئىشىغە كەفلىل،

ئېرۇرمىز تۇرارمىز دەۋام ئايۇ يىل.
 دېدىمكى: نە بولغاي تەئام بەرسەڭمىز،
 بۇ مىسكىن غەرىبىغە ۋەفا قىلساڭمىز.
 مېنىڭ بۇ سۆزۈمگە بولۇپ خەشمانك،
 دېدى: يوق ساڭا نانۇ بولۇرسەن ھەلاك.
 يانار ئېردىم نانۇ مۇۋەججەھ بولۇپ،
 تۇرار ئېردى ئىت ھەم ئۆپەدە يۈرۈپ.
 كۈن ئولتۇردى ۋەقنى ئىدى نىمەشەب،
 قىلۇر ئېردىم ھەقدىن ئۆيۇماي تەلەب.
 ئىشىتىمكى زىندان ئۈزە شەرفەئى،
 كى بىر سۇفرە نان يەنە زەرفەئى.
 قىلىپدۇركى ئانى تەناب بىرلە بەند،
 سالىپ چەھكە ئانداغ دىدى دىلىپسەند.
 قوپۇپ ئەي فەلانى يىمشىپ ئال مۇنى،
 تۆپەمىزدە مۇنداغ كېلۇر بىر ئۇنى.
 يىمشىپ ئالدى دەرھال بۇلارنى بىرەۋ،
 تۇرار ئېردى زىندان ئۈزە ئۇل ئىكەۋ.
 يەنە تارتىپ ئالدى بۇ ئاغرامچىنى،
 كەچۈرەمىش دىلىدا كۆرۈپ سەگ ئانى.
 بىلىپدۇركى چەھدە مۇنىڭ يارى بار،
 ئاڭا نان سۇ بەرمەك قىلۇر ئىختىيار.
 بارىپ بىر تەرەفكە تاپىپ پارە نان،
 سالاي چەھخە دەپ ئۇل سەگ دىمىربان.
 تاڭ ئانقان مەھەلدە شەھەرگە بارىپ،
 تۇرار ئېردى ھەربان چاپپۇ ھارىپ.
 بىناگاھ نانۋاي تۇنۇردىن تۇقاج،
 قۇماردىكى قويدى قىلاي دەپ خىراج.
 يەنە باردى نانۋاي تۇنۇر قاشىغە،
 بۇ ئىت چىقتى سەكرەپ تۇنۇر باشىغە.
 ئالىپ ناننى قاچماق بولۇپدۇر ئىشى،
 يىتەلمەيكى قوغلاپ ئاڭا ھېچ كىشى.
 تالاشسە كۆپ ئىتلار ئاڭا بەرمەيىن،
 ئەگەر توسسە ئالدىنى قايتارمايىن.
 كېلىپ چەھ باشىغە ئۇلۇر باشلادى،
 ئاغىزدىن توقاچنى ماڭا تاشلادى.

قويۇپ كۆزەغە سۇ يەنە بىر مېھار،
 ئالىپ كەلدى يىلدام بۇ كەپپىر زار.
 بارۇردا كېلۇردە بار ئېردى بۇ ئىت،
 ئەيا شەھرىيارا ۋە فاسن ئىشىت،
 كى ئىتنىڭ خىيالىن قارى چاغلادى،
 مېھارنى كۆزەغە چىگىپ باغلادى.
 سالۇر ئېردى چەھغە قارى سەرنىگۈن،
 كى چەھ ئۆزى بۇ ئىت قىلۇر ئېردى ئۇن.
 بارپ سۇنى تۇتۇم مېھاردىن يېشىپ،
 قارى ياندى ئاندىن بويۇننى قاشپ
 ماڭا تەشەنە ئانچە بېرىپ ئېردى دەست.
 سۇمۇردۇم ھەراەت ئىشى بولدى پەست.
 چۆرەززاقي ئالەم بېرىپ توشەنى
 بەساشۇكر قىلدىم تۇتۇپ گۈشەنى.
 چۇقۇرنىڭ ئىچىدە ئىدىم ناتەۋان،
 سالپ ئىت دىلىغە خۇدايى جەھان.
 بارپ ھەر قاينغە قىلىپ جۇستىجۇ،
 كى تەييار قىلدى ماڭا نانۇ سۇ.
 كۆرۈپ نانۇايىلار دېمەس ئېردى چىغ،
 توقاچ تاشلار ئېردى ئاڭا بىدەرىغ.
 ئۆزى خاھىشىچە ئالىپ ناننى،
 كېلور ئېردى ئىستەپ ھەزىن جاننى.
 يوق ئولسە ئۆيىدە ئەگەر پىرەزەن.
 قىلۇر ئېردى كۆزە تەبەقنى شىكەن.
 قارى ھەم ماڭا ئەزەرايى خۇدا،
 سۇ كەلتۈرەكمىگە قىلىپ ئىبتىدا.
 كېلۇر ئېردى زىندان باشغە سەھەر،
 تاپا ئالماغاي دەپ رەقىبىلەر خەبەر.
 توقاچ تاپسە بۇ سەگ تۇشۇكدىن سالپ،
 بۇرۇر ئېردى ھەر كۈن ئۆزى ئاچ قالىپ.
 ئەگەر تاشلاسه ئەل بىرەر رىزە نان،
 ۋەيا تاش ئىلە سۇ ۋەيا ئۇستىخان.
 ئانى يەپ - ئىچىپ ھەم قىلىپ ھەۋل مەزاق،
 يەنە بولىماس ئېردى تۆپەمدىن بىراق.

قويۇپ ناننى ئالدىم تۈمەن شۇكرى دەپ،
 بەسى تەشەنە بۇلدۇم قۇرۇق ناننى يەپ.
 يەنە كەتتى ئاندىن سەگ كۆڭلى رۇست،
 سۇ تاپماقتە ھەيران چاپار ئېردى چۇست.
 بار ئېردى شەھەرگە ياقىن بىرى زال،
 قارىلىقتا ئېردى بويى مىسلى دال.
 ساچىدا قارا يوق ئاغىزدا تىشى،
 قاتمق پىشماق ئېردى بۇ كەپپىر ئىشى.
 بۇ ھەيندا قارىنىڭ ئۆيىگە كىرىپ،
 تۆكۈپ سۇنى ناگاھ كۆزەسىن يارىپ.
 يامان ئاچچىغىدىن كىرىپ ئۇل قارى،
 قەلىمدا تايلاق بار، دىدى: چىق نارى.
 چىقىپ كەتمەدى ئىت تۇرۇپ ئۆي ئارا،
 ئۇرۇپ قىلدى ئانىڭ ئۇچاسىن يارا.
 تەمەللۇقلار ئەيلەپ قارى ئالدىدا.
 باشنى قويپ كەپپىرى ئالدىدا.
 گەھى دەۋر ئەيلەپ كېتەكەن ئانىڭ،
 گەھى تىشلەر ئېردى ئېتەكەن ئانىڭ.
 بۇ ھالەتنى كۆردى بەسى بىغلادى،
 مەگەر كىم بۇ ئىت سۇساغاندۇر دەپى.
 تۆكۈپ بەردى كەپپىر يالاقىدە سۇنى،
 كى ئالدىدا قويدى ئىچۈر دەپ مۇنى.
 يانىپ نارى تۇردى سۇنى ئىچمەدى،
 ۋە ياكىم ئۆيىدىن بۇيان چىقمادى.
 يەنە تىشلەدى ئۇل قارى ئېتەكەن،
 بۇ ئىتنىڭ خىيالى دىدى نە ئىكەن.
 گەھى يىغىلار ئېردى گەھى ئارسىقىپ،
 بۇ ئىت بىرلە يۇردى ئۆيىدىن چىقىپ.
 ئېتەكەننى تىشلەپ يۇرۇپ چەھ سارى،
 يېتىپ كەلدى زىندان باشغە قارى.
 چۈكەپپىر بۇ يەڭلىغ قىلىمىدۇرگۇمان،
 مۇنىڭ ئىگەسىدۇر قۇدۇقتا (ھامان) ①.
 قىلۇر ئېھتىمالى ئاڭا سۇ تەلەپ،
 دىدىكى: قىلايىم بۇ ئىشىغە سەبەب.
 ① بۇ سۆز ئەسلى تىكىشتە ئۆچۈپ كەتكەن.

كېلىپ تۇتتۇم ئاندىن تەنابىنىڭ ئۈچىن،
 كۆرەيدەپ بۇرادەرلەرىمنىڭ كۈچىن.
 ئالىپ چىقتى تارتىپ مېنى تاشقارى ②،
 ئالىپ باردى فىلىھال بۇ يەردىن نارى.
 بولۇپ ئېردىم ئانداغ ئۆزۈم ھەم زەئىقى،
 قاراڭغۇ ئۆي ئىچىرە كۆزۈم ھەم زەئىقى.
 ۋەلى ئېرمەس ئېردىم مۇئەرىرى ئاڭا،
 قايۇ جان قىلىپدۇر تەرەھىيۇم ماڭا.
 بەلىمدىن تەنابىنى يېشىپ ئالدى ئول،
 يۈرۈڭ دەپ مېنى ئارقاغە سالدى ئول.
 يوق ئېردى ماڭارغە مېنىڭ مەقدۇرۇم،
 ئۇچامدا ئىگىن يوق بەلىمدە قورۇم.
 كى ئاھىستە ماڭدىم تاپالماي ئىلاج،
 يولۇمنى كۆرەلمەي نېدىن ئېردى داچ.
 مەكانىغە كەلسەك تۇرار ئىككى ئات،
 دېدى: مىنىڭل ئاتىغە داغى تاپ نەجات.
 ئۆزى ھەم بىر ئاتىغە سەۋارە بولۇپ،
 يۈرۈپ بىرلە، يىلدا لەبىمنى يۇمۇپ.
 ئاڭا قىلمايىن مەن دەمى ھېچ سۆز،
 بۇ ھەم ئەسلە قىلماي مېنىڭ سارى يۈز.
 ئالىپ باردى يىلدام مېنى بىشەگە،
 كى قالدىم بۇ يەردە كۆپ ئەندىشەگە.
 بولۇپ سۈبىي زاھىر ياقا چاك ئېتىپ،
 جەھاننىڭ ئىچىن قىردىن پاك ئېتىپ.
 ساچىپ يەر يۈزىگە چۇكافۇرنى،
 نە كافۇر بەلكى ساچىپ نۇرنى.
 قىلۇر ئېردىم ئانداغ ئاڭا ئىزتىراب،
 تانۇي دەپ بۇ جاننىڭ يۈزىگە قاراپ.
 بىلە ئالىمادىم مەن نىچۇك بەندەدۇر.
 بويى سەرۋى، ئاغزى گۈلى خەندەدۇر.
 كېزى مۇشتەردۇر، يۈزى ھەم قەمەر،
 دېدىم بۇ پەردىدۇر ئەمەستۇر بەشەر.
 بەلدە سىلاھى ئاسىغلىق ئىدى،
 قولىن تىشلەدى، سەن نەجان سەن، دېدى.

بۇ مۇددەتدە بولدى ماڭا ئالتە ئاي،
 قىلىپ مەن ھەزىن دىل چۇقۇر ئۆيىنى جاي. ①
 تۈنىكىم كېچەدىن ئۆتۈپ نىسقى شەب،
 قىلىپ مەن دۇئايى بە دەرگاھى رەب.
 فىغانىم شەرارى فەلەككە يېتىپ،
 كى تەئسىر بارچە مەلەككە يېتىپ.
 ئىلاھاكى بى مىسلى مانەند سەن،
 ھەمە بەندەدۇرمىز خۇداۋەند سەن.
 ئىلاھا بىلۇرسەن قۇلۇڭ دەردىنى،
 جەنابىڭغە قويدۇم يۈزۈم زەردىنى.
 ئەگەرچە بۇ بەندەڭ گۈنەھكاردۇر،
 يۈتۈرگەن يولنى تەبەھكاردۇر.
 ياتىپ مەن بۇ ئۆيدە تەۋەھىيۇم بىلە،
 ماڭا لۇتىق قىلساڭ تەرەھىيۇم بىلە.
 سىفاتىڭ كەرىمۇ رەھىمۇ غەفۇر،
 بۇ زىندان ئىچىدىن مېنى ئەيلە دۇر.
 قىلىپ ئېردىم ئىنشا بۇ ئەبىياتنى،
 قەبول قىلدى تەڭرىم مۇناجاتنى.
 قولاقىمغە يەتتىكى ئولەم تاۋۇش،
 دېدى: ئەي مۇسافىر تەنابىغە ياۋۇش.
 بەلىڭنىكى مەھكەم ئاڭا باغلاغىل،
 يېشىلمۇر يېشىلمەسلىكىن چاغلاغىل.
 بۇ ئاۋاز ئانچە مۇلايىم ئىدى،
 چىقىپ چەھ ئىچىدىن خەلاس ئول، دېدى.
 خىيالدا كەچتى ئاغامدۇر بۇلار،
 ئەگەر ئالىياساق بىز دىگەندۇر ئۇلار.
 قارىنداشىمىزدۇر يامان بولسە ھەم،
 يېتۈرمەيلى مۇندىن زىيادە ئەلەم.
 ئاللىكى زىندان ئىچىدىن مۇنى،
 قاچاللىكى ئاندىن تۇنى ۋە كۈنى.
 كېلىپدۇر قاشىمىغە يەنە ۋەھىم ئىتىپ،
 قىلۇر سەئىيى مۇنداغ ماڭا رەھىم ئىتىپ.
 بۇ يەڭلىخ خىيالى مەھال ئەيلەدىم،
 ئۆزۈمنى خىيال ئەلە لال ئەيلەدىم.

(1) بۇ سۆز نەسلى تېكىستتا «چاك» دەپ يېزىلىپ قالغان. «جاي» قىلىپ تۈزىتىلدى.

(2) بۇ سۆز نەسلى تېكىستتا «تاشلادى» يېزىلغان. «تاشقارى» دەپ ئېلىندى.

بۇ ھالەتدە تۇردۇم يۈرەكسىز ئاغىپ.
 دەدى: سۆز قىلۇرنىڭ مەھەلى ئەمەس،
 بەلا مەئىنى سۆزنى كىشى سۆز دېمەس.
 قوپۇپ ئاتىغە مەندى ماڭا سۆزلەمەي،
 مېنى تاشلاماقنىڭ ئىشىن كۆزلەمەي.
 بارىپ بىر مەكانغە ئاتىنى قويۇپ،
 قىلىپ ئەكلۇشورب ۋە غىزاغە تويۇپ.
 دەدى: سۆزلەرنىڭنى دېگىل ئەي غەرب،
 نە بائىسىدىن ئولۇڭ بەلاغە قەرب.
 نە يەردىن كېلىۋرسەن مەكاننىڭ قاين،
 سېنى نىك بەددىن قىلاي ئىمتىھان.
 ھەمە سەرگۈزەشتىم بەيان ئەيلەدىم،
 نە ئىش كەلدى باشىغە ئەيان ئەيلەدىم.
 ئىشىتىتى سۆزۈمنى بولۇپ ئەقلى لال،
 ئۆزى تۇردى ئاندىن قىلۇرغە مەسال.
 تەكەللۇم قىلىپ ساقىنى دىلرەبا،
 كى مەي دەردىنى لۇتقى ئىلە قىل ئەتا.
 ئىچىپ كەيىقى بىرلە بولاي ئەقلى لال،
 تاپاي يار ئىلە خىلۋەت ئىچرە ۋىسال.

مېنى ئۆلتۈرۈرگە قېلىچىن ئالىپ،
 تەئەسسۇفدا ئانداغ ماڭا تىغ سالىپ.
 قىلىپ خەۋى ئولدىم يىغى باشلادىم،
 ئاياغىغە ئۆزى ئالىپ تاشلادىم.
 دېدىم: ئەي جەۋانا تەرەھھۇم قىلىڭ،
 دەمى شەققەت ئەيلەپ تەكەللۇم قىلىڭ.
 دەدى: شۇم تەلئەت نېچچۈك جان ئىدىڭ،
 كى زىندانغە تۈشكەن نە ئىنسان ئىدىڭ.
 دېدىم مەن: بەلاكەش ئارا مۇنتەخەب،
 ھەياتىم گۈلغە سەن ئولۇڭ سەبەب.
 كى ئۆمرۈم ئەبەس كەتتى ئەيلەپ ھەۋەس،
 ئېرۇر خۇن دىلىدىن كۆزۈم ئۈزۈرە بەس.
 ئېرۇرمەن غەرب زار ئەۋۋارەئى،
 كى ھىجران ئوتىدا يۈرەك پارەئى.
 تۇرۇپمەن قاشىدا بۇ يەڭلىغ جەزەئ،
 كى يىغلايتتىم ئانى قىلىپ كۆپ فەزەئ.
 تۇرۇپ سۆزلەرىمنى پەرى ئاڭلادى،
 كى قاتلىنىڭ ئەندەك دىلى يۇمشادى.
 مېنى ئۆلتۈرۈردىن قولىنى يىغىپ،

رەئىيى ئەئزەم پادىشاھنىڭ قىزى خاجەنىڭ دەسانەسىنى ئاڭلاغاندىن كېيىن ەلىكەگە
 ئەسەر قىلىپ، خاجەغە ئۆز ۋاقتىنى ئىفشا قىلۇرغە تەكەللۇم تىۋىزگەنى ۋە ئىكسەۋلەن
 بىر-بىرىگە ئۇلغەت پەيدا قىلىپ، خاجە قىزنى نىكاھىغە ئالىپ، ۋەزىر ئاباددا تىجارەت
 بىرلە روزگار كەچۈرگەنى؛ ئاغالارنى قىساس قىلىۋردا دىيەت بېرىپ خەلاس ئەيلەپ،
 قاشىدا تۇتقانى؛ بۇرادەرلەرى خاجەنىڭ خانۇنىنى كۆرۈپ ئاشىق بولۇپ، ەشەۋەرەت
 بىلە ئەجەم شەھرىگە سەئىيى قىلغانى

ئېرۇرمەن زەماننىڭ ئەمىرىغە قىز،
 بىلۇر ئېردى گويىكى جاندىن ئەزىز.
 ئاتامنىڭ ئاتى رەئىيى ئەئزەم ئېرۇر،
 فەرەك خەيلى ئىچرە مۇئەززەم ئېرۇر.
 بۇ سەرھەد ئېرۇر ھەم ئاڭا پايى تەخت،
 فەلەك ياغدۇرۇپدۇر بەسى دۇررى بەخت.
 كى بىر كۈن ئاتاننىڭ دىلى مەسلى شەمە،
 يارۇپ خوشلۇغ ئىلە قىلىپ ئەلنى جەمە.

بۇ سۆز ناھەقلى تۇرغە تىراز ئىدى،
 كى شەھ ئالدىدا نۇكتە پەرداز ئىدى.
 چۇ قىز باشلادىكىم بۇ يەڭلىغ كەلام،
 دىدىكى قۇلاق سال سۆزۈمگە تەمام.
 تۈبەن سالىدى ھەيىرەت بىلە باشىنى،
 قارا ئەبرۇ يەڭلىغ تۈكۈپ ياشىنى.
 دەدى: ئۆرتەمىشدۇر مېنى ئىشتىياق،
 بۇ يەڭلىغ بەلاغە سالىپدۇر فىراق.

دەدىكىم چىقىڭلار تەماشى ئۈچۈن،
 قىلىپ ئەيىشۇ ئىشەرت ئەلالا ئۈچۈن.
 ئەكاسىر رەئىسلەر چىقىپ سەيىرگە،
 ئويۇن تۈزدى باقماي شەرۇ خەيىرگە.
 ھەرەم خەلقىغە بەردى رۇخسەتنى ھەم،
 دېدى بەزم قىلسۇن چىقىپ شاھى جەم.
 چىقىپ ئۆگزە ئۆزرە قىلىپ جىلۋەئى،
 كى تاۋۇسى مەستدەك تۈزۈپ جىلۋەئى.
 بىناگاھ قارايمەن سىپەھلەر سارى،
 كى مەيخارەلىقدا يۈرۈرلەر بارى.
 تۇرار بىر يىگىت ئول مەجالسى ئارا،
 سىپەھلەر ئىچىدە ئېرور ماجەرا.
 نە بەرنا ئىدىكىم بەلا ساقسى،
 لىبالەب تۇتۇپ مەي جەفا ساقسى.
 ئالىپ قۇيدى مەيىنى دىلىم كامىغە،
 گىرىفتار بولدۇم ئانىڭ دامىغە.
 ئاتى ئول يىگىتنىڭ كى بەھرۇز ئىدى،
 يىگىتلىكىدە گۇياكى دىلدۇز ئىدى.
 ئانىڭ ئاناسىدۇر ئاتامغە ۋەزىر،
 يامان - ياخشى ئىشدا ئىدى دەستىگىر.
 ئانىڭ دامىغە مەن بولۇپ مۇبەتەلا،
 كۆيەر ئېردى جىمىسىم بەلا ئىنتىھا.
 يوق ئېردىكى كۆرمەي ئانى تاقەتسىم،
 بولۇپ ئول بۇ جانغە ئۇلۇغ ئافەتسىم.
 ياتار ئېردىم ئاخشام خىيالى بىلە،
 كۆڭۈل ئېردى مەھجۇر ۋىسالى بىلە.
 فىراقىدا ئاخىر بولۇپ نائىلاج،
 دېدىم داپەغە چۈن كېلىپ ئىھتىياج.
 خەش ئامەدكە ئەيىلەپ كۆپ ئىنتاھىنى،
 كى ئىنتام بىرلە قوبۇپ دامىنى.
 دېدىمەن: بۇ ئىشتا مەدەدكار بول،
 ئەھەم تۈنلەرىدە ماڭا يار بول.
 ئالىپ باردى داپە تاپىپ خىلۋەت ئۆي،
 تاپاي ئاشىقىڭنى تۇتۇپ مۇندا سۆي.
 يىگىت ھەم بولۇپدۇر ماڭا ۋالەئى،
 ئېرور ھەم ئانىڭ ۋەرزىشى نالەئى.

نەچە كۈن ۋىسالىم ئىشىگى ئاچچۇق،
 كېلۇر ئېردى ئاشىقى بولۇپ ئول ياۋۇق.
 گەھى يىغلاشمىپتۇ گەھى مۇڭداشىپ،
 گەھى مەي ئىچىپتۇ گەھى سۆزلەشىپ.
 سەرا پەردە ئىچىرە مەجالسى قۇرۇپ،
 كېتەر ئېردى يانە تاڭ ئاتماي تۇرۇپ.
 بىناگاھ كېلىپ بىر تۇنى پاسبان،
 ئاڭا پاش ئولۇپدۇر بۇ كارى نىبان.
 چىقىپ كەتتى ئۆيىدىن بولۇپ خەشمناك،
 مۇنىڭ ۋەھشى بىرلە يۈرەك بولدى چاك.
 قىلىپدۇر بۇ ئىشنى ئاتامغە خەبەر،
 غەزەب ئوتى ئانداغ ئۇرۇپدۇر شەرەر.
 يىگىتنى تۇتۇڭ دەپ ئاتاسى بىلەن،
 داغى ئۆلتۈرۈڭ دەپ بالاسى بىلەن.
 ئەۋان ۋە سىپەھلەر ئاراغە كىرىپ،
 دېدى نېتىكۈڭمىزدۇر جاننى قىرىپ.
 ئاتام بولدى مانىم چاپاردىن ئانى،
 غەزەب ئوقى بىرلە ئاتاردىن ئانى.
 دېدى: تاشلاڭمىزلار مۇنى چاھىغە،
 يامان قىلماسۇن ھېچ كىشى شاھىغە.
 باشىمدا بار ئېردى تۈمەن سۈكۈرلەر،
 تىرىك قالغانىغە دېدىم شۈكۈرلەر.
 ئوشۇل كۈن كۆزۈۋەدىن يىگىت بولدى دۇر،
 بىلىپمەن بۇ ئىشنى ئۆزۈمگە زەرۈر.
 يېتىشتىكى ئاندىن خىيالىمغە بۇ،
 ئىمبەرسەم نىھانى غىزا بىرلە سۇ.
 بىر ئاخشامدا پىنھان ئىمبەرسەم ئوزۇق،
 بەش - ئون كۈنغەچە ئول ياتار ئېردى توق.
 قىلۇر ئېردىم ھەر كۈن ۋىسالىن خىيال،
 قاچان چىققۇسىدۇر بۇ شىرسىن مەقال.
 بىلىندۈرمەس ئېردىم ۋەلى قەۋمىغە،
 بىناگاھ باردى كۆزۈم نەۋمىغە.
 قولامغىمە كىردى سەدايى مەلى،
 ئەجەب ياد ئىدى ئول نىدايى مەلى.
 دېدى: ئەي ۋىسالنىڭ نەيا بەندەئى،
 فىراغ ئىچىرە پىشتىكى دەرماندەئى.

دېدىم: ھەقىدىن ئولدى ئىنايەت ئىشى، ماڭا ۋاجىب ئولدى ئىبادەت ئىشى. ئەھەدلىق سۈفەت كىم ئاڭا باردۇرۇر، ئاڭا كىم پەرەستىش سەزاۋەردۇرۇر. ياراتماقدا يوقنۇر ئانىڭ ئالەتى، سەبەبىدىن مۇئەززەھ ھەمە ھالەتى. غەنىيۇ كەرىمۇ سەمىئۇ بەسىر، كى مەئبۇد بەرھەق ئېرۇر بىنەزىر. ئانىڭ ئەۋۋەلى يوق ۋەيا ئىنتىھا، ئانىڭ ئاخىرى يوق ۋەيا ئىبىتىدا. جەمىئى جەھاننىڭ ئېرۇر خالىقى، ھەمە زى نەفەسىنىڭ ئېرۇر رازىقى. ئانىڭ لۇتقى بىرلە ھەمە ئىشلارم، سەرەنجام تاپىپ بارچە قىلمىشلارم. ئىشىتىتى سۆزۈدىنى ھەمەل سەنگىدىل، جىلا تاپتى ئاندىن كېتىپ زەنگىدىل. دېدى: تەئلىم ئەتكىل مۇسۇلمان بولاي. يامان ئىشلارم ئۇزىنى مەن قىلاي. ئاڭا تەئلىم ئەتتىم ئىبادەت ئىشىن، كى ئىمانى ئىسلام دىيانەت ئىشىن. قەبۇل تۇتتى ئانداغ دىلەر جان بىلە، بىلىپ ئۆتكەن ئۆزىمىن پۇشايمان بىلە. كۇدۇرات غەمىدىن فەراغەت تاپىپ، چەمەنزارلىقىدەك تەراۋەت تاپىپ. كى بىلىدىم بۇ قىزنىڭ خىيالىنى جەزم، ئىكەۋلەن قاچارغە قىلىپ يولنى ئەزم. كېزىپ بەھرۇ بەرلەر بىلە تاغنى، بىدبايان ئەھقاي ئىلە راغنى. سەراسمەلىكىدە ئۆتۈپ ئىككى ئاي، تاپىلسا يىمقۇق تام بىلىپ خۇش سەراي. گەدالارغە ئوخشا يۈرۈپ دەربەدەر، بىناگاھ كۆرۈندى سەۋارى شەھەر. كۆرۈندى بىلادى كۆڭۈل شاد ئولۇپ، مۇسەمما ئاڭا زىر ئاباد ئولۇپ.

ئەگەر راست بولساڭ ئاڭا مۇئەتەقد، كى زىندانىدە بارغىل بولۇپ مۇستەئىد. بۈگۈن كېچە ئۆزى خاس ئەيلەگىل، ھەمەل ئاشىقنىڭ خەلاس ئەيلەگىل. چۇ بىدار بولدۇم بەسى زەۋق ئىلە، ئالىپ جابدۇقنى بەسى شەۋق ئىلە. بەلىمگە چۇھىمەت قورىن باغلادىم، ئانىڭ سارى بارماق ئىشىن چاغلادىم. قوپۇپ يالغۇز ئانداغ قىلىپ چۈرئەتى، بارۇرغە سەبادەك قىلىپ سۈرئەتى. كى زىندان باشغە بېرىپ شۇلزەمان، سېنى رەنجۇ مېھنەتدىن ئەتدىم نېھان. ئالىپ خۇرجۇنىدىن توقاچۇ، كەباب، قۇيۇپ جامغە قەند ئامىز شەراب، تەكەللۇفلار ئەيلەپ يىدۇردى ماڭا، ھەمەل شەربەتتىدىن ئىچۇردى ماڭا. يىدىم نازۇ نىمەت شىكەم بولدى سىر، كى بولدۇم ئانىڭ قۇۋۋەتىدە دەلىر. نەچە پارە ناننى ئىتىمغە قويۇپ، قاراپ تۇردى ئاندىن ئىتىم ھەم تويۇپ. بار ئېردىكى بىشە ئىچىدە سۇلاق، ئاقار ئېردى سۇلار چىقىپ ھەم بۇلاق. ياساپ ساچلارنىنى ساچىمنى يۇدى، ئالىپ تىرناقىمنى، تەنەمنى يۇدى. بېرىپ فوتە بىرلە چىرايلىق لىباس، لىباسىمنى بىر بىر قىلىپ ھەم مىساس. يارۇتتى دىلىمنى چىنان سۇبھۇر، كېتىپ ساقى بولدى ئىچىمدىن غۇبار. كى شۇكرانەسىگە ئوقۇي دەپ نەماز، ماڭا رەھىم قىلغىچ شەھى بىنىياز. قوپۇپ ئېردىم ئاندا باشىم قىبىلەغە، غەرايىب كۆرۈندى ئو شۇل سىغىلەغە. سەئال ئەتتى مەندىن كۆرۈپ نازەۋىن، نېچكەدىن زەمەنغە قۇبارسەن ...

ئاتاسىدىن ئالغان كۈمۈش زەرلەرى.
 بۇ مەخزەننى بەردى ماڭا تاپشۇرۇپ،
 مەن ئولتۇردۇم ئاندا دۇكاننى قۇرۇپ.
 تۇرۇپ ئۈچ يىل ئاندا كېچىپ روزگار،
 تۇتار ئېردى مەردۇملارنى ئىتتىبار.
 ئىشىم بولدى كۈندىن قەۋى زابىتە.
 تۇتار بولدى چوڭلار ماڭا رابىتە.
 فۇزۇن بولدى دۇر ھەم كەڭ ئولدى مەئاش،
 بۇشەھ قىلدى تۇججار گۇرۇھىغە باش.
 بار ئېردىكى بىزگە بىراۋ ئاشنا،
 قىلۇر ئېردىم ئانىڭ بىلە ئىقتىنا.
 بارۇر بولۇم ئانىڭ ئۆيى سارىغە،
 ماڭىپ ئېردىم ئەندەككىنە نارىغە.
 خەلايىقىغە تۇشمىش ئىدى ئىزدىھام،
 كېتىپ بارۇر ئېردى خاسۇ ئەۋام.
 دېدىم: ئەي خەلايىق بارۇرسىز قاين،
 نەغەۋغا دۇرۇر ئەيلىگىزىلەر ئەيان.
 دېدى: ئىككى مەردۇم ئەجەم ئەھلىدىن،
 ئوغۇرلۇق قىلىپدۇر دىژەم ئەھلىدىن.
 قىلىپ ئەمىر سۇلتان قىلادۇر قىساس،
 يىغىلماقغە ئولدۇر سەبەب ئامۇ خاس.
 خىيالىمدا كەچتى نەچۈك جان ئىككىن،
 نە يەرلىك مۇسافىر نە ئىنسان ئىككىن.
 يىتىپ باردىم ئېرسە ئۇ يەرگە قاراپ،
 جانىم سەكرەپ ئانچە قىلىپ ئىزتىراپ.
 بىناگاھ قارايمەن قارىنداشلارمى،
 چىداماي كۆزۈمدىن ئاقىپ ياشلارمى.
 كى ئىلتىپ يۈرۈپدۇر قىساس گاھىغە،
 تۇرۇپدۇر قارىنداشلارمى ئاھىغە.
 تاپىمەن ئەسەسنى تولا يالبارىپ،
 تەمەللۇقغە تۇردۇم يۈزۈم سارغارىپ.
 ئاڭا بىر ئاۋۇچ زەر بېرىپ ئارەلىق،
 دېدىم قىلماڭىزىلار مېنى يارەلىق.
 بۇلارنى ئاسماڭ تەخى ياش ئېرۇر،
 دېمەي ياش، ماڭا ھەم قارىنداش ئېرۇر.

فەرەڭگە تەئەللۇق ھەۋاسى بەلەند،
 بار ئېردىكى شاھى بەسى ئەر جۇمەند.
 ئۆزى ئادىل ئېردى رەئىيەت نەۋاز،
 ئەگەر بولسا مىسكىن بولۇپ سەرفراز.
 بار ئېردى بۇ قىزدا جەۋاھىر تولا،
 كۈمۈش ئالتۇن ئىلە دەنانىر تولا.
 ئالىپ چىقىتىم ئەندەك قىلايدەپ خەرىد،
 نە كىم بولغان ئېردى ئىگىنلەر دەرىد.
 چىقىپ كىچالارغە ئالۇرغە ئىگىن،
 ئۆزۈمگە ئىمامە ئاڭا ھەم نىگىن.
 ئالىپ نەچچە جامە ئۆيى ئىچرە كىرىپ،
 كېيىپ مەن ئىگىننى ئاڭا ھەم بېرىپ.
 دېدىمەن تۇرارغە ئالاي بىر مەكان،
 كى ساقلاي دەبان بۇ شەھەر ئىچرە جان.
 كىرىپ كەلدى كۆرمەك ئۈچۈن نەچچە باي،
 ئالىپ بەردى ئاندا ماڭا ياخشى جاي.
 بار ئېردىكى ئانچە خەلايىق ئۈكۈش،
 ئۇلار بىرلە قىلىدىم بىلىش ھەم تانۇش.
 كېلۇر ئېردى ھەر كۈن تىجارەت ئېلى،
 ياقا شەھەرلەردىن سەياھەت ئېلى.
 بۇلار مەجمەئىغە ئەكابىر بولۇپ،
 سەبا ۋە مەسادا مۇھاۋىر بولۇپ.
 مۇھىم ئىشلاردا ۋەسىلە قىلىپ،
 كى بەيئۇ شىرادا دەلىلە قىلىپ.
 خەلايىق ئاتادەك بىلىپ مېھرىبان،
 ئاتا ھەم دېمەيكى بىلىپ بەلكى جان.
 يۈرۈر ئېردۈك ئانداغ تۇتۇپ ئۇلغەتى،
 يىراق بولدى بىزدىن جەھان كۈلغەتى.
 دەماغىم ئىسسىتتى ھەۋانىڭ يېلى،
 كى ئىشرەت قىلۇرغە بولۇپ مايسىلى.
 دېدىمكى قىلايىم سەنەم بىرلە توي،
 قەبۇل ئەتسە سۆزىنى ئەگەر نىك خۇي.
 ئىسسىتتى سۆزۈمنى تۇتۇپ ئول پەزىر،
 كى قىلدىم شەرىئەت بىلە دەستىگىمى.
 بار ئېردى بۇ قىزنىڭ جەۋاھىرلارى،

يەنە ھەم بۇ ئىشقا تاپالماي ئىلاج،
سەفەرنى ساغىندى ئىككى بەدىمىزاج.
قىلىپ مەسلەھەتلەر دېدى چىرك ئاغام،
كۆڭۈل ئۆز دىيارىن بىلۇر ئىختىنام.
كى ئوترانجىسى ھەم قىلىپ ئاھى سەرد،
چىقىپ ياش كۆزىدىن قىلىپ چېپرە زەرد.
دېدىم: ھەر بىرىڭلار كۆزۈم ئەنئەرى،
ئىكەۋلەن ئاتا ۋە ئانا مەزھەرى.
كى ئۆز شەھرىمىزنى قىلۇرسىز خىيال،
ئالالى بۇرۇن ئانچە مالۇ مىتال.
ماڭا ھەم سەفەرنىڭ ھەۋاسى ئېرۇر،
سەياھەت كۆڭۈلنىڭ زىياسى ئېرۇر.
ئەگەر بەرسە بىزگە خۇدا نۇسرەتى،
بارۇرمىز ئەجەمگە چۇئاز فۇرسەتى.
ئۆتۈپ كىردىم ئاندىن ھەرەم خانەگە،
دېدىم مەن قۇلاق سال بۇئەفسانەگە.
سەفەر بارماق ئۇلدۇق ئەجەم سارىغىد،
نەكىم ئىستەمدى يوق جەھان كارىغە.
ئېرۇر مەدۇن ئاندا ئانا يۇ پەدەر،
يەتشمەسدە بىزگە قەزايۇ قەدەر.
بارىپ بۆسە قىلساق ئۇلار مەرقەدىن،
جەۋابىغە مۇنداق دېدى نازەنن.
نەقىلساڭ قىلۇرسەن كەڭدەش سەندەدۇر،
بۇ ئاجىز كەمىنە ساڭا بەندەدۇر.
پۈتۈپ ئاز مەھەلدە سەفەرنىڭ ئىشى،
بارۇر بولدى ھەمراھ نەچە يۈز كىشى.
ئاياقچى قەدەھ تۇت ئىچىپ مەست ئولاي،
ھەۋا ئىشلارمىدىن كېچىپ پىدست ئولاي.

خاجە شەھرى ۋەزىر ئاباددىن ئەجەم ۋىلايەتىگە سەفەر قىلغانى ۋە ئىككى ئاڭاسى
ھەيات گۈلن گەينە ئوتى بىرلە كۆيدۈرەنك ئۈچۈن بەيابان سارى باشلاغانى ۋە ئاڭا
ۋەفا بەدەلىدە جەفالار ئەيلەپ، سەمۋار بەدەلىنى لالە ئاسا خۇن ئالمۇدە قىلىپ، ئول
بىشە ئىچرە تاشلاغانى؛ قەزارا خاجەنىڭ جۇفتى بۇ ئەم ئەندۇز سۆزىنى ئاڭلاپ، ئۆزىنى
ئۆلتۈرگەنى ۋە يەنە بىر مەلىكە شىكارغە چىقىپ ئول بىشەدە خاجەنى كۆرۈپ ئۆز جايىغە
يەتكۈرۈپ دەۋا قىلغانى؛ خاجە سىبەت بوۋۇپ، بىر - بىرىگە شىفتە ۋە شەيدا بوۋۇپ، بۇ
مەلىكەنى ھەم خاجە ئۆز نىكاھىغە ئالغانى

ۋەفا ھېچ كىشىدىن تەمەد قىلمايىن،
كى يار ئىزدەمىشەن مۇنى قىلمايىن.

ئىشىت بەھرى قۇدرەت تەلانۇم قىلىپ،
بىرىن جارى ئەيلەپ بىرىن گۇم قىلىپ.

ئۇلار تۇردى تىختاپ پۇل ئالغان زەمان،
بولۇپ ئاندىن ئول شەھ قاشىغە رەۋان.
كى بىردانە ياقۇت بېرىپ شاھىغە،
بۇرادەرلەرىمنى سالىپ ئاھىغە.
بۇلارنى يوق ئەتمەك ئىدى نىيەتى،
بۇيۇردىكى سۇلتان بېرىك دىيەتى،
بارىپ مۇددەئىنى ئالىپ كەلدىلەر،
كى بەش يۈز تۈمەن زەرەتەۋان ئالدىلەر.
ئالىپ سۇلھنامە تاپىپ ھەم نەجات،
ياڭى باشدىن ئولدى بۇلارغە ھەيات.
ئىكەۋگە بېرىپ فوتە بىرلە ئىگىن،
قويۇپ ئالدىدا ئاش دېدىم مەن يېگىن.
ئالىپ كەلدىم ئۆيگە تەۋازۇد بىلە،
قىلىپ خىزمەتنى تەۋابىئ بىلە.
تۇتار ئېردىم ئانداغ ئاتادەك ئەزىز،
مىنەرگە بېرىپ ھەم سەمەندىنى تېز.
يەنە ئۆتتى بىر يىل بۇ ئەھۋال ئىلە،
يۇرۇپ ئىككىسى ياخشى ئەفئال ئىلە.
يەنە قەيد ئەيلەپ شەياتىن رەجم،
خىيانەتكە تۇردى بۇ ئىككى لەئىم.
بەھار ئېردى ئول ۋەقت قىزىق ئافتاب،
ئالىپ باغدا يۈزدىن ھەرىمىم نىقاب.
ۋەلى كۆرمەپ ئېردى بۇلارنى ئۆزى،
بۇرادەرلەرىمنىڭ تۇشۇپدۇر كۆزى.
تىگىپ تىبرى ئىشقى قىلىپ يارەئى،
تاپالماي ھەسۇدلار ئاڭا چارەئى.
ماڭا قەتل ئىشنى قىلىپدۇركى جەزم،
تاپىپ خالى يەرنى ئىكەۋ تۈزسە رەزم.

ۋەلى سۇبى بولماي كېلىپ چوڭ ئاغام،
 دېدىكىم قوبالى گۈلىستانغا گام.
 دېدىم: راست بولغاي بۇلارنىڭ سۆزى،
 بۇرۇن كۆرگەن ئېرىشىش بۇ يەرنى ئۆزى.
 خىيالىمغا كەچمەي خىيانەت ئىشى،
 زېرىككەندە خويىدۇر سەياھەت ئىشى.
 كىيىپ تون - ئۆتۈكنى كەمەر باغلايدىم،
 سۇۋارە بولايىدەپ ئۆزۈم چاغلادىم،
 دېدى: ئات كەرەكەمەس بۇ يولدا ساڭا،
 يېرىدۇر شەجەرلىك باسالماس ئاڭا.
 ئەگەر بارسە ئىككى كىشى سىز بىلە،
 نەمەرسە كۆتەردىپ يۈرۈر بىز بىلە.
 قولۇمغا ئالىپ مەن چۈتىرۈۋەتكەن،
 بۇلار بىرلە بولدۇم پىيادە رەۋان.
 فەسانە دەر ئېردى مۇنىڭ ھەر بىرى،
 ئىتىم ھەم يۈرۈيدۇر كېيىن - ئىلگەرى.
 يۈرۈپ ئەندەك يول دېدى بىر ئاغام،
 ئاداشلارغا دېسۇن فەلانى سەلام.
 ئەجەزەتنى ئالدى يۈرۈپ كەتتى ئول،
 ماڭىپ ئېردى ئاندىن يەنە نەچچە يول.
 قالىپ ئېردى ھەمراھ يەنە بىر كىشى،
 ئوزۇقنى كۆتەرمەكلىك ئېردى ئىشى.
 دېدى: سەنمۇ بارغىل ئانىڭ كەينىدىن،
 خەبەردار بولغىل ئانىڭ شەينىدىن.
 ئىكەۋ بىرلە قالدى ھېكايەت قىلىپ،
 گەھى دەر ئىشىدىن شىكايەت قىلىپ.
 يۈرۈر ئېردۈك ئىلدام قەدەمنى باسىپ،
 دېگەن يەرنى تاپماي يىراغنى باسىپ.
 نەباغ ئاندا بولغاي ۋەيا ئاندا سۇ،
 نە گۈلزارلىق كۆزگە بولغاي نەمۇ.
 يۈرەك ئاغدى فىلىپال قارادىم ئاڭا،
 قىسىپ فەشلىرىنى بۈگۈردى ماڭا.
 قېلىچ سالدى قانتىخ كېلىپ چوڭ ئاغام،
 باشىدىن قۇلاقخە يېتىپدۇر يارا.
 يەنە زەرب ئوردى دۇيۇم بارەئى،
 يىمقەيدىم تاپالماي ئاڭا چارەئى.

خەسۇ خارلارغا سالىپ تۈمەتەراق،
 تۇشۇپ ئۆز يېرىدىن ياقىنۇ يىراق.
 ئالىپ ئانچە مىقدار مەتا ئۇ خەرىد،
 يەنە دۇرچىلاردا جەۋاھىر فەرىد.
 ئەجەم جانىبىغا ئەزىمەت قىلىپ،
 سەفەر كارۇبارىن غەنىمەت بىلىپ.
 قەۋامىل دېدىكىم بۇ يەڭلىغ مەقال،
 كى سىز بارچەمىزگە بولۇڭ ئاقساقال.
 بۇزۇغ كارىمىزنى سەرانجام ئىتىڭ،
 تۇتۇپ بۇ ئەمەلنى ئەجەمگە يېتىڭ.
 ھەمە قافلەنىڭ بولۇپ سەرۋەرى،
 دەمى بولماس ئېردىم ئۇلاردىن نارى.
 بىناگاھ قىسا ئاغام كارى بەد،
 ۋەيا نىش ئۇرسا بولۇپ مارى بەد.
 كەتۈرمەي كۆڭۈلگە ئاڭا يۈز كۆرۈپ،
 بۇ مۇددەتدە بىر ئايغەچە يول يۈرۈپ.
 كەڭەش بولدى بىر كۈن قەۋامىل ئارا،
 كى ئارام ئالماق مەنازىل ئارا.
 تۇشۇپ ئاندا ياتتۇق ھەمە قافلە،
 قۇياش تۇشتى كۆكۈدىن بولۇپ ئافلە.
 ئاق ئۆي ئىچىرە كىردى بۇرادەرلەردىم،
 تۇرار ئېردى بىرلە ھەمە ياۋەردىم.
 جەھانسالقىدىن تەكەللۇم تۈزۈپ،
 ھەسۇد بىرلە يانە تەزەللۇم تۈزۈپ.
 دېدى: كۆڭلۈڭىزدۇر مەلال ئەي شەفىق،
 تەماشقا قىلىڭكى بولالى رەفىق.
 بۇ تۇشكەن بېرىمىز رىگىستان ئېرۇر،
 كى ئوڭ قول تەرەفدە گۈلىستان ئېرۇر.
 سۈيى جارى جەننەتنە ما باغى بار،
 ئانى كۆرمەگەننىڭ يۈرەك داغى بار.
 ئاچىلمىشۇر ئاندا گۈلۈ لالەلەر،
 قىلۇر قۇمىرى بۇلبۇل داغى نالەلەر.
 كى بىرفەرەسەڭ ئولغان بۇ يەردىن يىراق،
 ئانى كۆرگەننىڭدۇر تولا ياخشىراق.
 دېدىم: ئانداغ ئولسا باراي مەن سەھەر،
 قوپۇپ راست قىلسۇن ماڭا ماھەزەر.

دېيان ۋاي ھەسرەت بىلە ۋاي فىراق،
 سېنىڭسىز بۇ جاندىن ئۆلۈم ياخشىراق.
 كى فەرياد ئەيلەپ ئالىپ قولغە تىغ،
 ھەلاك ئەيلەمىشتۇر ئۆزىن بىدەرىغ.
 قالىپ مەن يارالىغ، بەيابان ئارا،
 بەيابان ئەمەسكىم قىزىل قان ئارا.
 جەراھەتلەرىمدىن تولا قان كېتىپ،
 قوپارغە بولالماي كى دەرمان كېتىپ.
 سەھەت بولماقېمدىن ئۈمىدىم ئۇزۇپ،
 جەھان ئىشلارىدىن نەۋىدىم ئۇزۇپ.
 ياتىپ بىشە ئىچرە خەزاندەك سولۇپ،
 يۈرۈر ئېردى ئىت ھەم قاشمدا ئولۇپ.
 بولۇپ غەرق گۇيا بەلا بەھرىغە،
 ياقىن ئېردى بىشە فەرەڭ شەھرىغە.
 ئۇلار شاھى مۇندا مۇقەررەر ئىدى.
 دىلى كۇفر بىرلە مۇكەددەر ئىدى.
 بار ئېردى بۇ شەھىغە خىرەدەند پۇر،
 ئۆزى قىز سەباھەت ئارا مەسلى ھۆر.
 كۆزى جادۇ ئېردى يۈزى ئافتاب،
 تەنى سىيم يەڭلىغ ئىدى مۇشكىتاب.
 لەبى لەئلى يەڭلىغ تىشى ئېردى دۇر،
 ئانىڭ ھۆسىنى بولغان جەھان ئىچرە پۇر.
 ئۆزى شوخ ئەمما بەغايەت دەلىر،
 جەمالغە دەھر ئىچرە شەھلەر ئەسىر.
 يۈرۈپ ئارقاسىدا نە دىلىڭىگار،
 قىلۇر ئېردى ھەر كۈنلۈكى ئول شىكار.
 بۇ ئادەتدە تۈزدى يەنە ماجەرا،
 بىناگاھ كەلدى بەيابان ئارا.
 ياسانىپ بۇ قىز جان جانانەدەك،
 ئۆزى سەرۋى خوش ئېردى مەستانەدەك.
 كېزىپ دەشتلەرنى شىكار ئەيلەدى،
 شىكارىكى ئانداغ شىئار ئەيلەدى.
 يۈرۈر ئېردى ئاۋدا ئاتىن چاپدۇرۇپ،
 كى ئوق يا بىلە ئاھۇلارنى ئۇرۇپ.
 ماڭا كەلدى ئۇترۇ ئوشۇل سىمبەر،
 قىزىل قان تەنمىغە قىلىپ ئول نەزەر.

يېتىپ كەلدى ئاندىن يەنە بىرسى ھەم،
 ھەيال قىلماي ئەسلە ئۇرار دەمبەدەم.
 غەزەب بىرلە ئۇردى ھەر ئىككى ئاغام،
 نەفۇت قالدى ياقول ۋە ياكىم ئۇچام.
 كى فەرياد قىلىدىم دېدىم ۋادەرىغ،
 ئاقار ئېردى قانلار تەنمىدە ئارىغ.
 قېلىچ زەخمى ئانداغ ئۆتۈپ رەگبەرەگ،
 بۇ ئەھۋالنى كۆردى بىچارە سەگ.
 چۇ سايىلىنى كۆرگەن كەبى ئىت ھۇرۇپ،
 يۈرۈر ئېردى تىشلەپ بۇلارنى سۈرۈپ.
 يۈگۈردىكى ئىتغە سىياسەت قىلىپ،
 مۇنىڭ ھەم تەننى جەراھەت قىلىپ.
 بۇ بىچارە ياتتى ئەفتادە بولۇپ،
 بولۇپ قانغە ئامىز قاشمدا ئولۇپ.
 ئۇرۇپ تىغ ئۆزىگە يەنە ئىككىسى،
 يارا قىلدى ئۇزۇن ئىكەۋ ناكەسى.
 يانىپ كەتتى ئاندىن بەرەھنە بولۇپ،
 كۆرۈپ كارۋاننى يۈزىگە يۈرۈپ.
 دېمىش: ئەي يارانلار بۇ يەردىن كۆچۈڭ،
 ئالىپ يۈكنى يىلىدام سۆزۈمگە پۈتۈڭ.
 ۋەگەرنە قۇتۇلماس ئۇلاردىن جانىڭ،
 بۇ چۆللەردە قالغاي مالىڭ ھەم تەنىڭ.
 كى مەغرىب سارىدىن قاراقچى كېلىپ،
 ياراغۇ ئىگىن ھەم ئوزۇقنى ئالىپ.
 بىرەۋ كەلدى ئۇردى قارىنداشغە سەيى،
 دەرىخاكى نەيىلەي ئىنىم بولدى ھەيى.
 ئىكەۋلەن قۇتۇلدۇق ئاڭا يالبارىپ،
 قاچىپ كەلدۈك ئاندىن بۇرەڭ سارغارىپ.
 قوپۇپ تېز كېتىڭلار بۇ يەردىنكى پات،
 قاراقچى قولىدىن تاپىڭلار نەجات.
 خەلايىق كۆچۈندى سالىپ قوزغالان،
 مۇبادا قاراقچى قىلۇر دەپ تەلان.
 ھەرىمىم بۇلاردىن ئىشىتمىش خەبەر،
 فىغان ۋادەرىغا دىمىش ئەلەزەر.
 دەرىغ ھەمىشنىم، دەرىغ غەمگۇسار،
 دەرىغ مېھرىبانىم، دەرىغ غەمگۇزار.

جەمالىڭغە پەرۋانەدەك چۆرەلەي.
 مېنىڭ خاتىرىمدا كېچەر ئېردى بۇ،
 دەرىخ بەھر تەۋفىق ئەگەر بەرسە سۇ.
 نەكىم بولماسا ھەشردە تەشەنەلەب،
 يىراق بولسا گۆردە شىكەنجۇ تەئەب.
 مەئەلقىسسە باغدا ياتىپ نەچچە كۈن،
 باقار ئېردى جەرراھ تۇرۇپ نەچچە كۈن.
 يىگىرمە كۈن ئىچرە ساقايدى يارام،
 كېلۇر ئېردى ئول قىز قاچان ئولسا شام.
 كېلىپ خىزمەتتە نە قىز بەلا،
 ئۇلار بولسا ئۇيقۇ بىلە مۇتەلا.
 باقار ئېردى گۈلرۇخ ماڭا بەزل ئىلە،
 ئۆتۈپ كېچە ئانداغ ئويۇن ھەزل ئىلە.
 قىلىپ مەرھەمەتلەر تۇتۇپ يانە جام،
 قويۇپ ئىشىق دەشتى ئۈزە ئانچە گام.
 نەكىم ئىشىق خارى تاقالغان ئىدى،
 ئانىڭ سەدرىگە ھەم قادالغان ئىدى.
 تەنىم بولدى نالىم، كېتىپ بارچە دەرد،
 تەبىب ھەم ھەزاقەت ئارا خوش نەۋەرد.
 تۇرۇپ ۋەئەدەسىگە ئاڭا بەردى زەر،
 بەلا ھادىسىدىن كى تاپتىم زەفەر.
 ماڭا ئول بېرىپ ھەم كەمەر بىرلە تون،
 ئۇلۇغ جايلاردا بېرىپ ھەم ئورۇن.
 قىلىپ راست ئەمدى غىزايى لەتىق،
 تاپار ئانچە قۇۋۋەت يىمىسە ھەر نەھىق،
 تەرۇ تازە بولدۇم بەغايەت سەمىن،
 كى ئامادە ئەيلەپ قوياغە كەمىن.
 قىلىپ كۆپ تەرەققى، كېسەللەر كېتىپ،
 پەرى بىرلە ئويىناپ گەھى ھەزل ئىتىپ.
 گەھى ئىشىق بازى قىلىپ قىز بىلە،
 دەر ئېردىم كۆڭۈل خەشلىقى سىز بىلە.
 ھەم ئول ئەيتۇر ئېردىكى ئەي سەرۋى قەد،
 جەمالىڭ ھەياتىم گۈلنە دەدەد.
 تۇتار ئېردى سىرىدىن ئۇلۇسىدىن نىھان،
 ۋەلىكىن كۆزىدىن بولۇپ ياش رەۋان.

دېدىكى: نە جان سەن ياتىپ قان ئارا،
 نە بائىسدا تۇشتۇڭ بەيابان ئارا.
 ئاڭا پاش قىلىدىم جەھان شۇرىشىن،
 دېدى: زەخمىلەرنىڭ قىلاي مەن ئىشىن.
 قىلىپ مەرھەمەتلەر ئاتىدىن تۇشۇپ،
 كى ئولتۇردى ئول قىز ماڭا ياپۇشۇپ.
 ئانىڭ بىرلە ھەمراھ نەچە ئادەمى،
 تەۋازۇندا تۇردى نەچە خادەمى.
 دېدى: بۇ غەرىبغە قىلىڭلار ئىلاج،
 ئالىڭ مۇزدىنى سەھەت ئولسۇن ھەزاج.
 سۆزىنى قەبۇل ئەتتى خادىملارى،
 سالىپ رىسلىچەلەر ئۇزرە نادىملارى.
 شەھەر جانىبىغە ئالىپ يۈردىلەر،
 بۇ قىز گۈلشەنغە بارىپ تۇردىلەر.
 يۈرۈپ كەتتى دىلبەر ئاتىغە مېنىپ،
 شىكارىنى تاشلاپ دىلى كۆپ سىنىپ.
 يېتىپ كەلدى ئىت ھەم مېنى ئەرگەشىپ،
 ماڭار ئېردى ئاقساق بىرەر يانداشىپ.
 ماڭا ئېردى ئاندا ھەدىقە ۋە تەن،
 كىرىپ دەرەمەھەل باغقە ئول سېمىتەن.
 دېدىكىم: تاپىڭلار مۇڭا بىر تەبىب،
 كى جەرراھ بولغاي بەغايەت لەبىب.
 كېلىپ كۆردى جەرراھ قويۇپ مەرھەمى،
 فەلاتۇن ئىشىدىن يوق ئېردى كەمى.
 يىراق ئەتتى سۇنى ئىچۇردى گۇلاب،
 زەرەر يەتكۈسى دەپ قىلىپ ئىجتىناپ.
 كۆرۈپ ھەركۈنى قىز تەرەھۇم قىلىپ،
 تەسەللىنى خاتىر تەكەللۇم قىلىپ.
 دەر ئېردىكى: ئەي جان يىمە ئەسە غەم،
 يۇما غەم سۈيىدە ئۇزارىڭنى ھەم.
 ساڭا زۇلم ئەتسە بۇرادەرلەرنىڭ،
 ئېرۇر مۇنداكى بارچە ياۋەرلەرنىڭ.
 خىيالىڭ نە بولسا ئانى مەن قىلاي،
 پەرىشان دىل ئولساڭ باشىڭنى سىلاي.
 كېچە بولسا باشىڭ ئۈزە ئۆرەلەي،

تەلەتتۇفدا سۆزلەپ ماڭا گۈللۈزار،
 بۇ يەڭلىغ بولۇرمۇ كىشى بولسا يار.
 قېلىپ تىپىرى ئىشقىڭ، قىلۇرمەن ۋەفا،
 ۋەفادارلىقىغە قىلۇر سەن جەفا.
 دېگەن سۆزلەرمىنى فەرامۇش قىلىپ،
 بۈگۈندىن بارى يۈر ئۈزۈڭنى بىلىپ.
 دېدىم: گەر قىلۇرسەن بۇ يەڭلىغ نىدا،
 كى پەرۋانەدۇر مەن قىلاي جان فىدا.
 بۇ مۇئىتاد بىرلە كېلىپ ھەر كېچە،
 سۆيۈپ ھەم كەنارە ئالىپ ئۆزگەچە.
 سەھەر ۋەقتى بولسا كېتەر ئېردى ئول،
 كىشىگە كۆرۈنمەي يىتەر ئېردى ئول.
 قىلىپ كېچەلەردە ئاڭا مەن دۇئا،
 دەر ئېردىمكى تەۋفىق بېرىپ ئەي خۇدا.
 مۇڭا نۇرى ئىمان ئەتا ئەيلەڭىل،
 مۇكەددەر دىلىنى زىيا ئەيلەڭىل.
 مەئەلقىسسە ئۆتتى ئارادا ئۈچ ئاي،
 دېدى: ئوردا ئىچرە تۇنۇڭ ئەمدى جاي.
 ئاتام ھەم بۇ يەڭلىغ بېرىپ رۇخسەتى،
 قىلىڭ بۇ سىپەھلەر بىلە ئولغەتى.
 ساڭا جايى ئالى مۇئەييەن قىلاي،
 مۇلەۋۋەن تۈشەكلەر مۇزەييەن قىلاي.
 كېچە بولسا مۇندا مۇقەررەر بولۇڭ،
 سەبا ئوردا ئىچرە مۇدەۋۋەر بولۇڭ.
 ھەمە كارىڭىزنى قىلاي جابەجا،
 كۆڭۈلدە نە كەچسە ئانى ھەم ئەدا.
 كېلىپ شەھ ياندا مەقام ئەيلەدىم،
 كى باغنىڭ ئىچىدە خىرام ئەيلەدىم.
 بېرىپ نەچچە ۋەقتى تەئامۇ شەراب،
 كۆرەر ئېردى گۈلرۇخ بىرەر ھەم ماراپ.
 خەلايىق ئۇيۇسا كېچەلەر كېلىپ،
 كى زەررىن قەدەھنى قولغە ئالىپ.
 تۇتۇپ مەينى ھەردەم قىلىپ جىلۋەلەر،
 كى نازۇ كەرەشمە بىلە ئىشۋەلەر.
 سەھەردىن بۇرۇنراق قوپۇپ سەمكەنىپ،

ئىكەۋ داىە بىرلە ئۆيىگە يانىپ.
 ئۇلار كەتسە قالماي قاشمىدا كىشى،
 مېنىڭ بىرلە كىمنىڭ يوق ئېردى ئىشى.
 كىرىپ خالى يەرگە تەھارەت قىلىپ،
 ياتار ئېردىم ھەر تۇن ئىبادەت قىلىپ.
 قەزاراكى بىر كۈن ئىدى نىمەشەب،
 قىلىپ بەندەلىك مەن بەدەرگاھى رەب.
 كى قىزغە بولۇپ ئىشقى ئوتى ئافەتى،
 تۇرالماي ئۆيىدە تۇتۇپ تاقەتى.
 دېمىش داىەسىگە بولۇپ مۇزتەر ئول،
 بۇ مۇشكۈل ئىشىمدا ماڭا رەھبەر ئول.
 ئالىپ بار مېنى ئول يىگىت قاشغە،
 كى جانىم تەسەددۇق ئاننىڭ باشغە.
 يېتىپدۇر ئۆيىمگە كىرىپ كۆرگەچ ئوق،
 نەزەر قىلسا ھەريان فەقىر ئاندا يوق.
 خىيالغە ئانداغ كېلىپدۇر گىلە،
 ئويۇن تۈزەمىش ئولخاي كەنەزەك بىلە.
 باقىپ ھەرسە ھەريان تەفەھىيۇس قىلىپ،
 كېلىپ خەشىمى ئانداغ تەرەققۇس قىلىپ.
 كى ئول مەخفى ئۆيىگە گۈزەر ئەيلەدى،
 مېنى ئاندا تاپتى نەزەر ئەيلەدى.
 ئوقۇر ئېردىم ئاندا نەۋافىل نەماز،
 تەئەججۇبغە قالدى كۆرۈپ سەرۋى ناز.
 قىلىپ داىە بىرلە بىر ئوق خەندەئى،
 نەئىشدۇر بۇ قىلغان غەرىب بەندەئى.
 مەگەركىم بۇ تۈركى بولۇپدۇر ساراڭ،
 باشم يەرگە قويغاچ تۇرۇپ قالدى داڭ.
 دىلىمغە بۇ سۆزلەر بولۇپ زەنگ كەبى،
 قاتىپ قالدى يۇمشاق كۆڭۈل سەنگ كەبى.
 ياۋۇق كەلدى دېدى ماڭا: ئەي ئەزىز،
 قىلۇرسىز بۇ ئۆيىدە نەئىشلارنى سىز.
 قالىپ ھەيىرەت ئىچرە دىيەلمەي جەۋاب،
 ۋۇجۇدۇمغە ئانچە تۇشۇپ ئىزتىراب.
 تۈزۈپ داىە قىزغە بۇ ئەفسانەنى،
 بۇ تۈركى ياراتمايكى بۇتخانەنى.

ئۆزىنىڭ خۇدايى سارى باش ئۇرار،
 كۈچى يەتسە بۇتغە قاراتاش ئۇرار.
 قولنى تىشلەدى قىز تەھەببىيۇر قىلىپ،
 ئوقۇغان نەمازنى تەھەسخور قىلىپ.
 دېدى قىز فەرەڭى قىلىپمەن ھەۋەس،
 مېنىڭ قىلغان - ئەتكەن ئىشىمدۇر ئەبەس.
 غەزەب بىرلە ئانداغ ماڭا ئول باقىپ،
 يانىپ كەتتى ئۆيگە ئېتەكىن قاقىپ.
 ئىشىم قىلدى مۇشۇكۈل غەمى ئىشتىياق،
 ماڭا غالىب ئولدى ھۇجۇمى فىراق.
 كى ئارام ئالماي ۋەيا ياتمايىن،
 تاڭ ئاتغۇنچە كىرەكلىرىم چاتمايىن.
 قىلىپ سۇبھى سادىق ياقاسىنى چاك،
 ساچىپ نۇر زۇلمەت ئۆيىم ئەتتى پاك.
 مەكانىمغە باردىم قىلىپ نالەلەر،
 كۆزۈمدىن بۇلۇتدەك ساچىپ شالەلەر.
 تۇتۇپ دۇدى ئاھىم فەلەكىنىڭ يۈزىن،
 تۇتۇپ پەردە يەكلىمىگە سەمەكىنىڭ يۈزىن.
 يەنە كەلدى گۈلرۇخ ئۇچۇنچى كۈنى،
 يېرىم ھەسسە ئۆتكەن ئىدى ئول تۇنى.
 ئىچىپ مەيىنى ئەفزۇن بولۇپ ئېردى مەست،
 قىلا ئالمان ھىجران شەرارىنى پەست.
 گەھى سەر بەرەھنە گەھى ياپىمان،
 گەھى يىغماق ئېردى گەھى چاپىمان.
 كېلىپ تۇشتى كۈلبەم ئىشىكىگە تېز،
 قارار ئېردى تەرسا بەچەكىم سىتىز.
 كى داپە شەرابىن لەبالەب قۇيۇپ،
 تۈمەن مېنىڭ خوشامەدە ئۈزىن قۇيۇپ.
 ئىچەر ئېردى ئول قىز ئانى سىپقارىپ.
 تۇتۇپ داپە مەيىنى يەنە توشقارىپ.
 بىيىكبىرە جانغە ياۋۇشتى ئوتى،
 مەگەركىم قامىشىغە ياپۇشتى ئوتى.
 يىقىلىدىمكى يەرگە بولۇپ يۈز تۈبەن،
 دېدى: داپەسىگە ھەمەل دىل شىكەن.
 كۆرۈڭ داپە ئانى غەزەب قىلدى لات،

ئۆچۈردى ھىياتىن، يەتۈردى مەمات.
 دېدى داپە: تۈركى ئېرۇر نەزىنى جان،
 ئۇلۇغ بۇت ئوقىنى ئاتىپدۇر نىھان.
 دېدى قىز: ئالىپ چىق مۇنى تاشقارى،
 داغى ھەم بۇ يەردىن قىلىمىڭلار نارى.
 ئالىپ چىقتى داپە قولۇمدىن تۇتۇپ،
 زەمىن بوس قىلىدىم ئاياغىن قۇچۇپ.
 قويۇپ يەرگە يۈزنى نىگۈن جامدەك،
 قىلىپ قوللارمىنى ئەلىنى لامدەك.
 ماڭا باقىمىدى ھېچ ئۆتۈپ سائەتى،
 قاراسام ئەلىغدەك ئېرۇر قامەتى.
 غەزەبە جەمالىن ياپىپ موبەھو،
 ئۇزارىنى كۆردۈم تەنىم بولدى سۇ.
 دېدى: داپەسىگە ئاتارمەن مۇنى،
 ئۆتەر بۇت گۇناھىم تۆكۈلسە خۇنى.
 ئالىپ ئېردى قولغە چۈتىپىرۇ كەمان،
 دېدى ھاي، داپە بۇ گىشىدۇر يامان.
 بۇ قىلغان ئىشىڭدىن تولا غەم يىمە،
 مەناتلارغە قىلغان كۇناھىڭ نىمە.
 مۇنىڭ ئىشلارنى ۋەسەنگە قويۇڭ،
 ۋەگەرنە يوق ئېرسە ئىزىنى ئويۇڭ.
 ئىشتىنى بۇ سۆزنى يانىپ ئاچچىغى،
 كېلىپ ئەندەك ئانىڭ ماڭا ناتلىغى.
 دېدى: كەلگىل ئولتۇر قاشىمدا مېنىڭ،
 ياۋۇق كەلمەپ ئېركەن قەزايىڭ سېنىڭ.
 يىمىكە ئىچىگە قۇيۇپ چىق شەراب،
 ماڭا سۇندى ئاندىن يۈزۈمگە قاراپ.
 ئاڭا تەئىزىم ئەتتىم قويۇپ نۇن كەبى،
 قىلىپ سەبىھە ئانداغكى مەجنۇن كەبى.
 بىرەر سۆز قاتىپ ئول يامان سۆز بىلە،
 باقار ئېردى ناگاھ قىيا كۆز بىلە.
 دەماغىكى بولدى شەراب ئىلە گەرم،
 كى سىماب يەكلىمىگە بولۇپ كۆڭلى نەرم.
 قىزاردى ئۇزارى قىزىلىگۈل كەبى،
 كىرىپ سۆزگە ئول مەست بۇلىۋال كەبى.

باقىپ دايەسىگە تەكەللۇم قىلىپ،
ئەگەر كەلسە ئۇيقۇڭ چىقىپ ئارام ئال،
قىلىپ دايەسى ھەم بۇ ئىشنى خىيال.
قوپۇپ ئورنىدىن ئول تاپىپ خابگاھ،
بۆلەك ئۆيگە چىقماق ئۈچۈن تۇتتى راھ.
ئاياقچى كەتۈرگىل شەرابى ھەيات،
نىئاڭكىم تىرىلسە بۇ جىسمى مەمات.
تاپاي مەيپەرەستىنىڭ قولىدىن ئەمان،
فەنا ۋادىسىغە بولايىن رەۋان.

گەھى ھەزل ئەيلەر ئىدىكى ئىنتاب،
تۇشۇپ جىسمى ئىچرە بەسى ئىزتىراب.
سالپ ئىشقى مەيدانغە خوش كۈمەيت،
ئوقۇدۇم ئانىڭ شەنئىدە نەچچە بەيت.
ئەگەر لۇتقى قىلساڭ ئېرۇر ئانچە خوب،
كى مەيدىن ئۇزارنىڭ قىزارغانچە خوب.
بەھەم بولسا لەھزە ۋىسالنىڭ ماڭا،
ئەگەر قەتلى قىلساڭ رىزامەن ساڭا.
بۇ شېئىرنى ئاڭلاپ تەبەسسۇم قىلىپ،

خاجە قىز بىلە سەۋمە ئە ئىچىدە شەرابغە مەشغول بولۇپ تەۋسىق قىلغانى ۋە خاجە
ئول سەنگىدىلنى ئىشقى ئوتى بىرلە گۇدازنىش بېرىپ، مەلىكەغە تەۋقىنى ھاسىل بولۇپ، بىجى-
نىدىل مۇسۇلمان بولغانى؛ بۇ قىز خاجە بىرلەن مەشۋەرەت قىلىپ قانلە بىلە تاپىشىپ، ئەجەم
تەرەپىگە سەفەر قىلغانى ۋە بۇ قىزنىڭ ئاتاسى ھەر شەھەرگە خەت چىقارپ، بۇلار كېچە-
دىن چىققاندا، شاھى بەندەر بۇ قىزنى ساندۇقدىن تاپىپ ئالغانى ۋە خاجە شەھىرى
بەندەرگە كىرىپ ئىستەگەنى.

دېدىم: ئەي پەرىشەش بۇ سۆزنى دېمە،
مېنى يول يۇتۇردى دېپان غەم يېمە.
داغى سەن ئۆزۈڭگە قىل ئەندىشەئى،
بارىپ بۇتغە سىندۇر ئۇرۇپ تىشەئى.
خۇدايىكى بىمىسلى مانەندىدۇر،
بارى بەندەلەرنىڭ خۇداۋەندىدۇر.
ھەمە ئەيىلەردىن مۇبەررا ئېرۇر،
ھەۋايىچ ئىشىدىن مۇئەررا ئېرۇر.
ۋۇجۇدۇڭنى بىلسەڭ ئەگەر قەترە سۇ،
قىلىپدۇر سەنئىدەك گۈلىستاننى ھۇ.
بۇ تاغۇتلارنى ياساپ زەر بىلە،
مۇزەببىن قىلىپ سەن كى جەۋھەر بىلە.
پەرەستىشغە لايىق ئەمەستۈركى ئول،
بىل ئەلبەتتە باتىل ئېرۇر ئۇشۇ يول.
سەنەمغە باش ئۇرماق سەزاۋەر ئەمەس،
كىشى ئاقىل ئولسا ئانى ھەقى دېمەس.
ياقىن بىلكى شەپتان توزاقى ئېرۇر،
يەنە دىۋەلەرنىڭ يەساقى ئېرۇر.

بۇ يەڭلىغ خىرەد سۆزنى ئەيىلەپ سەۋاد،
ئەزەلدە بۇ قىز پاكى ئالى نەۋاد.
مەلىكە ئۆي ئىچرە بەئىد ئىشۋەناز،
كى كەبكى دەرىدەك بولۇپ جىملۋەساز.
دېدىكىم: پىيالە كەتۈرگىل ماڭا،
لەبالەب قۇيۇپ مەي يەتۈرگىل ماڭا.
ئەگەر نەچچە نۇتساڭ تامىزماي ئىچەي،
نەئىش ئۆتسە سەندىن فەرامۇش ئېتەي.
تۇتۇپ ئەمىرنى مەن قۇيۇپ ئانچە چۈست،
كى زەررىن قەدەھنى ئالىپ قولغە رۇست.
قۇيۇپ مەينى تۇتتۇم ئاڭا توشقارپ،
پىيالەنى سۇندى تەمام سىقارپ،
ئاياغىنى قۇچتۇم قىلىپ زارلىغ،
دېدى: سەرۋى نازىم ئىتىپ يارلىغ.
ساڭا نە يامانلىق قىلىپدۇر مەنات،
بۇ گۇمراھلىقتىن يانىپ قىل ئۇيات.
كۆرۈنمەس خۇداغە قىلىپ ئىتتىقاد،
قىلۇرسەن داغى لۇتقىغە ئىتتىقاد.

كى مەقسەدغە قاي ئىش بىلە يەتكەمىز.
 دېدى قىز: قاشىمدىن فەرار ئەيىلەگىل،
 كى تۇججىارلىقىدا قەرار ئەيىلەگىل.
 چۇ تاجىرلارىكىم مۇسۇلمان ئىمىش،
 ئۇلار ئىچىرە بولماقلىغىڭ ياخشى ئىش.
 سېنى كۆرمەگەيلەر ئەلايدىقلارم،
 ئۇنۇتغايكى مۇتلەق خەلايدىقلارم.
 قاشىڭغە ئىبەرسەم ئەگەر داپەنى،
 جەۋاھىر قاتارلىق ئۇلۇغ مايەنى.
 ئانى ساقلاغايسەن قولۇڭغە ئالىپ،
 تاپىپ ياخشى دۇرچىن ئەچىگە سالىپ.
 ئەجەم تاجىرى قىلسا يانماقغە ئەزم،
 ئىكەۋ قاچتۇمىزدۇر خەبەر ئەيىلە جەزم.
 چىقۇرمەنكى باقمىيى بىرەر نەمەگە،
 كىرەمىز قەۋافىل بىلە كەمەگە.
 كى ئىمانى ئىسلام بولۇپ ئىختىساس،
 تاپارمىز جەھەننەم ئېلىدىن خەلاس.
 دېدىم: داپەننى نېچۈك ئەتكەسىز،
 نېچۈك ھەيىلە بىرلە ماڭا يەتكەسىز.
 دېدى: پىرەزەننىڭ ئىشىدۇر سەھىل،
 قىلۇرمەنكى ئانداغ ئانى مۇزەھىل.
 تۇتۇپ مەي قىلاي مەست قوپالماس يەنە،
 قىيامەتتەچە جان تاپالماس يەنە.
 يانىپ كەتتى ئىشنى مۇشەخخەس قىلىپ،
 مېنى خىزمەتتىن مۇردەخخەس قىلىپ.
 چىقىپ مەن بۇ يەردىن تاڭ ئاتقان زەمان
 يۈرۈپ ئەھلى تۇججىار قاشىغە رەۋان.
 بار ئېردىكى ئاندا ئەجەم خەيلىدىن،
 غەنى ۋە تەۋانگەر كەرەم خەيلىدىن.
 بۇلاردىن ئىشىمنى تۇتۇپ ئىختىفا،
 نەكىم بولماسۇن دەپ ئىشىمنى تەبا.
 چۇ كارۋان سەرايغە خىرام ئەيىلەدىم.
 ئانىڭ ھەجرەسىدە مەقام ئەيىلەدىم.
 كۈنى بولدى كۆزدىن نىھان دىلرەپما،
 كى ھىجرىدە بولدى يۈزۈم كەھرەبا.

كىشىكىم ۋەسەنغە پەرەستىش قىلۇر،
 ۋەيا كۇفر ھۆكىمى بىلە ئىش قىلۇر.
 تەھتىقى جەھەننەم بولۇر مەنزىلى،
 ئەزابلارنى كۆرگەي بۇ يولنىڭ ئېلى.
 بولۇر كۇفر ئەھلى بېھىتتىن يىراق،
 تامۇغدا مۇئەببەد چېكەر ئىھتىراق.
 ئەگەر بەندە بولساڭ سۆزۈمنى ئىشىت،
 ۋەگەرەنە بۇ نازۇك تەنىڭغە ئىست.
 جەۋابىغە ئانداغ دېدى سىمبەر،
 بۇ گۇفتارنىڭ ئەتتى دىلىمغە ئەسەر.
 تۆكۈلدى گۆھەردەك كۆزىدىن ياشى
 بولۇپ تەۋفىق ئاخىر ئانىڭ يولداشى.
 بولۇپ كۇفر زەنگى دىلىدىن ئەدەم.
 قىلىپ ئۆتكەن ئىشىدىن تەئەسسۇف نەدەم.
 ھىدايەت چىراغى قىلىپ دىلتۇرۇز،
 كى زۇلمەت سەراسى بولۇپ مىسلى روز.
 كى ئىماننى ئەيىتپ دىلۇجان بىلە،
 قىلىپ جەڭ ئاغاز شەيئان بىلە.
 كى خاشاك يەڭلىغ نىھادىم بولۇپ،
 بېقىلدىم بۇ قىزنىڭ ئاياغىن سۆيۈپ.
 كېتىپ ئەقۇلۇ ھوشۇم يەنە ھەم يىتىپ،
 كى ئەھكامى ئىمان ئاڭا ئۆرگەتپ.
 ياقىن بولدى تاڭ ھەم دېدى ئولپەرى،
 ئىشىتىگىل سۆزۈمنى كېلىپ ئىلگەرى.
 ئېرۇر بىدىيانەت ئانا ۋە ئانام،
 ئۇرار بۇتغە باشى تۇتۇپ ئىھتىرام.
 يەنە ئەم زادەم ئېرۇر شەۋھەرىم،
 داغى سىقتە بولغان ئەمەس گەۋھەرىم.
 مەنى قىلسە تاڭلا ھەۋالە ئاڭا،
 ئەسەر بولسە زەررىن پىيالىە ئاڭا.
 سۇراھى ئىچىدىن قۇيۇلسا شەراب،
 قىلا ئالمان ھەرگىز ئاڭا ئىجتىئاب.
 كى تەدبىر بىرلە قىلىپ بىر ئىلاج،
 كىرەككىم شەھەردىن قىلالى خىراج.
 دېدىمكى: نەبائىس بىلە كەتكەمىز،

ئۆتۈپ نەچچە مۇددەت تەھەببۇر بىلە،
 تەھەببۇر دەمەنكىم تەھەۋۋۇر بىلە.
 كۈنىكىم ئەجەمنىڭ خەلاپىقلارى،
 يىغىلدى ئەۋ-ئاخىر سەۋايمىقلارى.
 قىلىپ جابدۇقنى ھەمە سەربەسەر،
 تولا ئىشلارنى قىلىپ مۇختەسەر.
 بۇلار دېدىلار كىم كېتىڭ بىز بىلە،
 يۈرۈپلى خۇدا دەپ ماڭىپ سىز بىلە.
 دېدىمكى: مېنىڭ ئىشلارمىم ناتەمام،
 ئانى راست ئېتىرگە قىلاي ئىزدىھام.
 ئەگەر يۈرسەڭىز ئىشىم پۈتكۈچە،
 قىراقتا تۇرۇڭلار فەقىر يەتتۇچە.
 مېنىڭ بىرلە ھەمراھ ئېرور جارىيە،
 يەنە ساندۇقۇم بار، بىر ئىت سارىيە.
 كېمە ئىچرە جايى قويۇڭلار ماڭا،
 ئانىڭ ئەجرەسىنى بىرەيمەن ئاڭا.
 بۇ ئەشپالارمىم ئالبان كېتەي،
 كىرەي كېمە ئىچرە مۇۋاسا كېتەي.
 بولۇپ بارچە تاجىر شەھەردىن رەۋان،
 ماڭا كېمە ئىچرە قويۇپدۇر مەكان.
 سەھەر ۋەقتى ئېردى شەھەرگە بارىپ،
 ھەمەل داينىڭ ئىشىكلەردى قاقىپ.
 دېدىم مەن: ئەيا داينى مېھرىبان،
 ۋەتەنگە يانارمەن سەھەر بىگۇمان.
 چۈگۈلرۇخدىن ئولماي ماڭا رۇخسەتى،
 قىلالىھام كى يولىڭ ئىشىم جۇرئەتى.
 رەقىقىسىز كېتەرگە ئېرۇر يول يىراق،
 ماڭا بۇ پەرىۋەش بولۇپدۇر توزاق.
 نە بولغايكى يەتسە ئاياغىڭ سېنىڭ،
 بىيىكبىرە كۆرسەم جەمالىن ئانىڭ.
 قىلىپ ئېردىم ئانچە تەمەللۇق ئاڭا،
 كېلىپ رەھمى ئاخىر دىدى ئول ماڭا.
 بارىپ سەن بۇ يەردىن فەلان جايغە،
 كى پىنھان بولۇپ مۇنتەزىر ئايغە.
 قىلىپ تۇرغىل ئاندا تەلەبكارلىق،
 قىلايمەن بۇ ئىشغە سەبەبكارلىق.

ئەگەر يار بەرسە سېنىڭ تالىڭ،
 كى بولماس كۆرۈشمەك ئىشى مانىڭ.
 دېدى داينە: مۇنداغ سۆيۈنچى ماڭا،
 يۈرۈپ كەتتى ئاندىن خەبەرگە ئاڭا.
 ياتار ئېردىم ئاندا مەنى بىكەسى،
 بارىپ دېدى قىزغە خەبەر داينەسى.
 ئىشىگەچ خەبەرنى ھەمەل شەھەرۋار،
 كېتەرنىڭ ئىشىنى قىلىپ ئىختىيار.
 كى داينەسىنى ھەمەنەۋا بىلمەدى،
 بىللە يۈرمەكنى رەۋا بىلمەدى.
 كىشى بىلمەگۈدەك كىيىپ جامە يات،
 جەۋاھىر ئالىپ كۆپ يىتىپ كەلدى پات.
 كى ئامادە ئەيلەپ ھەمە جابدۇقنى،
 جەۋاھىرنى قويغان تۆمۈر ساندۇقنى.
 ئالىپ يولغا كىردۈك قىلىپ ئىزتىراب،
 تىگىزغە يېتىشتۈك ماڭىپ ئالدىراب.
 بۇ ھالەتدە بولدى سەھەر ھەم قەرب،
 بېرىپ ئەجرەسىنى كېمەگە كىرىپ.
 يۈرۈر ۋەقتىمىزدە يىتىپ كەلدى سەگ،
 قىراق ئۆزەرە فەرياد ئىتىپ يەك بىيەك.
 سالىپ كېمە ئىچرە ئانى ناخۇدا،
 قىلىپ بارچە ئەلنىڭ ئىشىنى ئەدا.
 قىلا باشلادىكىم كېمەنى رەۋان،
 يۈرۈر ئېردى ئانداغ مىسالى بوران.
 ئۆتۈپ نەچچە سائەت ياۋۇق ئېردى تۇش،
 كى بەندەر تەرەقدىن خەلاپىق ئۇكۇش.
 يىتىپ كەلدى يىلدام ئەۋاتۇ سىپاھ،
 بۇ ئەنبۇھ ئىچىدە بار ئېردىكى شاھ.
 كى يەئنى بۇشەھ شەھى بەندەر ئىدى،
 ئانىڭ زۇلمىدىن خەلقى مۇزتەر ئىدى.
 بار ئېردىكى ئەلنىڭ كەندىزەكلەرى،
 لەتافەتدە گۈلدەك قىزىل رەگەلەرى.
 بۇ زالىم قولىدىن تەۋەھھۇم قىلىپ،
 ئالىپ كەتسە ناگاھ تەزەللۇم قىلىپ.
 تاپالىماسمىز ھەرگىز ئاڭا ھېچ ئىلاج،
 ئەگەر رەھم قىلسا بېرۇر ئاز خىراج.

سېپەھ چەشمىدىن غەيرى مەنزۇر ئىدى.
كى سۇلتانى بەندەر دېدى: ئەي جەۋان،
كەنزەكنى ئەتتىڭ نە يەردە نېھان.
بۇ زالىمغە دېدىم بۇ يەڭلىغ جەۋاب،
نېھادىمغە ئانچە تۇشۇپ دۇمىتراپ.
كەنزەكنى قىلساڭ ئەگەر ئىختىيار،
باشىڭ سەدقەسىدۇر قىلايىن نىسار.
ۋەلىكىن كەنزەكلەرسىم مۇندا يوق،
ئەگەر بولسا ھازىر ساڭا بەرسەم ئوق.
شەھەنشاھى بەندەر بولۇپ خەشمناك،
يىتىشتى قىلۇرغە مېنى زەخمىناك.
يانىپ ئاچچىغىدىن كىرىپ كېمەگە،
كى بار دۇرجلارنى سالپ خىمەگە.
بولۇپ خەلق بىرلە ئۆيىگە رەۋان،
ھەمىل نازەنىدىن قىلىپ ئول گۇمان.
بارىپ ئورداسىغە كۇشاد ئەيلەمىش،
كەنزەكنى كۆرمەكنى ياد ئەيلەمىش.
قالىپ بىز بۇ يەردە بولۇبان مەلۇل،
دېدۇك كىم قاينى قىلۇر ئول قەبۇل.
خۇسۇسەنكى باستى مېنى كۇھى غەم،
دېدىكىم ياقىندۇر ماڭا كۆپ ئەلەم.
تۇرار ئېردىم ئەمبا يولغە قاراپ،
قىل ئوت ئۆزۈرە يەڭلىغ بولۇپ پىچۇتاب.
تەۋەھھۇمدا باغرىم بولۇپ لالەدەك،
ئاقار ئېردى كۆزدىن ياشىم ژالەدەك.
ئەگەر بولسا كارىم ئۇلۇغلارغە پاش،
يوق ئەتكەي مېنى شەھ داغى ئاتار تاش.
بۇ قىلغان ئىشىمدىن پۇشايمان قىلىپ،
كى خاتىرنى يىغلاپ پەردىشان قىلىپ.
دەر ئېردىم ئۆزۈمگە ئەيا بۇلەۋەس،
ئەجەب نەقد ئۆمرۈڭ بېرىلدى ئەبەس.
قىلىپ ھەقىغە ھەردەم مۇناجاتلار،
ئوقۇپ ھىزىلار بەلكى ئاياتلار.
ھەمە سوداگەرلەر بولۇپ غەم بىلە.
ياتار ئېردۇك ئاندا بۇ ماتەم بىلە.

سالپ ساندۇق ئىچىرە نېھان ئەيلەدۇك،
چىقىپ ئۈستىگە بىز مەكان ئەيلەدۇك.
يىتىپ كەلدى بۇدەم مۇلازىمىلار،
كېمە ئىچىرە كىردى خادىمىلار.
ئۇلار كەلمەكەدىن سەبەب ئېردى بۇ،
نېھايەتدىن ئارتۇق قىلىپ جۇستىجۇ.
بۇرادەر ئىشىتىكىل رىۋايەتلەردىن،
مەلىكە ئاتاسى ھىكايەتلەردىن.
قۇياش نۇرى ناگاھ ئەسەر ئەيلەدى،
كى ھاجىب بۇ يەڭلىغ خەبەر ئەيلەدى.
بۇگۈن كېچە بولدى مەلىكە ئەدەم،
ياتارسىزمۇ تۇيماي شەھى مۇھتەرەم.
ئاتاسى بۇ قىزنىڭ ئىشىتكەن زەمان،
دىدى ھەر شەھەرگە قىلىڭ خەت رەۋان.
نەيەر ئىچىرە شاھ مەكاندار ئېرۇر،
مەكاندار ئەمەسكىم زەماندار ئېرۇر.
ئانىڭ ھەر بىرىغە پۈتۈڭ نامەئى،
كى ئەللام بولسۇن بۇ ھەنگامەئى.
شەھەر ئىچىرە بولسا كەنزەك ئەگەر،
كى چىقىماس ئەمىر ئىزىن بەرسە مەگەر.
بولۇپدۇركى شەھىغە كەنزەك زەرۇر،
ئۆزى سەرۋى قەد بولسا رۇخسارى ھۆر.
قەبۇل تۇشىسە شەھىغە بېرۇرمىز سەمەن،
بۇ فەرماننى بىلسۇن يەسارى يەمەن.
ياراماس قۇلغە ئالۇر ساھىبى،
كېنەر ئۆز يېرىگە ئەمەس راھىبى.
يىتىپدۇر بۇ نامە چۇ بەندەرگە زۇد،
كېلىپ شاھى بەندەر ئالىپ كۆپ جۇنۇد.
نىگەھبان ئىدى نەچچە ئەييارلار،
ئىشىتتى بۇ فەرماننى تۇجىچارلار.
كەنزەكنى ساندۇق ئارا ئەتتى بەندە،
مېنىڭ بىرلە ھەمراھ ئىدى دىلىپسەندە.
ئانى ھەم بۇ يەڭلىغ نېھان ئەيلەدىم،
يوقۇ باردىن بىنىشان ئەيلەدىم.
پەرى ساندۇق ئىچىرەكى مەستۇر ئىدى،

بولۇپ تىبىرە گويا مۇنەۋۋەر جەھان.
 كى ئەۋۋارەلىكىدە ئۆتۈپ كۈندۈزۈم،
 فەغان نالە بىرلە ئۆتۈپ ھەم تۈنۈم.
 جەفالارنى ئانچە يەتۈردى فەلەك،
 كى ھالىمغە يىغلاپ تېگىزدە سەمەك.
 قىلىپ گىرىيە زارى ۋۇھۇشى تۇيۇر،
 قالىپ ماتەم ئىچىرە يوق ئېردى سۇرۇر.
 خىيالى ۋىسال ئىلە خۇرسەند ئولۇپ،
 ئانىڭ زۇلقى زەنجىرىغە بەند ئولۇپ.
 گەھى دەشت ئارا بىنەۋالار كەبى،
 گەھى كوچەلەردە گەدالار كەبى.
 قىلىپ مەھرىبانىم نەزەردىن سوراغ،
 يۈرۈپ پا بەرەھنە قاپاردى ئاياغ.
 ئالا ئالبايىن ھىچ ئانىڭدىن خەبەر،
 كى دىۋانەلەردەك يۈرۈپ دەربەدەر.
 چىداماي ياۋۇشقان زەمان ھىرقەتى،
 كى ئەييارلاردەك قىلىپ سۈرئەتى.
 قىلىپ سۈرەتمىنى قەلەندەر كەبى،
 قاداغان باشىغە سىنۇق پەر كەبى.
 كىرپ سۆز ئىشىتىم بۇ شەھ دارىغە،
 خىيالىم ئىلمىسەم ئانىڭ تارىغە.
 يانىپ چىقىم ئاندىن خەبەر تاپمايىن،
 كىرپ باغقە گويا سەمەر تاپمايىن.
 گەھى شەھەر ئىچىرە گەھى تاشقارى،
 گەھى باشىم ئالىپ كېتەرەن نارى.
 گەھى مەسكەن ئېردى يىقىلغان سەراي،
 گەھى دەشت-ھامۇن ئىدى گاھى ساي.
 سوراغلاپكى ئۇسۇرۇ قىلىپ جۈرئەتى،
 مۇشەققەتدە ئۆتتى بىر ئاي مۇددەتى.
 كى بىر كېچە ئانداغ تەفەككۈر قىلىپ،
 خىيالىمغە كەچتى ئانى يادلىنىپ.
 دېدىم: تېز بارايىمەن چۇ دىۋان سارى،
 تولۇڭ ئەتسە تاڭ يوق ئەگەر خاۋەرى.
 كى تۈندە كېلىپ ئول لەئىم دارىغە،
 قاراپ فىكىر قىلىدىكى ھەر سارىغە.

كى ئۆتمەي غىزادىن داغى ھىچ نەمە،
 كۆرۈندى ئەۋانلار بىلە ھەم كېمە.
 نەزەر سالمايىن ئەل يۈكۈ مالغە،
 تەمەللۇقغە چىقتى ئەۋان ئالىغە.
 قارار ئېردىم ئوليان بولۇپ ئىنتىزار،
 كۆرەيدەپ جەمالىن ئەگەر كەلسە يار.
 كېلىپدۇر بۇلارنىڭ كەنزەكلەرى،
 سۆيۈندى قولغە ئالىپ ھەر بىرى.
 ۋەلىكىن كۆرۈنمەس نىگارم مېنىڭ،
 نىگارم دىمەن شەھسۇۋارىم مېنىڭ.
 دېدىم: ئەي فەلانى كەنزەك قايان،
 دېدى: شاھى بەندەر قىلىپدۇر نەمان.
 ئىشىتى بۇ سۆزنىكى تۇجىجارلار،
 ئاڭا رەھم ئەيىلەپ ھەم ئەسرارلار.
 دېدىلار مۇنىڭدىن تولا غەم يىمە،
 باشىڭ سېھەت ئولسا ئەمەس ھىچ نەمە
 ھەمە سوداگەرلەر بېرۇر قىممەتنى،
 دېدىم كۆرمەدىڭلەر ئانىڭ تىنەتنى.
 رىزامەن يوق ئولسا ئەگەر بۇ جەھان،
 جەھان يوقكى بەلكى بەدەن ئىچىرە جان.
 چۇ بەندەر بارۇرغە خىيالى ئەيىلەدىم،
 رەفاقتەلەرمگە سىگال ئەيىلەدىم.
 دېدىم: ئەي يارانلار ئىشىم كەم ئېرۇر،
 ئىشىمنى قىلۇرغە كىشىم كەم ئېرۇر.
 بارىپ ئول شەھەرگە كەنزەك ئالاي،
 بار ئېردى كەنزەك فۇرۇش نەچچە باي.
 قىلىپ ئەلۋىدا ئلار كىرپ بەھرغە،
 يېتىپ باردىم ئاخىر ئوشۇل شەھرغە.
 كى بىچارە سەگ ھەم قاشىمدا ئىدى،
 كېچە خابگاھى باشىمدا ئىدى.
 ئۆزۈمنى تۇتۇپ خەلقدىن ئىختىغا،
 كىشى تۇيسە ناگاھ قىلۇر دەپ جەفا.
 مۇبادا تۇبار دەپ ئەۋانى لەئىم،
 تېگىز تەگرەسدا بولۇپ ھەزىلىم.
 ئانىڭ ھىجىرى بىرلە بولۇپ سەرگىران،

مەسى ھىيلە بىرلە كىرىپ باغ ئارا،
بولۇپ باش غەم ئىملە جەرھىدىن يارا.
ئاياقچى كەرەم قىل بۇ مەھزۇنغە جام،
قىلاي باغ ئىچىگە سەبادەك خىرام.
بولۇپ مەست مەئشۇق جەمالىن كۆرەي،
دىل ئايمىنەسىنىڭ غۇبارىن سۈرەي.

ئاڭا كىرگەلى ھېچ تۆشۈك تاپمادىم،
كۆرۈپ تاملارنى قاپاغ ياپمادىم.
بار ئېردى بۇ شەھىگە ئەجەب بىر ئىرەم،
بۇ باغ تامى گويى ئېرۇر كۆھى غەم.
ئاڭا سۇ كىرەرغە قويۇپدۇر شىكافى،
ئانىڭ بىرلە كىرمەك قىلىپ ئىنھىراقى.

خاجە مەلىكىنى ئىستەپ شاھى بەندەرنىڭ باغى ئىچىگە كىرىپ قىز بىلە كۆرۈشكەنى
ۋە قىز شاھى بەندەر بىلە ئارادا ئۆتكەن ۋاقىتلەرنى بىر-بىر بەيان قىلغانى؛ ئىكەۋلەن
بۇ باغ ئىچىدە ئىشىۋ-ئىشەت بىرلە نىشات ئەيلەپ بەزمى شاھانە ئەيلەگەنى؛ بۇ پەرى
پەيكەر خاجەنى بۇت قاشىغە بارغىل دەپ ئەمر قىلغانى

قىلىپ ئاتەشى غەم مېنى ئەخكەرى.
دېدىم: ئەي خۇداۋەند ئىززۇ جەلال،
ساڭا ئاشكارا ئېرۇر سىررۇ ھال.
ئەگەر يەتسە شەھىدىن ماڭا بۇ سىتەم،
رەھىم سەن بۇ بەندەڭغە قىلغىل كەرەم.
نىھان ئىشلارنى سەن ئەي بىرۇبار،
ئەدۇۋلارغە قىلما ئاچۇق - ئاشكار.
ئىجابەتكە بولدى دۇئايم قەرسىن،
ماڭا رەھىم قىلدى جەھان ئافەرسىن.
يۈرۈپ بەھر ئىچرە شەھەرگە يېتىپ،
دىدەكلەر ئىچىدە ماڭا سۆز قاتىپ.
دېدى: باشلاڭىزلار مۇنى ئىچكەرى،
قىلىڭ جاي تەئىبىن سەرايدىن نارى.
بۇ ئۆزگە دىدەكنىڭ ماڭا كارى يوق،
بۈگۈن ئىگەسىگە قىلىڭلار ياۋۇق.
كى زالىم قاشىدىن قۇتۇلدى ئۇلەر،
بولۇپ شاد - خۇررەم دىدەكلەر كۈلەر.
مەنى بىكەس ئۆلدەمكى مەھبۇس ئاڭا،
تىگىپ تىمىرى ئىشقىم كۆيۈپدۇر ماڭا.
ۋىسالىم مەيدىدىن قىلاي نۇشى لەب،
قىلۇر ئېردى ھەر كۈن ماڭا ھەزلى گەب.
ھەمۇل غۇنچە ئاغزىدىن قىلاي دىسە چاك،
ئاڭا ئەيتۇر ئېردىم كەلامى ئەففاك.

سەمەندەر سۇفەت سۆزگە قىلدىم خىرام،
ئېرىر سۇ بولۇپ تاغ بۇ سۆزدىن غۇلام.
چۇ بەنگەلە ئەتكەن ئىكەن باغدا شاھ،
ئوشۇل سەرۋى نازىم چېكەر ئاندا ئاھ.
دەر ئېردىكى يا ئەكرەمۈلكەرەمىن،
سىغانتىڭ ئېرۇر ئەرھەمەرراھىمىن.
بۇ ئاجىز قۇلۇڭغە ئىنايەت قىلىپ،
دۇئا بىرلە ئاھىم ئىجابەت قىلىپ.
مېنى بۇ بەلادىن رەھا ئەيلەگىل،
مۈكەددەر دىلىمنى زىيا ئەيلەگىل.
خۇداۋەند فەزلۇ كەرەم ئەيلەدى،
مېنى نازەنىنىغە بەھەم ئەيلەدى.
ياقىن باردىم ئاندىن ئانىڭ قاشىغە،
كۆزۈم تۇشتى ناگاھ قارا قاشىغە.
بەسى يىغلادىمكى يۈرەكىم كۆيۈپ،
يىقىلدىم پۇتىغە قولغە سۆيۈپ.
دېدىم: ۋادەرىغا نېچكۈك ھالىڭىز؟
قايۇ كۈننى سالىدى فەلەك زالىڭىز؟
دەدى: كۈنلەر سەدۇر يىغى زار ئىلە،
ياتىمەن باغ ئىچرە نىگۇنسا ئىلە.
ئوشۇل كۈنكى زالىم قىلىپ ماجەرا،
سالىپ بارچەمىزنى سەفنىنە ئارا.
ئالىپ يۈردى بىزنى چۇ بەندەر سارى،

بەرەھەمدىن ئاڭا كۆپ فەسانە قىلۇر،
 بېرىپ تون دەرەملەر رەۋانە قىلۇر،
 چىقىپ سەن بۇ يەردىن بارىپ تىمىز توند،
 مەن ئەيىغان كەبى قىل ۋەلى بولما گۇڭ.
 بارىپ كەفشلەرنى فۇتۇمغە كىيىپ،
 يەنە ئول گىلىمنى باشمىغە ياپىپ.
 تەۋازۇندا تۇردۇم نىسارا كەبى،
 ئەدەب بىرلە ئانداغكى تەرسا كەبى.
 كېلىپ ئول بەردەمدىن چۇ قىلدى سوئال ،
 كى يىمىغلار سە مۇندا ساڭا نېدۇر ھال.
 ئاڭا مەقسەدىمنى مەقال ئەيلەدەم،
 ئەلفدەك قەددىمنى ھىلال ئەيلەدەم.
 دېدى: قوپ بۇيەردىن يەڭگى توننى كەي،
 ئالىپ بۇ دەرەمنى ئىچىڭ كۈندە مەي.
 دېدىمكى كىرەكمەس ماڭا پۇلۇ مال،
 كى سىيىنەمدە ئۇنىمىش ئىدى بىر نىيال.
 يۇلۇپ تاشلامىش ئانى دەۋران ئېلى،
 تېگىپدۇر قۇرۇتقالى خەزانىڭ يېلى.
 نىھالىم دېمەيىكىم ئېرۇر دىلبەرى،
 غەلەت ئەيدىم ئەمما كۆزۈم گەۋھەرى.
 بۇ يەڭلىغ قىلۇرمەن ئۇلۇغ بۇتغە داد،
 ئانىڭ فۇرقەتىدە كۈل ئولدى نىھاد.
 ئەمەس بۇت بۇ ئىشىدىن ئەگەر ئاگەھى،
 يىتەر دادىمە ئەيسا رۇھۇللاھى.
 ئەگەر بولماسا بۇت ماڭا رەھنەمۇن،
 باشمىنى كۆتەرمەي ياتاي نەچچە كۈن.
 كەل ئەي ساقى بولغىل ماڭا راھبەر،
 ۋىسالىم كۈندىن دىگىل خۇشخەبەر.
 مېنىپ رەخشى ھىممەت دەرەڭسىز چاپاي،
 سېنىڭ لۇتفۇڭ ئىلە مۇرادىم تاپاي.

قىلىپ باز گۇنە تەلەتتۇق بىلەن،
 چىقار ئېردى يانە تەئەسسۇق بىلەن.
 ۋە لىكىن يەتۈرمەيكى ئازارنى،
 كىشىگە دىمەي ھەم بۇ ئەسارنى.
 دەر ئېردىمكى ھەرگەھ بۇزالم لەئىن،
 خىيانەت بىلە كەلسە ناگاھ ياقىن.
 قىلاي دەشەنئى بىرلە باغرىنى چاك،
 ۋەگەرنە ئۆزۈمنى قىلايىن ھەلاک.
 بىھەمدۇللاھ كۆردۈم سېنى مەن ھەيات،
 ئۈمىد ئولكى ئەكنۇن تاپارمىز نەجات.
 دېدىمكى چىقارغە مۇدەببىر كىرەك،
 كى يول كۆرسەتۈرگە مۇسەۋۋىر كىرەك.
 دېدى بار بۇ جەمئىگە بۇ تىخانەئى،
 شەياتىن گۇرۇھىغە كاشانەئى.
 كى بۇتنىڭ قاشىدا ئىككى كەفنىش بار،
 يەنە بىرگىلىمى ئېرۇر قىپرۋار.
 قاچان يەتسە كۆكدىن بۇلارغە مۇھىم،
 ۋەيا بىر ھەۋادىس بىلە خەۋفۇ بىمىم.
 چۇ بۇتخانەسىگە بارۇر شۇل زەمان،
 قىلۇر ئول گىلىمدە باشنى نىھان.
 يەنە كەفنىشى ھەم فۇتغە كىيىپ،
 بارۇر بۇت قاشىغە باشنى ئىگىپ.
 كىشى كىرسە قىلماس ئاڭا ئەسلە ئۇن،
 بۇ مۇئىتاد بىرلە تۇرار تۆرت كۈن.
 كېلىپ بۇت پەرەستلەر تىزىنى پۈكۈپ،
 ئالىپ ھەم بارۇرلار دەرەملەر تۈكۈپ.
 قوپار سەدقەلەر دەپ بۇ دىنارنى،
 بىلىپ مۇئەبەر ئول نىگۇنارنى.
 بەشىنچى كۈندە بەرەھەمدىن كېلىپ،
 ئاڭا كەيگەلى تون بارۇرلار ئالىپ.

خاجەنىڭ بۇتخانەدە ئولتۇرغانىنى بەرەھەمدىن ئاناسىغە يەتكۈزگەنى؛ بەرەھەمدىننىڭ
 ئاناسى چىرلاپ، خاجەنى ئوغلانلار بىرلە فەرەڭ پادىشاھى قاشىغە ئىبىدەرگەنى؛ فەرەڭ
 شاھى شاھ بەندەرنى كەلتۈرۈپ روبەرو قىلماقچى بولغانىدا، بەرەھەمدىن تەئەررۇز قىلىپ پادىشاھ
 نىڭ قاشىدىن چىققانى ۋە پادىشاھ بۇلارنى تۇتۇپ ئالىپ كىرىپ شەراب تۇتۇپ ئۆزىلەر قىلغانى
 سۇخەن مەنبەئىنىڭ خىرەمدەندەلىرى،
 مەئانى گۇرۇھى شەكەر خەندەلىرى.

دېدى: ئەرزىڭ ئولسا ماڭا قىل بەيان،
 قىلاي ھاجەتىڭنى رەۋا شۇلزمەن.
 ھەمە مەقسەدىمنى ئاڭا ئەتتىم ئەرز،
 بۇ ئەرزىمنى ئايماغ ئىدى مىسلى فەرز،
 جەۋابىنى ئاڭلاپ بۇ كەمپىر لەئىن.
 ئىشارەتلەر ئۇيىلەپ دەپدى كەل يەقىن.
 قىلاي شاھى بەندەر ئۇچۇن ھۆكۈم زۇد،
 يەتۈرگەي قاشمىغە ھەمىن دەم جۇنۇد.
 يەنە ھازىر ئەتسۇن ھەرمىڭنى ھەم،
 بىلەيمەن نەيەڭلىغ قىلىپدۇر سىتەم.
 بۇ زالىمىغە ئانداغ قىلاي ئېھتىساب،
 ھەمە ئىبەرەت ئالغاي كۆرۈپ بۇ ئەزاب.
 ماڭا قوشتى ئاندىن ئىكى ئوغلىنى،
 دەپدى: شەھ قاشىغە ئالىپ بار مۇنى.
 مېنى بىرلە ئالدى كىرىپ راھىغە،
 يەتۈردى ئاناسى سۆزىن شاھىغە.
 دەپدى: شاھ ئاڭلا ئانامنىڭ سۆزىن،
 ئىبەردى قاشىغە بۇ ئىككى گۆزىن.
 بۇ دىۋانە يىغلاپ ئۇرۇپ بۇتغە باش،
 دېمىش «داد» كۆزدىن تۆكۈپ تۇرغە ياش.
 ئىشتىمىش ئۇلۇغ بۇت مۇنىڭ دادىنى،
 بىلىپدۇركى يانا نىكۇزادىنى.
 دېمىشدۇركى مۇنداغ ئانامىغە خىتاب،
 كېلىپ خەشمى قاتتىغ قىلىپدۇر ئىتاب.
 فەلانكى زالىم ئېرۇر بېھەيا،
 ئالۇر خەلق مالىن يەنە بىئەبا.
 ئاچىپدۇركى زۇلم - سىتەم بابىنى،
 ياپىپدۇر ئۇياتماي سەنەم بابىنى.
 سوراپدۇركى ئەكسەر بەناھەق سوراغ،
 بۇ يەڭلىغ ئەمىردىن ئېرۇرمىز يىراغ.
 ئانىڭ ئىشىكىگە نەچۈك جان كىرۈر،
 ئانى شاھ قويغان كىشى كىم ئېرۇر.
 خۇسۇسەن قىلىپدۇر بۇ تۈركىغە جەبر،
 ئالىپ - شاتۇننى قاين كەتتى سەير.
 سۆزۈن تىڭلاماي ھېچ ئانى ئۆلتۈرۈك،
 داغى پۇللارغە تەلان كەلتۈرۈك.

بەرەھمەنغە بار ئېردى بىر ۋالىدە،
 نىسارا شەھى قۇل ئىدى ئالىدە.
 سۆزى نەفىز ئېرى ئۆزى پىرەزال،
 شەياتىن ئىدى ئالدىدا گۇنگۇ لال.
 ياشى ئىككىيۈز يانە ئەللىك ئىدى،
 بۇ كۇففار ئارا تۇرغە مەنلىك ئىدى.
 يۈرۈپ مۇنچەپىللار ھەمولى شۇم قارى،
 كى بولماي مەناتنىڭ قاشىدىن نارى.
 بېرىپ ھەقتە ئالا ئاڭا تۇرغە گەنج،
 يەنە ئوغلى ئېردى ئانىڭ بەستە پەنج.
 بارىسى ئەكابر بەرەھمەن نىشان،
 كىشى ئۇن چىقارماس ئىدى تۆكسە قان.
 يۈرۈپ كۇفر ئەھلى ئارا كۆپ تەمىز،
 فەرەڭ خاندىن بەلكى بىلگەي ئەزىز.
 ئەگەر شاھ بولسۇن ۋەگەر ئول گەدا،
 ئەدەبىدىن قىلالماي قاشىدا سەدا.
 ياتار ئېردى باشىن قويۇپ خۇمرىغە،
 ئۇلۇس ئېردى مەئۇر ئانىڭ ئەمرىغە.
 مېنى كۆردى باردى ھەمولى سادەگول،
 يەتۈردى ئاناغە بۇ سۆزنى ئوغۇل.
 كى ئول شۇم بەدبەخت ئالىپ كىردېمىش،
 بىلەي ھالىنى مەن نېچۈكدۇركى ئىش.
 ئالىپ باردى يىلدام قولۇمدىن تۇتۇپ،
 بەسى ياخشى سۆزلەپ كۆڭۈل ئاۋۇتۇپ.
 بېرىپ ئېردى كىر دەپ ئىجازەت ماڭا،
 تۆكۈپ ياش بۇلۇتدەك قارادىم ئاڭا.
 قويۇپدۇر بۇ ئەيۋان ئارا تۇرغە تەخت،
 سالىپ ئاستىغە ھەم نەچە نەۋى رەخت.
 بۇ نەۋىدەك مۇشەككەل مۇرەببەد ئېرۇر،
 زەھەب بىرلە قىلغان مۇرەسسەد ئېرۇر.
 چىقىپ ئۆستۈنگە ياتار شۇم قارى،
 مېنىڭ سارى باقتى لەئىن كەمپىرى.
 ئانىڭ تەخت پايىن يۈزۈمگە سۈرۈپ،
 يۈزۈم يوقكى بەلكى كۆزۈمگە سۈرۈپ.
 بار ئېردى قاشىدا ئىككى ئوغلى ھەم،
 دىل ئاسالىق ئەيىلەپ دەپدى بىمە غەم.

بۇزۇغ خاتىرىمىزنى شاد ئەيلەنگىل.
 كۆڭۈلدە كەچۈردۈم مۇناجاتنى،
 بۇلار بىلمەس ئېردى بۇ دەئۋاتنى.
 ۋە لىكىن ئۇزارم مۇغايىر بولۇپ،
 بەرەھمە نىخە سىررىم مۇھازىر بولۇپ،
 مېنىڭ سارى قىلدى نىگاھىنى سەھم،
 كۆڭۈل ۋەھشەتتىنى قىلمىپدۇركى فەھم.
 دەيدى: تۈركى دادىمىنى سوردى دېمەس،
 بۇ سۆز بۇت سۆزىگە مۇۋافىق ئەمەس.
 ئانام بىرلە بۇتنىڭ سۆزىنى بۇزۇپ،
 سورارسەن ئۇزۇڭچە بۆلەك ئىش تۇزۇپ.
 كى ئەقلىڭغە نۇقسان يېتەپدۇر بەسى،
 دىماغىڭنى بۇزۇمىش تەكەببۇر ئىسى.
 بۇ تەخت ئۆزۈرە بولمان ساڭا ھەم نەشەست،
 دەبان تۇشتى ئىككى ئوغۇل چۈستۇ دەست.
 چىقارغە ئىرادە قىلىپ تاشقارى،
 قوبۇپ ئېردى ئىككى قەدەمنى نارى.
 فەرەك شامى ئانداغ بولۇپ مۇنغەئىل،
 كى ئەيىغان سۆزىدىن بولۇپ كۆپ خىجىل.
 تەلەتئۇفلار ئەتتى قولىدىن تۇتۇپ،
 ئالمىپ ياندى ئاچچىغ شەرابىن يۇتۇپ.
 ئاياقچى يەتۈرگىل مەيى مەرھەمەت،
 ئانىڭ نەشەسىدىن تاپاي سەلتەنەت.
 مېنى بىكەسى ۋە غەرب مۇستەمەند.
 چۈشە زۇمرەسىدە بۇلاي ئەرجۈمەند.

بۇ دىۋانە ئالسۇن يىغىپ پۇللارنى،
 خەزايىن - دەفئايىن بىلە قۇللارنى.
 ئەگەر ئاڭلاماسسەن سۆزۈمنى قارى،
 مېنىڭ خىزمەتىمدىن چىقىپ كەت نارى.
 ۋە گەرنە قىلۇرمەن سەنى سەنگىسار،
 كېتەرسەن جەھاندىن بەسى خارۇزار.
 ئانامغە كېلىپدۇر بۇ نەۋد ھۆكىمران،
 ئانىڭ خەۋفى بىرلە بولۇپ ياشى قان.
 بۇ فەرمانىنى ئاڭلاپ ھەمولى روسىياھ،
 سەيپە رويى كىمدۇر فەرەك ئىچرە شاھ.
 يۈزى بولدى زەئفەر كەبى سارغارىپ،
 بۇ ئىككى ئوغۇلغە تۇلا يالبارىپ.
 سۆيۈپ ماڭلايغە خۇش ئامەد قىلىپ،
 كى ئولتۇردى فىلھال يانغە ئالىپ.
 تۇرۇپ تەخت ئۆزۈرە ئۇچەۋ ئىتتىسال،
 مېنى بىكەسىدىن ئۇلار سوردى ھال.
 مۇرادىمىنى شەھغە بەيان ئەيلەدىم،
 ھەممە ئۆتكەن ئىشنى ئەيان ئەيلەدىم.
 بەرەھمە نىخە سۇلتان قىلىپ گۇفتىڭۇ،
 ئالمىپ كەلسۇن ئانى قىلاي روبەرۇ.
 بۇ سۆزلەرنى ئايغاج فەرەك مېتەرى،
 يەنە يەرگە تۇشتى باشم ئاخىرى.
 مۇناجات قىلدىم دەيدىم: يا ئاللاھ،
 سەن ئوق سەن جەمئى شەھەنشەھغە شاھ.
 مۇھەمم ئىشلارنىمى كۇشاد ئەيلەنگىل،

پادىشاھى فەرەك خاجەنىڭ دادىنى سورماغاندا، ئۇمەرا ئەدىملەرى شاھى فەرەكنى مەلامەت قىلىپ، شاھى فەرەك شاھى بەندەرنى ئۆلتۈرگەلى خوت قىلىپ بەرەھمەندىن ئاناسىغە ئىبەرگەنى ۋە خاجە ئۆزى ئانى ئۆلتۈرۈپ ئورنىغە پادىشاھ بۇلسۇن دەپ ئەمر قىلغانى ۋە خاجە شاھى بەندەرنى ئۆلتۈرۈپ، ئورنىغە پادىشاھ بولۇپ، ئىيش - نەشات بىرلە رۇزگار كەچۈرگەنى ۋە بىر كۈنى خاجە سەياھەتكە چىقىپ، بۇرادەرلەرنى كۆرۈپ ئەمەلدار قىلغاندا، بۇلار بىۋەقالىق قىلىپ، خاجە تۆمۈر قەفەسىدە ھەبىس قىلغانى.

بولۇپدۇركى بەندەر ھەكىمى يامان،
 خەلايىقى سىتەمدىن تاپالماست ئەمان.

دېدى شاھغە بارچە خادىملارى،
 ئەۋانۇ سىتەمگەر مۇلازىملىرى:

بۇيانقى ئۇلاغۇ ھەممە مالىنى،
 يۈلۈك ئەسلە تويماي پەرىۋ بالىنى.
 ئانىڭ شەھلىغىنى چۇقىلدىڭ تەلەب،
 چىقىپ ئورنىغە تېز سەن ئولغىل خەلەق.
 تۈگەتتى بۇ مەلئۇن قارى دەمدەمە،
 چىقىپ يولغە كىردۈك قىلىپ دەبدەبە.
 مەنازىلىنى كەزدۈك قويۇپ گام تېز،
 بۇلار بىرلە يەتتۈككى بەندەرگە بىز.
 تۈشۈپ ئورداسىغە بەرەھەمەن لەئىن،
 بولۇپ ئېردۈك ئۆيگە كىرەرگە ياقىن.
 چىقىپ ئالدىمىزغە تەمامى سىپاھ،
 كۆرۈپ شاھى بەندەر بەسى ئوردى ئاھ.
 بەرەھەمەن دېدىكىم: قولىنى تۇتۇڭ،
 كى ئەژدەر مەسەللىك بۇ شەھنى يۇتۇڭ.
 چىقىپ كەلدىم ئۇتۇرۇ ئانىڭ قاشىغە،
 ئىتتىك تىغ ئۇردۇم كېلىپ باشىغە.
 ئۇزۇلدى تەندىن باشى گۈيدەك،
 قىزىل قانلارى ھەم ئاقىپ جۇيدەك.
 كۆڭۈل مەيىل قىلدى ھەرەمخانىنى،
 چۇتاپتىم كىرىپ جان جانانەنى.
 كى تاراج ئەيلەپ خەزايىنلارنى،
 مەتائۇ، لىباسۇ، دەفايىنلارنى.
 بۇ ئىشغال بىرلە ئۆتۈپ ئول تۇنى.
 تۈزۈپ بەزم شاھى ئىككىنچى كۈنى.
 سەرىر ئۇزۇرە چىقىتىم تۈزۈپ سەلتەنەت
 خەلايىق كېلىپ ئەيلەدى تەھنىيەت.
 قىلىپ جەمئى بارچە مۇلازىملارنى،
 كى ئەۋلادۇ ئەھماد خادىملارنى.
 كۆرۈپ بارچەسىنىڭ گۇناھىن ئۆتۈپ،
 ئەۋانلارغە بىر - بىر رەقەملەر پۈتۈپ.
 شەكەر خەند ئەيلەپ تەكەللۇم قىلىپ،
 ئۇلار ھالىغە كۆپ تەرەھھۇم قىلىپ.
 ۋەلايەت ئىشىغە بېرىپ ئىنتىزام،
 سىپەھلەرغە بەردىم ئەمەل ۋەسسەلام.
 ئالىپ كەلگەن ئېردى ئوغۇللار مېنى،
 بىلۇر ئېردى مېھتەر فەرەڭلەر ئانى.

جەفاكارلىقدۇر ئانىڭ ۋەرزىشى،
 قاچۇر تەير يەڭلىغ كۆرەر ھەركىشى.
 ئىنانساڭ بەرەھەمەن سۆزى راستدۇر،
 دېمەيكىم سۆزى ھەم ئۆزى راستدۇر.
 كى فەرمان قىلىڭ شاھى بەندەرنى زۇد،
 بۇ دىۋانە قىلسۇن ۋۇجۇدىن نەبۇد.
 چۇ بىلدىڭكى بەدئەر ئانىڭ ھالىنى،
 مۇڭا ھۆكۈمى قىلغىل ئانىڭ مالىنى.
 فەرەڭ شاھى ئاندىن پۇشەيمان بولۇپ،
 خىجالەتدە كۆڭلى فەرىشان بولۇپ.
 دېدىكىم: دەبىرغە پۈتۈك نامەئى،
 ئانى ئۆلتۈرۈرگە چىكىڭ خامەئى.
 بالا - بارقاسىنى، پۇلىنى تەلان،
 قىلىپ ئالسۇن ئاندىن قۇلىنى تەلان.
 ئۆزى قەتلى قىلسۇن بۇ تۈركى ئانى،
 قاچان ئۇچسا مۇفلىس تەندىن جانى.
 تەنىن تاشلاغاندىن كىيىن بەھرىغە،
 داغى ھاكىم ئولسۇن ئانىڭ شەھرىغە.
 ۋە لىكىن جەۋاھىرلارنى سەربەسەر،
 خىراجەت قىلسۇن بۇ ئىككى پىسەر.
 قىلىپ ئىتتىغاقى كۆپ ئەھلى گۇماشت،
 پۈتۈپ سۇندى كەمپىر سارى ئەرزەداشت.
 فەرەڭ شاھى ئېھسان قىلىپ كۆپ مەتاد،
 بۇ ئىككى ئوغۇلغە دېدى: ئەلۋىدا.
 كى ئوغلى كۆرۈپ ئول قارى شۇمنى،
 تۇتۇپ بەردى فىلھال بۇ مەر قۇمنى.
 پۈتۈكنىڭ سۆزىنى ئوقۇپ ئاڭلادى،
 سۆيۈندى نەقارە ئۇرۇڭلار دېدى.
 يېتىپ كەلدى فىلھال بەش - ئون زەنگىلەر،
 ئۇرۇپ تەنتەنە چاڭ ھەمولى زەنگىلەر.
 بەرەھەمەن بارنىڭ دەپ قوشۇپ نەچچە كەس،
 يەنە خىزمەتمىگە يىتىشكۈنچە بەس.
 دېدىكىم: بۇ تۈركى بىلە بارىڭىز،
 يەنە بىئەدەفلىك مۇڭا قىلماڭىز.
 چۇ بەندەر شەھىنى بارىپ ئۆلتۈرۈڭ،
 زەھەب نەقرەسىنى ماڭا كەلتۈرۈڭ.

كى تۇشتى كۆزۈم ماھ رۇخسارىغە.
 ئاڭا چىرمانىپ ئىشقى پىچان كەبى،
 كى سىمت ئەيلەگەن لەئلى مەرجان كەبى.
 ئىچىپ ئول تۇنى ئانچە جامى ۋىسال،
 سەرشار بولدى قۇرۇغان نىھال.
 بولۇپ نەچچە كۈن ئىشرەت ئەنگىزلىق،
 فىداسىغە ئەيلەپ دەرەمىزلىق.
 بولۇپ ھەركۈن ئەفزۇن مەقامىم مېنىڭ،
 پەياپەي يېتىپ بارچە كامىم مېنىڭ.
 كۆرۈپ ئانچە ياخشى سىپاھۇ جۇنۇد،
 باشىغە بىلىپ تاج دۇررى شۇھۇد.
 كى ئۈچ يىل يېتىپ شەھلىق ئىززەتى،
 تاتىپ ھەم مەزاقىم جەھان لەززەتى.
 ئۇلۇس كارنى ئېتىمدال ئەيلەدىم،
 كېچە ئۆتكەن ئىشنى خىيال ئەيلەدىم.
 يېتىپ خاتىرىمىغە بۇرادەرلەردىم،
 ئۇرۇپ شۇئەلە جىسمىمدا ئەخگەرلەردىم.
 تاڭ ئانغۇنچە ھەققە ئىبادەت قىلىپ،
 سەھەر بولدى چىقىتم سەياھەت قىلىپ.
 چۇ دەريا سارىغە گۈزەر ئەيلەدىم،
 نەۋاجىرنى كۆردۈم نەزەر ئەيلەدىم.
 يېتىپ كەلدى نەچچە قارى - ياشلار،
 پىيادە كېلىپدۇر قارىنداشلار.
 كى تۇججارلارنىڭ ئەسىرى بولۇپ،
 كىراكەشلەرنىڭ ھەقىرى بولۇپ،
 بىرەرنان، قاقنى سالىپ قوينىغە،
 قويۇپ يۈكلەرىن بالتىمدەك بوينىغە.
 بۇلارنى كۆرۈپ جۇش ئۇرۇپ غەيرەتسىم،
 قىيامىغە ئانداغ يېتىپ جۇرئەتسىم.
 چېكىپ باتنىمدا سەدايى فىراق،
 بولۇپسەن مۇرۇۋۇت ئىشىدىن يىراق.
 كى سەن تەخت ئۆزىرە بولۇپ مۇستەقىم،
 قارىنداشلارنىڭدۇر بۇ يەڭلىغ يىتىم.
 ئۆتەر كۈنلەرنىڭ نازۇ نېمەت بىلە،

چۇ بەندەر ئىچىدە تۈگەپ كارى رەزم،
 ۋەتەن سارى يانماق ئىشنى قىلدى ئەزم.
 كۆڭۈلدە مۇھەببەت مەيى ئۇردى جۇش،
 ئەدەددىن فۇزۇن بەردىم ئالتۇن - كۈمۈش.
 كى ھەدىيە بەرەھەمەن ئاناسىغە ھەم،
 ئىبەردىم بىلىپ ۋەقىتىنى مۇغتنەنەم.
 رەئىيەتكە قىلدىم ۋەفادارلىق،
 فەقىر ناتەۋانلارغە دىلدارلىق.
 چىقىپ لاۋۇ لەشكەر بىلە سەيرىغە،
 بۇ يەردىن بارىپ خانەئى دەيرىغە.
 كى ئەسراىم ئېردى بۇلاردىن نىھان،
 بەرەھەمەن ئېلىنى قىلىپ ئىمتىھان.
 خىيالىم سەمەندى كىرىپ راھىغە،
 مۇلاقات بولدۇم بارىپ شاھىغە.
 مەتاۋۇ مەراكەب قىلىپ پىشكەش،
 كى بولسۇن دەبان شاھنىڭ كۆڭلى خەش*.
 فەرەڭ شاھى ھەدىسىز قىلىپ ئىلتىفات،
 سەرۇپا ۋە ھەدىسىز بېرىپ ياخشى ئات.
 مەجالىس تۇزۇپ بىلەلە دىۋان ئارا،
 ئىكەۋ ئولتۇرۇپ قەسىر - ئەيۋان ئارا.
 كى تەنبۇرۇ چەڭگۈ دەفۇ ئەرغەنۇن،
 چالىپ جەمئى ئاندا كۆپ ئەھلى فۇنۇن.
 تۇتۇپ جامى زەردىن رەئىسى شەرىنى،
 قويۇپ ئالدىمىزدا غىزايى لەتىق.
 ساچىپ ئەبىرى دەۋلەت باشىم ئۆزىرە دۇر
 تولۇپ جەيب - دامەن گۆھەر بىرلە پۇر.
 بولۇپ مەست غەۋغا بىلە بەزمى جەم،
 قىزاش نۇرى بولدى جەھاندىن ئەدەم.
 پەرىۋەش خىيالى بولۇپ كەھرەبا،
 چۇ شاھى فەرەڭگە دېدىم مەرھەبا.
 مىنىپ رەخش ئۆزىرە قىلىپ يولنى تەي،
 تۇزۇپ دەبدەبە مىسلى كاۋۇس كەي.
 كى ئارام ئالدىم تۇشۇپ قەسىر ئارا،
 بولۇپ ئەھلى بەيتىم ئۆزە ماجەرا.
 بەسى مۇنتەزىر ئېردىم ئول يارىغە،

* «خوش» سۆزى قاپمە، ۋەزىن ئەپتىياجى بىلەن «خەش» قىلىپ ئېلىنغان.

قارىنداشلارنىڭدۇر بۇ مېھنەت بىلە.
 بۇ بىچارلەرغە ئېئانەت كېرەك،
 بۇ ئەۋۋارلەرگە زىيافەت كېرەك.
 يۈرۈپ لەھزە خەلقى زەمانە بىلە،
 كى باردىم قاشىغە بەھانە بىلە.
 بىلىش ئەلگە ئوخشا تۇتۇپ ئۇلغەتى،
 مۇبادا يېتەر دەپ ماڭا كۇلغەتى.
 نەكىم مەخفى تۇتقان ئىدىم دىن ئىشىن،
 فەرەڭ بىلمەگەي دەپ دىن ئايىن ئىشىن.
 تانۇتتۇم ئۆزۈمنى ئاڭا ياشۇرۇن،
 سۆيۈندى بۇلار ھەم ئەدەددىن فۇزۇن.
 كۆرۈپ ئىلتىفاتىم تاپىپ تازە جان،
 مېنىڭ بىرلە بولدى شەھەرگە رەۋان.
 كى ئوردا ئىچىدە تۇرۇپ نەچچە كۈن،
 خەلايىتقە تۇغقان دەبان قىلماي ئۇن.
 بۇلارنى ئۆزۈمگە ھەبىب بىلىپ،
 سىپاھى فەرەڭدىن مۇناسىب بىلىپ.
 پۈتۈپ رۇقئە بەردىم قولغە ئەمەل،
 كىشى بەرمەيسىن ھىچ سۆزۈمگە خەلەل.
 تاپىپ خەلق ئىچىرە بەسى ئابىرۇ،
 قىلىپ خىزمەتتىن ئەل ئېتىمپ جۇستىجۇ.
 كى يانە ئاچىپ بەھىيالىقى يۈزىن،
 داغى ھەم يۈمۈپ بىسەفالىق كۆزىن.
 ئۇزاتىپ بۇلار قەتلىمە دەستىنى،
 كى بىلمەي بۇ يەرنىڭ ئىگىز - پەستىنى.
 ئالىپ قوللارىغە ئەداۋەتدە تىغ،

مېنى ئۆلتۈرۈرگە بۇلار بىدەرىغ.
 قىلىپ ھەمىلە دەرھال سەگ ھۇشمەند.
 يەتاقچى بۇلارنى تۇتۇپ قىلدى بەند.
 قاشىغە ئالىپ كەلدى بەردار ئېتىپ،
 دېدى: ئۆلتۈرۈڭ كىم ئىگىز دار ئېتىپ.
 كۆرۈپ ۋەسغىنى قالمادى تاقەتسىم،
 يوق ئېردى ۋەلىكىن يامان ئادەتسىم.
 دېدىم: ئەفۇ قىلدىم بۇيۇرماي قىساس،
 قىلىڭ بەند مەھكەم ۋەلى يوق خەلاس.
 قىلىپ ھىرفەگەرلەر تۆمۈردىن قەفەس،
 دېدىم: ئالدىمە قوي كۆرەي ھەرنەفەس.
 يامان بىرلە ھەركىم تۇتار سۆھبەتى،
 ئەمەس نەفئى ھەرگىز يېتەر زەھمەتتى.
 كىشى ھەمىنىشىندۇر يامان يار ئىلە،
 كى ھەمراھ ئېرىمىش قارا مار ئىلە.
 يامان بىرلە ھەركىم بولۇر ھەمىنە شەست،
 ئاتار قولدا بولسا كەمان تىرى شەست.
 ياماندىن بەسا ئەيلەگىز ئېھتىراز،
 ئەگەر ئۇچراسا ئېيتماڭىز ئەسلە راز.
 بەشەركىم ۋەفا رەمزەسىدىن يىراق،
 كى ئىتتى ئانىڭدىن بىلىڭ ياخشىراق.
 كەل ئەي ساقى تۇنغىل رەفاقەت مەيىن،
 رەفاقەت دىمەيكىم شىجائەت مەيىن.
 ئانىڭ فۇرقەتتىدىن دەماغىم ئېسەي،
 رەقىب كەلسە ئۇتتۇرۇ باشىنى كېسەي.

خاجە بەندەرگە پادىشاھ بولغاندا، دەريانىڭ ياندا فىلال * بىنا قىلىدۇرۇپ، بىر كۈنى ئەمەش قىلماق ئۇچۇن فىلالغە چىقىپ، بىر تاجىر بەچچەنى كۆرگەنى، ئول تاجىر بەچچە خاجەغە ئۆز سەرگۈزەشتىن ئىلام قىلغانى.

بۇ يەڭلىغ دىمىشكىم سۇخىن شەھلەرى،
 خىردە مەندى دانايى ئاڭاھلارى.
 كۈنىكىم ماڭا لۇتىق ئەيلەپ ئىلاھ،

* فىلال - ئەسلى تىكىمىتىنقا "فلال" يېزىلغان. كۆنەتتىكىمىتىنقا ئاساسەن "راۋاق، قەسىر" دىگەن مەنىدە چۈشىنىلىشى مۇمكىن. بۇ سۆز لۇغەتتە ئۇچرىمىدى.

كى ئېگىنىدە ئېردى فەرەڭگى لىباس،
كى چىرلاپ قاشىغە مېنى تۇتتى پاس.
نەچۈكىدۇر دىدى ئەي يىڭىت ھالىڭىز،
ئەجەم خەيلىغە ئوخشادۇر قالىڭىز.
دېدىمكى: ھىكايەتكە يوق قۇدرەتىم،
كى ئاچلىقغە مەئدۇم ئولۇپ قۇۋۋەتىم.
ئالىپ كەلدى دەرھال رەغىنۇ كەباب،
دېدىمكى: بۇلارنى يېگىل ئەي شەباب
تەئامىنى ئالدىم يېدىم ئەندەكى،
كېتىپ ئەقلۇ ھۇشۇم ھەمە ئەندەكى.
قارادىم ئۇلۇسغەكى ھۇشيار ئولۇپ،
بىرى ئاش كۆتەردى ماڭا يار ئولۇپ.
قىلىپ ياخشى سۆزلەر يىدۇردى تەئام،
دېدىمكى: بەيان قىل سۆزۈڭنى تەمام.
فەلەكىدىن نەئىشلار يېتىپدۇر ماڭا،
كى باشدىن ئاياغغە ئەيتتىم ئاڭا.
دېدى: قوپ بۇ يەردىن خىيالىڭىچە بول،
شەھەر ئىچرە كىرگىل ۋەلى يۈرمە يول.
نېدىن ئەي مۇسافىر ئەجەم خەيلى سەن،
قولاق سال نەسبەت قىلاي ئانچە دەن.
كى تا تۇشمەگەيسەن بەلا دامىغە،
ئەگەر تۇيسا ئەزەدەر ئالۇر كامىغە.
ئەگەر مال ئالۇرسەن بۈگۈن كىرمەگىل،
بۈگۈن مۇندا ياتغىلىكى ئايرىلماغىل.
كېچە ياتتىم ئاندا فەراغەت بىلە،
ئەزىز تۇتتى ئۇسۇرۇ شەرافەت بىلە.
كى تۇن داجى كەتتى يەنە ئاتتى تاڭ،
خورۇس بىرلە تاۋۇس يەنە ئۇردى باڭ.
چۇ بەۋۋاب ئەيدى يەنە مۇنداكىر،
بېرىپ ئەكلۇ شورب شىكەم بولدى سىر
تەلەتتۇفلار ئەيلىپ دېدى نەچچە پەندە؛
قويىاي ئىشغە بولما بۇ ئۆي ئىچرە بەندە.
ئالىپ قولغە غەلبار بىلە توپرە بىل،
قىلۇر ئىشنى قىلغىلىكى تۇتما سەھىل.

.....
①.....

بۇ فەرسۇدەلىكىدە بولۇپ بىقەرار،
سەراسىمە يۈرسەم كۆرۈندى ھىسار.
بۇ مۇزتەزلىك ئىچرە يۈرۈپ نەچچە گام،
كى دەرماندەلىكىدە ياقىن بولدى تام.
ئانىڭ قەلئەسى كۆھ ئاسا ئېرۇر،
دېمەي كۆھكىم چەرخ فەرسا ئېرۇر.
كۈللى رو ۋە كىرىغىچىلار بارچە سەڭ،
ئانىڭ تۆرت ھەددى بەسا ئېردى كەڭ.
ۋەلىكىن قويۇپدۇركى دەرۋازە بىر،
كىشى كۆرسە ئانى بولۇر ئەقلى قىر،
بۇ دەرۋازە ئانداغ سۈزۈك تاش ئىدى،
كى ئۇستاد قىرغان تۈزۈك تاش ئىدى.
قابۇغىنىڭ قەناتى چىنان زەم ئىدى،
سالىپ قۇفلى ئانداغكى مەھكەم ئىدى.
قىلىپ ئېردى قۇفلىن خەتا مانۇسى،
يوغانلىقىدا گويا تېۋە زانۇسى.
مۇڭا كىرمەكىمدىن بولۇپ نائۇمىد،
قوپۇپ ئەزم قىلدىم تەرىقى بەئىد.
كى ئالدىمغە ئۇتۇرۇ كېلىپ بىشەئى،
ئانىڭ ئۇزۇرەچىقىتىم قىلىپ جۇستەئى.
زەمىن تۇفراغى ھەم بەغايەت سىمياھ،
ئانىڭدىن تۇشۇپ ئەيلىدەم ئەزم راھ.
خۇداۋەندە بەردى چۇ فەتھى زەفەر،
نىگاھىمغە تۇشتى يەنە بىر شەھەر.
ئەجەب ۋەزئى خوشتۇر خوب ئاراستە،
ئانىڭ قەلئەسى ھەم كۆپ ئاراستە.
تۇشۇپ كىرمەكىمگە كۆڭۈل ئىچرە شەۋق،
تەماشى قىلۇرغە بەسى ئېردى زەۋق.
قابۇغىغە يەتتىم غەم ئولدى ئەدەم،
كى بىسىمىلاھ دىدىم قوياردا قەدەم.
چۇ بەۋۋاب ئىشىتتى خۇدا ئىسمىنى،
قارادى ماڭا تەبىرەتەپ جىسمىنى.

① بۇ ئورۇندا تەخمىنەن بىر ۋاراق يوق.

ھەمە ئەھلى تاجىر كەلانى ئېرۇر،
 ۋەلى سىررى ئانىڭ نىھانى ئېرۇر.
 ئاڭا بۇ يۈزۈكنى نىشانە بېرىڭ،
 مۇھىم ئىشلارنىڭدا بولۇر رەھبەرنىڭ.
 ئالىپ خاتەمنى چۇ قىلدىم دۇئا،
 چىقىپ يولغە كىردىم دېدىم مەرھەبا.
 كىرىپ سەيرى قىلدىمكى بازارنى،
 كىشىگە دىمەي ھىچ بۇ ئەسرارنى.
 بەلادى ئېرۇركىم ئەجەب خۇشەنما،
 زەنۇ ئەر دوكاندا قىلۇر ئىقتىنا.
 فۇزۇللاردا ئانداغ ئېرۇر تۇمتەراق،
 كىچىك - چوڭ، زەنۇ مەرد ئىچەرلەر ئەراق.
 كېيىپىدۇركى خەلقى فەرەڭ جامەسىن،
 ئالىپ قوللارغى دۇۋات خامەسىن.
 خەتى ھەم فىئالى، سۆزى ئۆزگەچە،
 كى ئەھۋالى باشقا يۈزى ئۆزگەچە.
 يۈرۈپ سەيرى قىلدىم فۇزۇلى تەمام،
 تاپاي دەپ بابانى قىلىپ ئىزدىھام.
 يۈرۈرگە شەھەرنىڭ ئىچى ئېردى تەڭ،
 فەرەڭ ئىچەرە گويما ئىدىم مورى لەڭ.
 چىقىپ كۈچەسىدىن تاپىپ خالى يەر،
 ئۇلۇس تارقالغۇنچە بولۇپ مۇستەقەر.
 كېتىپ ئەل كۇشادە بولۇپ چارسۇ،
 چىقىپ ئاقساقالغە بولۇپ روبەرو.
 قارادىم يۈزىگە قىلىپ مەن سەلام،
 مېنى كۆردى دېدى بۇ يەڭلىغ كەلام.
 بار ئېردىكى مۇندا ماڭا بىر شەفىق،
 ئاڭا بولدۇڭمۇزۇ بۇ تۇندە رەفىق.
 دېدىمكى چىقىپ مەن ئۆيىدىن بۇگۈن،
 مۇھىم ئىشلارنىدا بولۇپ رەھنەمۇن.
 بۇ خاتەمنى بەردى نىشانە ساڭا،
 قىلىپ نەچچە تۇرلۇك نەسىھەت ماڭا.
 كۆرۈپ رەنگى رۇيۇم تەئەسسۇف قىلىپ،
 ئالىپ باردى ئۆيگە تەكەللۇف قىلىپ.
 دېدى: ئەي يىگىت تۇرغە نادانمۇ سەن،
 بەھايىمۇ سەن ياكى ئىنسانمۇ سەن.

بۇ يەردىن كى كۆردۈڭ ئوشۇل پۇشتەنى،
 بارىپ قاز ياۋۇتماي يانا كىمەنى.
 يېتىشسە ھەقىرە بى مىقدارى كەز،
 چىقار ئانچە تۇفراق ئانى قولدا ئەز.
 كى غەلبەرغە ئالىپ ئانى تاسقاغىل،
 نە قالسا ئانى توبرەغە تاشلاغىل.
 قاچان بولسا توبرە مۇنىڭ بىرلە مول،
 ئالىپ كەل قاشمە ئانى سادە قۇل.
 نەچە خاسىيەت بار قىلاي ئاشكار،
 ئانىڭ بىرلە قەدىرىڭ بولۇر ئېتىبار.
 مۇنىڭ سۆزلەرگە قىلىپ مەن ئەمەل،
 ئالىپ قولغە غەلبەر بىلە توبرە بەل.
 چىقىپ يولغا كىردىم ئەجر ئەيلەدىم،
 چاقىپ پۇشتەلەرنى ھەفر ئەيلەدىم.
 جەۋاھىرلارنىكىم مۇھازىر ئىدى،
 بىرسى بىرىدىن نەۋادىر ئىدى!
 ھەممىن سائەت ئىچەرە بولۇپ توبرە پۇر،
 كى ياقۇت، زەبەرچەد بىلە ئۇنچە دۇر.
 مەئادىنى ئالدىم سۇرۇر ئەيلەدىم،
 شەھەرگە يېتەرگە مۇرۇر ئەيلەدىم.
 مۇلاقات بولدۇھكى بەۋۋابغە،
 قاراپ مەن كەتۈرگەن دۇرى نابغە.
 دېدىكىم: شەھەردىن خۇرۇج ئەيلەگىل،
 يەنە بىر شەھەرگە ئۇرۇج ئەيلەگىل.
 مۇبادا ئەگەر كەتمەسەڭ بىر تەرەق،
 بۇ تاپقانلارنىڭنى قىلۇرمەن تەلەق.
 مەكانى تاپىلماس ساڭا قاچقالى،
 كىشى يوقتۇرۇر ھەم ئىشىك ئاچقالى.
 بۇ يەردىن يىراق قاچ بۇلۇڭنى ئالىپ،
 بۇ ئەنگۈشتەرىمنى قولۇڭغە سالىپ.
 بۇ سائەت بارۇرسەنكى بازارغە،
 دېمە ھىچ نۇكتە رەقىب يارغە.
 ۋەلى بىر كىمەرسە مۇجاۋىر بولۇر،
 كۆرەرسەن ماڭا ئول بۇرادەر بولۇر.
 ماڭا رەنگى ئوخشار ئۆزى مويىسەفەد،
 بۇ مەجمۇد ئىچىدە ئىرۇر ئول جەرسەد.

ياغاچدەك ئانىنىڭ كەينىدىن سۇدرەلۇر،
 يۈزى تەي قىلۇرغە بۇ ئاجىز كېلۇر.
 كىشى سەجدە قىلسا بۇتغە ئەگەر،
 ئۆزىنىڭ ئېلىدىن بىلۇر مۇتتەبەر.
 ئاڭا نەسىب ئەيلەر ئەمەلدارلىق
 بۇ دۇنيادا بولماس ئاڭا خارلىق.
 دېدىم: يەتسە ناگاھ بۇلاردىن زەرەر،
 مەنى ناتەۋانغە بولۇڭ راھبەر.
 دېدى پىر: بۇ ئىشخە قىلاي ھىيەلەئى،
 نېتاك بولسا ھىيەلە ساڭا سىپالەئى.
 ئېرۇر شەھنىڭ ئورداسىدا بىر ۋەزىر،
 ئانىنىڭ قىزى بار دۇر ئەجەب بىنەزىر.
 ئۆزى نۇرتەن ئانداغ مەلاھەتدە خوب،
 بارى قىزلار ئىچىرە سەباھەتدە خىب.
 بۇ قىزنى ساڭا ئەقد قىلغۇمدۇرۇر،
 نەسىب ئەتسە ھەي ئەقد قىلغۇمدۇرۇر.
 دېدىمكى: نەدەپ سۆز قىلۇرمىز ئاڭا،
 قايۇ ۋەجە بىرلە بېرۇر قىز ماڭا.
 دېدى پىر: بۇلارغە ئېرۇر قائىدە،
 ئانى قىلسا ھەركىم تاپسار قائىدە.
 كى باتىنىدا دىنىنى تۇتۇپ ئۇستۇۋار،
 ۋەسەن سەجدە سىنى قىلىپ ئىختىيار.
 ئۆزىنىڭ دىنىنى مۇئەزەم بىلىپ،
 باشىن ئۇرسا بۇتغە مۇكەررەم بىلىپ.
 ئەگەر شاھ بولسۇن ۋەگەر ئول گەدا،
 بىرۇرلەر قىزىنى ئاڭا بىئەبا.
 چىقار تاڭلا شاھى بۇتى قاشىغە،
 خەبەر ھەم بېرۇرلەر قارى - ياشىغە.
 چۇ بۇتخەنەسىگە كېلۇر فەۋج - فەۋج،
 كى شەپتان لەئىنىنىڭ ئۇرار بەھرى مەۋج.
 كىچىك - چوڭ بارىسى قىلۇرلار سۇجۇد،
 كىرىپ بىرلە سەن ھەم ئېگىل ئاندا زۇد.
 بۇ تەدبىر بىرلە تاپارسەن ئەمان،
 سېنى كۆرسە ھەركىم يەتسۇرمەس زىيان

ئېرۇر بۇ شەھەرنىڭ ئەچى تىلىمات،
 كىشى كىرسە ھەرگىز تاپالماس نىجات.
 دېدىمەن: خەبەر بەر بۇ ئىشدىن ئاتا،
 ماڭا سىزنى قىلدى خۇدايىم ئەتا.
 دېدى پىر: شەھەرنىڭ ئېلى بۇتپىرەست،
 كى شەپتان لەئىنىغە ئېرۇر پايى بەست.
 بۇلار پادىشاھكى مەلۇن ئېرۇر،
 يامانلىقتا ئانداغكى فىرئون ئېرۇر.
 بۇ يەڭلىغ ئېرۇر رەسىم - ئايىنلار،
 غەرب ئەلنى كۆرسە كېلۇر گىنلار.
 يۇرۇر كۆچەلەردە سىپاھى دەغەل،
 تۇتۇپ يەتكۈرۈرلەر ① ئانى دەرمەھەل.
 كۆرۈپ ئول كىشىنى سوزار پادىشاھ،
 دېگىلىكىم دىنىنى ئېرۇر قايسى راھ.
 ئەگەر تۇتسا ھەركىم تەرىتىن نۇھۇفت،
 بۇتى بار بۇلارنىڭ شەياتىغە جۇفت.
 كى ئىلتۇر سىپاھى ئانىنىڭ قاشىغە،
 بۇتى سۆزلەپ ئەيلەر سىرىن فاشىغە.
 بۇ مەردۇمدا قايداغ ئېرۇر نىيەتى،
 نە يەردىن كېلىپدۇر نېدۇر ھەم ئاتى.
 نېدىن بۇت ئەچىنىدە تۇتۇپ چىم مەقام،
 تىرىك ئادەمدەك قىلۇر ئول كەلام.
 بۇ سۆزلەرنى ئاڭلاپ يولۇپ بىقەرار،
 قىلۇر بۇتغە سەجدە مەئەللىختىيار.
 نە يەردىن شەھەرگە مۇسافىر كېلۇر،
 ئاڭا چارە يوقكىم بۇ ئىشنى قىلۇر.
 كېتەرگە قويار پۇت مۇنى قىلمايىن،
 بۇلارنىڭ قەۋائىدىلارنى بىلمەيدىن.
 يۇرۇر يوللارغەكى شەپتان لەئىن،
 ئاڭا سەھرى بىرلە قويالار كەمىن.
 قەچانكىم قاچارغە ئىرادە قىلۇر،
 ئەجايىب مەرىزى ئىغادە قىلۇر.
 ئۇچۇيدەك مۇتەۋۋەل بولۇپ ئالەتى،
 ئاڭا روبەرۇكىم ئەجەب ھالەتى.

بە زاھىر قىلىپ مەن زەمىن بوسلۇق.
 ئەمەس ئېردى ئانداغكى مەئىيۇ سلۇق.
 ئىشىتىمكى پىردىن بۇلارنىڭ يولىن،
 ئۆتۈپ بوسە قىلدىم بەرەھمەن قولىن.
 سۆيۈپ ھەم يەنە شاھنىڭ دەستىنى،
 ئوقۇپ ئېردىم ئەۋۋەل ئىگىز - پەستىنى.
 چۇ قىز بارەسىدە قىلىپ مەن سەبەب،
 بۇ مەيداندا قىلدىم ۋەزىردىن تەلەب.
 كى سۇلتانى قىلدى ۋەزىردىن سوئال،
 بۇ كىمدۇركى قىلغان ساڭا ئىبتىھال.
 دېدى پىر: بۇ بەچچە ماڭا ئەقرەبا،
 كۆرۈپ خوب بۇت ئەتمىش دىلىنى رەبا.
 كېلىپدۇر بۇ يەرگە باش ئۇرماق ئۈچۈن،
 ئۆزىنىڭ دىنىنى ساۋۇرماق ئۈچۈن.
 كۆرۈپدۇركى مۇندا ۋەزىرنىڭ قىزىن،
 ئاڭا ئاشق ئولىش ئۆپەدۇر ئىزىن.
 مۇڭا خوب كۆرۈنمىش فەرەڭلەر دىنى،
 داغى مەرغۇب ئولىش رۇسۇم - ئايىنى
 كىرەيدەپ بۇ دىنىغە قىلۇر ئىلتىماس،
 بۇ تۈركى ئىشىغە قىلىڭ كۆپ قىياس.
 دېدى شەھ: بۇ يولنى قىلۇر ئىختىيار،
 ئېرۇر مۇندا بۇتنىڭ سۆزى ئېتىبار.
 ئالىپ بار بەرەھمەن قاشىغە مۇنى،
 چىقار بىر نىمە دەپ سىنەمنىڭ ئۇنى.
 ئاياقچى ئەتا ئەيلە جامى سەبۇھ،
 ئانى سىپقارپ مەن تاپاي كۆپ فۇتۇھ
 ئانىڭ كەيىقى بىرلە بولاي مەستەن،
 نىگارم بىلە بەلكى ھەددەستەن.

بۇ تەدبىرنى ئەيتىپ مەنى ئامەغە،
 داغى چولغاغا يىكەم يەڭگى جامەغە.
 يەنە مىنگەلى ھەم بېرىپ ياخشى ئات،
 غىزا بەردى ئاندىن دېدى: مۇندا يات.
 بۇ ئەندىشە بىرلە ياتىپ ئاتتى تاڭ،
 فەرەڭ ئەھلى يۈردى سالپ چۈن پاراڭ.
 بۇ مەجمۇد بىرلە رەۋانە بولۇپ،
 ۋەلى دىندا ئانداغ يىنگانە بولۇپ.
 كى دەريا قاشدا ئىكەن ئول كىنىشت،
 يېتىپ باردى ئاندا ھەمە فېئلى زىشت.
 بۇ گۇمراھلارنىڭكى بۇتخانەسىن،
 قالپ ئەقىلم ھەيران كۆرۈپ يانەسىن.
 تەسەۋۋۇر ئېتەرگە زەبان گۇنگۇ لال،
 نە ئاقىلدا ئىمكان سۈرەرگە مەقال.
 كىچىك - چوڭ بۇ يەرگە كېلۇر دەمىدەم،
 نە ئېئالسى قالغاي، نە ئەدىناسى ھەم.
 يىغىلىدىكى ئاندا ھەمە بۇتپەرەست،
 ئىچىپ خەمىسەرنى كەبى ئېردى مەست.
 باش ئۇرماقغە كەلگەن ياش ئوغلانلار،
 بەئەينى بېشىتنىڭ كى غىلمانلار.
 سەياھەتدە يۈرگەن ھەمە دۇختەرى،
 يۈزى ماھ يەڭلىغ كۆزى مۇشتەرى.
 نە قالدى گەداسى ۋەنە شاھلار،
 ئۆرۈپ بۇتغە باشىن بۇ گۇمراھلار.
 كى تىڭشاپ ئىشتۇر بۇتنىڭ سۆزىن،
 داغى تۇفراغىغە سۈرەرلەر كۆزىن.
 نە دەپ ھۆكۈمى قىلسا ئاڭا چىن پۇتۇپ،
 قوپار ئورنىدىن ئول زەمىنىنى ئۆپۈپ.

بۇ تاجىر بەچچەنى فەرەڭ پادىشاھنىڭ ئۇەرىلىرى بەرەھمەن قاشىغە ئالىپ بارىپ،
 بۇتنىڭ ئەمىرى بىرلە پادىشاھ ۋەزىرنىڭ قىزىنى تاجىر بەچچەگە بۇيرۇپ بەرگەنى ۋە نەچچە
 ھۈددەتدىن كېيىن خاتۇنى ئۆلۈپ، تاجىرنى ھىسارغە سوللاغاندا، يەنە بىر فەرەڭنىڭ خاتۇ-
 نىنى كەلتۈرۈپ، ھىساردا ئىكەۋلەن تاپىشىپ، ئانچە مۇشەققەتلەر بىلە سىغىلنى تېشىپ، بىر
 مۇنچە جەۋاھىرلار ئالىپ، ئىكەۋلەن قاچىپ چىققانى ۋە خاجە بىلە مولاقات بولۇپ، خاجە
 ئۆز قورنىدا ئانى پادىشاھ قىلغانى.

چۇراۋى قىلۇر تۇرفە سۆز مۇختەرىدە
 قۇلاق سال خىرەدەند بولۇپ مۇستەھىمە.
 دېدى شاھ: بۇتنىڭ قاشىغە يۈرۈڭ،
 بەرەھمەنغە يىلدام مۇنى يەتكۈرۈڭ.

قىلىپ لۇتق — ئېيسان ئىنىئاملار.
 دېدى: شەھ كېلىپتۇر سەبا ۋە مەسا،
 بولۇر بارچە كارنىڭ بۇ يەردە رەسا.
 تۇرۇپ ئاندا بىر يىل يەنە ئالتە ئاي،
 بېرىپ ئېردى بۇشەھ شەھەر ئىچىرە جاي،
 بولۇپ قىز مۇقەددەر بىلە ھامىلە،
 ۋە لېكىن تۇغۇلماي ۋەلىد كامىلە.
 فەنا بولدى بەچچە تۇغۇلغان كۈنى،
 ئاناسى كىسەلمەند بولۇپ ئول تۇنى.
 ئۈچۈنچى كۈنىدە بەقاغە رەۋان،
 بولۇپ رۇزگارم يەر ئىچىرە نىھان.
 تۇتۇپ ماتەمىنى بولۇپ دەردناك،
 پىچاق بىرلە قىلسام ئۆزۈمنى ھەلاك.
 كى پەژمۇردە بولدى چەمەننىڭ گۈلى،
 فىغان - نالە ئەيىلەپ چەمەن بۇلبۇلى.
 كېلىپ چۆرەسىگە زەغەن بىرلە زاغ،
 قويار داغ ئۇزىرە يەنە تۇرفە داغ.
 ئۇرۇپ رەھىمى قىلمايىكى مىنتارىنى،
 بەسى يىغلا تۇر بۇلبۇلى زارىنى.
 فىراقىدا بولدى باغىر پارەنى،
 قالدغانچە جانغە ئىتىك خارەنى.
 دەر ئېردىم دەرىغا بىلە ھەسرەت،
 ئۆتۈپدۇركى مەندىن ئۇلۇغراق خەت.
 كىرىپ كەلدى ئاندىن ۋەزىر نەھىس شۇم،
 دېدى: يىغلاما كۆپ دەھانەگىنى يۈم.
 دېدىم: يىغلامايمۇ تۆكۈپ ئەشكى خۇن،
 بولۇپدۇركى باغرىم مېنىڭ لالە گۈن.
 بۇ سۈگ ئىچىرە ناكەس تەزەللۇم قىلىپ،
 ماڭا باقتى ئول شۇم تەكەللۇم قىلىپ.
 نە ئىش قىلغۇڭ ئەھدى تۇرۇپ ئىچكەرى،
 كى ئولتۇر ئىشكىدىن چىقىپ تاشقارى.
 بۇ سائەت ئىچىندە بەرەھەمەن كېلىپ،
 ھۇنىڭ ئارقاسىدىن نەچچە تەن كېلىپ.
 دېدى: جەمى بولسۇن ھەمە ھىرفەگەر،
 يۈرۈپ چىرلاسۇنلار ئانى دەربەدەر.

بەسى سۈرئەت ئەيىلەپ كىرىپ راھىغە،
 ئالىپ باردى شەيتان قەدەمگامىغە.
 سالىپ گەردەنىغە قارا رىشتەنى،
 بۇتنىڭ قاشىغە يەتۈردى مېنى.
 دېدى: ئەي يىگىت ياخشى كىردارلىق،
 قىلىپ رەھمەتىدىن ئۈمىدۋارلىق.
 كېلىپسەنكى بىلىدىم خىيالگىنى مەن،
 كى بەردىم نە بولسا ۋىسالگىنى مەن.
 ئىشىتتى فەسانە بەرەھەمەن لەئىن،
 دېدى: شەھ قاشىغە بارالى يەقىن.
 كى سۇلتانغە مۇنداغ كەلام ئەيىلەدى،
 بۇتنىڭ سۆزىنى پەيام ئەيىلەدى.
 دېدىكىم: چالنىڭلار مەزاممۇ چەك،
 نە خوشتۇركى تۇركى بولۇپدۇر فەرەك.
 ئاڭا ئەقد ئەيىلەك ۋەزىرنىڭ قىزىن،
 نېتاك سۈرسە كۆزگە بۇقىزنىڭ ئىزىن.
 قۇياش تۇشتى كۆكىدىن بولۇپ ئافىلە،
 ۋەزىرنىڭ ئۆيىگە كېلىپ قافىلە.
 ئەمىرۇ سىپاھۇ دۇلازىملارى،
 بۇ تويغە كېلىپ بارچە خادىملارى.
 ئالىپ چىقتى قىزىنى مۇكەللەل قىلىپ،
 پەرى ھۇر يەڭلىغ مۇشەككەل قىلىپ.
 ئۆز ئايىنى بىرلە ماڭا قىلدى ئەقد،
 كۆڭۈل ھۇددىئاسى كېلىپ قولغە نەقد.
 خەلايىق ئۆيىگە رۇجۇد ئەيىلەدى،
 رۇجۇد ئەيىلەمەككە شۇرۇد ئەيىلەدى.
 خۇسۇسەن يېتەشتى مەقاسىدغە سۆز،
 قويۇلدى چۈنەۋرەس نىھالىغە كۆز.
 بەسى ئۇلغەتم بار ئىدى يارغە،
 مەگەر قوندى بولبۇل چەمەنزارغە.
 بولۇپ سۇبھى يايىدى قۇياش نۇرىنى،
 ساچىپ مۇشكى ئۇزىرە چۇكافۇرنى.
 كى دىئانغە باردىم تەمەللۇق ئۇچۇن،
 ئۇلار سەرۋەرغە تەمەللۇق ئۇچۇن.
 كۆرۈپ شاھ ئەيىلەپ كۆپ ئىكراملار،

يېتىپ كەلدى بارچە ھۆنەرۋەرلەرى،
 بار ئېردى ئۆيىدە كۈمۈش زەرلەرى.
 بۇ قىزنىڭ مەتائۇ لىباسىنى ھەم،
 ئالىپ چىقتى قويماي سىنۇق بىر دەرەم.
 بولۇپ پۇشتە يەڭلىخ بۇ ئەمۋاللار،
 تۇرۇپ چۆرەسىدە كى دەلاللار.
 بۇ مالنىڭ بەھاسىن قارار ئەيلەدى،
 جەۋاھىر تىگىشتى فەرار ئەيلەدى.
 بەرەھەمەن بۇ يەردە تۈزۈپ ماجەرا،
 جەۋاھىرنى قويماي سالپ دۇرچ ئارا.
 دېدى: نان كەتۈرگىل بۇ مەسرۇقغە،
 ئانى ھەم سالپ بەر كى ساندۇقغە.
 ياتىپ لۇقمە قىلسۇن گۇرۇستان ئارا،
 بولۇپدۇركى بەختى قازاندەك قارا.
 مەنى بىر خەچىرغە سۇۋار ئەيلەدى،
 گۇرۇستان ئارا ئىختىيار ئەيلەدى.
 ھەممە خەلق چەڭگى - چەغانە تۈزۈپ،
 ئالىپ چىقتى يىلىدام شەھەردىن ئوزۇپ.
 كىشىكىم شەھەردە بولۇپ ھەمدەمىم،
 كېتىپ ئېردى لۇتقى بىلە كۆپ غەمىم.
 مېنى كۆردى يانە كى دەرۋازەدا،
 دېدىكىم: دەرۋازە بولۇپسەن ئەدا.
 ئەگەر قىلساڭ ئېردى نەسىھەتنى گوش.
 ساڭا ئۇرماس ئېردى فەلەك زەھرى جۇش.
 نېتەيكىم بۇ ئىشدا خۇدا بىرلە بول.
 نېتاك قەيد ئىچرە يەنە بەرسە يول.
 ئاقىپ ياش كۆزىدىن دېدى ئەلۋىدا،
 مەگەر بولماغايكىم بۇ جان ئىنقىتاد.
 ئالىپ كەلدى قورغان قاشغە مېنى،
 ئۆلۈك خاتۇنۇمنىڭ باشغە مېنى.
 يېتىپ كەلدى يىلىدام دەرۋازە بەند،
 باقىپ مەن تەرەفكە قىلۇر ئېردى خەند.
 كىچىك - چوڭ فەرەڭلەركى زەھرىن ساچىپ،
 ئالىپ كىردى بىزنى قابۇغنى ئاچىپ.
 مەن ئەۋۋەلدە كۆرگەن ھىسارى ئىكەن،

لەئىن بۇتپەرەستلەر مەزارى ئىكەن.
 ۋەزىرۇ بەرەھەمەن قاشىغە كېلىپ،
 كى ساندۇقلارنى قولغە ئالىپ.
 دېدىكى: خەچىردىن نۇزۇل ئەيلەگىل،
 بۇ قەلئە ئىچىدە خۇمۇل ئەيلەگىل.
 مانا ساندۇقۇڭ بۇ مانا ھەم پۇلۇڭ،
 مانا مۇردە بەچچە مانا خاتۇنۇڭ.
 بەرەھەمەن يۈزۈمگە باقىپ قىلدى خەند،
 چىقىپ كەتتى قىلدى قابۇغلارنى بەند.
 يىغى زارى بىرلە بويۇم بولدى خەم،
 مەگەر كىم يىقىلدى ماڭا كۇھى غەم.
 يۈرۈپ ھىچ تاپالماي تۇرارغە مەكان،
 قاين باقسام ئاندا تۇرار ئۇستىخان.
 غەمىم تىغى ئەيلەپ كى باغرىمنى چاك،
 كېلىپ قىزنى كۆردۈم بولۇپ خەشىناك.
 ئۆلۈك ئۇستىخانغە ئۇرۇپ پەشت پا،
 ماڭا يەتتى سەندىن بۇ يەڭلىخ جەفا.
 بولۇپ ئېردىڭ ئەۋۋەل نەدەپ ھامىلە،
 قىلىپ غەمگە مۇنداغ مېنى شامىلە.
 يىسراق قاچساڭ ئېردى تۇغالماس كىشى،
 بۇ يەڭلىخ بولۇرمۇ زەنانلار ئىشى.
 ھەۋا ساقى بولدى بەغايەت ئىسىغ،
 كىشى چۆمگەلى ھەم يوق ئېردى ئارىغ.
 ۋە لېكىن بار ئېردى شىكافى كىچىك،
 سىغار ئېردى سوقسا ئاڭا بىر ئىلىك.
 ئانىڭ بىرلە مۇندا كىرەر ئېردى سۇ،
 يېتەردى يۇيۇرغە ئىلىك بىرلە رو.
 نە كۈندۈز غىزايى نە تۈن ئۇيقۇ يوق،
 تىلەرمەن خۇدادىن ھېلى ئۆلسەم ئوق.
 بۇ مېنەت ئارا ئۆتتى قىرق كۈن تەمام،
 چىقارغە ئىشىك يوق قاين باقسا تام.
 ئوزۇق تالقامم يوق بۇلۇپمەن غەرىب،
 ۋۇزۇ ئەيلەدەم ئول تۆشۈككە بارىپ.
 دېدىم: ئەي خۇدايى كەرسىم بىمسال.
 ئەھدە سەن، سەمەد سەن، غەنى لايەزال.

يېتىپ كەلدى بارچە ھۆنەرۋەرلەرى،
 بار ئېردى ئۆيىدە كۈمۈش زەرلەرى.
 بۇ قىزنىڭ مەتائۇ لىباسىنى ھەم،
 ئالىپ چىقتى قويماي سىنۇق بىر دەرەم.
 بولۇپ پۇشتە يەڭلىخ بۇ ئەمۋاللار،
 تۇرۇپ چۆرەسىدە كى دەلاللار.
 بۇ مالنىڭ بەھاسىن قارار ئەيلەدى،
 جەۋاھىر تىگىشتى فەرار ئەيلەدى.
 بەرەھەمەن بۇ يەردە تۈزۈپ ماجەرا،
 جەۋاھىرنى قويماي سالپ دۇرچ ئارا.
 دېدى: نان كەتۈرگىل بۇ مەسرۇقغە،
 ئانى ھەم سالپ بەر كى ساندۇقغە.
 ياتىپ لۇقمە قىلسۇن گۇرۇستان ئارا،
 بولۇپدۇركى بەختى قازاندەك قارا.
 مەنى بىر خەچىرغە سۇۋار ئەيلەدى،
 گۇرۇستان ئارا ئىختىيار ئەيلەدى.
 ھەممە خەلق چەڭگى - چەغانە تۈزۈپ،
 ئالىپ چىقتى يىلىدام شەھەردىن ئوزۇپ.
 كىشىكىم شەھەردە بولۇپ ھەمدەمىم،
 كېتىپ ئېردى لۇتقى بىلە كۆپ غەمىم.
 مېنى كۆردى يانە كى دەرۋازەدا،
 دېدىكىم: دەرۋازە بولۇپسەن ئەدا.
 ئەگەر قىلساڭ ئېردى نەسىھەتنى گوش.
 ساڭا ئۇرماس ئېردى فەلەك زەھرى جۇش.
 نېتەيكىم بۇ ئىشدا خۇدا بىرلە بول.
 نېتاك قەيد ئىچرە يەنە بەرسە يول.
 ئاقىپ ياش كۆزىدىن دېدى ئەلۋىدا،
 مەگەر بولماغايكىم بۇ جان ئىنقىتاد.
 ئالىپ كەلدى قورغان قاشغە مېنى،
 ئۆلۈك خاتۇنۇمنىڭ باشغە مېنى.
 يېتىپ كەلدى يىلىدام دەرۋازە بەند،
 باقىپ مەن تەرەفكە قىلۇر ئېردى خەند.
 كىچىك - چوڭ فەرەڭلەركى زەھرىن ساچىپ،
 ئالىپ كىردى بىزنى قابۇغنى ئاچىپ.
 مەن ئەۋۋەلدە كۆرگەن ھىسارى ئىكەن،

قۇچاقىمغە ئالدىم يۆلەپ دوشىدىن.
 زەماندىن كېيىنرەك يۈزىم ئاچتى ئول،
 ياغىنلىق بۇلۇتدەك ياشىن ساچتى ئول.
 تەسەللىمىي خاتىر دەپدىم ياخشى سۆز،
 بولۇپ ئەندەكى رام بۇ قىز ئاچتى كۆز.
 قۇرۇغ نان ئىسىغ سۇ قۇيۇپ جامغە،
 يېپدۇردۈمكى ئالداپ بۇ گۈلفامغە.
 قىلىپ نۇكتەلەر خەش زەبانلىق بىلە،
 قاشدا تۇرۇپ پاسىبانلىق بىلە.
 دەپدىم: نەسلىڭىز كىمدۇر ئەي سىيمبەر،
 نېدىن باش چېكىيدۇر بۇ يەڭلىغ خەتەر.
 دەپدىكىم: ئاتام شەھغە دىئۇان بېگى،
 نە دىئۇان بېگى بەلكى ئەيئۇان بېگى.
 مېنى ئەقد قىلدى ئەمەكزادىمە،
 ئەجەل بادى تەگدىكى شەمشادىمە.
 يىقىلدىكى بولدى جەھاندىن فەنا،
 ئالىپ كەلدى بىرلە مېنى ھەم يانا.
 دەپدىم: ئەي پەرىشەش مەلال ئولماغىل،
 بۇ غەم بىرلە تىيرە جەمال ئولماغىل.
 نە ئىش يەتسە سىزگە ەۋرۇۋۋەت قىلاي،
 بۇ مېھنەت يېرىدە باشىڭنى سىلاي.
 ئىناياتى ھەقدىن مۇسۇلمان بولۇپ،
 يامان ئىشلاردىن پۇشايمان بولۇپ.
 كى ئەركانى ئىسلام ئىشىن باشلادى،
 فەرەڭگى دىنىنى يىراق تاشلادى.
 دەپدىم: قورغان ئىچرە يۈرەلى ئىكەۋ،
 سۆزۈم باۋەر ئەتسەڭ بولاي ھەم كۈيەۋ.
 قىلىپ سۆزنى باۋەر ماڭا بولدى جۇفت،
 كۆڭۈل ەۋدەسئاسى كېلىپ قولغە مۇفت.
 بولۇپ ئۈچ يىل ئاندا ماڭا غەمگۇسار،
 بۇ يەردىن چىقارنى قىلىپ ئىختىيار.
 دەپدىم بىر كۈنى: ئەي كۆڭۈل راھەتى،
 دەمى يوق تۇرارغە ماڭا تاقەتى.
 دەپدى: رەھمى قىلسا خۇدايى جەھان،
 جەھەننەم ئىچىدىن تاپارمىز ئەمان.

مەنى بۇ بەلادىن خەلاس ئەيلەڭىل،
 تىرىمىكلىك گۈلۈم ئىختىساس ئەيلەڭىل.
 ئۆزۈم قىلغان ئىشغە پۇشايمان قىلىپ،
 قابۇغغە كېلىپ ئاھ-ئەفغان قىلىپ.
 تۇرار ئېردىم ئۆلدەم دېيان ھەسرەتا،
 بۇ ئۆتكەن كۈنۈمگە يىيان ھەسرەتا.
 ئالىپ كەلدى مۇردە بۇ گۈمراھلار،
 كىچىك-چىڭ بەرەھمەن بىلە شاھلار.
 بۇ مەيىتتەكە خانۇن ئىدى پىرەزال،
 كۇياۋ ماتەمىدە قىلۇر ئىبتىھال.
 بېرىپ ھەم قارىغە بۇ يەڭلىغ ئوزۇق،
 چىقىپ كەتتى خەلقى ئېنىلدى قابۇق.
 ئۇرۇپ ئېردىم ئانىڭ باشغە تاياق،
 جەھەننەمگە قويدى بۇ كەمپىر ئاياق.
 خۇداۋەندى كەۋنۇ مەكانغە سەنا،
 دەپدىم، كۆپ سۆيۈندۈم يېدىم ھەم غىزا.
 يانار ئېردىم ئاندا تۇتۇپ گۈشەئى،
 تۈگەنمەسدە يانە يېتىپ توشەئى.
 ئۆتۈپ نەچچە ئايلا يەنە بىر كۈنى،
 قولغىمغە يەتتى فەرەڭگى ئۇنى.
 ئالىپ كەلدى مۇردە بۇ ئەتۋار ئىلە،
 كى بىر قىزنى ئانچە يىغى زار ئىلە.
 قەددى سەرۋى يەڭلىغ يۈزى گۈل ئېرۇر،
 ھەمە ھۆسن ئەھلى ئاڭا قۇل ئېرۇر.
 ئانىڭ ئىشقى ئوتىغە گىرىفتار، ئولۇپ،
 چۈشەشاد قەددىم نىگۇنسا ئولۇپ.
 دەپدىكى: بۇ قىزغە فەسانە قىلاي،
 كۆڭۈل خاھىشىنى تەرەنە قىلاي.
 ياقىن يەتەيمىن ئول گۇرمىزان ئولۇپ،
 تاجىپ يىغلادى ئول فەرىشان ئولۇپ.
 يەنە ئەزىم قىلدىم قاشغە باراي،
 ەۋڭا ياخشى سۆزلەپ نەچە يالباراي.
 تاجار ئېردى قورقۇپ قىلىپ سادەلىك،
 بىناڭاھ بولدى بىر ئەفتادەلىك.
 يىقىلدىكى قورقۇپ كېتىپ ھۇشىدىن،

خەلاس ئەتتى تەڭرىم سېغىل قەيدىدىن،
كى ئازاد بولماق رەقىب سەيدىدىن.
ئالىپ كىسەلەرغە جەۋاھىرنى مول،
سېغىل ئىچرە تاپقان بار ئېردى ئوغۇل.
ئالىپ يولغە كىردۈك تەھەببۇر بىلە،
بەيابان سارىغە تەفەككۈر بىلە.
سەفەر بىرلە ئۆتتى بىر ئاي نەچچە كۈن،
كى ئارام ئالماي نە كۈندۈز نە تۈن.
قونۇپ يۈزلەرىمغە يولۇم تۇفراغى،
غىزايىم گىيا ۋە شەجەر ياپراغى.
كۆرۈنمەي كىشىگە ئەدۋۋ ۋەھىمدىن،
ئېمىن بولغامىز دەپ ئانىڭ زەھىمدىن.
ئەيا پادىشاھا فەقىرلەرغە باق،
سەخا دامەنىنى غەربىلەرغە قاق.
ئول ئىككى مۇسافىر بۇ سۆزنى دېدى،
ئۇلار ھالىغە كۆپ ئىچىم ئاغرىدى.
ماڭا مەئلۇم ئولدى ئانىڭ ھىممەتى،
كۆڭۈلگە پەدىدار ئولۇپ رەئفەتى.
جەھان سازلىقىدا مۇجەررەب بىلىپ،
سەركار قىلدىم مۇقەررەب بىلىپ.
ئۇلار بىرلە ئۇلغەت ئولۇپ روزۇشەب،
قىلىپ ھەمىنىشلىق بولۇپ ھەم تەرەب.
كۆچى خاتۇنۇمغە بولۇپ ھەمدەمى.
بارى راست ئېردى ۋەلى يوق غەمى.
تۇتار ئېردىم ئانداغ ئانى مۇھتەرەم،
بزلۇپ ئوردا ئىچرە ۋەزىر مۇھتەشەم.
قىلىپ ئىشلارنىدا ئول ئاگاھلىق،
ئۆتۈپ بۇ رەئۇشەدە شەھىنشاهلىق.
نەچچە يىل فەردەگىدە كۆرۈپ دەۋلەتى،
كېلىپ ئېردى قولغە قۇزۇن شەۋكەتى.
بەسى خوشلۇق ئىلە ئۆتۈبان كۈنۈم،
قەزا بىرلە ناگاھ ئولۇپ خاتۇنۇم.
بولۇپ ئېردى ئاندىن ماڭا ئۈچ ۋەلەد،
ئۆزى بىرلە كەتتى بەھۇكىمى ئەھەد.
فەراغەت كۈنىگە غەم ئولدى بەدەل،
دېدىم تاشلا شەھلىق ئىشىن ئەي دەغەل.

بۇ شىرىن سۆزىدىن دىلىم ئوردى جۇش،
بولۇپ بەست ئانداغ يىراق بولدى ھۇش.
ئۆتۈپ سائەتى خاتىرىم بولدى جەھى،
قاراڭغۇ سەرايغە يەنە ياندى شەھى.
دېدىم: ئەي خۇدايا سەھمۇ بەسىم،
كى دۈشمەنگە بولدى بۇ بەندەڭ ئەسىم.
خەلاس ئەيلەگەيسەن ئانىڭ دامىدىن.
ئىچۈرگىل شەرابى فەرەخ جامىدىن.
ئوشۇلدەم يىقىتتىكى جىسمىنى خاب،
بىراۋ ئۇيقۇ ئىچرە قىلىپ بۇ خىتاب.
چىقىڭ تۆشۈكىدىن بىشارەت بۇدۇر،
ساڭا فەزلى ھەقدىن ئىشارەت بۇدۇر.
چۇ بىدار بولدۇم يېتىپ خوشخەبەر،
دېدىمكى: تاپارمىز خەتەردىن زەفەر.
يەنە خاتىرىمغە كېچەر بۇ خىيال،
خەلاس ئولماقېم بەس ئەنەستۇر مەھال.
يەنە ھىممەت ئىلە تەئەممۇل قىلىپ،
كى ھەببۇ قەدىمغە تەۋەككۈل قىلىپ.
كى تابۇتلارنىڭ ئالىپ مىخلارىن،
نە مىخلارنى ئالدىم تۆمۈر سىخلارىن.
كۈن ئولتۇردى باردىم تۆشۈك سارىغە،
تۆمۈر سىخنى ئۇردۇم سېغىل خارىغە.
بولۇپ رەخنە ئەندەك سەغىرە شىكافى،
كى مېھنەتدە بولدۇم زىيادە ئىجافى.
ئۇرۇپ سىخنى ئانچە قىلىپ ئىزدىمام،
بۇ دىشۋارلىقىدا بولۇپ يىل تەمام.
بېرىپ تەڭرى نۇسرەت تېشىلدى سېغىل،
دېسەم بارچەسىنى بولۇر سۆز تەۋىل.
تېرىپ كىسەلەرگە جەۋاھىرلارنى،
ئالىپ تۇرغە - تۇرغە گەۋاھىرلارنى.
ئۇمىد ئولكى يەتسە ماڭا بىر تەئەب،
ھەيات ئولماقېمغە بولۇر بىر سەبەب.
ئۆتەر ئۆمر ئەيشۇ فەراغەت بىلە،
ئەگەر بولماسا زەر نەدامەت بىلە.
تەلەب بىرلە بولدۇم قىلىپ چۇرئەتى،
ھىساردىن چىقارغە ئېتىپ سۇرئەتى.

كى سۇلتان سۆزۈمنى پەزىر ئەيلەدى،
 كۆڭۈل ئىللەتتە گۈزىر ئەيلەدى.
 كى تۇججار بەچچە چىقىپ تەختكە،
 سەزاۋەر بولدى ئۇلۇغ بەختكە.
 چۇ بەندەر سەرىرىن ئاڭا تاشلادىم،
 ئىتىمغە ۋە فالقۇ ئىشىن باشلادىم.
 ئاغامغە بۇ يەڭلىغ جەفالار قىلىپ،
 قايۇ يەرگە بارسام يۈرۈرمەن ئالىپ.
 ئەگەر ياتنى كۆرسەم ۋەگەر يارنى،
 دېيەي ھىچ كىشىگە بۇ ئەسرارنى.
 جەھان ئىبتىلاسى قىلىپدۇركى مەست،
 پىسەندىدە بىلدىم دىسە سەگپەرەست.
 چۇ شەھ ئاڭلادى خاجەنىڭ سۆزلەرىن،
 نە ياخشى قىلىپسەن دەبان ئافەرىن.
 ئاياقچى كەرەم قىل ماڭا جامنى،
 يايىپدۇر فەلەك مىكىر ئىلە دامنى.
 ئىچىپ ئاندىن ئەيلەي ئۆزۈمنى خەلاس،
 كى شاھى جەھانغە تاپاي ئىختىساس.

چۇ بىلدىم جەھاننىڭ ۋەفاسى بۇدۇر،
 ۋەفا ئورنىغە ھەم جەفاسى بۇدۇر.
 ئەگەر بولسا فەرزەند ساڭا كاشكى،
 شەجەردۇر بىخ ئولغاي ئاڭا كاشكى.
 كېتىپدۇركى فەرزەند ئىلە ياخشى جۇفت،
 قارا يەر ئىچىدە بولۇپدۇر نۇھۇفت.
 بۇ ئازار بىرلە بولۇپ كۆپ مەلال،
 ئەلىدەك نىھادىم بولۇپ مەسلى دال،
 دېدىم: بەند بولماي زەمان چاھىغە،
 بارىپ ئەرز ئەيلەي فەرەك شاھىغە.
 بۇ شەھلىقنى مەندىن جۇدا ئەيلەسە،
 يىراق ئەتسە مەندىن ئەدا ئەيلەسە.
 ئالىپ باردىم ئاننىڭ قاشىغا مۇنى،
 ئەمىرلىقغە لايىق دەبان ئولكۇنى.
 كى شەھىغە دېدىم: ئەي فەرەك مەھتەرى،
 قىلىپدۇر سىنى ھەق ئۇلۇس سەرۋەرى.
 ئىشىكىگە كەلدىم بولۇپ داد خاھ،
 كى ئورنۇمدا قويساڭ مۇنى پادىشاھ.

پادىشاھ ئازادە بەخت خاجەنى ئالىپ كەلگەن ۋەزىرىنىڭ قىمىزىدىن سۆز سوراپ،
 ئاننىڭ خاتۇن ئىكەنى ئاشكارا بولغانى ۋە پادىشاھ ۋەزىرىنىڭ ئىستىسفاقى بىرلە ئانى خاجە
 سەگپەرەستكە نىكاھ بىرلە ئالىپ بەرگەنى

ئاتامغە مېنىڭدىن بۆلەك يانا پۇر
 يوق ئېردىكى بولدى ماڭا ئىش زەرۇر.
 ياساندىم ئەرەنچە تۇتۇپ سىرنى خاس،
 ئاتامنى بەلادىن قىلاي دەپ خەلاس.
 كى ھالىم بۇ ئېرىمىش ئەيا پادىشاھ،
 كى بەرسۇن غەزەبىدىن خۇدايىم پەناھ.
 يەتۇردۇم خاجەنى ئۇزاق جايىدىن،
 مۇرادىم ئاتامنىڭ سۆزى بولسا چىن.
 تۈگەتتى چۇ قىز سۆزلەردىن بولدى پەست،
 داغى بىلمەس ئېرىكەن خاجە سەگپەرەست.
 بولۇپ خاجە كۆڭلى بۇ ئىشىدىن مەلۇل،
 دېدى: شەھرىيارا دەر ئېردىم ئوغۇل.

يەنە ئەيدى بۇ شەھ ئوغۇلغە قاراپ،
 كى مەن ھەم فەسانەك دېگىل ئەي شەباب.
 كىرەكدۇركى ئەسلىك تەرەقدىن دەلىل،
 بولۇرسەن نەدىن جەۋابىن دېگىل.
 دېدى ئول: شەھەنىشاھ ئالىي كەرام،
 خۇدا ئەيلەسۇن دەۋلەتنىڭ سۇستەدام.
 ئېرۇرمەن فەدانى ۋەزىر دۇختەرى،
 بىلۇر ئېردى گۇيا باشى ئەفسەرى.
 يىراق ئەيلەدىكىم ۋەفاسىن زەمان،
 نېتەي قىلدى مۇنداغ سىتەمگەر جەھان.
 بىناگاھ ئاتاىغە بولۇپ خەشىناك،
 كى زىندانغە سالىدىڭ قىلاي دەپ ھەلاك.

ۋەزارەتدە ئۆدىرىن تۈگەتتى تەمام.
 قىلىپ شەھ سۆزىنى بۇ يەكلىغ ئەدا،
 ئىشىنى بۇلار بارچەسى غەمزەدا.
 دەرىغا جەھاننىڭ ئىشى بىۋەفا،
 ۋەفا ئىزدىگەنگە قىلۇر مىڭ جەفا.
 بىراۋ شاھ بولسا سۇلايمان كەبى،
 داغى ئۆمر تاپساكى لوقمان كەبى.
 فىرىدۇن، دارا بولۇپ خادىمى،
 خىرەمەندى دەۋران ئانىڭ نادىمى.
 ھەرەم بولسا، يانە پەرى بىرلەھۇر،
 بولۇر ئاقىبەت ھەم ئاڭا جايى گۈر.
 ئىلاھا ئېرۇرمەن بەسى سادە گۈل،
 قىلىپمەنكى نەفىسىم سۆزىنى قەبۇل.
 جەھان ئىشلارغە بولۇپ مۇشتەغىل،
 غۇبارى ھەۋەسى قىلىپ مۇكەھىل.
 نىسب ئەيلەگەيسەن ھىدايەت يولىن،
 پۇشايمان تەۋبە ئىنايەت يولىن.
 ساڭا ئاشكارا ئېرۇر ھالىمىز،
 گۈنەھ بىرلە ئۆتتى ھەمە سالىمىز.
 بۇ گۇمراھ قۇلۇڭغە قىلىپ مەرھەمەت،
 خەتا ئىشلارنىمى ئېتىپ مەخسەرەت.
 يۈزۈم قىر ئولۇپدۇر بەياز ئەيلەگىل،
 مەقامىنى رەۋزە رىياز ئەيلەگىل.
 ئەدۋۇ قەيدى ئىچرە بولۇپمەن ئەسىر،
 ئۇلۇغلارنى ئەيلە ماڭا دەستىگىر.
 زىيائىغە لۇتى ئەيلەبان قىل كەرەم،
 يەتۈر فەيز رەھمەت ئاڭا دەمبەدەم.
 ماڭا مەل كەرەم قىل ئەيا پىرى دەير،
 قىلاي چۈن ھۇببەت ھەۋاسىدا سەير.
 قىلاي ئۆزنى كەيغى بىلە پارسا،
 شەھى فارس يەكلىغ قىلاي مەن ھەۋا.

كۆتەرىلدى ئەمدى كۆڭۈل شەققەتى،
 ئەجەب تارتىپ ئېرىدىم تولا زەخمەتى.
 دېدى: ئاھ - ۋاۋەيلا ئۇرۇپ ئاھى سەرد،
 كى سىياسى سەدبەرگ كەبى بولدى زەرد.
 يۈزىنى زەمىنغە قىلىپ سۇدەئى،
 دەرىغ چىكەمسەم رەنج بەۋدەئى.
 خىيال ئىچرە كەچكەن مەقاسىد قانى،
 نۇمۇسىدا بولدۇم ھۇسائىد قانى.
 دېدى شاھ: مۇسافىر مۇرادىڭ نىمە،
 كى بەۋدە ئىشقە تولا غەم يىمە.
 دېدى خاجە: شاھا، يوق ئېردى بالام،
 يېتىشتىكى ئۆمرۈم بولۇرغە تەمام.
 بۇ شەھ سەگپەرەستكە تەرەھۇم قىلىپ،
 شەكەردىن سۇچۇكرەك تەكەللۇم قىلىپ.
 ئاتاسىغە فەرمان قىلىپ شۇلزدەمان،
 قىزىنى دۇئا توي قىلاي بىر ئەيان.
 نەفىس جايەلەرنى نىسار ئەيلەدى،
 ئەجايىب ئەدالەت شىئار ئەيلەدى.
 قەدىمقى سۇفەتدىن قىلىپ ئېھتىرام،
 بېرىپ ھەم ۋەزىرلىق يېرىدە مەقام.
 كى ئامادە بولدى ھەمە توي ئىشى،
 بولۇپ جەمئى تويغە تۈمەن مىڭ كىشى.
 چۇشەھ لۇتقى بىرلە تاپىپ ئىش سەلاھ،
 قىلىپ سەگپەرەستغە بۇ قىزنى نىكاھ.
 بولۇپ نەچچە يىللار ئاڭا روزگار،
 تۇتۇپ پۇيرۇغىنى ئانىڭ ئۇستۇۋار.
 بارى ئۆمرى ئىچرە قاراماي سېتىمىز،
 ئوغۇل تۇغدى بىرنى يەنە ئىككى قىز.
 يۇرۇپ ئوردا ئىچرە ئىتائەت بىلە،
 كېچىپ ئۆمرى ئەيشۇ فەراغەت بىلە.
 تۇرۇبان قاشىدا قىلىپ ئېھتىمام،

لۇغەت

— تېچ، خاتىرجەم
 — ئولتارغان (كۈن)، زاۋالغا يۈز تۇتقان

ئارىدە
 ئافىلە

ئامە ① پۇقرا، ئامما ② ئادەتتىكى
ئاممە - ئەمەل قىلغۇچى، ئىشلىگۈچى، گۇماشتا

ئە

ئەجۇرە — ئىش ھەققى، مۇكاپات؛ (بىرلىگى: ئەجىر)
ئەجىر ① ياللىغان، ئەجارىگە ئالغان ② ياللانما ئىشچى، چاكار
ئەرغەنۇن — بىرخىل چالغۇ ئەسۋابى
ئەزا ① زىيان، زىيانكەشلىك ② ئازاپ، دىلخەستىلىك
ئەزل — بوشتىش، مەنەپتىن ئېلىۋېتىش
ئەسەس — كېچىلىك قاراۋۇل (گۆزەتچى)
ئەففاك — يالغانچى، ئويدۇرغۇچى، پىتىنە - پاسانچى
ئەمم — چوڭ دادا، تاغا
ئەمىق — چوڭقۇر
ئەنۇھ — زور مىقداردا، كىشىلەر توپى
ئەھم — مۇھىمراق، ئېخىراق
ئەھفاد — نەۋرىلەر، ئەۋلاتلار
ئەھقان — ئەگرى - بۈگرى بولۇپ ئۇزۇنغا سوزۇلغان قۇم بارخانلىرى
ئەۋان — جەۋرى - زۇلۇم سالغۇچى، ياساۋۇل، مىرشاب
ئەيرۇ — باشقا، ئۆزگە

ب

بافتە ① توقۇلغان ② توقۇلما
بەخمەل — مامۇق
بەدىغ ① كەشىپىياتچى ② يېڭى، ئاز كۆرىلىدىغان
بەرايى ① ئۈچۈن ② چۈنكى...سەۋەپتىن
بەرر — چوڭ قۇرۇقلۇق، قۇرۇقلۇق
بەرشەم — تاۋار - دۇردۇن، يىمپەك توقۇلمىلار
بەرزاز — كىيىملىك ساتقۇچى، گەزلىمە پۇرۇش
بەسا — كۆپ، كۆپىنچە
بەلاكەش — ئازاپ چەككۈچى
بەناھىق — ئادىل بولمىغان، نامۇۋاپىق، قانۇنسىز، توغرا ئەمەس
بەنگەلە ① كەپە، ئالچۇق ② يازلىق داچا

— تۆت ئاياقلىق ھايۋان	بەھايىم
— دېڭىز ۋە قۇرۇقلۇق؛ پۈتۈن دۇنيا	بەھرۇ بەر
— ئىشىك باققۇچى، دەرۋازىئەن	بەۋۋاب
— ① ئۇزاق، يىراق ② ئاز كۆرۈلىدىغان	بەئىد
— سېتىقچىلىق، تىجارەت	بەيئۇشەرا (ئ)
— جاي، رايون	بۇقئە
— نۇرغۇن، ئارتۇقچە	بىش
— ئازدۇر - كۆپتۇر	بىشۈكەم
— ماتىرىيالسىز، ئىسپاتسىز، دەلىلسىز، ھۈججەتسىز	بىمۇدارىك
— چاپاسىز، ئازاپسىز	بىمپەن
— بىردىنلا، دەرھال، ئۇشتۇمتۇت	بىمىكبىارە

پ

— ساقلىماق، قورۇقلىماق	پاش توتماق
— خىزمەتكار، سېلىق بېققۇچى	پاكار (پايقار)
— ياردەم قىلغۇچى، ھامىلىق قىلغۇچى	پامەرد (پايمەرد)
— تېۋىنىش، چوقۇنۇش	پەرەستىش
— ئولجا، غەنمەت	پەرۋە
— قاپلان	پەلەڭ
— سوئال	پۇرسىش
— تۆپىلىك، دۆڭلۈك، دۆڭ	پۇشتە
— ياغلىما سۆز، خوشامەتكۈيلىق	پۇلۇس

ت

— ھەيكەل، بۇت	تاغۇت
— ئىش بۇزغۇچى، بۇزغۇنچى	تەبەھكار
— يەڭگىلىك، يېنىكلىك، ئازادلىق	تەراۋەت
— ئۇسسۇل ئويناش، لىڭشىش	تەرەققۇس
— ياشنىغان، گۈللەنگەن	تەرۇ تازە
— ① ئىزدەش، ئىستەك - سوراق ② تەكشۈرۈش	تەفەھھۇس
— قۇۋۋەتلەندۈرۈش، ياردەم بېرىش	تەقۇئەت
— ئەتراپ، ئەتراپى، چۆرىسى	تەگەرە
— تار، قىسناڭچىلىق	تەڭ

① دولقۇنلارنىڭ بىر - بىرىگە ئۇرۇلىشى، دولقۇنلارنىڭ قىرغاققا ئۇرۇلىشىدىن چىققان ئاۋاز ② ھاياجانلىنىش، چايقىلىش	تەلاتۇم
① ئاھاڭ، كۈي ② ۋاقىراش، توۋلاش	تەلالا
— سىلىق - يۇمشاق مۇئامىلە قىلىش؛ ئەكىلەش، يېقىنلىق، ئامراقلىق	تەلەتتۇق
— نابۇت، ھاللاڭ، يوق قىلىش	تەلەق
— مازاق قىلىش، زاڭلىق قىلىش	تەمەسغور
— چەك، ھۆججەت	تەمەس-سۈك
— تەپنارتىماسلىق، چەكلىمىسىزلىك. قاراملىق، يېنىكلىك	تەھەۋۋۇر
— تەبىرىكلەش، قۇتلۇقلاش	تەھنىيەت
— ئەڭ ئاستىنقى	تەھى
— ئەگەشكۈچىلەر، بويسۇنغۇچىلار، مۇرىتلار	تەۋابىئە
— سودىگەر	تەۋاجىر
① تەربىيە كۆرگەن، ئەدەپلىك ② ئىنتىزام ساقلاش	تەئەددۇب
— زىياپەت	توي
— ئاداۋەت ئۇرۇغى، دۈشمەنلىك ئۇرۇغى	تۇخىمى كىن
— تەنتەنە، دەبدەبە	تۇمتەراق
— تۈگىتىشتى، ئاخىرلاشتۇرۇشتى	تۈگەشتى
— تۈگىمەستە، تۈگەپ كەتمەستە	تۈگەنمەسدە
① زىنىدەت، بېزەك، نەقىش ② ئۇسۇل، رەۋىش، تەرىز	تىراز

ج

— چۆرى	جارىيە
— يالغۇز، يەككە، تەنھا	جەرىد
① بىتاقەتلىك ② قايغۇ - ھەسرەت، دات - پەريات؛ ئەنسىزلىك	جەزەد
— سەكرىگەن، ئىرغىپ چىققان	جەستە
① ياقا (كىيىمنىڭ) ② چۆنتەك، قويۇن ③ كۆڭۈل، دىل، مۇددىئە	جەيب
— قىسمەنلىك ۋە پۈتۈنلۈك	جۈزۈھ كۈل
— يوپۇق	جۈل
— ئۇرۇنلىشىش، ئولتۇرۇش	جۈلۈس
— قوشۇنلار، لەشكەرلەر	جۈنۇد
— ئېرىق، ئۆستەڭ	جۈي
— قاتتىق تىرىشىش، ئەستايىدىل كىرىشىش	جىددۇجەھد

چ

- چەغانە ① قوڭغۇراققا ئوخشايدىغان بىر خىل چالغۇ ئەسۋابى ②
 بىر خىل مۇزىكا
 چىق (چىتماق) — چىغ

خ

- خاست ① خاھىش، ئىستەك، تىلەك ② سوراخ، تەلەپ
 خەبباز — ناۋاي، بولكىچى
 خەتىر — خەتەرلىك، قىيىن، ئېغىر
 خەرۇ ئەستەر — ئېشەك ۋە خېچىر
 خەلا ۋە مەلا — يوشۇرۇن ۋە ئاشكارا
 خەمەر — بىر توپ، بىر گۇرۇھ
 خەۋاقىن — خاقانلار
 خۇراج — كۆيدۈرگە؛ يىرىتىلىق يارا
 خۇلقەت — تەبىئەت، خۇلق، سۆز - ھەرىكەت
 خۇمۇل — نامەلۇملۇق، ئېنىقسىزلىق، نامى ئۆچۈش، نام - نىشانسىزلىق
 خىسال — خىسەتلەر

د

- دارا ① ئەگە، ساھىپ ② شاھ، پادىشا
 داۋەر — ھاكىم؛ پادىشا
 دەبىر — كاتىپ، مەرزى
 دەرىدە (دەردەرد) — يىرتىق، چۇلجۇل
 دەست بەرمەك — ەۋيەسسەر بولماق، ھاسىل بولماق
 دەغەل — مەككار، ھىلىگەر، بۇزۇلغان
 دەمدەمە ① ھىلىگەرلىك، ئالداپچىلىق ② ۋاراڭ - چۇرۇڭ، ۋاقىراش
 دەنارلار — دىنارلار
 دەۋات — دۆۋەت، سىيادان
 دۇر — يىراق، ئۇزاق (دۇرئەيلە: يىراق قىل، قۇتقاز)
 دۇرۇغ — سەپسەتە، بىمەنە سۆز، ئالدامچىلىق
 دۇش — مۇرە، يەلكە
 دۇيۇمى بارە — ئەككىنچى قېتىم

— ① خار، ئېزىلگەن، سۇلغۇن، خاراپ ② ئاسان غەزەپلىنىدۇ.	دېترەم
غان، تېرىككەك ③ ھەسرەت چەككەن	
— كۆڭۈلدىن غەمىنى كەتكۈزگۈچى	دىلدۇز
— كۆڭۈلنى شات قىلغۇچى	دىلغۇرۇز
— پۇل تۆلەپ قۇتقۇزۇۋېلىش؛ خۇن پۇلى	دىيەت

د

— ئالاقە، باغلىنىش، زەنجىر، تەرتىپ، قائىدە	رابىئە
— ① تاغ ئىتىگى، ئوتلاق، كۆكلەمزارلىق ② باغچا	راغ
— تارتقۇچى، ئالغۇچى (سۆز بىرىكىمىسىدە كېلىدۇ)	رەبا
— تۆشۈك، يېرىق، دەز	رەخنە
— ياڭراق، ئاڭلىغىلى بولىدىغان، لايىق كېلىدىغان، مۇۋاپىق	رەسا
— يۇمۇلاق بولكا، توقاچ	رەغىن
— قان تومۇر، تومۇر	رەگ
— ① باغ ② جەننەت	رەۋزە رىياز
— مېھرىۋانلىق، غەمخورلۇق، خەيرىخالىق	رەئفەت
— گۇمان، شۈبھە، شەك	رەبىب
— كۈن ئۆتكۈزۈمەك	روز كەچۈر
— تۈلكە	رۇباھ
— قايتىش ② مۇراجىئەت ③ يۈكلەش، تاپشۇرۇش	رۇجۇد
— ① يۈز، ئەن، تاشقى كۆرۈنۈش ② قاپلىما	رۇۋە
— پارچە، سۇنۇق، كىچىك	رىزە

ز

— قائىدە، تەرتىپ، پىرىنسىپ	زابىئە
— تىز، (تېۋە زانۇمى: تۆگىنىڭ تىزى)	زانۇ
— قولغا ئېلىش، تۇتۇش، ئىگەللەش، ئىشغال قىلىش	زەبىت
— ① قىيناش، زورلاش، ئازاپلاش ② مەنى قىلىش	زەجرەت
— سۇيۇق نەرسىلەر قاچىلىنىدىغان ئىدىش، مەي قاچىسى	زەرفە
— نازۇك، لاتاپەتلىك، خۇشخوي، زېرەك	زەرىق
— قوزغۇن	زەغەن
— توپلىنىش، يىغىلىش، قوشۇلۇش	زەم

زەنان (زەنانە)	— ئاياللارنىڭ، ئايالچە
زەھەب	— ئالتۇن، تىللا
زۇد	— تېز، تېزلىك بىلەن
زىشت	— خۇنۇك، يامان
زىمام	— ئىختىيار، (ئەسلى مەنىسى زۇگەن تىزگىن)
زىن	— ئەگەر
زى	— ئىگە

س

سەبات	— قەتئىلىك، چىڭ تۇرۇش، تۇرغۇنلۇق
سەبا ۋە مەسا	— ئەتىگەن ۋە ئاخشام
سەبۇھ	— تاڭ پەيتىدىكى ئىچكىلىك
سەدبەرگ	— كۆپ بەرگىلىك، بەرگى قات - قات
سەرا پەردە	— ① ساراي پەردىسى، كاتتا پەردە ② پادىشا چېدىرى
سەرھەد	— ① چېگرا، دۆلەت چېگرىسى ② چەك، دائىرە
سەردۇ	— ھۇشسىزلىنىش، تۇتقاقلق كېسلى
سەمەن	— باھا، قەممەت
سەمەنۇ بەسىر	— ئاڭلىغۇچى ۋە كۆرگۈچى
سەنج	— ① ئېغىرلىق ② چىڭ تېشى
سەۋايىق	— باشقىلار
سەۋمەئە	— خىرىستىيانلارنىڭ ئىبادەتخانىسى، راھىپ ھۆججىسى
سەئىر	— ① ئوت، يالقۇن ② دوزاق
سەيپە	— ۋاقىراش، توۋلاش، قىچقىرىش
سۇرۇد	— قوشاق، كۈيلەش، مۇزىكا
سۇكر	— مەسلىك
سۇگ	— ① ھەسرەت، ئازاپ ② دەپنە (ئىشى)
سۇنەن	— سۇننەتلەر، ئەنئەنىلەر، ئادەتلەر، قائىدىلەر، مىزانلار
سۇنىئى	— ھۆنەر، سەنئەت
سۈنۈز	— ① كەك، دۈشمەنلىك ② زۇلۇم ③ ئۇرۇش
سىر (سىر)	— ① تويۇش ② يېتىرىلىك ③ قانائەتلىككەن
سىفلە	— پەس، پەسكەش، خەسەس
سىگال	— يامان خۇلۇق
سىمىت	— ئېسىل تاشلار بىلەن بېزەلگەن بويۇن چەمبەرىگى
سىيلە	— ① مۇناسىۋەت، ئالاقە ② سوغا، مۇكاپات

ش

① شات - خورام، خەشال ② بەختلىك، تىلەيلىك	شادكام
① يېيىلغان، ئوراپ ئالغان ② تېگىشلىك	شامىلە
— شەپە، ئاياق شەپىسى	شەرەفە
① كەمان ئوقى ② قارماق	شەست
— توپىلاڭ	شەغەب
— شەمشەر، قىياچ	شەمشىر
— ئەر (ئېرى)	شەۋھەر
① كەمچىلىك، نۇقسان، داغ ② ھاياجان	شەيىن
— شاھىدلار، گۇۋاچىلار	شۇھۇد
— سۇندۇرۇش، پۈكۈش، قاتلاش، ئېگىش، بۇزۇش	شىكەن
— ئۈزگۈچى، (سۇ) ئۈزۈش	شىنا ۋەر
① ئۈسسۈل، شەكىل ② ئادەت، قىلىق، ئىستىل	شىۋە

غ

— قەلەم ئۈچۈن ئىشلىتىلدىغان قۇمۇچ، قۇمۇچ قەلەم	غەرەۋ
① شىر ② باتۇر	غەزەننەر
— قايغۇنى كەتكۈزگۈچى	غەزەدا
— تەسەللى بەرگۈچى، ھېسداشلىق قىلغۇچى	غەمگۇسار

ف

— قېچىش، قېچىپ كېتىش	فەرار
— ئۇزۇنلۇق ئۆلچىمى، 6.24 كىلو مېتىرغا تەڭ كېلىدۇ.	فەرسەڭ
— ئوچۇق يەر مەيدان، كەڭلىك	فەزا
① قورقۇنچ، دەھشەت، ۋەھىمە ② قايغۇ ئارقىسىدا	فەزەد
① قەدىمكى مىسىر پادىشاھىنىڭ نامى ② زالىم، دۈستەبىت	فىرئۇن
— ئىشلار، ھەرىكەتلەر، قىلىقلار، ئادەتلەر	فىئال

ق

— كارۋان، سەپەرگە چىققان يولۇچىلار تۈركۈمى	قافىلە
— قىشلاق	قەرىبە

— زەنجىر، تاسما	قەلادە
— «قافىلە» نىڭ كۆپلۈك شەكلى	قەۋافىل
— تېگى، ئاستى، تۈۋى	قەئىر
— بەلئاغ، پوتا	قور
— تۇم قارا، قاپقاراڭغۇ	قىر (~ قىر)
— قىرغاق	قىراق

ك

— شاپىلاق	كاج
— ئېغىز (ھايۋانلارنىڭ ئاغزى)	كام
— سامان	كاھ
— تاغ كەكلىگى	كەبكى دەرى
— ① دەيدەبە، ھەشەمەت ② كىبىر ③ شاۋقۇن - سۈرەن	كەررۇفەر
— تۈگۈلۈشۈپلىش، قورقۇش	كىز
— ① تورەۋۇزلا نىماق ② تۇتماق، باسماق	كەزىم (~ كەزم)
— ھىلە، ھىكىر، ئالداپچىلىق	كەيد
— كۆچمەن	كوچى
— دىل غەشىلىك، غەم - قايغۇ	كۈدۇرات
— ① تورۇق ئات، يۈگرۈك ئات ② قارامتۇل قىزىل رەڭلىك مەي	كۈمەيت
— ① گال، ئۆتمەس ② ئاستا	كۈند
— ① ھەرىكەت، قىلىق ② ئۇسسۇل، چارە، ئىستىل	كىردار
— كېمە	كىشتى
— ئاداۋەت، دۈشمەنلىك، ئۆچ، ئۆچمەنلىك	كىن
— بۇتخانا، يەھۇدىلارنىڭ ئىبادەتخانىسى	كىنىشت
— «كى ئەي» نىڭ قىسقارتىلما شەكلى. (شېئىردا ۋەزىن ئىپادىسى -	كىي
يىجى بىلەن شۇنداق ئېلىنغان)	

گ

— ئېغىر، ۋەزىن	گەران
— ئىسسىق، يېقىملىق، قىزغىن	گەرم
— مەۋشۈك	گۇربى
— قاچقۇچى، قاچقان، قاچقان ھالدا	گۇربىزان
— ① چارە، تەدبىر ② چىقىش يولى	گۇزىر

- گىلە ① ئاغرىنىش، شىكايەت ② ئەيىپلەش، تاپا - تەنە
گىلىم ① گىلەم ② يۇڭ چەكمەن

ل

- لاجەرەم — چارسىز، شۇبھىسىز، ئائىلاج، ئەلۋەتتە، شۇنىڭ ئۈچۈن
لەبىس — كىيىم، لىباس، تون
لەبىب — ئېقىللىق، زېرەك
لەئىم — پەخسىق، پەس، ناكەس

م

- ماھەزەر — ھازىر بولغان (تەبىئىي بولغان) نەرسە، تاماق، ئاددى تاماق
مەئادىن — مەئدەن (مەدەن) نىڭ كۆپلۈك شەكلى
مەئەلئەختىيار — ئەختىيارى ھالدا، ئەختىيارى بىلەن
مەججەئۇ — ① يىغىن، گۇرۇھ، تەشكىلات ② يىغىلىش ئورنى
مەرقۇم — يېزىلغان، پۈتۈلگەن
مەزاق — ① مەزە، لەززەت، زوق ② نېتىش ئەزاسى
مەزەمەر — نەيىلەر (بىرلىكى: مەزمار)
مەزەھب (بىرلىكى: مەزەھب) — ① دىن، ئېتىقات ② تەلىمات، ئەقىدە ③ مەزەھپ
مەزەھب (مەزەھب)
مەزرۇب — ① كۆپەيتىلگەن ② ئۇرۇلغان ③ قۇيۇپ چىققان
مەزھەر — ① تاشقى قىياپەت ② ئىپادىلەش، گەۋدىلەندۈرۈش
مەسا — كەچ، كەچقۇرۇن، ئاخشام
مەسرىق — ئوغۇرلانغان؛ ئوغرى
مەقاسىد — مەقسەتلەر، نىيەتلەر
مەقرۇن — ① تۇتاش، بىرلەشكەن ② يېقىن، يېقىنلاشقان ③ ئەگەشكەن
مەلا (مەلائ) — ① تولۇق قاچىلانغان، تولغان ② كىشىلەر توپى، ئامما
مەلاھەت — گۈزەللىك، يېقىملىق
مەللاھ — قىيىمچى، كېمىچى، دېڭىزچى، ماتروس
مەلھ — ① گۈزەل، چىرايلىق ② شىرىن، لەززەتلىك
مەنا — مەن (مەن، قاپىيە ئەھتىياجى بىلەن مەنا قىلىپ ئېلىنغان).
مەنات — ئەرەپلەر ئىسلاھىدىن ئىلگىرى چوقۇنغان بۇتنىڭ نامى
مەندەل — ① سېرىگەرلىك، جادىگەرلىك ② خۇشبۇيلىق، كۈچە
مەئكۇس — ① ئاغدۇرۇلغان، ئاستىن - ئۈستۈن قىلىنغان ② ئەكسىچە

— دوستلۇق، يولداشلىق، ئۆلپەتچىلىك	مەئۇسلۇق
— بىرەمۇ - بىر، تۈگەل	موبەمۇ
— مەڭگۈ، ئەبەدى	مۇئەببەد
— ① بوش، خالى ② يالڭاچ، ئوچۇق	مۇئەررا
— تەرىپ قىلغۇچى، بىلدۈرگۈچى، تونۇتقۇچى	مۇئەررىق
— بۈيۈك، ئۇلۇغ، ھۆرمەتلىك	مۇئەززەم
— پاك، گۇناسىز، ئەيىپسىز	مۇئەززەھ
— يۈكسەك، ئىگىز، ئېسىل	مۇئەللا
— خالى، ئازات، بىرەر نەرسىگە يولۇقىمىغان	مۇبەررا
— تازا، يېڭى، بىزەلگەن، تىنىق، يالتىراق	مۇتەررا
— ئۇزۇن، ئۇزۇنغا سوزۇلغان	مۇتەۋۋەل
— سىناق قىلغۇچى، تەكشۈرگۈچى	مۇجەررەب
— ① ئايال مىجەزلىك ② ئىككى جىنىسلىق ئادەم	مۇخەننەس
— يېڭىدىن ياراتقۇچى، ئىختىرا قىلغۇچى	مۇختەررەئە
— ماھىرلىق، چاققانلىق، قولدىن ئىش كېلىدىغان	مۇدەببىر
— يۇمىلاق، دۈگىلەك	مۇدەۋۋەر
— دەۋاگەر، دەۋا قىلغۇچى	مۇددەئى
— قوبۇۋېتىلگەن، ئەركىن، ئايرىلىشتا رۇخسەت بېرىلگەن	مۇرەخخەس
— ① تارقاتقۇچى، تەشۋىق قىلغۇچى ② ساقلىغۇچى، قوغدىغۇچى	مۇرەۋۋىج
— كۆتۈرەڭگۈ روھلۇق، جۇشقۇن	مۇرەۋۋىبە
— يوقالغان، يۆتكەلگەن	مۇرتەفئە (مۇرتەفئە)
— ئۆتۈش، يۈرۈش	مۇرۇر
— مەجبۇر بولغان؛ ھەيرەتتە قالغان؛ ناچار	مۇزتەر
— ① ياردەم قىلغۇچى ② قولايلىق	مۇسائىد
— تەسۋىرلىگۈچى، سۈرەتلىگۈچى، رەسسام	مۇسەۋۋىر
— داۋاملىق، دائىم، مەڭگۈ	مۇستەدام
— ئورۇنلاشقان، تۇرغان	مۇستەقەر
— ① ئاڭلىغان ② ئاڭلىغۇچى، تىڭشىغۇچى	مۇستەمەئە
— ① كىشىنى رازى قىلىدىغان، كۆڭۈلگە ياقىدىغان ② دىنى	مۇستەھەب
قائىدە يول قويىدىغان	
— ① قابىلىيەتلىك، مۇۋاپىق ② تەييارلىق قىلغان	مۇستەئىد
— كەسىپداش، شېرىك	مۇشارىك
— بەلگەلەنگەن، بېكىتىلگەن	مۇشەخخەس
— مەلۇم بىر شەكىلگە كىرگەن، سۈرەتلەنگەن	مۇشەككەل
— ① سېتىۋالغۇچى، خېرىدار ② بۇيۇمىنى يۇلتۇزى	مۇشتەربى

— بىر ئىش بىلەن شۇغۇللانغۇچى، بەنت	مۇشتەغىل
— ① ئەكسىچە، زىددىيەتلىك ② ئوخشىمايدىغان	مۇغايىر
— ① ئۆزگەرتكۈچى ② ئۆزگىرىشچان	مۇغەيىر
— غەنىمەت بىلمەك	مۇغەنەم بىل-
— ① ھەقسىز، بىكارغا ② ناھايىتى ئەرزان	مۇفت
— تەقدىردىكى، تەقدىرگە پۈتۈلگەن	مۇقەددەر
— يېقىن تۇرغۇچى، دوس	مۇقەررەب
— ئېتىراپ قىلماق، ئىقرار قىلماق	مۇقىر
— سۈرمىلىك، سۈرمە قويغان	مۈكەھمىل (مۈكەھمىل)
— ① ھەرخىل رەڭلىك، ھەرخىل ② رەڭدار	مۈلەۋۋەن
— تاللانغان، سايلانغان	مۇنتەخەب
— ① ئېلان قىلىنغان ② تارقالغان	مۇنتەشىر
— سۆزلەشكۈچى، سۆھبەتلەشكۈچى؛ سوئال - جاۋاب	مۇھاۋىر (مۇھاۋىرە)
— ھەشەمەتلىك، ھەيۋەتلىك	دۇھتەشەم
— ياخشىلىق، ياردەم	مۇۋاسا
— ماقۇل، يېقىملىق، ياخشى	مۇۋەججەھ
— ① ئىشەنگەن؛ قايىل بولغان ② ئىشەنگۈچى	مۇئەتقىد
— سىلاش، سۈركىلىش	مىساس
— يىپ، ئارقان، تىزگىن	مېھار
— ① ئۇلۇغ، كاتتا ② ئەلچى	مېھتەر
— تۇمشۇق، قۇش تۇمشۇقى	مىنقار

ن

— كېمە باشلىغى	ناخۇدا
— تىرناق	ناخۇن
— پۇشايمان قىلغۇچى، ئەپسۇسلانغۇچى	نادىم
— ئۆتكۈر، تەسىرى كۈچلۈك، تەسىرلىك	نافىز
— نادامەت، پۇشايمان قىلىش، ئەپسۇسلىنىش	نەدەم
— ئېرىق، نەسىل، نەسەپ	نەژاد
— مەس قىلىش، كەيپ قىلىش	نەشئا (نەشا)
— ① يۆتكەش، كۆچۈش ② توشۇش ③ بايان قىلىش، ھىكايە	نەقل
— ئاجىز، نەمجان، زەئىپ	نەھىق
— ئەختىيارى ئىش	نەۋافىل
— ① يېڭى ئۆسۈۋاتقان، ياش ② يېڭى يېتىشكەن	نەۋرەس

— ئۇيغۇ	نەۋم
— يوشۇرۇن، مەخپى	نۇھۇفتە
— ① خۇشخەۋەر ② ماقۇل بولۇش، ۋەدە بېرىش	نەۋىد
— قانداق قىلاي	نېلەي

ھ

— ھەر بىر ئادەم، مەيلى كىم بولسۇن	ھەركە
— ماھىرلىق، تالانت، قابىلىيەت	ھەزاقتە
— ئازگال، ئورەك؛ قەۋرە، گۆر	ھەفىرە
— دەۋانى بىر تەرەپ قىلغۇچى	ھەكەم
— شۇ، مانا شۇ	ھەمىن
— ھاجەتلەر، ئېھتىياجىلار	ھەۋايىچ
— قورقۇش، چۆچۈش، ۋەھىملىنىش	ھەۋل
— تىرىك، جانلىق	ھەي
— ① تۇمار ② ساقلىنىش جايى، سۇقۇنىدىغان جاي	ھىرز
— ھۆنەرۋەن	ھىرفەگەر
— ① كۆيۈش، يېنىش ② غەم، قايغۇ	ھىرقەت
— ۋاقىت، پەيت، زامان	ھىن
— ئۇ (ئەرەپ تىلىدىكى 3 - شەخس ئالماش)	ھۇ

ئو

— ئوخشاش	ئوخشە
— سۆز ئورامىنى كۈچەيتكۈچى سۆز،...لا،	ئوق

ئۇ

— كۆتىرىلىش، ئۆرلەش	ئۇرۇج
— ئەزا (جانلىقلارنىڭ ئەزالىرى)	ئۇزۇ
— چىداملىق، مەھكەم؛ توغرا	ئۇستۇۋار
— كۆپ، نۇرغۇن	ئۇسرۇ
— ھۇلاشقا باشلىدى، ھاۋىداشقا باشلىدى	ئۇلۇر باشلادى

ئۆ

— ئۆلگەچە، ئۆلگەدەك	ئۆلۈنچە
---------------------	---------

ۋ

— ئاتا، دادا	ۋالدى
— ① تەرتىپ، نىزام، قۇرۇش، تىكلەش، بىنا قىلىش ② يارد-	ۋەزئى
تىلىش، پىچىم	

— بۇت ھەيكەل	ۋەسەن
— ۋاسىتە، سەۋەپ، باھانە	ۋەسىلە
— كەڭ	ۋەسىئە
— ۋەقەلەر	ۋەقايمە
— بالا، پەرزەنت؛ ئوغۇل	ۋەلەد
— تاھارەت بىلە.	ۋۇزۇ ئىلە
— ئۇلىنىش، ئېرىشىش، يېتىشىش	ۋۇسۇل
— ۋەھشىلەر، يىرتقۇچ ھايۋانلار، («ۋەھشى» نىڭ كۆپلۈك شەكلى)	ۋۇھۇش

ئى

— مۇپتالالىق، مەپتۇن بولۇش، بېرىلىش	ئىبتىلا
— ئىلمىتاس، ئۆتۈنۈش، يالۋۇرۇش	ئىبتىھال
— تۇتىشىش، ئۇلىنىش، بىردىكىش	ئىبتىسال
— ① خەۋەر ② ئىگەللەش ③ ئۇقتۇرۇش	ئىبتىلاڭ
— ئورۇقلاش، ئاجىزلىشىش	ئىجاف
— خاس بولماق، مەنسۇپ بولماق	ئىختىساس تاپماق
— ① ۋارىسلىق ② مىراس	ئىرس
— بۇيرۇق	ئىمزن
— قەدىرلەش	ئىقتىنام
— يىپ، سىرتماق (كۆچمە مەنىدە)	ئىقى
— پايدىلاندىرۇش، ئاڭلىتىش، ئۈگىتىش، دەرس ئۆتۈش	ئىفادەت
— پاش قىلىش، ئېچىش، ئاشكارىلاش	ئىفشا
— ئېرىشىش، قەلغا كەلتۈرۈش، ئىگەللەش، بايلىق توپلاش	ئىقتىنا
— سەللە	ئىمامە
— كېسىلىش، ئۇزۇلۇش، ئاجرىلىش	ئىنقىتائ
— ① قىنگىيىش، چەتلىشىش ② خاھىش	ئىنھىراق
— كۆيۈش، يېنىش	ئىھتىراق
— ھىساپ ئېلىش، تەكشۈرۈش	ئىھتىساب
— مۆتىدىللىق، نورمال، ئورتا دەرىجە	ئىئىتدال
— ئالمىراق	ئىئلا

ي

— مۇھاپىزەتچى، قورۇقچى	يەتاقچى
— يېتەلمىدۇق	يەتمەدۈك
— يۈت (يۈتمەك)، يوقال	يىت

باشتا ئوينىغان چاغدا،
«ئۇنايم دېگەن سىزنى،
دۈشمەن ئايرىدى دېمەك،
خۇدايىم ئايرىدى سىزنى».

قىزىل گۈل تۈۋىدە سىنچاي،
ئىچىپ خۇمارى بولدۇم مەن.
سېنىڭدەك بىۋاپا يارغا،
كۆيۈپ ئاۋارە بولدۇم مەن.

كەتتى دەپ كۆڭلۈڭنى بۇزما،
كەتمەسەم نالەش ماڭا.
ئالتە تال قارا چاچىڭ،
ئۆزگەيسى دۈشمەن ماڭا.

يىراق يەردىن كۆرۈنگەن،
ئاياغىڭغا ئوخشايدۇ.
نازۇگۇمنىڭ دەردىدە،
غەملىك كۆڭۈل قاخشايدۇ.

ئىشىكىڭدىن ئۆتسەم مەن،
ماڭا كۆيىدۇ دەمسەن.
مەندىن باشقا ياپىرى يوق،
يىغلاپ ئۆلىدۇ دەمسەن.

ئىشىكىڭنى ئېچىپ قويغىن،
بويۇڭنى كۆرۈپ ئالاي.
پىشانەڭگە سۆيۈپ قويماي،
لېۋىڭنى چىشلەپ ئالاي.

رەتلىگۈچى : غاپپار ئەخمەت.

يار قېشىمدا ئولتارسا،
گۈل بىلەن مۇنار قىلسام.
يار ئىچىدە بىلمەمدۇ،
ھەر قانچە گۇنا قىلسام.

باققا كىرىپ ئالما يەك،
باغنىڭ مېۋىسى بىزنىڭ.
بىزنى دېسەڭمىز يايىرىم،
جاندىن ئۆزگەيسى سىزنىڭ.

كۆردۈڭلارمۇ شۇل يارنى،
باشتىن ئايىغى گۈلدۈر.
گۈل تۈۋىدە ئولتارغان،
لەۋلەرى قىزىل گۈلدۈر.

ئىشقىڭدا بۇ باشىمنى،
تىنىمدىن جۇدا قىلدىم.
ئاشىقلار ئاراسىدا،
سېنى بىۋاپا كۆردۈم.

ئىشىگىڭدىن ئۆتتۈم مەن،
مەپەمنى جاراڭلىتىپ.
تالا-تۈزگە چىقمايسەن،
جالانى بۇلاڭلاتىپ.

بۈگۈن ئىككى كۈن بولدى،
مەن يايىرىمغا خۇمارىي،
قول سېلىپ چىقىپ كەلسە،
كۆكرىكىدە تۇمارىي.

ئۇيغۇر خەلق ماقال - تەمسىللىرى

- △ ئەجىر قىلساڭ چۆلگە،
پۈركىنىسەن گۈلگە.
- △ ساقلىقىمدا خارلىماڭ،
ئۆلگىنىمىدە زارلىماڭ.
- △ مال باقساڭ يەمىنىڭ غېمىدە بول،
ئۆي قىلساڭ دەمىنىڭ (غېمىدە بول)
- △ رەھىم قىلماڭ ھايۋانغا،
شاخىنا قويار ئايۋانغا.
- △ ناداننى تادان جايلايدۇ،
ھارۋىنى كاداڭ.
- △ قارىسىز پەن تىلىنماس،
ئارىسىز خامان ئېلىنماس.
- △ ئاتىغى چىققانى،
ياتمۇ تۇققىنىم دەيدۇ،
ئەسكى ئېتى چىققانى،
تۇققانمۇ يات دىيدۇ.
- △ ئادەمگە بىلىم دۆلەت،
بىلىمىسىزدە قۇرۇق سۆلەت.
- △ زېرەكنىڭ قەدرى
ناداننىڭ قېشىدا بىلىنەر.
- △ ھاكاۋۇرنىڭ ئاڭلىشىدىن سۆزلىشى تولا،
كەمتەرنىڭ سۆزلىشىدىن ئاڭلىشى تولا.
- △ دوغچى ئاپتاپ تىلىسە،
ماتاڭچىنىڭ ئاچچىقى كەپتۇ.
- △ مايلامچى يامغۇر تىلىسە
پادىچىنىڭ ئاچچىقى كەپتۇ.
- △ ئۆزئارا ماس ئەمەس جۈپتىن تاق ياخشى،
كىشىنى ئالدايدىغان «ماقۇل» دىن «ياق» ياخشى.
- △ ھەسەتخوردىن بەختىڭنى يوشۇر،
سۆزمەندىن دەردىڭنى (يوشۇر)

- △ ئۇسۇلنى باشلىغان داپچى،
جىدەلنى باشلىغان لاپچى.
- △ كۈنلەر — ئۆمۈر كىتابىنىڭ ۋارىقى.
- △ ئەۋەل ئۆزۈڭگە باق، ئاندىن ناغرا قاق.
- △ جەڭدە قۇربان بولسا بىر كىشى،
غەيرەتلىمىنەر تۈمەننىڭ كىشى.
- △ قورقۇنچاققا سانچىلىغان تىكەن
باتۇرغا تەككەن ئوقنى مەسخىرە قىلا.
- △ بىلەككە قارىماي، يۈرەككە قارا.
- △ نىيىتى ياماننىڭ كۆڭلى ئالا.
- △ توپنى ئۆرلەتكەن — يەل،
باتۇرنى ئۆستۈرگەن — ئەل.
- △ بىكار يۈرمە لاغايلاپ،
پۇلنى خەجلە تاۋايلاپ.
- △ گەپنى ئاغزىڭدىن كۆرمە، كۆڭلۈڭدىن كۆر.
- △ ئىشىك تاقاشقا دەم كېرەك،
ئىشنى قىلىشقا پەم (كېرەك).
- △ كەچىكىمىنە تاش، يارىدۇ باش.
- △ «سادىق» دەپ ئىسىم قويسا،
«تۈلكە» دەپ لىقەم ئاپتۇ.
- △ راس سۆز مۇتمۇر،
يالغان سۆز ئۆلتۈرەر.
- △ ئەدەپتىن ئەلا مىزان يوق،
ئەدەپلىكىنىڭ كۆڭلى — كۆكسى توق.
- △ بازارنى ئاۋات قىلغان — مال،
ھويلىنى ئاۋات قىلغان — تال.
- △ ئەجدادلار ئۈچۈن ياش تۆك،
ئەۋلادلار ئۈچۈن تەر (تۆك)
- △ ئەدەپ — ئەخلاق بازاردا سېتىلماس،
ئەدەپسىزگە ھېچكىشى قېتىلماس.
- △ ئۆتكۈر پىچاق قىنىغا قەست،
يالغان سۆز ئادەم جېنىغا (قەست)
- △ مۇسەبەت كۆڭلۈمنى بۇزدى،
غەيۋەت-خورلۇق ئۆيۈمنى (بۇزدى)
- △ ھەيلى قىلغان تۇتۇلار،

- تۆۋە قىلغان قۇتۇلار.
- △ ئەخلاق — قىزنىڭ زىننىتى،
 ھالال ناننىڭ يوق مەنىسى.
- △ ئىشچاندىن تەر چىقىپتۇ،
 ھورۇندىن «ئۇھ!» (چىقىپتۇ)
 △ يىقىلمىپ چۈشۈپ يولنى ئەيىپلىمە.
 △ ئاچ بۆرە ئالدىدا، قوي ھامان گۇناكار.
 △ چاپاندىن ئىلتىپات كۈتمە،
 زالىمدىن شەپقەت،
- △ ئىسەننى ئاتىسا يۈزى تاتىرىپتۇ،
 مەنسىۋىنى ئاتىسا چېنى ياشىرىپتۇ.
- △ ئۇزۇن گەپ داغ بولۇر،
 قىسقا گەپ ياغ (بولۇر)
- △ پۇل بەرگەن مەرت ئەمەس،
 بىلىم بەرگەن مەرت.
- △ قىشتا تۇمان جىق،
 ئىچى تاردا گۇمان (جىق)
- △ ئاي — ئوغرىنىڭ دۈشمىنى.
- △ ئىشچاننىڭ بەختى گۈلدەك ئېچىلار،
 ھورۇننىڭ بەختى كۈلدەك چېچىلار.
- △ تادانغا گۈل كېلەر،
 نادانغا تۇل كېلەر.
- △ مال ھاياتى چۆپ بىلەن،
 ئادەم ھاياتى كۆپ بىلەن.
- △ ئىناق ئەلدە ئاپەت يوق.
 ئۇرۇشقا ئەلدە ئامەت (يوق)
- △ ئەستە ئالغۇچە كىرلىك تاپ،
 پۇل تاپقۇچە بىرلىك تاپ.
- △ ئىناقسىزنىڭ سۆزى كۆل.
 ئىناقلىقنىڭ يۈزى گۈل،
- △ ھايۋان ئاتىسىنى تونۇمايدۇ.
 △ تۆۋەن يەردە نەم بار،
 كىچىك پىئىلدا پەم بار.
- △ يەرگە ئىشلە ئايانما،
 يوق ئامەتكە تايانما.

- △ ئەدەپلىك ئويۇننى ئويۇن قىلىدۇ،
ئەدەپسىز ئويۇننى قۇيۇن قىلىدۇ.
- △ ئاپەتكە سەۋەپ قىل،
ئامەتنى تەلەپ قىل.
- △ قېشىڭغا ئىشلىگۈچە،
ئېتىزىڭغا ئىشلە.
- △ ئۇچاڭنى ياسىغۇچە،
كۈچاڭنى ياسا.
- △ دېھقان پۇلى يەردە،
بايلىقى پىشانىدىكى تەردە.
- △ پۇلۇڭ بولسا بازارچىسەن،
پۇلۇڭ بولمىسا مازارچىسەن.
- △ كېلىن بولساڭ سىلىق بول،
قىيىن ئاڭغا ئىلىق بول.
- △ بالاڭنى كۆتەرگۈچە ئاناڭنى كۆتەر.
بىلىمىنىڭ پەتەۋاسى كۆپ.
- △ مەرتنى مەيداندا كۆر، سېخىنى جەننەتتە.
ئەقىل بولمىسا جان ئازاپتا.
- △ كەيىپكە سال يۈگەن،
بىلىم ئال — ئۆگەن.
- △ نىيىتىڭ تۈز بولسا، ئىشنىڭ ئۇز بولار.
جاپا - جاپا ئەمەس، ئەسكى مەجەز جاپا.
- △ دەرىخ كۆتەكتىن قۇرۇر،
ئادەم يۈرەكتىن (قۇرۇر)
- △ موللا مول ئېتەر،
ئوغرى يوق ئېتەر.
- △ ئوت يىققان پۇل يىغىپتۇ،
ئوتۇن يىققان كۈل (يىغىپتۇ)
- △ قىش كۈنىنىڭ ئاپتەۋىغا گۈل بولماڭ،
دۈشمەننىڭ كۈلگىنىگە گۈل (بولماڭ)
- △ ماكانى يوقنىڭ مادارى يوق.
دۆلەت غېمى - ھايات يولى.
- △ توپ دۈشمەننى پارچىلا،
تاق دۈشمەننى تاقىلا.
- △ ئىشچان ئادەم كۈنگە تەشنا،

- ھورۇن ئادەم ئايغا شەيددا.
 △ گۈل كۆرۈش ئاسان،
 گۈل تىمكىش قىيىن.
 △ كۈندە بىر ئالما يېسەڭ،
 تېۋىپ پۇل تاپالماست.
 △ قاراڭغۇدا تۇخۇمۇ قارا كۆرۈنەر.
 △ ئىت قاۋىسىلا ئوغرى دېمە،
 ناخشا ئېيتسىلا توغرا دېمە.
 △ لالما ئىتقا نان بەرمە،
 ساختىمپەزگە قەرز (بەرمە)
 △ ئىتنىڭ پۇتمغا ئۇر،
 يىلاننىڭ بېشىغا (ئۇر)
 △ توپلاشقان قاغا يولۋاسنى يەيدۇ.
 △ چىشلەي دېسەڭ ئىشلە.
 △ قاراڭغۇدىن رەنجىمەي، چىراق ياق.
 △ كۆل سۇ خىللىسا توشماس،
 ئادەم ئاش خىللىسا تويماس.
 △ قارا توخومۇ ئاق تۇخۇم تۇغار.
 △ ۋاقىت پاختىدىكى سۇ، سىقىساڭلا چىقىدۇ.
 △ ۋاقىت ئەقىللىققە ئالتۇن، ئەقىلسىزگە يۈك.
 △ كىتاپ تىرىشچانغا شوتتا، لەقۋاغا چاپا.
 △ نادان مالغا ئاشىق،
 زېرەك بىلىمگە.
 △ ئوغرىغا يول كۆرسەتمەڭ،
 تۆگىگە سولاق.
 △ ئوغۇت يىغساڭ تاتىلاپ،
 ئاش ئالسىن قاچىلاپ.
 △ ھۈنەرنى تېپىۋالغىلى بولماس،
 بىلىمنى سېتىۋالغىلى.
 △ بىر سۆزلىشىپ مۇڭداش دېمە،
 بىللە مېڭىپ يولداش.
 △ قېرى كىشىگە مەسە ئوبدان،
 ھەممە كىشىگە بەرسە ئوبدان.
 △ قولۇڭنى قۇل قىلىپ ئىشلەت،
 تىلىڭنى پىل قىلىپ ساقلا.

- △ ئىلمەكنى ئىشارەت بىلەن تۈزلىگىلى بولماس.
- △ كەتمەننىڭ دەردىنى قول بىلەر،
لەززىتىنى تىل.
- △ يامغۇر ياغسا كۈنلۈك سەمىرىدۇ.
- △ مانتا قاسقاندا تۇرغان بىلەن ئوتتا پىشىدۇ.
- △ ھۆل ئوتۇننىڭمۇ كۆمۈرى قۇرۇق.
- △ ئاچنىڭ كۆزى ئاشتا،
تازنىڭ كۆزى چاچتا.
- △ قىزغانچۇقنى بېخىل دېمەڭلا،
ئېشەك سويغاننى قاسساپ.
- △ ساراڭ ئەقىل تاپسا،
ئەقلىگە زەردىۋال تارتىپتۇ.
- △ پور ياغاچ قوزۇق بولماس،
قۇرۇق گەپ ئوزۇق.
- △ ۋاقتىدا قىلساڭ ئىشنى،
ئويىناپ ئۆتكۈزسەن قىشنى.
- △ بىكارغا تاماق بەرسە،
«تۈزى كەم» دەپتۇ.
- △ چوكاننى كۆرسىڭىز قاش ئېتىڭ،
جۇۋاننى كۆرسىڭىز تاش.
- △ ئىشەك مېنىگەننىڭ پۇتى ئارام تاپمايدۇ،
نېمىتى ياماننىڭ كۆڭلى.
- △ ئارقىدا قالغان كاچات يەيدۇ.
- △ ئىككى قوشقار سوقۇشسا،
ئىتقا ئوزۇق چىقار.
- △ يارىنىڭ بېشى دانىخورەك.
- △ پىلانسىز ئىش — قېلىپسىز خىش.
- △ كۆز ئۇيقۇغا بارسا،
قوڭ بۇخادىن چىقىپتۇ.
- △ تونۇش يول بولسىمۇ سوراپ ماڭ.
- △ قۇرۇق سۆز قۇلاققا ياقماس،
مۇزدەك سۇ قىساققا.
- △ ئاتاڭ ساق، ئاناڭ ساق،
سەن نېمىشقا ئاقساق؟
- △ بىلىمىز شەھەر سورىماس،

- شەھەر سەرسا ياش قۇرۇماس.
 △ يېمىگىنىڭ مەرتلىگى كەلگۈچە،
 جۇۋاننىڭ سىخىلىغى تۇتۇپتۇ.
 △ يوق گۆشنىڭ شورپىسىغا تەلەۋرەي،
 ئۆيدىكى چامغۇرۇڭنى يە.
 △ تۆگە تالغا تويىماس، سەدىگەر مالغا.
 △ دۆ غەربىنى چاقار، ئۆمۈچۈك مۇساپىرنى.
 △ قەتانچى يوقالغىنىغا قارىسا،
 بۆرە قالغىنىغا قارايدۇ.
 △ توۋىنى ئۈنلۈك دېگىن، دېمىگەنلەر دېسۇن،
 شۈكرىنى ئىچىڭدە دېگىن، يېمىگەنلەر يېسۇن.
 △ كوسا ئامبال بولغۇدەك،
 شىشە تامبال.
 △ رەھمى رەم سالار،
 ئىچىڭگە غەم سالار.
 △ ئىشەك ھالۋا دېدى، يېدى ساھاننى،
 پەلەك پەرق ئەتمىدى ياخشى - ياماننى.
 △ كۈچۈك ئاز بولسا پونىت.
 △ ئاپتاپ يەرنى تاۋلايدۇ، ئەمگەك ئەرنى.
 △ مېۋىلىك شاخ ئىگىلىپ تۇرىدۇ،
 مەۋسىز شاخ دىگىنىپ.
 △ مۈشۈكنىڭ يولىنى تۈسسەك شىرغا ئايلىنىدۇ.
 △ ئامىتىڭ كەلسە قولۇڭغا،
 شىشە تاشنى سۇندۇرار.
 △ ئامىتىڭ كەتسە قولۇڭدىن،
 ھالۋا چىشىڭنى سۇندۇرار.
 △ ياشلىقىڭدا ئادەت قىلساڭ،
 چوڭ بولغۇچە كۆنۈكەرسەن.
 چوڭ بولغاندا ئادەت قىلساڭ،
 كۆنۈكۈچە كۆمۈلەرسەن.
 △ ئۆي تۇتمىغاننى ئۆيگە يولاتما،
 ئۆيگە باشلاپ تۆرگە يولاتما.
 △ ئىسسىقى يوق مەشتىن كات ياخشى،
 كۆيۈمى يوق تۇققاندىن يات ياخشى.
 △ ئۆچ بولساڭ دۇچار بولارسەن،

- ئامراق بولساڭ جۇدا.
- △ پۇتتىن يىقىلغان تۇرار،
تىلىدىن يىقىلغان تۇرالماس.
- △ ئات دۇشمىنى قامچىدۇر،
قولدا بولغاچ بىلىنمەس.
ئەر دۇشمىنى يېنىدىدۇر،
بىللە بولغاچ بىلىنمەس.
- △ لەقەمسىز ئەر بولماس،
ئويماقسىز خوتۇن.
- △ چىراق يېقىپ يورۇقىنى كۆر،
ئۆگىنىپ ھوزۇرىنى (كۆر)
ئەمىلىدىن قورقما، ئەلىمىدىن قورق.
- △ پۇراقسىز گۈلدىن غازاڭ ياخشى،
ۋاپاسىز دوستتىن سازاڭ (ياخشى)
- △ ئەسكى تامنىڭ دەزى تولا،
نامراتنىڭ قەرزى.
- △ كەلگەن دوستقا تار بولساڭ،
كېلەر دوستقا زار بولارسەن.
- △ ئەقىلسىز ئانىسىنى تونۇماس،
ئەخمەق خاتاسىنى (تونۇماس)
- △ ئەر قەدىرىنى ئەر بىلەر،
زەر قەدىرىنى زەرگەر (بىلەر)
- △ ئەل ئۈمىدىنى ئەر ئاقلار،
ئەر داڭقىنى ئەل ساقلار.
- △ ئەقىللىق ئەلدىن ئايرىلماس.
- △ دىنى يوق ئەردىن زۇۋانسىز يەر ياخشى.
- △ قوشناڭغا يۆلەك بول،
بولمىسا بۆلەك بول.
- △ ئۆزىنى ئويلىغان يادايدۇ،
كۆپىنى ئويلىغان ياشايدۇ.
- △ زورلۇق بىلەن ھۆرمەت تاپساڭ،
خورلۇق بىلەن ئۆلسەن.
- △ ئالدامچىنىڭ گېپى چىرايلىق،
كۆڭلى تۈزنىڭ قىلىقى (چىرايلىق)
- △ تاماخورنىڭ چىرايىنىڭ خۇنى يوق،

- گەپ قىلسا ئۇنى (يوق)
- △ مەۋە - چىۋىنىڭ چىرايلىقى ياخشى،
كىيىم - كىچەكنىڭ چىداملىقى (ياخشى)
- △ كەلگەندە ئىززىتىنى قىل،
كەتكەندە ھۆرمىتىنى.
- △ نامەرتنى ئىشىڭغا تارت، قېشىڭغا تارتما.
- △ كەڭ كىيىم قاتلىنىپ يىرتىلار،
تار كىيىم تارتىلىپ (يىرتىلار)
- △ ھالىغا ھەلەپ ياخشى،
بىنام يەرگە سەلەپ (ياخشى)
- △ توخۇنىڭ تاغىقى يوق،
سۇنىڭ باغىقى (يوق)
- △ تەر تۆكۈپ چاچساڭ ئۇرۇق،
يەر سېنى قۇرۇق قۇرۇق.

توپلىغۇچى: ماخمۇتجان ئىسلام

تەلەپلىك پوچى

(چۆچەك)

بۇرۇنقى زاماندا بىر يىگىت ئۆتكەنكەن، ئۇ نامراتچىلىقتا جان بېقىشقا ئامالسىز قاپتۇ. ئۇيان ئويلاپ، بۇيان ئويلاپ ئاخىرى پوچىلىق بىلەن كىشىلەرنى ئالداپ جان باقماقچى بويۇتۇ - دە، بىر غازنى تېپىپ، ئۇنىڭ كۆزىگە ياننىڭ ئوقىنى قادايتۇ ۋە ئۇنى كۆتۈرۈپ شەھەر كوچىلىرىنى ئايلىنىشقا باشلاپتۇ. كىشىلەر بۇ ئىشقا ھەيران بولۇپ ئۇنىڭدىن:

— بۇ بىچارە غازنىڭ كۆزىگە نىمە ئۈچۈن ئوقىنى قاداپ قويۇپ قىيىنايسىز؟ —

دەپ سورايتۇ.

— ئوقمايدىغان ئوخشىماسلىرىمەن؟ مەن ئۇستا مەرگەن، — دەپ پوئېتىشقا باشلاپتۇ ھېلىقى يىگىت، — ئاسماندا ئۇچۇپ كېتىۋاتقان ھەر قانداق قۇشنىڭ كۆزىنى چېنەپ ئاتالايمەن. بۇ غازنى بايىلا ئاتقاندىم، ئۆيگە ئېلىپ كېلىۋاتمەن.

بۇ گەپنى ئاڭلىغاندىن كېيىن كىشىلەر تېخىمۇ ھەيران قاپتۇ. بۇ خەۋەر بىردەدىلا پۈتۈن شەھەرگە ھەتتا شاھ ئوردىسىغىمۇ ئاڭلىنىپتۇ. پادىشاھنىڭ بىر ۋەزىرى بۇ يىگىتنى ئىزدەپ كەپتۇ - دە:

— يىگىت، ئاڭلىشىمچە سىز ئۇستا مەرگەن ئىكەنسىز، بىزنىڭ ئۆگزىڭىزگە ھەركۈنى كېچىسى بىر قۇش كېلىپ قونۇۋېلىپ، تاڭ ئاتقىچە سايىراپ چىقىدۇ، بىزنى زادىلا ئۇخلاتمايدۇ، ئاشۇ قۇشنىڭ كۆزىگە چېنەپ ئېتىپ، بىزنى ئارامى خۇدا ئۇخلايدىغان قىلىشىڭىز، نىمە تەلەپ قىلىشىڭىز بەرسەم، — دەپتۇ.

— بولىدۇ، دەپتۇ پوچى يىگىت، — بۇ ھېچقانچە تەس ئىش ئەمەس. بۈگۈن كەچتىلا

بېرىپ ئۇ قۇشنى ئېتىپ چۈشۈرۈۋېتەي.

ۋەزىر بەكمۇ خۇشال بولۇپ كېتىپ:

— ئەگەر شۇنداقلا قىلىدىغان بولسىڭىز پۇللا ئەمەس، بويىغا يەتكەن چىدىرايلىق

بىر قىزىم بار، خالىسىڭىز توي قىلىپ بېرىشىڭىز تەييارمەن، — دەپتۇ.
— ئايلا... بۇ گەپنى يامان قىلىپ سالىدىڭىز، — دەپتۇ يىگىت، — ئەمدى قۇشنى ئاتالمايمەن.

— نېمە ئۈچۈن؟ — دەپتۇ ۋەزىر ھەيران بولۇپ.
— بۇ شۇنىڭ ئۈچۈنكى، — دەپتۇ يىگىت، — قىزىڭىز بىلەن توي قىلىدىغانلىقىمنى ئاڭلاپ زىيادە خۇشال بولۇپ كەتتىم. مەرگەن بولغان كىشى بەك ھاياجانلىنىپ كەتسە ئوقنى ياخشى ئاتالمايدۇ.

— ئۇنداق بولسا، ئەمدى قانداق قىلساق بولىدۇ؟
— ئاۋۋال قىزىڭىز بىلەن توي قىلىپ، كۆڭلۈم خاتىرجەم بولسۇن. بىر ئاي ئۆتكەندىن كېيىن سىزنى بىئارام قىلغان قۇشنى ئاتاي، — دەپتۇ يىگىت.
ۋەزىر ئىلاجىسىز ماقۇل بوپتۇ ۋە كاتتا توي قىلىپ قىزىنى پوچى يىگىتكە بېرىپتۇ. پوچى يىگىت قىز بىلەن ئويناپ كۈلۈپ بىر ئاينىمۇ ئۆتكۈزۈپتۇ. لېكىن قۇشنى ئاتماپتۇ. ۋەزىر بىرنەچچە قېتىم سۈيىلەپتۇ، يىگىت قانداق قىلىشىنى بىلمەي دەككە - دۈككە چۈشۈپ قاپتۇ. ئاخىرى خوتۇنغا راست گەپنى ئېيتىپتۇ:

— مەن مەرگەن ئەمەس، قۇشنىڭ كۆزىنى چېنىپ ئېتىش ئۇياقتا تۇرسۇن، ئۇنىڭدىن يوغان نەرسىنىمۇ ئاتالمايمەن، پەقەت جان بېقىش ئۈچۈنلا پوچىلىق قىلىپ يۈرگەنمىدىم. مانا ئەمدى كارامىتىم ئاشكارا بولىدىغان بولدى. شۇڭا ۋاقىتلىق بىر يەرگە قېچىپ كېتىشىمنى ئويلاۋاتىمەن.

ۋەزىرنىڭ قىزىنىڭ يىگىتكە بەكمۇ كۆڭلى چۈشۈپ قالغانىكەن. شۇڭا ئۇ يىگىتنىڭ گېپىنى ئاڭلىغان ھامان:

— ھەرگىز قاچمەن! دېمەك، بۇنىڭمۇ ئامالىنى قىلغىلى بولىدۇ، — دەپتۇ.
— بۇنىڭ نېمە ئامالى بولسۇن؟ — دەپتۇ يىگىت مەيۈسلىنىپ.
— ئەتە ئۆگزىگە چىقىپ، — دەپ ئەقىل ئۆگىتىشكە باشلاپتۇ قىز، — قۇشنىڭ قونىدىغان جايىنى ئوبدان كۆرۈۋېلىڭ. ئاندىن قۇش كېلىشتىن ئىلگىرى چىقىپ قۇش قونىدىغان يەرگە يار يېلىمنى چىقراق سۈركەپ قويۇڭ، قۇش كېلىپ قونغاندىن كېيىن پۈتى چاپلىشىپ قېلىپ ئۇچالماي قالىدۇ، شۇ چاغدا سىز دەرھال ئۆگزىگە چىقىپ قۇشنى تۇتۇسىز. ئاندىن ئۇنىڭ كۆزىگە ئوقنى قاداپ قويۇپ دادامغا تاپشۇرۇپ بېرىسىز.
— بۇ مەسلىھەت يىگىتكە بەك يېقىپتۇ. ئۇ خوتۇننىڭ دېگىنىچە ئىش قىلغانىكەن، قۇشنى ئوڭايلا تۇتۇۋاپتۇ، ئاندىن قۇشنىڭ كۆزىگە ئوقنى سانچىپ ۋەزىرگە ئەپكىرىپ بېرىپتۇ.

خۇشاللىقتىن ئاغزى قۇلىقىغا يەتكەن ۋەزىر ئۆزىنى قويدىغان يەر تاپالماي پادىشاھنىڭ ئالدىغا يۈگۈرۈپ كىرىپتۇ - دە:

— جانابى شاھ ئالدىرى، مېنىڭ ناھايىتى ئۇستا مەرگەن بىر كۈيىغوغلىم بار. ئۇ يەردىكى ھاياۋاناتلارنىلا ئەمەس بەلكى ئاسماننىڭ قەھرىدە ئۇچۇپ كېتىپ بارغان قۇشنىڭ - دۇ ئۆڭ كۆزىنى چېنىپ ئاتالايدۇ، — دەپتۇ.

— ئۇنداق بولسا، — دەپتۇ پادىشاھ، پۈتۈن شەھەر خەلقىگە يارلىق چۈشۈرۈڭ. شەھرىمىزدە

كى بارلىق مەرگەنلەر ھازىر بولسۇن، ھەممىمىز يىغىلىپ كۈيۈغلىگىمىزنىڭ ماھارىتىنى كۆرەيلى، تۇ راستلا شۇنداق ماھارەتلىك بولسا، ئۇنىڭغا ھۇناسىپ مۇكاپات ۋە ئەمەل بېرەيلى. — دەپتۇ.

پادىشاھنىڭ سۆزىدىن خۇشال بولغان ۋەزىر بۇ خەۋەرنى دەرھال كۈيۈغلىغا يەتكۈزۈپتۇ:

— ئوغلۇم بۇ ناھايىتى ئوبدان پۇرسەت. سىز ئۈچ كۈنگىچە ئوبدان تەييارلىق قىلىڭ، ئاندىن مەرگەنلەرنىڭ ماھارەت كۆرسىتىش مەرىكىسىگە قاتنىشىڭ. ئۇتۇپ چىقىشىڭىز نۇرغۇن بايلىق، مەنەسپكە ئىگە بولىسىز، — دەپتۇ.

— ماقۇل، — دەپتۇ يىگىتمۇ چاندۇرماي، — بۇ مەن ئۈچۈن ھېچقانچە گەپ ئەمەس. ئۇ شۇنداق دېگەن بولسىمۇ، لېكىن قاتتىق ئەندىشىگە چۈشۈپ قاپتۇ. قانداق قىلىشىنى بىلمەي خوتۇندىن:

— خوتۇن ئىش چاتاق بولدى. ئەمدى قاچمىسام زادىلا بولمايدۇ، — دەپ بولغان ئەھۋالنى سۆزلەپ بېرىپتۇ.

— بۇنىڭمۇ ئامالنى قىلغىلى بولىدۇ، — دەپتۇ خوتۇنى. ماھارەت كۆرسىتىدىغان كۈنى سىز مەيدانغا بېرىۋېرىڭ، مەن ئۆز خىزمەتچىمنى ئەۋەتەي. ئۇ سىزگە ئوق تەييارلاپ بەرگەن بولۇپ قېشىڭىزدا تۇرسۇن. سىز ئاسماندىكى قۇشنى چېلىنىپ ئاتاي دەپ تۇرغىنىڭىزدا ئۇ بىر ئىشقا باھانە قىلغان بولۇپ، سىزنى سەل - پەل ئىتتىرىۋەتسۇن، ئوق تەگسە مەيلى، ئەگەر تەگمەي قالسا گۇناھىنى خىزمەتچىمگە دۆڭگەپ قويۇپ، ئەمدى ئاتمايمەن دەپ قايتىپ كېلىڭ. سىزدىن ھېچكىم ئۇەن تاپالمايدۇ.

— توغرا، بۇ ياخشى مەسلىھەت بولدى، — دەپ خۇشال بوپتۇ يىگىت. ئۈچ كۈندىن كېيىن ماھارەت كۆرسىتىش باشلىنىپتۇ. يىگىت مەيدانغا يۈرەكلىك ھالدا بېرىپتۇ. مەيداندا پادىشاھ باشلىق نەچچە مىڭ تاماشاچى سەپ تارتىپ ئولتۇرۇشۇپتۇ. مەرگەنلەرنىڭ ھەممىسى بەلگىلەنگەن ئورۇنغا كېلىپ تۇرۇشۇپتۇ. جاكاجى ماھارەت كۆرسە - تىش باشلانغانلىقىنى جاكالاپتۇ. مەرگەنلەر بىر - بىرلەپ ماھارەت كۆرسىتىشكە باشلاپتۇ. نۇر - غۇنلغان ھەرخىل قۇشلار ئېتىپ چۈشۈرۈلۈپتۇ. لېكىن ھىچقايسىسى قۇشنىڭ كۆزىگە ئاتالماپتۇ. نۆۋەت پوچى يىگىتكە كەپتۇ. ئۇ مەيدانغا چۈشۈپ ئاسماندا ئۇچۇپ كېتىۋاتقان بىر سانى چېنىشكە باشلاپتۇ. دەل شۇ چاغدا ھېلىقى خىزمەتچى بىر نەرسىگە پۇتلىشىپ كەتكەن بولۇپ يىگىتنى سەل - پەل ئىتتىرىۋېتىپتۇ. ئويلىمىغان يەردىن يىگىتنىڭ ئاتقان ئوقى سا - نىڭ دەل ئوڭ كۆزىگە تېگىپ يەرگە تىك موللاق ئېتىپ چۈشۈپتۇ. مەيداندىكى مىڭلىغان ئادەم ئۇنىڭ ماھارىتىگە ئايىرىن ئوقۇپ ۋاقىرىشىپ كېتىپتۇ. ئەسلىدە ئۇنىڭ چېلىنىشى خاتا بولۇپ، ھېلىقى خىزمەتچىنىڭ ئۇنى ئىتتىرىپ قويۇشى بىلەن توغرىلىنىپ قالغانىكەن. شۇنداق قىلىپ پوچى يىگىتنىڭ تەلىپى ئوڭدىن كېلىپ قاپتۇ. پادىشاھ ئۇنىڭغا نۇرغۇن پۇل ئىنتام قىپتۇ ۋە ئۇنى پۈتۈن مەرگەنلەرنىڭ باشلىقى قىلىپ تەمىنلەپتۇ. ئۇ - خوتۇنى بىلەن بىللە ئۆمۈر بويى بەختلىك تۇرمۇش كەچۈرۈپتۇ.

تويلاپ رەتلىگۈچى: نۇرمەھەممەت ئەزىزى

ئۈچ كەلىمە سۆز

(چۆچەك)

قەدىم زاماندا قەشقەر شەھىرىدە موللازاھىر ئىسىملىك بىر مۇددەرس ئۆتكەندىكەن، ئۇ تەڭداشسىز دانىشمەن ئۆلىما زات ئىكەن. يىراق - يىراقلاردىن نۇرغۇنلىغان تالىپلار ئۇنىڭ ھوزۇرىغا كېلىپ تەلىم ئالىدىكەن. موللازاھىر دانىشمەننىڭ تالىپلىرى ئىچىدىن نەچچە ئونلىغان پادىشاھ، ۋەزىر، ئالىملار يېتىشىپ چىققانىكەن. كۈنلەرنىڭ بىرىدە موللار زاھىر دانىشمەن ھۇجرىسىدا دەرس مۇكالىمە قىلىۋاتقىنىدا ئۆز تالىپلىرىدىن بىرى بولغان چىن - ماچىن شەھىرىنىڭ پادىشاھى ئۇنى تويغا چاقىرىپ ياسىداق مەپە بىلەن باغاق ئەۋەتىپتۇ. باغاق تويىدىن 40 كۈن بۇرۇن ئەۋەتىلىپتۇ. موللازاھىر دانىشمەن 40 كۈنگىچە ۋاقىتنى بىھۇدە ئىسراپ قىلىشنى راۋا كۆرمەي باغاق ئېلىپ كەلگەن ئەلچىگە ئۆزىنىڭ تويىغا ئۈلگەۋرۈپ بارىدىغانلىقىنى ئېيتىپ، ئۇنى مەپە بىلەن قايتۇرۇۋېتىپتۇ. توي كۈنىگە 15 كۈن قالغاندا پىمپادە يولغا چىقىپتۇ، ئۇ، ئاددى بىر يولۇچى سىياقىدا يۇرت ئارىلاپ ئۆتەڭلەردە تۇنەپ سەپىدە - رىنى داۋاملاشتۇرۇپتۇ، موللازاھىر تەنھا پىيالىمىنىڭ چۆلىدە كېتىۋاتقاندا، 15-16 ياشلاردىكى بىر بالا ئۇچراپتۇ.

— ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم بوۋا، سەپىرىڭىز خەيرلىك بولسۇن!، — دەپتۇ بالا ئىككى قولىنى كۆكسىگە ئېلىپ.

— ۋە ئەلەيكۇم ئەسسالام ئوغلۇم، نەگە ماڭدىڭ؟ — دەپتۇ موللازاھىر دانىشمەن.

— ئۆزۈم بىر يېتىمەن. بالىسى يوققا بالا بولغىلى، چارچىغانغا ھاسا بولغىلى، ئۇزۇن

سەپىردىكى يولۇچىنىڭ يولىنى قىسقارتقىلى كېتىۋاتىمەن، — دەپتۇ بالا.

موللازاھىر بۇ بالىنىڭ زېرەكلىكىدىن سۆيۈنۈپ ئۆزىگە ھەرا قىلىۋاپتۇ، ئۇلار كۆرگەن بىلگەنلىرىنى ئۆزئارا سۆزلىشىپ سەپىرىنى كۆڭۈللۈك داۋاملاشتۇرۇپتۇ. ئۇلار غىلاڭ بىر سايدا كېتىۋاتقاندا كەينىدىن 40 قايىقىن خېچىر ۋە تۆڭگىلەرگە مال يۈكلەنگەن بىر كارۋان

يېتىشىپ كەپتۇ. موللازاھىر دانىشمەن كارۋان بېشىغا قاراپ:

— ئەي بۇ دۇنيانىڭ ھالاۋىتىدىن بەھرىمەن بولغۇچى سودىگەر، مۇشۇ بالامنى خېچىرىدە -

گىزغا مەندۈرۈپ ئالسىڭىز؟ — دەپتۇ.

— پۇل تۆلىسىڭىز مەندۈرۈۋالىمەن، — دەپتۇ كارۋان بېشى.

— ئەي سۇدېگەر يېنىمدا پۇل بولسا ئىدى، سىزگە ئىلتىجا قىلماستىن ئىدىم. مەن سىزگە ئۈچ كەلىمە ھېكمەتلىك سۆز ئېيتىپ بېرەي، سۆزۈڭنىڭ قەدىرىگە يەتسىڭىز بالىنى ئېلىۋالارمىز، — دەپتۇ موللازاھىر دانىشمەن.

كارۋانلار بالىنى خېچىرغا مىندۈرۈۋاپتۇ ۋە:

— قېنى ھېكمەتلىك سۆزلىرىڭىزنى ئېيتىپ بېقىڭ، — دەپتۇ كارۋان بېشى.

— ئەي كارۋانلار، سىلەر دائىم سەپەر ئۈستىدە بولسىلەر، شۇڭا سىلەرگە يولدا ھەمرا بولغان ھەر قانداق ئادەمنىڭ ئىسمى شەرىپى ۋە نام — ئەمالىنى سوردۇرۇپلىشىنى ئۇد-تۇماڭلار بۇ بىرىنچى كەلىمە سۆز، — دەپتۇ.

«بۇمۇ ھەر ھالدا بولىدىغان گەپكەن» دەپ ئويلاپتۇ كارۋانلار.

— سىلەر ھەر قانداق سورۇندا ئولتۇرغان ئورنىڭلارنى باشقىلارغا ئۆتۈنۈپ بەرمەڭلار. بۇ ئىككىنچى كەلىمە سۆز، — دەپتۇ.

— ھەر قانداق سورۇندا يېنىڭلاردىن پىچاق چىقارماڭلار، بۇ ئۈچىنچى كەلىمە سۆز، — دەپتۇ موللازاھىر دانىشمەن.

كارۋان بېشى ھىچ ئويلىنماستىنلا:

— سىزنىڭ ئادەم ئالدايدىغان سۆزىڭىز تۈگىگەن بولسا بالىنى خېچىردىن چۈشۈرۈۋې-

لىڭ، — دەپتۇ.

موللازاھىر دانىشمەن كارۋان بېشىنىڭ ئەقىل-سىزلىقىدىن كۈلۈپ بالىنى خېچىردىن چۈشۈرۈۋاپتۇ ۋە سەپەرنى پىيادە داۋاملاشتۇرۇپتۇ. دەل توي بولىدىغان كۈنى ئۇلار شەھەرگە يېتىپ كەپتۇ. ئالدىدا كەلگەن ھېلىقى كارۋانلار شەھەر دەرۋازىسى ئالدىدا توختاپتۇ. قارىغۇدەك بولسا شەھەر دەرۋازىسىغا پادىشاھنىڭ بىر پارچە يارلىقى چاپلاقلىق تۇرغۇدەك، ئۇنىڭدا:

«مېنىڭ ئۇستازىمنىڭ كېلىۋاتقانلىقىنى خەۋەر قىلغۇچىلارغا 200 سەر يامبۇ، ئۇستازىمغا ھەمرا بولۇپ بىللە ئېلىپ كەلگەنلەرگە ئات بېشىدەك ئالتۇن ئىنئام قىلىمەن» دېگەن سۆزلەر يېزىلغان ئىكەن. پادىشاھ دەرۋازا ئۈستىدىكى ئىگىز راۋاقتا ئولتۇرغانىكەن، ئۇ ئۇستازى موللازاھىرنىڭ ئاددى بىر يولۇچى سۈپىتىدە كېلىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ كۆزلىرىگە ياش ئاپتۇ ۋە راۋاقتىن چۈشۈپ ئۇستازىنىڭ شەرىپىگە ئۆز قولى بىلەن بىر پاخىلانى قان قىلماقچى بولۇپ، پىچاق سوراپتۇ. موللازاھىر دانىشمەن بىلەن بىللە كەلگەن بالايېنىدىن دەس-تىسىگە ياقۇتتىن كۆز قويۇلغان ئالماس تىغلىق ئاجايىپ نەپىس ئىشلەنگەن بىر پىچاقنى چىقىرىپ پادىشاھقا ئىككى قوللاپ سۇنۇپتۇ. ئۇلارنى دىققەت بىلەن كۈزىتىۋاتقان دانىشمەن ئوڭ قول ۋەزىرىنىڭ چىقىرىپ كۆزلىرىدىن ھەسەت ئوتى چاقناۋاتقانلىقىنى بايقاپ بولغۇسى پاجىئەنى ھۆلچەرلەپتۇ. قان قىلىنىپ بولغاندىن كېيىن رەسمى توي باشلىنىپتۇ. موللازا-ھىر دانىشمەن ئەڭ ئەزىز مېھمان سۈپىتىدە تۆردىن ئورۇن ئاپتۇ. ئۇنىڭ يېنىدىن ھېلىقى بالا، كاۋان بېشى جايلىشىپتۇ، ھەرقايسى شەھەر، يۇرتلاردىن كەلگەن شاھزادە، ۋەزىر، بەگزادىلەرنىڭ كۆپىيىشى بىلەن بىر-بىرىگە تۈزۈت قىلىشىپ «سىلەر - ئۆزلىرى» دېيىشىپ،

ئورۇن ئالمىشى نەتىجىسىدە ھېلىقى كارۋان بېشى ئەڭ ئاخىرىدىكى ئورۇنغا بېرىپ قاپتۇ ۋە ئۇنىڭغا ھېچكىم ئېتىبار قىلماپتۇ. كارۋان بېشى شۇ چاغدىلا دانىشمەننىڭ «سەپەردە يولۇق-قان ئادەمنىڭ ئىسمىنى سۈرۈپ ئېلىش، ئولتۇرغان ئورنىڭىزنى كىشىگە بەرمەڭ» دېگەن سۆزدىن ئۆزىنىڭ قەدرىگە يېتىپ، ئۆزىنىڭ ئەقىلسىزلىق قىلىپ پادىشاھ ئىسمىدىن قۇرۇق قالغىنىنىڭ ئۈستىگە سۈرۈندە خىزىلانىڭ ئۈچۈن كۆپ ھەسرەت چېكىپتۇ. توي مەرىكىسى 40 كۈن داۋاملىشىپتۇ. بۇ جەرياندا ئوڭ قول ۋەزىر ھېلىقى پىچاقنى بالىدىن بىر نەچچە قېتىم ئېلىپ كۆرۈپتۇ - دە، ئىچىگە قۇرۇت كىرىۋالغاندەك بىئارام بولۇپتۇ. پىچاقنى پادىشاھقا كۆرسىتىپ ئۇنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن ھېيىلە - مەكىر ئىشلىتىشكە كىرىشىپتۇ. ۋەزىرنىڭ يامان نىيىتىنى سېزىپ قالغان موللازاھىر دانىشمەن بىر كېچىسى ھېلىقى بالا بىلەن كارۋان بېشىنى يېنىغا چاقىرىپ مۇنداق دەپتۇ:

— سىلەرنىڭ بىرىڭلار مال دۇنيا ئۈچۈن ئىنساپنى سېتىشتىن يانمايدىغان بەندە. بىرىڭلار بولسا بېشىڭلاردىن ئىش ئۆتمىگەن گۈدەك، مېنىڭ سۆزۈمگە قۇلاق سالمىساڭلار ئەمدى بىرىڭلار ئۆلگىچە ھەسرەت، نادامەتتە كېتىسىلەر. بىرىڭلار بولسا دارغا ئېسىلسىلەر، — دەپتۇ ۋە بالىغا قاراپ شۇنداق دەپتۇ:

— سەن مۇشۇ پىچاق تۈپەيلىدىن ھاياتىڭدىن ئايرىلىسەن. ئەگەر، ئەقلى ھۇشۇڭ جايىدا بولسا مېنىڭ سۆزۈرىمنى قۇلۇقىڭدا تۇت، سەن دار ئالدىغا بارغاندا «دات» دەپ تەۋەلىغىن ۋە «مەن چوڭلاردىن جاراستاندا پىچاق چىقارما، دېگەن گەپنى كۆپ ئاڭلىغان. لېكىن مەن، جاراستانلاردا داۋاملىق پىچاقنى باشقىلارغا كۆرسىتىپ كەلدىم، بۇنىڭدىكى سەۋەب، مېنىڭ دادام كاتتا باي سودىگەر ئىدى. بۇنىڭدىن ئۈچ يىل ئىلگىرى 40 تۈگە ئېسىل مال بىلەن سودىگەرچىلىككە چىقىپ كەتكەن. دادام چىن - ماچىن شەھرىنىڭ دەرىۋازىسى يېنىغا كەلگەندە بىر توپ بۇلاڭچىلار ئېتىلىپ كېلىپ دادامنى ۋە باشقا كارۋانلارنى ئۆلتۈرۈپ پۇل مېلىنى بۇلاپ كېتىپتۇ. مۇنۇ كىشى (بالا ھېلىقى كارۋان بېشىنى كۆرسىتىپتۇ) دادامنىڭ كارۋان بېشى ئىدى ئۇ يوشۇرۇنۇۋېلىپ ھايات قاپتۇ. بۇلاڭچىلار كەتكەندىن كېيىن بۇ كىشى دادامنىڭ جەسىدى يېنىغا كېلىپ قارىسا مۇشۇ پىچاق دادامنىڭ يۈزىگە سانچىغلىق تۇرغانىكەن. مەن شۇنىڭدىن بېرى بۇ پىچاقنى يېنىمدا ساقلاپ نەدە كاتتا توي مەرىكە بولسا شۇ جايغا بېرىپ پىچاقنى ئەتەي باشقىلارغا كۆرسىتىپ كەلدىم. لېكىن پىچاقنىڭ ئىگىسى چىقىمىدى. چىن - ماچىننىڭ پادىشاھى توي قىلىدىكەن دەپ ئاڭلاپ بۇ شەھەرگە كەلگەندىم. دادامنىڭ قاتلى بۈگۈن تېپىلدى. مۇشۇنداق ئوغرى بۇلاڭچىنى ۋەزىر قىلغان پادىشاھقا لەنەت» دەپ توۋلايسەن دەپتۇ ۋە كارۋان بېشىغا قاراپ:

— سەن بالىنىڭ سۆزىنىڭ راستلىقىغا گۇۋاھلىق بېرىسەن. قالدى ئىشنى ئۆزۈم توغرىدا لايىمەن، — دەپتۇ.

ئىش دەل موللازاھىر دانىشمەن ئېيتقان دەك بولۇپتۇ، توي مەرىكىسى ئاياقلىشىپ دېگەندە ۋەزىر جامائەتكە قاراپ:

— ئەي خالايمىق، مەن بۈگۈن خەزىنىگە چۈشكەن ئوغرىنى تۇتتۇم، — دەپتۇ - دە، ھېلىقى پىچاقنى يۇرت خەلقىگە كۆرسىتىپتۇ، — مەن بۇ پىچاقنى شاھىم ئۈچۈن سېتىۋېلىپ

خەزىنىگە تاپشۇرغانىدىم. لېكىن، خەزىنىگە ئوغرى كىرىپ پىچاقنى ئوغرىلاپ كەتكەن. ھازىر غىچە تۇتۇلمىغان ئىدى. توي مۇناسىۋىتى بىلەن ئوغرى تۇتۇلدى، يۇقارقى گۇناھى ئۈچۈن ئوغرى دەرھال دارغا ئېسىلسۇن! پىچاق خەزىنىگە قايتۇرۇلسۇن! — دەپ پەرمان چۈشۈرۈپتۇ. جاللانلار بالىنى سۆرىگىنچە دارنىڭ ئالدىغا ئېلىپ بېرىپ بويىنىغا سىرتماق ساپتۇ. شۇچاغدا بالا: «دات»، دانىشمەن موللازاھىر، مېنىڭ سىزگە ئىككى ئېغىز سۆزۈم بار، — دەپ توۋلاپتۇ. ئۇستازنىڭ ئىسمىنى ئاڭلىغان پادىشاھ بالغا رۇخسەت بېرىپتۇ.

— پۈتكۈل مۇسۇلمان ئېلىنىڭ ئىززىتىگە سازاۋەر بولغان ھۆرمەتلىك موللازاھىر دانىشمەن جانابلىرى، — دەپ سۆزىنى باشلاپتۇ بالا ۋە دانىشمەننىڭ ئۆگەتكىنى بويىچە شىكايەت قىپتۇ. ھېلىقى كارۋان بېشىمۇ گۇۋاھلىق بېرىپ بالىنىڭ سۆزلىرىنى تەستىقلاپتۇ. موللازاھىر دانىشمەننىڭ ئوتلۇق كۆزلىرى ۋەزىرگە مىقتەك قادىلىپتۇ ۋە شۇنداق دەپتۇ:

ئەي ئىززىتىنى بىلمەيدىغان تۇز كور نائەھلى، سېنىڭ شاھ ئالدىدا يۇرتنى ئادالەت بىلەن سورايمەن دەپ بەرگەن قەسىمىڭ قېنى؟ بۇ بېچارىگە نېمە دەپ جاۋاب بېرىسەن؟ يۇرتىمىزدا ئۆتكەن ۋەزىرلەر ئىچىدە سەندىن باشقا بىرەر ئوغرى قاراقچى چىققانلىقىنى ئاڭلىغانىمىدىڭ؟ — دەپ ۋاقىراپتۇ. بۇنى ئاڭلىغان پادىشاھ دەرغەزەپ بولۇپ، ۋەزىرنى ئۆلۈم جازاسىغا بۇيرۇپتۇ، ۋەزىر كۆزلىرىدىن بوراندەك ياش تۆكۈپ پادىشاھنىڭ ئايىقىغا يىقىلىپ كەچۈرۈم تىلەپتۇ، ئاخىرى ئوڭ قول ۋەزىر بالىنىڭ ئورنىدا دارغا ئېسىلىپتۇ. ئۇس- تازىغا ھەمرا بولۇپ كەلگەنلىكى ئۈچۈن بالىغا ئات كالىسىدەك ئالتۇن، كارۋان بېشىغا 200 سەر يامبۇ بېرىلىپتۇ. شۇ چاغدا دانىشمەن موللازاھىر مۇنبەرگە چىقىپ شۇنداق دەپتۇ: — ئەي پادىشاھ! خەلقنىڭ قانداق ھايات كۆچۈرۈشى سېنىڭ يۇرتنى قانداق سوردىغانلىقىڭغا باغلىق. ئوردىنى ھەسەتخور، ھېيلىگەر، خىيانەتچىلەردىن تازىلىغىن، پۇقرالارغا ئازار بەر گۈچىلەرنىڭ جازاسىنى بەر! پۇقرالار سەندىن رازى بولسا، ئاللا سەندىن رازى بولماي، — دەپتۇ.

پادىشاھ موللازاھىر دانىشمەننىڭ ۋەسىيىتىنى ئېسىدە تۇتۇپ يۇرتنى ئادالەت بىلەن سورايتۇ ۋە كۈندىن - كۈنگە قۇدرەت تېپىپتۇ.

سۆزلەپ بەرگۈچى: چىرا ناھىيە كىنو فىلىم قوبۇش - تارقىتىش شېركىتىدىن: مەتەۋىرى

ئىساق.

رەئىلىگۈچى: مەتەۋىرى توختى.

ئەلمشەر ناۋايى

(بېشى ئومۇمى 16 - ساندا)

نەشرگە تەييارلىغۇچى: قۇربان بارات

نەشرگە تەييارلىغۇچىدىن:

داستاننىڭ بۇ نەشرىگە ئابدۇمەننەن قارى ناملىق خەتتات تەرىپىدىن كۆچۈرۈلۈپ ھىجرى 1323 - يىلى (مىلادى 1893 - يىلى) تاشكەنتتە چاپى قىلىنغان نۇسخا ئاساس قىلىندى.

ئىسكەندەرنىڭ قۇياش تۇن زۇلمىتى زەكبارىدىن چىقىپ كۈن سەنايىسى نىمروزىغە كىرىدەك ھىند سەۋادىدىن چىقىپ چىن كىشۋەرىغە كىرگەنى ۋە خاقان ئۇنىڭ قۇياش دەك گەرم پويۇق بىلەن ئىغى جاھانگىر تارتىپ كەلمەدۇرغانىن ئەشتىب مۇقابەلەسىدە زەررەدىك بىھىساب چىرىك يىغىپ ئاڭا مۇۋافەقەتەن ئەلچە يىبارىپ نامۇۋاپىق جاۋاب تاپقانى ۋە ئۇل جەھەتتىن زەررە ھىسابلىق چىرىكى زەررە خەيلىدىكى قوزغىلىپ ئۆزى تەدبىر ئىشەن زەررە نىماھەغە قويماغانى

ئىسكەندەرنىڭ قۇياشنىڭ تۇن قاراڭغۇلۇغى پەيتىدىن چىقىپ چۈش مەزگىلىگە كىرگەندەك ھىند ئۆلكىسىدىن چىقىپ، چىن مەلىكىتىگە كىرگەنلىكى؛ چىن خاقانىنىڭ ئىسكەندەرنىڭ قۇياشتەك تېز يۈرەلىك بىلەن جاھانگىرلىك قىلىشىنى تارتىپ كېلىۋاتقانلىغىنى ئاڭلاپ، ئۇنىڭغا قارشى چىقىش ئۈچۈن، چاڭ - تۇزاڭدەك بىھىساب لەشكەر توپلىغانلىغى؛ ئۇنىڭ بىلەن كېلىشىش مەقسىدىدە ئەلچە ئەۋەتىپ، نامۇۋاپىق جاۋاب ئالغانلىغى؛ شۇ سەۋەبتىن، خاقانىنىڭ بىھىساب لەشكەرلىرى چاڭ - تۇزاڭدەك قوزغىلىپ كېتىپ، ئۇنىڭ ئىشىنى ئىنچىكە تەدبىرلەر بىلەن ئېلىپ بارالمىغانلىغى)

ئانغا تېگىرگۈكم بولدى فەسلى باھار.
 شەرەق بۇرچىنى يارۇتۇب شەمى مېھىر،
 ھەمۇل شەمىدىن رەۋشەن ئولدى سىپېر.
 يانا شاھ رەخشەندە خۇرشېددەك،
 جاھان مۈلكى فەتھىغە جەمىشددەك،
 ئەزىمەتنىڭ ئاھەڭىگە يېغدى بەزىم،
 خىتا بىرلە چىن ئەزىمىنى قىلدى جەزم.
 سىپاھ بەھرى ئىچرە يانا تۇشتى جوش،
 كەر ئەتتى فەلەكنىڭ قۇلاغىن خۇروش.
 كۆتەردى يانا ھەرب كوسىنى پىل،
 چالنىدى بۇ كىشۋەرگە كوسى رەھىل.
 ئالىب ھىند ناھىيەتىن يەككەلەم،
 يۈرۈپ چىن بىلادىغە چەكتى ئەلەم.
 چۇ ھىندۇستاندىن چىقاردى سىپاھ،
 كى چىن كىشۋەرنى قىلغالى ئارامگاھ.
 بارۇر يولنىڭ ئەتراپىدا ھەر بىلاد،
 كى بىر شاھ ئىدى ئاندا ئالى نھاد.
 گەر ئەللىك ياغاچ ئەردى، گەر يۈز ياغاچ،
 يۇبارمەك چىرىك يوق ئىدى ئېھتىياج،
 بىرەر نامەكم ئۇل تەرەق بارىبان،
 كېلىب نامەبەر بىرلە يالبارىبان،
 چىكىب پىشكەشلەر، كۆرۈپ شاھنى،
 قىلىپ تەكبەگاھ خاكى دەرگاھنى.
 ئىنايەت قىلىپ شاھى ئالى مەقام،
 تەۋەققۇفسىز ئىلگەررەك ئەيلەب خىرام.
 يۈرۈپ يول، تاماشا قىلىپ ھەر ھەدىي،
 كى تا مەسكەنى بولدى چىن سەرھەدى.
 بىلىپ ئەردى خاقانكىم، ئۇل تۇند سەيل،
 يۈرۈپ ھىنددىن چىن سەرى قىلدى مەيل،
 سىپاھ يىغىمىش ئەردى ئەدەددىن فۇزۇن،
 يەراغ ئەيلەمىش ئەردى ھەددىن فۇزۇن.
 كى ئەۋۋەل ئىناد ئاشكار ئەتمەگەي،
 خۇسۇمەت ئىشنى ئىختىيار ئەتمەگەي.
 سالىب سۇلھىدىن سۆز، يۇبارغاي رەسۇل،
 ياراشماق تەرتىقنى قىلغاي قەبۇل.

بۇ يەڭلىغ دىدى ناقلى نوكتەسەنج،
 بەسى تارتقان نوكتە نەقلىدە رەنج:
 كى چۇن بولدى ئىسكەندەرى كامجوي،
 قىش ئۇل تۇرفە مەرز ئىچرە ئارامجوي.
 ئۆزى خۇد ئېدى كىشۋەرارايى ھىند،
 يانا مەجلىسارا ئۇڭا رايى ھىند.
 بارىب گاھ شەھەر ئىچرە ھەمىام ئۇچۇن،
 ئىمارەت ئارا بادەۋۇ جام ئۇچۇن.
 سالىب راي قەسرىدە ئىشەرەتتە پەي،
 تەرەب بىرلە ئاغاز ئىتتې رۇدۇ مەي.
 گاھى بېشە ئىچرە شىكار ئەيلەبان،
 شىكار ئىچرە مەي ئىختىيار ئەيلەبان.
 گاھى بابىر ئۇرۇب، گاھ شېر ئۆلتۈرۈب،
 ۋەگەر پىلمۇ كەرك ئۇل دەلبەر ئۆلتۈرۈب.
 گاھى ساز ئىتتې بەزىم دەريا ئارا،
 كىرىب كىشتىيى بەھر پەيما ئارا.
 تۇتۇب شەست ئىلە ماھىيى سىمىگۈن،
 قىلىپ جامى سىمىن ئىچەردىن نىگۈن.
 نەيىستاننى گاھى قىلىپ مەرھەلە،
 كىرىب ئاندا ئەنداقكى شېرى يەلە.
 گەۋەزىن ئۆلتۈرۈب، چۇن سۇرۇب گورەك،
 قىلىپ مەي ئارا نەي شەكەردىن گەزەك.
 گاھى شەھد تاغىغە ئەيلەب ئۇرۇج،
 قۇياش ئويىلەكم، قىلسا مەيلى بۇرۇج.
 چۇ مەي بىرلە تاغ ئۆزەرە خۇشھال ئولۇب،
 ھەمۇل شەھدىدىن فارىغۇلبال ئولۇب.
 گاھى ئەيلەب ئايىنى شاھەنشەھى،
 تۇزۇب نەغمە خەرگاھ ئارا خىرگەھى.
 ئىچىب بارگاھى فەلەك جاھ ئارا،
 سەراپەردەئى چەرخ دەرگاھ ئارا.
 گاھى دانش ئەھلى بىلە ئولتۇرۇب،
 كۈتۈپ ئاندا ھەر ئىلمىدىن كەلتۈرۈب.
 قايبۇ بەھسكىم دىققەتتە يىتتې،
 نېكىم بولسا مەجھۇل مەئلۇم ئېتتې.
 بۇ يەڭلىغ ئانغا ئۆتتى لەيلۇ نەھار،

بايان ئەتتى خاقان ھەدىسىن راۋان.
كى؛ ئەرز ئەتتى خاقانى دەريا شۇكۇھ،
كى ئەي نامۇەر شاھى ئەنجۇم ئۇرۇھ.
بۇ كىم ئەزم قىلدىك بۇ كىشۇەر سارى،
نېچۈككىم قۇياش چەرخى ئەخزەر سارى،
كىرپ رەخشى گېتىننەۋەردىك بىلە،
يارۇتتۇك بۇ كىشۇەرنى گەردىك بىلە.
بۇ مەئىغە بائىس نې ئەردى ئىكىن،
نې فىكرىك بۇيان ئەزم بەردى ئىكىن؟
ئەگەر دوستىسەن، دوستلۇق بۇ مەھەس،
كىشى دوستلۇق مۇنداق ئىشنى دىمەس.
كى سەندەك ئۇلۇغ شاھ تارتىپ سىپاھ،
بىزىك مۈلكىنى قىلغاسەن جىلۇەگاھ.
ۋەگەر خۇد ئاداۋەتغە قىلدىك غۇلۇ،
نې كۆردۈك ئاداۋەتكى، بولدۇك ئەدۇ؟
رەسۇلۇكى كەلدى سۆز ئەيتىپ ئىرىك،
ئاگا ئۇز ئېتىپ، ئۇزاتتۇق تىرىك.
دەب ئەردىكىكى؛ ئەزم ئەتسۇن ئالىب خىراج
كى دارا بارىپ، مەندەدۇر تەختۇ تاج.
دەب ئەردىكىكى؛ گەر باردى دارايى دەھر،
ساگا دەھردىن يەتسۇن ئايىنۇ بەھر.
ۋە لېكىن مېنىك بىرلە دارا ئارا،
ئىش ئەردى سەلاھۇ مادارا ئارا.
يوق ئۆلكىم، ماگا غالب ئولغاي ئىدى،
خىراجىمغە ئۇل تالىپ ئولغاي ئىدى.
ئەگەر سەن داغى قىلساك ئەنداق سۇلۇك،
كى بىر-بىر بىلە ئەيلەگەيلەر مۇلۇك.
تۈزۈپ ئىككىمىز ۋەھدەت ئەسبابىنى،
غەراز ئەيلەلى شىددەت ئەبۇابىنى.
ۋەگەر بەرمەس ئەرسەك بۇ ئىشىگە رىزا،
كۆرەي ھەرنە ئاللىمغە يازمىش قازا.
بۇ ئەردى سۆزۈم، ئەمدى ھەم بۇدۇرۇر،
ئۆزۈك دەكى، بۇ سۆز يامانەۋدۇر؟
ھەمۇل سۆزدىن ئىنكار يوقتۇر ماگا،
يانا نەۋد گۇفتار يوقتۇر ماگا.

ئەگەر خەسىم بۇ سۆزگە ئىندۇرسە باش،
ئۇزاتقاي قىلىپ دوستانە مەئاش.
ۋەگەر كۆرسە ئىش بۇتەس ئازەرم ئىلە،
تېمۇر يۇمشاماس پۇزىشى گەرم ئىلە.
ئۆزىن قىلماغاي ئەجز بىرلە زەبۇن،
چېرىك تارتىپ ئەتكەي مەساق ئازمۇن،
بۇ تەدبىر ئىلەكىم تاپىپ ئەردى راي،
قىلىپ ئەۋۋەل ئۆزىنى ھەرنىغازماي.
يۇباردى رەسۇلى خىرەد پېشەئى،
رسالت ئارا چابۇك ئەندىشەئى.
نەھانى ئاگا تۇتۇرۇپ سۆز بەسى،
تېگىمىز سۈيى ئۆزەرە يۇباردى خەسى.
چۇ قاسىد يېتىپ شاھ دەرگاھىغە،
نەزەر سالىدى ئەندازەئى جامىغە.
سىپاھى كۆرۈندىكى يۈز يىل خىرەد،
قىياس ئەيلايالىس ئاگا ھەددۇ ئەد.
يانا ئوردۇيىكىم، سىپەرى بەرىن،
كېلىپ ئۇندا بىر چادىرى كەمتەرىن.
ئاساس ئانچەكىم كۆرسە نەززارەگەر،
بولا ئالەبەيىن ھۇشىغە چارەگەر.
كۆرۈپ، قالمايىن ئۆزدە ۋادىنەۋەرد،
ئۆزىن سالىدى دەرگاھىغە ئەنداقكى گەرد.
سۆزىن فەھم ئېتىپ خەيلى دەرگاھىنىش،
شاھ ئالەدە ئەرز ئەتتىلەر كەلمىشەن.
دىدى شاھكى، قاسىدىنى كەلتۈردىلەر،
ھەمۇل خەسىنى دەرياغا يەتكۈردىلەر.
رەسۇلى خىرەدەندى كارازماي،
راۋان بولدى تۇفراق ئۆزەرە چېرەساي.
چۇ تەخت ئالنى قىلدى ئارامگاھ،
ئۆزىن قىلدى مەشغۇل ھەر سارى شاھ.
كى تەسكىن تاپىپ كۆڭلىدە ئىزتىراب،
سۆزىن ئەيتىبان ئاڭلاي ئالغاي جەۋاب.
بەسى بەكىس ئەتتىپ شاھى كىشۇەر خۇدا،
دىدى؛ قىل ھەدىسىڭنى ئەمدى ئادا!
دۇئا كۆپ قىلىپ قاسىدى ناتەۋان،

ھەم ئاخىر ماڭا بەردى نۇسرەت ئىلاھ.
 مۇسەللەم تۇتار بولسا بۇ رازى،
 ئۇنۇتتىك ماقالاتى ناسازنى.
 ئۆزىن بۇيرۇغۇمغە مۇتە ئەيلەدىك،
 كېلىپ ئۇزۇرۇ ئەجىزى شەفە ئەيلەدىك.
 رىئايەت قىلاي ئولچە ئىمكانىدۇر،
 ئۇنىڭدەك سەرەفرازلەر شاندىر.
 ئەگەر تۇتماس ئەرسە مۇسەللەم مۇنى،
 ئاڭا كۆرگۈزەي رەزمۇ مەيچا كۈنى.
 كى ھەر سۆزكى قىلىدىم بايان چىن ئەمىش،
 ماڭا چىن دىمەك رەسمى ئايىن ئەمىش.
 تۈگەندى سۆزۈم، ئەمدى بولغىل راۋان،
 ئاڭا بۇ سۆزۈمدىن خەبەر قىل راۋان.
 كى سەن بارخاچ ئوق ئەزم قىلغۇمدۇرۇر،
 يول ئاھىستە - ئاھىستە كەلگۈمدۇرۇر.
 بۇرۇنراق كېتۈرسەڭ جاۋابى ساۋاب،
 ساۋاب ئولغۇسى بىزگە داغى جاۋاب.
 ئەگەر ئەمىردىن تولغار ئولسا بويۇن،
 قۇرالسى گەردۇن نە ئوپىنار ئويۇن؟
 چۇ قاسىد ئىشىتىتى بۇ يەڭلىغ مەقال،
 قوپۇب قويدى يۈز - يولغە ئاشۇقتە ھال.
 داۋا تاپمايىن دەردى جانكاھىغە،
 قەدەم قويدى ئۆزخانى دەرگاھىغە.
 نە سۆزكىم قىلىپ ئەردى خاقان خىتاب،
 نىلەركىم بۇيۇردى سىكەندەر جەۋاب.
 نىچۈكىم ئۆتۈب ئەردى مەجلىس ئارا،
 سەراسەر بايان ئەيلەدى ماجەرا.
 چۇ فەھم ئەتتى خاقانكىم ئۇل تۇند شىر،
 ئەرۇر ئۇل گۇمان ئەيلەگەندىن دەلېر.
 يۇبارسا كىشى ئەسرۇ بېنەفە ئەرۇر،
 ۋەگەر بارسا مۇنداق جىساۋابىن بېرۇر.
 ئاداۋەتقە مەردانە بەل باغلادى،
 سىكەندەر كېلۇر ۋەقتىنى چاغلادى.
 چىرىك يىغىشى ئەردى خىتا مۈلكىدىن،
 يېتى يوقكى يەتمىش ئەتا مۈلكىدىن.

بۇ دەم داغى يانسىڭ بولۇب سۇلھىچوي،
 ماڭا داغى سۇلھ ئۆزرەدۇر گۇفتۇگوي.
 ۋەگەر كىن ئىشىدا غۇلۇ ئەيلەسەڭ،
 ئاداۋەت ئۆزە گۇفتۇگو ئەيلەسەڭ،
 مېنىڭ داغى بۇ ئىشتا يوق كەملىغىم،
 مەساق ئەمىردە نافەرا ھەملىغىم.
 چىرىك ئانچەدۇركىم ئۇنىڭ سانى يوق،
 يارات ئانچەكىم، ئانچە ئىمكانى يوق.
 ئايالۇ ۋەتەن ئۆزرە تا جانى بار،
 كىشى ھەرب ئىتەر تاكى ئىمكانى بار.
 ۋەلى ئىككى شاھ زاھىر ئەتگەندە كىن،
 زەفەر قاي تەرەنى بولماق ئەرمەس ياقىن.
 قايان فەتھ بولماق چۇ مەئلۇم ئەمەس،
 جەبىن ئۆزرە ئۇل ھەرنى مەرقۇم ئەمەس.
 كىشى رەزمىدىن نېچە بولسا يىراق،
 ئەرۇر ھەزم ئايىنىدە ياخشىراق.
 سۇخەنۇر چۇ شەرھ ئەيلەدى بارچە سۆز،
 جاۋاب ئىستەيۇ تىمكى تۇفراققە كۆز.
 شاھ ئۇل نۇكتەلەردىن تەبەسسۇم قىلىپ،
 دىدى گەۋھەرەفشان تەكەللۇم قىلىپ.
 كى: گەر شاھلىغ ئىززۇ تەمكىنىدە،
 جاھاندارلىغ رەسمى ئايىنىدە،
 مېنىڭ بىرلە دارانى خاقانى چىن،
 بارابەر تۇتار، بۇ غەلەتدۇر ياقىن.
 كى ھەركىمىسەگە بولسا ئاگاھلىغ،
 بىلۇركىم، ئەرۇر مۈلك ئىلە شاھلىغ.
 ئەگەر شاھىغە دۇر مۈلك ئىلە ئەتتىبار،
 مېنىڭ كىشۋەرىم ئىككى داراچە بار.
 ۋەگەر خۇد شىجائەت ئەرۇر مۇتتەبەر،
 ئۇنىڭ ھالىدىن تۇتتى ئەركىن خەبەر.
 كى رەزمىغە چۇن بولدى رەغبەت ماڭا،
 ئۇنىڭ ئۇشىرى يوق ئەردى شەۋكەت ماڭا.
 قىلىپ ئەردىم ئۇل نەۋر ئاجىز ئۇنى،
 كى كۆرمەيدۇر ئەل ئويىسە ھەرگىز ئۇنى.
 چۇ مەن غالب ئەردىم بىلا ئىشتىبا،

قەلن نەي شەكەردەككى ھىندۇ تىكىب،
 ياساب قورغانىن ئۇل سىفەت بېخەلەل،
 كى يول تاپماغۇدەك ئىچىگە ئەجەل.
 ئۆزىن بېركىتىپ بويىلە سەرخەيلى چىن،
 ياساب خەيلى دەۋزىدە ھىسنى ھەسنى،
 يانا ياندىن ئىسكەندەرى چىمىرە رەزم،
 قىلىپ كۆچ - بەركۆچ چىن سارى ئەزم.
 ئاڭا تېگىروكىم بۇ ئۆزىن بېركىتىپ،
 مۇنۇڭ مۈلكى قەسدىغە ئۇل ھەم يېتىپ،
 چۇ خاقان سارىدىن كۆرۈندى قارا،
 ياسال تۈزدى ئىسكەندەر ئۇل دەشت ئارا.
 سىپاھىكى تەئىرىنى ئاڭا ئار ئىدى،
 نېچەكىم كىشى كۆپ دىسە بار ئىدى،
 سىپاھىن تۈزۈپ شاھى رەزمازماي،
 سوران سالدىيۇ تۈشتى ھەزمازماي.
 سوران يوقكى، يۈزىمىڭ ھىزەبرى يەلە،
 دىگىن سالدى كوك تاقىغە ۋەلۋەلە.
 سىكەندەرنىڭ ئۇل كەلىەگى تۇندۇ تېز،
 سوران بىرلە بۇ سالماغى رۇستخېز.
 ئەدۈۋ كۆڭلىنى ئەيلەدى ۋەھىمناك،
 كى كۆردىلەر ئۇنى ئەجەب سەھىمناك.
 چۇ ئاقشام ياقىن ئەردى ئىككى سىپاھ،
 زەرۈرەتكى تۇتتىلەر ئارامگاھ.
 فەلەك چۈنكى خۇرشېد خاقانىنى،
 ياشۇردى تۈزۈپ غەرب قورغانىنى.
 ھەمۇل خەيلى پەرۋىن ئۆزىن كۆرگۈزە،
 تەلايە كىبى چىمىقتى گەردۇن ئۆزە.
 ئىكى خەپىل ئارا ھەزم ئىزھارىدىن،
 تەلايە راۋان بولدى ھەر سارىدىن.
 يەزەكلەر پەياپەي راۋانە بولۇپ،
 سۇھا ئوقلەرغە نىشانە بولۇپ.
 سىكەندەر خەپالى بۈكىم سۇبھىگاھ،
 تەھەررۇك تاپىپ خەيلى ئەبغۇم سىپاھ،
 قىلىپ ھەرب ئىھلىنىڭ ئارايىشى،
 ياساب ئۆلچە ئىمىكان گۇنجايشى.

سىپاھى سىپىپەر ئەنجۈمىدىن فۇزۇن،
 ئەدەد ئىچرە سەھرا قۇمىدىن فۇزۇن.
 توقۇز يۈز مىڭ ئۇل نەۋۋ ناۋەكفىگەن،
 نې ناۋەكفىگەنكىم پەلارەكفىگەن.
 كى بىردىن بولۇپ خەسىم يامغۇردا غەرق،
 يانا بىر چاقىلغاي ئۇنىڭدەككى بەرق.
 جىبا سەر بەسەر زەرھەلۇ تۇركساز،
 كېچىم بارچە زەرەبەفت چىنى تىراز.
 بارى ناۋەكەخگەن، بارى تىغزەن،
 بولۇپ بارچە جەۋشەن بىلە رویتەن،
 ھەر ئاتلىغ كېلىپ نەخلى ئاراستە،
 دىمە نەخلىكىم ماھى ناكاستە:
 بۇ يەڭلىغ سىپاھ بىرلە خاقانى چىن،
 سىپاھ يوقكى، ئاشۇبى روىى زەمىن،
 ئەدۈۋغە چىقىپ ئوتتۇرۇ، چىن شەھرىدىن،
 سالىب جەبھەسى ئۆزەرە چىن قەھرىدىن.
 ئەدۈۋ ۋەھىمىدىن بولمايىن ئىشىدا سۇست،
 كۆرۈپ يەر، سىپاھىن تۇشۇردى دۇرۇست.
 سىپاھ دەۋرىغە خەندەقې قازدۇرۇپ،
 كى نەززارەسى ھۇشنى ئازدۇرۇپ.
 رىئايەت قىلىپ ھەزم ئايىنى،
 كى ساز ئەيلەگەي رەزم ئايىنى.
 چۇ خەندەق قازارغە تاپىپ ئېھتىياج،
 بولۇپ خەندەقى دەۋرى ئون بەش ياغاچ.
 ئۇنى باۋۇجۇد ئىختىسار ئەيلەبان،
 ئىچىن لېك مەھكەم ھىسار ئەيلەبان،
 ئەرابە بىلە ئويىلە ھىسنى مەتن،
 كى ئەرمەس فەلەك ھىسنى ئەنداق ھەسنى.
 ئەرابە چۇ ئەل دەۋرىغە يانداشپ،
 ئىكى دەۋرەدىن ھەم ھىسابى ئاشپ،
 ئەرابە ئۆزە تۆرە پەيۋەست ئولىپ،
 تۆرە كەينىدە خەلق ھەمدەست ئولىپ،
 تۆرە بارچە قوللاب ئىلە بەندۇ بەست،
 كەمىن ئەيلەبان كەينىدە ئەھلى شەست.
 يانا خەندەق ئالدا موندۇ تىكىب،

ئەدۋۇ سارى ئەزم ئەيلەگەي بېدەرەك،
ئۇنىڭدەككى دەرياغە سورغاي نەھەك.
چۇ پەرخاش ئىتب كارزار ئەيلەگەي،
قىيامەت كۈنىن ئاشكار ئەيلەگەي.
چۇ فەھم ئەتتىلەر ھىكمەت ئەھلى بۇئەزم،
كېلىپ شاھغە قىلىدىلەر مەئى رەزم.
كى: تاڭلاۋۇ ئىندىن مەدارا كېرەك،
ھىيەل ئەيلەمەك ئاشكارا كېرەك.
نەئىشگەكى سەييارەۋۇ سابىتات،
قىلۇرلەر نۇھۇسەتدە سەيرۇ سەبات.
نەزەركىم نۇھۇسەتقە ۋاقتە دۇرۇر،
تەناسۇب بىلە بىزگە راجىئە دۇرۇر.
بۇ ئىككى كۈن ئەر شەھغە بولسا سۈكۈن،
ئىشى سالغاي ئورتاغە چەرخى نىڭگۈن،
كىم ئۇل ئىشتا بولغاي غەرابەت بەسەي،
شەھ ئىقبالى تاپقاي مەھابەت بەسەي.
بۇ سۆزدە ئەگەر بولسا داغى خىلاق،
ئۇچۇنچى كۈن ئەر شاھ قىلسا مەساق،
ئۇمىد ئۈلكى ئەئداغە سالغاي شىكەست،
شۈكۈھنى قىلغاي قارا يەرگە پەست.
شاھ ئۇل سۆر بىلە تاپتى تەسكىن بەسەي،
ھەۋا تۇتمادى شوئىلەئى كىن بەسەي.
يانا سارى خاقانى گەردۈن جەناب،
ئەلى ئىچرە تاپمىش ئىدى ئىزىتراب.
خىتايى سىپاھ بەلكى چىنى گۇرۇھ،
كۆرۈب خەسەم خەيلىدە بېھەد شۈكۈھ.
بارىنىڭ ئاراسىدا ئاشۇب ئىدى،
بارى ۋەھم ئېلىگە لەگەد كۆب ئىدى.
نېچەكىم بېرۇر ئەردى خاقان كۆڭۈل،
تۈزەلمەس ئىدى ۋەھم تاپقان كۆڭۈل.
ئاڭا يەتتىكىم قىلمايىن ئىشگە مەيىل،
سۆز ئىزھار ئېتە باشلادى خەيىل - خەيىل:
كى بۇ نامۋەرى كامكارى دەلېر،
يۈرەك ئىچرە قاپلان، شۈكۈھ ئىچرە شىر.
كى ئەيلەپ جاھانگىرلىكىنى ھەۋەس،

ھەۋەس قىلغانغە تاپىپ دەستىرەس.
بۇ كۈنگە دىگىن ھەرقاينكىم يۈرۈپ،
نىكىم كامدۇر ئىلگىگە كەلتۈرۈپ،
قايبۇ مۈلك سارىكى ئەلتىپ ھەشەر،
ئۇنى فەتھ ئېتىپ قىلمايىن شورۇ شەر.
نې شاھ بويىنى سارىكى تاشلاپ كەمەند،
بولۇپ بويىنى ئۇنىڭ كەمەندىغە بەند.
مەسافىدا ئۇل كۈنكى دارا ئىدى،
بۇ بىر قەترە، ئۇل جەرف دەريا ئىدى.
ئاڭا رەزمۇ تەدبىر ئىلە تاپتى دەست،
كى ئىقبالى شاخغە بەردى شىكەست.
ئەمەس بىزگە داراچە خەيلىۇ گۇرۇھ،
ئاڭا لېك ئون بىزچە فەررۇ شۈكۈھ.
يانا ئۈلكى ساھىبقىران ھەم ئېرۇر،
جۇۋان دەۋلەتۈ پەھلەۋان ھەم ئېرۇر.
مۇنۇڭدەك كىشى بىرلە كوشىغە پېچ،
ئەمەس ئىش ھىسابى بىلە راست ھېچ.
ئۇنىڭ بىرلە كىم ئۇرسا لاقى مەساق،
خىرەد ئەيتۇر ئۇل سۆزىنىڭ ئاتىن گەزاق.
ئۇلۇغلارنى ئەيىلەپ شەفائەت ئاڭا،
كېرەك قىلسا خاقان ئىتائەت ئاڭا.
يوق ئەرسە ئەدۈر ئۇل قەۋىي، بۇ زەئىق،
ئاڭا ھېچ پابىرلە ئەرمەس ھەردىق.
كىشى قىلسا دەئۋا ئۇرۇش بىغىدىن،
ئامان تاپماق ئولماس ئۇنىڭ تىغىدىن.
بىراۋكىم ئاڭا ئەقل دەئۋاسى بار،
ئۆزى قەسدىن ئەتمەك نې مەئناسى بار؟
يوق ئۆز جانىغە، خەلق جانىغە ھەم،
نى جان، ئىرز ئىلە خانۇمانىغە ھەم.
مۇتەئ ئولسا ئەيىلەپ قەۋلى خىراج،
تۇتار ئۇل مۇسەللەم مۇڭا تەختۇ تاج.
نېلەر قىلدى مەللۇيى بەدروز ئاڭا،
بۇكۈن مۇئەمەد بولدى فىروز ئاڭا.
بولۇپ ئەجزىغە مۇئەردى رايى ھىند،
ئېرۇر بۇ زامان كىشۋەر رايى ھىند.

ئەگەر بارسا خاقان داغى كاشىغە،
 قويار مەملەكەت ئەفسەرىن باشىغە.
 ئايان نەيلەبان خىزمەت ئىزھارىنى،
 ئالۇر ھەرنىكىم مۈلكىدۇر بارىنى.
 بۇ ئىشتىن نىكىم ئۆزىگە تۇتسا ۋۇجۇد،
 پۇشايمانلىغى قىلماس ئۇل ۋەقت سۇد.
 بولۇپ فىرقە - فىرقە ئېلى سۇ - بەسۇ،
 بۇ سۆزنى قىلۇر ئەردىلەر گۇفتۇگو.
 بىراۋكىم ئىدى مەھرەمى خاس ئاگا،
 مۇھەببەت ئارا ساھىب ئىخلاىس ئاگا.
 تىلەپ خىلۋەتى خالى ئەغياردىن،
 نى ئەغياردىن، بەلى دەيياردىن.
 دىدى ئولتۇرۇپ يىغلايۇ زار - زار،
 كى، ئەلگە تۇشۇبدۇر ئەجەب خار - خار.
 ئېشىگەندى ئەلدىن سەراسەر دىدى،
 كوپۇ ئاز يوقكىم بەرابەر دىدى:
 تۈگەتكەچ سۆزىن دىدى: ئەي شەھرىيار،
 كى بولسۇن ساگا دايمىما بەخت يارا!
 ماگا ئۆلچە مەئلۇم بولدى دىدىم،
 كى بۇ سۆزنى ئەيتۇردە مەئزۇر ئىدىم.
 ئىنانساڭ بۇ ھالەتقىسە بىر فىدىكىر قىل،
 ئىنانماس ئەسەڭ ئەپىلە تەھقىقۇ بىل.
 دەمى قىلدى ئەندىشە خاقانى چىن،
 چۇ كۆپ قىلدى تەھقىق، بىلدى يەقىن.
 كى ناقل سۆزى سەربەسەر چىن ئەمىش،
 ئاگا راستلىق دەئبۇ ئايىن ئەمىش.
 بەسپ بولدى ئۆز ھالىغە چارەجوي،
 ئاگا بەرمەدى ھىچبىر چارە روي.
 ئېلىن داغى بىلدىكى باردۇر مۇھىق،
 ئەمەس تەئىنۇ تەشىنىغە مۇستەھىق.
 كى چىنى ئاياغ بىرلە خارايى رۇم،
 قاچانكىم ئۇرۇشتۇرسا دارايى رۇم.
 نېچە كىسە ئەقىل ئىچرەدۇر زېردەست،
 بىلۇركىم قايان تۇشگۇسىدۇر شىكەست.
 ئەگەر چىنى ئۇل كىنەنى قىلسا فاش،

بىلۇركىم ئۇرار ئۆز ئاياغىغە تاش.
 بۇ ئىشتا ھۇجۇم ئەتتى قايقۇ ئاگا،
 تاڭ ئاتقۇنچە يوق ئەردى ئۇيقۇ ئاگا.
 سەھەر ۋەقتى بىرايى تاپتى سەۋاب،
 ئالىب غەيب دۇشنىزەسىدىن نىسقاب.
 سالىب ئەقىل كۆڭلىگە ئەندىشەنى،
 كى تاپمايدۇر ئۇنى خىرەد پېشەنى:
 تىلەتتى ھەم ئۇل مەھرەمى خاسنى،
 كى كۆرگۈزمىش ئەردى بۇ ئىخلاىسنى.
 دىدى: بارگاھ دەۋرىدىن ئەلنى سۇر،
 سەراپەردە دەرگاھىدىن ھەم ئىتۇر.
 ئەشىكىنى كېلىپ ئەپىلەگىل تەكبەگاھ،
 نىدا قىلدى: كۆرمەس بۇكۈن ئەلنى شاھ!
 بۇكۈن ئەسرە ئاقشامغىچە بۇ ئەشىك،
 مېنىڭ سارىدىن بولما ئەندىشەلىك.
 كېلۇر كېچە گەر كەلدىم ئەرسە بۇ چاغ،
 مۇيەسسەر دۇرۇر بارچە كامۇ فەراغ،
 ئەگەر كەلمەسەم ئۆز ياراغىڭنى كۆر،
 نى ئالىڭغە كەلسە ئاياغىڭنى كۆر.
 ۋەلى بىر كۈنۈ بىر كېچە زىنھار -
 كى بۇ پەردەدە ياخشى بول پەردەدار.
 ۋەلى مەندىن ئىش سۈرەتىن سورماغىل،
 بۇ ئەندىشە كەيفىيەتىن سورماغىل.
 قەبۇل ئەتتى خاقان سۆزىن مۇستەھىمى،
 كىرىپ ئۆپكە ئۇل راي ئارا مۇختەرىمى.
 سالىب ھەرنە شاھانە ئەردى ئاساس،
 رەسۇلانە ئەگىنگە سالىدى لىباس.
 ھەمۇل مەھرەمىغە ئەتتىكى، بات
 سەراپەردە ياندىدا كەلتۇر بىر ئات!
 چۇ كەلتۇردى مەركەبىنى تەييار ئېتىب،
 سەراپەردە يانمىغە چەكتى يېتىب.
 چىقىپ مەركەب ئۇستىگە خاقانى چىن،
 ئۇنى قىلدى بۇ راز ئىشىگە ئەمىن.

قەسەدەر سىياھ سەردەپ ئەسىرى قۇياش بىلەن قىلىغانىدەك خاقان ئىسكەندەرگە رسالەت ئۈچۈن مۇقارەن بولغانى ۋە ئۇل مۇقارەندىن مۇقابەلەگە بارغاچ قەسەردىنك نۇرسەفادىن تولغانى

(قاراڭغۇلۇقنىڭ روشەن تۇتقۇنى بولغان ئاينىڭ قوياشقا يېقىنلاشقانىدەك، خاقاننىڭ ئەلچىلىك مەقسىدىدە ئىسكەندەرگە يانداشقىنى ۋە ئۇ يانداشمىش ئارقىلىق ئىسكەندەرنىڭ ئالدىغا كېلىپ، خۇددى ئايدەك پارلاق نۇرغا تولغانلىغى)

قاراڭغۇدا چىمىتى سىپەھدىن سۈرۈپ،
 ئۆزىن قەلئە دەربەندىگە يەتكۈزۈپ.
 بېرىپ مۇھرى نەقىشنىكى، خاقان دېمىش:
 چىقارنىڭ مېنىكىم، ئەرۈر كۈللى ئىش.
 ئۇلار چۈن نىشانە تاپىپ دىلپىسەند،
 چىقارب ئۇنى قەلئەدىن بېگەزەند.
 بولۇپ تېز خاقانى ئافاقگەرد،
 سىكەندەر سىپاھى سەرى رەھنەۋەرد.
 بارۇر ئەردى كۆڭلىدە يۈزىڭ خىيال،
 خاۋاتىر قىلىپ كۆڭلىنى پايىمال.
 چۇ خۇرشىدى ئىسكەندەرى ئاچتى چېپەر،
 سىكەندەردىك ئافاق ئۈزە سالىدى مېپەر.
 نۇجۇم ئولدى چىن خەيلىدەك بېغۇرۇغ،
 قەزا قىلدى كۆك مەرغزارىن قورۇغ.
 سىكەندەر سىپاھىگە فەررۇخ رەسۇل،
 يېتىپ ئاستانىدە قىلدى نۇزۇل.
 راۋان شەھىگە ئەرز ئەتتىلەر بۇ ماقال،
 كى، كەلىمىش رەسۇلى خۇمايۇن جامال.
 باشىدىن ئاياغىغىچە فەررۇ ھۇش،
 بەشەر سۈرەتى ئىچرە كەلگەن سۇرۇش.
 سىكەندەر دىدى: ئەيلەيان ئېھتىرام،
 ئاڭا تەختىم ئالىندە ئەيلەڭ مەقام.
 كى بۇ كېچە بىر تۇش كۆرۈمەن غەرب،
 بۇگەر بولسا تەبىرى ئەرمەس ئەجىب.

قۇياشچە ماڭا تۈشتە ئەنۋار ئىدى،
 يەنە بىر قۇياش ھەم پەدىدار ئىدى.
 كېلىبان قويار ئەردى ئالىمدە باش،
 كىشى كۆرمەمىش مۇنداق ئىككى قوياش.
 يانا ھىكمەت ئەھلىنىڭ ئىلامىدە،
 فەلەك سىرىدىن يازغان ئىھكامىدە،
 نەۋادىر ئىدى بۇ ئىكى كۈندە كۆپ،
 كى زاھىر بولۇر دىدىلەر مۇندا كۆپ.
 نەۋادىركى قىلدى ئۇلار ئېھتىبار،
 بۇ نادىر بىرى بولماق ئىمكانى بار.
 دېھان شاھ بۇ سۆزنى دىدىكىم: يۈرۈڭ،
 دىگان كىمىسەنى ئىچكەرى كەلتۈرۈڭ!
 بارىپ چۈنكى كەلتۈردىلەر ئىچكەرى،
 كۆرۈپ رەسەمۇ ئايمىنى ئىسكەندەرى.
 يىراقراق سۇخەندانى فەرخۇندە راي،
 رەسۇلانە ئايسىن كېتۈردى بەجاي.
 رەسۇل ئەردى چۈن ياخشى ئەۋسانى ئىلە.
 سىكەندەر تىلەپ قۇچتى ئەلتانى ئىلە.
 يېتىپ بەختىدىن بۇ بەشارەت ئاڭا،
 شاھ ئولتۇر! دەپ ئەتتى ئىشارەت ئاڭا.
 رەسۇل ئولغاچ ئالىدە ئارامجوي،
 سەۋال ئەتتى ئىسكەندەرى كامجوي.
 كى، ھەرنە سۆزۈڭ بولسا ئاغاز قىل،
 نې راز ئىستەسەڭ بىزنى ھەمراز قىل!

تەئەننى بىلە دىدى فەررۇخ رەسۇل،
كى، ئەي دەرگاھىڭ ئاستانى قەبۇل!
نىكىم ئەيلەدىڭ ھۆكۈم، جان ئۈستىگە،
راۋان قىلماق ئۇنى راۋان ئۈستىگە.
ۋە لېكىن خىتا خانى خاقانى چىن،
كى تەدبىرۇ رايىغە يۈز ئافەرىن.

ماڭا نېچە سۆز دەپ دۇرۇر، بەس شەرىق،
كى ئەرمەس ئەشتىمەككە ھەركىم ھەرىق.
ئەگەر تارقاسا ھەر تەرەق ئەنجۈمەن،
رەسۇل ئولسەۋۇ خۇسرەۋى سەنشىكەن.
سۇرارغا چۈ شاھ لۇتفۇ ئېھسانى بار،
مەن ئۇل نوكتە سۈرمەكنىڭ ئىمكانى بار.
يانا دەپ دۇرۇركىم شاھى پاك راي،
ئەگەر بولسا بۇ نەۋدۇ خىلۋەتتەماي،
كى شاھ بولغايۇ ھامىلى رازۇ بەس،
سەن ئىزھار قىل ھەرنىكىم مۈلتەمەس.
يوق ئولسا قويۇپ يانغىلۇ تۇرماغىل،
ۋە گەر قىلسەلەر ھەبىس دەم ئۇرماغىل.
گۇمان ئەتسەلەر ئەل فىدايى سېنى،
فەساد ئەھلىنىڭ تىپىرە رايى سېنى.
شىكال ئەيلەسۇنلەر ئاياغىڭغە بەند،
قولۇڭغە داغى باغلاسۇنلەر كەمەند.
سكەندەر قويۇپ ئالغە تىغى تېز،
قىل ئۇل لەھزە تىغى زەبان نىكتەپز.
ئەگەر بولساڭىز مەندىن ئەندىشەلك،
قىلىڭ بەند ئىنەك ئاياغۇ ئىلىك.
سكەندەرگە ئاشتى بۇ ئىشىدىن شەئەق،
دىدى: بارىڭىز ھەركىشى بىر تەرەق.
كى بەند ئەيلەمەكلىككە يوق ئېھتىياج،
ئەمەس ھۇد-ھۇد ئايىنى سۇنغۇرغە كاج.
قىلىپ ھىكىمەت ئەھلى بەسپى ئىلتىماس،
خۇسۇسەن ئەرەستۇيى ئەنجۈمشۇناس.
سۇخەنۋەر ئاياغىنى بەند ئەتتىلەر،
قولىن ھەم ئەسرى كەمەند ئەتتىلەر.
شاھ ئالغە كەلتۈردىلەر تىغ ھەم،

يىراق قوبدىلەر بارچە بىر - بىر قەدەم.
چۇ بولدى تەھى خىلۋەت ئەغياردىن،
يانا سوردى پوشىدە ئەسرادىن.
رەسۇل ئەيىتى: كى شاھى پاك راي،
ئەدۋۇ بەند، يوق - يوقكى، كىشۋەر كۇشاي،
ساغنىمە مېنى قاسدى رەھنەۋەرد،
كى خاقان ساڭا بولدى دەرگە نەۋەرد.
بۇكىم بولمىشام خاكى دەرگەھنىشىن،
نې ئىلگىمدە تىغۇ نې كۆڭلۈمدە كىن.
ئاياغىمدا بەندۇ ئىلگىمدە بەند،
ئۆزۈمنى ساڭا قىلمىشام مۇستەمەند.
بۇ ئىش بائىسى نېچە سۈرەت ئىدى،
كى بۇ نەۋدۇ كەلمەك زەرۋرەت ئىدى.
سكەندەرنى ھەيرەت زەبۇن ئەيلەدى،
بۇ ئىشىدىكى چەرخى نىگۇن ئەيلەدى.
دىدى: كى سىپەھادارى چىنۇ خىتا،
نېچۈك شاھلەر بۇيلە قىلغاي خەتا؟
كى بولغاي ئەدوۋىسىغە مۇنداق ئەسىر،
كى كىمە ساڭا بولمايغاي دەستىگر.
تۇتۇلغاي كېلىپ ئۆز ئاياغى بىلە،
داغى نوكتە سۈرگەي فەراغى بىلە.
سۆزۈڭنىڭ ئاداسىدا قىلما شىتاب،
بۇرۇن بۇ سەۋالىغە بەرگىل جەۋاب:
دىدى ئەيلەبان فىكر خاقانى چىن،
كى، ئەي دەر مۈلكىگە مەسەد نېشىن،
تۇشۇپ ئەردى باشىغە بەس مۇشكىل ئىش
كى ئۇنىڭ ئىلاجى ئىدى بۇ كېلىش.
يانا بارئىدى ئېھتىسادىم ساڭا،
كى بۇ نەۋدۇ ئىدى ئېھتىقادىم ساڭا،
كى بارسەن خىرەدمەندۇ رەۋشەن راۋان،
جۇۋانىمەردۇ ھىمىمەتۋارۇ پەھلەۋان.
زەبۇنكۈشلۈك ئولماس شىئارىڭ سېنىڭ،
بۇ نەۋدۇ ئىشىدۇر ئەلبەتتە ئارىڭ سېنىڭ.
ئۇلاركىم ساڭا قىلدىلەر كۆپ خىلاق،
سىپاھ چەكتىلەر زاھىر ئەيلەپ مەساق.

ئەگەر تارتساڭ ئىخ قانسىم سەبىل.
 ۋەگەر ئەفبۇ ئىلە قىسىمىم ئەتسەڭ تەرەب،
 سېنىڭ خۇلقۇ لۇتفۇڭدىن ئەرمەس ئەجەب.
 سىكەندەر دىدى: كى شاھى كامىياب،
 ماڭا ئۆلچە سەن ئەيتىب ئەردىڭ جەۋاب.
 سۆزى ئەردى مەئقۇلۇ يارانە ھەم،
 پىسەند ئەتكۈدەك خېشۇ بىشگانە ھەم.
 ۋەلى مەن قىلىپ پۇختا تەدبىرلىك،
 چۇ باشىمدا ئەردى جاھانگىرلىك.
 جاھان مۈلكىن ئاچماقنى جەزم ئەيلەدىم،
 بۇ كىشۋەر سەرى داغى ئەزم ئەيلەدىم.
 ئەدۋۇسىغە ھەر شاھكى غالىب دۇرۇر،
 بۇ يەڭلىغ باھانەغە تالىب دۇرۇر.
 يوق ئەرسە ساڭا ئۆكتە سۆز يوق ئىدى،
 نە بولسا بىزىڭ سارىدىن ئوق ئىدى.
 گەر ئۇل سۆزدە بار ئەرسە داغى خىلاڧ،
 بىلىپ ئەيلەدۈك ئەمدى خاتىرنى ساق.
 دۇئا قىلدى خاقانۇ سۆز باشلادى،
 سۆزىم ئۆز مۇرادى سارى تاشلادى.
 دىدى: كېيى مۇتە ئەھلى ئالەم ساڭا،
 جاھانگىر بولماق مۇسەللەم ساڭا،
 نې كىشۋەركى ئاچماققە ئۇردۇڭ قەدەم،
 ئۇنىڭ فەتھى خۇد بولمادى بې ئەلەم.
 قىلىپ فەتھى تەدبىردە قىيلىۇ قال،
 كۆڭۈلگە كىرىپ ھەر زامان يۈز خەيال.
 بىلۇرسەن ئۆزۈڭ مەللۇ چاغلىق كىشى،
 كى نەيرەڭگۇ ئەفسۇن ئىدى ۋەرزىشى،
 نېچە قىلدى ئالىڭدا كىنۇ ئىناد،
 نې تەشۋىش ئىلە بولدى فەتھ ئۇل بىلاد.
 يېرى بار ئىدى ئەيلەمەك قەتلۇ كىن،
 ئەتا قىلدىڭ ئوغلىغە تاجۇ نىگىن.
 چۇ لۇتفۇڭدىن ئاگاھ قىلدىڭ ئۇنى،
 ئاتا مۈلكىدە شاھ قىلدىڭ ئۇنى.
 بۇيان ئەيلەگەچ ئەزم دەۋلەت بىلە،
 كى تەخت ئۆزرە سەن فەتھۇ نۇسرەت بىلە.

دىگەن چاغدا ئۆزى ئەتمەيدىڭ جۈزكەرەم،
 كىم ئولدى زەللىل، ئەيلەيدىڭ مۇھتەرەم.
 ماڭا تاپمايىن ئەنداق ئەمرى ۋۇقۇدۇ،
 كى قىلغاي تەقازايى بىيىمۇ خۇشۇدۇ.
 خۇسۇسەن خىسالى ھەمىدىڭ بىلىپ،
 ئۇلۇغ ئېتىساد ئىشلەرنىڭگە قىلىپ،
 ئۆزۈمنى قىلىپ بويىلە زارۇ زەبۇن،
 تۈشۈب تەختىڭ ئالىغە خارۇ نىگۈن.
 دىبان ئەرزى ھالىم تەزەللۇم قىلىپ،
 ئەسيرانە تۇتقۇ تەكەللۇم قىلىپ.
 تاپالمادىم ھېچ سۈرەت بىلە،
 قاشىڭدىن قوپارنى قۇدىرەت بىلە.
 بار ئەردى قاشىمدا قۇياشدىن يارۇق،
 كى قىلغۇڭ دۇرۇر لۇتغۇ دىلجويلىۇق.
 بۇ سۆزكىم سۈرۈپ شاھى مۇشكىل پىسەند،
 جەۋابىن بەغايەت تاپىپ دىلىپسەند.
 دىدى ئافەرىن ئەيلەب: ئەي كامىياب،
 بۇ رايىڭ خۇد ئەردى بەغايەت سەۋاب.
 يانا ھەرسۆزۈڭ بولسا ئىزھار قىل،
 خەفا پەردەسىدىن پەدىدار قىل.
 كى بۇ ھال ئىلە كۆرسە بولماس سېنى،
 بۇ سۈرەت بىلە سورسە بولماس سېنى.
 دۇئا بىرلە خاقانى دەريا نەزىر،
 دىدى: كى جەھاندارى دەريا زەمىر!
 بۇ كەلمەكەدىن ئەردى غەرەز بۇ ماڭا،
 كى بولغاي جەنابىڭدە يارغۇ ماڭا.
 سۆزۈم ھەرنە بار، ئولتۇرۇب رو - بەرو،
 قاشىڭدا دىگەيمەن بارىن مو - بەمو.
 بۇ دۇر سۆزكى چۇن كەلدى شاھدىن رەسۇل،
 كى ھەم كەلگىلىۇ ھەم خىراج ئەت قەبۇل.
 جەۋابىدىن ئەر بولدى ئاشۇفئە شاھ،
 كېلىبمەن ئاڭا بولغالى ئۆزىراھ.
 گەر ئارتۇغ دىدىم سۆز - گۇناھكارمەن،
 سىياسەت قىلۇرغە سەزاۋارمەن.
 بىلىپ چۇرمۇم ئالىڭغە كەلدىم زەللىل،

كى ئون بولسا ئۇردى داغى كەم ئىدى.
 بۇ ئەلتافكىم سەن ئايان ئەيلەدىڭ،
 مېنى شۇكىرىدە ناتەۋان ئەيلەدىڭ.
 كەلامىڭ ئايان ئەيلەگەن مەسئەلە،
 ئەشتىمەككە يوقتۇر ماڭا ھەۋسەلە.
 ۋەلى چۈن دىدىڭ ئاشنالغ سۆزى،
 ئارادا ئوغۇللۇق، ئاتالىق سۆزى.
 گۇمانىدا يوق ئۇردى بۇ ئېھتىرام،
 كى قىلغۇڭ مېنى بويىلە ئالى مەقام.
 ياراماس ساڭا گەرچە مەندەك ئاتا،
 ۋەلى مەن بۇ سۆزنى دىمەككۇر خەتە.
 گوھەر زاتىغە نې كەم ئولغاي شەرەفى،
 بۇكىم بولغاي ئۇنىڭ ئاتاسى سەدەفى.
 بۇ ئېھسانىڭغە گەرچى لايىق ئىمان،
 سەدەفى بىرلە دۇر ھالدىن يوق دىمان.
 ۋە لېك ئۆزگە سۆزلەركى قىلدىڭ بايان،
 ئۇلاردىن قىل ئۇشۇنچە چاغلىق ئايان.
 كى فاش ئەتسەڭىل ئەلگە بۇ رازىنى،
 بۇ كەلىمەكىدىن ئەنجامۇ ئاغازىنى.
 رەسۇلانە ئەيلەب ماڭا ئىلتىفات،
 بۇكۈن ئاسرابان، شام بولغاچ ئۇزات.
 ئېلىڭگە دېگىلىكىم: بۇ كەلگەن رەسۇل،
 ياراشدىن دىدى سۆزۈ قىلدىم قەبۇل.
 تاڭ ئاتقاچ رەسۇلى يۇبار قاھشىمىغە،
 كى سالىسۇن شەرەفى سايەسى باشىمىغە.
 مېنى ئەيلە دەرگاھىڭغە ئىلتىماس،
 كىلەي مەن تۇتۇب ھۆكىمى ئەمرىڭنى پاس.
 كۆرۈب ئەيلە تەئزىم ئەل كۆرگۈدەك،
 مۈلۈك ئۇنى بىر-بىرىگە يەتكۈزگۈدەك.
 ئېرۇر مىڭ يىل ئۆلكىم كېلىۋر يادىمىغە،
 كى خانلىغىدۇر ئاباۋۇ ئەجدادىمىغە.
 كى بۇ مۈلك ئاندىنكى ئەھداس ئېرۇر،
 ئاتادىن ئاتا بىزگە ھىراس ئېرۇر.
 كى چىن مۈلكىدە ئەردىلەر خان بارى،
 قايۇ خانكى، قاتانۇ خاقان بارى.

مېنىكىم ئەدۇۋۇ ئەيلەر ئەردىڭ خەيال،
 بۇ نەۋۇ ئەتتىم ئۆزىنى ساڭا پايىمال،
 خەيالىمىغە يۈزلەندى بۇ نەۋۇ ئىش—
 كى مۇنداق ئىتائەت كىشى قىلمايمىش.
 سېنىكىم ھەق ئەتتى بۇ نەۋۇ ئەرچۈمەند،
 كى پەستىڭ دۇرۇر بويىلە مەندەك بەلەند.
 تىلەر مەنكى بۇ بولسا ئاسان ماڭا،
 كى بىلىسەمكى، نې قىلغۇڭ ئېھسان ماڭا.
 سىكەندەر دىدى: جەمە قىلغىل كۆڭۈل،
 ئىكى دەھر ئارا سەن ئاتا، مەن ئوغۇل.
 دىسەڭ، خىزمەتىڭدە جەبىن سۈرتەيىن،
 سېنى تەخت جاھىمىغە ئولتۇرتەيىن.
 قىلىب ساڭا فەرزەندەك پايىبۇس،
 دەپنىكىم تىرىلدى مەلىك فەيلەقۇس.
 سەن ئەت مەسئەد ئۆزۈرە كۇلاھدارلىق،
 مەن ئالىڭدا ئەيلەي سىپاھدارلىق.
 ئەگەر خۇد بۇ نەۋۇ ئەيلەمەسسەن قەبۇل،
 نې يەڭلىكى، كۆڭۈلۈڭگە ئەيلەر شۇمۇل،
 مېنى ئەيلە ئاگاھكى، ئۇل ئىش قىلاي،
 نېچە ئەيلەي ئالغانچە كوشش قىلاي.
 بولۇب شاد خاقانى دەۋلەت قەرىن،
 دۇئالار بىلە ئەيلەبان ئافەرىن،
 كۆزىدىن تىيا ئالمايىن ياشىنى،
 قوبۇب شۇكر تۇقراغىغە باشىنى.
 دىدى: كى شەھەنشاهى گەردۇن سەرىن،
 سەرىنىڭغە يوق ئەۋجى گەردۇن نەزىر.
 ھەممىشە جاھان پەھلەۋان بولغايسەن،
 جاھان ئەھلىغە كامران بولغايسەن.
 بولۇب تەۋۇ ئىلە بەندە فەرمان ساڭا،
 مېنىڭدەك بەسى خاتۇ خاقان ساڭا.
 بۇ نە لۇتتۇ پاكىزە تىنەت بولۇر،
 بۇ نە خۇلقۇ ئېھسانۇ ھىممەت بولۇر.
 بۇ ھىممەتكى بەرمىش ساڭا بې نىياز،
 ئېرۇر شەھلىڭىغە جاھان مۈلكى ئاز.
 دىمان لايىقىڭ ئىككى ئالەم ئىدى،

بۇ ۋەئىدە ۋافاسىغە تۇتتى ئۆزىن،
 ئېلىن ھازىر ئىستەب، ئىشارەت بىلە،
 دىدى نەكىتە، مۇنداق ئىبارەت بىلە.
 كى: بۇ فەررۇخ ئايىنى فەرخۇندە پەي،
 كى قىلدى بىياپان رسالەتقە تەي.
 بۇرۇن قوللاردىن كەمەندىن ئالىڭ،
 ئاياغلاردىن داغى بەندىن ئالىڭ.
 بەسپى ياخشى سۆزلەرگە ھامىل ئىدى،
 رسالەت تەرىقىدە كامىل ئىدى.
 مېنىڭ بىرلە خاقان ئارا سالىدى سۇلە،
 ھەمۇل بەھر ئىلە كان ئارا سالىدى سۇلە.
 مۇلۇكانە تونلار ئاڭا كىيدۈرۈڭ،
 بېرىپ مۇنچە نەقد، ئالىمە كېلىتۈرۈڭ!
 نى يەڭلىغىكى ھۆكۈم ئەتتى، تۇتتى ۋۇجۇد،
 ئىجازەت بېرىپ شاھ بافەررۇ جۇد.
 دىدى: تىنغىل ئاقشامغەچە شادمان،
 راۋان بول جاھان تىسىرە بولغان زامان.
 دۇئا ئەيتىبان شاھى فەرزانەغە،
 خىرام ئەيلەدى مېھمانخانەغە.
 بولۇپ ئۇندا ئاقشامغەچە كامىياب،
 تاپىپ كامۇ ئاچماي يۈزىدىن نىقاب،
 كى ئۇل يەردەكىم داخىلى چىن ئىدى،
 رسالەتقە بۇ نەۋد ئايىن ئىدى.
 چۇ ئاي قاسىدى چىقتى گەردۇن ئۇزە،
 خىرام ئەيلەيۇ تاغۇ ھامۇن ئۇزە.
 رەسۇلى قەمەر سەيىر ھەم مىندى ئات،
 ئۆزىن مەنزىلى سارى يەتكۈردى بات.
 ھەمۇل مەھرەمىكىم ئىدى مۇنتەزىر،
 ۋىسالىدىن ئەيلەب ئۇنى مۇقتەخىر.
 ئاڭا تاپشۇرۇپ دەشتپەيما سەمەند،
 كىرىپ پەردە ئىچرە شاھى ئەرجۇمەند.
 بارىپ يولداغى رەنجۇ فەرسۇدەلىق،
 تاپىپ تەخت - جاھ ئۆزەر ئاسۇدەلىق.
 ئىشى ئەيلەب ئەنداقكى قىلماي كىشى،
 كىشى خەيلىدىن كەلمەي ئەنداق ئىشى.

بۇلەرنىڭ تۇتۇپ پاسى نامۇسىنى،
 ماڭا سالما بەزىمىڭ زەمىن بوسىنى.
 كى خاقانلىغىم شەۋكەتى سىنماسۇن،
 شەھەنشاهلىغىم سەۋلەتى سىنماسۇن.
 ئۇلۇس ئىچرە ئېيىزار قىلغىل مېنى،
 ئاتا دەپ سەرەفراز قىلغىل مېنى.
 خىراجىكى نامەڭدە مەستۇر ئىدى،
 كى چىن دايمىم ئۇل ئىشتا مەئزۇر ئىدى.
 بۇ تەكلىغىنى سەن داغى قىلماغىل،
 سۆزىن دىمەۋۇ كۆزىگە ھەم ئىلماغىل.
 خىراج ئىستەمەكەدىن غەرەز مال ئۇلسا،
 دۇرۇلەئىلدىن تەۋۋۇق خەلخال ئۇلسا،
 خەزايىن ماڭا بېنىھايەت دۇرۇر،
 دۇرۇلەئىل بېھەددۇ غايەت دۇرۇر.
 ماڭا ھەرقاچان بولسا سەندەك ئوغۇل،
 قاچان مەخزەن ئاسىدارغە بولغاي كۆڭۈل.
 تۆكەي ئالىڭغە ئۇل قەدەر مالۇ گەنج،
 كى يەتسۇن سىپاھىڭغە يىغماقەدە رەنج.
 بۇ يەڭلىغ رىئايەتلەر ئەتگەن زامان،
 مېنىڭ باغۇ قەسرىمغە بول مېھمان.
 كى يۈزۈڭگە مەن داغى مەجلىس تۈزەي،
 مۇلۇكانە تەرتىبلەر كۆرگۈزەي.
 نېچە ۋەقتىكىم بولسا كامىڭ سېنىڭ،
 بۇ كىشىۋەردە بولسۇن مەقامىڭ سېنىڭ.
 بارۇر ۋەقتىڭ ئۇل كۈنكى تەئىين ئېرۇر،
 ئۇزاتاي ئۇنىڭدەككى ئايىن ئېرۇر.
 بۇلاي نېچە مەنزىل جامالىڭغە شاد،
 نې يەردە بۇيۇرساڭ قىلاي خەيىرباد.
 قىل ئەلبەتتە پىنىھان ۋەلې بۇ سۆزۈم،
 كى مۇنداق رسالەتنى قىلدىم ئۆزۈم.
 سەكەندەر دىدى: مەن خۇد ئەيلەي نىھان،
 سەن ئەر زاھىر ئەتسەڭ نېتەي ناگىھان؟
 دىدى: مەندىن ئولماس بۇ ئىش ئەلگە تەرھ.
 نى يەڭلىغىكى زەبىت ئەيلەمىش، قىلدى شەرھ.
 سەكەندەر قەبۇل ئەتتى بارى سۆزىن،

تامامىنى خاقان قاشدا دىدى.
 ئېشىتى چۇ خاقان سەراسەر ھەدىس،
 فەرەبەخش، بەل رۇھپەرۋەر ھەدىس.
 كۆپ ئىزھارى ئەيشۇ نىشات ئەيلەبان،
 سۇخەنۋەر بىلە ئىنبىسات ئەيلەبان.
 دىدى: چۈنكى شاھى سىپەر ئېھتىشام،
 سۈرەر ئەردى چۈن كىن يۈزىدىن كەلام،
 ئاداۋەت بىلە قىلدى بىزگە مۇرۇر،
 سىپاھ تارتماق بىزگە بولدى زەرۇر.
 بۇ دەمكىم مۇلايىم ھىكايەت دېمىش،
 يەقىن بولدىكىم بىزگە خاقان ئېمىش.
 ئۇنىڭ بىرلە يوق بىزگە پەرخاشۇ كىن،
 بولۇر بىز راۋان سەن بار ئەرسەڭ ئەمىن.
 رەسۇل ئەيتتىكىم: بىزىڭ شاھ سۆزى،
 دىيىلگەچ، گۇمان ئەتكى، ئەيتۈر ئۆزى.
 يوق ئەرسە بىلۇر مۇنچە ئەھلى خىرەد،
 كى يوقتۇر ماڭا سېنى ئىستەرگە ھەد.
 بۇ سۆز بىرلە خاقان قىلىپ نۇسخەند،
 راۋان ئەزم قىلماققە مېندى سەمەند.
 بولۇپ چىن سىپاھى ئەجەب شادمان،
 كىم ئۇل بېيىدىن تاپتى بارى ئامان.
 ئۆزىگە ئولۇس بارچە ئايلاندىلەر،
 ئۇنىڭ كېيىنچە بارى ئاتلاندىلەر.
 مەگەر بەسكى جوش ئۇردى خەلقى كەسىر،
 يەر ئەجزاسى بولدى تەخەلخۇل پەزىر.
 خەلايىققە ھۆكۈم ئەتتى چىن خۇسرەۋى،
 كى ئورنىدا بولسۇن زەئىفۇ قەۋى.
 ۋەلى يۈزچە گۈلروپى چىنىي نەجاد،
 يانا مىڭ خىرېۋى خىتايى نەھاد،
 ئۆزى بىرلە ئالدى داغى سۈردى رەخش،
 ئاڭا تېگىرۇكىم خۇسرەۋى مۈلكىبەخش.
 سەكەندەر سارىدىن داغى شاھلەر،
 خىرەد پېشەۋۇ دانىش ئاگاھلەر،

سەھەرگاھكى مېھر ئولدى مەسەد نىشىن،
 ئۇنىڭدەككى تەخت ئۆزەرە خاقانى چىن.
 سەكەندەر قىلىپ تەختى ئۆزەرە مەقام،
 بۇيۇردى سىپاھ ئەھلىغە بارىئام.
 ئولۇس ھازىر ئولدى چۇ دەرگاھىغە،
 تەۋەججۇھ قىلىپ مەسەدى جاھىغە.
 تەئەننى بىلە شاھى ئافاڭگىر،
 تىلەب بىر سۇخەندانى فەرمانپەزىر.
 دىدى: ئەيلەگىل ئەزم خاقان سارى،
 باھار ئەبىردەك بەھرى ئۇممان سارى.
 ئاڭا ئەيت مەندىن دۇرۇدۇ سالام،
 سالامم دىگەچ بويىلە يەتكۈر پەيام،
 كى، قىل بەرتەرەق كىنە ئەسبابىنى،
 ئۇزارىڭغە ئاچ سۇلە ئەبۇابىنى.
 ئەگەر ياخشى بىز، گەر يامانىمىز بۇكۈن.
 سېنىڭ مۈلكۈڭگە مېھمانىمىز بۇ كۈن.
 قويۇپ كەلدى، بىز كىنەدىن تاقىمىز،
 بەغايەت جامالىڭغە مۇشتاقىمىز.
 يەقىنكىم بۇ سۆزنى قەبۇل ئەيلەگۈڭ،
 نىياز ئەھلى سارى نۇزۇل ئەيلەگۈڭ.
 سەكەندەر چۇ مەقسۇدىن ئەتتى تامام،
 رەسۇل ئۇردى يول قەتتى قىلماققا گام.
 چۇ خاقان سىپاھىغە بولدى قەرىن،
 سۈرۈپ نوكتە ئەنداقكى دۇررۇ سەمىن.
 رەسۇل ئېركەننى ئاشكار ئەيلەدى،
 ئۆزىن ئارزۇخاھى بار ئەيلەدى.
 چۇ خاقانغە ئەرز ئولدى ئۇل ماجەرا،
 تىلەتتى ئۇنى بارگاھى ئارا.
 قىلىپ مەسەد ئۆزەرە مەقام ئۇل داغى،
 ئولۇسقا بېرىپ بارىئام ئۇل داغى.
 سەكەندەر رەسۇلدىن ئەتتى سەۋال،
 كى: كەلمەكتە مەقسۇدۇڭ ئەتگۈل مەقال.
 سۇخەنۋەر نېچۈككىم شاھ ئەيتىپ ئىدى،

شەفقانە سۆز چۈن دەمادەم سالىب،
 ئوغۇللۇق ئاخالىق سۆزىن ھەم سالىب.
 تۇتۇب ئىلگىنى بۇ سۆز ئەيتۈردە رۇست،
 كىم ئۇل ئەخد ماساقىن ئەيلەب دۇرۇست.
 تۈگەتكەچ سۆزىن شاھى بىسىپاردان،
 بەكاۋۇل كېلىب يايىدى دەستارخان.
 يايىلدى چۇ شاھانە خانلەر بەسې،
 قۇياش قۇرسدەك ئۇندا نانلەر بەسې.
 ھەمۇل خان ئارا گۈنە-گۈنە تەئام،
 بولۇب لەھزە-لەھزە تەبىئەتتە كام.
 چۇ تارتىلدى خانىكى دەستۇر ئەمەس،
 تەئام ئانچە، ئالەمدە مەقدۇر ئەمەس.
 دىدى مىزبانى فەلەك تۇمتاراق،
 كى: ئاتلانسا خاقان ھەم ئەرمەس يىراق.
 كى چىن خەلقى بىلسە مۇلاقاتىمىز،
 مۇھەببەت تەرەققىدە ئىسباتىمىز.
 بۇ سۆزدىن بولۇب شاد خاقان بەسې،
 قوپۇب بولدى شاھىغە سەناخان بەسې.
 سىكەندەر ئۇزاتتى ئۇنى چىن سارى،
 ئۆزى قويدى يۈز جامى رەنگىن سارى.
 ئاياقچى، تولا ئەيلە چىنىي ئاياق،
 ئەرۇر بىزگە سۆزىنىڭ چىنى ئىشتىياق.
 لەبالەب تۇت ئۇنىكى مەن سىپقاراي،
 داغى لەھزە-لەھزە ئۆزۈمدىن باراي.
 مۇغەننىي، كەلۇ چىرت تۈركانە ساز،
 مەقامى نەۋا، يوقسە تۈركى ھىجاز.
 ناۋايىنىڭ ئەشئارىدىن نىچە بەيت،
 مېنىڭ ھەسبى ھالىم تاپىپ تۈركى ئەيت.
 ناۋايى، تۇتۇب فال — دىۋاننى ئاچ،
 ئوقۇردە دۇرۇ لەئىل ئالەمغە ساچ!
 مۇغەننىيگە ھەم ئەيلە تەئلىم ئۇنى،
 كى قىلسۇن سۇرۇد ئىچرە تەقسىم ئۇنى.

ئۇلار داغى شاھانە تەزىيىن بىلە،
 بۇلەر ھەم ھەكىمانە ئايىن بىلە.
 چىقىب ئوتتۇ خاقانغە ئەيلەب ھۇجۇم،
 ئۇنىڭدەككى ئۇل چاغدا بولغاي رۇسۇم.
 كۆرۈشۈپ پەياپەي، يېتىب فەۋج-فەۋج،
 تېڭىزدىن ئۇنىڭدەككى ھەرلەھزە مەۋج.
 چۇ شاھ ئاستانغە بولدى يەقىن،
 راۋان ئاتىدىن چۈشتى خاقانى چىن.
 يۈگۈرۈپ ئىلايىنىدە ئازادەلەر،
 نې ئازادەلەر، شاھۇ شاھزادەلەر،
 تاناپ ئۇچىغە چۈن ياۋۇق قويدى گام،
 ئاق ئۆيدىن سىكەندەر ھەم ئەتتى خىرام،
 ئىكى سارىدىن قول ئاچىپ ئىككى شاھ،
 قىران ئەيلەب ئەنداقكى خۇرشېدۇ ماھ،
 چۇ بىر-بىرلەرگە ياۋۇشتى ئىكاۋ،
 ئاناۋۇ ئوغۇلدەك قۇچۇشتى ئىكاۋ.
 فەلەك كۆرمەيىن ئاشكارۇ نىھان،
 مۇنۇڭدەك قەربىن ئولباغ ئىككى جاھان.
 بىرى گەر ئەزىم، ئۇل بىر ئەنزەمې،
 بۇ ھەم ئالەمى، ئۇل داغى ئالەمى.
 قۇچۇشقاچ ئىكى شاھى فىروزبەخت،
 سىكەندەر يانېب ئەيلەدى ئەزىمى تەخت.
 تۇتۇب بىر قولى بىرلە خاقان قولىن،
 ئاڭا كۆرگۈزۈپ تەختى شاھى يولىن.
 چۇ خاقان كېيىن قالدى ئەيلەپ ھىجاب،
 چىقاردى چېكىب شاھى گەردۇن جەناب.
 ئاياغىن سەرىر ئۆزرە چۈن يەتكۈرۈپ،
 بۇرۇن ئۇنى ئولتۇرتۇبۇ ئولتۇرۇپ.
 قىلۇرغە نىكىم ۋەئدە قىلمىش ۋافا،
 مۇنۇڭ بىرلە ھەم قىلمايىن ئىكتىفا.
 مۇلايىم-مۇلايىم سۇرۇب ھەر نەفەس،
 ئۇنىڭدەككى خاقانغە بىر-بىر ھەۋەس.

تۈزلۈك تەئرىخىدە كىم دەھر بوستانىنىڭ سەرۋى سىغەت ئازادە ۋە شلارنىڭ لەبەندىراق شىۋەسى دۇرۇر ۋە سىددىق قۇلى ۋە سىغەدە كىم سىپەھەر شەبىستانىنىڭ سەبا ئاسا نازادەم- لارى ئۇنىڭ بىر كەزىدەدەراق شەمسەسۇ راي ساۋاب نەما نەسرىكىم مېھرى ئالەم ئارايدەك جۇزۇ ھەركەت بىلە يەرنى يارۇتۇب زەۋەكلام سالاھ ئەفراز فۇئادىكىم ئازىكتە بىرلە ئالەم ئەھلىغە كۆپ نەتمىچە يەتكۈرۈر

(تۈزلۈك تەرىپىدە: تۈزلۈك - دۇنيا بوستانىنىڭ سەرۋى سۈپەت تۈز ۋە ساپ كىچىكلىك لىرىنىڭ يۈكسەك ئادىتىدۇر؛ راستىمچىلىقنىڭ قۇلى بولغانلار تەرىپىدە: تۈن قاراڭغۇلىغى قاپ- لىمغان ئاسمان كىمبىزى بويلاپ ئۇچۇپ تۇرغان مەيىن شاماندەك يېقىملىق بولغان بۇ ئادەم- لەر ساۋاپلىق خۇش پىكىرلەرنىڭ تۇتقۇنى بولۇپ، ئالەم ئارا كېزىپ يۈرگەن قۇياشتەك بىلىمىگۈسىز ھەركەت بىلەن زىمىنى يورنىتىپ، ياخشىلىق ۋە ئاۋاتلىقنى يۈكسەلدۈرگۈچى كۆڭۈل بىلەن ئالەم ئەھلىگە كۆپ نەتمىچىلەرنى يەتكۈزىدۇ)

ئېشتىكى، بىر شاھخە بولدى نىياز،
 ئۆيى ئەيلەمەك بىر سۇتۇن ئۆزرە ساز.
 كېزىپ تاپتىلەر بىر ياغاچ بويىلە تۈز،
 ۋە لېكىن ئۇنىڭ مالىكى بىر ئەجۈز.
 بېرىپ ئون باھا، بەلكى يۈز، بەلكى مىڭ،
 رىزا بەرمەيىن خاتىرى زالىڭ.
 چۇ بەيغۇ شەرا تاپمايىن ئىنتىما،
 بېرىپ زال ھەمسەھى ئالتۇن باھا.
 ياسادىلەر ئۇل ئۆيى گەۋھەر نىگار،
 سۇتۇننى ۋەلى قىلدىلەر زەرىنىگار.
 ھامانكى كەلدى تاماشاغا زال،
 ياغاچىن ئۇيۇپ، سوردى مۇنداق مەقال،
 كى: سالىڭ، چۇ ھەق تۈز ياراتتى، سېنى،
 ھەم ئۆزۈڭنى ئالتۇن ئارا، ھەم مېنى.
 نىھالىكى ئۇل تۈز بولۇر جىلۋە ساز،
 بىرى ئەلنى مۇنداق قىلۇر بى نىياز.
 ئەگەر تۈزلۈك ئولسا كىشىنىڭ ئىشى،
 نى ۋەسقى ئەيلەيالغاي ئىشىنى كىشى.
 خۇسۇسەن شاھى كامران بولغاي ئۇل،
 جاھان ئۆزرە خۇسەرەنشان بولغاي ئۇل.
 مەئازەللەھ، ئەر قىلسا شاھ ئەگرىلىك،
 يۇماغلىق كېرەك شاھلىغىدىن ئىلىك.

بىراۋ دەھر ئارا دەۋلەت ئايىن ئېرۇر،
 كى ھەر سۆزكى ئۇل ئەيتقاي چىن ئېرۇر.
 خۇدا كامىن ئۇنىڭ راۋا ئەيلەگەي،
 كى ھەر ۋەئدە قىلسا ۋاڧا ئەيلەگەي.
 قەبۇل ئەيلەگەن نۆكتەنى قەرز بىل،
 ئۇنى نەسى قاتى بىلە فەرز بىل.
 كى بوينۇڭدا ئۇل بىر ئاغىر يۈك دۇرۇر،
 ئېرۇر تاغچە، گەرجى بىر تۈك دۇرۇر.
 قايبۇ كىسەكىم، سۆزنى يالغان دىگەي،
 ئىنانمەسلەر ئەر نەسى قۇرئان دىگەي.
 نېچچە بولسا يالغانچى ئەل ئەرجۈمەند،
 سۆزى ئەرجۈمەن ئىچرەدۇر ناپسەند.
 بار ئەرمىش بۇرۇن چاغدا كازىبۇەشې،
 ئۆيىگە تۇشۇپ شولئەلى سەركەشې.
 فېغانلەر چىكەر ئەرمىش ئىستەب مەدەد،
 ئېشتىكەنگە بولماي سۆزى مۇئتەمەد.
 چۇ كۆيىمىش ئۆيى يۇمۇب ئاچقۇنچە كۆز،
 دىمىش ئۇڭا ساھىبىدىلى بويىلە سۆز،
 كى: يالغان ئۇڭاكىم فەرۋان دۇرۇر،
 چىنى ھەم ئەل ئالدىندا يالغان دۇرۇر.
 ئەگەر قىلمادى ئەل ھىمايەت ساڭا،
 ئۆزۈڭدىن كېرەكتۇر شىكايەت ساڭا.

بولۇر ئۆزى قەيدىغە پىچان كەمەند،
كى ئاندىن كىشىگە يېتىشمەس گەزەند.
مەگەر ئۇل بىلۇر تىلدىن ئەھلى خىرەد،
خوشامەد بايان قىلدىلەر بېئەدەد.
پەياپەي چۇچۇك سۆز چۇ پەيغام ئولۇر،
ئۇنىڭدەك خەشىن جانئوار رام ئولۇر.
نېچەكەم خىرەد ئىچرە بولسا كەمى،
يىلاندىن يامانراق ئەمەس ئادەمى.
چۇ غەۋۋاس كەسب ئەتتى رايبى رەزىن،
نەھەك ئاغزىدىن ئالدى دۇررى سەمىن.
دەم ئۇرماي چۇ ئۇل دۇررى غەلتان ئالۇر،
تېڭىز قەئىرىدىن گەۋھەر ئاسان ئالۇر.
بەس ئۆلكىم تەكەللۇمغە ئاغزىن ئاچار،
مۇخاتەبغە سۆز يوقكى گەۋھەر ساچار.
نېتاك تۇند دۈشمەن ئاڭا رام ئەسا،
چۇ رام ئولدى، ھاسىل نىكىم كام ئەسا.
تەكەللۇم بىلە كىمە ئىنسان ئېرۇر،
سۆزى يوق باھايىمغە نى سان ئېرۇر؟
ۋەلى سۆزدە داغى مەراتىب دۇرۇر،
ھەم ئۇندا ھۈنەر، ھەم مەئايىب دۇرۇر.
ھەم ئۆلدۈركى ئەيلەر تىرىكىنى ھالاك،
ھەم ئۇندىن ئۆلۈك تەن تاپار رۇھى پاك.
خىرەد بىرلە چۇن ياخشى سۆز بولدى يارە،
كىشى رايبى سايىب قىلۇر ئىختىيار.
خىرەدەند بولسا بالاغەت مەئاب،
نې بولغاي ئىشى غەيرى رايبى سەۋاب.

ئەردەشر ھىكايىتىكىم قەۋى دانىشمەن دەفتىنى قىلىچ بىرلە قىلۇردىن ئاجىز ئىردى،
رايبى رەزىن ۋە تىغى زەبان بىلە ئۇل مۇشكۇل قەسەغە سەرەنجام بەردى

(ئەردەشر ھىكايىتى: ئۇ كۈچلۈكلەر ۋە دانىشمەنلەرگە قىلىچ بىلەن تاقابىل تۇرۇشتا
ئاجىز ئىدى، لېكىن ئۇ مۇشكۇل قورغانلارنى قەتئى پىكىر ۋە تىل قىلىمچى بىلەن
بىر تەرەپ قىلدى)

مەگەر ئەردەۋان بىرلە ئەيلەب خىلاق،
ئىكى سارىدىن بولدى ئەزىمى مەساقى.

بىراۋگەكى مۈلك ئولسا زېرى نىگىن،
نىگىن بىرلە ئۇل بولسا مەسەد نىشىن.
ئۇڭا راستى رۇستى كەلگەي بەكار،
قاچان راست بولماي بولۇر روستگار.
ئەلەفكىم ئېرۇر راسلىقدا ئەلەم،
ئەگەرچى ئەلەفدۇر، ئېرۇر ئەلەف ھەم.
خەتىكىم قىلۇر تۈزلۈكى بىرگە مەك،
نى ئىش ئەيلەگەي تۈزلۈكى كىسەنىك.
كىشىكىم جاھاندا سۆزى راستدۇر،
ئېرۇر دال ئۇڭا كىم ئۆزى راستدۇر.
بىراۋكىم ئېرۇر راستلىقىدىن بىراق.
ئۇنىڭدەك كىشى بولماغان ياخشىراق.
يانا ئۆلكى سايىب دۇرۇر راي ئاڭا،
ئەدۋۇ كەسەرتىدىن نې پەرۋاي ئاڭا؟
گۇم ئەيلەر يامان كۈندە بىر ياخشى راي،
تۇمان خەسمنى بارچە رەزم ئازماي.
بەسا رەزمكىم كۆپرەك ئەندازەدىن،
كى دەفئە ئولدى بىر سالغان ئاۋازەدىن.
رەزىن راي ئىلە يايماسە كىمە دام،
ھاۋادا ئۇچار قۇشنى قىلمايمۇ رام؟
كىشى بىلمەسە رايبى سايىب فەنن،
قاچان دوست قىلغاي ئىدى دۈشمەنن؟
تەئەممۇل بىلە كام پەيدا بولۇر،
تەئەممۇل بىلە غورا ھالۋا بولۇر.
ئېشتىكىكى، دەر ئېردى بىر زۇفۇنۇن،
كى بۇكىم يىلانغا قىلۇرلەر فۇسۇن.

مۈلۈكى تەۋەبىنى ئارا ئەردەشر،
كى ھەم رايبەن كەلدىيۇ ھەم دەلېر.

ھاماناكى كۈچلىك ئىدى ئەردەۋان،
 مۇڭا يوق ئىدى ئۇنچە تابۇ تەۋان.
 يانارغە رىزا بەرمەين غەيرەتى،
 يۈرۈرگە ۋەلى زەئىفدىن ھەيرەتى.
 تەئەممۇل قىلۇر ئەردى راي ئىستەبان،
 بىر ئەندىشەئى رەھنەماي ئىستەبان.
 ياراش ئىستەيۇ ئازىم ئەتتى رەسۇل،
 ئەدۇۋ قىلمادى ئەجزىن ئاڭلاب قەبۇل.
 بار ئەردى سپاھى ئارا بىر كىشى،
 ئەدۇۋ جانىبى نامە يازماق ئىشى.
 نېچە بەرسەلەر ئەردى ئاگاھلىق،
 شاھ ئولىياس ئىدى ئۇندىن ئىكراھلىق.
 ئەدۇۋ يەتتى بىر كۈنچىلىك يولغە تۇند،
 بۇ ھەم بولمادى فىكرۇ راي ئىچرە كۇند.
 خەيالغە رايى يېتىشتى ئەجەب،
 راۋان دەۋلەت ئەركانىن ئەتتى تەلەب.
 كۆۋردى چۇ بارىنى خىلۋەت ئارا،
 راۋان قىلدى بۇنىياد بۇ ماجەرا،
 كى: ناگاھ كىشى ئىزتىراب ئەتمەسۇن،
 ئەدۇۋ شەۋكەتتىدىن فىرار ئەتمەسۇن.
 كى ھەقدىن يېتىشتى ئىنايەت ماڭا،
 ئېرۇر شادلىغ بېنھايەت ماڭا.
 ئۇنى سىزگە دەرەمەن ۋەلى زىنھار،
 كىشى قاشدا قىلماڭىز ئاشكار.
 بارى ئەھد قىلغاج راۋان باشلادى،
 تەرەب بىرلە بۇ داستان باشلادى:

كى، ئەندا سارىدىن نېچە پەھلەۋان،
 فەلانىۇ فەلانىۇ فەلانىۇ فەلان،
 كى بۇ خەيىل ئېرۇر ئەسلى كوشش چاغى،
 نېچۈككىم، بىلۇرسىز مۇنى سىز داغى،
 بولۇب ئەردەۋاندىن بارى تىيرە راي،
 ماڭا ئەيلەب ئۆزى تەزەللۇمنەماي.
 بۇ سۆزگە قىلىبۇ ماساق ئېتىب،
 يۇبارمىش دۇرۇرلەر ماڭا خەت بىتىب،
 كى تاڭلەكى ئەل بولسا ۋادى نەۋەرد،
 تۈزۈلسە ئىكى سارى سەفىى نەبەرد،
 نې يەردەكى تۇرغان ئەسا ئەردەۋان،
 چاپىب باشغە بىر نېچە پەھلەۋان،
 ئاڭا يەتكۈرۈب زولم پاداشنى،
 ساڭا كەلتۈرۈبىز ئۇنىڭ باشنى.
 بۇ سۆزنى چۇ نەقىر ئېتىب ئەردەشىر،
 ئېلىدىن كېتىب زەئىف، بولدى دەلبەر.
 مەگەر ئورتادا ئەردى پەيغامگەر،
 بىتىب ھالىنى بولدى پەيغامگەر.
 ئېشىتگەچ بۇ سۆز خەسمى ئالى ئاساس،
 زەمىرىغە يول تاپتى بېھەد ھەراس.
 نې تاپتى يۈرۈب رەزم ئىتەرگە جىھەت،
 نې خەيلىنى دەفئە ئەتگەلى مەسلەھەت.
 ياراشقا رىزا بەردى ھىمەت تۇتۇب،
 ياراشتى داغى ياندى مىننەت تۇتۇب.
 بۇكىم تاپتى بۇ نەۋد رايى سەۋاب،
 بۇ نەۋد ئولدى ئىقبالدىن كامىياب.

خاقانىنىڭ ئىسكەندەر ئۈچۈن زىيافەت ئەسبابىن تىۋىزگەنى ۋە ئۇنى چىمىنگە ئېلىتۇرگە
 ئىلتىماس كۆرگۈزگەنى ۋە ئۇل شاھانە بەزم ۋە ئائىمىن ۋە سەفىدە خامەئى نادىرە نىگار دۈرەف -
 شانلىق قىلماغى ۋە ئۇل تەئەفى ۋە نەۋادىر تەرەبى تەئىرىفىدەكىم تەبئ بەلاغەت شۇئار گەۋھەر
 ياشلىق كۆرگەزمەكى ۋە پېشكەشلار نەقدادىدە توقۇز فەلەك ئەۋراقىن خامەغە رەقەم زەۋ
 قىلماق ۋە بەزم دىلكەشلارى شەرھىدە سەكەر بېھىشت رىيازىن ئەقىل كۆزىگە رو قىلماق

(چىن خاقانىنىڭ ئىسكەندەرگە ئاتاپ زىياپەت راستامغانلىغى؛ ئىسكەندەرنى چىمىنگە ئېلىپ
 كەتمەك بولۇپ ئىلتىماس قىلغانلىغى؛ ئۇ شاھانە بەزم تەرىپىدە تەڭداشسىز تەسۋىر -
 لىك قەلەمنىڭ گۆھەرلەر چاچقانلىغى، مۇشەققەتلەر ۋە ئۇ كەم ئۇچرايدىغان خوشاللىقلار تە -
 رىپىدە يېتۈك تەبىئەتلىكلەرنى گۆھەردەك يالتمراتقانلىغى؛ تارتۇقلار ۋە قىممەت باھا سوغاتلار تە -
 رىپىدە بولسا، توقۇز ئاسمان سەھىپىلىرىنى پۈتۈكلەر بىلەن روشەنلەشتۈرگەنلىكى؛ بەزم دىلكەش
 لىرى شەرھىدە، جەننەت باغلىرىنى ئەقىل كۆزىدە نامايان قىلغانلىغى)

خۇد ئەرمەس دۇرۇر ھىچ يەڭلىغ گۈزىر.
 بۇ ئىشنىڭ سەلاھى نىدۇر، فىكىر ئىتىڭ،
 قاشىمدا چۇ فىكىر ئەتتىڭىز، زىكىر ئىتىڭ،
 بۇ سۆزلەر دىگەچ شاھى چىنۇ خوتەن،
 دۇئاسىغە تىل چەكتىلەر ئەنجۇمەن.
 دىدىلەركى: ھەر نوكتەكىم سۇردى شاھ،
 ئېرۇر مۇتتەقىق بارچە خەيلۇ سپاھ.
 بۇ شاھىكى بار ئەمدى مېھمانىمىز،
 گەر ئالدىدا بولسا فىدا جانىمىز،
 ئاڭا ئۆلچە ئايىنى ئېمىزادۇر،
 مۇنى دىسە بولغاي ھەنۇز ئازدۇر.
 نې مۈلكۈ سپاھىغە سەن ئەتسەڭ رەقەم،
 بىلۇرلەر ئۇنىڭ بەرمەگىن مۇغتەنەم.
 ۋەلىپك ئۆلچە سەن ئۆزۈڭ ئەتكۈڭ ياراق،
 بىلۇرسەن سەن ئۇنى ئۆزۈڭ ياخشىراق.
 نىكىم ھىمەتتىڭىغە تەمەننا دۇرۇر،
 بىزىڭ ھىمەت ئۇندىن مۇئەررا دۇرۇر.
 قاچانكىم قىران ئەيلەسە نەيىمىرەين،
 كۆرۈنۈرمۇ زەررات ئارا تۇشسە شەين؟
 بولۇر چۈنكى يانداشسا ئىككى جاھان،
 جاھان دەر جاھان مۇر كۆزدىن نېھان.
 نې تاڭ، خەلق تەبىئى قىراق ئەيلەسە،
 سىكەندەرگە خاقان يەراغ ئەيلەسە.
 مۇقەسسەر دۇرۇر تەبىئىمىز دەخلىدىن،
 كى تۇبى ئىشى كەلمەدى نەخلىدىن.
 ۋەلى مۇنچە ئىش بىزگە رەۋشەن دۇرۇر،
 كى گەر خەرجى يۈز گەنجۇ مەخزەن دۇرۇر.
 چۇ سەن مېزبان ئولساڭ، ئۇل مېھمان،
 كۆپ ئولماغلىغىن قىلسا بولسىماس گۇمان.
 بۇ سۆزلەركى ئەرز ئەتتىلەر ئۇل گۇرۇھ،
 بولۇپ شاد—خاقانى دەريا شۇكۇھ.
 دىدى: ئۆلچە كۆرگۈزدى بۇ قەھرەمان،
 ئېرۇر ئەلگە خۇد فەرز مالى ئامان.
 سپاھىغە ئۆلكىم مەۋاجىب دۇرۇر،
 ئۇنىڭ يىللىغى ئەلگە ۋاجىب دۇرۇر.

بۇ دىبا ئۆزە پەيكەرارايى چىن،
 بۇ نەۋد ئەيلەدى نەقىشى دىبايى چىن؛
 كى چۇن چىن سارى بولدى خاقانغە ئەزم،
 مۇبەددەل بولۇپ بەزم ئەلە كىنۇ رەزم.
 ئېلى كۆڭلىدىن كەتتى رەنجۇ تەئەب،
 بولەر ئورنىغە كەلدى ئەيشۇ تەرەب.
 ئۆزى تۇشتى چىن شەھەرغە شادمان،
 كىرىپ قەسىرى دەۋلەتتە تۇشكەن زەمان.
 تەلەب قىلدى ئەركانى دەۋلەتنى بات،
 جۇلۇس ئەمرى ئەتتى قىلىپ ئىلتىفات.
 دىدىكىم: بۇ شاھى فەلەك ئېھتىشام،
 كى ئالەم يۈزىن فەتھ قىلمىش تامام.
 جاھان شاھلارنى ئەيلەمىش بەندەسى،
 زەبەردەستلەر بولمىش ئەفگەندەسى.
 كەمەند ئۆلكى گەردۇنغە بەند ئەيلەمىش،
 بۇ ئۇنى ئەسىرى كەمەند ئەيلەمىش.
 قاچان بىزگە بار ئەردى خۇد بۇ گۇمان،
 كى بولغاي بۇ ئەلتاف ئەلە مېھمان.
 كېلىپ تەركى قەتلۇ مەساف ئەيلەگەي،
 بىزىڭ بىرلە كۆڭلىنى ساف ئەيلەگەي.
 قىلىپ ئۆلچە ئىمكانى بار ئېھتىرام،
 ماڭا تەختى ئۇستىدە بەرگەي مەقام.
 مېنى ھەم ئاتاللىقتە قىلغاي قەبۇل،
 ھەم ئولغاي شەفىقىم نىچۈكىم ئوغۇل.
 بىلۇرسىزكى گەر قىلسا ئەردى نەبەرد،
 ئۇلۇسىدىن چىقارۇر ئىدى كۆككە گەرد،
 سەنەم زۇلغىدەك ئەيلەبان تارۇمار،
 قوپارۇر ئىدى بارچەمىزدىن دىمار.
 بۇ لۇتقىكى ئۇل ئاشكار ئەيلەدى،
 كى ئېھسان تەرىقىن شىئار ئەيلەدى.
 بۇ مەجمەئە ئاچىندە يىغىلغان ئاڭا،
 ئېرۇر بارچە ئازاد قىلغان ئاڭا.
 مەن ئەلتافىدىن ئانچە شەرمەندە مەن،
 كى گەرچى ئانادەر، ۋەلى بەندە مەن.
 قىلۇردىن ئاڭا خىزمەتنى دىلپەزىر،

يانا يىللىغىغىغا ئاچىپ قۇلى گەنج،
 مەن ئۆز مەخزەنىدىن بولاي نەقد سەنج.
 سپاھىغە فىكىر ئولسا ئۇشۇ سىغەت،
 ئۆزى فىكىرىنى مەن كۆرەي مەسلەھەت.
 بۇ يەڭلىغىكى سۆز ئۆتتى خاقان بىلە،
 بارى ئەل قەبۇل ئەتسەلەر جان بىلە.
 بولۇپ بارچەسى بىر - بىرىگە مۇمىد،
 قىلىپ ئىش سەرەنجامىغە جەھدۇ جىد.
 نېچە كۈندە بارى مۇھەببەت بولۇپ،
 كى چىن نەقدىدىن كاتۇ دەريا بولۇپ،
 بۇ يەڭلىغى ياساب پېشكەشلەر ئۆزى،
 كى ھەيران قالب ئۇندا دەۋران كۆزى.
 مىڭ ئات - بارچە ئاھۇ تەكۈ گور دەۋ،
 بارى گورۇ ئاھۇدىن ئېلىتە گەرەۋ.
 ئۇلار گەردىغە يېتە ئالماي سەبا،
 سەبا سەيرى پويەلەردىن ھەبا.
 يۈگۈرمەك ئارا ئەبىرۇ، سەكەردە بەرق،
 ۋەلى بەرقدەك بارچە ئالتۇنغە غەرق.
 ھەم ئالتۇن ئىگەر، داغى ئالتۇن لىجام،
 ھەم ئالتۇن تاقا، داغى ئالتۇن سىتام.
 كېچىم بارچە ئۇستىدە زەرەبەفتى چىن،
 پەشزەلەرى لەئىلۇ دۇررى سەمىن.
 يانا مىڭ تېۋە - ھەربىرى كۆھ تەن،
 فەلەك پىلىچە ھەربىرىگە بەدەن.
 نېچە جۇسسە ئىچرە فەلەكۋەش كېلىپ،
 كەم ئازارلىغىدە مەلەكۋەش كېلىپ.
 بارى سۈرئەت ئىچرە نىچۈككىم فەلەك،
 نىچۈككىم فەلەك يوق، نىچۈككىم مەلەك.
 بارى رەختى دېبىيى چىنۇ خىتاي،
 جەۋاھىر بارى ئۆزەرە زىبەت فەزاي.
 ئەللاقە بارىغە سەراسەر ئىپەك،
 دۇرۇ، لەئىلۇ، فەروزە مۇنچاغدەك.
 يانا مىڭ خەچىر، بارچەسى تەز گام،
 سىپەندىرى ھەرۈندەك بارىغە خىرام.
 پىسپەندىدە سەيرۇ شىتابى داغى،

قاتارىيۇ زىنى، رىكابى داغى.
 رىغۇتى ھەم ئەنداقكى دەستۇر ئولۇپ،
 كى ئاتۇ تېۋە ئۆزەرە مەزكۇر ئولۇپ.
 يانا مىڭ توقۇز رەختى نەخخۇ نەسپىچ،
 ئاچىلماي نىچۈككىم تاپىپ تاپۇ پېچ،
 نىچە باغدەك بارچە رەگىن كېلىپ،
 ۋەلى تاغدەك بارى سەگىن كېلىپ.
 يانا يەشىدىن مىڭ ئەۋانىيۇ زەرنى،
 لەتافەت ئارا بىر - بىرىدىن شىگەرنى.
 يانا چىنى ئالات مىڭ پارچە،
 ئىدارە ئارا مېھرى سەييارچە.
 يانا مىڭ سەھى قەددۇ گۈلغەد كېتىمىز،
 بارى سۈنبۈلى زىلغىدىن مۇشك بىيىز.
 مەگىزلەرى گۈل - گۈل، مەجەلەرى خار،
 قاباغلىرى كەڭ - كەڭ، ئاغىزلىرى تار.
 كېلىپ غەدزەئى شوخ ئىلە دىلغىرېپ،
 لىباس ئىچرە ئانچەكى ئىمكانى زېپ،
 ۋە لېكىن ئىكى بۇلئەجەب تۇھفە ھەم،
 كى ئەنداق كېلىپ بۇلئەجەب تۇھفە كەم.
 بىرى كۆزگۈسى جامى جەمىشددەك،
 سەفا ئىچرە مەر ئاتى خۇرشېددەك،
 كى ئۇنى فەلەك مېھرى ئايىن دېبان،
 ۋەلى خەلق ئايىمەنى چىن دېبان.
 ئىكى يۈز ئاڭا ئايۇ كۈندەك يارۇغ،
 ۋەلى تىپرە بولساي بولۇردىن ئاچۇق.
 يارۇق بىر يۈزى چىپەرە كۆرگۈزگۈدەك،
 دىمەي بىر يۈزى تىپرە رو كۆزگۈدەك.
 ھە كىمىكى ئۇنى تىلىم ئەيلەبان،
 نامايىش ئۇڭا ئىككى قىسىم ئەيلەبان،
 كېلىپ بىر يۈزى بويىلەكىم چۈنكى شاھ،
 سورار چاغىدا مەسئەد ئۆزەرە دادخاھ.
 كى بىر - بىرىگە ئەل دەئۇى ئىزھار ئېتەر،
 ئەگەر كىمە دەئۇىغە ئىنكار ئېتەر.
 بۇ دەئۇدە ئەرمەس گۇۋاھ ئېھتىياج،
 ئەرۇر كۆزگۈ سارى نىگاھ ئېھتىياج.

ئەگەر سۆزى چىندۇر — كۆرۈنۈر يۈزى،
 كۆرۈنمەس يۈزى — بولسا يالغان سۆزى.
 يانا بىر يۈزىنىڭ تىلىسىمى بۇ ئىش،
 كى شاھ بەزم ئارا بادە ئەتسە خۇرش.
 ئوڭا مەجلىس ئەھلى نەزەر قىسالار،
 تاماشايى شاخسۇ سۇۋار قىسالار.
 ئۇلار كىم مەي ئىچكەيلەر ئارام ئىلە،
 كۆرۈنۈر ئۇلارغە يۈز ئەندام ئىلە.
 بىراۋ مەيغە تايىمب فۇرۇ دەستلىق،
 ئايان قىلغۇدەك بولسا بەد مەستلىق،
 كۆرۈنۈر يۈزى كۆرگۈ ئىچرە بۇزۇق،
 ئۇزۇن، يوقسە يالپاڭ، كىچىك يا ئۇلۇق.
 چۇ بەيىنىدە بۇ نوكتەغە تاپتى پەي،
 بولۇپ خۇشدىل، ئەيلەر راۋان تەركى مەي.
 كۆرۈپ ئۇل بۇزۇقلىقنى نەززارەگەر،
 بولۇر ئۆز بۇزۇغ ھالىغە چارەگەر.
 يانا لۇئەتى، بال جاھان ئافەتى،
 جاھان ئافەتى يوقكى، جان ئافەتى.
 خىتايى نەسەب، شوخى چىنىي نەجاد،
 جامالىغە ھورۇ پەرى خانەزاد.
 ئىكى بەندە ھۇسنىغە ھورۇ پەرى،
 ۋە لېكىن قاچىپ ھەربىرى بىر سەرى.
 خىتا ەۋلىكىدە زۇلغى غەۋغا سالىب،
 كۆزى چىن دىيارىدا يەغما سالىب.
 ئىكى چىنى زۇلغەيىنى مۇشكىن تەناب،
 ئاڭا چىن ئىچىندە سېپىپ مۇشكىناب.
 قارا قاشى مۇشكىن ھىلالى كېلىب،
 ھىلال ئاندىن ئاشۇفتە ھالى كېلىب.
 ئۇنى چەرخ ئەيلەردە مۇشكىن ھىلال،
 تامىب نوقتە ئىككىم بولۇپ ئاتى خال.
 ئۇزارى ئۈزە ئىككى قىيماچ كۆز،
 ئۇلۇس قانىنى ئىچكەلى ئاچكۆز،
 كىم ئۇل ئاچلىغ ئەيلەب ئۇنى زەئىق،
 ئۇزالىب ياتىب خەستەلەردەك نەھىقى.
 قوياش دەك ئوڭا دەۋر رۇخسار ئولۇب،
 ئاغىز نوقتەسىدىن نەمۇدار ئولۇب،

چۇ پەرگار ئۇچى دەۋرىن ئەيلەب كەشان،
 بەدد ئولغۇچە نوقتە تاپماي نىشان.
 زەنەخ تەۋقى لېكىن يانانم دەۋر،
 كى ئۇندىن بارى دەۋر ئەھلىغە جەۋر.
 زەقەن چاھى ئۇل دەۋرەنىڭ نوقتەسى،
 تۇشۇپ چاھ ئارا ئەھلى دەۋران بەسى،
 قەدى ئىشۋە بىرلە خىرامەندە سەرۋ،
 خىرامەندە سەرۋى خىرامان تەزەرۋ.
 چۇ ناز ئۇل تەزەرۋ ئاشكار ئەيلەبان،
 بەسى بازۇ شاھىن شىكار ئەيلەبان.
 باشىدىن ئاياق ئىشۋەۋۇ خوبلۇق،
 ئاياقدىن باشى نازۇ مەھبۇبلۇق.
 كېلىب بارچەدىن تۇرفە بۇ مەجەرا،
 كى ھەم بەزم ئارا چۇستۇ ھەم رەزم ئارا.
 چۇ بەزم ئولسا ئىلھانى ئۇششاقسۆز،
 نى ئۇششاقسۆز، ئەيت ئاقاقسۆز.
 چۇ تەرتىب ناۋا، ئەلنى بەھال ئېتىب،
 خىرەد تۇتقىنى نەغمەسى لال ئېتىب،
 سالىب چۇن غىنا ناتەۋان رىشتەسىن،
 ئۇزۇب ناتەۋانلەرغە جان رىشتەسىن.
 چۇ ئۇن بىرلە بەربات ناۋاسىن تۇزۇب،
 بىرى ئولتۇرۇپ، ئۇل بىرى تىرگۈزۇب.
 قاچانكىم كىرىب رەزم مەيدانغە،
 قىلىب قەسد مەيدان ئېلى جانغە.
 چۇ رەخشىغە ھەر سارى جەۋلان بېرىب،
 زامان ئەھلى جەۋلانغە جان بېرىب.
 غەنىم ئولسا گەردۇن كىبى زۇرمەند،
 دەغا ۋەقتى گەردۇنغە سالىب كەمەند.
 قىلىچ سالىسا خارانى ئەيلەب شىگانى،
 ئوڭا خارە كېمۇختى ئولۇب غىلافى،
 ئوقى بولسا يۈز خۇدۇ خەفتان ئوتۇب،
 قاتتىق خارەدىن بەلكى پەرران ئوتۇب.
 سىنانى قاچان كۆرگۈزۇب پېچۇ تاب،
 سىپەھى ئەجدەرغە تۇشۇپ ئېزىتراپ.
 قاچانكىم ئەدۋۇ خەيلغە ئات سالىب،

سكەندەرگە ھەرلەھزە ئارتىپ نشات،
 ئۇڭا چەكى، ئىسكەندەرى ئايىن بسات.
 قويۇپ چۈنكى خاقان بساتىغە گام،
 تاپىپ دەرگەھىن چەرخى فرروزە فام.
 سۈرۈپ چۈنكى دەرئاھدىن ئىچكەرى،
 كۆرۈپ ئالەمى چۈن باقىب ھەر سارى.
 نەزىرە رەۋزەئى چەرخى ئەخزەر كىبى،
 ئۇڭا ھەر ئاچۇق گۈل بىر ئەختەركىبى.
 كېلىپ چار دەرچار پەرگار ئۇڭا،
 سەككىز دايلىغ تۆرت دىۋار ئۇڭا.
 ياغاچلەر ئۆتۈپ تۆرت دېۋاردىن،
 دېمەيكىم، يەتى چەرخى زەركاردىن.
 ئەدەددىن فۇزۇن ھەر ھۇمايۇن دەرەخت،
 قويۇپ بەرگىدىن چەرخ تاقىغە رەخت.
 بولۇپ چەرخ ئۈزە شاخلەر شېۋەسى،
 دىگەيسەنكى، ئەنجۇم ئېرۇر مېۋەسى.
 ياغاچلەر تۈبىدە چەمەن - دەرچەمەن،
 سەراسەر تۈزۈپ چەرگە سەرۋۇ سەمەن.
 بىنەخشەكى ئۆز قەددىن ئەيلەپ نىگۈن،
 قەلىلەقدە چادىر شەبى نىلگۈن.
 مەگەر چەرخ ئولۇپ زىبۇ نەزىمىن ئۆزە،
 سالىب ئەكس ئايىنەئى چىن ئۆزە.
 رەياھىنغە كىمىسە ئەدەد تاپمايىن،
 فەرەھبەخش ئەتريغە ھەد تاپمايىن.
 قىلىپ نەرگىس ئۆز غۇنچەسىن بەيزەدار،
 كى كۆزىدە ئەردى رەمەددىن غۇبار.
 رەمەد يوقكى، چۈن قار ئۆزە كۆز سالىب،
 قەرەماق كۆزىنىڭ زىياسىن ئالىب.
 بولۇپ لالەۋۇ سەبزە نەقىشىن گىلىمىم،
 شۇ كۈفە تۈكۈپ ئۇل گىلىمىم ئۆزۈرە سىم.
 مۇلەۋۋەن زۇجاچە نىشانى بولۇپ،
 كۆك ئەيۋاننىڭ تابەدانى بولۇپ.
 بۇ گۈلشەن ئىچىندە فەزايى ۋەسسە،
 فەزا ئورتاسىدا بىنايى رەفئە.
 قىلىپ پاسانغە دەمسازلىق،

چۇ ئۇل يەل يېتىپ خەسدەك ئەل قوزغالىب.
 بەلايىكى چەرخى قەدىمىي نەھاد،
 بېرە ئالمايىن بىر ئۇنىڭدەكنى ياد.
 سكەندەرغە خاقان ياساب پېشكەش،
 توقۇز بويىلە تۆھفەكى شەرھ ئولدى خوش.
 بۇلەر چۈن سەراسەر مۇھەييا بولۇپ،
 ياناچىن شاھى مەجلىس ئارا بولۇپ.
 ياساب بىر ئەجەب بەزمى ئالى ئاساس،
 تەكەللۇققە ئەقل ئاندا تاپماي قىياس.
 ئۇلۇغ خەيلىنى رەھشۇناس ئەيلەبان،
 شاھ ئېھزارىنى ئىلتىماس ئەيلەبان.
 شاھ ئالىغە چۈن مۇلتەمەسلەر يېتىپ،
 ھەدىسىن ئۇنىڭ يەر ئۇيۇپ، ئەرز ئىتىپ.
 قەبۇل ئەيلەبان سۆزىنى دارايى دەھر،
 راۋان ئاتلانپ ئەيلەدى ئەزمى شەرھ.
 تۆشەپ ئەردى خاقانى خۇرشېد تاج،
 ئۆزى قەسىردىن راست تابىر ياغاچ.
 سكەندەر يولى ئۆزۈرە دىبايى چىن،
 كى پىنھان بولۇپ ئەردى سەھرايى چىن.
 ھەر ئون گامدە بىر نىسار ئەيلەبان،
 دۇرۇ لەئىلىنى خاكسار ئەيلەبان.
 يولى ئۆزۈرە ئانچە تۈكۈپ مۇشكىناپ،
 كى ئەل تۈتىمالىققە تاپماي تۇراب.
 ئەل ئۇل مۇشك ئۆزە چۈن بولۇپ رەھنەۋەرد،
 تۈتۈپ مۇشكىدىن كۆك يۈزىن تىيرە گەرد.
 بۇ ھەشەت بىلە خۇسرەۋى تاجۇ تەخت،
 كىرىپ چىن دىيارىغە فەرخۇندە بەخت.
 كۆرۈپ ئويىلە شەھرىكى، چەرخى كۇھۇن،
 ئوقۇپ مەسلىغە ئايەتى «لام يەكۈن».
 جىنانئەش ھەۋالىيۇ باغى ئۇنىڭ،
 نى پەيدا ئۇچى، نى قىراغى ئۇنىڭ.
 بېزەپ تامۇ تاشنى ئايىن بىلە،
 مۇسەۋۋەر بارى ھۈللەئى چىن بىلە.
 كۆرۈپ ئانچە ئاراكى، كۆز كۆرمەيىن،
 كۆڭۈل ھەم تەخەببۇلغە كەلتۈرمەيىن.

چۈ قەسر ئولدى جەننەت كىنى بېقۇسۇر،
 خۇد ئەردى مۇھەببەت شەرابەن تەھۇر.
 چۈ مەئۇلدىن تەبىئ تاپتى فەرە،
 كۆكۈل ئەيلەدى مەيلى چىنىي قەدەھ.
 راۋان قوپتى بىر شوخى چىنىي سىرشت،
 مەلاھەت ئارا رەشكى ھۆرى بېھىشت.
 ئۆزى ئىچتى ياقۇنى ئەھمەر سۈبى،
 ۋەلى شاھغە تۇتتى كەۋسەر سۈبى.
 راۋان ئىچتى دارايى دەۋران داغى،
 نى دارايى دەۋرانكى خاقان داغى.
 چۈ ئەۋرۈلدى ئۈچ - تۆرت دەۋرى نىشات،
 پەدىد ئولدى ئەل كۆڭلىگە ئىنىمىسات.
 قەدەھ سالىدى ئەھباب مەغزىغە شور،
 ھىجابۇ ھەيا رەنىنى كەلتۈردى زور.
 غىنا ئەھلى ھەريان ناۋا تۈزدىلەر،
 ناۋا سازلىغ رەسمى كۆرگۈزدىلەر.
 قىلىپ جىلۋە ھەر ساقىيىنى مەھجەبىن،
 ساچىپ ئەنبەرىن زۇلغىدىن مۇشكى چىن.
 بولۇپ ھۇشۇ فەھم ئەھلىغە گۇفتۇگوي،
 مەي ئالغانغە ھۇشنى تۇشۇپ ھاي - ھوي.
 ئىكى شاھ بىر - بىرگە ئەيلەپ نىياز،
 تەكەللۇم قىلىپ ھەر بىرى دىلنەۋاز.
 بۇ ئۇنىڭ قاشىدە قۇلاغىن تۇتۇپ،
 مۇنۇڭ ئۇل ئۆپەرگە ئاياغىن تۇتۇپ.
 بۇ ئەيلەپ ئۇنىڭ سەدقەسى مۈلكى چىن،
 ئۇل ئەيلەپ مۇڭا سەدقە رويى زەمىن.
 يوق ئۆلكىم ئىكى شاھغە بۇ رەسمى خاس،
 ھەر ئىككىگە بىر - بىر بىلە ئىختىساس.
 چۈ ئىچمەك ئۇلۇس رەسمى رايبى بولۇپ،
 گەزەك بارچە خانى خىتايى بولۇپ.
 ئالىپ چەرخ ئەتباقى ھەردەم سەبەق،
 نى يەڭلىغ بولۇرنى تەبەق - بەرتەبەق.
 يەشىل خانلەرۇ قۇرسى لىمۇ بارى،
 كەۋاكىب بىلە چەرخى مەنۇ بارى.
 بولۇپ ئويىلە بەزمىكى چەرخى بەلەند،

زۇھەل بىرلە ھەر شام ھەمرازلىق.
 بىيىكراق فەلەك قەسىرىدىن پايسى،
 رەۋاقتە تۇشمەي بۇلۇت سايسى.
 ياغمىدىن ئۇنىڭ تامى نەم كۆرمەگەن،
 چاقىن شوئىلە تاقىغە يەتكۈرمەگەن.
 مۇزەھەب قىلىپ ئۇنى باشتىن - ئاياق،
 ئەگەر رەھبە، گەر بۇرچ، گەر خۇد رەۋاق.
 بىساتىداغى خىشتى چىنىي سىرشت،
 مۇسەممەن ياساپ چىنى ئەنداقكى خىشت.
 چۈ چىنىي بولۇپ فەرشى كاشى ئۇڭا،
 بولۇپ نەقىش مەتنۇ ھەۋاشى ئۇڭا.
 بارى خىشت ئۇڭا چىنى ئايىن بولۇپ،
 سەفا ئىچرە ئايىنەنى چىن بولۇپ.
 ئىچى قەسىرنىڭ سەربەسەر زەرنىگار،
 ئەشەك بارچە زىننەتدە گەۋھەر نىگار.
 كېلىپ بارچە نەققاشى چاپۇك قەلەم،
 بەسى ۋەقت ئۇرۇپ كىلكى مانىي رەقەم.
 تاپىپ نەقىش قاتۇنۇ ھەنجارىنى،
 مۇسەۋۋەر قىلىپ تۆرت دېۋارىنى.
 مەۋازىئە ئۇڭا ھەر بىرى نەقىشى چىن،
 دىمە نەقىشى چىنىكىم، بېھىشتى بەرىن.
 بۇ قەسىر ئىچرە تەختى سىپەھر ئېھتىرام،
 ياساپ شاھ ئۇچۇن ئاندا ئالىي مەقام.
 سەكەندەرگە خاقانى مېھمانپەرەست،
 بۇ ئالى سەرىر ئۆزۈرە بەردى نىشەست.
 ئاڭا داغى ئىسكەندەرى تەختىگر،
 ماكان ئەتتى ھەم ئۇشۇ ئالىي سەرىر.
 ئاناۋۇ ئوغۇل يەڭلىغ ئولتۇردىلەر،
 نىشاتۇ تەرەب بەزمىنى قۇردىلەر.
 بارى ئولتۇرۇر ئەلگە ھۆكۈم ئەتتى شاھ،
 كى يەرلىك يېرىن قىلغاي ئارامگاھ.
 سۇكۇن تاپىپ ئەۋۋەل كۇلاھدارلار،
 ئۇلاردىن قويمىراق سىنپاھدارلار.
 يەقىنراق تۇتۇپ ھىكىمەت ئەھلى جۈلۈس،
 فىلاتون، ئەرەستۇۋۇ فەرفورىيۇس.

بولۇپ زىيىنەتۇ زېمىدىن بەھرەمەند. يىمەككە ئۇلۇس مەيلى بولغاندا فاش، گەزەك ئورتەدىن چىقتى، تارتىلدى ئاش. قايۇ ئاشكىم، يەر يۈزىن خان تۇتۇپ، ۋەلې خاننى نېمەت يۈز ئەلۋان تۇتۇپ. نې دە، ئۆلچە ئۇل خان قىياسى ئىدى، كى توققۇز مىڭ ئاتنىڭ ئۇچاسى ئىدى. يانا قويغە يوق ئەردى ھەددۇ ھىساب، كى يۈز مىڭ دىسەم بولغاي ئۇل ئىنتىخاب. مۇڭا لايىقى ئاڭلا ئوشاق ئاشىنى، كى كۆرمەك ئۇيۇردى فەلەك باشىنى. چۇ تارتىلدى بۇ نەۋدۇ بېھەد تەئام، كى تاپتى تەمەتتۇد بارى خاسۇ ئام. راۋان تەختىدىن تۇشتى خاقانى چىن، قويۇپ تەخت ئۆزە شاھى مەسەد نىشىن. تەۋازۇد بىلە چىن شاھى تۇردى خۇش، شاھ ئالگە سۈزلەتگەلى پېشكەش. ھىسابىن بىتىپ شاھ سەرى كەتتىلەر، ھەمۇل دەۋلەت ئەركانى ئەرز ئەتتىلەر. چۇ ئەرز ئولدى، خاقان يۈكۈندى راۋان، يۈكۈندى يانا خۇسردى نەۋجۇۋان. توقۇز - توققۇز ئۆتكەردىلەر بارىنى، ئۇنىڭدەككى ئەيلەبەن ئىزھارنى. كۆرۈپ تۆھفە ئۇل نەۋدۇ بارى گۈزىن، دىدى شاھ خاقانغە كۆپ ئافەرىن. چۇ ئۆتكەردىلەر بارچەسىن خەيل - خەيل، شاھ ئۇل ئىككى نادىر سەرى قىلدى مەيل. بىرى ئۇل خۇتەنزادى مەھرۇ ئىدى، يانا مەھۋەش تۇرفە كۆزگۈ ئىدى. راۋان بولدى خاقانى خۇرشېد راي، بۇ ئىلگىدە ئايىنە، ئۇل بىردە ئاي. شاھ ئالغە كەلتۈردى كۆزگۈنى ھەم، نې كۆزگۈكى، مېھرى دىلجۈنى ھەم. چىقىپ تەخت ئۆزە ئولتۇرۇپ شاھ ئىلە، دىدى كۆزگۈ ۋەسنىنى دىلخاھ ئىلە.

شاھ ئۇل كۆزگۈدىن بولدى كۆپ شادمان، ئۇڭا قىلدى مەشغۇللۇق بىر زامان. ئۇنى ئەھلى ھىكمەتقە كۆرگۈزدى ھەم، بەسى سۆز ئۇنىڭ بابىدا تۈزدى ھەم. قولدىن بۇ كۆزگۈ يىراق كەتمەدى، كى كۆزگۈ چىرايلىغىنى ياد ئەتمەدى. گاھى قىلدى ئېھساس قىسمىن ئۇنىڭ، گاھى فىكر قىلدى تىلىسىمىن ئۇنىڭ. چۇ قىلدى قۇياش كۆزگۈسى يۈز نىھان، يانا زەنگى زۈلمەتقە قالدى جاھان. قەدەھ ئىچمەدى شاھى ھىكمەتپەرەست، كى مەزمۇم ئېرۇر بولماغى شاھ مەست. مىنىب ئاتقە مەيلى ئەتتى ئوردۇ سارى، قۇياش ئويىلەكەم چەرخى مىنۇ سارى. قويۇپ بولدى خاقان داغى ھەمراھى، بولۇپ ھىغزىدە ھەم ئاتا، ھەم راھى. سىپاھىغە چۇن شاھنى يەتكۈردى بات، يەر ئوپتىيۇ ئۆز شەھرىغە سۈردى ئات. سىكەندەر تۇشۇپ ئىستەدى جامى مەي، يانا لەھزەئى سالىدى سۆھبەتغە پەي. چۇ خاقانغە ئۇل بەزمۇ ئايىن بولۇپ، سىكەندەر سۆزى بارچە تەھسىن بولۇپ. كىتۇر ساقى، ئۇل كۆزگۈنى روبەروي، كى كافۇر تەبە ئولغا يۈ مەكبوي. دىماغىمدە چىن مۈلكى سەۋداسدۇر، بۇ يەڭلىغ مەي ئۇنىڭ مۇداۋاسدۇر. مۇغەننىي، ئۇلۇغ يېر ناۋاسنى تۈز، پىنجىر كۆككە پىمپا ساداسنى تۈز! مېنى بىر ناۋا بىرلە خۇشھال قىل، جاھان فىكرىدىن فارىغۇلبال قىل! ناۋايى، ئىچىپ مەي، ئېشىتىگىل سۇرۇد، كى بەس بىمۇفادۇر سىپەھرى كەبۇد. كى خاقانغە گەر جۈز جەفا قىلمادى. سىكەندەرغە داغى ۋەفا قىلمادى.

زىياپەت باغىنىڭ سەرۋىدىكى ئازادەلەرى بايىداكىم غۇنچىدەك خىزمەت كەمىرىن چۈست باغلاپ كەلدىك، ئاچۇق يۈز بىلە خان كەرەملەردا ھەم ئاچۇقدۇرۇرۇ؛ قوناقلىرى ئەگەر قۇمرى بولسۇن ۋەگەر بۇلبۇل كىم ھەر بىرى ئۆز خەۋەر ھالىغە كۆرە ئەنئەنەت تاپارلار ۋە ئۇلار ئەقرا تىمىمەلەسدەن مۇئەررادۇرلار ۋە مۇفرىت ئىشتىھاسىدىن مۇبەررا

(زىياپەت بېغىنىڭ سۇۋادان تىرەكتەك نوچىلىرى توغرىسىدا توختىلىپ ئۆتىمىز: بىز بۇ باغدا خىزمەت كەمىرىنى ھەرقاچان غۇنچىدەك چاققان باغلاپ كەلدۇق، چىرايمىز ئوچۇق ۋە سېخى داستانلىرىمىزمۇ ئوچۇق بولدى؛ مېھمانلىرىمىز مەيلى پاختەك بولسۇن ۋە يىكەسى بۇلبۇل، ھەرقايسىسى ئۆز ھالىغا كۆرە يورۇقلۇق تېپىپ كەلدى؛ ئۇلار ئۆزلىرىمۇ بەكمۇ ئار- تۇق تويۇپ كېتىشتىن ۋە ھەددىدىن تاشقىرى ئىشتىھادىنىمۇ خالى بولدى)

ئەگەر بولسا مېھمانى شاھ، ئەرگادا، قىلىپ مەزبانلىق تەرىقىن ئادا. يوق ئۆلكىم شاھ ئالدا قويغاي كولاچ، گاداغە قۇرۇق نانۇ ياۋغان ئوماچ. تافاۋۇت كۆرەر بولسا خۇد باك يوق، ۋەلى ئۇڭا شەھرۇ مۇڭا خاك يوق. گەر ئۇل سەرۋەرۇ بۇ سەرەفگەندەدۇر، ۋەلى ئىككىسى تەڭرىگە بەندەدۇر. بەسا، كۆز پۇشتى، پاراكەندە ھال، بويىدا چۇ بولغاي ئىپى ئەسكى شال. كى بولغاي كۆڭۈل مۈلكىنىڭ شاھى ئۇل، نىھانى كۆڭۈل رازى ئاگاھى ئۇل. سىپەھرى زەبەردەست ئۇڭا زېرەست، كۆرۈب ھىممەتى چەرخى ئەئلانى پەست. كى گەر شاھغە فەھم ئولسا ھالى ئۇنىڭ، باشى ئەيلەگەي پايىملى ئۇنىڭ. كىشى قىلسا بولغايىمۇ تەھقىر ئۇنى، كى ھەق ئەيلەمىش بولسا تەۋقىر ئۇنى. بەس ئەۋلا بۈكىم ھەرقاچان ئەھلى راز، ئاچىپ بەزى ئۆيىن بولسا مېھمانناۋاز. چۇ ئەل بارچە سۈرەتدە پىنھان ئېرۇر، خىرەد ئۇنى ئاڭلاردا نادان ئېرۇر. مۇۋاسا كۆزىن ھەر تەرەق ئاچسا كەك، ھەمۇل كۆز بىلە بارچەنى كۆرسە تەك.

خوشا ئۆلكى، جۇز بەزىل پېشە يوق، جاھان بارۇ يوقىدىن ئەندىشە يوق. زامان ئىچرە تاپىپ ئۆزىن مېھمان، ئۇڭا مېھمان بارچە ئەھلى زامان. كىشىكەم ئۇڭا مېھمانلىق قىلىپ، بۇ ھەم جان بىلە مەزبانلىق قىلىپ. چۇ مېھمان يېتىپ، رۇن كىشى قاچمايىن، بەل ئۇل بولمەيىن، روزەسىن ئاچمايىن، خەلىلۇللاھ ئاسا ئاچىپ خانى بەزىل، قەمەر قۇرسىدەك سىندۇرۇب نانى بەزىل. نېچەكىم تەئامى كېلىپ نوشى بەھەر، كېلىپ مېھمانسىز مەزاقغە زەھەر. ۋەگەر كەلسە مېھمان، قۇرۇغ نان ئاڭا، بولۇب قۇرسى خۇرشىد رەخشان ئاڭا. بۇرۇن لۇتقى بېھەددۇ پايان قىلىپ، ئاچۇق يۈز بىلە خۇلقۇ ئېھسان قىلىپ، يۈزى مىسلى گۈلبەرگى خەندان ئاچىپ، يانا ئالدا گۈل كىبى خان ئاچىپ. نېچۈك گۈلدە گۈلبەرگى خەندان تولا، بۇ خان ئىچرە گۈلبەرگىدەك نان تولا. چۇ مېھمان ئۇزاتىپ قولىن خانىغە، قويۇپ مەزبان مىننەتسىن جانىغە. بۇنى تاكى تويغارمايىن، تويمايىن، ئىلىك چەكمەي ئۇل، بۇ ئىلىك قويمايىن.

قۇياش دەككى كۆرگۈزسە رۇخسارنى،
 سالۇر تەڭ جاھان ئۆزۈرە ئەنۋارنى.
 ئەگەر قەسىرى زەررىن ئېرۇرگەر بۇزۇق،
 بارابەر قىلۇر پەرتەۋىدىن يارۇق.
 يوق ئول شەمەندەككىم فۇرۇزەندەدۇر،
 چۇ پەرۋانەغە يەتتى سۇزەندەدۇر.
 نېتاك گەر ئۇنىڭ فىئلى پاداشغە،
 يېتەر ھەر زامان تىغ ئۇنىڭ باشغە.
 بۇلۇتدەك سەخالىق كېرەك مېزبان،
 كى تەڭدۇر ئۇڭا مەرز ئىلە مەرزبان.
 قاچانكىم ساچار دۇررى ئەھساننى،
 جاھان شورەزارۇ گۈلىستاننى.
 سەخا يامغۇرى بىرلە سېراپ ئېتەر،
 نې سېراپ، خەرقى دۇرى ناب ئىتەر.
 يوق ئانداقكى، يەلكىم ئېرۇر خاكروب،
 قاچان دەشت ئارا بولسا خاشاكروب.
 قىلۇر يەر يۈزىن خارۇ خەسدىن خەلا.
 تامامىن چۇقۇرلەرغە ئەيلەر تولا.
 بۇ ئەفئالدىن قىلمىش ئۇنى قەدەر،
 سەبۇكسارۇ سەرگەشتەۋۇ دەربەدەر.
 ساڭاكىم ئېرۇر بەزل قىلماقتە تەۋد،
 مۇنى ئاڭلاكىم ئۇل ئېرۇر نېچە نەۋد.
 بىر ئۆلكىم كىشى بولسا مېھمان ساڭا،
 قىلىپ سەيلى ئىسراف تۇغيان ساڭا.
 يوق، ئايىنى ئىززەتتە زالىغ ئۇچۇن،
 كى شۆھرەت بىلە خۇدەنەمالغ ئۇچۇن.
 بىراۋ ئالىغە خان چۇ كەلتۈرگەيسەن،
 كىشى بىر، ۋەلې ئون قوي ئۆلتۈرگەيسەن.
 پايپەي ئەسەپقۇرنى ئەيلەب راۋان،
 يىمەككىدىن بولۇب ئاجىز ئۇل ناتەۋان.
 ئۇڭا سەن يىدۈرمەك ئۇچۇن سۆز بىلە،
 تىكىپ كۆزكى، ئۇنى يېپان كۆز بىلە.

ئۇنىڭ ئالىغە ھەر تەبەھكىم يېتىپ،
 ھەمۇل ئاش تەئىمىنى تەررىق ئېتىپ.
 بارىن ئۇل يىسۇن دەب بۇ ئەۋساق ئېرۇر،
 بۇ بېداد قىلماق نې ئىنسانى ئېرۇر؟
 ئۆيۈڭ شەيخ لوقمان مازارى ئىمەس،
 سېنى كىمە ئۇل بۇقۇئە شەيخى دىمەس.
 خۇدا مالغە قىلماق ئىسراف نې،
 جۇنۇن ئەھلەدەك مۇنچە ئىتلاق نې؟
 نى قىلمىش بۇ مېھمانكى ئۆلتۈرگەيسەن،
 ئۇڭا يالبارىب زەھر يىدۈرگەيسەن؟
 نى بىر زەھر، ھەرلوقىما بىر زەھرى ناب،
 ۋەلې لوقىماغا كىمە تاپماي ھىساب.
 بۇ يەڭلىغ زىيافەت بەسې شۇم ئېرۇر،
 خىرەد ئەھلى ئالىندا مەزمۇم ئېرۇر.
 يانا بىر بۇ كىم ھەرقاچان كەلدى زەيىق،
 ئۇڭا قىلغايىسەن بەرمەيىن تۆئمە ھەيىق.
 مۇسافىر ئىچىن كۆيدۈرۈب ئىشتىھا،
 ۋەلې يوق سېنىڭ بوخۇڭگە ئىنتىھا.
 راۋا كۆرمەگىڭ ئۇڭا مەھرۇملۇق،
 ئېرۇر بۇرناغىدىن بەتەر شۇملۇق.
 بۇدۇردە ئىبكىم ياخشىدۇر، گەر يامان،
 كى بولغاي سېنىڭ خانىگە مېھمان.
 بۇرۇن لۇتىق بىرلە تەرەبناك قىل،
 نې ئىسراف قىلغىل، نې ئىمساك قىل.
 يىمەككە ئۇڭا ھەرنە دەرخور ئەسا،
 ساڭا داغى نىكىم مۇيەسسەر ئەسا.
 ئاچۇق يۈز بىلە چىقى ئۇنىڭ قاشىغا،
 ۋەلې ئىستەمە مۇزد پاداشىغا.
 زىيافەت بۇ نەۋد بولسا ئايىن ساڭا،
 كېرەك مېزبانلىقتا تەھسىن ساڭا.
 بۇ يەڭلىغ كىشى مېزبان كەم دۇرۇر،
 ئەگەر بولسا دانايى ئالەم دۇرۇر.

بەھرام گورھىكايمەتەم ئۈچ ئالاچۇق ئەلىمگە مېھمان بولدى، ئەكىكىسى ئەفرات ۋە تەفرىت كۆر-
 گۈزۈب مۇئاتەب ۋە مەنئۇن بولدىلەر ۋە بىرسى ئادالەت تەرىقىدىن قارۇن
 (بەھرام گور توغرىسىدا ھىكايە: ئۇ ئالاچۇق ئەلىمدە ئۈچ ئادەمگە مېھمان بولدى؛ ئۇلار-
 دىن ئەكىكىسى سۇستىلۇق كۆرسىتىپ، تەنە-مالامەت ئاستىدا قاندى، بىرسى ئادالەت يولداقارۇن بولدى)

ئېرۇر نەقىلىكىم، شاھ بەھرامى گور،
 مەگەر سەيد ئۈچۈن سۈردى بىر كۈن سۇتۇر.
 ئۇل ئاۋ ئىچرە تۈشتى سېھىدىن يىراق،
 ئۇنى بىر قۇلان سالدى ئەلدىن قىراق.
 چاپىب ئېردى كۆپ شاھى سەھرانەۋەرد،
 ئىكى - ئۈچ ئالاچۇق ئارا يەتتى فەرد.
 شاھى دەشتىپىما بەسى ئاچ ئىدى،
 بەغايەت يىمەكلىككە مۇھتاج ئىدى.
 ئۇل ئۆيلىلەر قاشىدا ئىدى بىر دەرەخت،
 تۈشۈب سايەغە شاھى فەرخۇندە بەخت.
 دىدى ئۇل خالايمىققا تۈشكەن زامان،
 كى: سىزگە ئېرۇرمەن بۇ دەم مېھمان.
 بولۇك ماھەزەر بىرلە مېھماننەۋاز،
 كى ئۇندىن نەۋا تاپقاي ئەھلى نىياز.
 ئۇل ئۈچ ئۆي ئېلىدىن بىرى دۇن ئىدى،
 ئەگەرچى تەمەۋۈلدە قارۇن ئىدى.
 نىكىم شاھ دىدى، قىلىمادى ئىلتىقات،
 يانا بىرگە ئىسرافى ئېردى سىقات.

ئىسكەندەرنىڭ ھۈكەما ئىتتىپاقى بىلە ئەلەك رازى پىنھانى بەسپۇۋ ئالەم رازى نەھانەسىنى
 زاھىر فەيداۋۇ رەۋشەن ۋە ھەۋەيدا قىلمۇرخە سۇتۇرلاب خۇرشىد تاب ۋە سۇرائات مېھىر
 سەفاسى تەسىنى قىلغانى ۋە بۇ ئەكى تۆھنەئى مېھىر مەسالدىن خاتىرجەمە قىتىپ يانا ئەكى
 مەھۋەش مېھىرى جامال ۋەسالىغە راغىب بولغانى ۋە ئۇل بابدا سۇر يەراغىن ۋە سەرۋەرزەم-
 تاراقىن مۇھەببە قىلمىب سىمپېھىر بەرىندىك ئەلۋانىسى رەۋشەننىڭ نورىدىن مەيمىز تولغانى ۋە
 مېھىرناز پەرتەۋىدىن يارۇتقانى

(ئىسكەندەرنىڭ دانىشمەنلەر ئىتتىپاقى بىلەن ئاسمان گۇمبىزى ۋە ئالەمنىڭ بارلىق يو-
 شۇرۇن سىملىرىنى ئاشكارىلاش ۋە روشەن ئايان قىلمىش ئۈچۈن، قۇياش ۋە يۇلتۇزلارنىڭ يۈك-
 سەكلىمىنى ئۆلچەيدىغان ئەسۋاپ (سۇتۇرلاب) ھەم قۇياش يورۇغلىغىنى كۆزىتىدىغان ئەسۋاپ
 كەشىپ قىلغانلىغى؛ بۇ قۇياشنىڭ پارلاق ئەكىكى تۆھمىدىن خاتىرجەم بولۇپ، ئاندىن قۇياش
 جامالىلىق، ئاي يۇزلۇك ئەكىكى جانانىنىڭ ۋەسالىغا مايىل بولغانلىغى؛ شاتلىق - بەزىم تەييارلىغىنى
 ئىشلەپ، ئاسمان كەبى يۈكسەك تۇرلۇك ئەدەپ - قائىدىلەر بىلەن ئۇلار تەرەپكە يول ئالغانلىغى
 ۋە مېھىرنازنىڭ پارلاق نۇرىدىن يورۇپ كەتكەنلىكى)

كى ھەيرەتدە يوق ئەردى قانۇن ئاڭا.
 چۈكۈپ سالدى فىكرەت ئارا ھەيرەتى،
 بۇ ۋادى سارى چەكتى باش فىكرەتى.
 كى: بۇ بىر تىلسىمى دۇرۇر تۇرغە ساز،
 ياساغان بىلىپ ھىكمەت ئەھلى بۇ راز.
 مېنى داغى دارايى چەرخى بەلەند،
 چۇ ھىكمەت بىلە ئەيلەمىش بەھرەمەند.
 يانا خىزمەتدە نېچچە يۈز ھەكىم،
 بارىنىڭ سۆزى پاكۇ رايى سەلىم.
 بىلىك بابىدا ھەر بىرى ئالەمى،
 فەلەك رازى ئەشكالغە مەھرەمى.
 بۇ كۆزگۈكى سالىمى تۈز كۆرگۈزۈر،
 ماڭا ئۇندا يۈز فىكر يۈز كۆرگۈزۈر.
 نىدىن مەن داغى ئەھلى ھىكمەت بىلە،
 بارىپ چارە كەينىگە ھىمەت بىلە.
 تەئەمىل قىلىپ، غەۋرىغە يەتمەيمىن،
 تىلىم ئاندىن ئارتۇغ پەددى ئەتمەيمىن.
 تىلەب دانىش ئەھلىن ئېلىدىن نۇھۇفت،
 بۇ مەئىندە كۆپ قىلدى گۇفتۇ شۇنۇفت.
 دۇئالار قىلىپ مۇتتەقىق ئۇل گۇرۇھ،
 دىدىلەركى: ئەي شاھى گەردۇن شۇكۇھ!
 قاچانكىم بۇيۇرساڭ بۇ يەڭلىغ تىلىم،
 بۇ بىر ئەمىر ئەرۇركىم، ئەرۇر بىزگە قىسىم.
 تە ئەمىل بىلە ئەيلەبان ئىتتىپاق،
 قىلالى ئىش ئاندىن بەسى ياخشىراق.
 ھەمۇل ھىكمەت ئەھلى بولۇپ ئىككى خەيل،
 راۋان قىلدى ھەر خەيل بىر ئىشگە مەيل.
 فىلاتۇنۇ سۇقرات ئولۇب بىر تەرەفى،
 ئەرەستۇۋۇ بۇقرات ئولۇب بىر تەرەفى.
 ئۇلار سارى ھۆرمۇس، بەلىناس ھەم،
 بۇيان ئەرشىمدۇس تۇتۇب پاس ھەم.
 بۇيان ئىككى يۈز، ئۇل تەرەفى ئىككى يۈز،
 دىبان كېچە - كۈندۈز بۇ مەئىندە سۆز.
 ئۇلاردىن دەنادەم شاھى نامۇەر،
 بولۇپ ھىكمەت ئايىنىدە بەھرەۋەر.

بۇ، چىنىي نىگارنىش گۇزارەندەسى،
 ئېرۇر بۇ گۇزارىش نىئارەندەسى.
 كى خاقان چۇ بولدى سىكەندە رەپەرەست،
 سىكەندەرگە چىن ئىچرە بولدى نىشەست.
 يىتىب ئەردى قىش مەۋسىمى داغى تۇش،
 ئەمەس ئېردى بىر سارى مۇمكىن يۈرۈش.
 يانا ئېردى خاقانغا بېھەد ھەۋەس،
 ھەۋەس دېمەكسىم، كام ئىلە مۇلتەمەس.
 كى شاھ چىندە ئارام تۇتقاي بۇ قىش،
 تەنەئۇم قىلىپ، جام تۇتقاي بۇ قىش.
 شاھ ئالىغە چۈن ئىلتىماس ئەيلەدى،
 شاھ ئۇنىڭ ھەدىسىنى پاس ئەيلەدى.
 بۇ ئىشگە تۇتۇب تەبىئى دانىشۇەرىن،
 تۇرۇب قىلدى قىشلاق چىن كىشۇەرىن.
 گەھى ھەمەنەفەس ئېردى خاقان بىلە،
 قۇياش ئويلىكەم ماھى تابان بىلە.
 گەھى سەيد ئىشنى ئىختىيار ئەيلەبان،
 يۈرۈب چىن كىيىگىن شىكار ئەيلەبان،
 گەھى رۇدۇ مەي بىرلە مەجلىس تۈزۈب،
 ئىچىپ مەي، نىشاتۇ تەرەب كۆرگۈزۈب،
 گەھى ھىكمەت ئەھلى بىلە رايىزەن.
 بولۇپ ئىلىمۇ ھىكمەتدە ئۇستادى فەزە.
 ھەمۇل كۆزگۈكىم چەكتى خاقان ئاڭا،
 بولۇپ ئەردى ئاسايىشى جان ئاڭا.
 قاچان تەخت ئاڭا بولسا ئارامگاھ،
 كى ئۆز دادىن ئىستەر ئىدى دادخاھ:
 تۇتار ئەردى ئۇل كۆزگۈنى روبەرە،
 قىلىپ ھۆكۈم ئايىنەئى راستگو.
 بۇ ھالەتدە ھەلرەت يېڭىپ شاھنى،
 يانا ئۇل سۇرۇكى دانىش ئاگاھنى.
 قاچانكىم تۈزۈب بەزمى شاھانە ھەم،
 ئاراغا سالىپ كۆزگۈنى يانا ھەم.
 ھەمۇل فىئىلىنى ئاشىكار ئەيلەبان،
 كى بەدمەستىنى شەرمىسار ئەيلەبان،
 شاھ ئەنداق بولۇپ ئەردى مەقتۇن ئاڭا،

سكەندەر تۈزەتكەن سۈتۇرلابدەك،
 قىلىپ شاھ مەسنەد ئۆزە بەزم فاش،
 شەرەف بۇرچىدىن ئۇل سىغەتكىم قۇياش.
 سەرر ئۆزى ياندا خاقانى چىن،
 ئىكى سارى كۆپ شاھى مەسنەد نىشىن.
 تۈزۈپ بارگاھ ئىچرە شاھانە بەزم،
 قىلىپ تەھنىيەتدىن تەنەئۇمغە ئەزم.
 بۇ ھالەتدە كىرىلەر ئۇل ئىككى خەيل،
 بارى قىلدىلەر تەخت ئالغە مەيل.
 بارى ئىلىم ئارا بەختى سەرمەد كىبى،
 تەجەردۇدە ئەقلى مۇجەررەد كىبى.
 سكەندەر قىلىپ بارچەغە ئېھتىرام،
 سەرر ئالدا خاس قىلدى ماقام.
 چۈبەزم ئىچرە ئولتۇردىلەر ئۇل گۈرۈھ،
 خەلايىققە يەتتى ئۇلاردىن شۇكۇھ.
 ماقام ئىچرە چۈن زاھىر ئولدى سۈكۈن،
 سالىب باش قوبىيى مىسلى چەرخى نىگۈن.
 ۋىقار ئۆزى بىر دەم چۇ ئولتۇردىلەر،
 سۈتۇرلابۇ كۆزگۈنى كەلتۈردىلەر.
 قىلىپ ئەرز ھەرقايسى تىمسالىنى،
 ئايان ئەتتىلەر ھەر بىرى ھالىنى.
 بىرىدىن ئايان بولدى ئەفلاك ئىشى،
 يانا بىرىدىن ئەرسەئى خاك ئىشى.
 بىرىدە توقۇز چەرخ تەقسىم ئولۇپ،
 بىرىدە ئايان يەتتى ئىقلىم ئولۇپ،
 چۇ خاقانغە فەھم ئولدى ئۇل ئىككى ھال،
 تەھەببۇر ئوتى ئەيلەدى گۈنگۈلال.
 ئايان ئەيلەدى شاھغە ھەمدۇ سەنا،
 دىبان ھەمدى، بۇ نوكتە سۇردى يانا،
 كى: شاھ سەن كەبى كۆرمەدى چەرخى پىر،
 كى نې تاج سەنسىز كېرەك، نې سەرر.
 مۇلازىمىلەرنىڭ داغى لايىق ساڭا،
 بىلىك ئىچرە بارى مۇۋافىق ساڭا.
 ئەمدى ئالەم ئەھلى كىبى زاتىڭىز،
 كى ئالەمدىن ئۆكسۈلمەسۇن ئاتىڭىز.

رىيازەت بىلە ئۇل ئىكى خەيل چۈست،
 تاپىپ يەر بىلە كۆك مىسالىن دۇرۇست.
 بىرى بولدى ئالەمدە فىكرەتنەما،
 ۋەلى بىر گۈرۈھ ئەتتى ئەزمى ساما.
 تاپىپ ئەنجۈم ئايىنۇ تەبئىن تامام،
 تىبائى مەۋالدى سىفلىي ماقام.
 مۇۋافىق تاپىپ كەۋكەب ئەنزارىنى،
 ئايان ئەتتىلەر سەنئەت ئىزھارنى.
 فىلىزات ئارا زاھىر ئەيلەپ تىلىسىم،
 مۇدەۋۋەر نەمۇدار ئىتىب ئىككى جىسىم.
 بىرى رويۇ مىسى بىرلە ئاباد ئىدى،
 يانا بىر دۇرەخشەندە پۇلاد ئىدى.
 ئۇلاردىكىم ئۇل روي تاپتى گۇداز،
 بولۇپ ئەردى بارى سۇنۇرلاب ساز.
 ئۇلارغەكى پۇلاد ئوترو ئىدى،
 تەمۇدارى گويىكى كۆزگۈ ئىدى.
 سكەندەر بېرىپ ئىككى سارى مەدەد،
 گاھ ئەيلەپ قەبۇل ئىشلەرسىن، گاھ رەد.
 ئۇلاردىن بۇ داغى بولۇپ مۇستەفىد،
 ئۇلار ھەم تاپىپ دەخل مۇندىن مۇفىد.
 ھەمۇل قىشدا ئۇل ھىكمەت ئەھلى نىھان،
 كى ھەربىر ئۇلاردىن ئىدى بىر جاھان.
 ئىكى تۇرقە ھەيئەت پەدىد ئەتتىلەر،
 كى ئالەم ئېلىن مۇستەفىد ئەتتىلەر.
 سۈتۇرلابغە چەرخ ئەشكالى قىسىم،
 ۋەلى كۆزگۈ جىسمى سەراسەر تىلىسىم.
 جاھان مۇلكى ئۇندا بولۇپ جىلۋەئەر،
 كىشىكىم ئۇڭا بولسا سۈرەت نىگەر.
 فەلەك تۇلۇ ئەرزى بىرىدە نىھان،
 بىرىدە ئايان بارچە مۇلكى جاھان.
 ئۇل ئۇلدى سۈتۇرلابى مەخفەنامە،
 بۇ بىر بولدى مىرئاتى گېتىنامە.
 شەرەف بۇرچى تاپقاچ قۇياش كۆزگۈسى،
 كى قىلدى زامان دەفۋ قىش قايغۇسى.
 قۇياش جىرمى بولدى زەرى نابدەك،

ئۇل ئىشىگە كى ھىكمەت ئېلى چەكتى رەنج،
 سىلە تاپتى شاھدىن بەسى مالۇ گەنج.
 مەگەر ئەردى ئۇل گەنج ئىلە مال كەم،
 كى يوناننى قىلدى سويۇرغال ھەم.
 ئاتا قىلدى خاقانى چىن ھەم بەسى،
 گۇھەر بەردى، دۇررى سەمىن ھەم بەسى.
 غەنى بولدى ئۇل نەۋدۇ ئەھلى كامال،
 كى تۇش ۋەقتى ھەر بىر قۇياشتىن مەسال.
 چۇ خۇسرەۋغە ئۇل ئىككى ئىش بەردى دەست،
 نىشات ئەيلەبان بولدى ئىشرەتپەرەست.
 كى مەششاتەئى بەخت كۆلگۈ بىلە،
 ھەمۇل سافۇ رەخشەندە كۆزگۈ بىلە،
 بېزەب گۈلرۇخى جاھۇ ئىقبالى،
 يۈزىندە ياساب زۇلفى ئىلە خالىنى.
 مۇقەۋۋەس قاشىغە چېكىب ۋۇسىمە ھەم،
 قويۇب خال ھەم، سىندۇرۇب كەسىمە ھەم.
 قىلب ھۆرى جەننەتدەك ئاراستە،
 ئىرەم باغدا سەرۋى مەۋخاستە.
 شاھى كامران بىرلە ئەقد ئەيلەگەي،
 جاھان گەنجى مەھرىگە نەقد ئەيلەگەي.
 نىكاھىنى ئەيلەر زامان مۇشتەرى،
 كىم ئۇل چەرخنىڭ كەلدى سەئد ئەختەرى.
 بولۇب چەرخ سۇقراتىغە بەختىيار،
 قىلۇر چاغدا ياخشى نەزەر ئەختىيار.
 تۇتۇب ئىلگىگە ئۇل سۇتۇرلابىنى،
 تاپىپ چەرخ ۋەزىندىن ئەسبابىنى.
 تۇتۇب مېھر سەيرى ئۇچۇن ئىرتىفائ،
 تۇشۇب سوقبەدىن سوقبە سارى شىئائ.
 شاھ ئىقبال ئىلە مەيلى راھ ئەيلەگەي،
 گەرەب نەۋ ئەروسىن نىكاھ ئەيلەگەي.
 كى دارايى دەۋران قىزى رەۋشەنەك،
 كىم ئەردى جامال ئىچرە مېھرى فەلەك.
 ۋەسىيەت قىلب ئەردى دارا نوھوفت،
 كى بۇ شاھ ئىلە بولغاي ئۇ ماھ جۇفت.
 جاھانگىرلىك ئەمىردە ماھۇ سال،

ئەمەس ئەردى شاھىزە مەجالى ۋىسال.
 يانا شاھ مەللۇ قىزى ناز مېھر،
 كى مېھر ئويىلە كۆرمەيدۇر ئەردى سىپەھر.
 شاھ ئۇندىن داغى بار ئىدى كامسىز،
 ۋەلى خاتىرى ئەردى ئارامسىز.
 تىلەر ئەردى جەشنى ئەزم ئەيلەمەل،
 خەلايىقنى غەرقى نەئىم ئەيلەمەك.
 يارۇب رەۋشەنەكدىن شەبىستان ئاڭا،
 بولۇب بارچە ئالەم گۈلىستان ئاڭا.
 يانا ناز مېھر ئولغاچ ئارامى رۇھ،
 كى تاپقاي مۇلاقاتىدىن كامى رۇھ.
 چۇ كۆڭلى پىشۇردى بۇ ئەندىشەنى،
 تىلەتتى گۇرۇھى خىرەد پېشەنى.
 ئۇلار بىرلە بۇ نىكتەدە ئۇردى راي،
 ئۇل ئىشىگە بارى بولدىلەر رەھنەماي.
 كى ھەركىمگە كىم بولسا تاجۇ سارىر،
 ئۇڭا بىر خەلەفدىن ئەمەستۇر گۇزىر.
 چىقاردا بۇ فىرە زەگۇن مەھدىدىن،
 ئەمەس شاھ فارىغ ۋەلى ئەھدىدىن.
 قۇياشكىم قىلۇر مەيىل مەغرىبقە شام،
 ئۆزىگە قىلۇر ئايىنى قايسىم مەقام.
 قۇياش نۇرىچە گەر ئەمەس ماھتاب،
 ئېرۇر ئۇل يارۇغلققا نايىب - مەتاب.
 شەجەر چۇن قىلۇر باغدىن ئىنتىقال،
 ئەگەر ئورنىدا بولسا نەۋرەس نىھال،
 بولۇر ئاقبەت باغ پىرايەسى،
 بېرۇر نەفە ھەم مېۋە، ھەم سايەسى،
 چۇ دانىشۇەر ئەل قەلدىلەر ئىتتىپاق،
 دىدى شاھكىم: ئەيلەسۇنلەر ياراق.
 بارىب دەۋلەت ئەركانى شاھ كامىغە،
 تاپىپ شۇغل ئۇل ئىشقى سەرەنجامىغە.
 نېچە كۈندە بارى مۇھەببەت بولۇب،
 كى چىن كىشۇەرى جەننەتاسا بولۇپ.
 بولۇب ئانچە زىينەتكى چەرخى دەنى،
 ھىساب ئەيلەمەك بولسا مىڭ يىل فەنى.

يۈزىدىن بىرىگە يېتە ئالماغاي،
 مىڭدىن بىرىن شەرھ ئېتە ئالماغاي.
 مۇھەببەت بولۇپ ھەرسىغەت خاستە،
 چۇ ئەسبابى سۇر ئولدى ئاراستە.
 راۋان قىلىدىلەر سۇر بۇنيادىنى،
 بېرىپ ئىشرەتۇ ئەيشىنىڭ دادىنى.
 باھار ئەردىيۇ گۈل ئەرۇسىغە زېب،
 ئەرۇسانە بۇلبۇلغە ئاندىن فېرىپ.
 گۈلۇ سەبزە ئەيىمىدا بولدى توي،
 بولۇپ گۈلشەن ئايىن بىلە شەھرۇ كوي.
 ئاياقچى، كېتۈر جامنى لەب - بەلەب،

كى توي ئولدى ئەيىمۇ ئەيشۇ تەرەب،
 كى بۇ سۇر ئېرۇر ئالەمە فرۇز ھەم،
 خۇسۇسەن ئېرۇر فەسلى نەۋرۇز ھەم.
 مۇغەننىي، تۈزۈپ چاڭگە ۋەزىندە چەك،
 ناۋا چەككى، ھاي - ھاي ئۆلەك، جان ئۆلەك!
 دىسەك سەنكى، جان قەرداشىم يار - يار،
 مەن ئەيتايكى: مۇڭلۇغ باشىم يار - يار!
 ناۋايى، چۇ سەر مەنزىلىك چىنگەدۇر،
 سۇرۇدۇك داشى سۇر ئارا چەنگەدۇر.
 ئايالغۇك نېچە يار - يار ئولغۇسى،
 مېنىڭ يىغلارم زار - زار ئولغۇسى.

يىڭىتلىك باھارىنىڭ خوشلۇغى ۋە باھار يىڭىتلىگىنىڭ دىلكەشلىگىدە گۈل ۋە بۇلبۇلدىك بەرگۈ نەۋا تۈزەماق ۋە يۈز بەرگ مەيىنىڭ نەۋا بەلە نەئىم كۆرگۈزماق ۋە گۈلستان ئەتھالى سەھاب دائىمەسەدىن سۈت ئورنىغە شىرە جانى ۋە سۇۋ ئورنىغە ئابى زىندەگانى روھى بەنا ياققانمىن بەيان قىلماق

(يىڭىتلىك باھارىنىڭ خوشلۇغى ۋە باھار يىڭىتلىگىنىڭ دىلكەشلىگىدە گۈل ۋە بۇلبۇل - دەك خوشال - خورام كۈن ئۆتكۈزمەك؛ مەي خوشاللىغى يولىدا يۈزلەپ نېئىمەتلەر تەييارلىماق ۋە ياش گۈلستانلارنىڭ بۇلۇتلىرى تەقەززاىدىن سۈت ئورنىغا جان شىرنىسى ۋە سۇ ئورنىغا مەڭگۈ تىرىكلىك سۈيى ياغدىغانلىغىنى بايان قىلماق)

جاھان چارباغكى دىلكەش دۇرۇ،
 يىڭىتلىك باھارى بىلە خوش دۇرۇ.
 يىڭىتلىكدە ھەم ئۆتسە لەيلۇ نەھار،
 ئېرۇر ئىشرەت ئەيىامى فەسلى باھار.
 ھەمۇل سەبزە زارى سەرى ئافتاب،
 تەنەئۇم ھەۋاسىغە ئەيلەر شىتاب.
 ئۇنىڭدەككى ئىلگىنى مۇسا سۇنار،
 قوزى تۇتقالى يادى بەيزا سۇنار.
 ئسەر سۇبەدەم رۇھپەرۋەر نەسىم،
 تاپار جان ياغچتا ئىزامى رەمىم.
 بۇ يەل ئسا ئەنقاسىن ئىسبات ئىتەر،
 كى باغ ئىچرە ئەيىايى ئەمۋات ئىتەر.
 باھارى بولۇت پىلدەك بېدەرەك،

قىلۇر جىلۋە ھەريان، بارى پىل رەك.
 رۇتۇبەت ئارا گويى ئۇل خەيلى پىل،
 بولۇپتۇر بارى غەرقى دەريايى نىل.
 گەر ئۇنداق ئىمەس، بەس نېدۇر ئەيت بۇ؟
 كى ھەريان ئۇلاردىن تامار قەترە سۇۋ.
 دىمە قەترەكسىم، پايە باران دىگىل،
 دىمە پىل، ئەبرى باھاران دىگىل.
 چۇ ئەبرى باھارى ساچىپ دۇررى ناب،
 يېتىشتى چەمەن سەھنىغە ئابۇ تاب.
 ئاچىپ يەر رەگىن سەبزەنىڭ نىشتەرى،
 چىقىپ قان كىبى لالەئى ئەھمەرى.
 بولۇپ گويى ئۇل قانغە مەيلى فەساد،
 نېدىنكىم بولۇپ زاھىر ئۇندىن سەۋاد.

نەسىم ئۇنى ھەر يانكى مايدىل قىلىپ،
قىزىل تون بىلە ئەلگە قايىل قىلىپ.
سۇ ئۆزىرە بۇلۇت تىغلى ئەقتار ئىلە،
قىلىپ دەۋرەلەر مەشقى پەرگار ئىلە.
دىمە تىغل، مانىيىكى ئەفزارسىز،
چىكىپ يۈز تۈمەن دەۋر پەرگارسىز.
سەپىدار ئۆزە گۈلكى پەيۋەند ئولۇب،
قەدى سەرۋى گۈلرۇخقە مانەند ئولۇب.
كۆرۈنۈپ چەمەن خۇلدى رىزۋان كىبى،
گۈلۈ سەرۋ ئاڭا ھۆرۈ غىلمان كىبى.
چۇ گۈلزىر ئۆزە ئەبرى نەيسان ياغىب،
دىمە قەترەكسىم، دۇررى غەلئان ياغىب.
ئۆتۈپ بىر - بىرىندىن چۇ بارەندە ئەبىر،
قىلىپ نەئىرە ئەنداقكى غۇرران ھىزەبىر.
غىرىۋىدىن تۇشۇپ باغ ئارا زىلزلە،
چاقىن شەكلىدىن بوينىدا سىلسىلە.
ياغىن قەترەسىن ئابىھەيۋان دىگىل،
ئۇنىڭ تارىنى رىشتەئى جان دىگىل.
نەزاھەتدە گۈلشەن نېچچۈككىم بەھىشت،
يىلى بارچە ئەنئاسى ئىسا سىرىشت.
بۇ پەسىل ئىچرە كىم تاڭ يىملى جان بېرۇر،
بۇلۇت قەترەسى ئابىھەيۋان بېرۇر.
چىقىپ سەبىرە رۇھى نەباتى بىلە،
قىلۇر جىلۋە تاپقان ھاياتى بىلە.
نىشات ئەتمەگەن ئۆلچە ئىمكىنى بار،
گۇمان قىلماغىلىكىم ئۇنىڭ جانى بار.
بۇ چاغ ئەتمەگەن ئەيىش بوستان ئارا،
جەمادى دۇرۇر شەكلى ئىنسان ئارا.
ۋەلى ئەرمەس ئۇل ئەيىش ھەم دىلپەزىر،
كۆڭۈل بىر تەرىپ گەر ئەمەسدۇر ئەسىر.
كۆڭۈل چۈنكى بىر گۈل ئۇچۇن زاردۇر،
نېتاك، گەر ئاڭا مەيلى گۈلزاردۇر.
ۋەگەر ۋەسىلىدىن بولسا ئاسۇدە ھال،
ئاڭا باغۇ گۈلشەن تەۋافى ھالال.
سەكەندەرگە چۈن ئىشقى ئارا بولدى كام،
تىلەپ ۋەسىل گۈلشەنغە قىلدى خىرام.

چەمەن ئەيلەبان ھۈللەسىن رەك - رەك،
تۇتۇپ ھۈللە خىلئەت ئۇچۇن تەك - تەك.
گىياھ باغ ئارا چىنى ئايىن بولۇپ،
كى ھەر گۈل ئاڭا لۇئىبەنى چىن بولۇپ.
بولۇپ سۇنىۋىلى تەرغە سەرۋ ئۆزدە پىچ،
قەدۇ زۇلغىدىن بولمايىن فەرقى ھىچ.
گۈل ئەتراپىدىن شاخى سۇنىۋىل چىقىپ،
يۈز ئالدىن ئەنداقكى كاكۇل چىقىپ.
بىنەفشە باشىن ئۇندىن ئەيلەپ قۇبىي،
كى ئاستىغە ئۇنىڭ كىرىپ مۇل سۇبىي.
ئەگەر تاپماسا ئۇل سۇۋ بىرلە گەزەند،
نىگە رەخت يەردىن كۆتەردى بەلەند؟
ئۆزىن تىغلى نەرىگىس قەدەھخۇر كېلىپ،
كى لىمۇ تېرىسىنى ساغەر قىلىپ،
ۋەيا لىمۇبىي بۇركى تاپتى شىكەست،
كى دەۋرىن بىيىك قىلدى، ئۇچىنى پەست.
چىقىپ سەۋسەن ئاشۇفتە مەجنۇن كىبى،
سەبا كاجىدىن رەنگى گەردۇن كىبى.
يۈزىندە ئايان فارىغۇلباللىق،
تاپىپ زەۋق تەۋرىدە بېھاللىق.
قىلىپ شوقلە زاھىر گۈلى ئاتەشىن،
سەمەندەر كىبى بۇلبۇل ئەخگەرنىشىن.
نې گۈلكىم، تۇشۇپ ئاشيانغا ئوت،
قايۇ ئاشيان، بەلكى جانغا ئوت.
سابا پەيكى ئەيلەپ چەمەندىن گۈزەر،
ھەمەشە باھار ئاڭلاغىل زەنگى زەر.
شەبىستاندە گۈل رەۋشەن ئەيلەپ چەراغ،
فەتىلە ياساب غۇنچە قۇرپماقتە داغ.
سابا دايەسى چۇن بۇ ئىشنى بىلىپ،
فەتىلەسىن ئۇنىڭ پەرىشان قىلىپ.
قىلىپ شاخىنى نەستەرەن سېمىگۇن،
كىم ئۇل سېم ئەتراپىن ئەيلەپ نىگۇن.
باسىپ سېم بولغاچ غەرانبار ئۇنى،
ھەمۇل شاخدەككىم باسار قار ئۇنى.
بولۇپ جىلۋە قىلغان زامان ئەرغۇۋان،
تېزى ئەرغۇۋان، لېك رەگى نەۋجۇۋان.

بۇلبۇل ھىكايىتىمىزگە ئۇنىڭ گۈلباغىدىن زاغ يالقىمى بەللاشتە ئەھلىغە كىچىك ھىند دەھرى زادىغا ئىدىك تەئىن قىلدى ۋە ئۇنىڭ فەسۇ جەۋابىدىن ئۇ كىچىك سۆزىن بىلدى

(بۇلبۇل توغرىسىدىكى ھىكايەت: قاغا ئۇنىڭ يېقىملىق ئاۋازىدىن بەزار بولۇپ، كىچىسى بالاغەت ئەھلىگە خۇددى ھىندى نەسلىدەك تەنە قىلدى؛ ئۇ، بۇلبۇلنىڭ گۈزەل جاۋاۋىنى ئاشلىغاندىن كېيىنلا، ئاندىن كىچىكىنىڭ نىمە ئىكەنلىكىنى چۈشەندى)

گۈل ئەتتى چىقىپ جىلۋە ئايىن يانا،
تىكىپ جەيىمىغە ناۋەئى چىن يانا.
چۇ گۈل قىلدى بۇ نەۋدۇ زېبى جامال،
قاچان قالغاي ئول لەھزە بۇلبۇلغە ھال؟!
چەمەن ھۆسنى دىنيار ئەگەر داڭدۇر،
كى بىچارە بۇلبۇلغە گۈلباغدۇر.
چۇ كەتتى چەمەندىن گۈلى ئاتەش،
كۆمۈر بىرلە نەيلەي بولۇپ ھەمىشەن؟
سېنىڭكىم نەمۇدارنىڭ ئولدى جۇئەل،
ھاياتىڭغە دۇر گۈل ئىسىدىن خەلەل.
قاچان ئاڭلاغايسەن مېنىڭ ھالەتىم،
كى سەندىن يىراق ياخشىراق سۆھبەتىم.
چۇ بۇلبۇل ئايان قىلدى بۇ دەردۇ داغ،
قاراردى جەۋابىدە ئەفسۇردە زاغ.
دەمەككە جاۋاب ئولمادى سەختكوش.
قىش ئەيىمى بۇلبۇلدەك ئولدى خاموش.

ئەشتەمكى بىر باغ ئارا گۈل چاغى،
كى تېز ئولدى بۇلبۇل قىلماغى،
كېلىپ سەرزەنش قىلدى بىر زاغ ئاڭا،
كىم ئەردى نىشمەن ھەمۇل باغ ئاڭا.
دىدىكى كى جۇتۇن شىۋەئى ھەرزە راي،
نىدۇر بۇكى، ھەر يىل ئارا ئون بىر ئاي.
كىزەرسەن چەمەندە ھەزىنۇ خەمۇش،
بىر ئايدۇر ساڭا مۇنچە چۈشۇ خۇروش؟
بىر ئىشتا دەرهگۇ سەباتىڭ قېنى؟
چەمەن قۇشلەردىن ئۇياتىڭ قېنى؟
دىدى بۇلبۇل: ئەي ئىشقىدىن بېخەۋەر،
مېنىڭ كۆيىمەگەندىن ساڭا نې خەبەر؟
چۇ گۈل يېۋىقتۇرۇر ئون بىر ئاي باغ ئارا،
ئېرۇر روزگارم سېنىڭدەك قارا.
غەمۇ دەرد ئېرۇر مەندە لەيلۇ نەھار،
ۋە لېكىن چۇ ئەستى نەسىي باھار.

ئىككىنچى نەۋرىنىڭ ئۇل ئىككى تازە ۋەرد، يوق، يوق ئىككى باھار نازبەرۋەرد ۋەسلىدىن كام تاپقانى ۋە نازمېۋىرنىڭ نازىدىن نەباتىياقەت بولۇپ، گۈل فەسلىدە ئۇنىڭ گۈلدىك جامالىدىن بەرە ئالغانى ۋە ئۇنىڭ رەۋشەنەك رەشكىدىنكىم مەھبۇبلۇق شېۋەسى دۇرۇر شەمىئەلىك سەركەشلىك قىلىپ ھەرب زەبەلىق بىلە ئاۋەر شەبەستان ئارالىقىدىن قىلغانى ۋە ئىككىنچى نەۋرىنى ئۇل خىلۋەت ۋىسالىدىن چىقىپ چىن مۈلكىدىن مەخۇس دىيارىغە ئەزىم ئەتكەنى ۋە ئۇل دىيار نەرايىمىدىن ئەجەبغە قالغانى

(ئىككىنچى نەۋرىنىڭ ئۇ ئىككى ساپ ئەتىر گۈلنىڭ، ياق، بەلكى ئىككى باھاردەك نازلىقەنىڭ ۋەسلىدىن مۇرادىغا ئېرىشكىنى ۋە نازمېۋىرنىڭ نازىدىن ناۋاتىتەك ئېرىپ، گۈل پەسلىدە ئۇنىڭ گۈلدىك جامالىدىن بەرە ئالغانلىقى؛ نازمېۋىرنىڭ مەھبۇبلۇق نازى بىلەن رەۋشەنەكتىن رەشك قىلىپ، قۇياشتەك بوي بەردەي، نىزاھامق سۆزلەر بىلەن ھەرەم نوۋدىتى توغرىسىدا دەۋا قىلغانلىقى؛ ئىككىنچى نەۋرىنىڭ ئۇنىڭ بىلەن خىلۋەتتە بولغان جايىدىن چىقىپ، چىن مەھلىكىتىدىن مەخۇس دىيارغا قاراپ يۈرگەنلىكى ۋە ئۇ دىياردىكى ئاچا-يىپى نەرسىلەردىن ھەيران بولغانلىقى)

بۇ پەيكەرنى ئۆلكىم نەمۇدار ئېتەر،
گۈزارىش ئىشىن مۇنداق ئىزھار ئېتەر.
كى چىن ئىچرە ئىككىنچى نەۋرى فەيلەقۇس،
چۇ تاپتى ئىككى ئويىلە زىبا ئەرۇس.

ئۇنىڭ مېھرىنى جاندا ئاسرار نھان.
 ھەزىن جانى ئۇنىڭ خەراپىدۇرۇر،
 ئىچىندە ئۇنىڭ ئىزى تىراپىدۇرۇر.
 ئىككى كۈن ئىدى رەۋشەنەك نەۋبەتى،
 مۇنۇڭ لىك بىر كۈن ئىدى خىلۋەتى.
 بۇ ئەندىشەدىن كۆڭلىدە ئەردى رەنسىج،
 بولۇر ئەردى نازۇك تەنى غۇسسە سەنسىج.
 بۇ ئايىن ئىلە ئۆتتى غەسلى باھار،
 كى تا بولدى گۈل مەۋسىمى ئاشكار.
 شاھ ئاڭلاپ ئىدىكىم ماھى سامىرى،
 كۆزى ھىندۇۋى كەشمىرنىڭ ساھىرى،
 ئېرۇر جىنىس رەشكىدىن ئاشۇفتە دىل،
 نھان شاھدىن ئازۇردە، ئەلدىن خىجىل.
 كۈنىكىم بولۇپ ئەردى نەۋبەت ئاڭا،
 كى بولغاي شەبىستاندا خىلۋەت ئاڭا.
 شاھ ئۇنىڭ ھەرىمىغە مەيىل ئەيلەدى،
 جامالىغا جاننى تۈفەيىل ئەيلەدى.
 دىدىكىم: نېچە ياشۇرۇن ئۆرتەنەي،
 ئۇلۇسدىن نھان تۇنۇك كۈن ئۆرتەنەي.
 نھان ئىشقىدىن يەتتى ئىش جانىمە،
 بۇ كۈن فاش ئىتتەي راز جانانىمە.
 كېلىپ ھۆرۋەش ئالىدا تۇزدى بەزم،
 فەراغەت بىلە بادەغە قىلدى ئەزم.
 شاھ ئەتتى ئايان بادە پەيمىيلىق،
 كى شوخ ئەيلەگەي مەجلىسارايلىق.
 ۋەلې ماھۇش كوڭلى غەمكىن ئىدى،
 نھانى قاشى كۈنچىدە چىن ئىدى.
 تەكەللۇق بىلە مەجلىساراي بولۇپ،
 ئىشى بەست ئىپتىدە مادارا بولۇپ.
 سىكەندەر نېچە ئەيلەبان چۈستۇ جوي،
 سۇ مەنبەر دەلبەر ئەيلەمەي گۈفتۇ گوي.
 نېچە بۇ نىياز ئاشكار ئەيلەبان،
 ئۇل ئايىنى ناز ئاشكار ئەيلەبان.
 مۇنۇڭ چۈن فۇزۇن بولدى سەركەشلىغى،
 ئۇنۇڭ ھەددىن ئاشىپ مۇشەۋۋەشلىغى.

باھارۇ يىگىتلىك داغى شاھلىغ،
 يانا ھىكمەتۇ دانىش ئاگاھلىغ.
 بىلىپكىم نېچە بولسا ئالەم-غە شاھ،
 ئېرۇر ئاقبەت تۇفراغ ئارامگاھ.
 نې ئالەمغە تاپمىش ۋافايى كىشى،
 نې شاھلىققە كۆرمىش باقايى كىشى.
 كىشىگە بۇ ھالات چۈن بولغۇسى،
 دېكىم، ئەيش قاي كۈن ئۇچۇن بولغۇسى؟
 بۇ تەقدىر ئىلە شاھى ئىشرەتپەرەست،
 نېچە كۈن تەرەب جامىدىن بولدى مەست.
 ئىككى شەمە بىرلە شەبىستان ئارا،
 ئىككى سەرۋەقەد بىرلە بوستان ئارا.
 بولۇپ كام تاپماققە ئارامجوي،
 تاپىپ چۈنكى ئارام ئولۇب كامجوي.
 ھەمۇل رەۋشەنەك مەھدى ئۇل يا بولۇپ،
 شەبىستاندا مەجلىساراي بولۇپ.
 بارى پەردە ئەھلىغە بانۇ ئىدى،
 كى شاھ بىرلە زانۇ-بەزانۇ ئىدى.
 ۋەلې ناز مېھر ئەردى پايىنپەرەست،
 ئاڭا تەخت ياندا ئەردى نىشەست.
 قىلىپ شاھىغە گاھى پەرەستارلىق،
 گاھى غەمزە بىرلە جىگەر خارلىق.
 ۋەلى رەۋشەنەككە بەس رەشك ئىدى،
 ئاڭا باقسا شاھ كۆزىدە ئەشك ئىدى.
 بىلىپ خۇسرەۋ ئۇل نەۋدۇ رەشكۇ ھەسەد،
 رىئايەت تەرىقىغە يوق ئىپىردى ھەد.
 قىلىپ رەۋشەنەك بىرلە ئەيشۇ نىشات،
 ئۇنىڭ بىرلە ئاز ئەيلەبان ئىنبىسات.
 ۋەلې ناتەۋان كۆڭلى زارى ئۇنىڭ،
 ھەزىن خاتىرى بى قارارى ئۇنىڭ.
 بۇ ئىشدىن مەلالەت تاپىپ ناز مېھر،
 كى شاھ ئۆزىگە يان قىلدى ئاغاز مېھر.
 تالاشماققا نى ھەددۇ يارا ئىدى،
 كى ئۇل شەمى ئەيۋانۇ دارا ئىدى.
 ۋەلې غافىل ئۇندىكى، شاھى جاھان،

دەمەي خەستە جانكىم، جاھان ئاۋەتى.
 كىنايەت تەرىقىنى بىر دەم ئۇنۇت،
 قىلىپ رەھىم، بېداد تەركىنى تۇت.
 ماڭا رەۋشەنەك تەننىنى قىلما كۆپ،
 ئۇل ئىشتا كۆزۈڭگە مېنى ئىلما كۆپ.
 مېنى ئۇندا مەئزۇر تۇتساڭ بولۇر،
 زەمىرىڭنى مەسرۇ تۇتساڭ بولۇر.
 كى ۋاجىپ دۇرۇر ئېھتىرامى ئۇنىڭ،
 نېدىنكىم، بېيىكدۇر مەقامى ئۇنىڭ.
 ئېرۇر بەھمەنى تاجنىڭ گەۋھەرى،
 يانا كەيقۇبادى سىپەھىر ئەختەرى،
 دىدى مەكر ئىلە شوخى شىرىن زەبان،
 كى: ئەي يەتتى كىشىۋەر ئۇزە مەرزبان!
 بۇ سۆزنىڭ مۇھەببەتقە نې دەخلى بار؟
 كى ئىشقى ئىچرە شاھلىققە يوق ئېئىتبار!
 جامالۇ مەلاھەت كۆڭۈل كامدۇر،
 ئۇزۇن تۇررە تەقۋا قۇشى دامىدۇر.
 نەسەب بىرلە بولسا ئۇڭا شاھلىق،
 ھەسەب بىرلە يەتمىش ماڭا ماھلىق.
 ئۇنىڭ تاجى كىشىۋەرگە بولسا خىراج،
 مېنىڭ ئالىمە باش قوپار ئەھلى تاج.
 ئوڭا فەخر نىسبەتدە جەمەشېددىن،
 ماڭا ئار ھۆسن ئىرە خۇرشېددىن.
 ئوڭا مۈلك ئەگەر بولسا فەرمانسېزىر،
 ماڭا زار ئېرۇر يۈز تۈمەن مۈلكىگر.
 ئەگەر ئۇل خىرەد بىرلە ئەفسانەدۇر،
 ماڭا يۈز خىرەدەندە دېۋانەدۇر.
 گەر ئۇل بولسا ئافاق ئېلىگە ئەزىز،
 سالۇرمەن مەن ئافاق ئارا رۇستخېزىز.
 ئوڭا گەر ئېرۇر پېشە جان ئۆرتەمەك،
 ماڭا شېۋە بولمىش جاھان ئۆرتەمەك.
 گەر ئۇل غەمزەدىن ئوقنى پەرران قىلۇر،
 مېنىڭ كىرىپكىم تىر باران قىلۇر.
 گەر ئۇل قەتل ئىشىگە قىلۇر ئېھتىمام،
 مېنىڭ تىغى ئىشقىم قىلۇر قەتلىئام.

چۇ شاھ كۆردىكىم، تاقەتى تاق ئولۇر،
 جۇنۇن ئەچرە رەسۋايى ئافاق ئولۇر.
 ئوڭا ئىشقى ئەمدى جۇنۇن ئەيلەمىش،
 جۇنۇن ئەقلۇ فەھمىن زەبۇن ئەيلەمىش.
 نې ھىكمەت ئاڭا يەتكۈرۈر يارلىق،
 نې ئايىنى دانىش مەدەدگارلىق.
 تەزەللۇم بىلە دىدى: كى نازەنن!
 نىدىن بىزگە قىلدىڭ ئايان بويىلە كىن؟
 نېدۇر ئەجىزم ئالىندا تەۋسەنلىغىڭ،
 ئاڭا كىم ئېرۇر دوست - دۈشمەنلىغىڭ.
 نې جۇرم ئەتتىم ئەركىن مېنى خاكسار،
 كى كۆڭلۈڭگە ئولتۇردى مەندىن غۇبار.
 نې خەسكىم ئوتتۇڭدىن كۆيەر لاغ - لاغ،
 نې ھاجەت يانا قويماغ ئۇل ئوتقا ياغ؟
 چىيىنىكم ئېرۇر شەھرىڭگە پايىبەند،
 تاپانچە بىلە ئۇڭا نېدۇر گەزەندە؟
 ۋافا ئەيلەگىلىكم، جەفاكار ئىمەن،
 بۇ زۇلۇم ئەيلەمەككە سازاۋەر ئىمەن.
 چۇ مەن ئىشقى ئارا ئۆلگۈم، ئۆلتۈرمەگىل،
 قەتلىڭىغە تىغى جەفا سۈرمەگىل.
 نىيازەنغى باق، ئەسرۇ ناز ئەيلەمە،
 تەئەددى كۆپۈ، لۇتى ئاز ئەيلەمە!
 بۇ يەڭلىغ تەزەللۇم چۇ كۆرگۈزدى شاھ،
 كىنايەت بىلە زالىمى كىنەخاھ.
 شەكەر تۇڭىنى ئەيلەدى شەھەرېز،
 كۆپ ئۇل شەھد زىمىندە نېشى كەلېز،
 كى: شاھ ئەبىشنى ھەق مۇدام ئەيلەسۇن،
 ئىشنى دىلبەرى بىرلە كام ئەيلەسۇن!
 ئۇنىڭ لايىقى كەلدى دارا قىزى،
 كى كۆز رەۋشەن ئەيلەر ئەياغى ئىزى.
 كە نىزىكىم ئۇل بولسا ھىندىي نەجاد،
 نې ھىندىي نەجاد، ئەيت كەشمىرزاد.
 نې لايىقى ئۇنى ئەنسى ئەيلەگەي،
 تەكەللۇق يۈزىدىن جەلىس ئەيلەگەي.
 دىدى شاھكى: ئەي خەستە جان ئافەتى،

يۈزۈدە دەدە سىيەدىن غەبغەبى،
كى ئاي ئىچرە خۇرشىدۈش كەۋكەبى.
نې كەۋكەبىكى، نۇرى ئۇنىڭ بى گەران،
قۇياش بىرلە ھۇسن ئىچرە ئەيلەب قىران.
لەبىم پېشەسى جانئەزايەندەلىق،
كۆزۈم شېۋەسى دىلرەبايەندەلىق.
دەبە روھ — قەددىم كۆرۈپ لال ئولۇب،
كى رۇھۇل ئەمىن داغى بېھال ئولۇب.
خىرامىم قىلىپ رەۋزە سەرۋىنى مات،
ئۇڭا ماجەرا قىلماي ئابھەيات.
جامالىم قوياشنى سالىب تابغە،
تەنىم سىيىمى تىترەتە سىيىمباغە.
بىلىم تارىن ئۆلكىم خەيال ئەيلەبان،
ھەمانا خەيالى مەھال ئەيلەبان.
خەيالىم بەشەر ئىچرە غەۋغا سالىب،
مەلايىككە ھۇسۇنۇم ئەلالا سالىب،
كۆرۈنگەن زامان سۈرەتسىم پەيكەرى،
خەلايىتى كۆزىگە كۆرۈنمەي پەرى.
لەبىدە تەكەللۇدەن ئارتۇق فۇسۇن،
فۇسۇندىن داغى ھۆسنۇ نازىم فۇزۇن.
قوياش قوزغالىب ھۆسنۇم ئاشۇبىدىن،
فەلەك پەست مېھرىم لەگەد كۆبىدىن.
ۋەلې مۇنچە ئەفسانەدىن نې ئاسغ؟
كى شاھ كامىغە كەلدى شەھدىم ئاچىغ.
نى خۇش دەبدۇ ئۇل دەردمەندىن فىراق،
كى: ئاز بەخت — كۆپ ھۆسنىدىن ياخشىراق.
شىكايەت ماڭا يوق تۇرۇر شاھدىن،
كى شىكۋەم ئېرۇر بەختى گۇمراھدىن.
چۈشۈرىن لەب ئۇل نەۋد شۇر ئەيلەدى،
ئۇنىڭ ئىشقى خۇسرەۋغە زور ئەيلەدى.
كەلامىغە ۋالە قىلىپ جاننى،
راۋان جان ئارا چەكتى جاننى.
ھەمايىل سىغەت تارتىبان قوينىغە،
ئىلىگىن ھەمايىل قىلىپ بوينىغە.
خەزال ئۇل سىغەت شېر قىلغىچ شىكار،

ئۇڭا گەر فۇسۇن ئەيلەمەك ۋىرد ئېرۇر،
ماڭا بارچە كەشىر شاگىرىد ئېرۇر.
ئۇڭا غەمزە بولسا جاھان ساھىرى،
ماڭا بولدى گوسالە يۈز سامىرى.
ئۇنىڭ شۆھرەتى گەر ئېرۇر ئام ئارا،
مېنىڭ قوزغۇلانمىدۇر ئىسلام ئارا.
گەر ئۇل خەلقنى قەتل ئېتەر دەمبەدەم،
ماڭا كەلدى تىرگۈزمەك ئايىنى ھەم.
ئۇنىڭ قىلسا زۇلنى يىلاننى فۇسۇن،
فۇسۇنۇم قىلۇر ئەجدەھانى زەبۇن.
ئۇنىڭ زۇلنى گەر چەكسە ئىمان رەگىن،
مېنىڭ تار لەۋلىم چىكەر جان رەگىن.
تاچان سۇنۇبۇلۇم ئۇرسا گۈل ئۆزەرە تاب،
ياپار يۈزگە خۇرشىد تىرۇندىن نىقاب.
قاشىم يايىنى كىمكى ئەيلەر خىيىال،
ئۇياتدىن كۆزىگە كۆرۈنمەس ھىلال.
ئېرۇر كىرپىگىم ئوقىغە جان ھەدەق،
نىشانە ئاتارغە مەگەر چەكتى سەق.
كۆزۈمگە ئاچانكىم بولۇر ئۇيىقۇ كام،
بولۇر ئالەم ئەھلىغە ئۇيىقۇ ھىرام.
يۈزۈ مەردۇ مەكۇر خالىم سىزى،
دىگىل گۈل ئۈزە تۇشتى بۇلبۇل كۆزى.
چىكىلىگەچ ئۇزارىم قىراغىغە نىل،
ئېرۇر تەقۇبىيۇ ئەقىل كۆزىگە مىل.
گەجەكەككى زۇلفۇم ئارا تابدۇر،
كۆڭۈللەرنى تارتارغە قوللابىدۇر.
لەبىم لەئلىكىم جەۋھەرى جان ئېرۇر،
سۇ ئۇل لەئىل ئارا ئابھەيۋان ئېرۇر.
تىشىم رىشتەسىن جالەئى ناپ دە،
دەبە جالە كىم دۇردى سېراپ دە.
يوق ئاغزىم بولۇپ جەۋھەرى بېباھا،
نى پەيدا ۋۇجۇدى ئۇڭا نې باھا.
ئىكى لەئلىم ئەتكەچ تەكەللۇم پەددى،
قىلىپ ئاغزىمە ئەل تەۋەھھۇم پەددى.
ئۇنى خەلق يوق يەردە ئەيلەب گۇمان،
ئەگەر بولسا ھەم ئۇل ھامان، يوق ھامان.

شېكارىگە مېھرى ئەيلەدى ئاشكارا.
 مەماس ئولدى چۇن شاخى سەندەلغە ئاج،
 نى بولغاننى ئەرمەس دىمەك ئېھتىياج.
 سەكەندەر بۇ خىلۋەتتە مەفتۇن ئىدى،
 پەرى چېرە يارىغە مەجنۇن ئىدى.
 نېچە كۈن بولۇپ پەردەدە ئەيشىساز،
 كى فەھم ئولماي ئۇل پەردەدىن ھېچ راز،
 چۇ ئاشىققە بولدى مۇيەسسەر ۋىسال،
 ئۇنىڭ ئىشىقىدا قالماس ئەۋۋەلقى ھال.
 چۇ شاھىغە نېچە كۈن ئىدى ئۇل شەئەفى،
 ياقىن بىلدىكىم، ئۆمرىن ئەيلەر تەلەفى.
 يانا ئەقلۇ ھەكىمەت پاناھ ئەيلەدى،
 خىرەد تەختىن ئارامگاھ ئەيلەدى.
 جاھان مۈلكىن ئەنگەندە زەپىرى نىسگىن،
 ئالنىماي قالىپ ئەردى مەغرىب زەمىن.
 سىپاھىغە بېرىپ نېئىسەتۇ كام ھەم،
 ھەۋاجىب دىمەي، بەلكى ئىنتام ھەم.
 چۇ ئەل فىكىرىدىن كۆڭلىنى تىندۇرۇپ،
 يۈرۈش ھۆكىمىنى ئەلگە جەر يەتسۈرۈپ.
 شاھىكىم، سىپاھ بولدى ئاباد ئاڭا،
 ئېرۇر دۈشەندىدىن كۆڭۈل شاد ئاڭا.
 ئەگەر شاھىدىن خەلقى غەمناك ئەمەس،
 قەلىن بولماغىدىن ئەدۈۋ باك ئەمەس.
 مەئازەللەھ، ئەر بولسا ناشاد ئىپلى،
 ئەدۈۋ يوق، بېرۇر ئۇنى بەرباد ئىپلى.
 سەخا شاھىدىن ئەلگە مەتلۇب ئېرۇر،
 سىياسەت ھەم ئۆز ئورنىدا خىزىپ ئېرۇر.
 سەكەندەركى فەررۇخ جاھاندار ئىدى،
 نې شاھلىققە مەتلۇب ئاڭا بار ئىدى.
 سىپاھىن چۇ ئېھسان بىلە قىلدى شاد،
 ئايان ئەتتى خاقان بىلە خەيرباد.
 ئاڭا تاپشۇرۇپ مۈلكى چىنۇ خىتا،
 يانا مۈلك ھەم، چۇن دەپ ئۇنى ئاڭا.
 سىپاھ سۈردى چىن مۈلكىدىن تاشقارى،
 تەۋەججۇھ قىلىپ مۈلكى مەغرىب سارى.
 قىلىپ ھەمراھ ئولماغى خاقان ھەۋەس.
 قابۇل ئولمايىن شاھىغە بۇ مۈلتەمەس.
 ئۇنى قايتارىپ كۆپ نىھان راز ئىسلە،
 ئوڭا لايىق ئايىنى ئېتىزار ئىلە.
 سالىپ ھىند ھەددى جەنۇبىنى يول،
 كى ئۇل تۇرغە كىشىرەر بولۇپ راست قول.
 ئىجازەت بېرىپ رايى ھىندىغە ھەم،
 ئۆكۈش لۇتى بىرلە قىلىپ مۇھتەرەم.
 چۇ ئۇل قايتىبان ھىند مۈلكىگە بات،
 سۈرۈپ شاھ مەغرىب بىساتىغە ئات.
 سىپاھى مەسۇن بارچە ئافاتىدىن،
 ئۆتۈپ بەندەرۇ مۈلكى گەجراتىدىن.
 بولۇپ بەھرى ئومىان ئۇنىڭ مەنزىلى،
 نېچە كۈنكى مەسكەن بولۇپ ساھىلى.
 كەمە ئۇل نەۋاھىدە نېكىم بىلىپ،
 بارىن ئۇردۇ ئاللىدە ھازىر قىلىپ،
 كەمە ئىچرە گاھى مەقام ئەيلەبان،
 جەزايىر بىلە گاھ خىرام ئەيلەبان.
 تېڭىز قەتئە ئېتىب مۈلكى سايىر بىلە،
 گاھى قەتئى ۋادى جەزايىر بىلە.
 سەۋاھىلدە فەتھى بىلاد ئەيلەبان،
 جەزايىر دىيارىن كۇشاد ئەيلەبان.
 بۇ يەڭلىغ قىلىپ قەتئە ھەدىسىز تېڭىسىز،
 يانا تاغ ئىلە دەشت ئەندازەسىز.
 ھەمۇل يەرگە كىم ئەزم ئىتىب ئەردى شاھ،
 قىلىپ سەئىي يەتكۈردى خەيلۇ سىپاھ.
 مەددە ئەيلابان لۇتقى بارى ئاڭا،
 ماكان بولدى مەغرىب دىيارى ئاڭا.
 بۇ ئىقلىمنى ھەم يۈرۈپ قىلدى فەتھ،
 مىنىب رەخشى دەۋلەت، سۈرۈپ قىلدى فەتھ.
 بەسپى شەھىرى ئەنزەمغە بەردى كۇشاد،
 كى مەغرىب زەمىن كەلدى ئەنزەم سەۋاد.
 ھەمۇل شەھەرلەر شاھى سالىپ شەفەئە،

شېكارىگە مېھرى ئەيلەدى ئاشكارا.
 مەماس ئولدى چۇن شاخى سەندەلغە ئاج،
 نى بولغاننى ئەرمەس دىمەك ئېھتىياج.
 سەكەندەر بۇ خىلۋەتتە مەفتۇن ئىدى،
 پەرى چېرە يارىغە مەجنۇن ئىدى.
 نېچە كۈن بولۇپ پەردەدە ئەيشىساز،
 كى فەھم ئولماي ئۇل پەردەدىن ھېچ راز،
 چۇ ئاشىققە بولدى مۇيەسسەر ۋىسال،
 ئۇنىڭ ئىشىقىدا قالماس ئەۋۋەلقى ھال.
 چۇ شاھىغە نېچە كۈن ئىدى ئۇل شەئەفى،
 ياقىن بىلدىكىم، ئۆمرىن ئەيلەر تەلەفى.
 يانا ئەقلۇ ھەكىمەت پاناھ ئەيلەدى،
 خىرەد تەختىن ئارامگاھ ئەيلەدى.
 جاھان مۈلكىن ئەنگەندە زەپىرى نىسگىن،
 ئالنىماي قالىپ ئەردى مەغرىب زەمىن.
 سىپاھىغە بېرىپ نېئىسەتۇ كام ھەم،
 ھەۋاجىب دىمەي، بەلكى ئىنتام ھەم.
 چۇ ئەل فىكىرىدىن كۆڭلىنى تىندۇرۇپ،
 يۈرۈش ھۆكىمىنى ئەلگە جەر يەتسۈرۈپ.
 شاھىكىم، سىپاھ بولدى ئاباد ئاڭا،
 ئېرۇر دۈشەندىدىن كۆڭۈل شاد ئاڭا.
 ئەگەر شاھىدىن خەلقى غەمناك ئەمەس،
 قەلىن بولماغىدىن ئەدۈۋ باك ئەمەس.
 مەئازەللەھ، ئەر بولسا ناشاد ئىپلى،
 ئەدۈۋ يوق، بېرۇر ئۇنى بەرباد ئىپلى.
 سەخا شاھىدىن ئەلگە مەتلۇب ئېرۇر،
 سىياسەت ھەم ئۆز ئورنىدا خىزىپ ئېرۇر.
 سەكەندەركى فەررۇخ جاھاندار ئىدى،
 نې شاھلىققە مەتلۇب ئاڭا بار ئىدى.
 سىپاھىن چۇ ئېھسان بىلە قىلدى شاد،
 ئايان ئەتتى خاقان بىلە خەيرباد.
 ئاڭا تاپشۇرۇپ مۈلكى چىنۇ خىتا،
 يانا مۈلك ھەم، چۇن دەپ ئۇنى ئاڭا.
 سىپاھ سۈردى چىن مۈلكىدىن تاشقارى،
 تەۋەججۇھ قىلىپ مۈلكى مەغرىب سارى.

بۇلەردىن نەرى ۋادىدۇر نەزىھ،
 نەزاھەتدە باغى ئىرمەدىن فەزىھ.
 گۈرۈھى دۇرۇر ئۇندا ئارامگىر،
 كى بۇ ئەلگە ئۇل قەۋمىدىندۇر نەقىر.
 قايۇ قەۋم، تەگىرى بەلاسى ئۇلار،
 جاھان گەنجىنىڭ ئەجدەھاسى ئۇلار.
 قەۋىپى ھەيكەل ئۇندا كى بىر پارەكۆھ،
 بىرىگە ھەرفى ئولمايىن يۈز گۈرۈھ.
 قايۇبىر دىسەڭ ئۇل قەدەر زور ئاڭما،
 كى بۇ جانۋەرلەر كېلىپ مور ئاڭما.
 ئۇلارنىڭ تىلىن فەھم قىلماي كىشى،
 نېكىم ئەيتىبان، ھەرزە بىلمەي كىشى.
 ئۇلاردىن نېرى بارسا ئون كۈنچە يول،
 كېلىۋر ۋادى ئىككى تاغ ئىككى قول.
 فەلەكساي ھەر تاغنىڭ خارەسى،
 سالىب بوركىنى ئەۋجى نەززارەسى.
 قىزىل ئالتۇن ئەيلەپ بىرى كۆزگە فاش،
 كى خىيرە قىلىپ كۆزنى مەسلى قۇياش،
 يانا بىر كېلىپ سەربەسەر سىيمى ناب،
 قەمەردەك ئۇڭا لەمئەۋۇ نۇرۇ تاب.
 بۇ مەخزەنكى، ھەر تاشدۇر بىسباھا،
 بولۇپ بۇ خەلايىق ئۇڭا ئەجدەھا.
 بۇ ئەلگە ۋەلى تۇرغە ئۇيقۇ ئېرۇر،
 كى كۆپ ئۆزلىرىدىن ئەجەب بۇ ئېرۇر.
 كى ھەر ئون كۈن ئۇل قەۋم ئۇيقۇدەدۇر،
 جەمىئى تەرەددۇدىن ئاسۇدەدۇر.
 چۇ ئون كۈن ئۆتەر ئويغانۇرلەر بارى،
 ئۆز ئەھۋالىغە ئايلىنۇرلەر بارى.
 تاپارلەر يانا ئون كۈن ئويغاقلىق،
 بۇ ئويغاقلىق ئۇيقۇلەرى چاغلىق.
 تاپا ئالۇر ئۇيقۇ چاغى كەمسە دەست،
 ھەمۇل دېۋۋەشلىرىگە بەرمەك شىكەست.
 قۇتۇلمىش ۋەلى بىمىدىن جانلارى،
 كى بۇ مورلاردۇر نىئاھبانلارى.
 ئۇلار ئۇل خەزايىمىغە گەنجۇر ئولۇپ،
 ئۇلارنىڭ نىگاھىبانى بۇ مور ئولۇپ.

قابۇل ئەيلەبان مالۇ بولدى مۇتمى.
 قىلىپ شاھ مەغرىب زەمىن گەشتىنى،
 بىيىك تاغ بىرلە ئاچۇغ دەشتىنى.
 نې مەنزىلگە كىم يەتتى بولماي سەبۇر،
 قىلۇر ئەردى مەنزىل - بەمەنزىل ئۇبۇر.
 كى چۈن بولدى مەنزۇرى بۇ مەرزۇ بۇم،
 نەزەر ئەيلەگەي ئۇل دەم ئاقسايى رۇم.
 ۋەلىكىن بۇ ئىقلىم ئارا كۆپ ئەجىب،
 بولۇر ئەردى ھەرلەزە كۆرمەك نەسىب.
 تەبىئەت غەرايىبىقە قانسە بولۇپ،
 كى ئۇل رۇم ئەزمىغە مانسە بولۇپ.
 ھەمۇل جۈملەدىن بىر بۇ ئەردىكى شاھ،
 قىلۇر چاغدا ئۇل مەرزىنى جىلۋەگاھ.
 يېتىشتى ئۇنىڭدەك بىيايان ئارا،
 كى ھەۋلى سالۇر ئەردى ئوت جان ئارا.
 تۇتۇپ دەشتىنى ئىت كىبى جانۋەر،
 ۋەلى بارچەغە مور يەڭلىغ سۇۋەر.
 ئاياغۇ ئىلىك بارچە ئەنداكى مور،
 ۋەلى شېرى دەررانچە ھەربىرگە زور.
 ئۇلار ئىچرە ھەر كەمسەكىم سۇردى ئات،
 ئاڭما مورلەر قىلدىلەر ھەملە بات.
 چۇ ئاشۇب ئىلە ھەملە كۆرگۈزدىلەر،
 ئۇنى بىر - بىرىدىن راۋان ئۆزدىلەر.
 ئۇنىڭدەككى، قالماي نىشانى ئۇنىڭ،
 يەر ئۈستىدە بىر قەتەرە قانى ئۇنىڭ.
 چۇ بۇ يەرگە يەتتى شاھى ھۇشمەند،
 دىدى: سۇرمەسۇن كەمسە ئۇل يان
 سەمەند.

ھەمۇل يەر ئېلىدىن ساۋال ئەيلەدى؛
 بۇ مەئىندە كۆپ قىيلۇ قال ئەيلەدى.
 دىدىلەركى: بىر نەۋدۇ يەردۇر بۇ مەرز،
 كى سالۇر تەسەۋۋۇر ئۇنى جانغە لەرز.
 بۇ ۋادى ئېرۇر بىر ياغاچ ئۇرسا زور،
 كى ئۇندا سالۇر شور بۇ نەۋدۇ مور.

كېتتۇر ساقى، ئۇل رۇھ سەرمایەسىن،
كى مەئلۇم ئېتەي ئەقل پىرايەسىن.
كى قول تۇتمادى ئەقلۇ ھىكمەت ماڭا،
ۋەلې قەسدى جان ئەتتى ھەيرەت ماڭا.
مۇغەننىي، غەربانە ئۇن چەك ھەزىن،
كى مەنزىلگاھىم بولدى مەغرىب زەمىن.
ساجاي باشىڭ ئۆزۈرە زەرى مەغرىبى،
قۇياش يەرگە مەغرىبىدە ساچقان كىبى.
ناۋايى، چۇ غۇربەتدە سەن شاد بول،
ۋەتەن يادى رەنجىدىن ئازاد بول.
ئەگەر شەرقۇ غەرب ئولسا مەنزىل ساڭا،
نې غەم، كام ئەگەر بولسا ھاسىل ساڭا.

چۇ شاھ تاپتى ئۇل ئىشگە ئاگاھلىق،
خىرەددىن تەلەب قىلدى ھەمراھلىق.
يېتىشكەن مەقامدا قىلدى نۇزۇل،
يىغىلدى جەنابىغە ئەھلى ئۇقۇل.
كى قىلغايىلەر ئۇل ئىشگە نەززارەئى،
دۇ قىلغايىلەر ئەندىشەئى چارەئى.
ۋەلې ئۇل ئەجەبلەركى پەيدا بولۇپ،
كۆڭۈل تەڭرى سۇنىدە شەيدىدا بولۇپ.
كۆڭۈلگە بولۇپ قىسىم مەبھۇتلۇق،
خىرەدقە يېتىپ ئەجزۇ فەرتوتلىقۇ.
قىلا ئالمايىن چارە ھىكمەت بىلە،
قالىب ئاجىزۇ لال ھەيرەت بىلە.

ئۇل بالىغىلەر ھىكايىتىمكىم سۇ ئىستەيۇ مەھنەت گىردابىغە غەرەم قىلدىلار، نەدەك
لوقمەسى بولغان زامان سۇدىن ئايرىلغانلاردىن بىلدىلار

(بېلىقلار توغرىسىدا ھىكايەت: ئۇلار سۇ ئىزلەپ جاپالىق گىردابلارغا كىرىپ قالدى،
لەھەڭلەرگە ئۇزۇق بولغاندىن كېيىن، ئۆزلىرىنىڭ سۇدىن ئايرىلغانلىقىنى بىلدى)

بىراۋكىم بۇ دەريادا غەۋۋاس ئىدى،
ماڭا نوكتەئى دۇر مەسەللىك دىدى،
كى دەريادا بار ئەردى فەۋجى بەلىق،
سۇۋ تاپماق ئۇچۇن دائىم ئەندىشەلىق.
ئۇلارغە مۇدام ئارزۇ ئەردى سۇۋ،
سۇۋ ئەردى ئۇلارغە مۇدام ئارزۇ.
بولۇپ ئىش بارىغە سۇۋ ئىستەر فەنى،
دەر ئەردىلەر ئۆلكىم، سۇۋ دەرلەر ئۇنى.
نې يەڭلىغ ئېكىن تەئىمۇ رەڭگى ئۇنىڭ،
قايۇ نەۋد سەيرۇ دەرەڭگى ئۇنىڭ.
دېرەملەر بولۇپ تەنلەرى ئۆزۈرە داغ،
سۇدىن ھىچ تاپماسلەر ئەردى سۇراغ.
دېدى بىر بەلىغ، ئۇل تابۇ تاب ئارا،
كى: دەرلەر فەلان تۇند گىرداب ئارا.
تەھەڭگى دۇرۇر سالخوردۇ كۇھۇن،
بۇ دەريانى سەير ئەيلەگەن ئەۋجۇ بۇن.

كېرەككىم سۇۋدىن ئۇل نىشان ئاڭلاغاي،
بۇ بەس تۇرغە رازى نىھان ئاڭلاغاي.
ئۇنىڭ سارى ئەزم ئەتتىلەر تۇرمايىن،
سۇۋنىڭ ئارزۇسىندا دەم ئۇرمايىن.
قىلىپ سەئىي ئۇل كامى نايابىغە،
يېتىشتىلەر ئۇل تۇند گىردابىغە.
نې گىردابكىم، چەرخى گەردەندەدەك،
نې ئىگىرىم، سىپەھرى نەۋەردەندەدەك.
سۇۋنىڭ دەۋرەسىغە يېتىشىگەچ بارى،
تۇشۇپ ھەربىرى دەۋرەدىن بىر سارى.
بەلىغلەرنى بۇترەتتى گىردابى بىيىم،
ئۇنىڭدەككى تال يافراغىنى نەسىم.
بۇ ھالەتدە چايقالدى دەريايى چەرفى،
پەدىدار بولدى نەھەڭگە شىگەرفى.
بەلىغلەرغە تۇشكەندە دەردى فىراق،
كى بىر - بىردىن ئولمىش ئىدىلەر يىراق.

بارىن يۇتتى بىر - بىر نەھەڭگى فەنا،
 ئىچى جەۋفەدە جەم قىلدى يانا.
 ئۇلار بارچە سۇۋدىن چۇ ئايرىلدىلەر،
 بۇرۇن سۇۋدە ئەركانلەردىن بىلدىلەر.
 نەدامەت چىقارسا فەلەك ئۆزرە دۇد،
 چۇ مەپئەدە ئوتى مۇھرىق ئەردى، نې سۇد؟
 بۇلۇردىن بۇرۇن بىر - بىردىن بىھىل،
 بولۇب ئەردىلەر بارچەسى مۇزەھىل.
 ساڭا داغى گەنجىكى پىنھان ئېرۇر،
 كى تەبىئىڭ ۋۇقۇفەدە نادان ئېرۇر.

يوق ئۇل سەندە پىنھانكى، سەن ئاندا گۇم،
 جاھالەتدىن ئەمما ئىشنىڭ ئۇشتۇلۇم.
 يارىڭ بولسا گىردابى بەھرى ئەنا،
 سنى تۆئە قىلغاچ نەھەنگى فەنا،
 نې سۇد ئۇل دەم ئولماق ئايان بۇتەردىق،
 كى مەتلۇب ئارا بار ئىكەن سەن غەرىق.
 نېتەرسەن تىلەب ھەر ئاجايىغە يول؟
 ئاجايىب ئېرۇر سەندە، ئاگاھ بول!
 بۇرۇنراقكى سۇد ئەتمەگەي ھەر نەدەم،
 ئۇزۇڭنى بىلىب، يولغا قويغىل قەدەم.

ئىسكەندەرنىڭ مور خەيلىن شىكار ئەتكەلى سىپاھى تۈزگەنى ۋە ئۇل گۇرۇھ دىۋىسار
 دىۋانەۋار تىيىپ ئۇنىڭ سىپاھىسى ئالدىدا سەف تۈزگەنلارى ۋە ئۇلاردىن بىر سەف سىكىن
 ئىكى سەف ئاراسىغە سۇرۇب ئىسكەندەر سىپاھىنىڭ سەفدارلارنى ئاجىز ئەتكەنى ۋە ئۇل
 غەزالەئى چىنى شىر سۈرىتىدە مەيدانغە كىرىپ ئەزەدەدا شىكارلىق قىلغانى ۋە ئىسكەندەر
 غەزال چىمنى ئەتبۇي ھەرەم قىلىپ، سەيدىن لەتىق بىلە يانا سەيد ئەتكەنى ۋە ئۇل بارىپ
 ئۆز سەيدلارنى ئالدى مەجلىسىگە كىلگەنى

(ئىسكەندەرنىڭ چۆمۈلملەر پادىسىنى ئوۋلاش ئۈچۈن لەشكەر تارتقانلىغى، چۆمۈلملەرنىڭ
 دىۋىلەر ۋە دىۋانلەر ئەلپازى بىلەن ئۇنىڭ لەشكەرلىرى ئالدىدا سەپ تۈزگەنلىكى، ئۇلارنىڭ
 سېپى ئىسكەندەر لەشكەرلىرىنى سەپمۇ - سەپ ئارقىغا سۇرۇپ، ئۇنىڭ سەپ تارتقۇچىلىرىنى
 ئاجىز ئورۇنغا چۈشۈرۈپ قويغانلىغى؛ چىن كىمىكىلىرىنىڭ شىر سۈرىتىدە مەيدانغا كىرىپ
 ئەجدىھادەك ئوۋ قىلغانلىغى؛ ئىسكەندەرنىڭ چىن كىمىكىلىرىنى مۇلايمىلىق بىلەن ئۆزىگە
 جەلپ قىلىپ، ئۇلارنى قولغا كەلتۈرگەنلىكى؛ ئۇلارنىڭ ئۆز ئولچىملىرىنى ئېلىپ ئىسكەندەر -
 نىڭ ئالدىغا كەلگەنلىكى)

ئايان ئەيلەگەن نوكتە پاشەندەلىق،
 بۇ نەۋد ئەتتى كاغەز خەراشەندەلىق.
 كى چۇن سۇردىلەر شاھ خەيلى سۇتۇر،
 ھەمۇل يەرگە كىم ئەردى غەۋغايى مور.
 چۇ شاھ بولدى ۋاقىق ھەمۇل رازدىن،
 تۇشۇب تاپتى تەسكىن تەكۇ تازدىن.
 قىلىپ ئەھلى ھىكەمەت بىلە گۇفتۇگويى،
 ئېتىب چارە ئايىمنى جۇستۇجويى،
 مۇقەررەر مۇڭا قىلدىلەر رايىنى،

كىم ئۇل مەۋكىبى كىشۋەر ئارايىنى،
 كى باردۇر ھىساب ئىچرە ھەددىن فۇزۇن،
 دىلاۋەر ئەل ئاندا ئەدەددىن فۇزۇن.
 قىلىپ نېچە دەپقۇر سەفارايللىق،
 كىيىمدىن قىلىپ زىينە تەفزايللىق.
 يۇرۇگەيلەر ئۇل مور دەشتىگە تېز،
 شىكار ئەتكەلى ئەيلەگەيلەر سىتېز.
 قەلىن مور خەيلى نې بولغۇسىدۇر،
 زەرەر سارى دەيلى نې بولغۇسىدۇر؟

ئۇلار ھەم تۈزەتتىلەر ئوتتۇرىدا سەنى.
 بارى دېۋپەيكەر، بارى غۇلۇش،
 بارى غۇلبەندۇ، بارى دېۋكەش.
 كېلىپ كەرگدەك كۈچ بىلە، پىل تەن،
 ۋەلې ھەيئەت ئۇل نەۋكەم ئەھرەمەن.
 كۆز ئەزەق، ساقل سارىغۇ تىيرە يۈز،
 چىقىپ بارچەنىڭ ماڭلايدىن مۇكۇز.
 قۇلانۇ كىيىك چەرمى كىسۋەتلەرى،
 ئۇلارنىڭ ئېتى بىرلە قۇۋۋەتلەرى.
 تۇتۇپ قولغە ھەر قايسى بېساک دۇن،
 ئاغىر چۆبىدەستى نېچۈككەم سۇتۇن.
 تېمۇر بىرلە قوللاب سەرخەم قىلىپ،
 ياغاچلەرنىڭ ئۇچىغە مەھكەم قىلىپ.
 ئۇلارغە ھەمۇل بەس كېلىپ سازى ھەرب،
 ئۇنىڭ بىرلە ئوق ئەيلەپ ئاغازى ھەرب.
 بۇ ھەيئەت بىلە تۈزدىلەر چۈن يەسال،
 ئەدەد ئىچرە مەسك دېۋى ۋەھشى فىئال.
 بىرى كىردى مەيدان ئارا كىن ئىسلە،
 سۆز ئەيتىپ ئۆزى بىلگەن ئايىن ئىلە.
 مۇبارىز تىلەپ تۈككەلى قاننى،
 رەھاۋەرد ئۇچۇن ئالغالى جاننى.
 بۇ ياندىن داغى سۇردى خارارا تەنى،
 تەنى خارەۋەش بىرلە كۆھەفگەنى.
 شاھ ئالىدا كۆپ يەردە قىلغان نەبەرد،
 ئەدۋۇدىن چىقارغان سىپەھىر ئۆزەرگەرد.
 ھەرىفچە جىسمىنىڭ ئەندازەسى،
 ۋەلې ئۇندىن ئارتۇغراق ئاۋازەسى.
 ئۆزى پىل پەيكەر، ئاتى كەرگدەن،
 ۋەلې گەرگدەنكىم، ئېرۇر كەرك تەن.
 لەقەب رەئد ئاڭا ئەھلى پەرخاش ئارا،
 ۋەلې رەئدەك يەر تۇتۇپ تاش ئارا.
 چۈ مەيدان ئارا كىردى گۇردى دەلېر،
 ئۇنىڭدەككى ئەجدەر مەسافىغە شىر.
 غەنىسى ھەم ئۇنىڭ سارى قىلدى مەيل،
 ئۇنىڭدەككى، خارارا سارى تۇند سەيل.

ئەگەر شىر چاغلىق ئايان قىلسا زور،
 ئېرۇر شىر- شىر ئاخىرۇ مور- مور.
 بىيابان چۇ ئۇل موردىن بولسا پاك،
 يۈرۈگەيلەر ئۇل ئەلگە بېۋەھە، بۇ باك.
 نەبەرد ئەيلەگەيلەر سىپاھ بىرلە شاھ،
 ئۇڭا تېگىرۇكەم فەتھ بەرگەي ئىلاھ.
 قۇياش چۈنكى مەغرىبەدە بولدى نەھان،
 قەلىن مورەدەك تىيرە بولدى جاھان.
 شاھ ئۇل دەشت ئارا قوندى قىلىماي
 ھەراس،
 ۋەلې موردىن تۇتتىلەر كېچە پاس.
 كى ئەل ئۇيۇقسىدىن يېشىلگەن گەلە،
 ھەمۇل دەشت ئارا بولسا ناگەھ يەلە،
 ئۇنى مور خەيلى شىكار ئەتەگەي،
 تالاشماق بىلە تارۇمار ئەتەگەي.
 ئەلەم چەكتى چۈن سۇبھى گەردۈنەتەپ،
 يۈز ئاچتى شاھى مەغرىبى ئىنتىساب.
 سەق ئارايىشىن قىلدى دارايى رۇم،
 سىپاھ ئەيلەدى مور يەكلىغ ھۇجۇم.
 يانا نەئەزەن بولدى ئەھلى مەساق،
 يانا كوس ئۇنى بولدى گەردۈن شىگاق.
 سىپاھ ئەھلىغە تۇشتى بىركەررۇ فەر،
 كى ئاقاق ئارا سالىدىلەر شورۇشەر.
 ھەمۇل خەيلى ۋەھشى ئارا يەتتى ئۇن،
 ساغىندىلەر ئولمىش قىيامەت بۇ كۇن.
 ھەمۇل ئۇن سارى يەتتىلەر بېھىجاب،
 ئۇنىڭ سىرىن ئاڭلارغە ئەيلەپ شىتاب.
 چۇ ئۆتتىلەر ئۇل مور سەھراسىدىن،
 قامۇق پىلدەك پاششا غەۋغاسىدىن.
 سىپاھىدىن تۇلا كۆردىلەر يەر يۈزىن،
 قارا ئەيىلابان دەھر تاغۇ تۈزىن.
 سالىب ئەل غۇلۇسى جاھان ئىچرە شور،
 ئۇنىڭدەككىم ئۇل دەشت ئارا خەيلى مور.
 چۇ سەنى كۆردى ۋەھشى ئۇلۇس ھەر
 تەرەق،

يېتىشىگە چىرى بىرگە ئايلىنىدىلەر،
 ئىكى قۇللەدەك ئىشگە قاتلاندىلەر.
 بىرى بىرگە زەرب ئۇردىلەر بېئەدەد،
 ۋەلې لەئىب ئىلە بارچەسى بولدى رەد.
 يۈرۈپ ئاقبەت ۋەھشىزادى ھەرۈن،
 ئۇنىڭ سارى سالدى گەجەكلىك سۇتۇن.
 گەجەك مەھكەم ئولغاچ، چېكىب قىلدى
 پەست،
 ئۇنىڭدەككى بىرىك ئولسا ماھىغە شەست.
 كېيىن باغلادى قوللارنى چۈنكى رۇست،
 گەجەك بىرلە تۇتتى ئاتىن داغى چۈست.
 چۇ تاپشۇردى ئۆز خەيلىغە ئۇل ئەسر،
 مۇبارىز تىلەب يانا چەكتى نەفىر.
 يانا پەردىلى كىردى مەيدانغە تۇند،
 كى گۇرۇزىدىن ئەردى قىيا تىغى كۇند.
 قىيادەك بىلدە كەمەر ئۆزەر تىغ،
 كەمەردىن ئەدۈۋ چايقالى بىدەرغ.
 قىيا يەڭلىغ ئاستىدا كۆھپەيكەرى،
 ۋەلې پويەدە ئۆيلەكسىم سەرسەرى.
 دىگىل قۇللە ئۆزەر بەلايى مىنىب،
 ۋەيا تاغ ئۆزەر ئەجدەھايى مىنىب.
 لەقەب قەھقەرا دەب ئۇڭا ئەھلى كىن،
 يېرى قىرۋان، زادى مەشرىق زەمىن.
 راۋان كىرگەچ ئوق سالدى ۋەھشىغە ئات،
 ئۇڭا ئەھرەمەن قىلمادى ئىلتىفات.
 ياناكىن ئوتى بولدى ئۇنداق بەلەند،
 كى گەردۇنغە بىيم ئېردى يەتگەي گە -
 زەند.
 گاھى بۇ يانىب تۇند، ئۇل كىرسە تىپىز،
 گاھ ئۇل تېز يانغاچ، بۇ ئەيلەب گۇرۇپىز.
 گاھى ھەملەلەر ئەيلەبان روبەرور،
 رەد ئەيلەرنى فەۋت ئەتمەيىن مو - بەمو.
 يانا ۋەھشى ئالىب ئۇنىڭ تابىنى،
 سالىب ئەگىنگە چەكتى قۇللابىنى.
 كى مەركەبىدىن ئولدى نىگۇن قەھقەرا،

يېقىلدى قارا گەردۇ تۇفراغ ئارا.
 ئۇنى داغى رۇست ئەيلەبان دېۋزاد،
 غەنىم ئىستەيۇ ئەيلەر ئېردى ئىسناد.
 يانا بىر كىشى كىردى كوشش چاغى،
 ئول ئىككىدەك ئولدى ئەسر ئۇل داغى.
 يانا كىردى ھەم زاھىر ئەيلەرگە كۈچ،
 گىرىفتار بولدى نېچۈككىم ئۇل ئۈچ.
 بۇ يەڭلىغ ئون ئۈچ گەردى رەزم ئازمۇن،
 كىرىپ بولدىلەر دېۋۋەشقە زەبۇن.
 قاشىغە نېچە پەھلەۋانى زەمان،
 يېتىشىگەك ھامانۇ، تۇتۇلماق ھامان.
 ئۇڭا ھەر كىشىكىم مۇبارىز ئىدى،
 يېتىشىگەن دەم ئىلگىدە ئاجىز ئىدى.
 يانا قىچقۇرۇر ئەردى ئىستەب غەنىم،
 ۋەلې ئۇندىن ئەل كۆڭلىدە ئەردى بىيم.
 ھەراسان بولۇپ خەلق مەيدانىدىن،
 كېچە ئالمايىن بېجىھەت جانىدىن.
 بۇ ئىش سالىبان شاھ كۆڭلىگە تاب،
 مىزاجىدا زاھىر بولۇپ ئىزتىراب.
 قىلا ئالمايىن ئەلگە ھۆكىمى ئەنىق،
 نەبەرد ئەيلە دەبكىم، شەخ ئەردى ھەرىق.
 باقىب تۇرسا، ۋەھشى بەسى ھەرزە دەب،
 شاھ ئۇل ئىشدا نامۇسىدىن غۇسسە يەب.
 كى: بۇ شۇملەردىن بىرى بولسا بۇ،
 كىشى نەيلەگەي بارچە قىلسا غۇلۇ؟
 گاھى يۈل تاپىب كۆڭلى ئىچرە ھەراس،
 تۇتۇب لېك ھەكىمەت تەرىقىنى پاس.
 يېتىب كۆڭلى ھالىغە يۈزىمىڭ گەزەند،
 تەكەللۇق بىلە ئەيلەبان زەھىرخەند.
 ۋەلې دېۋ يانماق ھەۋەس قىلمايىن،
 ھەمۇل شۇرۇ غەۋغانى بەس قىلمايىن.
 بۇ ھالەتدە بىر چاپۇك ئەيلەب شىتاب،
 ياپىب ئارەزى ئۆزەر چىنىنى نىقاب.
 نېچۈككىم قوياش كۆكدە تاپا بەفەرق،
 قۇياشدەك بولۇپ كۆك قېمۇر ئىچرە غەرق.

شاھ ئۇنداق ئۇل ئىشىدىن تەرەپناك ئولۇب،
كى گەردى تەئەب كۆڭلىدىن پاك ئولۇب.
راۋان ياندى ئاشۇبۇ رەنجى ئىتەب،
كېلىپ تۇشتى ئۆز خەيلىنى بىركىتەب.
سېپاھ بولدى خەندەق ئارا ئويلە بېرىك،
تاپا ئالماغۇدەك ئۇڭا چەرخ ئىرك.
تۇشۇب شاھ رەخشى سېھەگەردىدىن،
ئىلك، يۈزنى يۈب رەزمگاھ گەردىدىن.
كېرىپ بارگاھ ئىچرە جەھەشپەدۇر،
بولۇب بەختۇ دەۋلەتتىن ئۈمىدۇر.
تۈزۈب مەجلىس ئەھلى بىلە ئەنجۈمەن،
راۋان ئىستەبان گەردى ۋەھشىيىگەن.
چۇ كىرگەچ ئەشكىدىن ياكى شىركىر،
چېكىپ مەدەدە مەجلىس ئەھلى نەفىر.
ئۇنى ئىستەب ئىسكەندەرى فەيلەقۇس،
قۇچۇب بوينىنى، ئۇل قىلىپ پايپوس.
ئىنايەت بەسى ئاشكار ئەيلەبان،
باشىغە جاۋاھىر نىسار ئەيلەبان.
كۆپ ئەتتى چۇ لۇتفۇ كەرەم ئاشكار،
دىدى: كى ئەدۈۋبەند، ۋەھشىي شىكار!
ئۆزۈڭنى ئايان قىلدىكى، كىمەن، راۋان؟
كى شەۋقىڭ سېنىڭ بىزدىن ئالدى تەۋان!
چۇ چابۇك جامالىدىن ئالدى نىقاب،
دېگىل چىقتى مىغ ئاستىدىن ئاقتاب:
ھەمۇل شۇخى چىنىنەجەد ئەردى ئۇل،
ھەمۇل چابۇكى ھۆرزاد ئەردى ئۇل،
كى شاھىغە چېكىپ ئەردى خاقان ئۇنى،
قىلىپ ۋەسفى بېھەدۇ پايان ئۇنى.
كى: ھۆسنى ئىچرە خۇرشىدى تابان ئېرۇر،
يانا زۇھرە يەڭلىغ خۇش ئىلھان ئېرۇر.
بۇلەر بارچە بىر يانۇ بىر يان بۇ،
كى مەيدان ئارا باردۇرۇر كىنەچۇ،
سكەندەرغە خۇش كەلمەيىن بۇ سىمات،
ئۇڭا ئەيلەمەيدۇر ئىدى ئىلتىفات.
ئۇنۇ ھۆسنى بېھەددۇ پايان ئىدى،
ۋەلې كىن ئىلە رەزمى پىنھان ئىدى

سېپەھر ئۆزەرە مېھرى جەھانتابدەك،
قىلىپ جۇش يەر ئۆزەرە سېمابدەك.
سەمەندى ئۆزەرە چابۇكى پەھلەۋان،
سالىپ چىنى ئاھاڭ بەرگۈستۇان،
تۈتۈب چىن - بەچىن قولدا پېچان كەمەند،
ئاسىپ خودىدىن شۇققە چىنىي پەرەند،
سەمەندى ئالىب بەرقىدىن تېزلىك،
ئۆزى چەرخىدىن تەۋرى خۇنرېزلىك،
كېرىپ چۇن تەرىد ئەتتى ھەر سارى فاش،
ياقنىراق سۈرۈب شاھىغە ئىندۇردى باش.
چۇ شاھ ئالدا قىلدى ئەرزى نىياز،
يانىپ قىلدى ۋەھشى سارى تۈركتاز.
نې شاھ تانىپ ئۇنى، نې خەيلۇ سېپاھ،
غەمىدىن چېكىپ خەلق پىنھانى ئاھ.
كى: بۇ نەۋۇ زىبا يىگىت يۈز دەرىغ،
كى قىلغاي بۇ ۋەھشىدىن ئاشام تىغ!
ۋەلې ئۇل قىلىپ خەسەم بىرلە نەبەرد،
كى رەخشى ساچىپ چەرخى گەردانغا گەرد،
ئىگەرەك بىلە رەخشى ئەيلەب شىتاب،
سالىپ ئەھرەمەن جىسىمىغە ئىزىتاب.
ئۇنى مۇز تەرىپ ئەيلەبان تابدىن،
ئۆزىن ئاسرابان لېك قۇللايدىن.
بىرى يەر، بىرى چەرخى دەۋۋاردەك،
سۇكۇن بىرلە سەبىر ئىچرە پەرگار دەك.
چۇ پەرخاشىدىن خەسەم بولدى نەزەند،
ئاڭا تاشلادى ئويلە پېچان كەمەند.
كى بوينى بىلە بىر قولن قىلدى رۇست،
ئۇنى سۇدرەيۇ شاھ سارى كەلدى چۇست،
چىكەردىن تەننىن ناتەۋان ئەيلەبان،
بوينى توفراغ ئىچرە نىھان ئەيلەبان.
تەنى رەخشى ئاستىدا پامال ئولۇب،
ئۆزى سۇدرەلۇر بىرلە بەھال ئولۇب.
شاھ ئالىغا چابۇك سۇۋارى دەلېر،
يېتىپ سىكەرەبان ئاتتىن ئەنداقكى شىر.
چىكىپ تىرە تۇفراغ ئۆزەرە سەيدىنى،
ۋەلىك ئەيلەبان رۇست ئۇنىڭ قەيدىنى،

بۇ چاققا دىگىن ئىستەر ئەرمىش مەھەل،
كى بىر يەردە يۈزلەنسە كىنۇ جەدەل:
شاھ ئالىندا جانىن نىسار ئەيلەگەي،
ھۈنەركىم بىلۇر ئاشكار ئەيلەگەي.
بۇ كۈن كۆردىكىم، دەرمەھەلدۈر بەسې،
كى دەۋلەت ئىشىگە خەلەلدۈر بەسې.
ئۆزىن سالىدى بۇ نەۋە مەيدان ئارا،
ئەدۋۋىسىن ئەسىر ئەتتى جەۋلان ئارا.
سكەندەر چۇ بىلدىكى ئۇل ئاي ئېرۇر،
كى خۇرشېددەك ئالەماراي ئېرۇر.
دىبان تەڭرى سۈنىگە يۈز ئافەرىن،
كى لۇتقى ئۇڭا قىلدى نۇسرەت قەرىن.
دېدىكىم: جامالىغە ياپسۇن نىقاب،
كى قىلماس تۈن ئاقشام تۇلۇد ئافتاب.
شەبىستانغە تۇرماي خىرام ئەيلەسۇن،
شاھ ئۇيقۇسىن ئۇندا ھارام ئەيلەسۇن.
چۇ ئۇل شەمىئە كىردى شەبىستان سەرى،
ھەمۇل نەۋىكىم سەرۋ بوستان سەرى.
تەلب شاھى مەجلىسارا رۇدۇ مەي،
تۈزۈب رەسمۇ ئايىنى كاۋۇسۇ كەي.
تەرەب سارى ئەزم ئەيلەدى كام ئىلە،
تاپىمب كامى دىل دەم - بەدەم جام ئىلە.
چۇ مەيدىن ئۇڭا گەرم بولدى دىباغ،
تەرەب بىرلە باشغا چىقتى ئاياغ.
تەلب قىلدى تۇتقۇنى مەجلىس ئارا،
كى سۈرگەي ئۇنىڭ بىرلە بىر ماجارا.
كېتۈردىلەر ئۇل نەۋىكىم ئەھرەمەن،
شۇكۇھ ئالدىلەر شەكلىدىن ئەنجۈمەن.
سەلاسل ئارا مەھكەم ئەئزا تۇڭا،
كىشىدىن يېتىشمەي مۇۋاسا تۇڭا.
كۆرۈپ شاھ ئۇنداق گىرىفتار ئۇنى،
ئىكى پىلىچە زور ئىلە زار ئۇنى.
دىدى، ئالدىلەر بەندىن ئەئزاسىدىن،
كۆڭۈل فارىغ ئەتتى ئۇنىڭ پاسىدىن.
چۇ بەند ئالدىلەر ئېھتىرام ئەيلەدى،
سەرىر ئوتتۇرسىدا نەقام ئەيلەدى.

بۇرۇن دىدى، كەلتۈردىلەر كۆپ تەئام،
كى مېھمانغە يەتتە غىزا بىرلە كام.
يانا بەردىلەر چىلۋە جامى شىگەرى،
تولا مەيدىن ئەنداقكى دەريايى جەرى.
چۇ بىر جامنى مېھمان قىلدى نوش،
ئاياقچى كۆرۈك ئۇرغەكىم تۇتتى قوش.
ئىكى جامنى چۈنكى نوش ئەيلەدى،
شاھ ئەلتافىدىن كۆڭلى جوش ئەيلەدى.
يانا شاھ بەردى كەيانى قەدەھ،
كى جانغە يەتكۈردى يۈز مىڭ فەرەھ.
ھەر ئىنئامكىم شاھدىن بولدى فاش،
قويۇب مۇنىم ئالىندا ھەر لەھزە باش.
سالىب ئۇل كامالى نەۋازەندەلدى،
ئۇنىڭ بويىغە رىبقەئى بەندەلىق.
ئۇنى مەي چۇ بىشەختىيار ئەيلەدى،
ئۇيۇب يەر، بۇ سۆز ئاشكار ئەيلەدى
كى: مەن ۋەھشىمەن بىبايان نھاد،
ئاتادىن ئاتا ۋەھشىيۇ ۋەھشىزاد.
يوق ئۇنداق تىلىمكىم سەناڭ ئەيتسام،
سەن ئەتگانگە لايىق دۇئاڭ ئەيتسام،
ۋەلې نوكتەئىدۇر نھانى ماڭا،
دېيىن، گەر دىسەڭكىم: دە ئۇنى ماڭا.
دىدى شاھكى: ھەرنە كەلامىڭدۇر ئەيت،
كەلامىڭنى، ئەنداقكى كامىڭدۇر ئەيت.
دىدى ۋەھشى ئايىنى دىۋانەۋەش،
چۇ ئىغرات ئىلە ئەردى پەيمانەكەش.
كى: سەندىن كۆپ ئولدى نەۋازىش ماڭا
ئەمەس ئەمدى پاداشى ئاز ئىش ماڭا.
ۋە لېكىن قولۇمدىن كېلۇر مۇنچە ئىش.
كى قىلغاي مەن ئالىڭدا ئۇلگۈنچە ئىش.
جەنابىڭدىن ئايرىلماي مەن دەمې،
خىلاڭغە ئىش قىلماي مەن دەمې.
ۋەلې بىلكى، مەن بۇ ئۇلۇس خانىمەن،
تۈنۈكۈن ئۇلارنىڭ نىگاھبانى مەن.
چۇ كۆردۈم سىپاھىڭنى ئەنداقكى مور،
يېتىشىگەي دىبان قەۋمۇ خەيلىغە زور،

كېرىپ كەلدى ئۇل ۋەھشىي بۇلغۇنچەب،
 ھەمۇل پەھلەۋانلەركى تۇتمىش ئىدى،
 ئۇلۇس كۆڭلىن ئىشىدىن ساۋۇتمىش ئىدى.
 ئۆزى بىرلە كەلتۈردى بارىنى خۇش،
 راۋان قىلدى شاھ ئالدا پېشكەش.
 قۇلاق تۇتتىيۇ يەرگە قويدى يۈزىن،
 ئۇلاردەك قۇلى قىلدى شاھخە ئۆزىن.
 شاھ ئۇل قىسسەدىن بولدى بەس شادمان،
 نى شاھى زامان، بەلكى ياخشى - يامان.
 ئاڭا لۇتق ئېتىب شاھى ئالى سىغات،
 يانا ئاشكارا ئەتتى كۆپ ئىلتىفات.
 گىرىفتارلەركىم خالاس ئولدىلەر،
 يانا شاھ بەزمىغە خاس ئولدىلەر.
 چۇ شاھ باقتى لۇتق ئەيلەبان ئۇل سەرى،
 بىرى بار ئىدى بارىقى بەربەرىي.
 ئىنايەت بىلە ئۇل كەرەم مەئدەنى،
 بارىن قۇچتى ئىستەب، بەتەخسىس ئەنى.
 نەسىب ئولدى مەھجۇرلەرغە ۋىسال،
 بولۇپ ۋەسىلدىن بارچە ئاسۇدەھال.
 ئۇل ئاقشام بارى مەيپەرەست ئولدىلەر،
 بارىن ئۇيقۇ باستى چۇ مەست ئولدىلەر.
 ئاياقچى، بۇ دەم تۇت ماڭا بىر ئاياغ،
 كى ھىجراندىن ئولدى مۇشەۋۋەش دىماغ.
 زامانە بولۇپ دەفئە قايقۇ ماڭا،
 مەگەر ساكەتى كەلگەي ئۇيقۇ ماڭا.
 مۇغەننىي، سۇرۇدى ۋىسال ئەيلە ساز،
 كى ھىجراندا كۆپ تاپتى جانىم گۇداز.
 ئۇنىڭدەككى ئۇل قەۋم تاپتى ۋىسال،
 ماڭا ھەم نەسىب ئەيلەگەي زۇلجەلال!
 ئاۋايى، ۋىسال ئادەمى كامدۇر،
 ھاياتى ئەبەد ۋەسىل ئەيىمەدۇر.
 قاچان ۋەسىل تاپساڭ نەسىب ئەسرە دەم،
 ئەگەر بىر دەم ئولسۇنكى، تۇت مۇغتەنەم.

ئۇلارنىڭ جافاسىن تۇتۇپ جان ئارا،
 ئۆزۈم كىردىم ئۇل لەھزە مەيدان ئارا.
 نې ئەيلەي ھەمۇل ئىشلار ئىفشاسىنى،
 كى سەن ئەيلەمىشىسەن تاماشاسىنى.
 بۇ دەمكىم جەنابىڭغە بولدۇم ئەسىر،
 خۇد ئولدى سائادەت ماڭا دەستىگىر.
 سىياسەت قىلىنچىن ماڭا سۈرمەدىڭ،
 دېنى ئۆلتۈرۈر يەردە ئۆلتۈرمەدىڭ.
 يانا مۇنچە قىلدىڭ ئىنايەت ماڭا،
 كەرەم ئەيلەدىڭ بىنھايەت ماڭا.
 بۇ دەم گەر ئىجازەت بېرۈرسەن، باراي،
 كىلەي ئويلەكم بىر ئىشىڭگە ياراي.
 مېنى ساغىنىپ بەستەئى غەم بۇدەم،
 ئېرۈر قەۋمۇ خەيلىمدە ماتەم بۇدەم.
 سېنىڭ دەۋلەتسىڭدىن بارىن شاد ئىتەي،
 بارىن غۇسسە بەندىدىن ئازاد ئېتەي.
 بارۇرغە شاھ ئەتتى ئىشارەت ئاڭا،
 يېتىشىگەچ بۇ يەڭلىغ بەشارەت ئاڭا.
 يەر ئۇپتى، ئۆزىن ئەيلەبان يەرگە پەست،
 قوپۇپ تەبرەدى ئويلەكم پىلى مەست.
 كۆرۈنۈپ ئەجەب شاھنىڭ ئۇل ئىشى،
 دىبان بىر سۆز ئۆز كۆڭلىدە ھەر كىشى.
 سۆز ئەيتۇرغە ھەر كىمسە ئەيلەب ھەۋەس،
 ۋەلې تاپمايىن كىمسە ئۇل دەستەرس.
 كېلىپ ھىكمەت ئەھلىغە ھەم بەس ئەچىپ،
 كىم ئۇل بىر ئىش ئەردى بەغايەت خەرىپ.
 ۋەلې شاھ خەندانۇ خۇشھال ئىدى،
 ئۇل ئەندىشەدىن فارىغۇلبال ئىدى.
 نىكىم قىلسا ئىقبال تەلتىن ئاڭا،
 ئۇنى ئەيلەمەك ئېردى ئايىن ئاڭا.
 بولۇر ئەردى ھەر كىمسەگە بىر گۇمان،
 كىم ئۇل قىسسەدىن ئۆتتى مۇمتەد زامان.
 ئېشىك ئەھلىغە تۇشىنى شورۇ شەغەب،

سىپىپەر شامى تىمىرەلىسى تەئىرىفمداكىم بەلا دەۋزەخىنىنىڭ دۇدى ئۇنىنىڭ جىانىمىدا تەرەب بىلىتىنىڭ سۇنۇبى بولا ئالغاي ۋە ئۇل شامدا روزگارى قىزارغانلار شەھى ھالى بۇ ۋەرق يۈزىن قارا قىلغانىنىڭ مالالى ۋە ۋەسىل گەۋھەرى شامچىراغىنىڭ جىاھانتابلىغى ۋە گەۋھەرى شامچىراغىنى ۋەسىلىدىك نايابلىغى بايانى

(پەلەك كېچىسىنىڭ قاراڭغۇلىغى تەرىپىدە: بالايى - ئاپەت دوزىخىنىڭ تۇتۇنى ئۇنىنىڭ يېنىدا شاتلىق دالالىرىنىڭ سۇنۇبى بولا لايدۇ؛ مەن ئۇ كېچىدە ئۆيى يورۇپ تۇرغانلارنىڭ شەھى ئەھۋالىنىڭ بۇ بەتلەرنىڭ يۈزىنى قارا قىلغانلىغىنىڭ مالالىغىنى ۋە ۋەسىلىنىڭ گۆھەر شامچىراغلىرىنىڭ جىاھاننى يورۇتقۇچى ئىكەنلىكىنى، لېكىن ئۇلارنىڭ ۋەسىلىدەك كەم تېپىلىدە خاھىشنى بايان قىلىپ ئۆتمەن)

خوشا ئۇلكى، گەر چەكسە يۈز يىل فىراق،
دەمى ۋەسىل تۇشكەي ئاڭا ئىتتىفاق.
نېچە كىمە ھىجراندا چەكسە ئەلەم،
ئەگەر ئاقىبەت ۋەسىل تاپسا، نې غەم؟
نېچەكىم فىراق ئافەتى جان ئېرۇر،
ئۇڭا سۇڭرە ۋەسىل ئولسا ئاسان ئېرۇر.
بىراۋكىم ئۇڭا بولسا مەخمۇرلۇق،
يېتەرچىسىمۇ جانىغە رەنجۇرلۇق.
ۋەلىي بەزم ئارا چۇن قەدەھ نەش ئولۇر،
بارى دەردۇ رەنجى فەرامۇش ئولۇر.
ئەجەب ئۆمر ئېرۇر روزگارى فىراق،
كى يۈز قەتلە ئۇندىن ئۆلۈم ياخشىراق.
ھاياتى ئەبەد ۋەسىل ئەيىمىدۇر،
كى جان قوۋتىيۇ خاتىر ئارامىدۇر.
ئېرۇر شامدەك تىرە ئەيىمى ھەجر،
نې بولغاي، خەپال ئەيلەگىل، شامى ھەجر؟
ئۇنىڭ شامىنى جاننىڭ ئافاتى بىل،
بەلا سايەسى، مەرگ زۇلماتى بىل.
قارا كۈن مىسالۇ نامۇدى ھەم ئۇل،
ئەجەل ئوتىنىڭ تىرە دۇدى ھەم ئۇل.
ئەگەر قىلمادى دۇدۇلۇغ رەسىمى فاش،
نېدىن دايمىم ئۇندىن تولار كۆزگە ياش.
قارا كۈن مىسالى گەر ئەرمەس يەقىن،
نېدىن خەستەلەر كۆڭلىن ئەيلەر ھەزىن.
فىراق ئولماسا ئاشىقى ناتەۋان،

باغىر پارەسىن كۆزدىن ئەتمەس راۋان.
ئەگەر ھىجرىدىن كۆرمەسە روستىختېز،
قاچان كۆيگەي ئەردى بولۇپ ئەشكىرىز.
قوياش ھەجرىدىن بولماسا دەردناك،
ياقاسىنى سۇبھ ئەتمەگەي ئەردى چاك.
مەگەر گۈلدىن ئولدى يىراق لالەلەر،
كى ئۆز باغرىنى قىلدى پەرگالەلەر.
فەلەك بولمادى چۈنكى خۇرشېدىسىز،
بۇلۇتتىن نېدىن ئاستى بوينىغە كىز.
بۇلۇت باغرىن ئاي ھەجرى گۇيا سۆكەر،
نېدىن يوقسە ئەشكىنى يۇمماي تۆكەر؟
سۇلايمانسىز ئەرقىلمادى سۇڭ فاش،
نىگىن نې ئۇچۇن ئۇردى كۆكسىگە تاش؟
مەگەر تاغ فەرھادسىز جان چىكىر،
سادادىن نىگە يوقسە ئەفغان چىكىر؟
قالب دەشت مەجنۇنى جانىكاھدىن،
يۈزىن بىرتتى كويى شەھراھدىن.
فىراق ئىچرە كۆيدۈردى بۇلبۇلنى گۈل،
ئېرۇر گۈل ئەمەس رەنگى ئەنداكى كۈل.
قىلۇر ھەجر كۈل جىسمى غەمناكى،
نېتاڭ ئۆرتەسە بەرق خاشاكى؟
بىراۋ ئاڭلاغاي ھەجر ئوتى ھىرقەتىن،
كىم ئۇل چەكىمىش ئولغاي بىراۋ فۇرقەتىن.
سور ئۇندىن غەمى ھەجر قايغۇسىنى،
كى بىر شامى ھەجر ئالدى ئويغۇسىنى.

كشى دەم - بە دەم كۆپمەك ئەرمەس يىراق،
 كىم ئۇل مەندەك ئولغاي ئەسىرى فىراق.
 باغىر قاندىن بولدى رەنگىن ياشىم،
 فىراق ئىچرە تا تۇشتى مۇڭلۇغ باشىم.
 كشى مەندەك ئازۇردە جان بولماسۇن،
 فىراق ئىلگىدە ناتەۋان بولماسۇن.
 فىراق ئىچرە ئەلگە نېچە مەھل ئېرۇر،
 چۇ ۋەسىل ئىلە بولدى بەدەل سەھل ئېرۇر.
 نىھايەتسىز ئولدى ماڭا بۇ مەلال،
 كى يوق شامى ھەجرىمغە سۇبھى ۋىسال.
 فىراق ئىلگىدىن ئەلگە كىم جەۋردۇر،
 ئۇنىڭ بۇ بالاسى نېچە تەۋردۇر.
 بىرى ئالەم ئەسبابى ھىجرانى بىل،
 مۇئەسسەر جاھان ئەھلىغە ئانى بىل.
 بىرى ئەيرۇ تۇشمەكلىك ئەھبابدىن،
 كشى باغرى ئۆرتەنمەك ئول تابدىن.
 بىرى داغى ھەجرى قەرابەت ئېرۇر،
 كى جان ئىچرە ئۇندىن مەھابەت ئېرۇر.

بىرى ئۆلكىم يېتىپ ئىشقىدىن خەستەلىق،
 بىراۋ جانى بولسا دىلبەستەلىق.
 بارى ھەجر ئېرۇر خۇد ئۇقۇبەت بىلە،
 ۋە لېكىن ئەمەس بۇ سۇئۇبەت بىلە.
 بۇلارنىڭ بارىدىن ئېرۇر سەئب ئۇل،
 كى مەقسۇدى ئەسلىغە گۇم بولسا يول.
 ماڭا كىم ئىچىم ھەجردىن زاردۇر،
 بۇرۇنغىدىن ئۆزگە بارى باردۇر.
 بىرىدىن بولۇر بى تەھەممۇل كشى،
 بارى بولسا كۆركىم، نى بولغاي ئىشى؟
 ۋەلې بولماغاي ئۇندىن ئارتۇق تەرەب،
 كى سالغاندا جان ئىچرە ھىجران تەئەب.
 كشى ۋەسىل دەۋراندىن تاپسا بەھر،
 بەدەل بولسا ئۇل نۇش بىرلە بۇ زەھر،
 ئۇنى شەرىبەتى زىندەگانى دىگىل.
 دىسەڭ ئۆمرى جاۋىد، ئۇنى دىگىل.
 ئىلاھى بۇ دەۋلەتدىن ئۇرساڭ نەۋىد،
 ناۋايىنى ھەم قويمىغىل ناۋومىد.

مەجنۇن ھىكايەتتىكىم فىراق تاغى ئىباغىرلىغىدىن ئۆزىنى تاغدىن تاشلاماق تىلەدى ۋە لەيلى
 نەسى ئىلىك قۇتۇب ۋە قاسىدى كەمەردىن تۇتۇپ تاشلاماققە قويمادى

(مەجنۇن توغرىسىدا ھىكايەت: ئۇ فىراق تېغىنىڭ ئېغىرلىغىدىن ئۆزىنى تاغدىن تاشلاماقچى
 بولدى، لەيلى قولمىدىن، خەۋەرچى كەمەردىن قاتتىق تۇتۇۋېلىپ، ئۇنى تاغدىن ئۆزىنى
 تاشلاشقا قويمىدى)

بۇ نەۋە ئولدى ئۇل ھالىغە چارەگەر.
 كى مەجنۇنلۇق ئاشۇبىنى باشلاغاي،
 ئۆزىن ئۇل كەمەردىن قوبى تاشلاغاي،
 كى بۇ نەۋە ئۇلارنى ئەسىرى فىراق،
 كۆرەر ھەجر بىدادىدىن ياخشىراق.
 كەمەر ئۈستىگە كەلدى زارۇ زەبۇن،
 كى ئۆزى قوبى تاشلاغاي سەرتىگۇن.
 بۇ ھالەتدە بولدى ئايان قاسىدى،
 كى لەيلى ئاڭا نامە يازمىش ئىدى.

ئەشتىتمىكى مەجنۇنى سەھرانەۋەرد،
 كى باشتىن ئاياغى ئىدى سۆزۈ دەرد.
 نېچە ۋەقت لەيلىدىن ئەردى يىراق،
 تەننىن سىزغۇرۇپ ئەردى داغى فىراق.
 ھەمۇل شوئىلەئى شەۋق تۇغىياندىن،
 كېچىپ ئەردى ئەندۇھلىغ جانىدىن.
 چۇ ھىجران ئارا قالمادى تاقەتى،
 كى مۇھلىك ئىدى ياردىنىڭ فۇرقەتى.
 چىقىپ نەجد ئۆزە بولدى نەرزارەگەر،

كېلىپ بەردى دىلدارنىڭ نامەسىن،
 ساۋۇق قىلدى ئۇل گەرم ھەنگامەسىن.
 كۆڭۈل نامە مەۋھى قىلىپ كۆزنى ھەم،
 قىيانى ئۇنۇتتى دىمەي، ئۆزنى ھەم.
 بولۇپ بۇل بىتىك ھىمرى جانى ئاگا،
 ئۆلۈەدىن قۇتۇلماق نىشانى ئاگا.
 نېچە يىل ئۇنىڭ بىرلە خۇرسەند ئىدى،
 كىم ئۇل رۇقئە جانىغە پەبۇەند ئىدى.
 ئاچان نامە بولسا تىرىكلىككە دال،
 ھاياتى ئەبەد بەرسە تاڭ يوق ۋىسال.

ھىكمەت ئىسكەندەر ئەرەستودىن سەۋالى ئۇل بابداكىم يالغۇزلۇق مۇجىبى جەمئەت
 دۇرۇر ۋە جامائەت بائىسى تەفرىقە بەس نىدىن ھىجرى مەردۇد دۇردى ۋەسلى مەئمۇر

(ئىسكەندەرنىڭ ئەرەستودىن نىمە ئۇچۇن توپتىن ئايرىلىش يۈز بېرىدۇ، نىمە ئۇچۇن جامائەت
 ئەت تەپرىقەرنى باھانە قىلىپ، ھىجران قوغلاندىسى بولۇپ يۈرىدىمۇ، ئەكسىچە، ۋىسال
 ئۇلمەيدۇ دەپ سورىغانىقى)

يانا سوردى دانايى ھىكمەت سىرىشت،
 كى: ئەي ئەقلى ھىكمەت ساڭا سەرنەۋىشت،
 چۇ شەۋغانى مەمۇد تۇتمىش خىرەد،
 نېدىنىكىم، چۇ ئەلگە كۆپ ئولدى ئەدەد.
 ئۇلار ئىشتىغالىنى ئۆلكىم سىقە،
 دېمىشىكىم ئەرۇر مۇجىبى تەفرىقە.
 ئاچان بويە بىلغىچ، بەس ئۇل ياخشىراق
 كى تەبە ئىختىيار ئەتكەي ئەلدىن قىراق.
 چۇ ھىجرانغە ھۇش ئەقلى تالىبدۇرۇر،
 نېدىن تەبە ۋۇسلەتقە راغىبدۇرۇر؟
 تەئەممۇل بىلە بەغزەدى نىكتەدان،
 بۇ نەۋد ئولدى شاھ ئالدا نىكتەران.
 كى: كەسرەتنى گەر ئەقل مەنئ ئەيلەمىش
 ئاداۋەت دۇرۇر ئىشقى ئەقل ئىچرە ئىش.
 قايرۇ ئىشنىكىم ئىشقى ئەيلەر پىسەند،
 ئەمەس ئەقل مەنئ ئەيلەمەك سۇدمەند.
 نېچە بەلسا ئەلگە خىرەد رەھنەماي،
 ھەر ئىشتا تەرىقى مۇۋەججەھ نەماي.
 ۋەلى ئىشقىدىن چۇنكى ئاشۇب ئولۇر،
 خىرەد خەيلى ئۇندا لەگەدكوب ئولۇر.
 يانا ئۆلكى ئىنسانغا ئەھلى تەمىز،
 بىلۇركىم، نىمە جاندىن ئولماس ئەزىز.
 ۋەلى زۇرەئى ئىشقى جانانىنى،
 كۆپ ئارتۇق كۆرەرلەركىم ئۆز جانىنى.
 ئەرۇر جانىسىز ئولماق ئۆلۈمدىن خەتەر،
 ۋەلى ئۇنىسىز ئولماق ئۆلۈمدىن بەتەر.
 بولۇر چاغدا جاندىن بەدەنغە فىراق،
 كېلۇر كەمسە تەبىغە ئەلبەتتە شاق.
 بۇ ئايىن ئىلە تەبە مەجبۇل ئېرۇر،
 كى سۇگەي ھاياتىن بۇ مەنقىل ئېرۇر.
 قايرۇ كەمسەكىم، جاندىن ئولسا ئەھەب،
 نېتاڭ ئەيلەمەك جاندىن ئارتۇق تەلەب.
 جەۋابىن تاپىپ شاھى دانىشقىرىن،
 دىدى نىكتەۋەر جانىغە ئافەرىن.

ئىسكەندەرنىڭ مەغرەب دىيارى فەتھىدىن سۇڭرە رۇمغىمۇ ئەزىم ئەتكەندە يەنجۇج زۇلمىدىن قىمۇن بۇۋاھىسى خەلقىنىڭ تەزەلۇم قىلغاندا، ئۇنىڭ قۇل بەلارەخمەسنىمۇ كىتەكلىنى؛ سەد تەرە سالغانى ۋە مەھەدىنمۇ شى مەسجىرلارۇ ھىند سەرايىن سىككەكارلارى سەھاب كەردار رەجە بىرلە سەد ئورنىغە رىك تۆككەك ۋە ئەتارىد خەيال ئىستەدىلەرۇ ئۆز خىل ئاسا چىدادلار كەتپەدۇ ئورنىغە روىي مەھلۇلۇ ئاھەنگ يىرىگە فۇلاد مەسقۇل قويۇپ سەد ئۇچىن فەلەك تاقىمگە يەتكۇرگانلارى

(ئىسكەندەر مەغرەب دىيارىنى ئىگەلسەپ بولۇپ، رۇمغا قىساراپ قايتقاندا، قىمۇن بۇۋاھىسى خەلقىنىڭ قۇنىغىغا يەنجۇجلىرىنىڭ زۇلمىدىن شىكايەت قىلغانلىغى؛ ئىسكەندەرنىڭ قۇلارنىڭ ئۇستىدىكى بۇ بالايى - ئاپەتنى تۈگەتكەنلىكى؛ قۇلار ئۇچۇن سېپىل - قورغان سالدۇرغىنى؛ ھۇندە رى ئايدەك گۈزەل بىناكارلار بىلەن ھىند سارايلىرىدا ئىشلىگەن ئىويىمىكارلارنىڭ بۇلۇتتەك يۈكسەك پىلانلار بىلەن، قۇرۇلۇشنىڭ ئىگىزلىكىنى مېركورى سەييارىسىگە يەتكۈزۈشنى خىيال ئەيىلەپ، ئۆزلىرىنىڭ ئەنئەنىسى ياخشى ھۈنەرلىرىنى ئىشلىتىپ، قەلئەلەرنى بېرۇنزا ۋە پولاتلار بىلەن زىننەتلەپ، سېپىل قورغانلىرىنىڭ ئۇچىنى بەلەك گۇمبۇزىگە يەتكۈزگەنلىكى)

يانا ئون كېچە - كۈندۈز ئۇيقۇدە بىز،
چۇ ئۇيقۇغە باردۇق ئۇلاردۇر ھىسار،
ياۋۇتمەسلەر ئەلنى يامىنۇ ياسار.
شاھ ئۇل نوكتەدىن بارماغىن تىشلەدى،
ئۇلار قەتلىن ئۇل ئەلگە باغشىلادى.
يانا ئىستەدى كۆرمەك ئەيىلەپ يۈرۈش،
ئىكى تاغكىم ئەردى ئالتۇن - كۈمۈش.
دىدىلەر ھەمۇل قەۋم ئەيىلەپ دۇئا،
كى: بولسا ئۇنۇت ياخشى، بۇ مۇددىئا،
كىم ئۇل تېگەرگە بارماق ئاسان ئېمەس،
نې ئاسان ئېمەس. بەلكى ئىسكان ئېمەس.
كى ئون كۈنچىلىك يولدۇر ئۇل ئىككى تاغ،
بۇ يەردىكى ھالا قىلۇرسەن سۇراغ.
ۋۇجۇدى ئۇنىڭ بىزگە باردۇر ياقىن،
ۋەلې كۆرمەشىمىز، دىسەك سۆزنى چىن.
نې بىز كۆرمەگى بىلە تاپتۇق مۇراد،
نې بىزدىن ئۇلۇغلەر داغى بەردى ياد.
نېدىنىكىم، يولدا خەتەر كۆپ دۇرۇر،
يۈز ئۇرغان كىشىگە زەرەر كۆپ دۇرۇر.
تاپىلماس يەتى كۈنچىلىك يولدا سۇۋ،
گىياھكى بۇتمىشۇر ئەرۇر ئاغۇ.

دەبىيرى رەقەم سەنجى فەرخۇندەراي،
بۇ نەۋد ئولدى كافۇر ئۈزە مۇشكىساي.
كى چۇن ئالدى شاھى سېپېر ئېھتىشام،
بارى مۈلكى مەغرەبىنى ئەنداقكى كام.
ھەمۇل بۇلئەجەب خەيلىۋ نادىر گۇرۇھ،
كى فىكىرىدىن ئەردى خەلايىق سۇتۇھ،
ئۇلار سەرفەرازىكىم ئەردى ئەسىر،
كى شاھ لۇتقى بولدى ئۇمۇ دەستىگىر.
مۇتەئ ئولدىيۇ قۇللۇق ئەتتى قەبۇل،
يوق ئولكىم، بارى خەيلى ھەم بولدى قۇل.
شاھ ئۇل مورلەرنى قىلۇرغە ھالاك،
دىدى: ئاتلانپ خەلق بېۋەھمۇ باك،
تۈزۈپ چەرگە، سالىسۇنلەر ئۇل نەۋد شور،
كى ئۇل دەشت ئارا قالماسۇن چىنىسى مور.
ھەمۇل خەيلى ۋەھشى قىلىپ ئىلتىماس،
دىدىلەركى: ئەي شاھى گەردۇن ئاساس!
ئۇلەر بولماي، ئەمىن ئەمەس جانىمىز،
كى ئۇل مورلەردۇر نىگاھبانىمىز،
كى ئاغىر دۇرۇر بىزگە ئۇيقۇ بەسې،
قۇلاق سالكى، ئەنجۇبەدۇر بۇ بەسې،
كى ئىزىن كېچە - كۈندۈز تەكۈ پودە بىز،

چۈمە غرىبىنى ئاسۇدداھال ئەيلەدى،
 يانا ئەزمى سەۋبى شىمال ئەيلەدى.
 تېڭىز ئەيلەبان قەتئۇ تاغ ئارتىلىپ،
 يۈرۈر ئەردى يول رۇم ئەزمى قىلىپ.
 ھەمۇل تۈركى - چىن، يېرىكى چىنىي غەزال،
 كى شىر ئەفگەن ئەردى قىلۇردا جىدال،
 سالىپ شاھ كۆڭلىگە ئۆز شەۋقىنى،
 چىكىم بويىنىغە زۇلغىنىڭ تەۋقىنى.
 بولۇپ شاھ مەتلۇبۇ مەرغۇبى ھەم،
 نى مەتلۇبۇ مەرغۇب، مەھبۇبى ھەم.
 ئۇنىڭ بىرلە تۈن - كۈن بولۇپ چۈرئەكەش،
 بارۇر ئەردى ئۆز مۈلكىگە شادۇ خۇش.
 گۈزەرگەھى رۇسۇ دىيارى فەرەڭ،
 قايۇ يەرگە يەتكەچ، ئۆتۈپ بې دەرەڭ.
 ئۆتەر چاغدا مابەينى غەربۇ شىمال،
 تىلەب داد جەمئى پاراكەندە ھال.
 ئۆكۈش نالە ئەيلەب تەزەللۇم بىلە،
 سۈرۈپ شاھ ئۇلارنى تەرەھھۇم بىلە.
 دىدىلەركى: شاھا، جاھاندار بول،
 قەدەر قۇدىرەتۇ چەرەخ مىقدار بول!
 جاھان مۈلكىگە بەردىڭ ئابادلىغ،
 جاھان ئەھلىغە ئەدل ئىلە شادلىغ.
 دىيارىكى ئەدلىك ئۇڭا يەتمەمىش،
 دىيار ئەھلىنى شادمان ئەتمەمىش.
 ھاماناكى بۇ مەرز ئىلە بوم ئەرۇر،
 داغى بۇ نېچە زارۇ مەزلۇم ئەرۇر.
 دىدى شاھ: بۇ كىشەر نېدىندۇر خاراب،
 ئەلگە نىدىن تۇشتى بۇ ئىزتىراب؟
 دىدىلەركى: بۇ مۈلكىنىڭ بىر ھەدى،
 ھامانا ئېرۇر قىرۋان سەرھەدى.
 كىم ئۇل مۈلك غەربىغە مايىلدۇرۇر،
 ئارا يەردە بىر تاغ ھايىلدۇرۇر.
 كىم ئۇل تاغدىن نارى ئافات ئېرۇر،
 ئۇل ئافاتدىن نارى زۇلمات ئېرۇر.
 بۇ نەۋد ئەتتى ۋاقىن خەبەر بەرگۈچى،
 كى زۇلمەتنىڭ ئۇندىن دۇرۇر بىر ئۇچى.

ئىسقى يېلى ئۇل نەۋد ئەيلەر ھۇجۇم،
 كى ئەسگەچ نەسىم ئۇندا ئەيلەر سەمۇم.
 قىلۇر قايسى يەلكىم ئىسەر مۇتەدىل،
 ئەگەر بار ئەسە ئەجدەھا مۇزمەھىل.
 يانا قالغان ئۇچ كۈنچىلىك يۈلكى بار،
 يىلاندىر ھەمۇل دەشت ئارا ئۇلكى بار.
 ئېرۇر كەفچەئۇ ئەفمىيۇ جەئەرىي،
 بولۇپ ھەر بىر ئۇل گەنجىنىڭ ئەجدەرى.
 ئۇلارغە تۈمەن مىڭدىن ئارتۇق ئەدەد،
 تۈمەن مىڭ دىمەي، بەلكى بېھەددۇ ئەد.
 ئەگەر پاششا بولسا ئۇلارغە زەللىل،
 بولۇر يەتسە بىر نىش، ئەنداقكى پىل.
 يىلان باردۇر ئۇندا ئەشتىگىل بۇ سۆز،
 كى ئادەم ئۇلەر، چۈن ئاڭا سالسا كۆز.
 ئەرۇر بۇ بالىيەتدىن ئۆلمەك مەھال،
 نىكىم ئەيلەدۇك شەرھ، بۇ ئەردى ھال.
 شاھ ئۇل سۆزنى چۈن ئىستىمائ ئەيلەدى،
 ھەمۇل يان بارۇرغە ۋىدائ ئەيلەدى.
 دىدى: ئۇل تەرەفى ئەزم ئىتەردىن مۇراد،
 تاماشادىن ئەتمەك ئىدى ئۆزنى شاد.
 ئەمەس ئەردى مەتلۇب ئالتۇن - كۆمۈش،
 كى بولغاي كىشى مۇنچە مېھنەتقە تۇش.
 تاماشاغا يېل چۈنكى باغلىقدۇرۇر،
 ئۇنىڭ ئەزمى تەركى ياراغلىقدۇرۇر.
 تاماشادىن ئەر بولدى قەتئى نەزەر،
 نى ھەممەت بولۇركىم، تىلەب سىيەۇ زەر.
 چۇ نەقد ئىستەي ئولماق راۋان ئۇل تەرەفى،
 ۋەلى نەقد جانىنى قىلماق تەلەفى؟
 چۇ ئۇل ئەزمىدىن فارىغ ئولدى بى كۈل،
 ئۇل ئەل ئىلتىغانتىغە قويدى كۆڭۈل.
 كەرەم ئەيلەب ئەتتى رىئايەت بەسپى،
 بارى تاپتى شاھدىن ئىنايەت بەسپى.
 ئۇلارنى ماكانغە ئازىم قىلىپ،
 نېچە كىمەسە لېكىن مۇلازىم قىلىپ.
 ئۆز ئالىدا ئاسراب غەرابەت ئۇچۇن،
 ئەشكەدە شۇكۇھۇ مەھابەت ئۇچۇن.

ۋەگەر خۇد تىشى، ۋەگەر ئەركەگى.
 ھەمۇل تاغ ئۇندۇر ئۇنىڭدەككى ۋەھم،
 قىلا ئالمايىن كۆكتىن ئەۋجىنى فەھم.
 ئىكى يۈز ئۇڭا سافۇ يىلما قىيا،
 نىمە بۇتمەي ئۇندىن نېچكۆككىم ئىيا.
 ئىكى يانكىم ھىچ تاپماي گۇسل،
 بولۇپ قان ئەتراپىغە مۇتەسىل.
 بۇ ماھىيىن ئۇلارنىڭ تەرەبخانەسى،
 بۇ تاغ ئويلىكەم قان دامانەسى.
 ۋەلې دەۋرەكەم بېيەلە كۆرگۈزدى قان،
 تاپىپ نەسخ كافى كىبى بىرشىگانى.
 بولۇپ فاسىل ئۇل تاغقە بۇ دارا،
 ئۇبۇر ئەتگەلى ئۇل گۇرۇھى شارا.
 ئۇلار يىلدا سالىب ئىكى قەتلەشور،
 چىقىپ تاغ شىگافىدىن ئەنداقكى مور،
 بىزنىڭ شەھرۇۋادى سەرى يايىلىپ،
 نې بېدادكەم مۇمكىن ئولغاي قىلىپ.
 كېلۇر چاغ ئۇلار بىز فرار ئەيلەبان،
 ۋەتەندىن جەلا ئىختىيار ئەيلەبان،
 بارىمىزغە ئۇل نەۋد بېچارەلىغ،
 سالىب تاغۇ ۋادىدا ئاۋارلىغ.
 نىكىم تاپىپ ئۇل قەۋم تالان ئېتىپ،
 بارۇ شەھرۇ كىشۋەرنى ۋەيران ئېتىپ،
 كىشى تاپسەلەر ئەيلەپ ئۇنى ھەلا،
 تالاشىپ يىمەككە ئەتىن زەۋقناك.
 مەۋاشىنى ئەلتۈرگە يەكسەر سۈرۈپ،
 ۋەتەنگاھلەرىغە دېگىن يەتكۈرۈپ.
 زەخىرە يىمەككىنى مەۋجۇد ئولۇپ،
 ئۇلار زۇلمىدىن بارچە نابۇد ئولۇپ.
 يىمەك بىرلە خۇد مۇتلەقا توپمايىن،
 ۋەگەر توپسا ھەم دانەنى قويمايىن.
 بارىن ئەيلەبان نەقل بۇنگاھغە،
 بۇدۇر ئەرزىمىزكىم، دېدۈك شاھغە.
 دىدى شاھكى: ئۇل ناپسەندىدە خەيل،
 قاچانكىم قىلۇرلەر سىزنىڭ سارى مەيل،

ئېرۇر تاغۇ-زۇلمەت ئارا ۋادىسى،
 كى يول ئەلىتمەس ئۇل تەرەق ھادىسى.
 نې زۇلمەت جەھەننەم، نې ۋادى-سەقەر-
 كى يەئجۇج خەيلىغە بولدى مەقەر.
 نې يەئجۇجكىم، يۈز تۈمەن مىڭ بەلا،
 بىز ئۇل يۈز تۈمەن مىڭ بەلادىن جەلا.
 ئۇلارنى ھەق ئۆز قەھرىدىن خەلق ئىتىپ،
 كى كۆپ ئەلگە بېداد ئۇلاردىن يېتىپ.
 ئېرۇر ئىشلارنى ۋەسقى قىلماق مەھال،
 كىم ئۇل ۋەسقىدىن نۇتق ئېرۇر گۈنگۈلال.
 تەئەددۇد ئارا يوق تۇرۇر سانلەرى،
 يانا سانسىز ئايىنى نۇقسانلەرى.
 قەد ئۆزۈرە يايىلمىش پاراكەندە ساچ،
 بىرى بىر قەرىشدۇر، بىرى ئۆچ قۇلاچ،
 دىمە ساچ، خاشاكۇ خەس مەئدەنى،
 لىباس ئۇندىن ئەيلەپ بارىنىڭ تەنى.
 قۇلاغ ئىكى ياندىن بولۇپ بىرگە جۇفت،
 نەجەس تەنلەردىن كۆزدىن ئەيلەپ نۇھۇفت.
 كېلىپ غۇل بارماغى بارماغلارنى،
 ۋەلې دىۋ تىرناغى تىرناغلارنى.
 يامان يۈزلەرى رەنىگى بېھەد سەرىغ،
 قىزىل تۈكلەر ئۇندا سەفادىن ئەرىغ.
 بىئەينە كۆز ئەنداقكى مايىمۇن كۆزى،
 ۋەلى شۇم ھەرقايسى مەلئۇن كۆزى.
 بۇرۇن ئىچلەردىن تىل بىلە پاك ئىتىپ،
 تاپىپ لەززەت، ئۆزى تەرەبناك ئىتىپ.
 ئۇنىڭدەككى مەبرەز ئەرتۈردە ئەل،
 سالۇرلەر ئۇنى خالى ئەيلەرگە بەل.
 ئاغزىدىن تونگۇزدەك چىقىپ ئىكى تىش،
 ۋەلې يەرنى قازماق ئۇلەر بىرلە ئىش.
 نې يەرنىكى ئۇل تىشلەر ئەتتى تەباھ،
 قىيامەتقەچە بۇتمەي ئۇندىن گىياھ.
 تەكەللۇمدە ھەشىۋ ئولچە ئىمكان كېلىپ،
 ئاغىز بەرچەسىدە زەنەخدان كېلىپ.
 تۇشۇپ ھەر بىرىنىڭ ئىكى ئەمچەگى،

كىشىلەر يۇبۇردىكى، ھەر مەرزۇ بۇم،
 فەرەڭ ئولسۇنۇ رۇس، ياشامۇ، رۇم.
 نىكىم بولسا مېئمارى چابوك خەيال،
 ياناداغى ئۇستادى نازۇك خەيال،
 يانا كارگەرلەر، بارى چەرىدەست،
 بەلا رەخنەسى قىلغۇدەك سەگمەست.
 مەسۇ رويۇ قەلئى، بىرىنچۇ تېمۇر،
 يانا قورغاشۇن بىرلە ھەم تال كۆمۈر.
 قىلىپ نېچە يۈزىمىك تېۋە نۆزىدە ساز،
 يانا نېچە ئۇستادى ئاھەنگۇداز،
 مۇھەببىيا قىلىپ، ئېھتىمام ئەيلەبان،
 بارىن جەھد ئىلە تېز گام ئەيلەبان.
 يېتتۈرگەيلەر ئۇل يەرگە بارىنى بات،
 بارى تۇتتى شاھ ئەيلەگەچ ئىلتىفات.
 چۇ نىكىم كېرەكلىك ئىدى، بولدى راست،
 ئۇنىڭدەككى دارايى دەۋرانغە خاست.
 ئۇڭا تېڭرۇ ھەر كۈن ئۆزى ئاتلانپ،
 ھەمۇل تاغ دامانەسىن ئايلانپ.
 سالىب ئىككى مىڭ سەگمپۇرى بې دەرەڭ،
 كەمەر ئۆزى كەسمەك ئۇچۇن تاختا سەڭ،
 بارى زورى دەست ئىچرە پولاددەك،
 قاتىغ خارە كەسمەك دە فەرھاددەك.
 ئۇلار خارەنى بې مەدارا كېسىپ،
 مەداراسىز ئۇل تاغدا خارا كېسىپ.
 يىغىپ ئانچە ئەسىباب باغلاغە سەد،
 كى تەخمىنىدىن ئەجىز تاپىپ خىرەد.
 چۇ ھەرنە كېرەكدۇر مۇھەببىيا بولۇپ،
 ھەمۇل تىبىرە گەرد ئاشكارا بولۇپ،
 كى يەئجۇج ئەزمىغە ئەردى نىشان،
 بولۇپ مېھر نۇرىغە زۇلمە تەقىشان.
 يىغىشتۇردىلەر ئەلنى تەكلىفى ئىلە،
 كېۋۇرمەككە خەندەققە تەخۇنى ئىلە.
 سۈرۈلدى گەلە داغى خەندەق سەرى،
 كى جانلىق نىمە قالمادى تاشقارى.
 كەمىنگەھدە بەش مىڭ نەبەرد ئازماي،
 نېھانى قويۇپ شاھى فەرخۇندە راي،

نېچۈك سىزگە مەئلۇم ئولۇر ئۇل بەلا،
 كى ئۇندىن بۇرۇنراق قىلۇرسىز جەلا!
 دىدىلەر: بۇ تاغدىكىم ئۇل قەۋمى شۇم،
 ئۇنىڭ ئۇل يۈزىدە قىلۇرلەر ھۇجۇم،
 بۇ سارى بولۇر چاغدا سەھرانەۋەرن،
 قىلۇر چەرخ ئايىنەسىن تىبىرە گەرد.
 قاچان بولسا ئۇل تىبىرەگەرد ئاشكارا،
 بولۇر تىبىرە بىزلەرگە ھەم روزگار.
 دىدى شاھ: قاچان بولغاي ئۇل ئىش چاغى؟
 دىدىلەر: ئۆتۈپ بىر نېچە كۈن داغى.
 ئەشتەكچ بۇ سۆز داۋەرى چارەرس،
 ئۇلار چارەسىن قىلماق ئەتتى ھەۋەس.
 تاپىپ بىرىك مەنزىل، تۇشەرگە سىپاھ،
 ھەمۇل مەرز ئارا قىلدى ئارامگاھ.
 دىدىلەر، ئۇل ئەل يۈز تەزەررۇد بىلە،
 جەنابىدە ئۇشۇ تەۋەققۇد بىلە.
 كى: بىزگە نېچە بەختدىن يېرىق نەۋا،
 نېچۈك كۆرگەن بىز ئەل كۆزىدىن راۋا؟
 شاھ ئەرمۇندا مەسكەن قىلۇر، قىلماسۇن،
 ئۇلارنى جاھان ئەھلىدەك بىلماسۇن.
 كى ناگاھ بىرى يەتسە ئۇل قەۋمنىڭ،
 نەنىم ئوتتۇرسىدا نى يۈزۈ، نى مىڭ،
 بەتەخسىكىم يۈز تۈمەن مىڭ بەلا،
 كى بۇ كىشۋەر ئولغاي ئۇلاردىن تولا.
 يېتىشىگەي بارىنىڭ باشىدا غەزەب،
 بارى ئەل قاننىن ئىچكەلى تەشەنە لەب.
 دىدى شاھكى: سىز بىزگە تايغۇرماڭىز،
 ۋە لېكىن بۇ كىشۋەر ئارا تۇرماڭىز.
 تاشنىڭ ھەر نىڭگىز بولسا ئەيلەپ شىتاب،
 كى بۇ مۈلك ئارا قالماسۇن رىشتە تاب.
 كى تەڭرىگە ئۇل دەم تەۋەككۈل قىلاي،
 ئۇلار فىكىرىن ئىيلەي. نېچۈكىكىم بىلەي.
 ئۇلار چىقىتىلەر دۈلكىدىن خانە كۆچ.
 ۋەلى قىلمادى شاھى فەرزانە كۆچ.
 دىدى، دەۋرىغە قازدىلەر ھەر فەرىق،
 ئاچۇق خەندەق نەمىيا بەغايەت ئەمىق.

كىرىپ جان ئەراسىغە قورغانلەرى.
 ئۆكۈش رېۋ ئىلە ھىسسىن ئەزىمى قىلىپ.
 ھەنۇل دېۋۋەش خەلقىدىن ئايرىلىپ.
 بۇلەر ئەيلەگەچ رېۋ ئىلە تەركى رەزم،
 ئۇلار ھەم قىلىپ تاغۇ سەھراغە ئەزم.
 تاڭ ئاتتۇنچە ئاشۇبۇ غەۋغا بىلە،
 قەلىن ئىت مەسەللىك ئەلالا بىلە،
 بارى ئاغزىدا تېپىلە ئىتدىك يالىن،
 ئەدەدە ۋەلى ئىت تۈكىدىن قەلىن.
 چۇ ھازىر بولۇپ شاھ قاشىغە سىپاھ،
 مۇسبەت تۇتۇپ خەيلى غايىبىغە شاھ.
 قەبۇل ئەيلەگەن ئىش كۆرۈنۈپ قەتىغ،
 پۇشايىمانلىغى ھېچ قىلماي ئەسىغ؛
 چۇ كۈشىش سارى تاپمايىن ھېچ يول،
 زەرۋرەت ئۇرۇپ چارە زەيلىغە قول.
 بىلىپكىم، نېچە كۈن تەھەممۇل كېرەك،
 قىلۇر ئىشە كۆپىرەك تەھەممۇل كېرەك.
 يىمەكىدىن چۇ خالىدۇر ئۇل مەرزۇ بۇم،
 مەگەر تاپمايىن تۆۋمە ئۇل خەيلى شۇم،
 يانىب ئۆز ماكانىغە ئەزم ئەتسەلەر،
 قىلىپ ئەۋد، كەلگەن سارى كەتسەلەر،
 ئىتىپ ئىشگە ئۇل لەھزە نەززارەئى،
 قىلا ئالغاي ئۇل قىسسەغە چارەئى.
 ھەم ئۇشۇ دىيىلگەن كىبى تۇل گۇرۇھ،
 نىمە تاپماغاندىن بولۇپ چۇن سۇنۇھ،
 بارى قىلىدىلەر ئەۋد كەلگەن سەرى،
 دارا ئىچرە سىغماي كىرىپ ئىچكەرى.
 ئۇلارغە چۇ يۈزلەندى ئاۋارەلىق،
 زامانە ئۇنۇتتى سىتەمكارەلىق.
 شاھ ئاتلاندى ئۇل خەيلى دانا بىلە،
 رەزىن رايۇ ئەقلى تەۋەنا بىلە.
 رىكابددا سەنئەتگەر ئەل بېھساب،
 قىلىپ ئۇل دارا سارى بارى شىتاب.
 چۇ بەتتىلەر، ئەرمەس ئىدى ئۇل دارا،
 ئاچۇق جۈلگە ئى ئەردى خۇبۇ سارا.

كى بىر دەستبۇرد ئەيلەبان ئاشكار،
 قىلۇرغە ھەمۇل سەيدلەردىن شىكار.
 ئۇلار ئىچرە ئون ۋەھشىي مەغرىبىي،
 قەمەش خەيلى ئىچرە تىرەكلەر كىبى.
 بۇ سەۋدا ئۇلارنى چۇ مەربۇت ئىتىپ،
 كېلىپ خەندەق ئەھلىنى مەزبۇت ئىتىپ.
 بۇ ھالەتدە چىقتى گۇرۇھا گۇرۇھ،
 كى يەنجۇجىدىن تولىدى سەھراۋۇ كۆھ.
 چىقىپ بويىلە ھالەتدە ئەھلى كەمىن،
 ئۇنىڭدەككى، تىترەپ زەمانۇ زەمىن،
 ئۇلار خەيلىغە ئۆزلەردىن ئۇردىلەر،
 كى تىغ ئاستىدا كۆپنى ئۆلتۈردىلەر.
 بۇ يەڭلىغ چۇ كۆردى ئۇلار دەست زور،
 خەيال ئەيلەكەم، تۇشتى دەرياغە شور.
 قويۇپ بارچە تۇش - تۇشتىن ئۇل ئەلگە يۈز،
 كى كەسرەتلەردىن تولۇپ تاغۇ تۈز.
 ئۇنىڭدەك نەبەرد ئاشكار ئەتتىلەر،
 كىم ئۇل خەيلى ئىشىن ئىزىرار ئەتتىلەر.
 نې ئوقۇ قىلىچىدىن بىرسىگە باك،
 نې ئوقۇ قىلىچىكىم بولۇردىن ھەلاك.
 ئىتىك تىغدىن ھەر نېچە كەم ئولۇپ،
 ھەمۇل تىغدىن ھەم ئىتىكەرەك بولۇپ،
 ئۇلار ھەم كۆپ ئەلنى ھەلاك ئەيلەبان،
 ھەلاك ئەيلەگەننى خوراك ئەيلەبان،
 ئاتىدىن مۇبارىزنى يىققان زامان،
 يىقىلغىچ تالاشىپ تۈگەتەك ھامان.
 دىمانكىم يابان جىمىمۇ قالىنى ھەم،
 نې جىمىمۇ نې قالىبكى مەركەبى ھەم.
 ئەجەبراقكى، نى خەسەمۇ نې ئۆز دىبان،
 يىقىلغاننى فىلھال ئۇزۇشۇپ يىبان.
 بۇ يەڭلىغكى ئەيلەپ نەبەرد ئۇل سىپاھ،
 كۆپ ئەل بولدى ئاقشامغە تېگىرۇ تەباھ.
 بەسې ئۇل جامائەتدىن ئۆلتۈردىلەر،
 كى تا ئۆزنى خەندەققە يەتكۈردىلەر.
 چۇ پەرخاشدىن قالمايىن جانلەرى،

ۋە لېكىن ئىككى جانىمى ئىككى تاغ،
 نېچكۈككىم بېرىپ ئەردى ئول ئەل سۇراغ.
 ئىكى تاغ ئاراسىدا مەسساھى چۇست،
 ياقىنراق يېرىن ئەيلەدى بازچۇست.
 تاناپ ئانچەكەم چەكتىلەر ھەرسارى،
 ياقىنراق يېرى ئەردى ئون مىڭ قەرى.
 نۇجۇم ئەھلى سائەت قىلىپ ئىختىيار،
 كىزىپ مەركەب ئۆزۈرە شاھى بەختىيار.
 بۇيۇردىكى تۈكتىلەر ئۇل يەرگە رەڭ،
 توشۇپ قويدى سائەت بىلە خارە سەڭ.
 گۇدازەندەلىغ ئىچرە مىڭ كارگاھ،
 قىلىپ ئويلىكەم كۆرە تەييارگاھ.
 مۇھەندىسلەر ئەيلەپ فۇسۇنساللىق،
 مەساھەت بىلە كار پەردازلىق.
 بولۇپ كارگەرلەر داغى ئىشە چۇست،
 رەجە جەدۋەلى بىرلە پاكۇ دۇرۇست.
 گەج ئورنىغە مەھلۇل ئىتىب ھەفتىچۈش،
 قويۇپ بەرگە سەنئەتگەرى سەختىكوش،
 سالىپ ھەقتىچۈش ئۇستىگە تاختا تاش،
 بارى جانىمى تېز بولغان تاراش.
 قويۇپ يانا ئۇستادى بانىي ھەسەب،
 قويۇپ تاشنى تاشقا لەب - بەلەب.
 چۇ بىر سەتھى ئۇل تاش ھەمئۇر ئولۇب،
 يانا ئۇستىدە ئىش نەمۇدار ئولۇب.
 چۇ تولىغە ئون مىڭ قەرى ئەردى ئەرز،
 بىناسىغە بەش يۈز قەرى بولدى ئەرز،
 نېچە مىڭ بۇ ئىش ئۆزۈرە ئۇستاد ئىدى،
 كى سەنئەتدە بەنماۋۇ ھەدداد ئىدى.
 قويۇپ ئۇل سىفات دەرز - بەردەرز تاش،
 كى بولماي سەرى موي ئاڭا دەرز فاش.
 يانا ئەردى مۇزدۇر ساندىن فۇزۇن،
 نېچە كىم قىياس ئەتسە ئاندىن فۇزۇن.
 بولۇپ ئالەمى بويىلە سەنئەت نەماي،
 كېچە - كۈندۈز ئىش قىلىدىلەر ئالتى ئاي.
 كى نېچە مىڭ ئۇستادۇ سەنئەتگەرىي،

تامام ئەتتىلەر سەددى ئىسكەندەرىي.
 مۇئەرىخىدىن ئەتتىم بۇ نەۋد ئىستىمائ،
 كى: تاپتى سەد ئۈچ يۈز قەرى ئىرتىفاد.
 ئىكى زىنە داغى ياساب ئەل سارى،
 كى چىققاي قويدىن ئۇلۇس يۇقارى.
 يانا كۈنگۈرۇ بوزج ئىتىب قەلئەۋار،
 تېمورلەر بىلە ئەيلەبان ئۇستۇۋار.
 ياساب ئىككى مەنزىل نىگەھبان ئۇچۇن،
 تاشىپ تاش كۆپ سەڭباران ئۇچۇن.
 قىلىپ ئۇتدا تەئىپىن نېچە يۈز كىشى،
 كى سەد ھىمىزى بولغاي ئۇلارنىڭ ئىشى.
 چۇ سەد بولدى ئەنداقكى چەرخى كەبۇد.
 جاھان ئافەرىغە شاھ ئەتتى سۇجۇد.
 بۇ ھالەتدە ئۇل خەيلى مۇھلىك سىتېز،
 سالىپ دەشتۇ ۋادى ئارا روستخېز.
 يېتىشتىلەر ئەنداقكى مەھمۇد ئىدى،
 بۇرۇنغىچە ئۇن شەيىن مەۋجۇد ئىدى.
 بەلا رەخنەسەن تاپتىلەر ئۇيىلە دوست،
 كى تىش بىرلە تىرناغلىرى بولدى سۇست.
 دىدى شاھكىم: سەڭباران قىلىڭ،
 بەلا خەيلىغە تاشنى پەرران قىلىڭ!
 ئۇنىڭدەك ئۇلار باشىغە ياغدى تاش،
 كىم ئۇل تاشدېك تۇشتى تۇفراققا باش.
 چۇ يوق ئېردى غەۋغالىرىدىن ئەسىغ،
 بولۇپ قەتل تاشىدىن ئەندىشەلىغ.
 يانىب بىر - بىرسىگە ئايلاندىلەر،
 چۇ سۇد ئەتمەدى جەھدۇ جىد ياندىلەر.
 يار ئەھلىگە ھەر زۇلمەكىم سۈردىلەر،
 فەلەكدىن بارىغە ئېۋەز كۆردىلەر.
 بۇ بېدادكىم ئەيلەپ ئۇل قەۋم فاش،
 نېتاك ئاسماندىن ئەگەر ياغسا تاش؟
 نېچە قەتلە مۇنداق تاپىپ گوشمال،
 يانا ئۇل تەرەق باقىباغ ئەتمەي خەيال.
 بۇ ئايىن ئىلە چۇن شاھى پەرخىرەد،
 كى يەئجۇج دەفمى ئۇچۇن چەكتى سەد.

ۋە لېكىن ئىككى جانىمى ئىككى تاغ،
 نېچكۈككىم بېرىپ ئەردى ئول ئەل سۇراغ.
 ئىكى تاغ ئاراسىدا مەسساھى چۇست،
 ياقىنراق يېرىن ئەيلەدى بازچۇست.
 تاناپ ئانچەكەم چەكتىلەر ھەرسارى،
 ياقىنراق يېرى ئەردى ئون مىڭ قەرى.
 نۇجۇم ئەھلى سائەت قىلىپ ئىختىيار،
 كىزىپ مەركەب ئۆزۈرە شاھى بەختىيار.
 بۇيۇردىكى تۈكتىلەر ئۇل يەرگە رەڭ،
 توشۇپ قويدى سائەت بىلە خارە سەڭ.
 گۇدازەندەلىغ ئىچرە مىڭ كارگاھ،
 قىلىپ ئويلىكەم كۆرە تەييارگاھ.
 مۇھەندىسلەر ئەيلەپ فۇسۇنساللىق،
 مەساھەت بىلە كار پەردازلىق.
 بولۇپ كارگەرلەر داغى ئىشە چۇست،
 رەجە جەدۋەلى بىرلە پاكۇ دۇرۇست.
 گەج ئورنىغە مەھلۇل ئىتىب ھەفتىچۈش،
 قويۇپ بەرگە سەنئەتگەرى سەختىكوش،
 سالىپ ھەقتىچۈش ئۇستىگە تاختا تاش،
 بارى جانىمى تېز بولغان تاراش.
 قويۇپ يانا ئۇستادى بانىي ھەسەب،
 قويۇپ تاشنى تاشقا لەب - بەلەب.
 چۇ بىر سەتھى ئۇل تاش ھەمئۇر ئولۇب،
 يانا ئۇستىدە ئىش نەمۇدار ئولۇب.
 چۇ تولىغە ئون مىڭ قەرى ئەردى ئەرز،
 بىناسىغە بەش يۈز قەرى بولدى ئەرز،
 نېچە مىڭ بۇ ئىش ئۆزۈرە ئۇستاد ئىدى،
 كى سەنئەتدە بەنماۋۇ ھەدداد ئىدى.
 قويۇپ ئۇل سىفات دەرز - بەردەرز تاش،
 كى بولماي سەرى موي ئاڭا دەرز فاش.
 يانا ئەردى مۇزدۇر ساندىن فۇزۇن،
 نېچە كىم قىياس ئەتسە ئاندىن فۇزۇن.
 بولۇپ ئالەمى بويىلە سەنئەت نەماي،
 كېچە - كۈندۈز ئىش قىلىدىلەر ئالتى ئاي.
 كى نېچە مىڭ ئۇستادۇ سەنئەتگەرىي،

قىلىپ خاتىرىنى جەمئى قىلدى خىرام،
سىپاھ بىرلە ياد ئەيلەپ ئەسلى مەقام.
نېچە كۈن چۇ قەتئ ئەيلەدى مەرزۇبوم،
يانا بولدى مەنزىلگاھى تەختى رۇم.

× ×

كېتۇر ساقى ئۇل جامى تەقۇشكەن،
كى كۆڭلۈمگە تۇشمىش ھەۋايى ۋەتەن.
تەلەرمەن كىزىپ رەببى ئەتلاننى،

دېسەم رەنجى غۇربەتدەغى ھالىنى.
مۇغەننىي، چۇ تاپتىم مەقامىمدا كەم،
تۈزەت كام ئىلە سەن داغى بىر مەقام.
قىلىپ فەھىم ئۇل ئاھەڭنىڭ رەڭمىنى،
يانا تەرك ئىتتى سەير ئاھاڭىنى.
ناۋايى، ۋەتەن بولدى مەنزىل ماڭا،
بۇ مەنزىلدىن ئەمما نې ھاسىل ماڭا.
كى ھەركىمكى بار ئەردى يارۇ قەرىن،
بولۇبتۇر ئەدەم سارى غۇربەتگۈزىن.

يىلىدىك سەير ئارا سەبۇك-بارلىغ نەفسىن رام قىلماق ۋە تاغدىك سۇكۇن ئارا باۋد-
قارلىغ ئەمرىن بۇيۇرماق ۋە ئەسھاب مۇھەببەتتىن كىم ھەربىرى ئىشلارغە بارۇرغا باشتاۋدۇر
غەنىمەت بىلمەك ۋە ئەھباب مۇلاقاتىن كىم ھەربىرى بىر گەۋھەر نىايبادۇرۇر مۇئەننەم
تۇتماق ۋە ئەدەم ئەزمىستاندىن شامەئى ياد ئىتتىمەك ئۇچۇن سەرمەنزىلىن خوشىن بىلە
ئۆتكەزۇرنى ۋەسىق قىلماق

(يىللاردەك ئۆتۈۋاتقان بۇ ئۆمىردە، يەڭگىلەتكەنلىكىگە بولغان ئىشتىياقنى تىزگىنلەپ، تاغدىك
تىنىچىپ، ئېغىر تەبىئەتلىك بولماق كېرەك؛ يارى-بۇرادەرلەر ئارىسىدىكى دۇھەبەت توغرىلىق
ئېتىقاد، ئادەتتە ھەركىم ئۆز ئىشلىرىغا ئالدىراشنى غەنىمەت بىلىدۇ، ئۇلارنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى
ئۇچۇرۇش پۇرسەتلىرى خۇددى كەم تېپىلىدىغان گۆدەرگە ئوخشايدۇ، ئۇنى غەنىمەت بىلمەك
كېرەك؛ مەن ھەركىمنىڭ يوقلۇق قاراڭغۇلۇغىنىڭ بەربىر يېتىپ كېلىدىغانلىغىنى ياد ئەيدى-
لەپ، دەسلەپكى بۇ مەنزىللىرىمنى خوشال - خورام ئۆتكۈزۈشنىڭ لازىملىغىنى تەرىپلەيمەن)

چۇ ئاخىر بىلۇرمىز ئەدەم، ئى رەفىق،
غەنىمەت تۇتالى بۇ دەم، ئى رەفىق!
بۇ بىردەمكى خوشۇۋەتلىغ بەردى دەست،
تەرەب جامىدىن ئەيلەگىل ئۆزنى مەست.
چۇ بۇ دەمنى چەرخ ئۆتكەزۇر ھەم بۇدەم،
دەمادەم مەي ئىچكىم، ئېرۇر دەم بۇدەم.
كۆرۈپ ئۇمىر تەئرىخى مۇبەھمىلىغىن،
غەنىمەت بىل ئەسھاب ھەمدەملىغىن.
ۋەتەن تەركىنى بىر نەفەس ئەيلەمە،
يانا رەنجى غۇربەت ھەۋەس ئەيلەمە.
ئەرۇلەر غەنىمەت بارى بۇ زامان،
كى بىر - بىرگە سىز بارچەڭىز مېھمان.
تەرەب بىرلە جامى شەبانە ئىچكىڭ،

تولا تۇتسالار بېباھانە ئىچكىڭ،
ئاللىڭ ئەيشىدىن ئۆمىرنىڭ كامىنى،
تۇتۇڭ خۇش يىگىتلىكىنىڭ ئەيىمانىنى.
ئىچىپ بەزم ئارا جامى دىلكەش تۇتۇڭ،
نېكىم كەلسە ئۆزنى دەمى خۇش تۇتۇڭ،
ۋەگەر بەرمەسە دەست كامۇ تەرەب،
تەرەب يوق دىبان ئۆزگە سالماڭ تەئەب.
ئۆزۈڭنى مېھنەت كۈنى تاۋۇتۇڭ،
نې غەم كەلسە دەۋراندىن، ئاسان تۇتۇڭ.
ئەگەر غەم يېتىپ كىمسە تاپسا ئەلەم،
قىلۇر بىرغەمىن كۈچ بىلە ئىككى غەم.
چۇ بىر لەھزە دەۋرانغە يوق ئېشىتماد،
بەدەن قەيدىدە جانغە يوق ئېشىتماد.

ئەلەم ئىچىرە دەم ئۇرماغىل، ئى كۆڭۈل،
 نې غەم يەتسە قايتۇرماغىل، ئى كۆڭۈل.
 خۇدالىققە شاد ئۆلمە ئەسەبىدىن،
 جاپا يەتسە ئايرىلما ئەھبابىدىن.
 چۈ گەردۇن ئىشى بېۋافالىغىدۇرۇر،
 سەرەنجامى رەسىمى جۇدالىغىدۇرۇر.
 بۇدۇر چىرخ ئىشىكىم شىتاب ئەيلەگەي،
 نې ئاباد كۆرسە خاراب ئەيلەگەي.
 چۈ ئۇل بۇزغۇسى، قىلماغىل ئىزىتىراب،
 كى ئۇندىن بۇرۇن ئەيلەگەيسەن خاراب.

نېچۈك ئادەمى بىجىھەت غەم يىگەي،
 ۋەگەر بولسا يۈزىمىڭ جىھەت ھەم يىگەي.
 دەمى نەقد ئەگەرچى بۇ مەئدۇم ئەمەس،
 ۋەلى يەتسەك ئاقشامەت مەئلۇم ئەمەس.
 نې ئاخشام، تىرىكلىك ئېرۇر بىر نەفەس،
 ھەم ئېرمەس ياقىن تاپماق ئاخىر نەفەس.
 چۈ بىردەمغە يوقتۇر كىشىگە زىمان،
 فەلەك زۇلمىدىن ئەلئامان، ئەلئامان!
 مۇنى داغى غەم بىرلە قىلغان بەسەر،
 خىرەددىن مەگەر تاپىمامشۇر ئەسەر.

ئۇل كەبۇتەر ھىكايەتسىم پادىشاھنىڭ قەفەز رەڭگىرى ھەسبىدىن قۇتۇلدى ۋە ئۆز بۇزۇقى
 ئەشيانىنى نىشەن قىلدى، دېۋىدك ئۇل ۋەيرانىدىن ئاڭا فەراغەت گەنجى تاپمىلى

كەبۇتەر توغرىسىدا ھىكايەت: ئۇ، پادىشاھنىڭ گۈزەل قەبىزىدە ئۆتۈۋاتقان كىشىدىن
 قۇتۇلۇپ، ئۆزىنىڭ بۇرۇنقى خارابە ئۇۋىسىنى ماكان قىلدى، ئۇ ۋەيرانىدىن خەۋددى
 دېۋىدە ئۇنىڭمۇ پاراغەتلىك پۈتمەس بايلىغى تېپمىلى

ۋەلى زۇلىمى دەۋران سالىب ئىنقىلاب،
 قىلىپ ئەردى ئۇل بولغان ئۆيى خاراب.
 كەبۇتەر يىتتىگەچ ئۆيىن تاپمادى،
 ۋە لېكىن ئۇچاردىن قانات ياپمادى.
 بەسەي ئەل بولۇپ تام ئۆزە دانەرپىز،
 ئۇچۇرۇپ كەبۇتەر بېرۇر ئەردى خېز.
 بۇلەر سارى ھىچ ئەيلەمەي ئىلتىفات،
 ئۇرار ئەردى ئۆز تامىن ئىستەب قانات.
 بەسەي دەۋر ئۇرۇپ ئېھتىيات ئەيلەبان،
 بۇزۇغ ئۆزى قوندى نىشات ئەيلەبان.
 كى مەئسۇس ئېرۇر گەرچى ۋەيرانەدۇر،
 نېتەي، شاھ قەسىرىنىڭ بېگانەدۇر.
 ئېرۇر قۇشقا خۇشراق چرۇ باقساڭ ئايان،
 دۈرەسسە قەفەسىدىن تىكەن ئەشيان.

ئەشتىمىكى بىر تايىرى نامەبەر،
 بىتىك زىمىندە شەرھى ھەڭگامەبەر،
 سەبۇكپەر كەبۇتەركى ھەربىر قۇلاچ
 كى بەررىن ئاچىپ تەي قىلىپ بىر ياغاچ.
 تاپىپ ئەردى بىر شاھ قەيدىدە بەند،
 يېتىپ ئەردى بالۇ پەرىغە گەزەند.
 فەلەك گەردىشى ئەيلەبان زۇلمۇ زور،
 نېچە يىل ئۇنى ئەيلەبان خانە گور.
 چۈ زىنداندىن قاچتى ئۇل بېنەۋا،
 نىشاتۇ فەرەھ بىرلە تۇتتى ھەۋا.
 سىڭىپ كۆككە ھەرسارى چۇن باقتى ئۇل،
 ئۆزىنىڭ دىيارى سارى تۇتتى يول.
 قىلىپ سەئىي ئىلە تەيرى فەرخۇندە پەي.
 نېچە كۈنچىلىك يولنى بىر دەمدە تەي.

ئىسكەندەرنىڭ قۇياشنىڭ جاھانگىرلىكىدىن سۆڭرە، دەريا قەتئىي ئۇچۇن ئارزۇ كىمە - سىن مىنىب، ھەۋەس لەۋگانىن تاقاننى ۋە ھەككىما ئىتتىمىقاي بىلە رۇم دەرياسى ساھىلىدا ئالەم مۈلكىنىڭ ماھىر سەنچارلاردىن يىغىپ كىمە تىرتەپىمىغە ئەھمىر قىلغانى ۋە ئۇچ دەسك ھىلالى قەۋىس مانەند قۇرۇلغاندىن سۆڭرە، مەھمۇر ئاساتمولار بىرلە ئەلارغە قاتمىغ يايىدىن چىققان ئوقىدىك راۋانلىق بەرمەكلارى ۋە ئەزىڭ ئۇل سەفنىلاردا مەۋج خەتتۇتىمىدىن بەھەر قەتەپىنە دەسىن ئۇقۇغانلارى

ئىسكەندەرنىڭ جاھاننى قۇياشتەك ئىسكەلىلەپ بولۇپ، ئاندىن، دەريالارنى ئىسكەلىلەش مەقسىدىدە، ئارزۇ كېمىسىگە چىقىپ، ھەۋەس بايراقلىرىنى تاقىغانلىقى؛ رۇم دەرياسى ساھىلىدا، دۇنيادىكى بارلىق ماھىر ئۇستىملارنى يىغىپ، دانىشمەنلەر توپى بىلەن بىرلىكتە، ئۇلارغا كېمە ياساش ئىشىنى تاپشۇرغانلىقى؛ يېڭى چىققان ئاي ۋە كامان شەكىلىدىكى ئۇچ مىڭ دانە كېمە ياسىلىپ پۈتكەندىن كېيىن، ئىسكەندەرنىڭ مەۋلازىمەتلەر بىلەن بىرلىكتە بۇ كېمىلەرگە چىقىپ، دەريادا يايىدىن ئۇچۇپ چىققان ئوقشەك راۋان يول ئالغانلىقى؛ ئۇنىڭ كېمىدە كېتىۋېتىپ يەنە چوڭ دېڭىزلارنى ئىسكەلىلەش نىيىتىگە كەلگەنلىكى

بۇ بىر مەخسەپ، ئۇل بىر پەددار ئىدى.
 نەباتىيۇ كانىيۇ گەر جانئۇر،
 خارايىب مىسالۇ ئاجايىب سۇۋار.
 سىپەھىر ئەتتى ئالىدە ئىشاسىنى،
 كى قىلدىم بارىنىڭ تاماشاسىنى.
 نېكىم ئەرز سەتەدە تاپمىش ۋۇجۇد،
 ماڭا بولدى مەنزۇر بۇدۇ نابۇد.
 ۋە لېكىن تېڭىز سەيىرىنى قىلمايدىم،
 نې ئېركانى ئول پەردەدە بىلىمىدىم.
 سەۋاھىلدە دەلەركى كۆپتۇر غەرب،
 جەزاىىردە ھەم كۆپرەك ئەندىن ئەجىب.
 بىھار ئىچرە خۇد بېنھايەت دۇرۇر،
 مۇھىت ئىچرە بېھەددۇ خايەت دۇرۇر.
 بۇ شەكلى مۇدەۋۋەركى دەلەلەر جاھان،
 كى بار ئەكسەرى سۇۋ ئىچىدە نىھان.
 قۇرۇغلۇق بىرى ئوندىن ئەرمەس دۇرۇر،
 بىلۇر ئەل نىشان بويىلە بەرمەس دۇرۇر.
 ئەرۇر ئافەرىنىش ئارا ئانچە پېچ.
 كى جەننىدەدۇر توتقۇز ئەفلاك شېچ.
 ھىساب ئىچرە بۇ ھېچىدىن ئاغى كەم،
 كىشى كۆرمەمىش بولسا ئۇشۇرنى ھەم.

بۇ بەھىر ئىچرە غەۋۋاسى گەۋھەرفىشان،
 بېرۇر بويىلە سۆز گەۋھەرىدىن نىشان.
 كى ئالەمنى ئىسكەندەر ئالغاچ تامام،
 كى قىلدى يانا رۇم مۈلكىن مەقام.
 نېچە كۈن ۋەتەن ئېچرە مەسرۇر ئىدى،
 نىشات ئەيلەدى ئۇلچە مەقدۇر ئىدى.
 يۈزى سالىب ئۇل مۈلك ئارا نۇرۇ تاب،
 نېچۈككىم شەرەف بۇرچىغە ئاقتاب.
 تاپىپ ئايش ھەر مەرزۇ ھەر بوم ئېلى،
 ۋەلې ئۆزگەچە شاد ئۇلۇب رۇم ئېلى.
 مۇھابەت ئىتىب بارچە ئافاق ئارا،
 نې ئافاق ئارا، چەرخى نەھ تاق ئارا.
 نېتاك، فەخرى تۆرتۈنچى كۆك قىلسا فاش،
 ئۇنى جىلئۇگەھ ئەيلەگەندىن قۇياش.
 چۇ شاھ نېچە ۋەقت ئولدى ئارامگىر،
 دىلارام ئىلە جامدىن كامگىر.
 كۆپ ئەيلەر ئىدى خاتىرىغە خۇتۇر،
 كى: چۇن بەردى تەۋفىق رەببى غەفۇر.
 جاھانگىرلىككە قىلىپ ئېھتىمام،
 چۇ ئەزم ئەتتىم، ئالدىم جاھاننى تامام.
 خارايىب نىكىم دەھر ئارا بار ئىدى،

فەلەكلەركى ھىچ ئولدى ئۇل پېچىدىن،
 قاشىدا جاھان كەم دۇرۇر ھېچىدىن.
 نىدۇر مۇنچە لافى جاھانگەردلىق،
 ئېرۇر بۇ سىقات لافى دەم سەردلىق؟
 چۇ ئەفلاكو ئەنجۇمىنە يەتمەس ئىلىك،
 كى ماھىيەتى ئەلگە بولغاي بىلىك.
 بىلىب بىز ھىسابىنى باغلاب رەسەد،
 ھەققەتلەرىن فەھىم قىلىماس خىرەد.
 ئۇلارغە كى قادىر ئەمەستۇر كىشى،
 بىلىنمەس سۇ كۈنى بىلە گەردىشى.
 جاھانكىم بولۇپتۇر مۇسەخغەر ماڭا،
 ئۇڭا ھۆكۈمرانلىق مۇيەسسەر ماڭسا.
 ئۇنى مۈلك ئېتىب ھەق، مېنى مۈلكدار،
 ماڭا بارچە ئىشكە بېرىپ ئىقتىدار،
 ئەگەر ئۆلچە مۈلكۈمدەدۇر بىلىسام،
 چۇ بىلىمەي، بىلۇر فىكىردىنى قىلىسام،
 مېنىڭ بىرلە سايبىر ئەل ئىچرە نې فەرق،
 كى بولغاي ئۇلار بەھرى غەفلەتدە غەرق؟
 كېرەك ھەر نېدۇر فەرشى غەبرا ئارا،
 قۇرۇغلۇق ئارا، يوقسە دەريا ئارا.
 ئەگەر ئەيلەسە بەخت ھەمراھلىق،
 يۈرۈپ بارچەدىن تاپسام تاڭاھلىق،
 قۇرۇغلۇقنى قىلدىم خىزىر بىرلە تەي،
 بۇ دەم قوبىسام ئىلباس ئىلە سۇغغە پەي.
 چۇ كۆڭلىدە يەر تۇتتى مۇنداق ھەۋەس،
 تاپا ئالمادى دەفئىغە دەستەرەس.
 ھەۋەس تۇندبادى چۇ بېداد ئىتەر،
 خىرەد خانۇمانىنى بەرباد ئىتەر.
 بۇ ئەندىشە چۇن كۆڭلىن ئەتتى زەبۇن،
 دىماغىغە يۈزلەندى بىيەسى جۇنۇن.
 بىلىپكىم نې كۆڭلىدە پىنھان ئېرۇر،
 نىھان تۇتسا جانىغە نۇقسان ئېرۇر.
 تەلەب ئەيلەدى دانىش ئەھلىنى بات،
 يانا دەۋلەت ئەھلىنى قىلىپ ئىلتىفات.
 چۇ بۇ ئەنجۇمەن ئىختىيار ئەيلەدى،

نىھان رازىنى ئاشكار ئەيلەدى.
 ئىچىندە نىھان كۆڭلى مەقسۇدىنى،
 ئايان ئەيلەدى بۇدۇ نابۇدىنى.
 بارى بىلىدىلەركىم نې قىلىش ھەۋەس،
 تېڭىز سەيرىدۇر كۆڭلىگە مۇلتەمەس.
 قايۇبىركى مەن ئەيلەيۇ سالىدى سۆز،
 دىبان سۆزىنى، چۇن شاھغە قالدى سۆز.
 سۆزىن ئويىلە مەئقۇل ئىلە قىلدى رەد،
 كى بولدى جەۋابىدە ئاجىز خىرەد.
 بىلىپ بارچەكىم، مەن ئەدەرگىر ئەمەس،
 رىزادىن ئۇ كۈن ھېچ تەدبىر ئەمەس.
 پىسەند ئەتتىلەر بارچە، ئەيلەپ دۇئا،
 كى: ھەق سالىدى كۆڭلىگە بۇ مۇددەئا.
 ئۇمىد ئۆلكى ھەم لوتقى ئىتىب كىردىگار،
 بۇ ئەزىمىدە قىلغاي سېنى كامىگار.
 قايۇ ئىشتا شاھ تاپسا رايى زەئىق،
 كىم ئولغاي جەدەل ئەيلەمەككە ھەرىق.
 نې جانىبىكى شاھ بولدى كوشش نەماي،
 زەرۇرەتكى بولغاي مۇتئە ئەھلى راي.
 شاھ ئەر مەشۋەرەتدە سىتەمكارەدۇر،
 سىتەم چەكىمەي ئۇل ئىشتا نې چارەدۇر؟
 ۋەلې غايىب سىردى چۇ پەيدا ئەمەس،
 قازا قىسمەتى ئاشكارا ئەمەس.
 بەسا رايىكىم ئەقىل ئاڭا يۈز دەلىل،
 تاپار، لىك ئۆلۈر، بارچە رايى ئەلىل.
 بەسا ئىشتكى نەفس ئەتسە ئاندا ئىناد،
 يېتىشگەي ھەمۇل دەھگۇ زەردىن كۇشاد.
 نې رايىكى ئىقبال ئېرۇر رەھنەمۇن،
 ئۇنىڭ تابىسى كەلدى چەرخى نىگۇن.
 بەس ئەۋلا بۇ كىم قەي تەرەق تۇشسە شاھ،
 كىشى زىللى جاھىغە چەككەي پاناھ،
 كى بولغاي ئىش ئوڭ كەلسە مەسرۇرلۇق،
 ھەم ئولغاي يامان كەلسە مەئزۇرلۇق.
 سىكەندەر سۆزىن قىلغاج ئۇل ئەل پىسەند،
 بولۇپ كۆڭلى ئۇل رايىدىن بەھردەمەند.

ھۈنەرۋەر تەررارۇ شىكىپى كېتىپ،
 بۇ كىشى يەسەر خەيلىنىڭ مەنزىلى،
 بولۇپ رۇم دەرياسىنىڭ ساھىلى.
 ھەمۇل سۇۋ ياتاسى ئىكى - ئۈچ ياغاچ،
 كۆرۈپ ئەردەۋۇ تېشەدىن كۈچ ياغاچ.
 ئىزن-ئون بەش مىڭ ئۇستادى نەججە ئار ئىدى،
 كى تۈن - كۈن ئىش ئۇستىدە دەركار ئىدى.
 يانا مۇنچە شاگىردۇ مۇزدۇر ھەم،
 بارى سەئى ئېتىب ئۆلچەمەقۇر ھەم.
 يانا ئىكى - ئۈچ مىڭ كىشى بارچە چۈست،
 ئىش ئەتىمەك ئۈچۈن كۈن - بەكۈن بازچۈست.
 سالىب ئانچە ئۇل ساھىل ئىچرە خۇروش،
 دىگىل رۇم دەرياسىغە تۇشتى جۈش.
 بۇ يەڭلىغ ئۆتۈپ ئۈچ يىلۇ بىر نىمە،
 تېڭىز سۈيىغە كىردى ئۈچ مىڭ كېسە.
 ئۇنىڭدەككى تەقسىم تاپتى بۇرۇن،
 تۇتۇپ ھەركىم ئۆز كېمەسىدە ئۇرۇن.
 سالىب نېچچە يىللىق يول ئەسىبايىنى،
 تېڭىز سەيىرىنىڭ ھەر نې نايابىنى.
 تولۇپ كېمەلەر ئىچرە ھەر خاستە،
 چۈ تولدى كېرەك يەڭلىغ ئاراستە.
 تەھەررۇك تاپىپ شاھ دەريا كىبى،
 نې دەرياكى، چەرخى مۇئەللا كىبى.
 قىلىپ مەملەكەت ئەھلىغە خەيىراد،
 نەۋازىش بىلە ئەيىلەبان ئەلنى شان.
 چىقىپ بادپاي ئۆزىرە بولدى راۋان،
 شىبىستانى ئەھلى قالىب ناتەۋان.
 سۈرەر ئەردى يەكرانىنى بېدە رەك،
 ئوڭا تېڭرۇكىم بەھرى رۇمۇ فەرەك.
 چۈ ساھىل سارى دەشتىدىن قىلدى مەيىل،
 ئۇنىڭدەككى دەريا سارى تۇند سەيىل.
 قويۇپ رەخشى دەريا قىراغىغە گام،
 ئىنانىن چېكىپ شاھى دەريا خىرام.
 ھەمۇل دىكىمەت ئەھلى سۇتۇرلا بىسەنج،
 چېكىپ ياخشى سائەت زۇھۇرىغە رەنج.

راۋان ھۆكۈم قىلدىكى سەنئەتۋەر ئەل،
 قىلىپ چۈست كىشى بونار ئىشىگە بەل.
 مەسالھى دەركاردۇر ھەرنىمە،
 ئالىب، ساز قىلغايىلەر ئۈچ مىڭ كېسە.
 مىڭ ئاندىن بولۇپ شاھ ئەزىمىغە خاس،
 ھەمۇل ئەلگە كىم كەلدى بەزىمىغە خاس.
 يانا مىڭ ھەم ئەركانى دەۋلەت ئۈچۈن،
 سۇۋ ئۇستىدە قىلماققا سۈنئەت ئۈچۈن.
 سەكىز يۈز سىپاھىيى جەررارغە،
 ئىكى يۈز يانا ئەھلى بازارغە.
 مىڭكىم رەقەم ئەيىلەپ ئۆز ئاتىغە،
 كى بولغاي يانا بەھر ئافاتىغە.
 يۈزى جۇڭ ئولۇپ ھەربىر ئەندافكى شەھر،
 كى تاپقاي كىشى شەھرىدىك ئاندا بەھر.
 بولۇپ ئويىلەكسىم شەھر ھەر جۇڭ ئارا،
 مەھەللاتۇ كويۇ مەقامۇ سارا.
 يانا ئۈچ يۈز ئۇل نەۋىكىم بېخەلەل،
 بىرى مىڭ سىپاھىغە بولغاي مەھەل.
 كى بولغاي بارى ئۆز فەراغى بىلە،
 سېكىز يىل كېرەكلىك ياراغى بىلە.
 يانا ئىكى يۈز كېسەدە زادى راھ،
 بولۇپ ئۇل ئىش ئەھلىغە ئارامگاھ.
 يانا يۈزدە سالىب تەنابۇ رەسەن،
 مەساھەتنى قىلماققا بەھىر ئىچرە فەن.
 يانا ئىكى يۈزدە ھەمماۋ سۇتۇر،
 كى شايدە سەۋاھىلغە تۇشگەي ئۇيۇر.
 يانا يۈز كېلىپ زەۋرەقى تېزەرەۋ،
 كى ئەلتىپ سۇۋ ئۆزىرە سەبادىن گەرەۋ.
 يانا ئىكى مىڭ ھەم بۇ تەرتىب ئىلە،
 بۇ تەرگە بارى زىيىنەتۇ زېب ئىلە.
 چۈ فەرمان ئىتىب شاھى ئافاقگىر،
 بولۇپ ئەھلى ئافاق فەرمانپەزىر.
 تۇرۇپ خەيلى سەنئەتدىن تېشەكار،
 ياغاچ كەسگەلى نېچچە، مىڭ پېشەكار.
 مەسالھ ياقا پېشەسىدىن يېتىپ،

چۇ بىر لەمزەئى مەكس ۋاچىپ ئىدى،
 قالدۇر ئۇل سارى شاھ باقىب دىدى،
 كى: ئەي قەۋمكىم، قىلدىڭىز خىزمەتەم،
 چىكەرسىز بۇ كۈن غۇسسەئى فۇرقەتەم.
 نېچە ھەجرىڭىز بىرلە خۇرسەندەمەن،
 ۋەلې بارچەڭىزدىن رىزامەندەمەن.
 قازادىن ماڭا تۇشتى مۇنداق سەفەر،
 قەدەر ھۆكىمىدىن ئەلگە ئەينەلمەفەر.
 قۇلاققا نېكىم ئەتسەم سۆز تۇتۇڭ،
 نېچە ۋەقىتتىن سۇڭ مېنى كۆز تۇتۇڭ.
 ئەگەر مۈلكۈ گەر مالۇ گەر دىن ئېرۇر،
 نىكىم ھەر بىرىڭىزگە تەئىين ئېرۇر.
 قايۇ ئىشكى ھەركىمگە چەكتىم رەقەم،
 رەقەم چەككەنمەدىن چىقارماڭ قەدەم.
 ھەدىسىم كۆڭۈل ئىچرە ئاللىڭ بارى،
 سالامەت بولۇڭ، ياخشى قاللىڭ بارى.
 دۇئا بىرلە بىزنى گاھى ياد ئېتىڭ،
 بۇ خىزمەت بىلە ئەمدى ئەمىداد ئېتىڭ.
 بۇ سۆزلەر دىگەچ شاھى كىشۋەر خىدىبۇ،
 ئۇلۇس چەكتىلەر كۆككە يەكسەر غىرىبۇ.
 تۆكۈب ئەشكىدىن بارچە يۈزلەرگە رۇد،
 دىدىلەر ئۇنىڭ جانىغە كۆپ دۇرۇد.
 دۇئادىن سۇڭ ئاغاز ئىتىب بۇ كالام،
 كى: گەر بەر، ئەگەر بەھر قىلساڭ مەقام،
 نېچە كىم فىراقىڭدا غەم يىگەيىمىز،
 نې ياراكى، ياخشى - يامان دىگەيىمىز.
 بىساتى تەرەب جىلۋە گاھىدا بول،
 قەيانكىم ئەسەڭ ھەق پاناھىدا بول.
 نې ئەمەر ئەتگەنىڭ، تاكى بار جانىمىز،
 تەغافۇل قىلۇرغە نې ئىمكانىمىز.
 چۇ بىزدىن دۇئا ئەيلەدىڭ مۇددەئا،
 نې ئىش ئىلگىمىزدىن كېلۇر جۇز دۇئا.
 ئۇلارغە بۇ يەرگە يېتىشىگەچ مەقال،
 تۇلۇد ئەيلەدى بۇرچى فەرخۇندەفال.
 سۇتۇرلاب سارى چۇ كۆز سالىدى شاھ،

راۋان كېمەنى قىلدى ئارامگاھ.
 قۇياش جەدىي بۇرجىغە چۈنكىم يېتىب،
 راۋان مۇت بۇرجىغە نەھۋىل ئېتىب.
 فەلەك يەتكۈرۈپ بويىلە يامغۇر چاغىن،
 تۆكۈپ ئەل كۆزى بېنىھايەت ياغىن.
 چۇ شاھ كېمە ئېچىرە مەقام ئەيلەبان،
 ئۇلۇس ھەم سەراسەر خىرام ئەيلەبان.
 تولۇب چۈن لەبالەب ئۇل ئۈچ مىڭ كېمە،
 ھەم ئەل بىرلە، ھەم ھەر كېرەكلىك نىمە.
 تاپىپ ھۈكۈم مەللاھى ئازادە مەرد،
 راۋان كېمەنى قىلدى دەريا نەۋەرد.
 قەلىن كىشتى ئولغاندە چۈنبۇشغە ماي،
 تېڭىز بەھرى بولدى غۇرۇنبۇش نەماي.
 تۇزۇب سۇۋ ئۇزە شەھرى ئەئزەم سەۋاد،
 تەھەررۇكدە بىر ئۆزگە ئالەم سەۋاد.
 سەۋادى ياپىپ جەرفى دەريا يۈزىن،
 بۇلۇت ئويىلەكەم چەرخى خەزرا يۈزىن.
 بۇ ئايىن بىلە شاھى دەريا شۇكۇھ،
 يۈرۈپ قىلدى دەريانى يۈكدىن سۇتۇھ.
 قايان ئەزم بېۋەھمۇ باك ئەيلەدى،
 تېڭىز باغرىنى چاك - چاك ئەيلەدى.
 چۇ ئۇل نەۋد مېھمان كىرىپ بەھر ئارا،
 قىلىپ مىزبانلىقىدە سۇۋ ماجەرا.
 ئاچىپ ھەر تەرەف ئەبىر مانەند كەف،
 كى جەم ئەيلەگەي ھەرنە بولغاي سەدەف.
 بارى دۇرلەردىن ئاشكار ئەيلەگەي،
 بارىن مېھمانغە نىسار ئەيلەگەي.
 ساچىپ بارچەسىن شاھىنە ئاگاھوار،
 بارى دۇرلەردىن ئەيلەگەي شاھوار.
 بىراۋنىڭكىم ئۇل نەۋد مېھمانى بار،
 نې دۇركىم، نىسار ئەتگەي ئەر جانى بار.
 ئاياقچى، كېتتۇر جامى دەريا مىسال،
 كىي بەھر ئىچىرەدۇر شاھى دەريا نەۋال.
 ماڭا تۇتكى، نۇش ئەيلەب، ئەيلەي تەردەب،
 كى دەريا كىيى بولمىشەم خۇشلا لەب.

مۇغەننىي، تەرئانە ئۈزەت رېختە،
 ھەزىن دۇدىگە لەھنى ئامېقتە،
 كى ئەشكىنى تۆككەي دۇرى نابدىك،
 بۇيۇرغاي ماڭا چەرخ گىردابدېك،
 ناۋايى، تەلەب قىل تەرىقى فەنا،
 كى سۇۋ ئۆزىرەدۇر دەر ئۆيىگە بىنا،
 كۆكۈلنى بۇ ئوي بىرلە شاد ئەيلەمە،
 ھۇباب ئۆيىگە ئېتىساد ئەيلەمە.

مەشرىقتا گەنج تاپقان كىشى ھىكايەتسىم مەغرىب گەنج نامەسىنى ئوقۇپ مېرىدىك باشىدىن
 قەدەم قىلىپ مەغرىبگە باردى ۋە ئول زەر مەغرىبىنى تاپقاچ مېرىدىك ئۇياقتى

(شەرقتە بايلىق تاپقان كىشى توغرىسىدا ھىكايەت: ئۇ، غەربتىكى بايلىقتىن خەۋەر
 تېپىپ، قۇياشتەك سەپىرنى باشتىن باشلاپ، غەربكە باردى. ئۇ، غەربنىڭ ئالتۇنىنى تاپتىمۇ،
 ئەمما ئۆزىمۇ قۇياشتەك غەربكە ئولتۇرۇپ قالدى — (ئۆلدى))

بىراۋ تاپتى مەشرىقتە گەنجى شىكارى،
 يازىلىق ئەشىگىدە بۇ تۇرغە ھەرق،
 كى: ھەركىمكى بۇ گەنجنى تاپتى جەزم،
 ئەگەر قىلسا مەغرىب دىيارىغە ئەزم.
 فالان يەردە مۇندىن ئۇلۇغ گەنج ئېرۇر،
 ئۇڭا كىم قەدەم ئوردى، پارەنج ئېرۇر.
 ئوقۇغاچ ئۇنى تامىنى خامكار،
 دىدى: ئىككىسىدىن بولاي كامگار.
 مۇڭا ھىمەت ئاتى قويۇپ فىكرەتى،
 راۋان قىلدى مەغرىب سارى ھىمەتى.

ئىككىسىدەرنىڭ تىردەرىيا بىلە ئون ئىككىسى مەڭ جىزائىر بىلادىن فەتھ ئىتكەنى، سۇڭ -
 رەكىم بىر قاتلا مۇھىت دەۋرەسىن پەرىگار سۇفۇت ئۆيۈرۈلۈپ قىردى، مۇھىت نوقتەگاھىگە
 ئەزىمەت قىلغانى ۋە ئۇل سەيودە يىغاچ مەراكىبىنى يەلدىن ھەركىتى ۋە سۇ دەشتىنىڭ
 سەماۋى ھاياتى ۋە كەۋلاكىدىن ئۇل دەشت ئارا كەپ ئەرغىمال ئەمۇدارى ۋە ھۇبابدىن
 ئۇل يول ئارا كۆپ سەگرېزە ئەسارى ۋە ئىككى دەرنىڭ مۇھىت مەركىزىگە يىتكەنى ۋە
 چەرخ دۇلابى ئەننىڭ ئايلىندۇرۇپ، ئىسكەندەرىيەگە ئەزىم ئىتكەنى

(ئىككىسىدەرنىڭ دەريالاردا ئوقۇتقەك يۈرۈپ، ئارال مەدەنىيەتلىرىدىن ئون ئىككى مەنىنى
 ئىستىلاھ قىلغىنى؛ ئۇندىن كېيىن، دېڭىز دائىرىسىنى سىركونىدەك ئايلىنىپ چىقىپ، دېڭىز -
 نىڭ مەركىزىگە قاراپ يول ئالغىنى؛ سەپىردە ياغاچ ئۇلاقلارنىڭ (كېچىلەرنىڭ) شامالاردىكى
 ھەركىتى؛ سۇ باياۋانلىرىنىڭ ساماۋى ھاياتى؛ ئۇلارنىڭ ئۇ سۇ باياۋانلىرىدا بوران ۋە دوا -
 قۇنلارنىڭ تاش يامغۇرىدا قالغانلىقى؛ ئىككىدەرنىڭ دېڭىزنىڭ مەركىزىگە يېتىپ بارغانلىقى؛
 پەلەك چىغرىغىنىڭ ئۇنى يەنە ئايلىندۇرۇپ، ئۇنىڭ ئىككىدەرىيەگە قاراپ يول ئالغانلىقى)
 گۇھەررەزىم نوكتەئاۋەر دۇرۇر،
 بۇ دەريادا مۇنداق شىئاۋەر دۇرۇر،
 كى چۈن سوردى دانا بۇ يەڭلىغ مەقال،
 خەبەر تاپتى دانايى دەريا نەۋال.

مەساھەت تەرىقىنى بېجى كەلتۈرۈپ.
 نې يەركىم بولۇپ بېشە، يا بېرىك تاغ،
 كى قەتئىدە مەسساھ تاپماي فەراغ.
 سۇۋ ئىچرە قىلىپ كېمە بىرلە شىتاب،
 بۇ نەۋۇ ئۇنى مەسساھ چەككەي تەناب،
 كى بىر كېمە ئىچرە يىغىب ھەر سەرى،
 تەنابى قەدى ئون ئىكى مىڭ قەرى.
 قىلىپ كېمەگە بىرىك لەنگەر تاشىن،
 ۋە لېكىن ئۇل ئىپىنىڭ يانا بىر باشىن،
 يانا بىر كېمە ئەھلى تۇتقاي سۈرۈپ،
 نېكىم شەرت سۈرمەك، بەجا كەلتۈرۈپ.
 نېچە تار تۇتقان كېمە قاچىبان،
 تەنابىنى تۇرغان كېمە ئاچىبان.
 چۈ ساير كېمە رىشتەسى تارتىلىپ،
 ھەمۇل كېمە سەيرىنى ساكىن قىلىپ.
 ئاڭا كېمە ئەھلى سالىب لەنگەرىن،
 يانا كېمە سۇۋدىن ئالىب لەنگەرىن.
 تەنابىن يىغا بەھر ئارا تېزەرەۋ،
 نېچۈكىم بۇرۇنغى كېمە تېز دەۋ.
 مۇڭا ھەم چۈ تارتىلدى چەككەن تەناب،
 تۇرۇپ بۇ ۋەلى تۇرغان ئەيلەب شىتاب.
 بۇ يەڭلىخ چۈ بۇ بىر تۇرۇپ، ئۇل يۈرۈپ.
 بۇ تۇرغان قاچانكىم يۈرۈپ، ئۇل تۇرۇپ.
 ئۇلارچۇن بۇ يەڭلىخ شىتاب ئەيلەبان،
 مۇھاسىلەر ئۇنى ھىساب ئەيلەبان.
 كېزىپ بۇ سەھت بەھر ئەترافىنى،
 مەساھەت بىلە ئاڭلاب ئەۋسافىنى.
 يانا بىرنىچە داغى ئەھلى ھىساب،
 ئۇرۇپ بۇ سۇفەت بەھر قۇترىن تەناب.
 ھەكىمى مۇھاسىب بۇ سەنئەت بىلە،
 بىلىپ ھاسىلىن زەربۇ قىسمەت بىلە.
 كى ئەترافى ئۇنىڭ ئېرۇر نېچە يىل،
 يانا سەتھى بىرلە ئېرۇر نېچە ئۇل.
 جەزايىرىن تا فەتھ قىلغۇنچە شاھ،
 ھىسابىن ھەكىم ئەيلابان روبەرراھ.

كى، نې نەۋۇ ئىشىش بەھر كەيغىيەتى،
 سەفەر سارى جازىم بولۇپ نىيەتى.
 ھەكىمى ئىلاھىيغە سوردى نەفەس،
 كى: سەندىن ئېرۇر بىزگە بۇ مۇتلەمەس.
 كىم ئەنداقكى يەتتى سۆزۈڭدىن نەۋا،
 بۇ سەير ئىچرە سەن بولغايىسەن پېشۋا.
 سېنىڭ تەبىئىڭ بارچە مەللاھلەر،
 بارى بەھر سەيرىدە سەيياھلەر.
 ئۇلار بىرلە تاپىپ سۇۋ ھەنجاردى،
 قاين باشلاساڭ خەلق رەفتارىنى.
 بولۇر بىز بارى دانىشنىڭ پەيرەۋى،
 كى فەھىمىڭ بىيىك كەلدى، رايىڭ قەۋىي.
 قەبۇل ئەتتى سۇقراتۇ يىل باشلادى،
 ئۇلۇس باردى ھەريانىكى، ئۇل باشلادى.
 بولۇپ ئېتىبات ئەمرى لازىم ئاڭا،
 ھەمۇل كېمە ئەھلى مۇلازىم ئاڭا.
 ئىشى تۇتماق ئۇل يول ئىشىن پاس ئولۇپ
 ئۇنىڭ پاسىنى تۇتقان ئىلىياس ئولۇپ.
 سۇرۇپ كېمەنى ئۇل ئەنداقكى تەير،
 ھەمۇل سۇۋغە قىلدىلەر ئاھەڭۇ سەير.
 كى دەريايى ئەفرەنجەۋۇ رۇم ئىدى،
 كى ھالاتى ئۇڭا ئەيرى مەدئۇم ئىدى.
 جەزايىر فۇتۇھىغە يۈز قويدى شاھ،
 قىلىپ سەئىي شاھ بىرلە خەيلۇ سەياھ.
 تايانكىم قىلىپ ئەزم، قوبىماي ئالىب،
 چۈ ئالىب، خەرايىبقە كۆپ كۆز سالىب.
 ئۆزى ئەيلەبان سۇۋدە فەتھى بىلاد،
 جەزايىر بىلادىنى ئەيلەب كۇشاد.
 ۋە لېكىن نېچە كىمە تەئىين ئىتىب،
 ئۇلار سۇۋ قىراغى بىلە يول كېتىب.
 نېچە كىسەۋۇ ئەھلى ھىكىمەت نېچە،
 كى ھەم كۈندۈز ئەيلەب رەۋىش، ھەم كېچە.
 سۇۋدە ئوي نېچۈكىم ھۇباب ئۇرغالى،
 ھەمۇل بەھر دەۋرىن تەناب ئۇرغالى.
 سەۋاھىلدە تايەر تاپىپ، يول يۈرۈپ،

كى كەلتۈردى سۇقراتى ھەكەتە تە ئاب.
 تېڭىزدە راۋان قىلغان ئەسباقىنى،
 چېكىلگەن مەساھەتنىڭ ئەۋراقىنى.
 تولا بولمىش ئەردى ۋەرەق بىر كېدە،
 كى بېق ئۇندا كاغەزدىن ئۆزگە نەسە.
 سالىب بارچە ساندۇقلەر ئىچرە چۈست،
 ئۇلارنىڭ قىلىپ قىمىرلەر بىرلە رۇست.
 قىلىپ ۋەھىيەت كىم ئۆتسە كاغەزغە نەم،
 ئۇڭا ناگىمان باتىل ئولغاي رەقەم.
 كېسەك كىم ئۇل ئەۋراق بىرلە تولىپ،
 سەفنىە بولۇپ دەسەك كىم، جۇڭ ئولۇپ.
 چۇ ساندۇقلەرنى چىقاردى ھەكەم،
 ۋاراقلار قالب ئەردى نەدىدىن سەلىم.
 دىدى شاھكەم: نېچە ئەھلى قەلەم،
 ھىساب ئەبلەسۇن ئۇل ئەدەدسىز رەقەم.
 مۇھاسىبەلەر ئۇنى ھىساب ئەتتىلەر،
 ئەدەدسىز مەخلىسەن ئىنتىخاب ئەتتىلەر.
 ھەكەم ئۇل ئەدەدنى چۇ تەسەۋۋۇپ ئىتىب،
 بارىن شاھ كۆڭلىگە تەۋزى ئىتىب.
 تەئەققۇل بىلە شاھى گەردۇن جەناب،
 قىلىپ ئول رەقەم ئىنتىخابىن ھىساب.
 ھەكەمكى ئانچە ئەدەد ئەيلەبان،
 ھىساب ئىچرە شاھى مەدەد ئەيلەبان.
 سۇۋنىڭ سەتەبىغە چۇن بولۇپ رەھشۇناس،
 نېچە زار ئېركانىن ئەيلەپ قىياس.
 تېڭىز تۇلۇ ئەرزىن ۋەجەب - بەرۋەجەب،
 تاپىپ زەربۇ قىسمەت بىلە بېتەئەب.
 مۇھىتىكىم ئۇل بەھرى ئەئزەم دۇرۇر،
 ئۇنىڭ جەۋفىدە بارچە ئالەم دۇرۇر.
 مەساھەت بىلە بې فۇسۇنۇ فىرىب،
 بىلىپ ھەۋزەككىم ئېرۇر بىر جەرىب.
 ئاڭا كىم جاھان بولسا باغى تەرىب،
 تېڭىز بولسا ھەۋزى ئۇنىڭ نې ئەجەب؟
 ئەشتەكىكى، فەرماندىيى بار ئىشىش،
 ھەدىسىدە بۇ سۆزگە تەكرار ئىشىش.

چۇ بىر بەھر فەتھى سەرەنجام ئولۇپ،
 ھىسابى دانى ئويلەككىم كام ئولۇپ.
 نېكىم بولدى ئۇل سۇۋدا ھەڭگامەئى،
 ئۇنىڭ بارچە شەرھىن يازىپ نامەئى.
 چۇ ئۇل نامە شەرھىن دۇرۇست ئەيلەبان،
 كەبۇتەر ئاياغىغە رۇست ئەيلەبان.
 كى ھەمراھ ئۇنى رۇمدىن كەلتۈرۈپ،
 ھەۋا ئەيلەبان ئۇل پەرۇ بال ئۇرۇپ.
 خەبەر ئېلىتىپ ئۇل بارچە رۇم ئەھلىغە،
 قۇرۇقلۇق دەشى مەرزۇبۇم ئەھلىغە.
 بۇ يەڭلىغ يېتى بەھرى زەخخارنى،
 يېتى جەرف دەريايى خۇنخارنى،
 كېزىپ ئەيلەدى بارچەسىغە ئۇبۇر،
 نېچۈككىم سۇۋ ئۆزىرە سەباۋۇ دەبۇر.
 ئاجايىبى غايەتدىن ئارتۇق كۆرۈپ،
 غارايىپ نىمايەتدىن ئارتۇق كۆرۈپ.
 ئۇرۇپ ئون ئىكى مىڭ جەزايىمغە گام،
 قىلىپ فەتھ چۇن ئەيلەبان ئېھتىمام.
 چۇ تارتىپ تەناب ئۇندا بېۋەھۇ بىمىم،
 بىلىپ بارچەنىڭ تۇلۇ ئەرزىن ھەكەم.
 يېتى بەھرىنى چۇن مۇسەخخەر قىلىپ،
 بارىنىڭ سەلاھۇ فەسادىن بىلىپ.
 مۇھىت ئولدى بىر دەۋرە بۇ سەير ئارا،
 يانا خامەزەن يازدى بۇ ماجەرا.
 ئۇزاتتى يانا تايىرى نامەبەر،
 كى يەتكۈزدى ھىجرانكەش ئەلگە خەبەر.
 يانا مەنزىلى بولدى بەھرى فەردىڭ،
 قىلىپ بىر جەزىرە ئىچىنىدە دەردىڭ.
 ئۆتۈپ قىلغالى بەھر ئىچىنىدە خىرام،
 بۇ چاققا دىگىن ئون ئىكى يىل تامام.
 جەزىرە ئارا چۇن ماكان ئەيلەدى،
 ئۇلۇس كۆڭلىنى شادمان ئەيلەدى.
 گۇمان ئەتتىلەر كىم تۈگەندى سەفەر،
 ۋەتەن بولغۇسىدۇر ئۇلارغە مەفەر.
 بۇيۇردى يانا شاھى دەريا شىتاب،

ماڭا بۇ تەمەننا تۈگەنەيدۇرۇر،
 بۇرۇردىن زەمىرىم ئوسانەيدۇرۇر.
 ئون ئۈچ يىل ئىشىكىم تاماشا ئىدى،
 جەزايىر بىلە يەتتى دەريا ئىدى.
 مۇھىت ئىردى مەقسۇد سۇۋسەيدىدىن،
 شەرەز ساقىت ئېردى ئۇنىڭ غەيدىدىن.
 بۇ مۇددەتكى بەھر ئىچرە قىلدىم خىرام،
 نې يەرلەركى يۈزلەندى فەتھنە كام.
 بارى فەرد ئىدى، تاكى قەتئە ئولدى سۇۋ،
 مېنىڭ خاتىرىغە ئېرۇر ئەسىل بۇ.
 كى سەير ئەيلەدىم دائىرە دەۋرىنى،
 كېرەك ئاڭلاسام مەركەزى غەۋرىنى.
 ئەگەر ئۆمرۈ تەۋفىق بەرسە خۇداي،
 كېسە تۆرت يىل بولغۇسى بەھرساي؛
 ئىكى يىل بارىب، ئىكى يىل كەلسەڭى،
 ۋەلې يوق كىشى غايىمىنى بىلمەڭى.
 ماڭا گەر ئېرۇر دەۋلەتۇ بەخت يار،
 بۇ يول قەتئىدە ھىچ يېزىق ئىختىيار.
 بىلۇرمەن بۇ ئىش ئەمرى مەئھۇد ئەمەس،
 كىشىگە تېڭىز سەيىرى مەقسۇد ئەمەس.
 ئۇلۇس كۆڭلىگە تۇشمەسۇن ئىنىمىراق،
 كى بارى ئېرۇر بۇ يۈرۈشتىن مەئاف.
 يۈلىكىم قىلۇر مەرگ تەخۇنىنى،
 نېچچۈك قىلغايىمەن ئەلگە تەكلىفىنى؟
 ۋەتەنغە يانېب خەلق ئاسۇدە دىل،
 بارى بىزدىن ئولدىكىلەر ئەمما بەيىل.
 بۇ سۆزنى چۇ شەرھ ئەتتى دارايى رۇم،
 فىغان چەكىتلەر خەلق ئەيلەب ھۇجۇم.
 كى: شاھا، نې جۇرم ئەيلەمىش بۇ گۇرۇھ،
 كى كەلدىڭ ئۇلار قۇللۇغىدىن سۇنۇھ؟
 نېچە قۇللۇق ئەتمەككە شەرمەندە بىز،
 يامان - ياخشى بولساق ساڭا بەندەمىز.
 بارىمىزغا دائىم بۇ ئەرمىش مۇراد،
 كى بولساق تابۇغۇڭدا غەمگىنۇ شاد،
 ئەجەل جانىمىز قەسدى قىلغان چاغى،
 تەن ئولغاي سېنىڭ دەرگاھىڭ تۇفراغى.

كى: دەھر ئولدى بىر كەد خۇدانىڭ يېرى،
 بۇ گەر بار ئولسا، باردۇر ئۇنىڭ يېرى.
 جاھان تاپسا ئۇل نەۋد بىر كەد خۇداي،
 نېتاك ئالەم ئولسا ئاڭا بىر ساراي؟
 چۇ شاھ تاپتى دەريانىڭ ئايىمىنى،
 بۇ نەۋد ئەيلەدى دەۋرى تەخمىنىنى.
 كى بولسا كېسە سۇۋدا سۇرئەت نەماي،
 سەفەر قىلسا توققۇز يىلۇ يەتتى ئاي.
 ھەمۇل بەھرى ئەئزەمنى بىر دەۋر ئېتەر،
 قايۇ يەردە كىم سۇۋغە كىرمىش، يېتەر.
 چۇ پەرگار دەۋرىنى پاس ئەيلەدى،
 يانا قۇتتىن ئۇنىڭ قىياس ئەيلەدى،
 ئايان بولدىكىم ئۈچ يىلۇ بىر نىمە،
 بولۇر سۇۋ ئارا سەير قىلسا كېسە.
 مۇھىتىغە مەركەزكى بېشىشتىباھ،
 ئېرۇر بەھرى ئەئزەمغە ئۇل نۇقتەگاھ.
 ياقىن بارۇر ئۇل يان ئەزىمەت چاغى،
 ئىكى يىلچىلىك يۈلۇ كەمەك داغى.
 يانا كەلمەڭى داغى ئانچە بولۇر،
 ئەزىمەتدە بارغان زەمانچە بولۇر.
 بۇيۇردى قىلىب تۆرت يىللىق ياراق،
 مۇھىت ئورتاسىغە سەفەر ئىتتىفاق.
 يىغىب ئەنچۇمەن، بويە سوردى كەلام،
 كى: بىزنى ھەۋايى تەمەننايى خام.
 كى ئۇنىڭ ئاتىن خەلق قويمىش ھەۋەس،
 ۋەلې فىلھەققەت بۇ يەڭلىغ ئەمەس.
 بارى تەڭرى تەقدىرىدۇر بې گۇمان،
 كىشى قىلماغى ياخشىدۇر، گەر يامان.
 گەر ئول، گەر بۇ ھەرقايسى تەقدىر ئىلە،
 قىلا ئالەمدە چارە تەدبىر ئىلە.
 ئۇلۇسنىڭ مەلالىغە بولدۇم سەبەب،
 بەسې كۆردىلەر خەلق رەنجۇ تەئەب.
 بۇ دەمكىم بۇيەردە قىلىمىن دەرەڭ،
 بىلۇرمەنكى ئەلدۇر سەفەردىن بەتەڭ.
 ئەمەس بولسەلەر سەيىرىڭ راغىبى،
 بىلۇرمەن ئىرۇر ھەق ئۇلار جانىبى.

يانا ئون ئىكى مىڭ جەزايمىنى دەڭ.
 كى فەتە ئەيلەدىم تىغۇ تەدىر ئىلە،
 چۇ تەدىر ئىدى راست تەقدىر ئىلە.
 بۇ دەمكىم مۇھىت ئولدى مەقسەد ماڭا،
 كېرەككەم ئىدى خەيل بېھەد ماڭا.
 كى نې مۈلك فەتھى ئىدى، نې بىراد،
 كى قىسام چىرىك بىرلە ئۇنى كۇشاد.
 جەھەت بۇ ئىدى بىزنى قايتارماغى،
 مۇھىت ئىچرە ئاز ئەل بىلە بارماغى.
 ئۇزاتقاچ ئۇلارنى بۇ ئاين ئىلە،
 يېتى يۈز كېسە بولدى تەسكىن ئىلە.
 ئەلن ھەم ئايرىب دىدى: سىز گۇرۇھ،
 بولۇڭ ئۇشۇ مەنەزىلدە تەسكىن پۇجۇھ،
 چېكىڭ تۆرت يىل ئىنتىزارىم مېنىڭ،
 بۇ مۇددەت بولۇڭ پاسدارىم مېنىڭ.
 مۇھەببەت قىلىڭ رۇمدىن كۆپ مەتائ،
 كىم ئۇل ئەيلەگەي دەفئى زەئۇ سۇدا.
 مەن ئۆلسەم سەفەر ئازىمى جىد بىلە،
 ئەگەر ياندىم ئەرسە بۇ مەۋئىد بىلە،
 ئۇل ئەشيا بولۇپ مۇۋجىبى تەقۋىيەت،
 قەۋىبى تاپقاي ئاندىن يانا تەرىپىت.
 چۇ بىر-بىرگە ھىجران چېكىپ يەتكەيىمىز،
 فاراغەت بىلە ئەزمى رۇم ئەنگەيىمىز.
 ۋەگەر خۇد فەلەك زۇلم ئىتىب ئاشكار،
 ئويۇن ئۆزگە نەۋد ئويىناسا روزگار،
 مېنى تارتىبان بەھرى زەخخار ئارا،
 خەرىق ئەتسە دەريايى خۇنخار ئارا،
 سۇۋدا تۆنمە ئەيلەرگە قىلماي دەرەڭ،
 زەبۇن ئەتسە بۇ ئەجدەھانى نەھەڭ.
 زامان ئۆتسە سىزىلەرگە مەۋئۇددىن،
 تاپىپ ئۆزنى نەۋمىد مەقسۇددىن،
 دۇئا خەتتى بىزگە رەقەمزاد قىلىڭ،
 بىھىل ئەيلەبان ئەزمى مەقسەد قىلىڭ.
 ئايرىدى ئۇچ ئۆز كىشى تېز تەك،
 يۈرۈردە نەچچۈكىم ھىلالى فەلەك.
 مۇلازىم قىلىپ ھىكىمەت ئەھلىن تامام.

نې قانۇقكى دارايى ساھىب خىردە،
 بارىمىزغا مۇنداق چېكىپ خەتتى رەد.
 ئۆزىدىن سىپاھىن بىراق ئىستەدى،
 ئەسىرى بالايى فىراق ئىستەدى.
 بارۇر بىز قاينىكىم ساڭا كام ئېرۇر،
 تۇرار بىز ساڭا قايدا ئارام ئېرۇر.
 تىرىك بولماقۇ سەندىن ئولماق بىراق،
 ئېرۇر بىزگە ئاندىن ئۆلۈم ياخشىراق.
 ئىسكەندەر سىپاھىن قىلىپ ئازمۇن،
 ياقىن بىلىدىكىم، بولمامشەلەر زەبۇن.
 ئېرۇر خىزمەتدە بارى يەكجەھەت،
 كۆرۈپ ئەلگە دىلچۈپلىق مەسلەھەت.
 بارى خەيلىغە ئافەرىن ئەيلەدى،
 ئىنايەتقە بارىن قەرىن ئەيلەدى.
 دىدى: ھەق ئىشىڭىزگە بەرسۇن ئېۋەز.
 بۇ سۆزدىن ماڭا بىلىمەك ئەردى خەرز.
 كى بۇ رەنج ئارا خەلق ھال نېدۇر،
 مېنىڭ بىرلە ھەركىم خەيالى نېدۇر؟
 بارىدىن چۇ ئىخلاسۇ سىدىق ئولدى فەھم
 ماڭا ھەم بۇ دەم مۇرتەفئە بولدى ۋەھم.
 ھەمۇل مەن شاھۇ سىز سىپاھىسىز ماڭا،
 يامان كۈن يېتىشىگەچ پاناھسىز ماڭا.
 بۇ ئىخلاسى بىرلە خۇدا يارىڭىز،
 ھەۋادىس ئارا ھەق نىگاھدارىڭىز.
 بولۇپ شاد شاھىغە دۇئا قىلىدىلەر،
 ساداقەت تەرىقىن ئادا قىلىدىلەر.
 شاھ ئۇچ بۆلدى ئەلنى تەئەبۇل بىلە،
 بەغايەت مۇناسىب تەخەببۇل بىلە.
 ئىكى مىڭ كېمە ئەھلىن ئەتتى جۇدا،
 دىدى: يارىڭىز بولسۇن ئەھدى خۇدا.
 ئاغىر يۈك ئىدى داغى ئارتۇق كىشى،
 ئۇلار بىرلە يوق شاھنىڭ ئارتۇق ئىشى.
 ۋەتەن سارى بارىن راۋان ئەيلەدى،
 بارىن لۇتنى ئىلە شادمان ئەيلەدى.
 دىدى: رۇم مۈلكى سارى قايتىڭىز،
 سالامەتلىغىدىن خەبەر ئەيتىڭىز.
 بۇرۇن يەتتى دەريايى زاخىرنى دەڭ،

مۇدارالارىغە قىلىپ ئېھتىسام.
 بولۇپ بارچە مەملۇ ئۇل ئۈچ يۈز كېيە،
 تېڭىزدا كېرەكلىك بولۇر ھەر نىيە،
 نېچە مىڭ كىشى يەكدىلۇ يەكجىھەت،
 جەلادەت كېلىپ بارچەسىغە سىغەت.
 كىمە ئىلىمدە بارچە مەللاھدىك،
 تېڭىز غەۋسى فەننىدە تىمساھدىك.
 نى خىزمەتتىكى ئەيلەپ بارى دىلەپزىر،
 ئۇلار شاھىغە، شاھ بارچەگە، ناگۈزىر.
 مۇرەتتەپ قىلىپ شاھى گەردۇننەبەرد،
 كىرىپ كېيەگە، بولدى دەريا نەۋەرد.
 ئۇلار قالدىلەر ئەشكىدىن بەھرىزىر،
 بارىپ ئەشكىدىك شاھى دەرياستېزىر.
 تۈنۈكۈن قىلىپ پىيەگەردۇن كىيى،
 سۇۋ ئىچرە قالب رۇبىي مەسكۈن كىيى.
 كېچە تىنماقۇ كۈندۈز ئارام يوق،
 يىمەككىدىن نەۋا، ئۇيقۇدىن كام يوق.
 نېچە باقسا يوق تاغۇ سەھرا پەددە،
 نېكىم غەيرى دەريا بارى ناپەددە.
 سۇۋ ئەفلاكىدىن ھېچ تاپماي گۇسىل،
 بولۇپ دەۋرەسى دەۋرىغە مۇتتەسىل.
 گۇمان ئەيلەبان خەيلى دەريا خىرام،
 كى گەردۇن ئارا ئەيلەمىشلەر مەقام.
 قۇياشكىم قىلىپ سەير ئۇل ئەفلاك ئارا،
 نىھان بولمايىن مەركەزى خاك ئارا.
 نېچە نۇردىنى بەھر ئارا بۇترەتتەپ،
 تېڭىزدىن تۇغۇب ھەم تېڭىزگە باتتەپ.
 قاچانكىم بولۇپ سۇۋ تۈبىگە نىگۈن،
 يۈزىگە يايىپ پەردەنى ئابگۈن.
 چۇ مەشرىق سارى پىيە بىرلە يۈرۈپ،
 سۇزۇك سۇۋدا گەژەپ كىيى بىلگۈرۈپ.
 تاپىپ چۈن قۇياش سۇۋ يۈزىدىن خەفا،
 ۋەلپ پەرتەۋى تاپمايىن ئىنتىغا.
 ئۇنىڭدەككى فانۇس ئارا بولسا شەمە،
 كۆرۈنۈر ئۇنىڭ پەرتەۋى بىرلە جەمە.
 ۋەلپ بولسا كۆڭلەك ساماۋى ئاڭما،
 نەپ گىردابكىم، جەپى چاھىي ئەمىق،

لەقەب ئىچرە ۋالايى ماۋدى ئاڭما.
 قاچانكىم تاپىپ سۇۋ ئارا شەمىي مېھەر،
 كى لۇبەت ئايان ئەيلەر ئەردى سىپەھەر.
 نېچەكىم يۇقاردىن كۆرۈنۈپ نۇجۇم،
 ئۇلارنىڭ سۇۋدا ئەكسى ئەيلەپ ھۇجۇم.
 دىيە ئەكسىكىم، يۈز تۈمەن جانۋەر،
 سۇۋ ئەمىراجىدە زاھىر ئەيلەپ سۇۋەر.
 توقۇلغان كىيى جىمىسى زىپا ئارا،
 ئۆكۈش جانۋەر نەقىشى دىبا ئارا.
 سۇنى رەۋشەن ئەيلەپ ئۇلارنىڭ كۆزى،
 نېچۈككىم ھەۋانى فەلەك يۇلدۇزى.
 ھەمۇل جانۋەرلەر سۇدا خەيىل - خەيىل،
 قىلىپ تۇش - تۇشىدىن كېمەلەرگە مەيىل.
 ياقىپ كۆزلەرى يۈز تۈمەن مىڭ چەراغ،
 تاپىپ ئەل قۇياش پەرتەۋىدىن فەراغ.
 چۇ ئۇل شەئىلەر كېمەلەرگە يېتىپ،
 ياغاچلەر تۇتاشۇردىن ئەل ۋەھم ئىتىپ.
 ھامانا كۆيەردىن قىلىپ مەنئە سۇۋ،
 كى قويماس ئەمەد شەمە قىلسا غۇلۇ.
 ۋەلپ شەكىللەر جىلۋە ئەيلەپ مۇھىب،
 كى ئەل كۆڭلى تاپىپ ئۇلاردىن نەھىب.
 ئاڭما چەكى بۇ خەيىل يەكسۇ بولۇپ،
 ئۇلۇس باغرى ئۇل ۋەھمىدىن سۇۋ بولۇپ.
 بولار چۈن بولۇپ بەرتەرەق، يانا فەۋج.
 پەددىدار ئولۇپ، سالىبان سۇۋغە مەۋج.
 قالىپ كېمەلەر يۈزىنىڭ ئافەت ئارا،
 كېمە ئەھلى بەھرى مەخافەت ئارا.
 ئەل ئاغزىغە يۈزىنىڭ كەرەت جان يېتىپ،
 كى بىر بويلا ئاقشامغە پايان يېتىپ.
 يانا چۈن بەھار ئۆزەر چىمتى قۇياش،
 بۇخار ئولدى ھەريان بەھار ئۆزەر فاش.
 نەزەردىن تېڭىز ئەنجۇمى گۇم بولۇپ،
 ئىتاردە ھەم ئەنداقكى ئەنجۇم بولۇپ.
 سۇۋ تەھرىكىدىن گاه گىردابلەر،
 ئىنانىغە يولىنىڭ بېرىپ تابلەر.
 نەپ گىردابكىم، جەپى چاھىي ئەمىق،

تېرىك ھەم يۇب ئۇل سوۋغە جاندىن ئىلىك.
 گەنەمكىم ئۇل ئاشۇب تاپىپ نىشەست،
 بولۇپ تاغدەك مەۋجىلەر سوۋغە پەست.
 قۇتۇلۇپ كېمە ئەھلى ئۇل ھەرىدىن،
 كېلىپ ئۇل بىرى شەرقۇ بۇ غەرىدىن.
 ياغاچ ئاتلارنى بەھر ئارا چاپىشىپ،
 ئۆكۈش رىنج ئىلە بىر-بىرىن تاپىشىپ.
 تەئەب كۆزلەرىن ئەشكىبار ئەيلەبان،
 تېڭىز ئىچىرە گەۋھەرنىسار ئەيلەبان.
 ئۇلاردىن ئۆزىدە بىرى قالمايىن،
 سىكەندەر مەگەركىم ئۆزىن سالمايىن.
 بارۇرلەر ئىدى بويىلە ئايىن بىلە،
 گاھى سۈرئەتۇ گاھ تەسكىن بىلە.
 بۇ يەڭلىغ ئۆتۈب بىر يىملۇ توققۇز ئاي،
 كى مەركەزگە بولدى قازا رەھنەماي.
 سىكەندەرغە بۇ ھۇجۇدە بەردى سۇرۇش،
 كى: ئەي ئادەم! ئادى بېھۇدە كەش!
 ھەمۇل يەرگە يەتتىڭكى كام ئەيلەدىڭ،
 ھۇسۇلىدا يىمىلار خرام ئەيلەدىڭ.
 قىاب رەفۇ شاھ كىڭا دىن ياسنى،
 تەلەب قىلدى سوقراتۇ ئىلياسنى.
 ئۇلارغا داغى بولمىش ئەردى ئايان،
 كېلىرلەر ئىدى ئەيلەمەككە بايان.
 چۇ ئەيتىشتىلەر، شۇبىيە رەفۇ ئولدى پاك،
 سىكەندەر بولۇپ خۇررەمۇ زەۋقناك.
 بۇيۇردى سەفايىننى تۇرغۇزدىلەر،
 سالىب لەنگەرىن، بادبان بۇزدىلەر.
 دىدى ئەلگەكىم: سىز تۇرۇڭ ئەمدى شاد،
 قىلۇرمەن بارنىڭىز بىلە خەيرىاد.
 تېڭىز قەئىرنى ئەيلەپ ئەردىم ھەۋەس،
 تاپىمەن بۇ سائەت ئاڭا دەستەرس.
 كىرەرمەن مۇرادىم تەمەننا قىلە،
 ھەۋەس قىلغانىمنى تاماشا قىلە.
 بۇ يەردە رىۋايەتقە بار ئىختىلاڭ،
 ۋىلى خۇسرەۋ ئەتمىش بۇڭا ئېتىراڭ،
 كى بىر شىشە ساز ئەتتى ساندۇققۇەش،

قۇياش يۇسۇفىن ئەيلەگۈدەك خەرق.
 ئىچەپ كەلدى چاھىزە ھەۋالى سۇۋدىن،
 سۇۋدا چاھكىم كۆردى خالى سۇۋدىن.
 مۇسافىرغە نې ھال بولغاي تەبا،
 كى يولدا ھەريان بۇ نەۋدۇ ئولسا چاھ؟
 فەلەك گۇنەبەزىغەكى كەلىش نىگۇن،
 سۇۋ ھەريان مەنارې ياساب بازگۇن.
 كېمە دەۋرەسىغە بېرىپ ئىستىداد،
 ئۇنىڭدەكى تال بەرگىگە گىردىباد.
 بىرىدىن قۇتۇلماقتا چۇن خاس ئولۇپ،
 يانا بىر سامانغە رەققاس ئولۇپ.
 گاھكىم بولۇپ رەفۇ سەرگەشتەلىك،
 ھەمۇل دەۋردىن بەخت بەرگەشتەلىك.
 ئەسىب سەرسەرۇ بەھر ئولۇپ مەۋجىخىز،
 فەلەك بىرلە سۇۋ مەۋجى ئەيلەپ سىتېز.
 يەل ئەنداق ئەسىكىم، تېڭىز چاپقالىپ،
 سۇيى بەھرنىڭ مەۋجىدىن قوزغالىپ.
 سالىب كۆھ مانەند كولاكلەر،
 پەيپەي تېڭىز جىسىمىغە چاكلەر.
 كىرىپ سۇۋ تۇبىگە سالامەت كۇنى،
 بولۇپ ئاشكارا قىيامەت كۇنى.
 فەلەك يەلگە ۋەھشەت ئېشىگىن ئاچىپ،
 تېڭىز ۋەھشى دەريا تۇبىگە قاچىپ.
 نې دەريا تۇبىكىم، سۇغە ئۇل تەرەڭ،
 چىقىپ گەر بالىغ، گەرنەھەك، ئەر كەشەڭ.
 چۇ كولاك ئۆزىن چەرخىي ئەيلەبان،
 فەلەك سەتەيغە ئابروي ئەيلەبان.
 كېمەكىم قىلىپ چەرخ سارى رەۋىش،
 قىلىپ تىپىرى كۆك تىپىرغە سەرزەنىش.
 قۇيى چۇن ئىنىب بولۇپ ئۇنىڭ يېرى،
 دىمە بەھر تەھتىكى تەھتەس سەرى.
 بولۇپ سەرۋۇ ھۇت ئەۋجىدىن ۋەھىلىغ،
 تۇبىدىن تاپىپ كۆپ ئويۇ بەلىغ.
 فەلەككە ئۇرىپ بىرنى دەريا سۇيى،
 يانا بىرنى ئەلتىپ ۋەلى يەر قۇيى.
 كېمە ئەھلى گاھى ئۆلۈك، گاھ تېرىك،

گۆھەرۋار ساندۇق ئارا كىردى خۇش،
 باشى دىدى رۇست ئەتتىلەر قىير ئىلە،
 تەنابى چىكىپ ئوڭا تەدبىر ئىلە.
 تۇتۇپ بىرىك ئۇل ئەھلى ئەنا بىر ئۇچىن،
 تۈگۈپ شىشەسىغە يانا بىر ئۇچىن،
 قىلىپ رەفئە ھەرۋەھمۇ ئەندىشەنى،
 تېڭىز ئىچىرە سالدىلەر ئۇل شىشەنى.
 قالىپ ئۇل تېڭىز قەئەردە نېچە ئاي،
 بولۇپ بەھر ھالىق تەماشى نەماي،
 چۇ يۈز كۈن قالىپ، زەئىق ئاڭا ئارتىبان،
 ئۇلار شىشەسى رىشتەسىن تارتىبان.
 ۋەلى بۇ رىۋايەت ئېرۇر بەس مەھال،
 ۋۇقۇئىغە تاپماس خىرەد ئېھتىمال.
 يانا بىر رىۋايەت داغى باردۇر،
 كى راۋايىلەر ئالدا مۇختاردۇر.
 ماڭاداغى ئۇل كەلدى چۈن دىلىپەزىر،
 قاچان بولغاي ئۇنى دىمەككىن گۇزىر؟
 بۇرۇر ئۇلكى، تەئرىخلەر ناقلى،
 ھەم ئۇنى نەبى دەپ دۇرۇر، ھەم ۋەلى.
 خەبەر بۇ سىغەتدۇركىم، ئۇل كامجوي،
 چۇ بولدى مۇھىت ئىچىرە ئارامجوي.
 رىيازەت بەسپى چەكىش ئەردى تەنى،
 تاپىپ تەسۋىيە خاتىرى رەۋشەنى.
 بولۇپ سەيىر ئىتتامى، تاپقاچ مەقام،
 ئىشى ھەم سۇلۇك ئىچىرە بولدى تامام.
 ۋەلايەت مەقامىدا تاپتى ئۆزىن،
 نۇبۇۋەت چەراغى يارۇتتى كۆزىن.
 كۆزى بولغاچ ئۇل شوئىلەدىن نۇرلۇق،
 سۇۋ ئەھلىغە رەفئە ئولدى مەستۇرلۇق.
 قاين باقتى، كۆردى نىكىم بار ئىدى،
 ئاڭا بارچە مەخفى پەدىدار ئىدى.
 سۇۋسۇۋدەغىن ئويىلە كۆردى ئايان،
 كى كۆرگەي كىشى بىركەئى ماھىيان.
 قۇرۇغلۇقتا ھەر جانۋەركىم بولۇر،
 بەشەر جىنىسىدىن ھەر سۇۋەكىم بولۇر،
 كۆرۈندى ئاڭا بارچەسى سۇۋ ئارا،

نېچچۈكىكىم بۇلار ئەكىسى كۆزگۈ ئارا.
 ۋەلى ئۇندا بار ئېردى تىسسال كۆپ،
 قەۋدى ھەيكەلۇ تۇرغە ئەشكال كۆپ.
 كى ئالەمغە تۇشسە بىرى ناگاھان،
 نەزارەسىدىن ئۆلگەي ئەھلى جاھان.
 بەلىغلىرىكى بولغاندا جۇنئۇشەماي،
 ئۇتە ئالماغاي سۇرئەت ئەتسە بىر ئاي.
 ۋەلى كۆپ نەھەك ئويىلەكىم بويىلە ھۇت،
 دۇقەررەر ئاڭا ئىككى ھەركۈنىگى قۇت.
 يۈرۈپ ئەگرى خەرىچەك لايتىق مۇڭا،
 شىناۋەر كەشەق ھەم مۇۋافىق مۇڭا.
 سىكەندەرگە نېكىم تەمەننا بولۇپ،
 يۈز ئانچە خەرايىپ تاماشا بولۇپ.
 بولۇپ بەر ئىلە بەھرنىڭ شاھى ئۇل،
 نۇبۇۋەت رەمۇزىنىڭ ناگاھى ئۇل.
 يېتىپ چۈن بۇ ئىقبالى جاۋىد ئاڭا،
 نىمەكىم ئەمەس ئېردى ئۇمىد ئاڭا.
 بېرىپ خەبلىغە مۇجىدە ئۇل ھالدىن،
 بولۇپ بارچە مۇقبىل ئۇل ئىقبالىدىن.
 بىلىپ خەلىق شاھى مۇزەفغەر ئۇنى،
 ھەكىسۇ ۋەلىيۇ پەيەمبەر ئۇنى،
 ھەراسان كېلىپ يانئىبان شادمان،
 كېمە سەيىرىدىن تىنمايىن بىر زەمان.
 كېمە سۇرئەتى ئۇل سىغەت تېز ئىدى،
 كى جەننىدە گەردۇن گەراتخېز ئىدى.
 خىرام ئىچىرە ئەنداق بولۇپ پايەسى،
 كى ھەمپايدىغىدىن قالىپ سايەسى.
 ئىكى يىلچىلىق يولنى بىر يىل سۈرۈپ،
 قويۇپ بارغان ئەلگە ئۆزىن يەتكۈرۈپ.
 يېتىپ چۈن ئەلگە شاھى ئەرجۇمەند،
 بولۇپ ۋەسلى بىرلە بارى بەھرەمەند.
 تۇتۇپ بىر كۈن ئۇل مەنزىل ئىچىرە مەقام،
 يانا كۈن يۈرۈرگە قىلىپ ئىھتىسام.
 ئاڭا تېگىرۇكىم ئەيلەبان سۇۋنى تەي،
 سائادەت بىلە قويدى ساھلىغە پەي.
 سۇ تەشۋىرىدىن جىسمى بېتاب ئىدى،

مىزاجىمىزغا سالىمىش ئىدى ئىزتىراپ.
 توشالغۇنچە يەر قۇۋۋەتى قالمادى،
 بولۇپ زەئىقى غالىب تورا ئالمادى.
 تۇشۇپ ئەردى بىر كۈھە، ئاچتى ئەنى،
 ئۇزالدى ھەمۇل كۈھە ئۇزرە تەنى.
 چۈ بېھەد قىزىمىش ئىدى ئۇل يابان،
 بىراۋ قىلدى قالىغان بىلە سايەبان.
 مەگەر ئەيلەبان ئۇل سىپەھدارلىق،
 قىلىپ ئەردى قالىغانى زەركارلىق.
 ئۇقۇپ ئەردى شاھ تالىقى ئەھكامىدا،
 كى ئۇنىڭ ھاياتىنىڭ ئەنەجامىدا:
 تېجوردىن يەر، ئالتۇندىن ئولغاي ساما،
 ئۇڭا بولغاچ ئۇل ئىكى سۈردەتەما،
 كى ئەرزى تېمۇر، چەرخى ئالتۇن ئېرۇر،
 ياقىن بىلدىكىم، ئىش دىگەر گۇن ئېرۇر.
 كۆزىدىن تۆكۈپ ئەشك قاينۇ بىلە،
 ئىلىك يۇۋدى جانىدىن ئۇل سۇۋ بىلە.

× ×

كېتۈرساقىيا، بادەۋۇ، قوي نىزاد،
 تولا تۇت ماڭا ساغەرى ئەلۋىدا!
 دەمى مۇغىتەنەم ئاڭلا مەيخانەنى،
 كى تولدۇرغۇسى چەرخ پەيمانەنى.
 مۇغەنەنى، چېكىپ نەغمە، قىل بىزنى شاد،
 كېرەك بولسا، ئۇل نەغمەنى خەيرباد!
 ئەگەر مۇڭلۇغ ئىستەر ئىسەك ئاندا بەيت،
 ناۋايىنىڭ ئاشۇفتە نەزمىدىن ئەيت!
 ناۋايى، تاپىپ ساقىي ماھۇش،
 ياندا ئەنىڭ مۇترىبى نەغمەكەش.
 بولۇپ مەست، ياد ئەتمە ئاگاھلىق،
 ئەگەر ئىستەر ئولساڭ دەمى شاھلىق.

سەلامەت مىزاجىمىزغا ناياب ئىدى.
 خەيالىغە كەلدىكى كەتەك كېرەك.
 بۇ فانى جاھان تەركىن ئەتەك كېرەك.
 قىلىپ ئەلگە ئىرسال ئۆز دىنىنى،
 تۈزۈپ مەملەكەت زەبتۇ ئايىنىنى.
 بۇرۇنراقكى بولغاي ئىشى ئىزتىراپ،
 مۇلۇكى تەۋايىغىمىز بەردى قارار.
 ئۇنىڭدىكى تۈزگەن كىسى ئۇل مۇلۇك،
 قىلىپ يەتتى يۈز يىلگەچە بىر سۇلۇك.
 كى ئۇل مۇلۇك ئۇلارغە قالىپ نېچە پۇشت،
 چىقارماي ئۇلاردىن سىپەھرى دۇرۇشت.
 چۈ ئۇل فىكىردىن خاتىرىن تىندۇرۇپ،
 كېچە - كۈندۈز ئارام تۇتماي يۈرۈپ.
 تەكاۋەر سۈرۈپ زەئىقىلىق تەن بىلە،
 نىھان جىسمى زارىغە شېۋەن بىلە.
 قىلا ئالمايىن كىمىسە ھەمپايلىق،
 ئۇل ئەيلەر ئىدى دەشت پەيماللىق.
 تەمۇز ئوتىدىن ئەردى ئالەمغە جوش،
 سۇۋلەر ئەيلەبان قايناماقىتىن خۇرۇش.
 قۇياش تابىدىن يەر ئۇنىڭدىك قىزىق،
 كى بىتتەبى ئەيلەپ ھەۋانى ئىسىق.
 ئىسىق فەرتىدىن يەر يۈزى ئۆرتەنىپ،
 كىشىگە ئاياق يەرگە يەتكەچ يانىپ،
 سۈرەرگە ئىسكەندەر سەدەندىن راۋان،
 ئىسىق ئەيلەدى جىسمىنى ناتەۋان.
 مىزاجىنىڭ ئاڭلابكى سامانى يوق،
 بىلىكىم، يۈرۈمەكنىڭ ئىمكانى يوق.
 تۇرۇپ تۇشتى تەفسەندە قۇملاق ئۈزە،
 قىلىپ يەلدىك ئاھاڭ تۇفراق ئۈزە.
 مەرەزىدىكى بار ئېردى جىسمىدا تاپ،

بىر سايىل سەۋالى لوقماندىن ئۇل بابداكىم مۇنچە ئىلىمىغە بائىسكىم ئىركىن ۋە بىزگە خەبەر بەرگىل ۋە ئەنىك جەھۇل ئەلىمىغە ئىشارىتى ۋە ئەكىسەن تۇتار بەشارىتى

(بىر سوئال سورىغۇچىنىڭ لوقمانغا، سېنىڭ مۇنچە ئىلىمىڭ بولۇشۇڭغا كىم سەۋەبچى بولدى، بىزگە ئېيتىپ بەرسەڭ، دىگىنى؛ لوقماننىڭ بۇ مۇناسىۋەت بىلەن نادانلارغا ئۆزىنىڭ يولىنى تۇتۇش توغرىسىدا بەرگەن بەشارىتى)

<p>بىلىكىنى بىلۇر ئەلدىن ئۆرگەنمادىم؛ جاھان ئىلىمى بۇكىم ماڭا ياد ئېرۇر، ئۇڭا بارچە جەھل ئەھلى ئۇستاد ئېرۇر. نېكىم قىلدى جاھىلىكى، ئەردى يامان، تۇتۇب ئەكسى، تاپتىم ياماندىن ئامان. جاھان ئەھلىغە چۈن شىئار ئولدى جەھل، ئېرۇر بارچەنىڭ ئەكسىنى تۇتقان ئەھل.</p>	<p>ھەم ئۇندىن بىراۋ سوردى بۇ نەۋد سۆز— كى: ئەي رەۋشەن ئەتگەن بىلىك بىرلە كۆز! چۇ ئەسرىڭدە يېزىق ئەردى ئۇنداق كىشى، كى سەن چاغلىق ئولغاي ئۇنىڭ دانىشى، بەس ئۇشۇ قەدەر دانىشى بېھىساب، دىگىل كىمىدىن ئولدى ساڭا ئىكتىساب؟ دىدى: دانىتى ئەھلىغە ئايلىنمادىم،</p>
---	---

ئىسكىندەرنىڭ تالدىك مەرگى پىچايىمىدا ئاناسىغە ئازا مەئىنى ئۇچۇن نامە يازماغى ۋە ئاندىن سۆڭرە ھاياتى نامەسىن قەزا نورى دىيىدە قىلماغى ۋە خەيلى ئۇنىڭ نەئىشىن ئىسكىندە... رىيەغە نەقەل قىلماغلارلى ۋە ئاناسىغا ئۇل نامە يىتىپ نەئىشقە ئوتۇرۇ چىققانىدا ئوغلدىن تۇ- فۇلمىيەتدە مەھمىد ئىچرە ئۇيقۇ ئۇچۇن نەۋازىش قىلغاندىك نەئىش مەھدى ئىچرە داغى ئوي- خانماس ئۇيقۇسىغە نەۋازىش قىلماغى ۋە كۆكسى چاكىدىك يەر كۆكسىن داغى چاك ئىتىپ ئەنى تۇراققە تاپشۇرغانى

(ئىسكىندەرنىڭ ئۆلۈم ئازاۋىدا تالدىك تولغۇنۇۋاتقان چېغىمىدا، ئاناسىغا ئۆزى ئۇچۇن ھازا ئاچماسلىقىنى تەلەپ قىلىپ ۋە سىيەتنامە يازغانلىغى؛ ئۇندىن كېيىن ئۇنىڭ ھاياتىن مەڭگۈ كۆز يۇمغانلىغى؛ ئۇنىڭ ئادەملەرنىڭ ئۇنىڭ تاۋۇتىنى دادۇ- بەرپات بىلەن ئىسكىندە دەرىيەگە قاراپ ئېلىپ ماڭغانلىغى؛ ئاناسىغا ۋە سىيەتنامە يېتىپ بېرىپ، ئۇنىڭ ئوغلدىنىڭ تاۋۇتىنىڭ ئالدىغا چىققانلىغى ۋە ئوغلدىنىڭ بوۋاق چېغىمىدا بۇشۇكتە قارام بىلەن ئۇخلاپ ياتقىنىدەك، ئۆلۈم بۇشۇكىدىمۇ ئويغانماس ئۇيقۇغا كەتكەنلىكىنى كۆرۈپ، كۆكسىنى چاك ئەتە كەنلىكى دىم يەرنىمۇ كۆكسىدەك چاك ئېتىپ، ئۇنى تۇپراققا تاپشۇرغانلىغى)

<p>ئەجەل جامىدىن ئەيىلەب ئاشام زەھر. ئاناسى چۇ يادىغە تۇشتى ئۇنىڭ، ئەجەب ئوت نىھادىغە تۇشتى ئۇنىڭ. كېزنى ئاچىبان ئەلگە ئەيىلەب نىگاھ، ئەجەل يېلىدەك چەكتى بىرساۋۇق ئاھ. دەبىر ئىستەدى، سەفەبەۋۇ خامەئى، ئاناسىغە يازماق ئۇچۇن نامەئى.</p>	<p>مۇئەرىخكى بۇ نەكتەدە سۇردى سۆز، بۇ يەڭلىغ نىيايەتقە يەتكۈردى سۆز. كى چۇن شاھخە ئۇل ئىشىدىن ئولدى ۋۇكۇف، ھاياتى قۇياشغە يەتتى كۇسۇف. ياقنى بىلىدىكىم، كەلدى كەتتەك چاغى، جاھان بەكلى جان تەركىن ئەتتەك چاغى. بۇ يەڭلىغ قاتىغ كۈندە دارايى دەھر،</p>
---	---

چۇ سەن سەن جاھان ئەھلى دانەندەسى،
 ئۇلۇسنىڭ ۋەسىيەت رەسانەندەسى.
 كېرەك ھەرنە ئالىغە يازدى قازا،
 ساڭا ھەم ئايان بولسا مەندەك رىزا.
 كۆڭۈل مەندىن ئۈزمەك ئىشىن چاغلاساڭ،
 چۇ ئۈزدۈڭ، ئۇنى تەڭرىگە باغلاساڭ.
 يۈزۈڭ كاج ئىلە قىلماساڭ مۇشكىرىز،
 ساچىڭ بىرلە مۇشك ئۆزرە كافۇر بېز.
 تۈزۈپ نەۋھەم ئاھاڭىدا ماجەرا،
 جاھان قىلماساڭ خەم تۈندىپك قارا.
 قۇياشدىك ئىچىڭ سوزناك ئەتمەسەڭ،
 ياقاڭ ئويلىكىم، سۇبۇ چاك ئەتمەسەڭ.
 سارىغ يۈز ئۈزە قىلماي ئاق ساچنى فاش،
 شۇئائى خۇتۇتتىن نېچۈكىم قۇياش.
 خەراش ئەتمەسەڭ يۈز، يانەلەر كىبى،
 ئوغۇل ماتەمىدە ئانالەر كىبى.
 ئەگەر سەبىرغە بولماسا تاقەتلىك،
 بۇ ئىشكە ۋەفا قىلماسا قۇۋۋەتلىك،
 ئۇلۇق جەشنى قىلغىل قىلىپ ئېھتىمام،
 تۈزەت ئۇندا ھەدىسىز مۇلەۋۋەن تەئام.
 مۇنادا قىلىپ بارچە ئەتراپغە،
 خەبەر ئەيتىپ ئەرزالۇ ئەشراپغە.
 بېغىپ كىشۋەر ئەھلىنى ئەيۋانگە،
 بېغىلغانى ئولتۇرتقىل خانىگە.
 چۇ ئۇل دەۋرە يەتكۈردى بىر بىرىگە باش،
 دىگىل، تارتسۇنلەر ئەل ئالىندا ئاش.
 يايىلغاچ ئۇلۇس ئالىدا ئەتتىگە،
 كى تۇتقاي بارى جەشنى ئىچىن ھەرنىمە.
 دىگىلكىم، مۇنادى ئۇل ئەلگە دىسۇن،
 كى: ئۇل كىمىسە بۇ ئاشلەردىن بىسۇن.
 كى بۇ كوھنە دەبىرى كوھەن تاق ئارا،
 ئاڭا بولماغاي كىسە تۇفراق ئارا.
 نەزەرقىل بۇ سۆزنى دىگەچ خانىگە،
 كى كىمەسە سۇنارمۇ ئىلىك نانىگە؟
 ئۇراتسا بىراۋ ئۇل يىمەكلەرگە، قول،
 مېنىڭ سوگۇمە سەن ھەم ئازۇردە بول،

كى كاغەز ئۇزارىن قارا ئەيلەگەي،
 ۋەسىيەت ئىشىن ماجەرا ئەيلەگەي.
 دەبىرى گېرھەرسەنجى چاپوك رەقەم،
 ئاچىپ سەفمىئە دەرد، چەكتى قەلەم.
 ئۇڭا نېكتەلەر كىم سىكەندەر دىدى،
 رەقەم قىلدىيۇ ئۇل بۇ يەڭلىغ دىدى،
 كى بۇ سەفمەكىم نامەئى دەرد ئېرۇر،
 رەقەم ئۇندا ھەنگىگەمەئى دەرد ئېرۇر.
 چۇ ھەق شۇكرۇ ھەدىدىن ئادا ئەيلەبان،
 ۋەسىيەت بۇ نەۋد ئىبتىدا ئەيلەبان،
 كى: مەندىكى، يېرىق مەندەك ئازۇردەئى،
 ئەجەل ھەيلى ئىلگىدە پەجمۇردەئى.
 ساڭاكىم، بۇزۇلغان نەنىم جانسەن،
 ۋۇجۇدۇم سەمىن لەئلىنىڭ كانسەن.
 بۇدۇر سۆزكى، كېپ فۇرقەتلىك ئىستەدىم،
 يىراقلىق بىلە مېھنەتنىڭ ئىستەدىم.
 باشىغە تۇشۇپ ھەرزە ئەندىشەئى،
 دىدىم ئالەم ئاچماق ئېرۇر پىشەئى.
 نې قىلغان خەپالىم بارى خام ئېمىش،
 ھەۋەس جامى كۆڭلۈمگە ئاشام ئېمىش.
 كېرەك ئەردى، تا كىردى مەغزىمغە ھۇش،
 خىرەد تاكى سالىدى دىماغىمغە چىرش.
 دىمان قىسام ئەردى ئوغۇللۇق ساڭا،
 قەبۇل ئەيلەسەم ئېردى قۇللۇق ساڭا.
 ساڭا ئەيلەبان خاكى دەرگاھلىق،
 ئۇنىڭ ئاتىن ئەتسام ئىدى شاھلىق.
 ئۇل ئىقبالىمە چەرخ بولدى ھەسۇد،
 ئۇلەر چاغدا ئۆلتۈرسەم ئۆزنى نې سۇد؟
 رىزاڭ ئولماسا كۆڭلۈمە غەمزاداي،
 بۇ دەرمانداغە ۋايۇ يۈز قەتلە ۋاي!
 نېچە تۇتىمادىم ھۆكىمۇ ئەمىرىڭنى پاس،
 تۇت ئەلبەتتە سەن پاس بۇ ئىلتىماس!
 ھەمۇل دەمكى يەتكەي بۇ نامەم ساڭا،
 بىلىنگەي ئوقۇب نەقىشى خامەم ساڭا.
 ياقىنىكىم بولۇپ پەيكەردىڭ رېز - رېز،
 ھاياتىڭغە تۇشكەي ئەجەب روستىخېز،

ۋەگەركىسە قول سۇنمىسا ھەرتەرەنى،
 يىمەك شەخلىنى قىلسالار بەر تەرەنى،
 بۇ مەئلۇم ئولۇركىم، يوق ئەرمىش براۋ
 كى تۇفراق ئارا يوق كىشى گەرەۋ.
 بىلىنگەچكى، بۇ نەۋد ئىمىش روزگار،
 ئۇل ئىشىدىن ئۈزۈڭگە بول ئامۇزگار.
 غەمىدە ئەلەم ھوزىدىن فەرد بول،
 بارى ئالەم ئەھلىغە ھەمدەرد بول.
 نېچە سەرۋەرۇ بەختى فەرخۇندەسەن،
 ئۇلار بەندەدۇر، سەن داغى بەندەسەن.
 مەن ئەر ياخشى ئەردىم، ۋەگەر خۇد يامان،
 خىرام ئەيلەدىم ئۆمىر بەرمەي ئامان.
 قولۇمدا ئەگەر نەقد مەقسۇد ئەمەس،
 پۇشايىمانلىغىمدىن ۋەلى سۇد ئەمەس.
 گاھى لېك فەرخۇندە ئەۋقات ئارا،
 كى بولغۇڭ شۇھۇد ئىچرە تائات ئارا.
 بۇ ئۆلگەن غەربىڭنى ياد ئەيلەگىل،
 دۇئا بىرلە روھىنى شاد ئەيلەگىل.
 سىكەندەر چۇ مەقسۇدىن ئەتتى تامام،
 چېكىلدى ۋەرەق كۈنچىگە: ۋەسسەلام.
 بېرىپ پېچ، تاپشۇردى مەكتۇبى،
 ئايان قىلدى كۆڭلىگە مەتلۇبى.
 كى: قىلماي تەۋەققۇنى، تۈنۈكۈن سۈرۈڭ،
 ئانامغە بۇ مەكتۇبى يەتكۈرۈڭ.
 بۇ دەمكىم ئۇ ياقىب ماڭا ئاقتاب،
 ياپىلغاي قۇياشغە مۇشكىن سەھاب:
 باشم ئۆزەرە كۆپ ئىزتىراب ئەيلەمەڭ،
 جاھاننى ئازادىن خاراب ئەيلەمەڭ.
 ماڭا نەئىش ئىچىندە مەقام ئەيلەڭىز،
 دېمەي كېچە - كۈندۈز خىرام ئەيلەڭىز.
 قىلىڭ نەقل جەھدۇ جىد ئەيلەپ بارى،
 سىكەندەرنى ئىسكەندەرىيە سارى.
 تىرىكلىكدە ئۇل يەر ئىدى مەئىنەم،
 ئۆلۈم ۋەقتى ھەم ئەيلەڭىز مەدەنەم.
 ۋەلې قىلساڭىز نەئىش ئارا ئۈستۈۋار،
 ھەمۇل لەھزە زىنھارۇ يۈز زىنھار،

چىقارلىق بىر ئىلگىنى تاپۇتدىن،
 ھەمۇل نەۋككىم رىشتە ياقۇتدىن.
 كى ئەل سالىپ ئۇل سارى ھەيرەت كۆزى،
 نې ھەيرەت كۆزى، بەلكى ئىبەرەت كۆزى،
 بۇ پەنجەكى بارماغلىرى چەكتى سەن،
 جاھاننى جاھان ئەھلىدىن ئوردى كەن.
 كەفى ئىچرە ئاندى جاھان كىشۋەرىن،
 بەرۇ بەھرىنىڭ لەئلى ئىلە گەۋھەرىن.
 چۇ ئوردى ئەجەل ئىلگى تەبلى رەھىل،
 بەقا بوينىغە سالدى ھەبلى رەھىل.
 جاھاندىن شەل ئىلگى مەسالى بارۇر،
 نېچۈككىم چىنار ئىلگى خالى بارۇر.
 ئاڭا كىم مەدەدگار بولغاي بىلىك،
 جاھان شەغلىدىن بارى چەككەي ئىلىك.
 بۇ يەرلەرگە يەتكۈردى چۇ شاھ سۆزىن،
 تۈگەندى سۆزى، داغى يۇمدى كۆزىن.
 ئالىب ئوردى چۇن مۈلكى فانىنى جەزم،
 باقا مۈلكىنى ئالغالى قىلدى ئەزم.
 سالىب تەن تىلىسىنى تۇفراق ئۈزە،
 ھاۋا قاندى بۇچەرخى نۇھ تاق ئۈزە.
 چۇ كۆك سارى يەردىن سەفەر ئەيلەدى.
 يەرۇ كۆكنى زېرۇ زەبەر ئەيلەدى.
 ئەجەل سەرسەرى بولدى گېتىنەۋەرد،
 قارا قىلدى ئالەم يۈزىن تىيرە گەرد.
 نىگۇنسىار ئولۇپ خۇسەرۋانىي دەرەخت،
 تۇشۇپ يەرگە تاج، ئولدى يۈز پارە تەخت.
 قاراسن نىگىن يۈزدە فاش ئەيلەدى،
 يۈزىن ھەم سەراسەر خەراش ئەيلەدى.
 ئۈزۈپ ھىكىمەت ئەۋراقىنى تۇند باد،
 كۈتۈپ ئۈچتىيۇ ئەلگە قالدى سەۋاد.
 كۈتۈپدېك كىيىپ ھىكىمەت ئەھلى قارا،
 تۇشۇپ ئىلىم يەڭلىغ سىياھىي ئارا.
 فەلەككىم ئۇل ئىش بېمەدارا قىلىپ،
 قىيامەت كۈنىن ئاشكارا قىلىپ.
 نېدىنكىم بولۇپ بىر جاھان خەلقى ئۇر،
 سالىپ نالەدىن دەھر ئارا نەھى سۇر.

ھەمۇل دەرد ئوتىدىن نىھان ئۆرتەنىپ،
 كىيىن نىھان ئوتىدىن جاھان ئۆرتەنىپ.
 خۇيۇپ جىسىمىدا پۈدە رەڭلەر داغى،
 بولۇپ كۈل قۇرۇغان سۆڭەكلەر داغى.
 ئۇڭا بۇيىلە ھالەتكى يەتتى گۇرۇھ،
 قارا ئاستىغە قالىپان دەشتۇ كۆھ.
 قويۇپ شاھ نەئىشتىن بۇيۇنلەرغە خەيىل،
 قىلىپ ھەرقەدەم يولدا جانلەر تۇفەيىل.
 چۇ فەھىم ئەتتى ئۇل ئىشىنى ئىسىمە تىپەناھ،
 ئىچى بەرقىدىن چەكتى بىر ئوتلۇق ئاھ.
 ئاسا تۇتتى، داغى بېلىن باغلادى،
 تۇشۇپ يۈلگە گەردۇن ئىچىن داغلادى.
 ستەمدىدەلەردىك قەدەم ئالىپان،
 ئۇياتىدىن فەلەك باش قوبىيى سالىپان.
 ئۇلار كىم كۆرۈپ ئۇل قارا كۈن ئاڭا،
 بارى نەۋھە ئەيىلەپ چېكىپ ئۇن ئاڭا.
 يىراقتىن كۆرۈپ ئوغلى تابۇتنى،
 ئۇزۇپ چەرخ ئۇنىڭ ئۆمرىنىڭ قۇتتى،
 فەلەككىدىن كۆرۈپ خەلق ئۇل نەۋد رېۋ،
 مەلەك زۇمرەسى ئىچىرە سالىپ غىرىۋ.
 چۇ تابۇتقە يەتتى تاجۇر - رىجال،
 دىدى ئۇن چېكىپ زارۇ ئاشۇفتەھال.
 كى: خۇش كەلدىڭ، ئەي مېھمانى ئەزىز،
 كى قۇرباننىڭ ئۇشۇپ قەرىغان كەنزى!
 ساڭا لايىقى ئەرمەس ئىدى بۇ ساراي،
 كى بولدىڭ قويۇپ بىزنى غۇربەت گەراي،
 نې لايىقىكى قىلغاي ماكان نۇرى پاك،
 بۇ دەير ئىچىرەكەم ئەسلىدۇر تىپىرە خاك.
 مۇنەۋۋەر قىلىپ رەۋزە بوستانىنى،
 يارۇتتۇڭ مەلايىل شەبىستانىنى.
 خىرەد ئالدىدەكەم مۇھاسىب دۇرۇر،
 بۇ ئىش خۇد بۇ يەڭلىغ مۇناسىب دۇرۇر.
 ساڭا گەر بۇ سۈرەتدە ئەردى سۇرۇر،
 سۇرۇرۇڭغە بىزدىن رىزادۇر زەرۇر.
 ماڭا لىك زۇلم ئولدى ئەفلاكىدىن،
 سەرىئە ئەنجۇمۇ دەھرى بېپاكىدىن،

بۇ يەڭلىغ قىيامەتكى ناگاھ تۇشۇپ،
 چىقىپ كۆككە ئەرزۇ فەلەك تاھ تۇشۇپ.
 چۇ يەر تاپىپان چەرخ مىقدارلىق،
 تاپىپ يانا كۆكدىك نىڭسارلىق.
 فەلەك بىرلە يەر سەربەسەر چايقالىپ،
 دەمە چايقالىپ، بارچەسى قوزغالىپ.
 ھەمۇل دەم چىقىپ چۇن ئارادىن ئامان،
 ھامانا يانا كۆرمەي ئۇنى زامان.
 كۆرۈپ ئەل بۇ يەڭلىغ فەلەك جەۋرىنى،
 ئۇچۇرگۈنچە ئاشۇبىدىن ھەۋرىنى،
 زەللىانە غەۋغاۋۇ فەرياد ئېتىپ،
 چۇ شاھنىڭ ۋەسىيەتلەردىن ياد ئېتىپ،
 يانا تەركى ئاھۇ فىغان ئەيىلەپان،
 نې ھۆكىمكى شاھى جاھان ئەيىلەپان.
 ھەمۇل نەۋد ئېتىپ نە ئىشى تەرتىبىنى،
 دىگەندىن فۇزۇن زىيىنەتۇ زېنىنى.
 مەھەفە ئارا ئەيىلەپان ئۇنى رۇست،
 قەدەم قويدىلەر شاھ دىگەن سارى چۈست.
 بۇرۇنراق كىشى ئەلتىپان نامەنى،
 ئاناسىغە ئەرز ئەتتى ھەڭگامەنى.
 ئاناسى چۇ ۋاقىقى بولۇپ ھالدىن،
 كى نې رۇستەم ئايىرىلمىش ئۇل زالدىن.
 كېتىپ مەغزىدىن فەھمۇ ھۇشۇ خىرەد،
 قالب رۇھسىز بىر قۇرۇق كالىبەد.
 تىلىپ كۆكسىنى چاك - چاك ئەيىلەمەك،
 ئۇل ئەندۇھدىن ئۆزىنى ھەلاك ئەيىلەمەك.
 ۋەلې چۇن باقىب نامە مەزمۇنىغە،
 تەسەللى بېرىپ جانى مەھزۇنىغە.
 بىلىپكىم سىكەندەر نېكىم يازدى پەندە،
 ئەشتىمەكلىك ئۇنى ئېرۇر سۇدەندە.
 ۋەلېكىن ئۆزىن زەبىت ئېتە ئالمايىن،
 ۋەسىيەت باشغا يېتە ئالمايىن.
 تىلەپ ئاھ ئوتىدىن جاھان ئۆرتىگەي،
 جاھان يېقىق، تۇقۇز ئاسمان ئۆرتىگەي.
 يانا ئەيىلەپان شاھ سۆزى پاسىنى،
 نىھانى ئىچىپ زەھەرلەر كاسىنى.

كى ئەزم ئەتەتە دەم يولغە سەندىن بۇرۇن،
ياسارغا ساڭا جەننەت ئىچرە ئورۇن.
ئەجەب لەئب كۆرگۈزدى ئەفئالى چەرھ،
كى خۇرشېد ئۇياقتى، قالب زالى چەرھ.
بۇ كۈننى ئەگەر قىاسام ئەردى خەيال،
مېنى ئۇل دەم ئېلتتۈرگەي ئەردى مەلال.
بۇ ئىش تۈشتەگەر جىلۋە قىلغاي ئىدى،
ھەمۇل لەھزە زەھرەم يارىلغاي ئىدى.
قازادىن بۇ ئىش كەلدى چۈن جانىمە،
بۇ سەيلى بەلا جىسمى ۋەيرانىمە.
بۇ شىددەت ئارا ھەم يوق ئەردى غەمىم،
ئەگەر بولسا ئەردى ئايان ماتەمىم.
ئۆكۈرسەم ئىدى ئاق ساچمىنى يايىپ،
كېلىپ گاھ ئېزۈمگە، گەھى سۈستايىپ.
يۈزۈمدىن ئويۇپ نازە پەرگالەلەر،
ئاچىپ زەئفەرئىزار ئارا لالەلەر.
ياقا چاكىگە دەست تاپسام ئىدى،
قارا كىز ئاسىب تەننى ياپسام ئىدى.
چىكىپ نالە ئۇل نەۋئىكىم نەفھى سۇر،
فەلەك جەۋفىغە سالسام ئەردى فۇتۇر.
بېرىپ نە ئىشىڭ ئالىندا جانى زەئۇق،
سالىپ جىسمىڭ ئۈستىگە جىسمى نەھىق.
فەلەك زۈلمىدىن خالى ئەيىلەپ كۆڭۈل،
ئانا بارسا ئەردى نېچۈككىم ئوغۇل.
ۋەلېكىن بۇدۇر دەردى جانى ماڭا،
غەمۇ، مېھنەتى جاۋىدانى ماڭا.
كى ماتەم تۇتۇپ شەيىن ئېتە ئالمادىم،
بېرىپ جان سۇڭۇكچە يېتە ئالمادىم.
كى سەندىن بۇرۇن يەتتى نامەڭ ماڭا،
رەقەم ئەيىلەگەن نەقىشى خامەڭ ماڭا،
نې ئىشلەركى ئەيىلەپ ئىدىڭ ئىلتىماس،
زەرۇر ئەردى تۇتماق ھەسىڭنى پاس.
ئوقۇبەت ئەگەر تارتتىم بېئەدەد،
ئەشتە سەكە تەككۈڭ ۋە لېكىن نې ھەد؟
ئەمەس ئەردى خاقانۇ قەيسەر سۆزى،
كى ئۇل نامە ئەردى سەكەندەر سۆزى.

تەنىم دۇرچىغە پاك گەۋھەر قەنى؟
بەرۇ بەھر شاھى سەكەندەر قەنى؟!
بۇ ئايىم ئىلە ئۇل بولۇپ نوكتەرىز،
خەلايىتى ئىچىگە تۇشۇپ رۇستخېز.
كىلۇر ئەردىلەر تارتىپ ئەفغانۇ ئاھ،
ئۇڭا تېگىرۇكىم شاھىنە ئارا، گاھ.
چۇ ئۇل تەننى مەدەفئە يەتكۈردىلەر،
دىگىل روھنى تەنغە يەتكۈردىلەر.
قىزىپ تىپىرە تۇفراق باغرىن خەاش،
ياشۇردىلەر ئۇل تۇفراق ئىچرە قۇياش.
ئەرۇر رەسىم ئۇشۇبۇ كوھەن تاق ئارا،
قۇياش باتماغى تىپىرە تۇفراق ئارا.
كۆمۈپ تىپىرە تۇفراققە رەۋشەن تەنن،
ياساب يۈز تۈمەن زېب ئىلە مەدەفەنن.
سېپەر ئەتلىسىن قەبرىۋىش ئەتتىلەر،
نېچە كۈن فېغانۇ خۇرۇش ئەتتىلەر.
ھەم ئاخىر كۆڭۈلنى بارى تىندۇرۇپ،
كۆڭۈلدە ھەۋەس خارىنى سىندۇرۇپ،
فېغان نېچە ئەيىلەپ، نەۋا تاپمايىن،
ئۇل ئازۇردەلىقتە داۋا تاپمايىن،
تۇتۇپ بارچە ئايىنى خۇرسەندلىق،
قازا ھۈكەمغە سەبىر پەيۋەندلىق.

x x

ئاياقچى، ئىچىم كەلدى غەمدىن بەتەڭ،
كېتتۈرگۈل تېلا ساغەرى لالەرەڭ.
كى چۈن بولسا ئۇنى سۈمۈرمەك ماڭا،
ئىش ئولغاى ھەمۇل دەم ئۆكۈرمەك ماڭا.
مۇغەننىي، كېلى نەۋھە ئاھاڭى تۈز،
بۇزۇغ كۆڭلۈمىزنى يانا داغى بۇز.
كى ھەم ماتەمىي كەلدى، ھەم غەمزادە،
فەراق ئىچرە بىزنى بۇ ماتەمكەدە.
ناۋايى، جاھاندىن ۋاڧا ئىستەمە،
تۇتۇپ بىنەۋالىغ، نەۋا ئىستەمە!
بىراۋغە جاھاندىن يېتىشىمەس ئەنا،
كىم ئۇل تۇتسا ئايىنى فەقرۇ فەنا.

يەتتى ھەككىم نى ئىسسىكەندەر ئاناسىگە غىزا ئەتكۈزگانى كىلىماكلارى ۋە ھەر بىرىنىڭ دۇئا ۋە سەنما گۇلرۇخلىرىغە ئۆزگە ئىبارەت دىيالارى لىباسى كىمىدۇرۇپ جىلۋە بىرگانى ۋە تەھسىن ۋە ئافەرىن مەھۋەشلىرىغە ئۆزگە، ئەلغاز گەۋھەرلارى زېۋەرىن تاقغانى ۋە ئۇل داغى يەتتى فەلەك شىتابىدا دەەر زالىمدىك ئۆزىنى بەست تىۋتۇپ، ئەلارغا مۇئەددەپ ئاشكار قىلغانى

(يەتتى ئالىمىنىڭ ئىسسىكەندەرنىڭ ئانىسىغا غىزا ئەتكۈزگىلى كەلگەنلىكى؛ ئۇلارنىڭ ھەر بىرىنىڭ دۇئا ۋە مەدەپ گۇلرۇخلىرىغا بىر-بىرىگە ئوخشىمايدىغان سۆز لىباسلىرىنى كىمىدۇرۇپ جىلۋە بەرگەنلىكى، تەھسىن ۋە ئاپىرىنىڭ ئاي يۈزلىكىلىرىگە ئۆزگىچە شەكىللەردىكى گۆھەر بىزەكلەرنى تاقىغانلىقى؛ ئىسسىكەندەرنىڭ ئانىسىنىڭ بۇ يەتتە ئاسماندەك يۈكسەك دانالار ئىالىدىدا ئۆزىنى زىمىندىكى سارايدەك تۆۋەن تىۋتۇپ، ئۇلارغا ئەدەپ بىلەن مۇئامىلە قىلغانلىقى)

بۇ مائەساراي ئىچرەگى نەۋھەگەر،
 تېشەر ئەلگە بۇ نەۋھە بىرلە جىگەر.
 كى ئىسسىكەندەر ئەتتى چۇ قەتتى ھايات،
 ئاناسىغە بولدى قارا كائىنات.
 نېچچۈكىم ۋەسىيەت يازىپ ئەردى شاھ،
 ئەمەل قىلدى بانۇبى ئىغفەتپەناھ.
 ئىشى قىلدىكىم ھەرگىز ئۇل نەۋد ئىش،
 جاھان ئەھلىدىن ھىچكىم قىلمايمىش.
 بولۇپ ۋاقىب ئۇل ئىشدىن ئەھلى يەقىن،
 قىلىپ ھەر بىرى يۈز تۈمەن ئافەرىن،
 بارى كەلدىلەر مائەمىن سورغالى،
 نىھايەتتىن ئەفزۇن غەمىن سورغالى.
 ھەمۇل شاھى مەغفۇرنىڭ مەدەنى،
 بولۇپ ئەردى تۈن - كۈن ئۇنىڭ مەسكەنى.
 چۇ بانۇبى دەھر ئولدى دانا ئاگا،
 كى يۈز قويدى ئۇل يەتتى دەريا ئاگا.
 ھەمۇل قەۋم ئەھزارىغە بەردى بار،
 قىلىپ يۈمىن مەقدەملەرىن ئىتتىبار.
 يېتى بەھر بولغاچ ئايان ناگاھان،
 فەلەكدىك تەھەررۈككە تۈشتى جاھان.
 ئاياغ ئۆزرە ھۆرمەتلەرغە تۇرۇپ،
 بارىن بىر - بىر ئولتۇرتۇبۇ ئولتۇرۇپ،
 ئۇلار چۈنكى بىر لەھزە تاپىپ سۈكۈن،

فىلانۇن دىدى بارچەسەدىن بۇرۇن،
 كى: بانۇكى دەۋراندىن ئاگاھ ئېرۇر،
 بىلىك ئىچرە دەۋر ئەھلىغە شاھ ئېرۇر.
 ئۇڭا ھاجەت ئېرمەس بىزنىڭ پەندىمىز،
 ھەمۇل نوكتەنى سەبىر پەيۋەندىمىز.
 نېدىنىكىم، ئېرۇر ئەنقەلى روزگار،
 خەلايىققە ئەقىل ئىچرە ئاموزگار.
 ۋەلې بىر دۇئادىن ئەمەستۇر گۈزىر،
 كى بار بىز ئۇڭا بارچە، فەرمانپەزىر.
 گۆھەر چۆمەسە دەرياغا، بولسۇن ھايات،
 قۇياش باتسا گەردۇنغە يەتسۇن سەبات.
 نې ھاجەتكى بىز بولغايمىز سەبىرخاھ،
 كى سەبىر ئەيلىمەكنى يازىپ ئېردى شاھ.
 نېكىم شاھ ۋەسىيەتدە كۆرگۈزدى پەندى،
 بارىن بولدى ئەندىن فۇرۇن كاربەندى.
 بۈكۈن ئۇل دۇرۇر ئالەم ئەھلىدە فەردى،
 دىمەي شىرەن، بەلكى يۈز شىرە مەردى.
 كى ئۇنداق ئوغۇل ئۇندىن ئالدى قازا،
 قازاغا ئايان ئەتمەدى جۈز رىزا.
 ئۈمىد ئۈلكى بۇ دەردۇ ئەندۇھنىڭ،
 خۇدا مۇزدىن ئەتگەي ئايان بىرگە مىڭ.
 تۈگەتكەچ فىلاتۇنى دانا كەلام،
 ئايان قىلدى سۇقرات مۇنداق پەيام.

كى: ئەي غۇسسە ئاشامىدا قافى ھىلىم،
سېنىڭ زاتىڭغە سادىق ئەۋسافى ھىلىم!
چۈ سەبىرنىڭ كەمەندىن ھەم ئەتتى ئۇزۇن،
ئوڭا ھەردەم ئولسۇن ئۇزۇنلۇق فۇزۇن.
مۇنى بىلكى، ھەرنىكى بار جۇنبۇشى،
نەھايەتقە يەتكەچ سۇكۇندۇر ئىشى.
تاپار گوي چەۋگاندىن ئىلداملىق،
ۋە لېكىن بولۇر ئاخىر ئاراملىق.
يوق ئۇل گويكىم، گۈنبەزى گەرمپوي،
كى سەرگەشتەدۇر تۇن - كۈن ئەنداقكى
گوي.

مۇڭا داغى بىر كۈن قارار ئولغۇسى،
قارار ئىچرە بېشىختىيار ئولغۇسى.
بۇلاردىن بىرى ئاڭلا ئادەمنى ھەم،
نې ئادەمكى، بەل ئەھلى ئالەمنى ھەم.
ئوڭا كىم ئەزەلدىن خىرەد ياردۇر،
بۇ ئىش فېكرەتغە مەدەدگار دۇر.
سېنى يۈز تۈمەن شۇكىرىكىم كىردىگار،
خىرەد گەنجىدىن ئەيلەدى كامىگار.
چۈ بۇقرا ت ھە، فېغە ئىتتام ئىدى،
دۇئا بىرلە دانەندە خۇرمۇس دىدى:
كى: ئەي گۈلسىز ئولغان خەزاندېدە باغ،
يارۇغ نۇرىدىن تەيرۇ تۇشكەن چەراغ!
بىلۇرسەنكى ئاچىلسا باغ ئىچرە گۈل،
ئۈزەر باغبان ئاخىر ئۇندىن كۆڭۈل.
نېچەكىم چەراغ ئولسا مەجلىسغۇرۇز،
ھەم ئاخىر بولۇر ئاقىبەت تىبىرەرۇز.
چۈ بۇ نەۋد ئېرۇر دەر خاسىيەتى،
كى بولغاي پاراكەندە جەمئىيەتى.
مۇڭا ئىزتىراب ئەبلەمەك سۇد ئىمەس،
دىمەي سۇدىكىم، جۇز زىيانبۇد ئىمەس.
ساڭا تەڭرى چۇن بەردى دانەندەلىق،
ئۇزۇڭگە نەسەت رەسانەندەلىق.
دىمەك پەندە --- تەھسىلى ھاسىل دۇرۇر،
دىگەندىن خىرەد نەقىشى زايىل دۇرۇر.
چۈ خۇرمۇس دىدى سۆز، بولۇپ خاكبوس،

كى: ئەي يېتى ئىقلىم يانۇسسەن،
خىرەن شەخسى زانۇ - بېزانۇسسەن!
ساڭا غايىپ نەر بولدى ئازادە شاھ،
بارى ھالىڭگە ھازىر ئولسۇن ئىلاھ.
ئوڭا ئاقىل ئولغاي نەسەت پىسەند،
كىم ئۇل ئەقىلدىن بولماغاي بەھرەمەند،
قازادىن نې كەلسە رىزا بەرمەگەي،
رىزا ھەم نېچۈكىم، سەزا بەرمەگەي.
ئاياغىغە سانچىلىدى ئەرسە تىكەن،
بولۇپ ئاھىدىن كۆككە ناۋەكەمگەن.
نەسىمكى زەيلىغە يەتكۈرسە گەرد،
ئۇنىڭ دەردىدىن تارتقاي ئاھى سەرد.
ۋەلېك ئۇل كىشىكىم خىرەدەندەدۇر،
نىكىم تەڭرىدىن كەلسە خۇرسەندەدۇر.
سېنىڭ بۇ تەرتىمىڭ ئېرۇر بەركامال،
كى ھەق بەرمەسۇن دانىشىڭغە زەۋال.
تۈگەندى چۈ سۇقرا تىنىڭ ھېكمەتى،
يېتىشتى بەلىناسنىڭ نەۋبەتى.
دۇئا قىلدى ئاغازى تەئزىم ئىلە،
تىكىپ كۆزلىرىدىن يەرگە تەسلىم ئىلە.
دۇئا خەتم ئىتىب دىدى بۇ سۆز يانا،
كى: يەتتى ئانا بىرلە بۇ تۆرت ئانا،
سېنىڭدىك تاپا ئالماي ئاگاھ قىز،
كى دەرر ئولماسۇن سەندىك ئاگاھسىز.
بارى ئەلگە بۇ سۆزگە بار ئىتتىفاق،
كى دۇشۋار ئېرۇر دەردۇ داغى فىراق.
بۇ دەرد ئىچرە ئۆلكىم جەزەئىكارراق،
رىزا بەرمەگەن دەردى دۇشۋارراق.
كى ئەۋۋەل رىزا نەقدى بولغاي تەلەق،
مۇسەبەتتىڭ ئەجىرى داغى بەرتەرەق.
سېنىڭ رايىڭغە نۇرى تەھقىق ئېرۇر،
ھەق ئېسانىدىن ئانچە تەۋفىق ئېرۇر.
كى شايبىستە ئىشكە قىلۇرسەن شۇرۇدۇ،
نى شايبىستە ئېرەمس، ئېتەرسەن رۇچۇدۇ.
بەلىناس چۇن سۆزنى قىلدى ئادا،
يانا ئەتتى بۇقرا ت سۆز ئىبتىدا.

راۋان باشلادى نوكتە فەرفۇر يۇس،
 كى: ئەي عىكمەت ئاينىدىن بەھرەمەند،
 سۆزۈڭ گەۋھەرۈ گەۋھەرنىڭ ئەرجۈمەند!
 بۇ كۈن سەنسەن ئۇل بەھرۇ كانى شەرەق،
 كى بولمۇش دۇرۇر گەۋھەرنىڭ بەتەرەق.
 ۋەلې قايسى دەريا ياراتمىش خۇدا،
 كى ئۇل بولمادى ئۆز دۇرىدىن جۇدا.
 يانا قايسى نانكىم مەخاك ئولمادى،
 بارىب گەۋھەرى باغرى چاك ئولمادى.
 ئېرۇر نوكتە ئەھلىغە رەسمى قەدىم،
 بىلۇردە سېنىڭ داغى مىسلىڭ ئەدىم.
 خىرەد ئويىلە قىلىش سېنى ئەرجۈمەند،
 كى فىئىلىڭ ئېرۇر بارچە بەخىرەد پىسەند.
 ساڭا كىم بۇ ھەقدىن مەۋاھىب دۇرۇر،
 بۇ نېمەتتە كۆپ شۇكر ۋاجىب دۇرۇر.
 چۇ فەرفۇر يۇس ئەتتى ئىرشادىنى،
 ئەرەستۇ قىلىب نوكتە بۇنيادىنى،
 ئايان ئەيلەبان نوكتەنى دىلغەراش،
 دەر ئېردىيۇ كۆزدىن تۆكەر ئېردى ياش،
 كى: بۇ ۋەجھىدىن دۇرغىشان دۇر كۆزۈم،
 كى دې ئالمانۇ باردۇرۇر كۆپ سۆزۈم.
 ساڭا پەند بەرمەك ئىمەس دىلىپسەند،
 كېرەكتۇر ماڭا يۈز كىشى بەرسە پەند.
 ۋەلې مەن چۇ ئېرمان نەسەتتەپەزىر،
 كى ھۇشۇمنى سەۋدا قىلىبدۇر ئەسىر.
 دەر ئەردىمكى دەردۇ غەمىڭنى سوراي،
 بۇ پايانى يوق ماتەمىڭنى سوراي.
 نېتەيىكىم، سوراردىن تىلىم لالدۇر،
 زەمىرىم بەس ئاشۇقتە ئەھۋالدۇر.
 بۇ غەمدە مەدەد قىلدى بانۇغە ھەق،
 كى ئالماق كېرەك بارچە ئۇندىن سەبەق.
 كى بىزلەرچە ھەم ئىزتىراب ئەتمەدى،
 ئۇزىن دەرد ئوتىغە كەباب ئەتمەدى.
 ئىچى غۇنچەدىك تەھ - بەتەھ قان بولۇپ،
 ۋەلې خەلق ئارا ئاغزى خەندان بولۇپ
 نې ھۈكۈمى قازاغە بولۇپ ناسىپاس،

نې ھەق لۇتۇق جۇدىغە ھەق ناشىناس.
 دىمەس سۆز تىلىگە مۇرۇر ئەتمەيىن،
 خەيالغە بەلكىم خۇتۇر ئەتمەيىن،
 كى ھەق ئارتۇق ئەتسۇن بۇ ئىقبالىنى،
 ھۇمايۇن قىلىب ھەر نەفەس فالىنى.
 چۇ ھۇش ئەھلى بانۇ غەمىن سوردىلەر،
 دىماغىنى ھۇشغە كەلتۈردىلەر.
 قىلىب خاتىراسا فۇسۇنۇ دەدى،
 نىھان يارالەرغە قويۇپ مەرھەمى.
 ئۇنىڭ بويىلە مەرھەم تاپىپ يارەسى،
 ئۆزىگە كېلىپ ھۇشى ئاۋارەسى.
 ئۇلار ئۆزىغە بولدى ئەفسانە سەنج،
 يېتى كان ئۆزە بىر بۇزۇغ تۈكتى گەنج.
 كى: مەندىن بۇ ماتەم ئېرۇر سىزگە كۆپ،
 سىكەندەر غەمى بار دۇرۇر سىزگە جۇب،
 كى ھالاتى سىزلەرگە مەئلۇم ئىدى،
 كامالاتى سىزلەرگە مەفھۇم ئىدى.
 سەفەر ئىچرە سىز ئەردىڭىز يار ئاڭا،
 ھەزەر ئىچرە سىز يارۇغەمخار ئاڭا.
 دىمەسەنكى ئۇل بار ئىدى شاھىڭىز،
 رەفىق ئېردى ئەنداقكى دىلخاھىڭىز.
 بېرىڭىز ئۇڭا ئاشكارۇ نىھان،
 كۆپ ئارتۇغراق ئەردىكى ئىككى جاھان.
 چۇ ئۇل يارىڭىز باردى، غەمگىنىمۇسىز؟
 ئۇنىڭ ھىجرىدە ماتەم ئاينىمۇسىز؟
 كى ھەق بۇ غېجىڭىزنى رەفئ ئەيلەگەي،
 قاتىغ ماتەمىڭىزنى دەفئ ئەيلەگەي.
 سىكەندەردىن ئەر بارچەمىز فەردىبىز،
 ۋەلې بىر - بىرىمىزگە ھەمدەرد بىز.
 بۇ ئىش بولغالى قىلمادىم سۆز ھەۋەس،
 تەكەللۇم قىلىپ ئورمادىم بىر نەفەس.
 دىدىم ئۆمرىدىن تا تىنىم تاپسا قۇت،
 قوياي سۆزدىن ئاغزىمغا مۇھىرى سۈكۈت.
 چۇ سىزدىن ئايان بولدى ھەمدەردلىق،
 ئېمەس ياخشى ھەمدەرددىن فەردلىق.
 مېنى سالىدىڭىز سۆزگە بېمەشتىبار،
 كى ھەمدەرد بولۇپ سۆزگە نې ئىختىيار.

ئىملىكى كېسىلگەن ھىكايىتىم، قولغە تۆھمەد تىغى ئىبىرەد كۆرگۈزدى ۋە
ئۇل ھەمدەردلارغە يىتمىكاج دوست ئەندازلىق بىلە نوچە تۇزدى

(قولى كېسىلگەن كىشى توغرىسىدا ھىكايەت: بۇ كىشىنىڭ قولغا تۆھمەت تىغى تېگىپ،
ئۇنىڭغا ئىبىرەت كۆرسەتتى؛ ئۇ ھەمدەرت بورادە راسىرنى تاپقاندىن كېيىن، ئۇلارنىڭ
دوستلۇق - مېھرىۋانلىغى بىلەن تەسەللى تاپتى)

كىشى تاپسا ھەمدەردنى ناگاھان،
نې ئىمىكان نىھان دەردى قالماق نىھان؟
× ×
بۇ يەڭلىغ دىمىش ھىكىمە تەندىپشە خەيل،
كى ھەمچىنىس قىلماق بىرى بىرگە مەيىل.
ئېرۇر بۇ جىھە تىدىنكى مەشرە بىلەرى،
يانا داغى تالىئىدە كەۋكە بىلەرى.
مۇۋافىقدۇرۇر ئەسلى فىترەت ئارا،
كى مەيىل ئولدى بىر-بىرگە نىسبەت ئارا.
بىر ئەختەر قىلىپ ئىككىگە پەرۋەرىش،
بېرۇر مەيىل ئىككىگە تەبئى كەشىش.
ئۇل ئەختەرغە ھەرنە ئەسەر بولغۇسى،
كى خەير يوق ئەرسە شەر بولغۇسى.
ئۇل ئەلگە ئەسەر يۈزلەنۇر ۋاقتى،
كى بۇ نەجم ئېرۇر ساھىبى تالىئى.
ئەگەر ئەيشۇ راھەت ۋەگەر دەردۇ غەم،
بارىغە نەسىبى يېتەر بېشۇ كەم.
تاپىب راھەت ئىچرە ھەماۋەردلىق،
يانا رەنجۇ مېھنەتدە ھەمدەردلىق.
فۇزۇن ئەيىلەر ئەۋەلغى نىسبەتلەرىن،
بېرۇر ئىتتىسال ئىچرە شىددەتلەرىن.
قاچان مۇنچە نىسبەت تاپار ئىكى يار،
قىلمۇر مەيىل بىر - بىرگە بېشەختىيار.
ئىكى زار بۇلبۇل ھەماۋاز ئولۇر،
بىلە ئىكى قۇۋرىغە پەرۋاز ئولۇر.
ئەگەر ۋەھشۇ تەير ئولسىن، ئەرجىسىنۇ
ئىنسى،
بۇ ئىشىدىن ئېرۇرلەر ئەنسى ئىكى جىنىس.

ئەشتىمكى، بار ئەردى بىر ناتەۋان،
فەلەك زۇلمىدىن قىسمى رەنجۇ ھەۋان.
يانا دەست بەردى ئەجەب شىددەتى:
قولىن كەستىلەر ئەيىلەبان تۆھمەتى.
چۇ بۇ زۇلم ئاڭا ئوتتى، دەم ئورمايىن،
نەفەس ئەل بىلە بېشۇ كەم ئورمايىن.
كېسۇك ئىلگىن ئالدى بۇتۇن قولغە بات،
يۈگۈردى خەلايىققە بى ئىلتىفات.
بۇ ئىشىدىن بولۇب ۋاقىق ئەھلى دىلى،
ئېرىشتى ئىچىگە توشۇب مۇشكىلى.
بىراقتىن قىلۇر ئەردى ھەمراھلىق،
كى ئۇل رەمىزدىن تاپقاي ناگاھلىق.
چۇ مەزلۇم چىقتى ئۇلۇسدىن قىراق،
كى چىقىماق ئۇلۇسدىن قىراق ياخشىراق.
بارۇر ئەردى ئەنداقكى، دېۋانەئى،
كى ناگاھ پەدىد ئولدى ۋەيرانەئى.
بار ئەردى بۇزۇقۇدە نېچە دەردمەن،
قولى بارچەنىڭ بوبىلە تاپقان گەزەندە.
ئۇلار ئالىغە يەتكەچ ئۇل سىبىنەرىش،
دىگەيسەنكى، باغرىغە سانچىلدى نېش.
كېسۇك ئىلگىنى تاشلابان چەكتى ۋاي،
ئۇلار ئىچرە ھەم تۇشتى كۈپ ھاي - ھاي.
قۇچۇب بىر - بىرىدىن ماجەرا قىلدىلەر،
كى ئالەم فەزاسىن قارا قىلدىلەر.
كەمىن ئەيىلەگەن كۆرگەچ ئۇل سازنى،
تەفەررۇس بىلە بىلدى ئۇل رازنى.
كى مەزلۇم ئەلدىن تىلەب فەردلىق،
چىكىب قىلدى ئۇل ئەلگە ھەمدەردلىق.

ئۇلاردىن بىرى مېھرى پۇرۇشۇر ئېرۇر،
كى ھەرنامە باشىدا مەزكۇر ئېرۇر.
بىرى ئۇلكى يۈز لۇتقى ئېرۇر زاتىغە،
كى «فەرھادۇ شىرىن» ئېرۇر ئاتىغە.
يانا قالغان ئون تۆرت مەئلۇم قىل،
نەزاهەتدە ئون تۆرت مەئسۇم بىل.
ئىككىسى نەبىرە، ئون ئىكى ئوغۇل،
كى ھەربىرگە يۈز شاھۇ شاھزادە قۇل.
ئېرۇر دەۋلەت ئەۋجىغە ئون ئىكى بۇرچ،
شەرفى دۇررۇ لەئلىغە ئون ئىكى دۇرچ.
كى بولسۇن بارى ئۆمەردىن بەھرەمەند.
ئۇلاردىن داغى خۇسەرەۋى ئەرچۈمەند.
بارى بولسۇن ئافاق ئارا كامگار،
بەتەخسىس شاھزادەئى نامدار.
يۈزى مېھىر بەزمىدە شەمىتى تىراز،
قەدى سەلتەنەت باغىدا سەرۋىناز.
لۇتەق جىسمىنىڭ جانۇ جانەناسى،
شەرفى بەھرىنىڭ دۇررى يەكدانەسى.
يېتى پۇشتى ئالەمغە سۇلتان كېلىپ،
ئانادىن ئاتاخان، بىن خان كېلىپ.
ئاتا شاھى غازىيۇ ئۇل نۇرى ئەين،
مۇزەففەر ھۈسەيىن ئىبنى سۇلتان ھۈسەيىن.
كېچىك ياشلىق، ئەمما ئۇلۇغ قەدرلىق،
ھىلالىدا مەئلۇم ئولۇپ بەدرلىق.
نېچچە شىر بولسۇن كېچىك، گەر ئۇلۇغ،
ئېرۇر سەۋلەتى بىرلە ئەل قايغۇلۇغ.
ئۇلۇس چېپەرەئى ئالەمفرۇزىدىن،
بىلۇر يىل كېلىشىنى ناۋرۇزىدىن.
چۇ ۋەسقىن بايان قىلماق ئاسان ئىمەس،
كى پايانغە يەتسەك ئىمىكان ئىمەس.
نەسەبەت تەرىقىنى شىئار ئەيلەيسىن،
دۇئا بىرلە ئوق ئىختىيار ئەيلەيسىن.

× ×

ئايا، شاھۋەشلەرنىڭ ئازادەسى،
جاھان ئەھلىنىڭ شاھۇ شاھزادەسى!

× ×
بەھەمدىللاھ، ئىقبال ئولۇپ كارساز،
بۇ توغرا بەيازىغە چەكسىم تىراز.
ئەلىق ئىبىتىداسغە ئەيلەپ رەقەم،
نەھايەتدە قىلدىم رەقەم مەمى تەم.
كى يەئنى بۇ سۆز يەتتى ئىتىھامغە،
بۇ تەدرىخ ئاغازى ئەنجامغە.
مەدەدگار ئولۇپ گۇنەبەزى تېزگەرد،
سەكەندەر ھەدىسىغە بەردىم نەۋەرد.
ئەگەر باردى ئىسكەندەرى تەختىگىر،
جاھان مۈلكىدە قويدى تاجۇ سەرىر.
بۇ ئىشىدىن جاھان بولماسۇن دەردناك،
چۇ قايمىم مەقام ئولدى پەيدا، نې باك؟
بارى شاھلەر سەرفەرازىنى بىل،
سەكەندەر سەنەت شاھى غازىيىنى بىل.
ئېرۇر ئالەم ئەھلى نىگەھبانى ئۇل،
نىگەھبان يوق، ئىسكەندەرى سانى ئۇل.
سەكەندەر ئەگەر كەلدى ئاينەساز،
زەمىرى ئۇنىڭ بولدى مىر ئاتى راز.
گەر ئۇل گەنجىلەر ئۆزرە قىلدى تىلىسىم،
مۇڭا گەنج سەرى ئەيلەمەك بولدى قىسىم.
گەر ئۇل ئەردى ھەكىمەت تەرىقىدە چۈست،
بۇ كەلدى تەۋەككۈل يولىدا دۇرۇست.
گەر ئۇل قوبىيادى دۈشمەن ئەتمەي تەباھ،
بۇ — دۈشمەنلەرغە ئېرۇر نېكىفاھ.
گەر ئۇل — راي ئەلە قىلدى ھەر ئىشنى بىغ،
مۇڭا ھەق نەسب ئەيلەدى رايۇ تىغ.
گەر ئۇل ئابىبەيۋان ئۇچۇن سۇردى ئات،
مۇتۇك ھەر سۆزى كەلدى ئابىبەيات.
گەر ئۇل فەتىئە يەئجۇجىغە چەكتى سەد،
مۇنۇك مۈلكىگە فەتىئە كەلمەك نې ھەد!
گەر ئۇل ئالەم ئالدى تۈزۈپ دارۇگىر،
بۇ ئالەم بېرۇر ئىستەسە بىر فەقىر.
ئۇڭا گەر يوق ئېردى خەلەدىن شەرەفى،
مۇڭا تەڭرى بەردى ئون ئالتى خەلەفى.

رەئىيەتنى ئەدل ئەيىلەب ئاباد قىل.
 بۇ ئىككىگە سەندىن قاچان يەتسە كام،
 تاپار شاھلىغىڭ رەناقۇ ئىنتىزام.
 يانا سۇردى سۇقرات بۇ نەۋد سۆز —
 كى: تۇت تەڭرىدىن غەتھۇ ئىقبال كۆز.
 رەئىيەتنى ئەدلدىڭدىن ئاسۇدە تۇت،
 فاراغەت مېھادىدە ئۇيقۇدە تۇت.
 ئۇلارغە چۇ تەسكىنۇ ئارامدۇر،
 ساڭا داغى ھاسىل بارى كامدۇر.
 رەئىيەتقە بولسا پاراكەندەلىق،
 تاپار سەلتەنەت نەخلى بەركەندەلىق.
 ئەگەر قوي — بۇرى خەيلى پامالدىر،
 ياقىن بىلىكى چوپانغا ئىت ھالدىر.
 يانا دىدى بۇقراتى فەررۇخ سىرشىت،
 كى: ئەي چۈن كۆرەر ھەرىندۇر سەرنەۋىشت.
 قازا دەفئەغە سالىبان ئەلگە رەنج،
 غەلەتدۇر تەمەد ئەيلەمەك مالۇ گەنج!
 رىئايەتدە ئىغرات مەتلۇب ئىمەس،
 تەۋەككۈلدە غەفلەت داغى خۇب ئىمەس.
 نې ئەندازەسىز غەم، نې ھەدىسىز سۇرۇر،
 كېرەك ئىشدا ئايىنى خەيىرل ئۆدۈر.
 بولۇر ھەم سەلاتىغە ئۇل نەۋد ھال،
 كى ئىغراتى ئۇنىڭ ئېرۇر ئېتىمال.
 بىرى مۇفسىد ئەلگە سىياسەت دۇرۇر،
 ئۇل ئىغرات شەرتى رەياسەت دۇرۇر.
 يامانغا چۇ ئىغرات ئىلە بولسا بىيىم،
 قالدۇر ياخشى ئىغرات بىرلە سەلىم.
 يانا بولدى فەيساغۇرس نوكتەۋەر،
 كى: شاھ پاكلىكىدىن كېرەك بەھرەۋەر.
 ئۇنى چۈنكى شاھ ئەتتى يەزدانى پاك،
 كېرەكمەس ئۇنىڭ خاتىرى لەۋسناك،
 ئەگەر بار ئولسا پاكلىك نىيەتى،
 ئاڭا يار ئولۇر پاكلىر ھەممەتى.
 كېرەك ئاغزى پاكۇ سۆزى داغى پاك،
 يانا كۆڭلى پاكۇ، كۆزى داغى پاك.
 بارى لەۋسىدىن كۆڭلى خالى ئۇنىڭ،

سكەندەر كى بار ئېردى ئالەمغە شاھ،
 بارى ئالەم ئەھلىغە زىللى ئىلاھ.
 جاھان ئەھلىچە ئىلمۇ دانالىغى،
 خىرەد قۇۋۋەتىدىن تەۋانالىغى.
 بولۇپ قىسمى ھەم ھىكمەتۇ ھەم بىلىك،
 يانا چەكمەيىن ئۆزگە يۈزدىن ئىلىك.
 ئەمەس ئېردى ئۆز رايۇ تەدبىرى كەم،
 تىلەر ئېردى ئەل رايۇ تەدبىرى ھەم.
 تۇتۇپ پەند دانىشۋەر ئەلدىن ئۈمىد،
 خىرەد نامەلەر ئالمىش ئېردى مۇقىد.
 سالۇر ئېردى ھەركۈن ئۇلار سارى كۆز،
 تاپىپ دىلىپسەند ئىش، دىلاساى سۆز.
 ھەكم ئىتقاندىك بولۇپ كار بەند،
 نى ئىشىدىكى ئەيىلەب، بولۇپ بەھرەمەند.
 نېچە سۆز ئۇلاردىن بايان ئەيىلەگۈم،
 نى مەھفەسى ئولسا ئايان ئەيىلەگۈم.
 ئۈمىد ئۆلكى، سەن ھەم قىلىپ ئىستىمائ،
 ساڭا داغى نەفە ئەيىلەگەي ئۇل مەتائ.
 بىرىدۇر ئەرەستۇ خىرەد نامەسى،
 كى تەھرىر ئېتىمىدۇر ئۇنىڭ خامەسى:
 زە ئىشىڭگە ئەگەر لوتقى قىل، گەر غەزەب،
 قەۋىدىدىن داغى ئۇنى قىلغىل تەلەب.
 كىشى مۇھر ئارا ھەرنە قىلدى نىگار،
 ۋەرەقدە ھەمۇل نەقىش ئولۇر ئاشكار.
 خەلايىققە كۆرمە، قىلىپ بېنەۋا،
 ئۆزۈڭگە راۋا كۆرمەگەننى راۋا!
 فىلاتۇن سۆزىدۇركى: ئەي سەرفەراز،
 ھەق ئەتمىش سېنى خەلقدىن بېنىياز.
 سىپاھنى ھەم ئەسرۇ نەزەند ئەيىلەمە،
 فالاكەت ئارا مۇستەمەند ئەيىلەمە.
 كى شاھدىن يېتىشىسە سىپاھتە گەزەند،
 سىپاھدىن ئېرۇر بىيىم شاھتە گەزەند.
 نې مۇتلەق ئىنان ئەيىلە، نې ئائۇمىد،
 يېتۇر بىيىمۇ ئۈمىد بىرلە نەۋىد.
 سىپاھ خاتىدىن لوتقى ئىلە شاد قىل،

خەلايىق ئەيالى - ئەيالى ئۇنىڭ.
 ئۆزى چۈن شىئار ئەيلەدى پاكلىك،
 بولۇر دەفە ناپاكۇ بېپاكلىك.
 چۈ ۋەھىم ئەتدى ناپاكلىكىدىن يامان،
 خەلايىق ئەيالىغە بولدى ئەمان.
 يانا ئەسقلەننىۋس ئىرشادىدۇر،
 كى: ئابادگەر ئەلگە شاھ دادىدۇر.
 قايۇ شاھكى يوق ئەدل ئەلە داد ئاڭا،
 ئۇلۇس بىرلە مۈلىك ئولماس ئاباد ئاڭا.
 چۈ شاھ زۇلم سارى ئۇزاتتى ئىلىك،
 ئاچىلدى ئۇلۇغ زۇلم ئۆيىگە ئېشىك.
 ئۇنىڭ زۇلمى كىشۋەرغە ئانچە ئەمەس.
 كى زالىم نې زۇلم ئەيلەسە، سۆز دىمەس.
 ئەگەر شاھىغە ئىش لۇتقۇ گەركىن ئېرۇر.
 ئېلىگە ھەمۇل شىۋە ئايىن ئېرۇر.
 قاچان چوق - چوق ئولسا، ئەۋباش مەست،
 تۇشەر تەقۋى ئەھلىغە كۆپ - كۆپ شىكەست.
 چۈ ياشلارغە باغلانسا مەكتەب يولى،
 بولۇر گۇم ئۇلۇغلارغە مەزھەب يولى.
 كېرەك شاھ ئادالەت شىئار ئەيلەگەي،
 كى زۇلم ئەھلىنى خاكسار ئەيلەگەي.
 يانا ھۇرمۇس ئەتتى نەۋاسازلىق،
 بۇ نەۋد ئەيلەدى نوكتە پەردازلىق،
 كى: شاھىغە ساخاۋەت ئېرۇر ناگۇزىر،
 بولۇرغە ئىشى خەلقارا دىلپەزىر.
 ساخا ئۇل ئەمەستۇركى ھەر بۇلھەۋەس،
 مۇباھات ئۇچۇن سەرفى ئېتەر سىمۇ بەس.
 ئەجەب يوقكى يارماق ساچار بې خىرەد،
 كۆمۈش بەندىدىن رەم قىلۇر دامۇ دەد.
 تىلەب داغى بەرگەن ساخاۋەت ئىمەس،
 ساخا ئەھلى ئۇنى ساخاۋەت دىمەس.
 چۈ مېتىن ئۇزاتىپ تىلىن ئۇن سالىور،
 قاتىغ خارىدىن لەئۇ ياقۇت ئالۇر.
 ساخا ئۇل دۇرۇركىم شەھى نامۇەر،
 بەسىرەت كۆزى بىرلە ئەيلەپ نەزەر،
 بېرۇر ئەۋۋەل ئەرزاقى خەيلۇ سىپاھ،

كى قالماس ئاڭا دەئۇبىي ۋادىھا.
 چۈ دەفە ئەتتى مۇزدۇرنىڭ ۋامىنى،
 قىلۇر ئازۇ كۆپ ئەلگە ئىسئامىنى.
 بېرۇر لۇقىمەئى ئۇڭا كىم، ئاچ ئېرۇر،
 ئالۇر كۆڭلىن ئانگىكى مۇھتاج ئېرۇر.
 مۇباھات ئەلە ئۆزىن ئەتمەس ئەزىز،
 ئەگەر يۈز تۈمەن بەرسە، گەر بىر پەشەز.
 نې سەرفى ئەيلەر ئولساڭ، بۇ نەۋد ئەيلە سەرفى،
 كى بۇ سەرفى ئېرۇر ئاسراماقدىن شىگەرفى،
 سىكەندەر سۆزىدۇركى: ھەرتايىسى شاھ،
 كى بىر مۈلك ئۇڭا روزى ئەتگەي ئىلاھ،
 ئەگەر فىكىرى بولسا جاھانگىرلىك
 جاھان فەتھىدە پاك تەدىرلىك.
 يۈرۈش فىكىرى بولسا كېرەك ئۇڭا ئىش،
 كى بىر مۈلك ئارا بولماسا ئىككى قىش.
 بىراۋكىم جاھاندىن كېرەك كام ئۇڭا،
 ئېمەس ياخشى بىر يەردە ئارام ئۇڭا.
 چىرىك چەكەك ئەرچى كۆرۈنۇر ئىرىك.
 ئىرىكلىك ئېمەس رەفە چەكەي چىرىك.
 شاھىكىم ئىرىكلىككە ئىرمەس دەلېر،
 ئىشى نۇسرەت ئولماس ئۇنىڭدەكى شىر.
 تۈزۈك ئىستەگەن تاجىمۇ خەيلىنى،
 سىياسەتتە تۈز ئەيلەسۇن مەيلىنى.
 ئەگەر تۈزسە ئاۋدىن سەرەنجام ئەلە،
 ئۇرۇشدا ياسالدىن تۈزەر كام ئەلە.
 ۋەلې شاھ كېرەك بولماسا بۇلھەۋەس،
 ئىشى بولسا شاھلىغ خەيالىيۇ بەس.
 سىكەندەر بىلە يەتتى ئەنداق ھەكىم،
 كى ۋەسقى ئەتسە ئۇل ئەلنى تەبئى سەلىم.
 دىمەك يەتتى كەۋكەب ئېرۇر نۇرلۇق،
 ۋەيا چەرخى ئەئزەم بەغايەت ئۇلۇق.
 سالىب سۆزگە ئەنقاسى قۇدىسى سىرشت،
 ساڭا ئاچتىلەر بويىلە سەككىز بەھىشت
 ناۋايى نې ئەرز ئەيلەگەي جۇز دۇئا،
 ۋەلې بار ئاڭا ئىكى سۆز مۇددەئا:
 بىر ئۆلكىم: شەرىئەت قولدىن تۇت قەۋىي،

بارى ئىشتا بول شەرىئىنىڭ پەيرەۋى.
 ئىككىنچى ئۆلكى، قىل خىزمەتى ۋالدەيىن،
 بىل ئۇل ئىككىنىڭ قۇللۇغىن فەرزى ئەيىن.
 سۈزۈم چۇن نۇرگەندى دۇئا ئەيلەيىن،
 زەرئەت تەرىتىن ئادا ئەيلەيىن.

× ×

ئەشتەيمكى، بىر شاھغە بىبايەئى،
 نەسەھەت بىلە يەتكۈرۈپ ۋايەئى،
 بولۇر ئېردى پەند ئەيتىبان نوكتە سەنج،
 نېچۈككىم بۇزۇغدىن ئايان بولسا گەنج.
 ئۆلۈكنى بىراۋ نۇتقى ئەتسە تىرىك،
 ئەگەر ھەقدۇر ئۇل نۇكتە باردۇر ئىرىك.
 بىراۋ كۆردى چۇن دەۋلەت ئەركاندىن،
 كى سۆز تۇند ئېرۇر ئارتۇق ئىمكاندىن.
 ۋەلې قايبلى باردۇر ئەسرۇ ھەقىر،
 دىدى تۇند ئولۇپ: كىي گادايبى فەقىر.
 ئۇكا كىم ئېرۇر شاھۇ سەن بىرگادا،
 نې ھەددىڭ بىلە پەند ئېتەرسەن ئادا؟
 دىدى نوكتە پەردازى ئىسا نەفەس،
 كى: گەرمەن ھەقىر ئەرسەم ئەنداقكى خەس
 ساڭا بار ئولسا سۆز بىلۇردىن مەزاق،
 ئۆزۈم سارى باقىما، سۆزۈم سارى باق!
 كېرەك بولسا سۆز ئويىلەكم دۇررى پاك،
 سەدەفدىك ھەقىر ئولسا قايبىل، نې باك؟
 ماڭا ھەم ئەگەر نۇكتەدە تېز ئىسەم،
 قەمىش نوگىدىن ئاتەشەنگېز ئىسەم.
 ئۆزۈم نېچەكم زارۇ پەجەردە مەن،
 لەگەد كويى گەردۇندىن ئازۇردە مەن.
 ھاماناكى سۆز پاكۇ سافىيدۇرۇر،
 ئەدەبسىزلىغىمغە تەلافييدۇرۇر.

× ×

خىرەد مەندىكم، ساھىبى راي ئېرۇر،
 خىرەد نۇرىدىن ئالە ماراي ئېرۇر.
 ئۇكا مۇشكىل ئىش تۇشسە بىر بابدىن،

تەلەر مەشۋەرەت خەيلى ئەھبابدىن.
 ئۇلارنىڭ ئەگەر رايى سايىب ئولسا،
 ۋەگەر فىكىرىدە يۈز مەئايىب ئولسا،
 چۇ سەررىشتەئى غايىب رەۋشەن ئىمەس،
 قايبۇ سايىب ئېركەن مۇئەييەن ئىمەس.
 بىرى ئەقىل ئىلە تۇشسە خاتىرىسەند،
 كى قىلسا نىكىم بولسا ھازىر، پىسەند.
 بېگانسە ئۇكا ئەقىل بولغاچ ھەكەم،
 قىلۇرغە قويار ھىكىمەت ئەھلى قەدەم.
 ۋەلې غايىب ئىلمى چۇ مەستۇردۇر،
 ئىش ئوڭ كەلىسە كىسە مەئزۇردۇر.
 ۋەلې مەشۋەرەتدە ئەدەد كەسرەتى،
 بېرۇر بىر نەتىجەكى ئەل فىكىرەتى.
 تەخەيبۇل ئارا بارچە بىر نەۋد ئىمەس،
 ھەدىسىن ئىكى كىسە بىردەك دىمەس.
 نېچە كىسە ئەيلەب خەيالىغە كۈچ،
 ئەگەر تاپسا سۆز ھەربىرى ئىككى - ئۈچ.
 بۇدۇرلەر ئارا ئەقلى جەۋھەرشىناس،
 ئىشى رىشتەسى بىرلە ئەيلەب قىياس،
 بىرسىنىكى سايبىرغە فايىق تاپار،
 ئىشى ئەفسەرى ئۆزرە لايىق تاپار.
 ئۇنىڭ بىرلە چۇن راست كەلدى ئىشى،
 يىغىشتۇردى ئۆزگەۋھەرىن ھەر كىشى.
 ۋەلې ئۇلدۇر ئىقبالىدىن بەھرەمەند،
 كىم ئۇل پاك گەۋھەرنى قىلغاي پىسەند.
 بۇدۇرلەركى مەن ساچتىم ئافاق ئارا،
 نۇجۇم ئورنىغە چەرخى نۇھتاق ئارا.
 ئۈمىد ئۆلكى چۇن بولسەلەر بەرخەبەر،
 شاھۇ شاھزادە بولۇپ بەھرەبەر.
 سالىب ئۆز قۇلاغىغە شاھزادە ھەم،
 قەبۇل ئەيلەگەي شاھى ئازادە ھەم.
 ۋە لېك ئىستەسەم تېز بازارلىق،
 ئۇلار زاھىر ئەتتەيى خەرىدارلىق،
 قۇلاخلەرىغە بولماسا ئۈستۇۋار،
 قاچان يەرگە قالغاي دۇرى شاھۋار؟

بۇ تۇفراققا قالسۇن سىپپەر ئەختەرى،
كى بولغاي يېرى چەرخى نىلۇفەرى.
سۆزى ئۇنىڭدۇركىم تەلەبگاردۇر،
ئۇنىڭدۇر گۆھەركىم خەرىداردۇر.
بۇ كۈن چۈنكى شاھ تەبىئدۇر جەۋھەرى،
قاچان يەرگە قالغاي بۇ سۆز گەۋھەرى؟
ئەگەر بولماسا زېبى تارەك ئاڭا،
نېكىم بولسا بولسۇن مۇبارەك ئاڭا.
باشى ئۆزى بارىن نىسار ئەيلەدىم،
تامام ئولدى سۆز دېختەسار ئەيلەدىم.

× ×

كېتۈر ساقى ئۇل لەئلى سېراىنى،
كى كېزدىن ئاقىزغاي دۇرى نابىنى.
تۆكەي شادلىغ ئەشكىن ئۇل جاغە،
كى يەتتى بۇ ئاغازىم ئەنجامغە.
مۇغەننى، تۈزەب نەي ئۇنىن دىلپەزىر،
كى بەس قىلغۇدەك بولدى كىلكىم سەرىر،
كى مەست ئولغانىمدا ئىچىپ جامى مەي،
گەر ئۇل نەي ئۇنى ساكىن ئولسا، بۇ نەي،
ناۋايى، ياقىن بولدى ئاسايىشىڭ،
بولۇپ سۆز ئارۋىسىغە ئارايىشىڭ.
بېزەلدى چۇ ئۇل ماھۇشەقە جامال،
جامالنى كۆرۈپ ۋەدىلىدىن كامىڭ ئال.

× ×

ئايا گەۋھەرىم كانىنىڭ گەۋھەرى،
مۇندىر ئەختەرىم بۇرجىنىڭ ئەختەرى.
نېچە ئەۋجى ھەشىبەت ئۆزە فاش سېن،
ماڭا نىسبەت ئىچرە قەرىنداشىپىن.
بۇ بەش گەنجىدىنكىم ئۇشاتتىم تىلىسىم،
نېچە گەۋھەر ئەيلەي ساڭا داغى قىسىم.
ماڭا چۈن نەسىب ئولدى مەيخانەئى،
سۇمۇرسەن داغى نېچە پەيمانەئى.
ھەمۇل گەۋھەرىم باردۇرۇر نېچە پەندى،
بۇ پەيمانە ھەم نوكتەئى سۇمدەندى.
ئەشتىقادە قىلما جەدەل زىنھار،

ئۇنىڭ بىرلە قىلغىل ئەمەل زىنھار.
سېنى قىلدى چۇن خەلقى كارساز،
ئۆز ئەنبايى جىنىسىڭ ئارا سەرفەراز.
بۇ شۇكۈنەغە قىل سەرەفگەندەلىك،
بۇيۇرغان كىبى تەڭرىگە بەندەلىك.
خۇداۋۇ رەسۇل ئەمرى تاپقاچ كامال،
ۋەلې نېمەت ئەمرىغە قىل ئىشتىغال.
نې ھۆكۈم ئەيلەسە قىلماغىن فەرز بىل،
ئەگەر شۇبھە بار ئەسا ئەرز قىل.
ۋەلې ئەرزىدە ئولسا شەرتى ئەدەب،
كى تەركى ئەدەب بەھرە بېرۇر تەئەب.
ماڭا سۆز يازاردېڭ ئاڭا يازماغىل،
نىشاتىڭ بىناسى تۈبىن قازماغىل.
كى ھەق گەرچى قىسىمىڭ تەرەب ئەيلەمىش،
بۇ جاھىڭغە ئۇنى سەبەب ئەيلەمىش.
سەبەب قىلماسا شاھ لۇتىمىن خۇدا،
مېنىۋ سەن كىم ئەردۈك — بىر — ئىككى گەدا.
شاھ ئەرلۇتقى قىلسا ئىنايەت چاغى،
ۋەلې ئەيلەي ئالۇر ئۇقۇبەت داغى.
كېرەك شاھدىن ئەلگە خەۋفۇ رەجا،
تىنار بۇ ئىككى كېتۈرگەن بەجا.
رىئايەت چۇ قۇللۇققە قىلدىڭ تەمام،
رەئىيەت ئىشىگە ھەم ئەت ئېھتىمام.
ئادالەت بىلە ئەلنى قىل بەھرەمەندى،
كى ياخشىغە كەتسۇن ياماندىن گەزەندى.
نەۋاسىز ئۇلۇسىڭ نەۋا بەخشى بول،
ناۋايى يامان بولسا سەن ياخشى بول.
ساڭا بەردى ھەق ئانچە لۇتقى مىزاج،
كى ئېرمەس بۇ سۆزلەر دىمەك ئېھتىياج.
ۋەلې ھەردەم ئولسا بايانى ئۇنىڭ،
بىلىۋرەنكى يوقتۇر زىيانى ئۇنىڭ.
چۇ دەۋرانغە يوقمۇر بەقاۋۇسەبات،
ھەم ئۇندىن ئېرۇر بېۋافاراق ھايات.
مەن ئەر بولسامۇ بولماسام ئاشكار،
بۇ سۆزلەرنى قويدۇم ساڭا يادگار.
كېرەك بولسا بارى شىئارىڭ سېنىڭ.

كى كەۋنەيىن ئارا تەڭرى يارىڭ سېنىڭ.

x x

ماڭا دەۋلەت ئىلگ بولۇپ رەھنەمۇن،

چۇ بۇ پەنجه غە قىلدى زور ئازمۇن.

دىمە پەنجه ئۇنى، قاتىق خارە دە،

دىمە خارە، پولادى يەكپارە دە!

سالب پەنجه كىم، بولغالى زور سەنجه،

تاپىپ پەنجه ئۇل پەنجه دە تابۇ رەنج.

چۇ زور ئارتۇق ئەيلەب تەرازۇسىدىن،

چىقىپ يوقكى ئارەنج بازۇسىدىن.

نې پەنجه ئېرۇر، «خەمسە» ئى گەنج سەنج،

كى دانا قويۇبتۇر ئاتىن «پەنج گەنج».

قايۇ «خەمسە» كىم مەخزەنى دۇررى ناب،

قايۇب پەنجه كىم پەنجه ئى ئافتاب.

كى ھەركىم ئۇڭا كۆرگۈزۈپ زور دەست،

چۇ زور ئەيلەبان ئىلگى تاپىپ شىكەست.

دېنىڭكىم قولۇم ئەردى بېھەد زەئى،

ئېسەس ئەردىم ئۇل پەنجه بىرلە ھەرىق.

سالب پەنجه ۋەرلىق زەھەرىغە شور،

نې ئىلگىمدە قۇۋۋەت، نې پەنجه مدە زور.

دىسەم تەرك ئېتەي قويمىيىن ھىمىمەت،

دىسەم زور ئېتەي يەتمەيىن قۇۋۋەت.

چۇ پەنجه غە ھەسرەت بىلە باقىبان،

بۇ پەنجه غە ئۇل پەنجه نى قاقىبان.

بۇ ئەندىشە مەندىن ئالىب ئەقلى ھۇش،

كى ناگاھ نىدا قىلدى فەررۇخ سۇرۇش.

كى: ئەي غەرقەئى بەھرى ئەجزۇ نىياز،

بولا ئالماغان دەردىڭغە چارە ساز.

يېتىشىڭل قوپۇپ پىر دەرگاھىڭدە،

تەۋەججۇھ قىلىپ جانى ئاگاھىڭدە.

ئۇنىڭ باتىندىن تىلە يارىلىق،

بىيىك ھىمىمەتتىدىن مەدەدگارلىق.

كى ھەر قۇللىكىم فەتىمىدۇر ناپەدىد،

ئاڭا بار ئەرانلەر دۇئاسى كەلىد.

ئەشتەچ بۇ سۆز باشتىن ئەيىلەب قەدەم،

كىشى ئويلىكەم قىلسا ئەزمى ھەدەم.

چۇ ئۇل ئاستان مەئىمەن ئولدى ماڭا،

بەھىشتى بەرسىن مەسكەن ئولدى ماڭا.

قايۇ ئاستان، تەۋفىگاھى فەلەك،

قايۇ تەۋفىگاھ، سەجدەگاھى مەلەك،

كۆزۈم ئاچىپ ئۇل ئاستان تۇفراغى،

كۆزۈم ھەم يارۇپ، بەلكى كۆڭلۈم داشى

تەۋەججۇمغە چۇن خاتىرىم قىلدى مەيىل،

يېتە باشلادى فەيز ئەنداقكى سەيىل.

نې ھەددىن ئەشىككە ئۇرارغا ئىلىك،

ئىلىك مەيىل قىلماي ئاچىلدى ئىشىك.

نىياز ئەھلى كىرسۇن! دىبان چىقتى راز،

بۇ راز ئاڭلاغاچ كىردىم ئەيلەب نىياز.

چۇ مەن بولدۇم ئەنداق ھەرەم مەھرەمى،

ھەرەم يوقكى، نۇرۇ سەفا ئالەمى.

قۇياش نۇردا مەھۇ ئولۇپ زەررەۋار،

كۆڭۈلنى قىلا ئالمايىن ئۇستۇۋار.

ئۆزۈم ئۆزلۈگۈم مېھنەتتىن ئەرەب،

بارىب ئۆزلۈگۈ مەن ئۆزۈمدىن بارىب.

قىلا ئالمايىن ئەرز ھالىمنى ھەم،

خەيال ئەيلە ئالماي خەيالىمنى ھەم.

بۇ يەڭلىغ مېنى ئەيلەبان گۇنگۇ لال،

ئايان ئەيلەدى ئىسا ئاسا مەقال.

نى دەر سۆزكى، كۆڭلۈم ئارا بار ئىدى،

مېنى چۇنكى گۇڭ ئەتتى، بارىن دىدى،

كى: گويا پىشۇرغان خەيالىڭ بۇدۇر،

قىلا ئالماسىڭدىن مەلالەك بۇدۇر.

چۇ بۇ خەستەدىن قىلدى تەسدىق فەھم،

ئاڭا خۇد بۇ ھال ئەردى تەھتىق فەھم.

ئىشىم بۇتەبەگىگە دۇئا ئەيلەدى،

بارى ھاجەتىمنى راۋا ئەيلەدى.

دىدىكىم: بۇ بىر ئىش ئىدى قىلغۇلۇق،

بۇ ئەيتىلماغان نۇكتە ئەيتۈلغۇلۇق.

بۇ سائەتقە مەۋقۇن ئەردى ئەكىن،

بۇ دەم تەڭرى تەۋفىقى بەردى ئەكىن.

ئەگەرچى يېتىشتى مەلالەت ساڭا،

ۋەلې ئاخىر ئولدى ھەۋالەت ساڭا.

بۇ ئىش چۈنكى بولغاي مۇقەررە ساڭا،
 ئۈمىد ئۆلكى بولغاي مۇيەسسەر ساڭا.
 كۆپ ئەمدى ئىشىڭنىڭ خەيالىدا بول،
 خەيال ئەھلى زېبۇ جەمالدا بول.
 كى سەندىن بۇ شوغۇلۇڭدە ھۇشيارلىق،
 دۇئا بىرلە بىزدىن مەدەدگارلىق.
 ئەشتىگەچ بۇ سۆزلەر مېنى ناتەۋان،
 ئۆلۈك جىسمىمە كىردى گويا راۋان.
 بولۇپ جان بېرۇر سىرنىڭ ئاگاھى،
 تاپىپ نۇتقۇم ئەنغاسى رۇخۇلەھى.
 يەر ئوپتۇم، داغى يولغە ئەزم ئەبلەدىم،
 سۆز ئەيتۇرنى كۆڭلۈمغە جەزم ئەبلەدىم.
 كېلىپ خىلۋەتتە ئىچرە يۈز كام ئىلە،
 يونۇپ خامە نوگىنى ئارام ئىلە.
 چۇ قىلدىم قەلەم نوگىنى نوكتەبېز،
 قىلا باشلادى نوگىدىن گەنجىرېز.
 چۇ ھەيرەتتە سالىدىم كۆڭۈل رەغبەتتىن،
 ئاڭا غالب ئەتتىم ئۇلۇس ھەيرەتتىن.
 چۇ «فەرھاد» غە بولدۇم ئەندىشەۋەر،
 تۈزەتتىم بەسى تاغ ئولۇپ تېشەۋەر.
 چۇ «مەجنۇن» ھەدىسىغە تۈزدۈم فۇنۇن،
 بەسى خەلقىنى قىلدى شەيدا جۇنۇن.
 يانا «سەبئە» غە تەبئىم ئولغاچ قەرىن،
 ئەشتىم يېتى چەرخىدىن ئافەرىن.
 سىكەندەرغە تىل تارتىپ ئازەر كىبى،
 دىدىم ئۇنى «سەددى سىكەندەر» كىبى.
 تەناسۇب بىلە ئەقل ناماۋەرى،
 دىدى ئاتىنى «سەددى ئىسكەندەرى».
 چۇ بولدى بۇ مەھۋەشلەر ئاراستە،
 ھەمۇل نەۋئىكىم سەرۋى نەۋخاستە.
 دىمە سەرۋ، ھەربىر رىيازى بىمەشت،
 يېلى خاسىيەتتە مەسھا سىرشت.
 لەتافەت ئارا يۈز بىمەشتى بەرىن،
 ۋاران ھەربىرى ئىچرە مىڭ ھۆرى ئىمىن.
 بۇ بەش گەنجىكىم كۇشائ ئەيلەدىم.
 ۋەرەق ئۆزرە ئۇنى سەۋاد ئەيلەدىم.

كىم ئۇل گەنجىلەر باشىغا بەتگەيسەن،
 تىلىسماتىنى داغى فەتھە ئەتگەيسەن.
 كى ھەرنېچە قىلدۇق نەزەر دەھر ئارا،
 قىياسى ئەيلەدۈك ۋادىيۇ شەھر ئارا.
 يوق ئەتراك ئارا بىردە ئانغە بىلىك،
 كى بۇ نەۋدۇ ئۇلۇغ ئىشكە ئۇرغاي ئىلىك.
 نې ئەتراكىم، ھەم ئەجەم، ھەم ئەرەب،
 كۆرەرلەر بۇ ئىشنى ئەجەبىدىن ئەجەب.
 كېرەك دەھر ئەھلىغە ئون كۈن جەدەل،
 كى بەش بەيتىدىن باغلاغاي بىر غەزەل.
 بەسى مەسنەۋىيىگۈيى نازۇك خەيال،
 كى نەزم ئەھلى ئىچرە سالىپ قىيلۇ قال،
 خەلايىققە يۈز ھۆسنۇ ناز ئەيلەگەي،
 كى ئون يىلدا مىڭ بەيت ساز ئەيلەگەي.
 چىقارغان زامان ئۇل نەۋ ئايىدىن سەۋاد،
 كى ئالەمدە يوق بويىلە رەنگىن سەۋاد.
 سەۋادىغە ھەرىكىمى كۆز سالىبان،
 قارا شامى مېھنەت ئارا قالىبان.
 نې زۈلمەتتىكى، يوق ئابىھەيۋان ئاڭا،
 تايۇ تۈنكى، يوق مېھرى رەخشان ئاڭا.
 ئەگەر دەھر ئارا ياپسا مۇشكى تاتار،
 كۆڭۈلنى قىلۇر تىرەيۇ كۆزنى تار.
 بۇ بېشە ئارادۇر ئىككى نەزرە شىر،
 بۇ بەھر ئىچرە ئىككى نەھەڭگى دەلېر.
 ئاڭا كىرگەلى شىرى جەنگى كېرەك،
 مۇڭا ھەم دىلاۋەر نەھەڭگى كېرەك.
 سەن ئوق سىدىن بۇ كۈن نابۇك ئەندىشەئى
 دەقايىق ئارا نازۇك ئەندىشەئى،
 كى سۆز تەۋرى كەلدى سېنىڭ شانىڭغە،
 بولۇپ خەتتە تەبىي دۈرە فىشانىڭغە.
 مۇسەللەم سۈزۈڭغە راۋانلىق داغى،
 سۆز ئىچرە ساڭا پەھلەۋانلىق داغى.
 راۋان كىلىكىگە ئانچە بار ئېتىماد،
 كى سۆز دەردە شەققىغە بەرسە كۇشاد.
 راۋان ئەيلەگەي ئانچە ئابىھايات،
 كى تۇيغاي خىزىر سۈيىدىن كائىنات.

سەۋادىنى سالىب جۇزۇدانىم ئارا،
 دىمە جۇزۇدانىمكى، جانىم ئارا.
 ئۇنىڭ سارى بولدى كۆڭۈل رەغبەتى،
 كىم ئەردى مەدەدگار ئۇنىڭ ھىممەتى.
 مەدەدگار يوق، ئەمىر ئەتكۈچى ئۇل،
 نې ئىش تۇشسە غەۋدىمغە يەتكۈچى ئۇل.
 بارۇر ئەردىم ئەيلەرگە ئەرزى نىياز،
 ئىش ئىتتامىنى قىلماق ئىشايى راز.
 زەھىرىدە لېكىن خەيالات ئىدى،
 كى بۇ ئىش ھۇسۇلى ئەجەب بات ئىدى
 ئۇلۇغلەركى سەبىتى بۇ ھەرق ئەتتىلەر،
 ئۇزۇن ئۆمرلەر ئۇندا سەرق ئەتتىلەر:
 نىزامىكى نەزىم ئەھلى ئۇستاددۇر،
 ئۇنىڭ تەبىئى سۆز جىنىسى نەققاددۇر.
 كى بۈگەنجىلەردۇر مەتائى ئۇنىڭ،
 مەتائى نېكىم ئىختىيارى ئۇنىڭ.
 ھەماناكى ئەلدىن كەنارى تۇتۇپ،
 يەرىم قەرن زەھىمەت چېكىپ، قان يۇتۇپ.
 تاپا ئالدى بەش گەنج مىغتاھىنى،
 يانا ئانچە ۋەقت ئەتتى ئىسلاھىنى.
 چۇ بىر قەرن دەۋر ئەتتى چەرخى مۇدىر،
 چىقاردى بۇ ئەئىجۇبەئى دىلپەزىر.
 نېچە تاجۋەردىن تاپىپ پەرۋەرىش،
 ئىشى بۇ ئوتۇز يىلدا ئەردى بۇ ئىش.
 نې ئەل مېھنەتىدىن مەلالى ئاڭا،
 نې بۇ ئىشدىن ئۆزىگە خەيالى ئاڭا.
 چىقارب رىيازەتدە قىرىق ئەربەئىن،
 بۇ بەش گەنج رازىغە بولدى ئەمىن.
 يانا خۇسرەۋ ئۇل تۈركى ھىندى لەقەب،
 كى سۆز بىرلە ئالدى ئەجەم، تا ئەرەب.
 كۇشاد ئەيلەگۈنچە بۇ مەھكەم ھىسار،
 بەسى ئەيلەب ئەفسانەدە ئىختىسار.
 نېچە ۋەقت ئۇنىڭ ھەم ئىشى بۇ ئىدى،
 كى فىكرەتقە زانو-بەزانو ئىدى.
 زامان خۇد ئوتۇز يىلدىن ئەنداز ئېمەس،
 ئەگەر نىسقى ئېمەس، سۇلىدىن ئاز ئىمەس.

يانا كىمكى بولدى بۇيان رەھشۇناس،
 بولۇر قىلماق ئۇنى بولاردىن قىياس.
 ساڭا كىم يېرىق ئەمگەكدە غايەت پەدىد،
 ئۇلۇس مېھنەتىدىن نىمايەت پەدىد.
 قىلىب تاڭدىن ئاقشامغەچە قىيىلۇ قال،
 يۈزۈڭگە يېتىب ھەر زامان يۈز مەلال.
 ئۆزۈڭ تىنمايىن خەلق غەۋغاسىدىن،
 قۇلاڭ خەلايىق ئەلالاسىدىن.
 بۇ مېھنەتلەر ئىچرە چېكىپ سۆزگە تىل،
 زاماندىن كەمۇ بەش ئۆتۈپ ئىكى يىل.
 چېكىپ خامە بۇ نامە ئىتىمامغە،
 يېتۈرگەن پەن ئاغازىن ئەنجامغە.
 كى ئەقلى مۇھاسىب شىتاب ئەيلەسە،
 دىيىلىگەن زامانىنى ھىساب ئەيلەسە.
 يېغىشتۇرسا بولماس بارى ئالنى ئاي،
 كى بولدۇڭ بۇ رەئناغە سۈرەتنەماي.
 تۈزەلدى بۇ نەزمىڭ بەسى سەرسەرى،
 يانا تۈركى ئەلفاز ئاڭا بىر سەرى.
 كى ھەر نېچەكىم دىققەتى باردۇر،
 تەلەففۇز ئارا لەكنەتى باردۇر.
 سۆزۈڭنىكى ياخشى كۆرەرسەن ئۆزۈڭ،
 كۆرۈنمەس يامان، چۈن ئېرۇر ئۆز سۆزۈڭ.
 قاشىڭدا سېنىڭ گەرچى كۆپ ۋەزنى بار،
 چۇ بار ئۆز سۆزۈڭ، يوق ئاڭا ئېستىبار.
 كى سۆز زادەئى تەئىبۇ فەرزەند ئېرۇر،
 چۇ فەرزەند ئېرۇر، جانغە پەيۋەند ئېرۇر.
 نېچە زادەئى تەبئى ئېرۇر ناپىسەند،
 كىشىنىڭ ئۆز ئالدا بار ئەرجۈمەند.
 نېچە بۇم فەرزەندى مەنھۇسۇدۇر،
 ئۆز ئالدا خۇش جىلۋە تاۋۇسۇدۇر.
 كەنەب شاخى يوق گەرچى خاشاكچە،
 قەلەندەرغەدۇر سەرۋى چالاكچە.
 سۆزۈڭكىم ساڭا كەلدى ھالا پىسەند،
 پىسەند ئېركىن ئەل ئىچرە يا ناپىسەند.
 نې بولغاي، كۆرۈپ پىرى كاشىق مېنى،
 بۇ ئەھۋالدىن قىلسا ۋاقىق مېنى؟

چۇ ئۆزلۈك كېتىپ، بۈزلەنپ ھالەتى، كى ئۆزدىن ئۆزۈمگە بولۇپ خەيىبەتى. ئۆزۈمدىن ھەمۇل دەمكى غايىب بولۇپ، ماڭا جىلۋەگەر كۆپ غەرايىب بولۇپ. كۆرۈپ ئۆزنى بىر تازا بوستان ئارا، قىلىپ گەشت باغۇ گۈلىستان ئارا. نەزاھەت كېلىپ رەۋزە مانەند ئاڭا، ئىرەم سايىرى ئارزۇمەند ئاڭا. چەمەندىن چەمەنغە مېن ئەيلەپ خىرام، ئۇنىڭدەككى ئەل تەۋفى بەيتۈلپەرەم. كۆرۈندى بۇ ھالەتدە جەمى كېسىر، ئۇرۇپ ھەلقە، سۆھبەت تۇتۇپ دىلپەزىر. ئۇلاردىن بىراۋ كەلدى ئۇل يانكى مەن، چەمەندە ئۇنىڭدەك خىرامانكى مەن. ماڭا يەتتى، بار ئېردى شائىرۋەشى، جەمالى خۇشۇ ھەيئەتى دىلكەشى. سالام ئەيلەبان، مەرھابا ئەيلەدى، رسالەت تەرىقىن ئادا ئەيلەدى. كى: بۇ فەررۇخ ئايىنۇ فەرخۇندە خەيل، قىلۇرلەر دەمى ئىختىلاتىڭغە مەيل. قەبۇل ئەيلەيۇ، سالىب ئۇل يان قەدەم، ئۆزىن داغى سوردۇم، ھەمۇل ئەلنى ھەم. دىدىكىم: ئۇلار زەمرەئى مەئىنەۋىي، گۇرۇھىكى نەزم ئەتتىلەر مەسنەۋىي. خۇسۇسەن ئۇلاركىم ئېرۇر «خەمسە» سەنج، كى ھەربىردۇر ئۇل «خەمسە» دىن كانى گەنج. ئەرۇرلەر بۇ مەجمەئەدە ھازىر بارى، سېنىڭ سارى مۇشتاقۇ نازىر بارى. چۇ سوردۇك مېنى، ئەي ھەدىسكە قەۋىي، ھەسەندۇر ئاتىم، خەلق دېپ دېپەلەۋى. ئەشتىگەچ بۇ سۆز، جەسسىمە تۇشتى تاب، سەراسىمە كىڭلۈمگە ھەم ئىزتىراب. قۇلۇب ئۇزىر قۇچتۇم يانا ئۇستۇۋار، قەدەم قويدۇم ئۇل سارى مۇشتاقۇ. بارىن ھەم ھەسەن ئەيىتىب ئاتىن ماڭا، قىلىپ ھەربىرىن باشقا تەلقىن ماڭا.

بۇرۇن ئەيتقانلەر داغى بۇ كىتاب، كى چەكىشى ئەجەل يۈزلەرگە نىقاب، كى جەننەت رىيازىدا ھەر بىرگە رۇھ، ئۈمىد ئۈلكى، ھەرلەھزە تاپقاي فۇتۇھ. ئۇلار روھىغە تانە سۈرەت ئېكىن، سەفا روھىمۇ، يا قۇدىرەت ئېكىن؟ بۇ ئىشتىن داغى پىرى رەۋشەن زەمىر، مېنى بەرخەبەر قىلسا، ئۆزنى خەبىر. ئۇرۇپ گام مۇنداق خەيالات ئىلە، دىماغىمدا سەۋدا مەھاللات ئىلە. كى يەتتىم ئاڭا كىم ئېرۇر مەقسەدىم، كى ھەردەم دىمەككە ئاتىن يوق ھەدىم. نىياز ئەيلەيۇ ئاستانىن ئويۇپ، بىيىل سىدرەئى چەرخ شانىن ئويۇپ. چىكىب «خەمسە» نى جۇزۋانداندىن راۋان، قەيۇب خىزمەتدە مېنى ناتەۋان. نېچە گەنجىكىم ئاشكار ئەيلەبان، ئاياغىغا بارىن نىسار ئەيلەبان. سەفنىم چۇ ئەزم ئەتتى دەريا سەرى، ئۇزاتتى كەفىن بەھر ئۇل ئەجزا سەرى. نەزەر سالىدى ئاچىپ ۋەرەق - بەرۋەرەق، بولۇپ مۇلتەفەت، چۇن ئاچىپ ھەر ۋەرەق. قايۇ سۆزدەكىم بىر سەۋال ئەيلەبان، جەۋابىن دىگەچ، زەرۋقى ھال ئەيلەبان، قىلىپ ئاھ تەھسىنۇ ئاھى دۇئا، كى يۈزدىن بىرى يوق ماڭا مۇددەئا. يېتىپ ھەر سۆزىدىن كۈشادى ماڭا، بولۇپ ھاسىل ئۇندىن مۇرادى ماڭا. مۇسەلسەل كەلامىدىن ئاغزىدا سۆز، مېن ئالىندا بەرگە تىكىب ئىكى كۆز. سۆزۈم ئاچىبان بوستاندىك ئەكىن، قىلىپ لۇتقى، ئەگىنىمە سالىدى يېگىن. قايۇ يەڭكى گەردۇنغە سالىسا ئۇنى، مۇھەددەب يۈزدىن ئەيلەگەي مۇنەھەنى. چۇ ئەگىنىمە ئۇل قىل بىلە يەڭ ئېتىپ، زەدىرىمدىن ئۆزلۈك خەيالى كېتىپ.

قولۇم تۇتتى پىر ئىختىيارى بىلە،
 كۆرۈشتۈردى ھەمراھۇ يارى بىلە.
 كۆزۈمدىن تۆكۈپ قەترە ياغىن داغى،
 ئىلگىن ھەم ئۇپتۇم، ئاياغىن داغى.
 تۇتۇپ جاممىيۇ خۇسرەۋ ئىككى قولۇم،
 نىزامىي سارى باشلادىلەر يولۇم.
 تۆكۈپ ئەشك — مەندىن ئەسىرى غەمى،
 ۋەلې ھەر قولۇمغە تۇشۇپ ئالەمى.
 ۋەلې مەن بولۇپ گەرچى ئۆزىدىن نىھان،
 كىرىپ ئىككى ئىلگىمگە ئىككى جاھان.
 ماڭا شەيخ بىرلە كۆرۈشمەك ھامان،
 مۇبارەك ئاياغىغە تۇشمەك ھامان.
 ئوپۇپ تۇفراغىنى تۆكۈپ سېلى ئەشك،
 كى ئاندىن يابان توققۇز ئەفلاك رەشك.
 باشم يەردىن ئالىب ئىنايەت قولى،
 قىلىپ جىلۋەگاھىم ھىدايەت يولى.
 يانېب تۇتتى يەرلىك يېرىدە قارار،
 مېنى لېك بېخۇد قىلىپ ئىزتىرار.
 چۇ شەيخۇ ئىكى يارى تاپىدى سۇكۇن،
 تۇرۇپ مەن نىياز ئىچرە قەددىم نىگۇن.
 جۇلۇس ئىچرە يەتتى بەشارەت ماڭا،
 كى ئالىندا قىلدى ئىشارەت ماڭا.
 چۇ بولدى ماڭا ھۆكىمى بىرلە نىشەسىت،
 نىياز ئەتتى جىسمىمنى تۇفراققە پەست.
 تەلەتتۇق بىلە شەيخى ئالىي مەقام،
 مېنىڭ سارى بۇنىياد قىلدى كالام.
 بۇرۇن سوردى ھالىمنى شەققەت بىلە،
 يەر ئوپتۇم جەۋابىندا ھۆرمەت بىلە.
 يانا دەپدى: كى ئالەم ئەھلىدە فەرد،
 فەلەك تەبىئىگە كەلمەيىن ھەمەنەۋەرد.
 سېپەھىر ئەيلەپ ئەل ئىچرە نادىر سېنى،
 جاھان نەزمى تەۋرىدە قادىر سېنى.
 شەزەل تەۋرىدە چۈنكى قىلدىڭ خىرام،
 سۆز ئەھلىغە سۆز دەرنى قىلدىڭ ھارام.
 تۇتۇپ ئەردى نەزمىڭ جاھان كىشۋەرىن،
 جاھان كىشۋەرىن يوقكى، جان كىشۋەرىن.

كى ئۈچ كىمەدۇر سەدرى مەجلىسنىشىن،
 قىلىپ شەرھ بىر-بىر، ئۇلارنىڭ ئىشىن،
 كى: ئورتاداغى پىرى پەررۇخ جامال،
 كى ۋەسىغىدە كەلدى خىرەد نۇتقى لال.
 ئېرۇر ھەزرىتى شەيخ، ئاگاھ بول،
 نىياز ئەيلەبان خاكى دەرگاھ بول،
 ئوڭ ئىلگى سارى ئاڭا پەيرەۋدۇرۇر،
 جاھان ئافەتى — مىر خۇسرەۋدۇرۇر.
 يانا بىر يان ئۇستادۇ پىرىڭ سېنىڭ،
 رەقەھانى لەۋھى زەمىرىڭ سېنىڭ
 كى بۇ خەيىل ئېرۇر جىسمىمۇ ئۇل جانلەرى،
 ئەگەر جان بولەر بولسا، جانانلەرى.
 يانا ئىكى ياندىن بۇ قەۋم — ئوقدۇرۇر،
 كىشى يوقكى بۇ بەزم ئارا يوقدۇرۇر.
 كۆرۈشكىل بارى بىرلە، ھۆرمەت بىلە،
 دەلېر ئولساغىل سۆزدە جۇرئەت بىلە.
 قەبۇل ئەيلەبان مېن، نىكىم ئەيتىپ ئۇل،
 كى قەتئە ئولدى كۆپرەك بۇ مەجمەئە يول.
 داغى يۈز قەردىچە مەسافەت قالىپ،
 كىم ئۇل بەزم ئېلى قوپتىلەر قوزغالىپ،
 ماڭا ئوتتۇر كەلمەككە ئەيلەپ سىتېز،
 سالىپ مەن ئۇلار سارى گاھىمنى تېز.
 دىبان بىر-بىر ئۇل خەيىل ئاتىن رەھبەرىم،
 كۆرۈشمەككە داغى بولۇپ ياۋەرىم.
 چۇ سەئىدىيۇ، فىردەۋسىيۇ، ئۇنسۇرى،
 سەنائىيۇ، خاقانىيۇ، ئەنۋەرى،
 تەئەددۇدە مۇھتاجى تەفسىل ئېرۇر،
 ۋەلې بولسا تەفسىل، تەتۈنل ئېرۇر.
 بارى دەستىبۇسىغە تاپتىم شەرەف،
 ئالىب ياندىلەر مېنى كەلگەن تەرەف.
 ئوڭا تېگىرۇكىم شەيخۇ پەيرەۋ ئىدى،
 كى يەئنى نىزامىيۇ خۇسرەۋ ئىدى.
 يانا بىر بىزىڭ پىرۇ مەخدۇم ھەم،
 قوپۇپ ئۇردىلەر ئىلگەرىمەك قەدەم.
 بۇ ئىككى يۈرۈپ شەيخىدىن ئىلگەرى،
 يۈگۈردۈم مېنى خەستە ھەم ئۇل سەرى.

قايۇ خەمسە، بەش گەۋھەر ئامۇدە گەنج،
 تەسەررۇق جەفاسدىن ئاسۇدە گەنج.
 دۇرۇ لەئىل ئاگا بارچە كۆزدىن نۇھۇفت،
 نې دۇرۇدە رىشتە، نې لەئىلدە سۇفت.
 نې دۇركىم بېرىپ ھەق تەبارەك ساگا،
 ئۇمىد ئۆلكى، بولغاي مۇبارەك ساگا.
 كىشى سەن كىبى ئىشگە قىلسا شۇرۇد،
 ئەجەب يوق ئەۋەز بويىلە تاپسا ۋۇكۇد.
 ۋەلې مۇنچە گەنجى مەئانى ساگا،
 كى ھەق روزى ئەتتى نىھانى ساگا.
 قايۇ يەردەكىم ئەينى بىيىنىش دۇرۇر،
 سەبەبى بىلۈركىم، ئىكى ئىش دۇرۇر.
 بىرى ئۆلكى تۇتتۇڭ تەرىقى نىياز،
 قەبۇل ئەيلەدىلەر سېنى ئەھلى راز.
 ئىشىگە قىلىپ سەئى رەغبەت بىلە،
 مەدەد قىلدىلەر بارچە ھەمسەت بىلە.
 يانا ئۆلكى فەزل ئەھلى ھەرنە قىلۇر،
 ئۇرار لاف ئىشنى مۇرەببى قىلۇر.
 ئەرۇر گەر مۇرەببى ئىمەس كاردان،
 مۇئەتتەل خىرەدەندى بىس-ياردان.
 ھۈنەرپەرۋەر ئىشنى بۇيۇرغۇچىدۇر،
 ھۈنەرۋەر ۋەلې لاف ئۇرغۇچىدۇر.
 چۇ شاھىڭ سېنىڭ ساھىب كامال،
 يانا ئالدا قەدىرسىز مۈلكۈ مال.
 ئاگا كىم بۇ ئىكى ئىش ئەردى نەسب،
 خەرىپ ئىش زاماندا ئەرمەس غەرىپ،
 شاھىكىم ئۇلۇس چارە سازدۇرۇر،
 ئۇلۇس قازىلى شاھى غازىدۇرۇر.
 كى تەڭرى فۇزۇن ئەيلەسۇن دەۋلەتتىن،
 يېتى چەرخىدىن ھەم بېيىڭ رىئەتتىن.
 كى كەلدى زاماندا سەندىك كىشى،
 كى ئەرمەس ئىشنىڭ ئادەمىزاد ئىشى.
 چۇ سۆز يەتتى بۇ يەرگە، مەن بېھەرئاس،
 قوپۇپ ئەيلەدىم بىر دۇئا ئىلتىماس.
 كى: چۇن دىدىڭىز شاھى ھەندۇسانا،
 دۇئايدىڭ قىلىڭ دەۋلەتتە يانا.

بۇ دەم مەسنەۋىيغە كىم ئەيلەپ شىتاب،
 تۆكە باشلادىڭ خامەدىن دۇررى ناب.
 ئەجەب ئىش بۇ ئىشدا ساگا بەردى دەست،
 كى ئەل نەزمىغە بەردى نەزمىڭ شىكەست.
 كى قىلدىڭ سۆز ئىچرە تەتەببۇد ماگا،
 نې ئىستەردە ئەتتىڭ تەزەررۇد ماگا.
 كى مەن «خەمسە» دە ئەيلەپ ئەردىم ۋەئۇد،
 كى: ھەركىمكى ئەيتۇرغە تۇتسا ئۇمىد،
 قىلاي تىغى بۇرران سۆزۈم داسدىن،
 ئۇراي باشىن ئۇل تىغ ئالماستىن.
 كۆپ ئەل ئاچتى دەئۇاغە سۆز باشىنى،
 بۇ دەئۇا ئارا قويدى ئۆز باشىنى.
 چۇ كۆرگۈزدى فەرزەند خۇسرەۋ نىساز،
 نىيازى بىلە تاپتى ئۇل گەنجى راز.
 يانا بىر، ئىككى، ئۈچ گەدالىغ بىلە،
 نەسب ئالدىلەر بېنەۋالىغ بىلە.
 مەگەر سەنكى بۇ يولغە قويغىچ قەدەم،
 ۋۇجۇدۇڭ خەيالىنى قىلدىڭ ئەدەم.
 نېچەكىم كېلىپ رىقئەتتىڭ تاغچە،
 ۋەلې كەلمەي ئالدىدا تۇفراغچە.
 نىياز ئەشكىدىن لەۋھى خاتىرنى يۇب،
 فانا ھەرىپىن ئۇل سەفە ئۆزرە قوپۇب.
 تاپىپ پىر پەرزەند جامىي كىبى،
 مۇمىددۇ مۇئاۋىن نىزامىي كىبى.
 سۇنۇپ پاكلىك بىرلە بۇ ئىشگە قول،
 ئاچىپ پاكلىك رۇھى ئالىڭدا يول.
 سەھەر ۋاقتى ھەرفى سەۋاد ئەتمەيىن،
 كى رۇھۇم دۇئا بىرلە شاد ئەتمەيىن.
 فەرھ تاپمايىن مەئىنىي خاس ئىلە،
 كى ياد ئەتمەيىن بىزنى ئەغلاسى ئىلە.
 نې مەنىكىم، بارى نەزم ئەھلىنى پاك،
 دۇئا بىرلە ھەر سۇبە ئېتىب زەۋقانك.
 نىيازىڭ چۇ بۇ نەۋد ئولۇب بېئەدەد،
 ساگا بىز ھەم ئەيلەپ ئەدەدسىز مەدەد.
 يوق ئەرسا ئەرۇر ئەسەرۇ سەۋدايى خام،
 ئىكى يىلدا بىر «خەمسە» قىلماق تامام!

دىدى مېر خۇسرەۋغە دانايى راز،
كى: سەن شاھى غازىغە بول مەدھىساز.
سۆزۈڭدىن بەسى بەيت يادىدەدۇر،
ئەسەرلەر مۇبارەك نىھادىدەدۇر.
سۆزۈڭدىن چۇ كۆڭلىگە يەتسەي ئەسەر،
دەمىڭدىن دۇئا داغى ئەتسەي ئەسەر.
دۇئا ئەيلەكەم، فەزلۇ دانىش ئېلى،
ھەم ئامىن دىسۇن، بىز ھەم ئامىن دەلى.

× ×

تۈگەنگەچ دۇئا، ئەيلەدەم ئىلتىجا،
قويۇندىن چېكىپ «خەمسە» نى جابەجا.
سالىب تىپرە تۇفراق ئارا، يىغلايان،
بۇ يەڭلىغ تۈزۈپ ماجەرا يىغلايان،
كى: بۇ زادەئى خاتىرى خەستەنى،
كۆڭۈلدىن تەكەللۇمغە پەيۋەستەنى.
كى ھەممەت تۇتۇپ ئېھتىمام ئەتتىڭىز،
دىمەسىمەنكى مەن، سىز تامام ئەتتىڭىز.
كەرەم بىرلە تۇفراغدىن ھەم ئالدىڭ،
ئىنايەت قىلىپ بىر نەزەر ھەم سالدىڭ.
كى ئەل نازىرىغە نۇزۇل ئەيلەسۇن،
ئۇلۇس كۆڭلى ئۇنى قەبۇل ئەيلەسۇن.
راۋان شەيخ ئالدى بۇ ئىبلاغدىن،
گەرانمايە نەقدىمنى تۇفراغدىن.
باقىب مەۋلەۋىي سارى قىلدى رۇجۇد،
كى: سەن قىل دۇئا، زاھىر ئەيلەپ خۇشۇد،
كى قايبىل ئېرۇر سۇڭغى فەرزەندىمىز،
بىلىك مەزرەئىدىن بەرۇمەندىمىز.
بۇلەركىم ئۇنىڭ زادۇ پەيۋەندىدۇر،
بارى بىزگە فەرزەند فەرزەندىدۇر.
ساڭا ھەم چۇ شاگىرد ئېرۇر، ھەم مۇرىد،
دۇئاسىنى سەندىن تۇتارىپ ئۇمىد.
چۇ مەخدۇم ناپىتى دۇئا سارى يول،
يانا ئاچتىلەر بارچە ئامىنغە قول.
دۇئايىكى كۆڭلۈمگە مەتلۇب ئىدى،
مۇھەۋۋىس زەمىرىمغە مەرغۇب ئىدى.

قىلىپ، ئەيلەدىلەر بۇ مەھزۇنى شاد،
ماڭا چۈنكى يۈزلەندى مۇنداق مۇراد.
سۇجۇد ئەتتىم ئۇل خەيلى ئاگاھغە،
دىدىلەر: دىگەيسىز دۇئا شاھغە.
بۇ سۆزدىن بولۇپ ئۆزگەچە ھالەتتىم،
ئۆزۈمگە كېلىپ، باردى ئۇل غەيبەتتىم.
كۆرەرمەنكى، ئۇل ھوجرادا پىر ئېرۇر،
جانابىدا ھالىغە تەغىبىر ئېرۇر.
بۇ دەم گويى ئەگىنىدىن ئالمىش قولدىن،
كى بۇ سارى سالمىش خەيالىم يولىن.
ھەم ئالدا باشىم ئەردى قويى،
ئاقار ئەردى تۇفراققە ئەشكىم سۈيىسى.
دىدى لۇتقى ئىلەكەم: نې نەۋد ئەردى ھال؟
يانا باشىم قىلدىم ئاڭا پايىمال.
دىدىم: ئۆلچە مەن خەستەغە ھال ئېرۇر،
ئۇنىڭ شەرھىدە ناتىقە لال ئېرۇر.
دىدى: ئۆلچە بۇ دەم ساڭا بەردى دەست،
يانا كىمىسەگە بەرمەمىش ئەردى دەست.
قوپۇپ، شۇكىرقىل تەڭرى ئېھسانغە،
بۇ تەۋفىقى بېيەددۇ پايانغە.
ئوپۇپ يەرنى، قويدۇم چۇ تاشقارى گام،
دىگەيسەن: مېنىڭ ئەردى ئالەم تامام!
ماڭا «خەمسە» تەكىملى بىر يان ئىدى،
بۇ مەقسۇد تەھسىلى بىر يان ئىدى.
نې تىل بىرلە دەي شۇكىر مەئبۇدۇمە،
كى يەتكۈردى ئاخىر بۇ مەقسۇدۇمە.
بۇ دەمكىم، بېرىپتۇر، مۇرادىمنى ھەق،
ئۇل ئەۋلاكى تاق ئۆزۈرە قىرىسام ۋەرەق.
فاراغەت بىلە ئىنبىسات ئەيلەسەم،
تۈزۈپ بەزم بىر دەم نىشات ئەيلەسەم.
ئاياقچى، تولا ئەيلە جامى فەراغ،
كى كۆپ فىكىردىن يۇبىس ناپىمىش دىماغ.
كى كۆز لەمئەسىدىن مۇنەۋۋەر قىلاي،
دىماغىم ئىسىدىن مۇئەتتەر قىلاي.
مۇغەننىي، سۆزۈم تىكلا ئاخىرگەھى،
ھەزىن نەغمەئى سازقىل خىرگەھى.

بىر ئاھەڭ ئىلە ئەيلەگىل رامىشى،
كى يەتگەي ماڭا بىر دەم ئارامىشى.
ناۋايى، قىلىپ تەڭرى كامىڭ راۋا،
ساڭا روزى ئەتتى ئاجايىب ناۋا.
ئۇزات تەڭرى شۇكرى ناۋاسىغە تىل،
ناۋا ئارتۇغ ئىستەر ئولساڭ، شۇكر قىل!

لوغەت

ئا

ئاتىل	— بىكارچى، ھورۇن.
ئايىن	— (1 يوسۇن، ئادەت؛ 2) ئوخشاش، كەبى.
ئالىمغە	— ئالدىمغا، قېشىمغا.
ئافاقىگر	— دۇنيانى ئىگەللىگۈچى، جاھانگىر.
ئاسۈدە	— ئارام، راھەتلەنمەك.
ئارامجۇي	— ئارام ئېلىشنى ئىستىمەك، ئارام ئالماق.
ئاراستە	— بېزەلگەن، زىننەتلەنگەن.
ئالاي	— بۇلغانغان، ئارىلاشقان.
ئارايىش	— زىننەت، پەرداز.
ئاغاز ئېتىپ	— باشلاپ.
ئالەمە فرۇز	— دۇنيانى يورۇتقۇچى.
ئالۈدە	— بۇلغىنىش، گۇناھ، ناپاك.
ئاسىب	— زىيان، مۇسەبەت، كۈشەت.
ئافىرىنىش دەرياسى	— يارىتىلىش، پەيدا بولۇش دەرياسى.
ئارامىياب	— ئارام ئالغۇچى.
ئافاتىدىن	— ئاپەتلىرىدىن.
ئاتەش فىشان	— ئوت چېچىش.
ئابا	— ئاتىلار، دادىلار.
ئاۋەر	— كەلتۈرىدىغان، كەلتۈرگەن، كەلتۈرگۈچى.
ئاسار	— ئەسەرلەر، ئىزلار.
ئاشۇب	— غەۋغا، توپىلاڭ، ھاياجان، قورقۇش.
ئازۇردە	— ئازار چەككۈچى، جاپاكەش.
ئام	— ئاممە، كۆپچىلىك، ئومۇم.
ئازىم	— نىيەت قىلغۇچى، يۈرگۈچى.
ئاستانبوس	— بوسۇغىنى سۆيىمەك، خىزمەتكارلىق.
ئامۇزگاز	— ئۇستاز.
ئاشۇفتە	— پەرىشان، مەقتۇن، شەيدا.

— شاراڭ قۇيغۇچى.	ئاياقچى
— سىناش، ئىمتىھان.	ئازمايش
— بېچىرىلىشى.	ئاداسى
— ئوتقا ئېتىقات قىلغۇچىلارنىڭ ئىبادەتخانىسى.	ئاتەشكەدە
— ئوت كەتكەن، ئۆرتەنگەن.	ئاتەشزەدە
— ئارىلاش، ئارىلاشتۇرۇلغان.	ئامېقنە

ئە

— ناماز دىگەر.	ئەسىر
— ئادالەت، ئىنساپ.	ئەدل
— ھاياتلىق بۇلغى.	ئەينۇلھايات
— دۈشمەن، ياۋ.	ئەدۈۋ
— كۆز يېشىنى ئېقىتىش.	ئەشك رىز
— ئارتۇق، زىيادە، كۆپ.	ئەفزۇن
— يىغىن، يىغىلىش.	ئەنجۇمەن
— ئاجايىپ، قىزىق.	ئەئجۇبە
— ئېھتىق ئويۇنى.	ئەيىخ لەئىبى
— دۈشمەنلەر.	ئەئدا
— سۈمۈرۈش.	ئەنقا
— نىيەت قىلىش، ئىنتىلىش.	ئەزم
— رەقەملەر.	ئەرقام
— ئاسمان.	ئەفلاك
— دانىشمەن ئالىم ئارىستۇتل.	ئەرەستۇي قەرزانە
— كۈنلۈك.	ئەدەد
— پايدا.	ئەسىخ
— ئاخىرى.	ئەنجامى
— بىر، بىرەركىم.	ئەھەد
— مەدەت، ياردەم.	ئەۋن
— تۆۋەن، پەست، تاشلاندىق.	ئەفگەندە
— داراننىڭ ئوغلى، ئىران شاھى.	ئەشكى دارا
— تايانچلار. ئۇلۇغ كىشىلەر.	ئەركان
— تۆۋەن تەبىقە ئادەملىرى.	ئەسافىل
— تەخت.	ئەۋرەك
— ئورتلار، ئورتاھاللار.	ئەۋاست
— ئەڭ قاتتىق.	ئەشەد

ئەنەجۇم	— يۇلتۇزلار.
ئەستە غەيرۇللا	— تەڭرىدىن گۇناھلىرىمنى كەچۈرۈشنى تىلەيمەن.
ئەقالىم	— قەتئەلەر، مەملىكەتلەر، ئۆلكىلەر.
ئەئجۇبەلار	— ئاجايىپ - غارايىپ نەرسىلەر.
ئەرجۇمەند	— ئەزىز، ھۆرمەتلىك، شەرەپلىك، دانىشمەن.
ئەفگەندەلىق	— ئىگىلىك، تازىم قىلىماق.
ئەشغال	— مەشغۇلاتلار، ئىشلار.
ئەبۇر گەيلەپ	— ئۆتۈپ.
ئەلتانق	— مەرھەمەتلەر، ياخشىلىقلار.
ئەژدىبايى دەمان	— دەم تارتقۇچى ئەژدىبا.
ئەھمال	— يۈكلەر.
ئەئدا	— دۈشمەنلەر.
ئەبىر	— بۇلۇت.
ئەتا	— ئاددى ۋە مەنىۋى نەرسىلەرنى بەرمەك.
ئەخزەر	— كۆپ - كۆك، يېشىل.
ئەختەرى پۇرتاب	— نۇرلۇق يۇلتۇز.
ئەذبۇھ	— (1) توپلانغان؛ (2) كۆپەيمەك.
ئەبىر خۇسۇرۇ	— خەسەر ۋە دېھلىۋى.
ئەرخۇۋان	— باھاردا ئېچىلىدىغان قىزىل گۈللۈك دەردەخ.
ئەۋساقى	— سۈپەتلىرى.
ئەھبەر	— قىزىل، قىپ - قىزىل.
ئەفلاك	— ئاسمانلار، پەلەك.
ئەسئەر	— سېرىق، ساپ - سېرىق.
ئەلالا	— چۇقان، غەۋغا.
ئەختەر	— يۇلتۇز.
ئەدەم	— يوقلۇق، ئالەم پەيدا بولۇشتىن بۇرۇنقى ھالەت.
ئەنجام	— ئاخىرى، تۈگەللىنىشى.
ئەنەبەرشەم	— خۇشپۇراقلىق شامال، پۇراق.
ئەخگەر	— يېنىپ تۇرغان ئوت؛ چوغ.
ئەتەر	— خۇشپۇراق.
ئەقتاد	— پارچە - پارچە نەرسىلەر.
ئەرز	— يەر شارى.
ئەتبائ	— تەۋە بولغۇچىلار، پۇخرالار.
ئەنجۇم قىباس	— يۇلتۇزلارغا ئوخشاش.
ئەندۇھ	— غەم - قايغۇ.
ئەختەر	— چوغ.

ئەۋساق	— سۈپەتلەر، تەردىپلەر، ماختاشلار.
ئەجز	— ئاجىزلىق.
ئەش-شجار	— دەرەخلەر.
ئەرشى ئەزەم ئېلى	— پېرىشتىلەر.
ئەرۇس	— كېلىن.
ئەلا	— ئاگاھ بولغىن!
ئەنىس	— (1) ئۆلپەت، دوست؛ (2) يېقىملىق.
ئەرجۈمەند	— بەختىيارلىق.
ئەنۋا	— نۇرلار، يورۇقلۇقلار.
ئەزىمەت	— جەزم قىلماق.
ئەجزا	— بىر نەرسىنىڭ بۆلەكلىرى.
ئەقەبە	— مەنزىل، جاي.
ئەۋلاك	— ياخشىلار، تۈزۈكلەر.
ئەزم	— بۈرمەك، ماڭماق.
ئەئزەم	— ئەڭ كاتتا، ئەڭ بۈيۈك.
ئەر	— «ئەگەر» نىڭ قىسقارتىلمىسى.
ئەفسەەر	— تاج؛ بىرەر نەرسىنىڭ بېشى.
ئەشكىناك	— يىغلىماق، ياش تۆكۈمەك.
ئەفئال	— قىلىقلار، ھەركەتلەر.
ئەشەب	— ئاق بوز ئات.
ئەئنانى	— مېھرىۋانلىقلار.
ئەبىسەەر	— بوتا كۆز، نەرگىس گۈلى.

ب

بورتاغ	— پۇتاقلىق، ئەگرى.
بۇنىاد	— ئاساس، نىگىز، ھۇل.
بىلائىشەتباھ	— شۈبھىسىز.
بېشەك	— شەكسىز، شۈبھىسىز.
بى مەدارا	— كىلىشىمىسىز، تايانچسىز.
بىلاد	— شەھەرلەر، مەملىكەتلەر.
بادە	— مەي، شاراپ.
بەدخاھ	— باشقىلارغا يامانلىق قىلغۇچى، ھەسەتمخور، دۈشمەن،
بەھر	— دېڭىز.
بەست	— باغلىنىش، بىرىكىش، بەنت بولماق.
بەر	— قۇرۇقلۇق.

— تۇخۇم.	بەيزە
— سۈزۈك شاراپ.	بادەئى ساق
— ئەبەدىي، مەڭگۈلۈك.	باقا
— بېخىل.	بۇخىل
— (1) قورقىماس، تارتىنماس؛ (2) ھاياسىز.	دېپاك
— ئىنسانلار گۇرۇھى.	بەشەر خەيلى
— سەۋەپسىز، ئورۇنسىز.	بېجىرىپەت
— ئاختۇرۇش، ئىزلەش، تەكشۈرۈش.	بازجۇست
— ئۇمىمان دېڭىزى.	بەھرى ئۇمىمان
— بەھرى تاپماق، پايدىلانماق.	بەھرەۋەر
— بۆك، باش كىيىمى، دۇپپا.	بۆرك
— قورقۇش، قورقۇنۇچ، خەۋپ.	بىيىم
— بارلىق ۋە يوقلۇق.	بۇدۇ - نەبۇد
— چاقماق.	بەرق
— ساخاۋىتى، سېخىلىغى.	بەزلى
— تەڭرىگە تەشەككۈركى.	بىھەمدۇللىلاھ
— سەۋەپ، سەۋەپچى، باھانە.	بائىس
— بوران غارى.	بارانغار
— بورا توقۇغۇچى.	بورىبابى
— يەل تاپان؛ چاپقۇر ئات.	بادپاي
— شامال.	باد
— ئۇرۇشتا ئاتقا ياكى پىلگە يېپىلىدىغان ئوق ئۆتمەس يۇپۇق.	بەگۈستۋان
— باي ئوغلى، بايقۇش.	بۇم
— ئالداپ.	بازى بېرىپ
— مەرتە، قېتىم.	بارە
— بەلكى.	بەل
— زۇلۇم.	بېداد
— زارلىنىپ سايىرىغان بۇلبۇل.	بۇلبۇلى زار ئالھان
— باشقا، ئۆزگە.	بەجۇز
— دولقۇنلۇق دېڭىز.	بەھرى زەخخار
— ئىشەنمەك، ئىشەنچ.	باۋەر
— قىزىپ قېلىپ.	بولۇپ گەرم
— ئەرزىيدىغان، لايىق، ياراشقان.	بەرازەندە
— پەيدا بولدى.	بولدى پەدىد
— شەخمەتنىڭ پىيادىسى؛ پىيادە.	بايداق
— چەكسىز نۇقتان، خاتالىقلار.	سېھەد فۇتۇر

- بەسەرەت
بۇختۇننەسر
بېھەد
بەھمەن
بەرۇمەند
بەيتى مۇقەددەس
بازخاست
بەھرام شاپۇر
بېھبۇد
بەقا مۇلكى
بۇلجار
بەزىل ئەبۇابى
بەرد
بەدەل
بەقەم
بەھەد خەتەر
بۇرچ
بەرقى جاھانسوز
باتىل
بەدەس
باك
بەدىلەك
بازىگەر
بېشە
- كۆرۈش؛ زىرەكلىك، ئۆتكۈر زىھىن.
— زالەم، قانخور بىر سەركەردە.
— چەكسىز.
— ئىران شاھلىرىدىن بىرى.
— (1) پايدىلانغۇچى؛ (2) ھوسۇللۇق.
— ئىرۇسالېم.
— تەلەپ قىلىش، ئىزلەش؛ قايتۇرۇپ ئېلىش.
— ئىران پادىشاھلىرىدىن بىرى.
— (1) ياخشىلىق، ساغلاملىق؛ (2) پايدا، نىجات.
— باقى ئالەم، ئاخىرەت.
— ئۇچرىشىدىغان مەنزىل، ۋەدىلەشكەن ۋاقت.
— خەلققە خەير-ئېھسان قىلىش ئىشلىرى.
— سوغۇق.
— ئالمىشىش (ياشلىق ئورنىغا قېرىلىق ئالمىشىش).
— قىزىل بوياق ئېلىنىدىغان دەرەخ؛ قىزىل بوياق.
— چەكسىز خەتەرلىك.
— (1) قەدىمقى ئاسترونومىيەدە ئون ئىسكىكى دائىرىسىنىڭ ھەر بىرى؛
قەلئەنىڭ سېپىل مۇنارى.
— ئالەمنى كۆيدۈرگۈچ چاقىماق نۇرى.
— بۇزۇلغان، بۇزۇق؛ بەھۇدە، ئاساسسىز.
— گۈزەل.
— قورقۇش، خەۋپ، زەرەر.
— سېنىڭ ئورنىڭ.
— ئويۇنچى، مەسخىرەبۇز.
— توقاي، ئورمان، جاڭگالزاز.

پ

- پىچ
پېشكەش
پۇپە
پېشە
پەرەستەندەلەر
فەردۇن
پەيام
پەيكەر
- تولغانماق، چىگىش، تولغىماچ، ئەگرى.
— سوغات.
— يۈگۈرمەك، تېز يۈرمەك.
— ھۈنەر، كەسپ، ئادەت.
— (1) تېپىنغۇچىلار؛ (2) خىزمەتچىلەر؛ (3) ياخشى كۆرگۈچىلەر.
— تۇران شاھلىرىدىن بىرى.
— خەۋەر، دېرەك.
— تەن، بەدەن.

— خەۋەر، دېرەك.	پەيغام
— پەرزات، چىن.	پەرى
— گىرىپتار، باغلانغان.	پايەست
— كۈەۋش، مىس ئاقچىلارنىڭ پارچىلىرى.	پەشىز
— دەرىجە، مەرتىۋە.	پايە
— ئەگەشكۈچى، ئارقىدىن يېتىپ كەلگۈچى.	پەيرەۋ
— ئاياق ئاستى قىلىنغان.	پامال
— يەرگە تېپىپ.	پايى كۇب
— روشەن، ئېنىق؛ پەيدا بولغان.	پەدىد
— چىگىش.	پىچ - پىچ
— تازىم، ھۆرمەت، بويسۇنۇش.	پابوس
— پەرماننى قوبۇل قىلغۇچى.	پەرمان پەزىر
— نەسەت.	پەند
— ئىلگىرىكىلەر.	پىشداد
— تۇننىڭ سەككىزدىن بىرى.	پاس
— خوشلاشماق، ۋىدالاشماق.	پەدەرۇد
— جەڭ، ئۇرۇش.	پەرخاش
— (1) ھەيكەل، گەۋدە؛ (2) سۈرەت.	پەيكەر
— تۇتاش، ئارقىمۇ - ئارقا، دائىم، ھەمىشە.	پەيۋەست
— نۇختا، تىزگىن.	پالپەڭ
— مۇكاپات، بەدەل.	پاداش
— (1) ئۇلانماق؛ (2) بالا - قازا.	پەيۋەند
— بىزەك، زىننەت.	پىراپە
— ئۇرۇش، جەڭ.	پەيكار
— يورغىلاش.	پوپە
— (1) ئاياق، قەدەم؛ (2) ئاياق ئىزى.	پەي
— نۇر، شولا، پارلاقلىق.	پەرتەۋ
— قىلىچ، تىغ.	پەلارەك
— (1) ئەرزىمەيدىغان؛ (2) پارچە پۇل.	پەشىز
— تازىم، ھۆرمەت، بويسۇنۇش.	پايبوس

ت

— مەجەزىنى.	تەبىئىنى
— چوڭقۇر ئويلاش، مۇلاھىزە يۈرگۈزۈش.	تەئەمبۇل

تالىمى سەئى	— بەختلىك، سائادەت مەن ئادەم.
تەئەققۇل	— ئەقىل ئىشلەتمەك.
تەننە ئاسۇدەلىق	— تەننىگە راھەت بەرمەكلىك.
تەبىرە	— قارا، قاراڭغۇلۇق؛ غەم - غۇسسە.
تاتەنۇمەند	— تونۇش ئەمەس.
تەۋەج-جۇھ	— يۈزلىنىش؛ خەيىرخاھلىق بىلەن قاراش.
تەبىئى نەژەند	— ھورۇن تەبىئەتلىك كىشى.
تۇركتاز	— توساتتىن باستۇرۇپ كەلمەك؛ ھۇجۇم.
تىرمانا	— چىرىمىشپ، يامىشىپ.
تەي	— يۈرمەك، كەزمەك.
تەركى بەزم	— بەزمىنى تاشلىماق.
تەرھى	— ئېلىپ تاشلاش؛ بىنانىڭ پىلانى؛ بىنا؛ تەرتىپ، تۈزۈم.
تەر	— سۇ، دېڭىز.
تەشۋىر	— (1) دولقۇن؛ (2) پالاكەت.
تۇلۇدۇ ئەتكەن	— تۇغۇپ چىققان.
تاب	— تاقەت، كۈچ، قۇدرەت، چىدام.
تەقرب	— يېقىنلاشماق.
تەفاۋۇت	— ئايرىمچىلىق، پەرق.
تەھتەسسەرى	— يەر ئاستى.
تۇش	— تەرەپ.
تافاۋۇت بەسى	— كۆپ پەرق.
تۆنمە	— ئوزۇق، تاماق.
تەشتى زەررىنى خۇر	— ئالتۇن تەشتەكتەك قۇياش.
تەخەييۇر	— ئۆزگىرىش، باشقا تۈسكە كىرىش.
تاغ - ھامۇن	— تاغ - تۈز، چۆل - باياۋان.
تىقىل	— بوۋاق، گۆدەك، ئۆسمۈر.
تەقۇبىتى	— كۈچەيتىشى.
تۇند	— ئاچچىق.
تۇل	— يالغۇز.
تەۋەھھۇم	— ۋەھمىگە چۈشۈپ قېلىش، قورقۇش.
تۇرك ئەلفازى	— تۇرك تىللىرى، تەلەپپۇزلىرى.
تاب	— ئەشمەك، تولغىماق.
تۇرك ئەقالىمى	— تۇرك يۇرتلىرى، تۇرك مەملىكەتلىرى.
تۇغيان	— تېشىش، ھەددىدىن ئېشىش.
تىغى زەبان	— تىل تىغى.
نەفەئۇل	— تەخمىنلەش؛ پال ئېچىش.

- تەرەششۇھ — كۆزنىڭ ئۈستىگە تەپكەن نەملىك.
 تەشەببەھ — ئوخشىتىش.
 تەكرۇ — غەپچە، قەچچە، گەچچە، كەچچە.
 تەئەسسۇب — ئېچىنىش، ئەپسۇسلىنىش، كۆيۈنۈش.
 تەۋارىخ — تارىخلار.
 تەقەررۇب — يېقىنلىشىش.
 تەۋەققۇد — ئۈمىد قىلىماق.
 تەباھ — خاراپ، بۇزۇق، ۋەيرانە.
 تاغار — قەدەھ، مەي تاچىسى.
 تۇل — ئۇزۇن، ئۇزۇنلۇق بوي.
 تارىخ نەھرىرى — تارىخ يازغان، تارىخ تۈزگەن.
 تەھەررۇك — قىمەرلاش، ھەركەتلىنىش.
 تەختىگىر — تەخت ئالغۇچى.
 تېگىرۇ — ... غەچچە، گەچچە، ... قەدەر.
 تاج بەخش — تاج بەرگۈچى.
 تۇنقال — قىستان، چاقىرىش.
 تەۋارىخ ۋەزئى — تارىخلارنىڭ يېزىلىشى، تۈزۈلۈشى، مەزمۇنى.
 تەۋۇق — بويۇنچۇق، ھالقا.
 تەھمۇرەس — ئىران پادىشاھلىرىدىن بىرى.
 تەھەتتۇك — پەردىنىڭ يىرتىلىشى؛ رەسۋا بولماق.
 تۈسسەنەن — كۆندۈرۈلمىگەن ئېتىنى.
 تەلايە — ھەربى قوشۇنلاردا ئالدىن يۈرگۈچى قىسىم.
 تۇس — ئىران پالۋانلىرىدىن بىرىنىڭ نامى.
 تەھەببۇر — ھەيران بولۇش.
 تەرەب — خەشاللىق.
 تەرك — ئۇرۇشتا كېمىلەيدىغان ھىستىن ئىشلەنگەن باش كېيىمى.
 تەيرە بولدى بەسەر — كۆزى قارغۇ بولۇپ قالدى.
 تەكاۋەر — يۈرۈشلۈك ئات.
 تەفار — پەخىرلەنمەك، كىبىرلەنمەك.
 تۇرفە — يېڭى، يېڭىلىق؛ قىزدىق، ئاجايىپ.
 تەمەننا — ئۈمىد، ئارزۇ.
 تەراۋەت — يېڭىلىق؛ پاكىزلىك.
 تارىخ فەرس — پارس تارىخى.
 تامۇغ — دوزاق.
 تالىئى — تەلپىي، بەختى، ئىقبالى.

- سانالماق، سانى كۆپەيمەك. تەئەدۇد
- پەرمان بويۇنچۇغى. تەئۇقى پەرمانى
- غەزەپ ۋە شەددەت بىلەن ھۇجۇم قىلىش، ھولۇقۇش. تەھەۋۋۇر
- تاجىنى تاشلىماق. تاج تەركى
- توغرىماق، ئوشۇتماق؛ بۇردا (نان). تەرىد
- يەككە، يالغۇز، بىردىن - بىر. تاق
- يېلىنىش، يال-ئۇرۇش. تەزەررۇدۇ
- قىرغاۋۇل. تەزۇر
- خالى، بوش؛ بەھرىسىز. تەھى
- ئادالەت قىلىماق. تەئادۇل
- ئۇزۇق، نەش-ئۆد. تۆشە
- مۇكەللەشتۈرمەك. تەكمىل
- زىننەتلەش، بېزەش. تەزىمىن
- بۇنۇش، ياساش. تەراش
- ئادەت، قىلىق، يۈسۈن؛ رەۋىش. تەۋر
- كەم ئۇچرايدىغان نەرسە، يېتىشمەسچىلىك. تەنقىسى
- توختاش، تىل تۇرۇش. تەۋەققۇق
- بىر ساننى ئىككىگە كۆپەيتىش. تەزئىقى
- تاپشۇرۇش. تەفۋىز
- شەددەتلىشىش، قاتتىقلىشىش، ئېغىرلىشىش. تەشەددۇد
- تەك بۆلمەك. تەنسىقى
- بويسۇنماق. تابۇغ
- توخۇ ئائىلىسىگە كىرىدىغان بىر خىل چىرايلىق قۇش. تەزەررۇ
- ئايلىنىش، كېزىش. تەكۇتاز
- ئالداش، ھىلە - مەكىر. تەزۋىر
- تەبىئەت، خاراكتېر، تالانت. تەبئە
- سوغا - سالاملار. تۇھەقى
- (1) تۈرلەرگە ئاجرىتىش؛ (2) ئەسەر ياكى مۇزىكا يارىتىش. تەسىمىقى
- مۇشەققەت، قىيىنچىلىق. تەئەب
- يېڭىلىنىش. تەجدۇد
- ئۆزگەرتىش. تەغىبىر
- (1) قولغا ئېلىش؛ (2) ئىلىندۇرۇش، رام قىلىش. تەسىخىر
- (1) تەرتىپكە كەلتۈرۈش؛ (2) پىستىرما. تەئىبىيە
- يوشۇرۇش، تەپەشماقتا ئايلاندۇرۇش. تەئىبىيە

— زىممىگە ئېلىش، ۋەدىلىشىش.	ئەنئەھمۇد
— يۇەشاق مۇئامىلە قىلىش، ئەركىلەش.	تەلەتتۇق
— كۈچ - قۇۋۋەت، قۇدرەت؛ ئاقەت؛ چىدام.	تەۋان
— (1) يىپەك جىيەك؛ (2) زىننەت، نەقىش؛ (3) ئۇسلۇب.	تىراز
— زەنجىرسىمان تىزىلماق.	تەسەلسۇل
— (1) قۇش؛ (2) ئۇچۇش.	تەير
— لىگەن، تەگنە.	تاس

ج

— بۆلەك.	جۇز
— نىيەت قىلغۇچى، بەل باغلىغۇچى.	جازىم
— چىۋەرلىك، چاققانلىق.	جەلادەت
— (1) ئولتۇرۇش؛ (2) مەجلىس.	جۇلۇس
— زەنجىر چاپان (زىرەھ).	جەۋشەن
— باشقا، ئۆزگە، بۆلەك.	جۇز
— جاھان ئىچىدە جاھان.	جاھان دەرجاھان
— مەنسىپ، مەرتىۋە.	جاھ
— مەگگۈ.	جاۋىدان
— بوشلۇق، كاۋاك.	جەۋق
— جاھان تولغان.	جاھاندۇرمەلا
— زاپاس ئاتنى يېتىلەپ ماڭغۇچى خىزمەتكار.	جانىبەتكەش
— جاھاننى تولا ئەيلەش.	جاھاننى تولا ئەيلەش
— ئاختۇرۇش، ئىزلەش.	جوستۇجوي
— سۈرۈپ ئىچكۈچى.	جۈركەش
— (1) تامان، تەرەپ، ياق؛ (2) سەۋەپ، ۋەج.	جىمەت
— ئىلىم - پەن سېھرىگەرى.	جادۇي دانىشۋەرى
— (1) بىلىمسىزلىك، نادانلىق؛ (2) ئاچچىغىلانماق.	جەھىل
— مەس قىلغۇچ قەدەھ.	جامى مەستانە
— ۋەتەننى تاشلاپ كېتىش.	جەلا
— قاناتلىرىنى.	جەناھىن
— (1) قۇدرەتلىك، ئەزىمەت؛ (2) جەۋر قىلغۇچى.	جەببار
— فەيز ھاۋاسى.	جۇدى ھەۋا
— (1) كاتتا يول، يول؛ (2) قاندى، نىزام.	جەددە
— گەۋھەر چاچقۇچى.	جەۋھەر فەشان

— (1 قايناش؛ 2) غۇلجۇلا، غەۋغا، توپىلاڭ.	جۇش
— مەشھۇر ئىران پادىشاھلىرىدىن بىرى.	جەمشىد
— پادا - پادا، توپ - توپ.	جەۋق - جەۋق
— مەملىكەتنى باشقۇرماق.	جاھانبانلىق
— تىرىشىش، ئەستايىدىل ھەرىكەت قىلىش.	جەھد
— ئەسكىرى قوشۇن.	جەيش
— تامان، تەرەپ، جەھەت.	جانىب
— قۇش قانتى.	جەناھى
— ساۋۇت (ئۇرۇش كىيىمى).	جەۋشەن
— ئات - كالا قاتارلىق ھايۋانلارنىڭ تېزىگىدە پەيدا بولىدىغان قارا قوڭغۇز.	جۈئەل
— جەننەتكە ئوخشاش، باققا ئوخشاش.	جىناننۇەش
— ئۆز يۇرتىدىن ئايرىلىپ ياتلار يېرىگە كەتمەك.	جەلا
— توقۇپ ياسالغان تۆمۈر كىيىم (ئۇرۇش كىيىمى)	جىبە
— قىصرلاش، ھەرىكەت، قوزغىلىش.	جۈنىش
— (1 جەڭ: 2) نىزا، جاڭجال.	جىدال
— (1 ياقا؛ 2) يانچۇق.	جەيىب
— ئەبەدى، مەڭگۈ، دائىمى.	جاۋىدان
— مۇمكىن، رۇخسەت قىلىنغان، ئورۇنلىق.	جايىز
— جەھەننەم، دوزاق.	جەھىم
— ئەبەدى.	جاۋىد
— تاغلار.	جىبال
— ئارىپنىڭ دېنىغا ئوخشىتىپ ياسالغان ئاياللار بىزىگى.	جەۋەك

چ

— چىقماق بولۇپ سەكرىدىم.	چىقماقغە خىز
— غالىپ، ئۈستۈن.	چىيرە
— ئاسمان دېڭىزى.	چەرخ بەھرى
— ئايلانغۇچى ئاسمان.	چەرخى گەردان
— يىرتىپ تاشلاپ.	چاك ئەيلەبان
— تېز، چاققان.	چۇست
— تەمى، لەززىتى.	چاشنى
— (1 چاقتان، تېز؛ چەۋەنداز؛ 2) ئويناق، شوخ.	چابۇك
— پاسكىنىلىق، ناپاك، چىرىكىلىك.	چىركالىك
— چىچەن، ئۇستا.	چەرب

- چەشمە زىندەگانى — تىرىكلىك بولغى.
- چەرخ سۇقىلىرى — ئاسماندىكى پېرىشتىلەر.
- چەرخى سەرئە — تېز ئايلانغۇچى ئاسمان.
- چەرخى ئەزەم — بۈيۈك ئاسمان.
- چەترى — چىدىرى.
- چەرخى نەھ تاق — توققۇز قەۋەتلىك ئاسمان.
- چەرخى ئەخزەر — يېشىل ئاسمان.
- چاھ — قۇدۇق، زىندان.

خ

- خەلەقە — يوقتىن بار قىلدى، ياراتتى.
- خەسىم — دۈشمەن؛ مۇقابىل، مۇخالپ.
- خىزىرى راھىم — يولباشچى خىزىرىم.
- خەيىل — گۈرۈھ، توپ.
- خارە — تاش.
- خىرام — بۇرمەك، كەتمەك.
- خەرام — ماگماق، بېسىپ ئۆتمەك.
- خۇشك — (1) قۇرۇق، قۇرۇقلۇق؛ (2) يەر.
- خۇيى كەسالەت — ھورۇنلۇق، خوشياقماسلىق.
- خامە — قەلەم.
- خىرەد — ئەقىل.
- خاكېوس — (1) تۇپراق قېزىش؛ (2) بويسۇنۇش؛ (3) زىياپەت قىلىش.
- خۇتۇر — ئېسىگە كېلىش، خاتىرىلەش.
- خاتىر نەۋازىڭ — كۆتۈرىدىغان ئاۋازىڭ.
- خىرەد — ئەقىل، زىھىن.
- خەلەل — بۇزۇلۇش، نۇقسان يېتىش.
- خەزايىن — خەزىنىلەر.
- خەشىك — قۇرۇق، قۇرۇقلۇق.
- خارىج — تاشقىرى.
- خامە — قەلەم.
- خۇد — (1) ئەلۋەتتە؛ (2) يالغۇز؛ كەبى.
- خۇشخىرام — چىرايلىق بۇرگۇچى.
- خانەۋادە — ئائىلە، ئەۋلات، سۇلالە.
- خىلقەت سىپەھرى — يارىتىش ئاسمىنى (تەخدىر ئاسمىنى).
- خەراش — (1) يۈنۈش، تاراشلاش؛ (2) خىرىلداش.

— سۆز (شېئىر) گۇرۇھى.	خەيلى سۆز
— نۇقسان، كەمچىلىك.	خەلەل
— خەزىمچى.	خازىن
— خىسەلەتلەر، سۈپەتلەر.	خىسالى
— بوش، قۇرۇق، خالى جاي.	خالى (خەلا)
— ۋاقىراش، ھۆكۈمرەش؛ پەريات، پىمغان.	خۇرۇش
— قۇياش.	خۇرشىد
— ئوق، ئوقيانىڭ ئوقى.	خەدەڭ
— تاشلاش، شىلىش.	خەراش
— ھەشەمەتلىك تون.	خەفتان
— قەلەمنى يۇنمىسا، ياسىسا.	خامەيۇنسە
— قۇياش، ئاپتاپ.	خۇردىد
— ئاۋار.	خەرۇش
— قانداق ياخشى!	خوشا
— قەلەمنىڭ ئۇچى.	خامەنەۋكى
— ياخشى ئىنسان.	خەيرۇل بەشەر
— يەر سۇپۇرگۈچى.	خاكرۇب
— خاسىيەتلەر.	خەۋاس
— جەندە (سوپى - ئىششانلارنىڭ قۇراق چاپىنى).	خىرقە
— نازۇك نەرسىلەرنى بىلگۈچى	خۇردەمان
— قەلبىدىن گەۋھەر - ئۈنچە چاچقۇچى.	خامەسى دۈرفەشان
— قورقۇنچاق.	خاينى
— ئېشەك مەدىگى.	خەرمۇھەرە
— توپىغا مىلەنگەن.	خاكسۇد
— خەلققە ئادالەت يۈرگۈزمەك.	خەلق بىدادى
— ئۆچەر، قەيسەر؛ باشباشتاق.	خۇدراي
— خەلىپىلىك تەختى.	خەلافەت سەرىرى
— يەڭگىلتەكلىك.	خىققەت
— دۈشمەن.	خەسىم
— كۈل.	خاكسىتەر
— گۇرۇھ.	خەيل
— بىر ئېشەكلىك بۈك.	خەرۋار
— ياخشىلىقلار؛ خەير - ساخاۋەتلىەر.	خەيرات

- دەھەر --- دۇنيا، ئالەم، زامان، دەۋر.
 دەلىق پەشمەنە --- بۇلك جەندە.
 دەرەكك --- (1 ئاستا؛ 2) پۇرسەت، ۋاقت.
 دۇررى نەزم --- نەزم گەۋھىرى.
 دەفە --- قايتۇرۇش، رەت قىلىش، كەتكۈزۈش.
 دەريايى بىپايان --- پايانسىز دەريا.
 دەبۇر --- غەرىپ شامىلى.
 دەدى ئېپىسۇى --- ئەيسا پەيغەمبەرنىڭ دەم سېلىپ ئۆلۈكنى تىرىلدۈرىدىغان نەپەسى.
 دەستىرەسى --- (1) قولى يەتمەك؛ (2) ئىمكانىيەت؛ (3) كۈچ - قۇۋەت.
 دەلىپىر --- يۈرەكلىك، دادىل.
 دىماغى --- مىڭمىسى.
 دەۋۋار --- دەۋر قىلغۇچى، ئايلانغۇچى.
 دالى دانش --- بىلىمگە باشلىغۇچى.
 دىلپەزىر --- يېقىملىق.
 دۈرەخشەندەلىق --- پاقىراق، نۇرلۇق.
 دىلاۋەر --- يۈرەكلىك، باتۇر، قەھرىمان، پالۋان.
 دەستان ئەفشان --- قولنى سىلكىپ.
 دەرەكى مەئنى --- مەنىنى بىلىش.
 دەئۇزى --- دەۋا قىلىش.
 دۇرچى دەقايىقى --- ئىنچىكە مەنىلىك سۆزلەر تىزىمى.
 دەستىگر --- ياردەمچى، قوللىغۇچى.
 دۇررى ھەقايىقى --- ھەقىقەت گەۋھەرلىرى.
 دانەندە --- بىلىگۈچى، بىلىمدان.
 دەريۈزە --- تىلىمەك، تىلەپچىلىك قىلماق.
 دەبقۇر --- مەرتە، كەررە.
 دادگەر --- ئەرز - دات قىلىپ كەلگۈچى.
 داۋۇلغا --- تۆمۈردىن ياسالغان باش كىيىم.
 داستان سەرا --- داستان تۈزگۈچى.
 دۇرەخش --- (1) يالتىراش، پارلاش؛ (2) چاقىماق.
 دەساتىن --- داستانلار.
 دەست --- (1) قول؛ (2) مەرتە، كەررە.
 دۇككانى كۈھەر --- گەۋھەر دۇكىنى.
 دەرىخ --- (1) ئەپسۇس، ئەتەكك؛ (2) قىزغىنىش.
 دەريايى ژەرف --- مەۋج - دولقۇنلۇق چوڭقۇر دەريا.
 دۇشۋار --- قىيىن، ئېغىر، مۇشكۈل.

- دەرەڭ — توختىماق، تۇرۇپ قالماق.
 دەر خورد — لايىق، مۇناسىپ.
 دۇررى يەكدانە — ئەڭ قىممەتلىك بولغان بىر تاللا گەۋھەر.
 دىلكەش ئاھاڭ — كۆڭۈلنى تارتقۇچى ئاۋاز.
 دەرە فىشى — بايرىغى.
 دۇردانە — ئۈنچە - گەۋھەر دانىسى.
 دارا — ئىران پادىشاھلىرىدىن بىرى.
 دارايى دارا — دارانىڭ ئوغلى.
 دۇررى خۇشاب — گۈزەل گەۋھەر سۈيىسى.
 دانىش ئەۋراقى — بىلىم ۋە رەقلىرى (كىتاپلىرى).

د

- رەفمە ئولدى — كۆتىرىلدى.
 رەئىيەت — خەلق، پۇخرا.
 رىياسەت — رەئىسلىك.
 رەفە — (1) كۆتىرىش، يۈكسەلدۈرۈش؛ (2) يوقاتماق.
 رۇستە خىز — قوزغالماق، ئورنىدىن تۇرماق.
 رەزم — ئۇرۇش، جەڭ، غەۋغا.
 روھۇلىقۇددۇس — پاك روھ.
 رەھنەۋەرد — يولاۋچى، ساياھەتچى.
 رىزە چىن — قەلەم ئۇچلىغاندا چۈشكەن قىرىندىنى تەرگۈچى.
 رەبات — كارۋان سارايى.
 رايى ھىند — ھىندىستان پادىشاھىسى.
 رىقئەت — يۈكسەكلىك، يۇقۇرى مەرتىۋە.
 رەخشەندەلىق — نۇر چېچىپ تۇرغۇچى.
 رەسۇل — ئەلچى، پەيغەمبەر.
 رەھرەۋ — يول باشلىغۇچى.
 رەھخىرام — يولاۋچى.
 رەملى چەككەن ۋە رەق — پال سىزىقلىرى چۈشۈرۈلگەن ۋاراق.
 رەھنەماي — يول كۆرسەتكۈچى، يېتەكچى.
 راۋانى پۇرئەنۋارى — نۇرغا تەلغان روھلىرى.
 رۇستەپەخسىز — غەۋغا، توپىلاڭ.
 روسۇل شاھى — ھەممە پەيغەمبەرلەرنىڭ پادىشاھى مۇھەممەت ئەلەيھىسسالام.
 رسالەت — ئەلچىلىك، پەيغەمبەرلىك.
 رەخشى — ئات

- راز — سر، مەخپى.
 رەنئەتى — ئىگىزلىگى.
 رەمز — ئىما، ئىشارەت.
 رۇستەم — مەشھۇر پالساۋان.
 رەھشۇناس — يول بىلگۈچى.
 راجىئە — سەيىر قىلىپ يەنە ئۆز مەركىزىگە قايتىدىغان يۇلتۇزلار.
 رىئىق — مۇلايىملىق، يۇمشاقلىق، يېقىملىقلىق.
 رىزالەت — رەزىللىق، خۇزلۇق، پەسكەشلىك.
 راغىب — رىغبەتلەنگەن؛ مايىل.
 راھزەن — قاراقچى، بۇلاڭچى.
 رۇبىئى مەسكۇن — يەر - يۈزىنىڭ ئىنسان ياشايدىغان قىسمى.
 رەۋشەن زەمىر — كۆڭلى روشەن.
 رەھلەت — (1) كۆچۈش، ئۇزاق سەپەرگە چىقىش؛ (2) ئۆلۈش.
 رۇد — ئېرىق - ئۆستەڭ، دەريا، جىلغا.
 رەئىد — (1) چاقماق؛ (2) ئوت ئاتىدىغان قورال.
 رەھنەمۇن — يول كۆرسەتكۈچى، يېتەكچى.
 رەفتار — يۈرۈش.
 راكىب — ئاتلىق، ئات.
 رۇخ — شەخمەت دانلىرىدىن بىرىنىڭ نامى.
 روفتە — سۈپۈرۈلگەن، تازىلانغان.
 راجىئە — (1) قايتقۇچى؛ (2) تېگىشلىك.
 رەزىن — مەھكەم، قەتئىي.
 رەخشان — يالتىراق، پارلاق، تاۋلانغۇچى.
 روىنىستەن — «شاھنامە» قەھرىمانلىرىدىن ئىسىمى نىدىيارنىڭ لەقەبى.
 رەتل — قەدەھ، پىمپالە.
 رايىزەن — (1) سۆزى ئۆتكۈر؛ ئۆكتەم؛ (2) دانا، ئەقىللىق.
 رەۋزە — (1) باغ، بوستان؛ (2) جەننەت؛ (3) مۇقەددەس قەۋرە.
 رەۋزەن — تۈڭلۈك، تۆشۈك، دەرىزە.
 رەخنە — دەز، يېرىق.
 رەبت — (1) باغلىنىش، ئالاقە؛ (2) ئىنتىزام.
 بەسەد — كۈزەتكۈچىلەر.
 رېختە — ھىند ئاھاڭى، كۈيى.

ز

- زەمىنى — ئىچى، مەزمۇنى.

- زېرىدەست — بويىسۇنغان، قارام، تەۋە؛ مەغلۇپ.
 زايل ئولسا — يوقالسا.
 زۇگال — كۆمۈر.
 زاتىدە — ۋۇجۇدىدا، جىنىسىدا.
 زەرىق — (1) زىرەك؛ (2) خوشچاقچاق.
 زىب سەنئەت بىلە — ھۈنەر - سەنئەت بىلەن بىزەپ ...
 زەمىر — يۈرەك، كۆڭۈل، دىل.
 زەرفەشان — ئالتۇن چاچقۇچى.
 زەن — خوتۇن.
 زىۋەر — زىننەت، بىزەك.
 زەبۇن — (1) ئاجىز، بىچارە؛ (2) مەغلۇپ بولغان.
 زەقناك — زوق كەلتۈرگۈچى.
 زىبى ئۇزار — يۈزىگە پەرداز قىلىش.
 زەركەش — ئالتۇن يىمىلىق رەخ تۇقۇغۇچى، ئالتۇن يىپ ئەشكۈچى.
 زابىت — ئىدارە قىلغۇچى، باشقۇرغۇچى.
 زەفەريار — غەلبىگە ئېرىشمەك.
 زىھى — ياخشى؛ جايىدا؛ گۈزەل.
 زىكرى — بايانى.
 زىۋەر — بىزەك، زىننەت.
 زەھەرنەك — زەھەرلىك.
 زىرە — (1) زىرەك؛ (2) ھالقا، زىرە.
 زەبۇن — ئاجىز، مەغلۇپ.
 زۇھۇر — كۆرىنىش، پەيدا بولۇش.
 زەرىق — قاچا، قۇتا.
 زەلالەت — ئازماق، ئاداشماق.
 زال — رۇستەمنىڭ دادىسى. ئېيتىلىشلارچە دانا ئادەم بولغان ئىكەن.
 زەھرە — ئوت.
 زابولستان — ئىراندا بىر ئۆلكىنىڭ ئىسمى.
 زەمھەرىر — قەھرىتان سوغاق.
 زوھۇر ئەتتى — ئاشكارە بولدى، دۇنياغا كەلدى.
 زەرىر — بوياققا ئىشلىتىدىغان بىرخىل سېرىق ئۆسۈملۈك.
 زەردۇشت ئايىنى — ئوتتۇرىدە ستىلىك دىنى.
 زېرى نىگىن — قول ئاستىدىكى، ئەۋە.
 زەھىماك — ئىران شاھلىرىدىن بىرى، زالىم ۋە قانخور پادىشا.
 زۇرۇن — ئىدىشلار.
 زۇلتەرنەينىن — ئىسكەندەرنىڭ لەقىمى.

— خار، تۆۋەن.	زەللىل
— بىزەنگەن كېلىن.	زىبا ئەرۇس
— بىزەك، زىننەت، گۈزەللىك، ھۆسۈن.	زېب
— ئالتۇن قانات.	زەررىن جەناھ
— سويۇش، بوغۇزلاش.	زەبھ
— قاراڭغۇ تاغ.	زۇلمەت قافى
— ئىگەللەش، ئىشغال قىلىش.	زەبىت
— قاغا.	زاغ
— پىستە رەڭلىك قىممەتباھا تاش.	زەبەرچەد
— كۆڭلۈم.	زەمىرىم
— زۇلۇم تارتقۇچى.	زۇلۇم گۈستەر
— ھاياتلىقنىڭ سۈزۈك سۈيى (ئابھابىت).	زۇلال زىندەگانى
— گۈرۈھى، ئەۋلادى.	زۇمرەسى

س

— قاتتىق.	سەئىب
— تەخت.	سەرىر
— سۆز كىيىمىنى.	سۆز كىسۋەنسىن
— (1) ئەسكەر، قوشۇن؛ (2) ئەمەلدار.	سىپھ
— سۆزمەنلىك.	سۇخەنئۇرلىق
— ئاسمان گۈمبىزى.	سىپەھەر
— تەرىپى.	سارى
— (1) خۇسۇمەت، دۈشمەنلىك؛ (2) زۇلۇم؛ (3) ئۇرۇش، جاڭجىل.	سىتېز
— سۇۋادان تېرەكنىڭ كۆچتى.	سەرۋى نەۋخاستە
— تېز يۈرەر چىرايلىق ئات.	سەمەند
— قۇماندانلىق، ھەربى سەركەردىلىك.	سىپەھدارلىق
— (1) سېرىق رەڭلىك يىلىم؛ (2) سېرىق رەڭ.	سەندەرۇس
— چۆڭىلەپ، ئايلىنىپ تۇرغۇچى ئاسمان.	سىپەھەرگەردان
— يۈز رەقەم.	سەد
— سۆز گەۋھىرى.	سۆز دۇررى
— تىرىشىش، ئۇرۇنۇش، ھەركەت قىلىش.	سەئى
— ھۈكەر يۇلتۇزى.	سۈرەبىيا
— (1) ھەدىيە؛ (2) يول.	سەبىل

— مۇسابىقىلەشكۈچى، ئۆتۈپ كەتكۈچى.	سەبەقتە نەماي
— باشلاش.	سەراغاز
— قۇياش سەھىفىسى (يۈزى).	سەفەھى مېھر
— پايدىلىق.	سۇدەند
— پىلەك تارتىپ ئۆسدىغان، رەڭگى قاپ - قارا گىيا.	سۇنۇل
— سوغاق؛ قاتتىق شامال.	سەرسەر
— گەۋھەر قېپى (بۇ يەردە ئانىنىڭ بالاياتقۇسى كۆزدە تۇتۇلدى)	سەدەق
— سەجدىلەر.	چۇجۇد
— باش ئاغرىغىغا داۋا بولىدىغان، رەڭگى ئاق سېرىق كەلگەن بىر خىل ياغاچ.	سەندەل
— (1 خىجالەتدە قالغان؛ 2 كەمىستلىگەن؛ 3 بويىسۇنغان.	سەرەڭگەندە
— كۈپپەسى.	سەۋادى
— چىڭ تۇرماق.	سەبات
— خوشاللىق.	سۇرۇر
— توپ ئويناشتا ئىشلىتىلىدىغان ئۇچى ئەگرى ئۇزۇن تاياق.	سەلجان
— باشتىن - ئاخىر.	سەربەسە
— (1 بۈكسەك، ئۇلۇغۋار؛ 2 خۇرسەن، قۇۋناق.	سەرەفراز
— سۆز شارابى.	سۆزبادەسى
— باشتىن - ئاياق.	سەرەسەر
— مەستلىك.	سۈكدە
— (1 جازا؛ 2 سازاۋەر.	سەزا
— كۆيدۈرۈشى، ئۆرتىشى.	سۆزى
— سۆزمەن، بىلىمدان.	سۇخەنۋار
— ئىسپاتلىماق، تۇرغۇزماق.	سەبىت
— خۇش كەيپ؛ مەس.	سەرخۇش
— تېز يۈرۈشلۈك ئات.	سەمەند
— ناخشا، مۇزىكا؛ كۈيلەش.	سۇرۇد
— سەجدىلەر.	سۇجۇد
— باش ئاغرىغى.	سۇدائە
— ئاسانلىق بىلەن.	سەھۈلەت بىلە
— ئاسمان، قۇلاي؛ ئەرزىمەس.	سەھل
— غايىپ ئالەمدىن كەلگەن خەۋەر.	سەرۇش

— سۇلتانلار، پادىشاھلار.	سەلاتىن
— غايىپ ئالەمدىن كەلگەن خەۋەر.	سۆز رىيازى
— كەلكۈن، تاشقىن.	سىلاب
— زامان، دەۋر ئىگىسى.	ساھىبىقىران
— ئاتاقلىق، داڭدار.	سەربەلەند
— بالايى - قازا تېشى.	سەڭگى بەلا
— بوي بەرمەس، ئۆچەر.	سەركەش
— زالىم.	سىتەمكار
— ساپ، تازا.	ساقىي
— مەيدانى، ۋادىسى.	سەتھى
— يارىتىلىش، تەبىئەت، خۇلۇق.	سىرىشت
— زەھەرلىك شامال.	سەمۇم
— يۇڭدىن توقۇلغان كىيىملىك.	سەقەرلات
— قەلەم نەيزىسى (قەلەمنىڭ ئۇچى).	سىنانى قەلەم
— ھەرە.	سۇھان
— بوشاشماق.	سۇستانىماق
— بۇلۇت.	سەھاب
— دورا تەڭشىمەك.	سەلاپە
— ئۆتكۈر نەيزە.	سىنان
— سۆزى سىلىق، تىلى راۋان.	ساقى ۋەسىلىغ
— تۇغماس خوتۇن.	سەتەرۋەن
— (1) تىنجىش، توختاش؛ (2) بوغۇم ئايرىش بەلگىسى (ساكىن).	سۈكۈن
— سۈمۈرۈپ، تىلىمنى يالاپ تۇرۇپ ئىچىۋىتەي.	سىپقاراي
— تۈۋرۈك.	سۇتۇن
— سۈرەت سىزغۇچى (رەسسام).	سۈرەت نەگرەندە
— سەنسەر گۈلى.	سەۋسەن
— سۆز قالدۇرغۇچى (رەۋايەت قىلغۇچى).	سۆز گۇزارەندە
— قىيىن، مۇشەققەتلىك.	سەئب
— قەدىمقى زامان پادىشاھلىرى.	سەلاتىنى مازىيە
— (1) تەۋرەنمەس؛ (2) ئىسپاتلانغان.	سابت
— پەيغەمبەرلەرنىڭ خوجىسى.	سەيبىدىلەمۇرسىلىن
— چارچىغان؛ قىيىنلانغان.	سۇتۇھ
— ساسانلار سۇلالىسى.	ساسان
— سەخى، قولى ئوچۇق.	سەخا
— كەيكائۇۋىنىڭ ئوغلى.	سىياۋۋۇش
— بېشى يەنچىلگەن.	سەركوفتە

— جەڭگىۋار پالۋان.	سەلەھشۇر
— پۈتۈنلەي، باشتىن - ئاياق.	سەرىبەسەر
— مەھبۇبىنىڭ چېچى.	سەنەم زۇلقى
— (1 سۈت؛ 2) پايدا.	سۇد
— بەش ۋاقىت ناماز.	سەلاتى خەمسە
— ئىش باشلىغى، نازارەتچى.	سەركار
— ھۆمىنلەرنىڭ يۈز قىياپەتلىرى.	سىماھۇم
— ئەبىدى، داۋاملىق.	سەرمەد
— (1) بېشىنى تۆۋەن سالىماق؛ (2) چوڭ رومال.	سەرەنداز
— تاڭ ئىچىملىكى.	سەربۇھى
— ئازغىن شامال، قويۇن.	سەرسەر
— تاختا تاش.	سەڭبەست
— (1) باشقا؛ (2) سەير قىلغۇچى.	ساير
— يورۇق يۇلتۇز.	سۇھەيل
— تاۋۇش.	سەۋت
— ساغلام.	سەلىم
— دوزاخ.	سەقەر
— كۆيدۈرگۈچى.	سوزەندە
— سالامەتلىك.	سەھەت
— (1) كېسەل؛ (2) ساختا.	سەقىم
— قىيىنلىق.	سۇئۇبەت
— تەغدىر، يازمىش.	سەرنەۋىشت
— يەنىچلىگەن.	سۇدە
— (1) كايىش، تەنبە بېرىش؛ (2) ھاقارەت.	سەرزەنىش
— چىقماق.	سۇدۇر
— توپ، گۈرۈھ.	سۇرۇك

ش

— قاراڭغۇ كېچە.	شامى دىجۇر
— شۈكرى قىلغۇچى.	شاكر
— نىزامى گەنجىۋى.	شەيخ نىزامى
— كىرىشىش.	شۇرۇد
— گۈل ۋە دەرەخلەرنىڭ چېچەكلەش ۋاقتى.	شەگۈفە
— ئالدىراش؛ سۈرئەت.	شىتاب
— ئاشكارە بولغۇچى.	شايبە

— ئەزىمەت؛ ئۇلۇغ.	كۈشۈھ
— بالايى - ئاپەت ئوتنىڭ ئۇچتۇنلىرى.	شەرىرى بەلا
— بۈيۈك پادىشا.	شەھرىيار
— ھەيۋەت، قورقۇنچ.	شەكۈھ
— (1) ئاجايىپ؛ (2) كۈچلۈك.	شىگەرنى
— باشلىماق، كىرىشمەك.	شۇرۇد
— غەۋغا.	شورۇشەر
— قەلەم يۇلتۇزى.	شەھابى قەلەم
— يېزىش، يىرتىش، سۇندۇرۇش.	شەق
— شوخ، ھۇشيار.	شەك
— ياخشى پال.	شۈگۈن
— مەككىلىك دەپ لەقەم قويۇلغان پادىشاھ.	شاھى مەككى لىقەب
— قەھرىمان.	شەيپال
— ئۆسۈملۈك، دەرەخ.	شەجەر
— بايراقنىڭ بېشىغا باغلىنىدىغان پارچە لاتا.	شۇققە
— ئۆلۈم كېچىسى.	شامى رىئەت
— ئادەت.	شېۋە
— چوڭ - كىچىك ئادەملەر.	شەرىفۇۋەزىنە
— ئۇچتۇن، يالتۇن.	سەرار
— يېرىق، تۆشۈك.	شىگاقى
— سەۋىر.	شىكىب
— شاخىمات.	سەترەنج
— تارقالغان، يېيىلغان.	شايمە
— ئورنىۋالغان.	شامىل
— يىرىك ۋە ئالى سورتلۇق.	شەھۋار
— مۇۋاپىق، لايىق، مۇناسىپ.	شايمىستە
— ۋاستىچى، ھىمايىچى.	شەقىئە
— دەرەخ.	شەجەر

غ

— ئېچىلمىغان غۇنچە (سىر دۇنياسى).	غۇنچەئى ناشىگىت
— (1) باي، بەدۆلەت؛ (2) تەققۇزى تەل.	غەنى
— غەزەل ئۆسلۇبى.	غەزەل تەرزى
— كەچۈرۈم، شەپقەت.	غۇفران

— ئېزىتقۇ.	غول
— غەلۋە، توپىلاڭ.	غۇلۇۋ
— دەريا، دېڭىزلارغا چۆكۈپ گۆھەر تاپقۇچى.	غەۋۋاس
— (1 ئالدامچى، خىيانەتچى؛ 2) بېرەھىم، زالىم.	غەددار
— نادىر، ئاجايىپ ئىشلار.	غەرب ئەمىر
— ھۆكۈمىرگۈچى.	غەررەندە
— يەر شارى.	غەبرا
— دۈشمەن، قارشى تەرەپ.	غەنىم
— شاۋقۇن - سۈرەن، چۇقان.	غەربۇ
— قويۇق، قېلىن، قوپال.	غەلىز
— ھۆكۈرەش، ۋاقىراش.	غۇرۇنبىش
— (1) كۈننىڭ پېتىشى؛ (2) زاۋاللىق.	غۇرۇب
— كۆل؛ توختام سۇ.	غەدر
— ئىگەر يوپىغى.	غاشىيە

ف

— ئاسمانغا ئوخشاش تەخت.	فەلەكۋەش سەرىر
— (1) تۈزىغان، كۈنرىغان؛ (2) ھېرىپ - چارچاش.	فەرسۇدە
— ھارغىنلىق، چارچاش.	فەرسۇدەلىق
— ئارتۇق، زىيادە، كۆپ.	فۇزۇن
— گۇرۇھ - گۇرۇھ، توپ - توپ.	فەۋج فەۋج
— ئېچىش، ئىگەللەش.	فەتھ
— ئىسكەندەر زۇلقەرنەينىنىڭ ئىشغالىيىتى.	فەتھى ئىسكەندەرى
— قۇتلۇق، سائادەتلىك.	فەرخۇندە
— رەھمەت تۆككۈچى.	فائىزى جۇد
— پەرماننى بېجىرگۈچى.	فەرمانپەزىر
— كۆپ، ئارتۇق.	فۇزۇن
— راۋان، تېز.	فەرران
— فەيزنىڭ چىقىش ئورنى.	فەيز مەتلىئى
— ئاقىل، دانا.	فەرزانە
— يېشىل رەڭلىك قەمەت باھا تاش.	فەرزە
— پىتىنلەر، غەۋغالار.	فىتن
— فەيز ياقىنىڭ تامچىلىرى.	فەيزى ئەمتار
— ئىشلىگۈچى، بېجىرگۈچى.	فائىل
— دانا، ئالىم.	فەرزانە

— تېنچلىق، خاتىرجەملىك.	فەراغ
— ئىران شاھلىرىدىن بىرى.	فەرىدۇن
— ئېچىلىش.	فۇتۇھ
— مۇندەرىجە، باپ، بۆلۈم.	فەرىدۇن
— گۈزەل، قۇنلۇق.	فەررۇخ
— ئىران پالۋانلىرىدىن بىرى (رۇستەمنىڭ ئىنىسى).	فەرامەرز
— شان - شۆھرەت؛ سۆلەت.	فەر
— بىرەر نەرسە ئۇرۇلغاندا ياكى ئېتىلغاندا چىققان ئاۋاز.	فەررەست
— مۇبارەك، بەختىيار.	فەررۇخ
— يالغۇز، يەككە، ئاچراغان.	فەرد
— يوقسۇللۇق.	فاقە
— يارا، چاراهەت.	فېگار
— ھەقىقەتتە.	فلەھەقىقەت
— پەنلەر، ھۈنەرلەر.	فۇنۇن
— ئۇستۇن.	فەئىق
— پىلتە.	فەتىلە
— قېچىش.	فىرار
— ئۇلارنىڭ يۈزلىرىدە.	فى ۋۇجۇھەھىم
— يۈرۈتقۇچى، پارلىغۇچى.	فۇرروزەندە
— پېرىشتىلەر گۇرۇھى.	فەلەك خەيلى
— (1) خاراپلىق؛ (2) زەئىپلىك.	فۇتۇر
— فۇرات دەرياسى.	فۇرات ئەرىغى

ق

— نامازدا ئۆرە تۇرماق.	قىيام
— يېقىن، يانداش.	قەرن
— مۇسا پەيغەمبەر دەۋرىدە ئۆتكەن مەشھۇر يەھۇدى، بېخىل باي.	قارۇن
— قارامۇم؛ تۇم قاراڭغۇلۇق.	قىبر
— شاراپنىڭ پىيالە تېگىدە قالغان دۇغى.	قەدەھ دۇردى
— ئورۇنباشار.	قايمىمە قام
— يىراقلىشىش.	قىراق
— قەھر، غەزەپ.	قەھھار
— قاراڭغۇ كېچىسى.	قاراشامى
— خەۋەر، مەلۇمات.	قەزايا
— ئول زاتىنىڭ سىرى پاك بولغاي.	قۇدسەسىررەھۇ

قەندىل	— غەمەمە، بارچە
قىلاۋ	— زور ئاسما چىمراق.
قۇدىسى سىغات	— يالقۇن.
قىيام	— پاك، روھ سۈپەتلىك.
قىدىمەنى	— تىك تۇرۇش.
قاقۇم	— قەدىمىلىغى.
قۇرسى قەمەر	— ئاق، يۇمشاق يۇڭلۇق تېرىلىك ھايۋان.
قەۋس	— ئاي قۇتانلاش.
قەرەنقۇل	— ياي، كامان.
قەيد	— قەلەمپۇر (بىر خىل دورا ماتىرىيالى).
قارا ئەفشا	— باشلانغان؛ كىشەن.
قەللىل	— زەھەرلىك قارا ئىلان.
قىراغى	— ئاز، كەم.
قەۋىي	— قىرغىغى، كانارىسى.
قايمىم مەقام	— كۈچلۈك، قۇۋەتلىك.
قۇلاۋۇز	— ئىز باسار.
قەتلىنىڭ مۇھىبى	— 1) يېتەكچى، يول باشلىغۇچى؛ 2) جاسۇس.
قاسىر	— ئولتۇرۇشنىڭ زۆرۈرىيىتى.
قەتل كىن	— قىسقىلىق، قىسقارتىش.
قىراق	— ئاداۋەتتە ئۆلتۈرۈلگەن.
قەلمەزەن	— چەت ياقىغا كەتمەك.
قېرى	— قەلەم تۇتقۇچى (ئوردا كاتىبى).
قاپان	— گەز.
	— ئاشلىق ئۆلچەيدىغان ئۆلچەملىك قاچا، تارازا.

ك

كادىجۇي	— مەقسەت - ئىستەك.
كىنخاھ	— ئاداۋەت قىلغۇچى.
كەمەرگاھىغە	— بېلىگە.
كەۋن	— بارلىق.
كۈشىش	— ئىجتىھات.
كۈھە	— قەدىمقى ئۇرۇش قوراللىرىدىن بىرى.
كەششۈەر	— مەملىكەت.
كۈشاد	— ئوچۇق، ئېچىلغان.
كەشەفى	— تاش پاقىنىڭ قۇرۇق قېپى.

- كىن — ئۆچلۈك، دۈشمەنلىك.
 كۆك جەۋفى — ئاسمان ئىچىدە.
 كېد — ھىند پادىشاھىنىڭ نامى.
 كىلىك — قەلەم.
 كاشانە — خانە، تۇرار ئۆي.
 كۆزگۈ — ئەينەك.
 كام — تاڭلاي، ئېغىز.
 كىمىيا — خىمىيە.
 كىشۋەر — مەملىكەت، ۋىلايەت.
 كىشۋەردىستانلىغ — ئىشغالبىيەتچىلىك.
 كۈللىي — ھەممە، پۈتۈن.
 كىنەتەۋر — گىنا، ئاداۋەت ساقلىماق.
 كىنەسەنج — ئۆچ ساقلىغۇچى.
 كام — مەقسەد.
 كامران — (1) مەقسىدىگە ئېرىشكەن؛ (2) ھۆكۈمرانلىق قىلغۇچى.
 كۆك خەم بولۇپ — ئاسمان ئېگىلىپ، پەس بولۇپ.
 كامكارانە — شاھانە، ھۆكۈمرانلارچە.
 كاغەزنىگار — قەغەزنى بېزىدىم، پۈتتۈم.
 كامىياب — بەختىيار.
 كۈھۇن مەھد — كونا بۆشۈك (جاھان).
 كۈند — ئۆتمەس، ئۆتمەيدىغان.
 كەيانى نەھاد — ئىران كەيانلار سولالىسى.
 كوس — چوڭ ناغرا.
 كەيقۇباد — ئىران پادىشاھلىرىدىن بىرى.
 كەجرەۋ — مەككار، ھىلىگەر.
 كاۋۇس — ئىران شاھلىرىدىن بىرى — كەيكائۇس.
 كوھ — كوھ.
 كەيۇ — ئىران پالۋانلىرىدىن بىرىنىڭ نامى.
 كېچىم — ئوق ئۆتمەس يوپۇق.
 كۆك تاقى — ئاسمان گۈمبىزى.
 كوشش — ھەركەت، تىرىشىش.
 كەۋاكىپ — پىلانلار، يۇلتۇزلار.
 كىياسەت — زىرەكلىك، پاراسەت.
 كانى مەئانى — ئىلىم مەرىپەت (مەنىلەرنىڭ) كانى.
 كۇلاچ — توقاچ نان.
 كەشەفى — تاشپاقا.

— قىرغاق، چەت.	كەنار
— ئەمەل قىلغۇچى، بويسۇنغۇچى.	كاربەند
— تاغلىق.	كوھسار
— كاشكى.	كاش
— يەلكە.	كىتىق
— ئىككى دۇنيا.	كەۋنەين
— كۈننىڭ تۇتۇلۇشى.	كۈسۈق
— ھەسەل ھەرىسى.	كەلىز

گ

— غەزىنە.	گەنج
— چاڭ - توزاڭ، غۇبار.	گەرد
— قىزىق، تېز.	گەرم تىز
— قەدەم.	گام
— قېنىق، تولۇق گەۋھەر.	گەۋھېرى سىراپ
— سىغىمچانلىق.	گۇنچايش
— قىزىلگۈلنىڭ ئۈسۈملۈكى.	گۈلبۇن
— (1) ئۆتكۈچى؛ (2) يول.	گۈزار
— خەزىنە ئىگىسى.	گەنج خىز
— ئىلاج، چارە.	گۈزىر
— خەزىنە ساقلىغۇچى.	گەنج پەرۋەرد
— تەنبەھ، جازا.	گوشىمال
— خەزىنىنى ئاشكارىلىغۇچى.	گەنج شاش
— گەپ - سۆز.	گۇفتۇگۇي
— كۆك ئاسمان.	گۈنبىزى ئەخزەر
— ئاسمان.	گەردۇن
— گەۋھەر چاچقۇچى.	گەۋھەر فەشان
— تېز يۈرەر.	گەرم پوي
— ئىككى ئاياقتىن كۆتىرىلگەن چاڭ - توزاڭ.	گەردى نەئىلەينى
— زىيان، زەرەر.	گەزەند
— قىزىپ.	گەرم ئولۇپ
— باش قېتىش، پەرىشانلىق.	گېچ
— گۈرە قويۇپ.	گەرەۋ ئەيلەبان
— سۆز، گەپ.	گۇفت
— ئوتلۇق گۈل.	گۈلى ئاتەشى
— ئايلىنىما، دائىرە.	گىرد

— پايانسىز، چەكسىز خەزىنە.	گەنجى بى ئىنتىھا
— تۈگۈن.	گىرەھ
— قاچماق.	گۈرىز
— يىغلىغۇچى، يىغلاپ تۇرغان.	گىريان
— ئىران شاھلىرىدىن بىرى.	گەرشاسب
— سۆز.	گۇفتار
— كەيكائۇۋس زامانىدىكى بىر پالۋان.	گۈدەرز
— قۇلاق.	گۆش
— ئىران شاھلىرىدىن بىرى.	گۇشتاسب
— خىلۋەت، چەت جاي.	گوشە
— ئاڭلىغان، كۆرگەن سۆزلەر سۆزلەندى.	گۇفتى شەند
— تاللانغان.	گۈزىن
— دۇنيانىڭ يۆلەنچۈگى؛ پادىشا.	گىتتىپاناھ
— گۈرزى (ئۇرۇش قۇرالى).	گۈرۈز
— ئېرىگۈچى كۆيگۈچى.	گۇداز
— ئۆتكۈزگۈچى، ھىكايە قىلغۇچى.	گۇزارەندە

م

— ناماز شاھنىڭ قىرائىتى.	مەغرىب قىرائىتى
— بويسۇندۇرۇلغان.	مۇسەخخەر
— مەرتىۋىسى.	مايەسى
— خەزىنە.	مەخزەن
— ئورۇن، دەرىجە، مەرتىۋە.	مەقام
— بىرەر ئىشقا بۇيرۇلغان كىشى.	مەئمۇر
— يوللارنى بېسىپ ئۆتۈپ.	مەكان تەي قىلىپ
— بەلگىلەنگەن.	مەۋاجىب
— كۈچ - قۇۋۋەت ئالغۇچى.	مەقدۇر
— تەسلىم بولماق، تەن بەرمەك.	مۇسەللەم
— مۇمكىن ئەمەس.	مەھال
— تاماملىغۇچى.	مۇنتەھى
— چۈمۈلە.	مۇر
— ئىتائەت قىلغۇچى، بويسۇنغۇچى.	مۇتەئە
— مەنە قوشۇنى.	مەئانى سىپاھى
— ئۆتۈپ كېتىلىدىغان جاي.	مەئبەر
— مەملىكەتلەر.	مەمالىك

- مەسنەد نىشىن — تەختتە ئولتۇرغۇچى.
 مەدداھلىغى — مەدھىيەلەنگۈچىلىكى.
 مەرزۇبوم — مەملىكەت، تېرىتورىيە.
 مەۋەججە — يۈزلەنگۈچى، قارىتىلغۇچى.
 مەمالىك — مەملىكەتلەر.
 مۇنەززىبە — پاك بولغۇچى.
 مەساھەت — يەر ئۆلچەش.
 ماھى نەۋكاستە — يېڭى چىققان ئايدەك.
 مەسالىك — مەسلىكلەر، يوللار.
 مەخزەن — خەزىنە.
 مەسساھ — يەر ئۆلچىگۈچى.
 مەۋلايى دەرگەھ نەشىن — دەرگاھنىڭ خوجىسى بولۇپ ئولتۇرغۇچى.
 مەنازىل — مەنزىلەر.
 مۇھىرى زەرکەش مىل — ئالتۇن مۇھۈر.
 مۇشتەرى — قەۋرگە سانجىپ قويۇلغان ياغاچ، كىچىك قۇببە.
 مەئىمۇرە — يۇلتۇز.
 مەقاسىد — (1) ئاۋاتلىق؛ (2) دۇنيا.
 مەئاق — مەقسەتلەر.
 مەجلىس ئارايى ھىند — كەچۈرۈلىدىغان.
 دۇلتەمەس — ھىند مەجلىسىگە زىننەت بېغىشلىغۇچى.
 مەھر پەرتەۋ — ئىلتىماس.
 مەنكۇب — نۇر چېچىپ تۇرغان قۇياش.
 مەھى خاۋەرى — بەختسىز.
 مەتلۇب — شەرقتىن چىققان قۇياش.
 مەھر تابان — ئارزۇ قىلىنغان نەرسە.
 مۇلكۇ جاھ — نۇرلۇق قۇياش.
 مەسكەن — دۆلەت مەرتىۋىسى.
 مەھبەت — تۇرار جاي، ماكان.
 مەئانى شەبىستانى — (1) سۆلەت؛ (2) قورقۇنۇچلۇق كۆرىنىش.
 مۇستەمىئە — مەنىلەرنىڭ كېچىلىك بېغى.
 مەشئۇق — ئاڭلىغۇچى.
 مۇسافىرەت — مەپتۇن، ئاشۇق.
 مۇسەلەم — مۇسابىرلىق.
 مۇنكەز — ئىستەجىلىك، ماغلام.
 مەفھۇم شەبىس — تەكىتلەنگەن.
 مەفھۇم شەبىس — بىلىنىپ يىزۇ.

— يۈمۇلاق.	مۇدەۋۋەر
— سەۋەپچى (نەگرى).	مۇسەبىب
— خوش خەۋەر.	مۇجدە
— يېزىلغۇچى.	مەرقۇم
— قۇش.	مۇرغ
— يوق قىلىنغۇچى.	مەئدۇم
— جەڭ مەيدانى.	مەساق
— رەت قىلىنغۇچى، تاشلاندىق، قوغلاندى.	مەردۇد
— (1) تەقدىرى ئەزەل؛ (2) ئىمكانىيىتى بولغان.	مەقدۇر
— ئىگە، پادىشاھ، مۇھاپىزەتچى.	مەزەبان
— ئۆلۈم، ئەجەل.	مەرگ
— ئاجىز چۈمۈلە.	مۇرى زەئىقى
— دوستلۇق.	مەۋەددەت
— سۆزنىڭ قىسقىسى.	مەئەلقىسە
— سەۋەپچى.	مۇجىب
— ئېچىلغان، ئاشكارىلانغان.	مەكشۇق
— ئاڭلانغان.	مەسىۋۇد
— تەختىدە ئولتۇرغۇچى.	مەسنەد نەشىن
— مەنى قىلىنغان.	مەھنۇد
— ئارىلىق، ئارىدا.	مابەين
— (1) ئۆزۈرلۈك؛ (2) ئەپۇ قىلىنغان.	مەئزۇر
— پادىشاھلار.	مۇلۇك
— مەرتىۋىلەر، دەرىجىلەر.	مەرتىب
— ئەپۇ قىلىنغان.	مائاق
— پايدىلانغۇچى.	مۇنتەقىم
— ئىران شاھلىرىدىن بىرى.	مەنۇچەجر
— مۆھلەت، پۇرسەت.	مەھل
— تارىخ ئالىمى، تارىخشۇناس.	مۇئەررىخ
— ھىساپچى.	مۇھسەب
— ئۇششاق بەگلىك، ئەمىرلىكلەرگە بۆلۈنگەن پادىشاھلىق.	مۇلۇكى تەۋئىقى
— ئىگەللەنگەن، قولغا ئېلىنغان.	مەزبۇت
— يېزىلغۇچى.	مۇستۇر
— تەييار، تەييارلانغان.	مۇھەيبا
— تۇرار جاي.	مەقەر
— ئۇلاق.	مەركەب

- مۇباھات — پەخىرلەنمەك، مەغرۇرلانماق.
 مەرغزار — ئوتلاق.
 مەلەكۈەش — پەرىشتە سۈپەت.
 مۇتەسىل — تۇتاش، ئۆزلۈكسىز.
 مۇستەقىم — تۇراقلىق يۇلتۇزلار.
 مۇكەللەل — (1) تاجلىق؛ (2) يالتىرىغان.
 مەۋلۇدى — تۇغۇلغان بالا.
 مۇزد — ئىش ھەققى.
 مەزەللەت — خورلۇق.
 مۇبارىز — يەكەمۇ - يەكە جەڭگە چۈشكۈچى پالۋان.
 مۇقىد — پايدىلىق.
 مانىۋە — (1) مەنى قىلغۇچى؛ (2) توسقۇنلۇق.
 مەھمۇد — ھەممە كىشى مەدھىيىلىگۈچى، ياخشى ئىش.
 مەنەرى — (1) پانا جاي؛ (2) قېچىش.
 مەئزۇلۇق — ئورنىدىن ئېلىپ تاشلانغۇچى.
 مۇبەررا — خالى، ئازات، پاك.
 مۇستەھىق — ھەقلىق.
 مەئىمەن — تىنىچ جاي.
 ماسىۋەللاھ — تەڭرىدىن غەيرى.
 مۇنتەزىر — كۈتكۈچى.
 مەقدەمى — ئايىغى.
 مەھافە — (1) تەختىراۋان؛ (2) تاۋۇت.
 مەھەن — مېھنەتلەر.
 مەرغۇب — يېقىملىق، سۆيۈملۈك.
 مۇزەببەن — زىننەتلەنگۈچى.
 مۇشابھە — ئوخشاش، ئوخشىغان.
 مۈلكى مەۋرۇس — مېراس قالغان مەملىكەت.
 مۇختەلىق — ھەر خىل، تۈرلۈك - تۈمەن.
 مۇفىرىت نىشات — ھەددىدىن ئاشقان خوشاللىق.
 مانەند — ئوخشاش.
 مەھز ئىلىم ۋە ئەدەب — ئىلىم - ئەخلاق مەسىلىلىرى...
 مەۋائىد — ۋەدىلەر.
 ماجىد — ئۇلۇق، بۇزۇقكار كىشى.
 مەنال — مال - دۇنيا، بايلىق.
 مېن ئەسەرسۇجۇد — سەجدىلەرنىڭ ئەسەرلىرىدىن.
 مېفتاھ — ئاچقۇچ.

- مەئەرراكتىن
 مۇھەققەر
 مۇزائەقى
 مۇرەففەھ
 مۇشىگاق
 مەرزبان
 مۇئەببەد
 مۇرۇر
 مۇئەمەد
 مەقاسىد
 مەكاتىب
 مۇقتەزىي
 مۇنقىزىي
 مۇرەتتەب
 مۇنافىي
 مۇلاقات
 مەنقىل
 مەخمۇر
 مەھرۇر
 مۇئەككىف
 مەشام
 مەنسۇبە
 مۇئەتتەر
 مۇفتەخىر
 مۇجاۋىر
 مۇفلىس
 مەزەللەت
 مۇساھىب
 مەقەر
 مەھەك
 مەجبۇل
 مۇئناد
 مەلۇل
 مەۋئىد
 مۇقبىل
 مەۋقۇفە
- رۇكۇد قىلغۇچىلار بىلەن.
 — (1) ھاقارەتلەنگەن؛ (2) ئەررىمەس.
 — ئىككى ھەسسە كۆپەيتىلگەن.
 — راھەتلەنگەن، تىنىچ.
 — قىلنى قىرىققا يارغۇچى.
 — پادىشا، ھۆكۈمران، ھاكىم.
 — تەكىتلەنگەن.
 — ئۆتۈش، يۈرۈش.
 — ئىشەنچلىك.
 — مەقسەتلەر، نىيەتلەر.
 — مەكتەپلەر.
 — زەررۇرىيەت، تەقەززا.
 — تاماملانغان.
 — تەرتىپلەنگەن، تۈزۈلگەن.
 — قارىمۇ-قارشى، زىت.
 — ئۇچرىشىش، كۆرىشىش.
 — سەندەل.
 — مەست.
 — ھارارەتلىك؛ قىزىپ قالغان.
 — تەركى دۇنيا.
 — بۇرۇن، دىماغ.
 — قۇرۇلغان، بەرپا قىلىنغان.
 — خۇشبۇي ھىدلىق.
 — پەخىرلەنگۈچى، ماختانغۇچى.
 — دائىم ئۆز جايىدا ياشىغۇچى.
 — كەمبەغەل، بىچارە.
 — خورلۇق، خارلىق.
 — ھەمسۆھبەت، ئۆلپەت.
 — مەنزىل، قارارگاھ.
 — ئالتۇن - كۆمۈشنىڭ جىڭ - جالىغىنى ئايرىيدىغان تاش.
 — تۇغما، تەبىئى.
 — ئادەتلەنگەن، ئۈگەنگەن.
 — غەمكىن، خاپا.
 — ۋەدە.
 — ئىستىقبالىق، بەختلىك.
 — توختىتىپ قويۇلغان.

— گور.	مەدەفنە
— (1) ۋەدىلىشىش؛ (2) مۇددەت.	مىئاد
— سۈپەتلەنگەن، ماقتالغان.	مۇتتەسفى
— ئادەملەر، كىشىلەر.	مەردۇم
— قۇشنىڭ تۇمشۇغى.	مىنقار
— گۇناھكار، ئەيىپدار.	مۇجرىم
— پەملەنگەن، چۈشمىلىگەن مەنا.	مەفھۇم
— تاللانغان.	مۇمتاز
— شات، خۇرسەن.	مۇبتەھج
— ھەددىدىن تاشقىرى.	مۇفرت
— پەردىلەنگەن؛ مەخپى.	مەستۇر
— يانمۇ-يان تۇرغان.	مۇقارس
— مەركەزدىن قاچقان، چەتلەشكەن.	مۇنزەۋى
— كۆمۈلگەن؛ كۆمۈكلۈك.	مەدفۇن

ن

— خوشاللىق، ئەيىش	نېشات
— پايدا، مەنپەئەت.	نەفئە
— شېرىيەت مەملىكىتى	نەزم مۈلكى
— بىلىمدان، دانىشمەن.	نەكتەسەنج
— نەزم تاجىسىنىڭ گەۋھىرىنى.	نەزم ئەفسەرى گەۋھىرىن
— (1) يېڭى ئېچىلغان (گۈل)؛ (2) ياش يېڭىت.	نەۋخاستە
— قوتىدىغۇچىلىق، مۇھاپىزەتچىلىك.	نەگەھدارلىق
— ئۇرۇش، جەڭ.	نەبەرد
— ئاپاتلىرىدىن ئەمەس.	نى ئافاتىدىن
— سۆيۈنۈش، شاتلىنىش.	نىشات
— ئول زاتنىڭ قەۋرىسى نۇرلانغان.	نەۋۋەرە مەرقەدەھۇ
— تەيساخ.	نەھەك
— بوشۇرۇن، مەخپى.	نەھان
— پەيغەمبەرلىك، ئەلچىلىك.	نۇبۇۋەت
— ناتىقلىق بىلەن ھەيكەتلىك سۆزلەپ.	نۇكتەدانلىغى فەساھەت بىلە
— تۇر، جىنىس.	نەۋدۇ
— ئۇنۇتماق، يادىدىن چىقارماق.	نەسىيان
— ياش يېڭىت.	نەۋجۇۋان
— خۇشپۇراق شامال.	نەسىم

- نۇزۇل — چۈشمەك، قونماق.
 نىھۇفت — يۇشۇرۇن، مەخپى.
 ناگۇزىر — ئائىلاج.
 نادىر فەرد — تېپىلماس، يىگانە.
 نەۋئەرۇس — يېڭى كېلىن.
 نۇھ تاق — توققۇز پەلەك.
 نىركتەدان — ئەقلى تولۇق.
 نەيشەكەر — شىكەر قومۇشى.
 نەمۇپار — كۆرۈنەرلىك.
 نەزمى چالاك — چاققان، تېز نەزم.
 نىگۇن — ئىگىلىگەن، دۈم كۆھۈرۈلگەن؛ تىزۋەن.
 نەقد جۇلۇغ — مەنا خەزىنىسىنى ئىزدىگۈچە.
 نەيابەت — ئورۇنبا سارلىق.
 نەزم پىرايەسى — نەزم زىننىتى.
 نەرمەي — يۇمشاق تەبىئەتلىك.
 نەسەق — كۈپىيە، نۇسخا.
 نافىئە — پايدىلىق.
 نۇكتەھەنگامەسى — سۆزلەش ۋاقتى.
 نۇخۇست — ئالدىن بىرىنچى قېتىم.
 نەزمى راۋان — راۋان نەزم.
 نەسىم — يېقىملىق شامال.
 نەژەند — خارلىق، بېچارىلىق.
 نۇھۇفت — مەخپى سىر؛ يوشۇرۇنغان.
 نازىر ئولدۇم — كۆز سالدىم، كۆزدىن كەچۈردۈم.
 نۇسرەت — مەدەت؛ غەلبە.
 نىدا — ئاۋاز.
 نەۋىد — خۇشخەۋەر.
 نەركەس — (1) بىر خىل قۇشنىڭ ئىسمى؛ (2) نەركەس گۈل.
 نەفىر — نەپەرەتلىك نىگۈچى.
 نەھەك — لەھەك بېلىغى.
 نەۋەرد — ئۆتكۈچى، يۈرگۈچى، كەزگۈچى.
 نىيازىم — ھاجىتىم.
 نەئىل — تاقا.
 نىزامۇتتەۋارىخ — بىر تارىخ كىتابىنىڭ نامى.
 نەچىم — يۇلتۇز.
 نودەر — ئىران شاھلىرىدىن بىرى.

— يالۋۇرۇش، ئۆتمەش، ئۈمىت.	نىياز
— نەغمە - ساز.	نەغمە
— چېچىش، چاچقۇ.	نيسار
— مەجۇسلىق ئوتى (زەردۇشت دىنىدا).	نارى مەجۇس
— خاراكتىر، خىسلەت.	نەھاد
— تەكلىمەك، بەلگەلىمەك.	نەسب
— شۇملۇق، بەختسىزلىك.	نۇھۇسەت
— ئىران شاھى يەلاشنىڭ ئوغلى.	نەرس
— ئېچىلمەغان.	ناشۇگۇفت
— ئىراننىڭ مەشھۇر، ئادالەتپەرۋەر پادىشاھى.	نۇشراۋان
— نوپۇزلۇق، تەسىرلىك.	نافىز
— قۇرئاندىكى قەتئى ئايەت.	نەسىسى قاتئە
— ئوق ئاتقۇچى، مەرگەن.	ناۋەكەنداز
— نام ۋە نومۇس.	نەڭگۇ نام
— مەھرەم؛ ھەمسۆھبەت.	نەدىم
— ئوق ئاتقۇچى.	ناۋۇك ئەنداز
— بېخىل؛ ئىچى قارا.	ناكەستە
— ئىلىم - ھىكمەت تۆككۈچى.	نۇكتەرىز
— لەخمە.	نەقبە
— چوقان - قىقاس، غوغا.	نەفىر
— ئولتۇرۇش.	نەشەست
— مېۋە شارابى.	نەبىد
— تېپىلماس.	ناياب
— ئورا.	نەقب
— قېچىش، تارقىلىش.	نۇفۇر
— تالان - تاراج، باسقىن.	نەھىب

ھ

— ئىپەك، مەشۇت.	ھەرىر
— سەۋىر، چىدام.	ھەمۇل
— ھىلىلەر.	ھىيەل
— بىرەر نەرسىنى كۆتىرىپ تۇرغۇچى.	ھامىل
— تەڭرىدىن بولغان رەھمەت، مەدەت.	ھەقدىن ئەتا
— پەردە، توساق.	ھىجاب
— قورققۇچى، قاچقۇچى.	ھەراسان

- ھەراسەت — قورقۇش.
 ھەزىز — ئويىمان - چوڭقۇر.
 ھەكەم — سالامەت، ھۆكۈم قىلغۇچى.
 ھەمىل — ھەم ئول.
 ھۆۋەيدا — ئاشكارە، ئايان.
 ھىندۇبى لەئىب ئاۋەرى — ھىند ئويۇنچىسى (خىسراۋ دېھلىۋى).
 ھەزم — مۇشپارلىق، ئېھتىياتكارلىق.
 ھىكمەت مەتاب — خىسەتلىك زات.
 ھىغز — ساقلاش.
 ھىدايەت سەھابى — توغرا يولنىڭ بۆلىگى.
 ھەرىر — نېپىز ۋە نازۇك توقۇلما مال.
 ھىزى — ساقلاپ قويۇلۇشى، ساقلىنىشى.
 ھىراۋۇل — رازۇۋېتچىك.
 ھەر ئەسناڧ — ھەر گۇرۇھ، تەبەقىلەر.
 ھىزەبىر — ئارىلان، شىر.
 ھەرىڧى — تاقابىل تۇرغۇچى، ھەمسۆھبەت.
 ھەۋاسى — ھىسلار، سەزگۈلەر.
 ھاتىڧى — غايىپ دۇنيادىن كەلگەن ئاۋاز، خەۋەر بەرگۈچى.
 ھەيىجا — ئۇرۇش، جەڭ.
 ھىرزە — بېھۇدە سۆز.
 ھەربى — ئۇرۇش، جەڭ.
 ھاۋادىس — ھادىسىلەر، ۋاقىلەر.
 ھەمايىل — يەلكە ۋە قولتۇقتىن باغلىنىدىغان تاسما.
 ھەيئەت — شەكىل، سۈرەت، كۆرىنىش.
 ھۆرمۇز — يەلاشنىڭ ئوغلى، ئىران شاھى.
 ھامماۋەرە — ئېلىشقۇچى.
 ھۇمايى — ئىران شاھى بەھمىنىنىڭ قىزى.
 ھەمراز — سىرداش.
 ھەمىل — ھامىلە.
 ھەبا — (1) چاڭ - توزان؛ (2) بېھۇدە.
 ھەمىيەت — غەيرەت.
 ھەسب — (1) ئۆز ئەھۋالىنى بىلدۈرۈش؛ (2) كۈن كەچۈرۈش دەرىجىسى.
 ھاياتى ئەبەد — مەڭگۈ ھاياتلىق.
 ھاجىب — دەرۋازىبۇەن، قاراۋۇل.
 ھۇجۇم — يىغىلىپ كەلمەك، تىكىلىپ تۇرماق.
 ھۆللەباڧى — يىپەك رەخت توقۇغۇچى.

— تۇرغۇزۇپ قويماق.	ھەمال
— قورغان، قەلئە.	ھىسار
— كۆيۈش.	ھەرق
— ھارارەتلىك، ھارارەتلىك.	ھار
— قورققاق.	ھەراسان
— تەرتىپ، قائىدە، يوسۇن.	ھەنجار
— كىرمەك، ئورناشماق.	ھۇلۇل
— تۈپ - تۈز.	ھەمۋار
— نەپىس يىپەك توقۇلما.	ھۇالە
— قايغۇلۇق، غەمكىن.	ھەزىن
— توغرا يول كۆرسەتكۈچى؛ يېتەكچى.	ھادى
— توغرا يولغا كىرمەك.	ھىدايەت
— شىر.	ھىزەبىر

ئى

— قىسقىلىق، قىسقارتىش.	ئىجھال
— شولا چاچماق.	ئىشىنىئال
— پارلاش، يالتىراش.	ئىشراق
— تەڭرىنىڭ مەرھەمەتلىك قولى.	ئىنايەت قولى
— باشقا ياققا يۆنەلگۈچى ياكى يۆنەلدۈرگۈچى.	ئىنانتاب
— ئوچۇق، يىزۇق.	ئىلانى
— يېڭىلىق يارىتىش.	ئىھداس
— ئەھمىيەت بەرمەك، كىرىشمەك.	ئىھتىمام
— يالغۇنلىنىش.	ئىشىئھال
— مەملىكەت، دۆلەت.	ئىقلىم
— ھەددىدىن ئېشىش.	ئىقرا
— ئويلاپ بىلمەك.	ئىدراك
— ئاخىرى، نىھايەت.	ئىنتىھا
— نازاكەتلىك، نازلىق مەھبۇپ.	ئىششەگەردىبابەر
— مەھپۇز ئانچىلىق، ياردەم، ئىلتىپات.	ئىنايەت
— ئىنسان ۋە جىنلار.	ئىنسى جان
— ئۇزاقلاشماق، چېكىنىمەك.	ئىجتىئاب
— تولىدۇرماق.	ئىمىتپىلا
— باشلاش.	ئىبتىدا
— ئىسكەندەر، نىڭ تارىخىي داستانى.	ئىسكەندەر ھەدىسى

— تەقەززالىق، تەلەپ، ئىستەك.	ئىقتىزا
— ئىلتىپات، مەرھەمەت قۇياشى.	ئىنايەت قۇياشى
— خىجالەت بولماق، ئۇيالىماق.	ئىنقىئال
— ئارامسىزلىق.	ئىزتەرار
— بىرلىشىش.	ئىستىھاد
— شۈبھە، گۇمان، شەك.	ئىشتىباھ
— شۇغۇللانماق.	ئىشتىغال
— بېغىشلاش، تەقدىم قىلىش.	ئىيسار
— قىسقا يول.	ئىجىمال تەردىقى
— تارتىنىش، ئۇنىماسلىق.	ئىمىتىناۋ
— ئىجات قىلماق.	ئىختىراۋ
— كۇپايىلىنىش.	ئىكتىفا
— مەنپەئەت يەتكۈزمەك.	ئىنتىفاۋ
— ئاڭلىماق.	ئىستىماۋ
— زامانىنىڭ ئۆتۈشى.	ئىمىتىدادى زامان
— غەزەپ.	ئىتاب
— باش ئەگدۈرمەك، بويسۇندۇرماق.	ئىنقىياد
— ئەۋەتىش، يەتكۈزۈش.	ئىرسال
— باشلىنىشى.	ئىفتىتاهى
— ئارىلاشماق.	ئىمتىزاج
— ئىززەت قىلىماق.	ئىئزاز
— ئۆچەرلىك، بوپۇن تولغاش.	ئىناد
— شادلىق، خۇرسەنلىك.	ئىنبىسات
— ئارىلاشماق.	ئىختىلات
— مەدەت، ياردەم.	ئىمداد
— كۆڭۈل ئازادلىگى.	ئىنبىسات
— ئىززەت، ھۆرمەت، قەدىرلەش.	ئىئزاز
— قولىنى كېسىپ تاشلىسۇن.	ئىلكىنى قىلسۇن قەلەم.
— كۆچمەك.	ئىنقىال
— نامازنى بەرپا قىلىش.	ئىفامسەلات
— تارتىنىش.	ئىبا
— نىسبەت، تېگىشلىك.	ئىنتىساب
— خۇپتەن نامىزى.	ئىشا
— ئاشكارە قىلىش.	ئىشفا

— ھەزىم بولۇش.	ئىنھىزام
— مۆتىدىل، ئوتتۇرا دەرىجە.	ئېتىدىل
— ئوت ئېلىش، لاۋۇلداش.	ئىلتىھاب
— ئۆزۈر سوراخ.	ئىبىتىزار
— زۆرۈرىيەت، چارسىزلىق.	ئىزتىزار

ي

— دوستلۇق، مەدەتكارلىق.	يارلىق
— ياردەمچى، مەدەتكار.	ياۋەر
— خاتالىق، گۇناھ.	يازۇغ (يازۇق)
— يېقىن.	ياۋۇق
— مەدەتكارىم.	ياۋەرىم
— قانۇن، تۈزۈم.	ياساق
— كۆك ئاسمان.	ياشىل كۆب
— قىزىل ياقۇت.	ياقۇت ئەھمەر
— ئۆتۈپ كېتىشكە بولىمايدۇ.	يەق گۈزىر
— مەڭگۈ ئۈمىتسىزلىنىش.	يەئسى جاۋىد
— يېرۇپ، ئېچىلىپ.	يارب
— خۇداغا ئىشەنگۈچى.	يەزدان پەرەست
— بىردەك.	يەكسەر

ئۇ

— يەتتە يۇلتۇزنىڭ بىرى.	ئۇتارىد
— ئۆتمەك.	ئۇبۇر
— ئۇد ياغىچىنى كۆيدۈرگۈچى (سېرىق سالغۇچى).	ئۇد سۆز
— بۈركۈت.	ئۇقاب
— ئۇد ياغىچىنى كۆيدۈرۈپ.	ئۇد مىجمەر قىلىپ
— ئەسكەر ۋە ئەمەلدارلارغا بەلگىلەنگەن مائاش، تەمىنات.	ئۇلۇفە
— خەلق، مىللەت.	ئۇلۇس
— يالاڭغاچ.	ئۇربان

ئۆ

— تۆۋە قىلىپ، ئۆزۈرە ئېيتىمەن.	ئۆزۈرە ئاۋەرىم
— كۆپ	ئۆكۈش

ئو

ئوق نالشىم — شۇ نالشىم

ئۇ

ئۈپۈپ — سۈيۈپ

ۋ

ۋەلى — ئەۋلىيا.

ۋۇقۇدۇ — يۈز بەرمەك، پەيدا بولماق.

ۋۇقۇدۇ — ئەمەلگە ئاشماق، بولماق.

ۋەلايەت — ئەۋلىيالىق.

ۋەرەدۇ ئەھلى — تەقۋادارلار، پەرھىزچىلەر.

ۋۇسۇل — ئىرىشمەك.

ۋەسئە — كەڭ، زور.

ۋىقار — ئېغىرلىق، ئۇلۇغۋارلىق.

ۋەھەل — لاي.

ۋەسقى — تەرىپلەش، ماختاش.

ۋەسئە — كەڭ، يېيىلغان.

ۋەھم — ئوي، تەپەككۈر.

ۋىرد — دائىمى ۋەزىپە.

ۋەھدەت — بىر، يىگانىلىق.

ۋەرزىش — مەشق، ئادەت.

ۋاجىد — (1) مەڭگۈ بايلىقتىن ئايرىلمىغان كىشى؛ (2) ئالىم، دانا.

ۋەسەت — ئورتا.

ۋۇقۇنى — خەۋەردارلىق.

ۋايە — ئۇلۇش، نەسۋە.

ۋەرتە — گىرداپ.

ۋەرد — ئەتىرگۈل.

ل

لوند — ھورۇن.

— بايراق، تۇغ.	لېۋا
— ئويۇن - تاماشا.	لەھۋە
— توپ، توپلام.	لۇججە
— يوقلۇق مەملىكىتى (غايىپ ئالەمدە).	لامەكان مۇلكى
— قېنىق كۆك رەڭلىك تاش.	لاجۇۋەرد
— لېۋىدە.	لەڭلىدە
— يالقۇن، شولا؛ روشەنلىك، يالتىراقلىق.	لەمئە
— قېنىق ئېچىلغان لالە گۈل.	لالەئى سىراب
— رەڭمۇ - رەڭ.	لەۋن - لەۋن
— ئاھاڭدار ئاۋاز.	لەھن
— تەڭرى ئاتا قىلغان ئىلىملار.	لەدۇننى ئۇلۇمى
— ئىران شاھلىرىدىن بىرىنىڭ نامى.	لەھراسب

ئىشتىياقنامە

مۇھەممەد غېرىب شاھىيارى

نەشرگە تەييارلىغۇچى: ياسىن ئەمەن

نەشرگە تەييارلىغۇچىدىن:

ئىشتىياقنامە 19 - ئەسىرنىڭ ئوتتۇرىلىرىدا ئاقسۇ شايارىدا ئۆتكەن ئۇيغۇر شائىرى مۇھەممەد غېرىب شاھىيارنىڭ ئەسىرى.

شائىرنىڭ تولۇق ئىسمى مۇھەممەد دۆلەت خوجەيار ئوغلى بولۇپ، ئۇ شايارىدا تۇ - غۇلۇپ ئۆسكەن. ئەسەردە ئاپتونىڭ ئۆزى تۈزۈلۈپ ئېيتقان مەلۇماتلىرىغا قارىغاندا، ئۇ ياشلىق دەۋرىدە ھۆكۈمەت خىزمىتى - يۇرت ئەمەلدارچىلىقى بىلەن شۇغۇللانغان بولۇپ، كېيىنكى كۈنلىرىدە بۇ خىزمەتلىرىدىن قول ئۈزگەن. ئۆمرىنىڭ ئاخىرىدا ھەج تاۋاپ قىلىش ئارزۇسى بىلەن سەپەرگە چىققان. ئۇ ئاقسۇغا كەلگەندە، شۇ چاغدىكى ۋەزىيەت قالايمقان - چىدىلىقى تۈپەيلىدىن سەپىرىنى داۋام قىلالماي تۇرۇپ قېلىشقا مەجبۇر بولغان. نەتىجىدە سەپەرگە تەييارلىغان پۇللىرى تۈگەپ، ئۆزى مۇساپىرچىلىق كۈنىگە قېلىپ، يوقسۇل، غېرىپ ھالەتكە چۈشۈپ قالغان. ئۆمرىنىڭ ئاخىرقى يىللىرىدا ئۆز يۇرتىدىن ئايرىلىپ تەلەپ - غۇربەتچىلىكتە ئۆتكەن بۇ شائىر «ئىشتىياقنامە» ناملىق بۇ ئەسىرىنى ئەنە شۇ ئەھۋالدا ئىجاد ئەتكەن. شۇڭلاشقا ئۆزىگە «غېرىپ» تەخەللۇسىنى قوللانغان.

شائىر بۇ ئەسىرنى كۆپرەك غەزەل، مەسنەۋى شەكىللىرىدە يازغان، بەزى جايىلاردا رۇبائى ۋە قىتئە شەكىللىرىنىمۇ قوللانغان. ئەسەردە ۋەزىن، قاپچىمە، ئاھاڭدارلىق تەرەپ - لەردە بەزى نۇقسانلارمۇ بار، شۇنىڭدەك رادىق قائىدىسىگە ئانچە كىرگۈزۈلۈپ كەلمىگەن. بۇ نۇقسانلارنىڭ بىر قىسمىنى شائىردىن كۆرسەك، يەنە بىر قىسمىنى نۇسخىنى كۆچۈرگەن خەتتاتتىن كۆرمىز. ئۇ كۆپلىگەن سۆزلەرنى بۇزۇپ جۈملىلەر تەرتىپىنى ئالماشتۇرۇپ قويغان، ھەرپلىرىنى يۆتكەپ كۆچۈرگەن. مەزمۇنى ياقىتىن قارىغاندا شائىر ئۆز ئەسىرىدە ناھايىتى ئەرکەن پىكىر قىلغان، لېكىن ئەسەردىن ئۇنىڭ ئۆز پىكىرلىرىنى قەغەزگە چۈشۈ - رۈشتە، ئەينى زاماننىڭ ۋەزىيىتىنى كۆزدە تۇتۇپ، يېپىق ئۇسۇل قوللانغانلىقىنى كۆرۈشكە - غىلى بولىدۇ. شائىر ئەسىرىدە ۋاپاسىز دۇنيادىن شىكايەت قىلىدۇ، نەپەرەتلىنىدۇ. كىشىلەرنى ئىنساپقا دالالەت قىلىدۇ.

ئەسىرنى نەشرگە تەييارلاشتا ئىمكانىيەتنىڭ بېرىدە ھەرپ ۋە سۆز خاتالىقلىرىنى،

ئارۇز ۋەزنى ئۆلچەملىرىدىكى مۇۋازىنەتسىزلىكنى تۈزىتىشكە تىرىشىلدى؛ لېكىن ئەسەرنىڭ ئەسلىگە سادىق بولۇش يۈزىدىن كۆپ ئۆزگەرتىشكە بولمىدى، كەڭ كىتاپخانىلىرىمىز ۋە ئالاقىدار كەسپىي خادىملارنىڭ ئەسەرنى ئوقۇش ۋە تەتقىق قىلىش جەريانىدا بۇ ئامىل-لارنى ھىساپقا ئېلىشنى ئۈمىت قىلىمەن. ئەسەر ئەينى زاماندىكى جەمئىيەت ئەھۋالى، ئىجتىمائىي تۈزۈم ۋە شۇ زاماندا يۈز بەرگەن تارىخىي ئەھۋاللارنى بىلىشىمىزدە بىزنى ئىش-نەزىرلىك پاكىتلار بىلەن تەمىنلەيدۇ.

مۇساپىر ئول جاھاندا نەشئۇ خەندان.
ئى قېرى بىلگىل غېرىپلىق رەسىمىنى،
ھەم مۇساپىر ھەم غېرىپلىق ۋەسىپىنى.
ھەركىشىكىم بۇ جاھان ئەرمەس غېرىپ،
تەڭرىگە ئىككى جاھان ئەرمەس قېرىپ.
يوق غېرىپقا بۇ جاھاندا ئاشمنا،

نە ئۇچۇنكىم ھەستلىك قىلمىش پانا.
شەھرۇ سەھرادا يۈرۈپ بولماس مۇقىم،
بى ۋەتەن، بىغانىمان ئەرمەس مۇقىم.
ھەز نە بەرسە ئول قانائەت ئەيلگەي،
غەم بىلە دەردۇ ئەلەمگە نەيلەگەي.
ئانچە تىللاۋۇ دەرمەدىن يوق ئاڭا،
نان بىلەن ئاشتىن غېمى يوقتۇر ئاڭا.
كىم غېرىپ بولسا ھالاۋەت ئاندا يوق،
ھەم يەنە ئەيشى پاراغەت ئۇندا يوق.
لەززەتى دۇنيانى ئول قىلغان ھارام،
لەززەتى خۇنى جىگەر ئالغان تامام.
ئى غېرىپ خۇنى جىگەر قىلغىل غىزا،
ئۇشبۇ يەڭلىغ قىلسا ھەق بولغاي رىزا.
ئى غېرىپ خۇنى جىگەرنى نۇشە قىل،
تەڭرىنى ئول سائەت ئىچرە نۇشە قىل.
ئى غېرىپ خۇنى جىگەر كۆپ ياخشىراق،
ماسئۇھىللاھنى كۆڭۈلدىن قىل يىراق.
ئىچمىسە خۇنى جىگەر مۆئمىن ئەمەس،
روزى مەھشەر ئول كۈنى ئىمىن ئەمەس.
ئى غېرىپ خۇنى جىگەر ئىچمەك كېرەك،
ماسئۇھىللاھدىن كۆڭۈل ئۈزمەك كېرەك.

ئى غېرىپ بولغىل بۇ ئالەمدە غېرىپ،
غەم بىلە بولغىل خازاندەك سارغارب.
ھەركىشى بولسا بۇ ئالەمدە غېرىپ،
بولغۇسىدۇر ھەق تائالاغە قېرىپ.
ھەركىشىكىم بۇ جاھان غۇربەتدە دۇر،
روزى مەھشەر ئىززەتۇ ھۆرمىتىدە دۇر.
ھەركىشىكىم قىلسا غۇربەت ئىختىيار،
بولماغاي مەھشەر كۈنىدە خارۇ-زار.
مۇساپىر بولمىغان بولماس مۇسۇلمان،
مۇساپىر بولغىل ئاندىن ئايغىل ئىمان.
مۇساپىردا داۋام ئىنساپ بولغاي،
مۇساپىر بولسا ئىمان ساپ بولغاي.
مۇساپىرلەر بۇ ئالەم ئىچرە پىنھان،
بولۇر مەھشەر كۈنى خەلق ئىچرە ئەيىبان.
مۇساپىرلەر بۇ ئالەم خارلىقىدا،
بولۇرلەر ئول جاھان گۈلزارلىغىدا.
مۇساپىر ئۇشۇ ئالەم تەڭ نەپەسدۇر،
مۇساپىر تۇتىدۇر ئالەم قەپەسدۇر.
مۇساپىر قىلسا گەر بىر ئاھۇ ئەپخان،
بولۇرلار سائەت ئىچرە ئەرش لەرزان.
مۇساپىرلار ھەمىشە دىل كاپابدۇر،
مۇساپىرلار دۇئاسى مۇستەجابدۇر.
مۇساپىر ھىممىتى گەر قىلسا تۇغىيان،
بولۇر دەۋزەخ بېھىشت ئولدەمدە ئەيىبان.
مۇساپىر بۇ جاھان خەلق ئىچرە كەمدۇر،
مۇساپىرغە يىمەك - ئىچمەككە غەمدۇر.
مۇساپىرلار بۇ ئالەم دەردۇ مەندان،

× ×

غېربىا بى ۋەتەن بولدى مۇساپىرلىق دىيارىدا،
 ئەزەل پىشانىسىدە خەت يېزىلغان تەقدىرى ئاندا.
 مۇڭا تەدبىر قىلماغلىق نە ئىمىكان بولمىدى ھەرگىز،
 قازاغا سەبىرى قىلماغلىقتىن ئۆزگە بارمۇدۇر مۇندا.
 پەلەكتىن ياخشىلىق كەلمەس جاھاندا ئادىمىزادغە،
 چاپا بىرلە ئەلەمدىن ئۆزگە ئىشلار يوقتۇرۇر مۇندا.
 كىشىكىم تاپمادى بىر ياخشىلىق دەيرى پانا ئىچرە،
 نادامەت بىرلە ھەسرەتىنى ئېلىپ كەتمىش ھەممە ئاندا.
 غېرىپسەن بولماغىل ھەرگىز مەلۇل بولما مۇڭا دىلىڭىز،
 مۇساپىرلىق بۇ بەھراقتۇر كىشىكى بى ۋەتەن مۇندا.
 مۇساپىرلار جاھان ئىچرە يۈرۈرلەر خارۇ زار بىرلەن،
 غېربانىگە كىم ناماز - شام ۋاقتىدا يوقتۇر دەرم قولدا؟

× ×

ئۇچرۇدۇم بىر نەۋجۇۋان يىگىتكە مەن،
 قېرىلىقنىڭ ھالىدىن قىلدىم بايان.
 قېرىلىق ئاجىزلىغىم ئەپسۇس قىلىپ،
 سورادى مەندىن يىگىت ھالىم بىلىپ.
 بۇ سەپەرگە تۇنۇ - كۈن قىلغىل ياراغ،
 جابدۇغىڭنى راستقىل ھەم ئال چىراغ.
 ئى قېرى بىل ئول جاھان بازار بار،
 بى دەرم خەلق ئاندا بولغاي خارۇ زار.
 ھەچكىم بازاردىن قالماست تۇرۇپ،
 بارمىغاننى ئىلتەگەي سۆدرەپ ئۇرۇپ.
 گۈل تېرىغان گۈلنى سەيرى قىلۇر،
 خارتېرىغان دەردىغە غەۋغا قىلۇر.
 ئى قېرى سەن ھەرنەپەس ھۇشيار بول،
 كۆز ئېچىپ يۇمغۇنچە ھەم بىدار بول.
 نەۋجۇۋان ئىلىكىم تۇنۇپ ئەيدى ماڭا،
 ياخشىلىق كەتتى قولۇڭدىن پۇشايىماندۇر ساڭا.
 كۆزلىرىڭنىڭ كاسەسىدىن ھەرنىچۈك ئۆچكەن چىراغ،
 غەم بىلە پەرسۇدە بولدى بۇ كۆڭۈل ئاھۇ پىراغ.
 ياشلىق قۇۋۋەت قېنى سەندىن بۈگۈن؟

نە جاۋابىن بېرەسەن تاڭلا دۆڭكۈن.
 مۈكچىمىپ قالماش بىلىڭ يادەك بولۇپ،
 سارغايىپسەن كەھرىۋادەك ياش تولۇپ.
 قوللۇرۇڭغا ئەسا ئالساڭ نە بولۇر،
 ھەم تايانماققا ساڭا قۇۋۋەت بولۇر.
 يولدا باردۇر خەتەرلەردىن تولا،
 مەغرۇر ئۆلۈمە بۇ جاھان دەھرى پانا.
 ئەسا قىلغۇنچە تەبەر دەستىدە يوق،
 قېرىدىمىن قوللۇرۇمدا ئەسا يوق.
 خەر جىلادىم ئىسىيان يولغىم باغلارم،
 سەرىپ قىلدىم بىھۇدە سەمەزلارم.
 تۆھپەغە قىلغىل نىياز ياشىڭنى سەن،
 تەشەنەلىكىگە ئول قىلۇر ياشىڭنى قەن.
 قېرىدىڭ دۇنيانى تەرك ئەتكىل بۇدەم،
 ياد قىل ئاللاھنى ھەر كۈن دەمبەدەم.
 ھەر قېرى بولغان بىلەن قېرى ئەمەس،
 كۆزدە ياش بولغان بىلەن ئەپغان ئەمەس.
 يىغلاغىل دەرد غەم بىلەن سىنەنى چاك،
 قىلغاسەن ئاندىن كېيىن دىلىڭنى پاك.
 دۆلىتى مەخلۇقلاردىن قدايا ئۇمىد،
 گەر ئۇمىد قىلسە بولۇر چىركىن پەلىد.
 ئى غېرىبا ئۆتتى ئۆمەرۈڭ بىخەبەر،
 ئەمدى ھەقىنى ياد قىل شامۇ سەھەر.
 شائىرا ئۆتتى جاھاندىن قاپىلە،
 ئىستەدىڭ سەن قېرىغاندا قاپىيە.
 قاپىيەنىڭ پىكىرىدە ھەق زىكرى قىل،
 ھەرنەپەس ئۆلەنەكنى دايمىم پىكرى قىل.

× ×

كۆزلەرىڭنىڭ كاسەسىدىن ئابىلارنى جارى قىل،
 كېچەلەر كۆپ زار ئەيلەپ ئول خۇدانى يادى قىل.
 باغلىرىڭغە جار بولسۇن ئەۋۋەل - ئاخىر لىب - بەلەب،
 ئول دەرەخت جۇنپۇشىغا كەلسۇن مېۋىلەر ئاللاھۇ دەپ.
 يىغلاغىل شامۇ سەھەردە ياشارۇر بۇ باغچەلەر،
 شايدە ئول مېۋە بېرۇرلار قېرىغان بۇ باغچەلەر.

ئى غېربى ئەشىكىدىن ئۆمرى دەرەخلىرىنى ياشارت،
ماسسۋانى بۇ دىلىكىدىن ھەر تەرەپكە يۇلۇپ ئات.

× ×

سال قۇلاق بۇ سۆزگە ئى پىرو جۇۋان،
بۇ جاھاندىن ئۆتتى چەندان كارىۋان.
قىل بۇ ئالەم ئىچىرە مېھنەت ئىختىيار،
قىلىما بۇ ئالەمدە ئىززەت ئىختىيار.
مۇنتەزىر بول مەككىگە لەيلو - ناھار،
باردۇ بۇ ئالەمدە نەچچەنىد كارۇ زار.
سالما كۆز بول پادىشاھدىن ئۆزگىگە،
بەرمە تىل زىكرى سانادىن ئۆزگىگە.
قۇل ئىسەڭ دەرگاھىغە بولغىل داۋام،
پادىشاھدىن ئۆزگىنى قىلغىل ھارام.
يىغلاغىل كىم ئول رەسىلۇم ياد ئېتىپ،
كۈھنا شەھەر ئىچىرە تۇرۇپ پەرياد ئېتىپ.
ھەر نەپەستە يادى قىل ئەھمەد قاين؟
دەم غەنىمەت ياد قىلساڭ ھەر زامان.
بولمادى بارماق ئىرادە بۇ ساڭا،
تەقدىرىغە چارە يوق يەتمەك ئاڭا.
ئى غېربى يىغلاغىل شامۇ سەھەر،
ئابلاردىن نۇشى قىل خۇنى جىگەر.
ئى قېرى پەرزەند زەنگە باقىماغىل،
ئول زىيارەت قىلمايىن جانغا ئوتنى ياقماغىل.
ئى غېرب خۇنى جىگەر ئىچكىل ھالال،
تەڭرىنىڭ دىدارىغە بولغىل ۋىسال.
ئى قېرى شامۇ سەھەر پەرياد قىل،
ماۋۇ مەنلىكىنى بۈگۈن بەرياد قىل.
ئى غېرب ئۆتكۈرمە ئۆمرۈڭ بىخەبەر،
ئاھۇ بىرلە نالە قىل شامۇ سەھەر.
مەن ئىچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادىلەر،
قايسى غەمدىن قىلاي پەريادىلەر.
قېرىدىڭ ئەمدى نە ئىمەكاندۇر ساڭا،
كېچە - كۈندۈز مىڭ دەرد ئېيتقىل ئاڭا.
ئى قېرى قىلىما دىلىكىدىن ھەجنى قىلماقنى يىراق،

ھاجىلار باردۇر تەرىقەت ئىچرە تاق.
 ھاجىلار ھەج ئەتمەككى پىنھان قىلۇر،
 ئورنىنى جەننەت ئارا رەھمان قىلۇر.
 ھاجىلار دۇنيانى قىلسا مەسلەھەت،
 ھەججىدە يوقتۇر ئۇنىڭكى مەنپەئەت.
 ھاجى شۆھرەتتىن ئولۇر نەزەر نىياز،
 نەھلى قىلسا ئول ھەججى قىلماڭ نىياز.
 مەخپى بۇرگەي تۇيماغاي بىر ئادىمى،
 ماڭسا ئاشكارا ئاڭا يوق پايدىسى.
 ھاجى بولغاي ماسئۇللاھدىن يىراق،
 بولسا دۇنيا دار ئاللاھدىن يىراق.
 ھەجنى شۆھرەت ئەيلىگەن ھەج بى سەھەر،
 ھەج كونا بولغاي گۇناھدىن بىخەبەر.
 ھەج تاۋاپ ئەتمەك جاھاندىن قول يۇماق،
 ھەت رەسۇلنىڭ ئەمرىغە بەل باغلىماق.
 ھەج تاۋاپ ئەتسەككە غەيرەت ئەيلىگىل،
 ھەج تاۋاپ قىلغاندا ئىبرەت ئەيلىگىل.
 ئى قېرى سەن ھەج تاۋاپقا ئەزم قىل،
 كېچە - كۈندۈز ياد ئېتىپ كۆڭلۈڭ بىلە ھەم بەزم قىل.
 بولماغىل دۇنيا مالغە ھىچ پۇرۇش،
 بۇ نەسىھەت يادى ئال بولغىل خۇمۇش.
 ھەر كىشىدە بىردەرەم بولسا ھارام،
 قالغۇسى مەقسەد ئۇنىڭكى ناتامام.
 ھاجى ئەگەر بىلىگىلىكى دۇنيا دار ئېرۇر،
 بىگۇمان ئاندىن خۇدا بىزاردۇر.
 ھەج تاۋاپ ئەتمەككى قېرى ياد قىل،
 كېچە - كۈندۈز نالەۋۇ پەرياد قىل.
 غاپىلا ئۆمر ئۆتتى دايمىم بىخەبەر،
 بىغلاماق ئىسىيانغە ھەر شامۇ سەھەر.
 مەن نىچۇك ئەيلىي كۆڭۈلنى شادىلەر،
 قايسىبىر نەمدىن بۇلاي ئازادىلەر.
 قىلماغىل خەلق ئىچرە شۆھرەت ئىختىيار،
 ئاقىبەت شۆھرەت قىلۇر ئەلبەتتە خار.
 سەن تەۋەككۈل ئەيلىگىل قويغىل قەدەم،
 يولدا تارتغىل مېھنەت دەر دۇ ئەلەم.

ئى قېرى ھەر كەئبەئى ھەق دىل دۇرۇر،
كەئبەئى خەلق بەلكى ئول بىرگىل دۇرۇر.
كەئبەئى كۈل ئول خېلىنىڭ كەئبەسى،
كەئبە دىل ئول جېلىنىڭ كەئبەسى.
ئى قېرى بۇ كەئبە سەڭگى خارەدۇر،
ئەھلى مۆئمىن كۆڭلى ئەرشى ئاللاھدۇر.
قىلما مۆئمىن كۆڭلىغە ھەرگىز خىلاپ،
قىلغىل ھەردائىم ئۇنى قىلغىل تاۋاپ.
قىلما مۆئمىن كۆڭلىنى ھەركىم تاۋاپ،
ھەق ئاڭا جەننەتنى بەرگەي بىسپاس.
كەئبەئى كۈل گەرچە قىلساڭمۇ خاراپ،
قىلما ھەرگىز كەئبە دىلنى سەن خاراپ.
مەي ئىچىپ مۇسەھەپنى كۆپدۈرسەڭ ئەگەر،
قىلما مۆئمىن كۆڭلىغە ھەرگىز زەرەر.
ئەھلى ئالەم شەھلەرى مەدرىسە مەسجىد قىلۇر،
دىل خاراپ ئەتمەككە دائىم جىد قىلۇر.
كىكى مۆئمىن دىلنى قىلسا يارا،
ئىككى ئالەم يەتكۈسى قاتتىق جازا.
بەندە بولساڭ ئەي قېرى بۇ پەندى تۇت،
بەندىلەرنىڭ كۆڭلىنى ھەم پىر تۇت.
بۇ يامان ئەندىشەدىن پەرھىز قىل،
دىلنى ئاغرىتماقنى قاتتىق ئىش بىل.
بولماغاي ئالەمدە مۇنداق ھىچ گۇنا،
قىلما مۆئمىن كۆڭلىنى ھەرگىز يارا.
ئى قېرى سەن ياخشىلىقنى پىشە قىل،
دىل بىلەن ئاللاھنى كۆپ ھەم ياد قىل.
ياخشىلىقتىن بۇ جاھان ئاباد بولۇر،
كىم يامانلىق ئەيلىسە ۋەيران بولۇر.
ياخشىلىق ئىككى جاھان سەرمايەدۇر،
خاسىيەتلەر كۆپ مۇنىڭدا باردۇر.
كەئبە دىلدۇر بۇزماغىل ھەر دىلنى
قىلماغىل ئازار دىل ھەر بەندەنى.
ھىچ قاتتىق بولماغاي مۇنداغ گۇنا،
قىلماغىل ۋەيران دىل ھەرگىز يانا.

× ×

ئېيتما سىرىڭنى خاتۇنغە ھىچ زامان،
 ئېيتسا سىرىنى كىشى تاپماس ئامان.
 دۇشمىنىڭ كىمدۇر سېنىڭ، خاتۇن كىشىڭ،
 غېمى بولماس بار يوقىغە يوقاشىڭ.
 ھەر زامان پىكىرى خىيال بوينى يۇغان،
 مۇندىن ئۆتمەس دۇشمىنى ئۇشۇ جاھان.
 تەربىيەت قىلساڭ كۆتەرمەسلەر ئانى،
 كۆپ ئەدەب بەرگىل ئۇنىڭ قالغاي جانى.
 پوستى بىرلە سۇڭاكى قالسۇن ئۇنىڭ،
 كىم سېنى يارىم دىسە يارىڭ سېنىڭ.
 يار ۋاپادار ياخشىراق كۆپ ياخشىراق،
 بىۋاپاكى ياخشىلاردىن ياخشىراق.
 بولماغىل پىرىپ ئۇنىڭكى سۆزىگە،
 ھەرزامان قادلار يىگىتلەر كۆزىگە.
 ساقلاغىل يارەب ياماننىڭ شەرىدىن،
 ياندۇرۇپ ھەر بەندەنى قىل نەھىدىن.
 ياخشى خاتۇن بولسا ئۆيدە ھۆردۇر،
 بول يامان خاتۇنكى بولسا گۆردۇر.
 ئى غېرىبا قىلماغىل ئەمدى شىكايىتىنى ئۇنىڭ،
 ئۆزىنى بىل ئۆزگىنى قوي قىلما مەلامەتنى ئۇنىڭ.

× ×

دۇنيا ئاخىر بولدىلەر قىلغىل نەزەر،
 بىھايا خاتۇن كىشىدىن قىل ھەزەر.
 بۇ جاھان باشتىن ئاياق جەۋرى - چاپا،
 ھىچ كىمگە قىلمىدى ھەرگىز ۋاپا.
 چەرخى دەۋران ئۆتكۈرىدۇر ياخشىلارنى ھەم يامان،
 قىلمادى ھەرگىز ۋاپانى ئادىمىغە بۇ جاھان.
 ئۆمىرىنى بىلگىل غەنىمەت بۇ ھاياتنىڭ بارىدا،
 كىم قالىدۇر دەپەر ئارا ھايات ئەگەرچە پاندا.
 ئۆزىنى تۇتقىل باھارىڭ گۈللەرنى باغ ئارا،
 گۈللەرنىڭ تۇندى بادى تەككۈسى جانىڭ ئارا.
 ئىشقى بازى ئەيلىگىل ياخشى بىلەن،

بولماغىل ناچىنىس بىلەن پورغەم بىلەن.
 ھەمد ئېيتاي ئاسىي قۇلمەن ئول خۇدايى پاكىغە،
 ئەقىل ئىمان بەردى بىزدەك بەندىسىدىن خاكىغە.
 تىلىنى بەردى، كۆزنى بەردى ئول ئۆزىنىڭ زاتىدىن،
 جان ئاتا قىلدى ھەمە زىجانغە ئول ئۆز زاتىدىن.
 تىل بىلە ئەيتىپ تۈگەنمەس زاتىنى ئول شاھىنىڭ،
 ئەقىل لال، تىل گۇڭك ئېرۇرلار زاتىدىن زەررە ئۇنىڭ.
 بىرنى قىلدى پادىشاھ ھەم بىرنى قىلدى پۇقەرە،
 بىرنى قىلدى ئۆلىما ھەم بىرنى قىلدى زاھىدا.
 بىرنى قىلدى كۆپ غېنى ھەم بىرنى قىلمىشدۇر گادا،
 بىرنى قىلدى ئاقىبەت بىر بىرىدىن ئەيلەيدۇر جۇدا.
 بىرنى قىلدى كەريانا ھەم بىرنى قىلدى ساغرىغۇ،
 بىرنى قىلمىشدۇر گاچا ھەم بىرنى قىلدى قارىغۇ.
 بىرنى قىلدى خوش لىقا قەددى بىلە ھۆسنى بېرىپ،
 بىرنى قىلدى سۈرەتى ناخۇش بىلە دۇنيا بېرىپ.
 بىرنى قىلدى پالەچ ئاقساق قىلىپ قۇلغا ياتاق،
 قىلدى بىرنى گۇڭك ئەيلەپ، بىرنى قىلمىشدۇر چولاق،
 بىرنى قىلدى سەۋدا ھەم بىرنى قىلدى جىنىنى،
 قىلدى بىرنى سۆزلىمەس تىل تاماقى ئەيلدى.

ھەممىسى بولغان خۇدانىڭ قۇدرەتى،
 بەندىلەرگە بۇ ئىشدۇر رەھىمىتى.
 شۇكرى قىلغىل ئى غېرىبى ئاسى قۇل،
 شۇكرى قىلماي تۇشماسۇن بوينوڭغا غول.
 ئىستەگىل دۇنيادا سەن ھەقدىن مۇراد،
 كەئىبەغە ئەزم ئەيلەگىل ھەقدىن ئۇيات.
 پەھىم قىلغىل ئالەم ئىچرە كاربار،
 ساڭا ئوخشاش نەچچەلەر ھەم خارۇ زار.
 دەم غەنىمەت شۇكرى قىل ئاللاھغە،
 بۇ نەپەسنى قىل ئۇنىڭكى زەكرىغە.
 ئى غېرىبى سۈرمە دەم ئول زاتىغە،
 ئەقىل يەتمەس زەررە ئى سپاتىغە.

× ×

پادىشاھ بۇ قۇلۇڭ لايىق ئەمەس،
 ھەمدىڭ ئېتۇرغە كۆڭۈل لايىق ئەمەس.

مۇنەززەھ سەن كەۋنۇ ماكان يوق،
 سېنى بىلمەس جاھاندا ئىنسى جان يوق.
 پادىشاھ بارچىغە سەندىن مەدەد،
 قۇدرىتىڭ بار ئىككى ئالەم بى ئەدەد.
 پادىشاھ قىلماغىل مۇھتاجى خەلق،
 سەندىن ئۆزگە يوق دۇرۇر غەمخار ھەق.
 قۇدرىتىڭدىن مەن قىلاي چەندان كەلام،
 ۋاقتى ئولسون قۇدرىتىڭدىن خاس ئام.
 ئەيلەيىن نەئىتى رەسۇلغە جان پىدا،
 ئەنئىيىلارغە مۇھەممەد رەھنەما.
 ئەنئىيىلار دۇر كەۋاكىپ ئول شەمسو قەمەر،
 ئەنئىيىلار بىر سەدەپ ئول بىر گۆھەر.
 چۈن ۋۇجۇدى رەھىمەتەن لىئىئالەمىن،
 سەجدەگاھ بولدى ئاڭا رۇي زىمىن.
 ئەنئىيىلار قەۋمى ئۆلدۈر بىر ئىمام،
 پەرقىنى مۇنداغ بىلىڭ ئى خاسۇ ئام.

تەڭرىنىڭ دىدارىغە ۋاسىل بولۇر.
 قوبىسا ھەركىم جەڭ ئۈچۈن دايمىم قەدەم،
 كەڭبەدىن ئارتۇق ئېرۇر باسقان قەدەم.
 بولسا تابىئەت ئول كىشى ھەيران قىلور،
 دىن ئۇيىنى لېكىن ئول ۋەيران قىلور.
 مەردىغە يوق مۇندىن ئۆزىگە مەنپەئەت،
 تەڭرى تەقدىرىچە بولغاي ئاقىبەت.
 قىلماسا ھەركىم بۇ جەڭ ئىخلاسىنى،
 جانىغە سالمىشۇر، تىغى ئالماسىنى.
 جەڭنى قىلغىل سەنكى ئۆلمەسدىن بۇرۇن،
 ئوشۇ ئۆيىدىن ئاندا كۆچمەسدىن بۇرۇن.
 ئى غېرىبى قىلمادىڭ جەڭ ئىختىيار،
 قېرىغان چاغىدا بولدۇڭ خارۇ-زار.
 شائىر نەزمىڭدە يوقتور خاسىيەت،
 نەزمە قىلساڭ گېردە قىلماس مەنپەئەت.
 ھەر سۆزى بولغان بىلەن مەقبۇل ئەمەس،
 ھەر سۆزۈڭ بولغان بىلە مەقبۇل ئەمەس.
 شائىرى گەر قىلسا مەخلۇقىدىن ئۇمىد،
 ھىچ شەك يوقتۇركى ئول چىركىن پەلىد.
 شائىرى گەر بولسا دايمىم مەدھى خان،
 بى گۇمان دەۋزەخىدىن ئول تاپقاي ئامان.
 شائىرى مەخلۇققا بولسا ھەمىد خان،
 بولماغاي ھەرگىز جەھەننەمدىن ئامان.
 مۇنتەزىر بول تەڭرىغە لەيلو-نەھار،
 باردۇ بۇ ئالەمدە چەندىن كارزار.
 ھىچ سۇد قىلماس ساڭا بۇ نەزمىلەر،
 قىل بۇ ئالەمدە ئاڭا كۆپ ھەمدىلەر.
 ئى قېرى سەن كەڭبەغە ئەزم ئەيلىگىل،
 كۇھۇ دەشت سەھرادا پەرياد ئەيلىگىل.

× ×

قىل بۇ پەرزنى ھەم نەپەس ئۆلمەس دەرىك،
 تۇت قۇلاغىڭدا ئەجەل يەتمەس دەرىك.
 تېزىرەك چىققىل بۇ ئاقسۇ شەھرىدىن،
 بىگۇمان بولغايىسەن بۇ غەمدىن ئىمىن.

چاھار يارلاردىن ھەم بىرى تاغ ئىچرە
 ھەمراھ بولدىلەر،
 ئول بىرى كۆپر ئەھلىغە تىغ ئوردىلەر.
 تۇنۇ-كۈن ھەمراھ ئو ئوسمانىر ئەلى،
 تاپتى شۆھرەت ئالەم ئىچرە ئول ۋەلى.
 دەمبە دەم يۈزىمىڭ دۇرۇد ئەرۋاھىغە،
 ئول رەسۇلغە ئالغە ئەسھابىغە.
 ئىستەگىل بولماقنى ياد ئاللاھ بىلەن،
 قىلغانىڭ ھەر ئىشنى بىسىمىلاھ بىلەن.
 كىمكى بىسىمىلاھنى كۆپ ئادەت ئېتەر،
 ئاقىبەت ھەق ئول كىشى ئازات ئېتەر.
 قىلما ئىسيان ئىشىغە بىسىمىلاھنى ياد،
 كىمكى قىلسا بولماغاي مەھشەردە شاد.
 ئى غېرىب قىل ئىپتىدا يادى خۇدا،
 ئەۋۋەل ئىپتىقىل بىسىمىلاھ بىرلە ئادا.
 ئى بۇرادەر ئىستەگىل ھەقدىن مۇراد،
 قىلغاسەن ئۆمرۈڭدە دايمىم جەڭنى ياد.
 قىلماساڭ جەڭ قۇللۇغۇڭ سابىت ئەمەس،
 قىلماساڭ جەڭ زاھىدۇ ئابىد ئەمەس.
 قىلسا جانىن جەڭ ئۈچۈن ھەركىم نىسار،
 ئول كىشى بولغاي مەلەككىدىن ئىختىيار.
 جەڭ ئىبادەتتىن بۇ ئارتۇغراقدۇر،
 بارچە قۇللۇقتىن بۇ ئىش بەھراقدۇر.
 بولسا بۇ ئالەمدە جەڭ قىلغان كىشى،
 ھىچ شەك يوقتۇركى بۇ مەردان كىشى.
 قىلسا جەڭ ھەركىم بولۇر مەردانە پاك،
 بولسە گەر ھەركىم شەھىد ئەرۋاھى پاك.
 قىلسا ھەركىم جەڭ ئۈچۈن جانىن پىدا
 ھۆرلار سەپ-سەپ تۇرار ئەتراپىدا.
 گەر كىشى جەڭ قىلماسا مەردۇدى ھەق،
 ھەر كىشى جەڭ قىلسا ئول مەقبۇلى ھەق
 گەر كىشى جەڭ قىلغىلى نىيەت ئېتەر،
 رۇھى ئانىڭ ئەرشىغە پەرۋاز ئېتەر.
 گەر كىشى جەڭ قىلسالار تەرسا بىلەن.
 بولغۇسىدۇر ئول كىشى خىزرى بىلەن.
 كىم شەھىد بولماققە ئول داخىل بولۇر.

ھەممەتى ئالنى تاپقۇڭ ھەممەسەن.
 باغلا ھەممەت بەلگە ھەممەتدىن كەمەر.
 جەمئىيەت بىر يۈكدۈر تەنھا قىل سەپەر.
 خانىمان تەرك ئەيلەگىل بولغىل ئامان،
 كىمكى تەنھا بولسا يول يۈرگەي راۋان.
 يولغا كىر تەنھا بولۇپ ئى غېرىبا،
 بولغاي ئول سائەتتە پەيدا رەھنەما.
 جەمئىيەت تەرك ئەيلە تەنھا يولغا كىر،
 ئاڭلاغىل بۇ سۆزلەرنىڭ چەشىمى بەسىر.
 يا خاتۇن پەرزەند بۇ يولدا بولمىغايكىم
 جەمئىيەت،
 ئىككى ئالەم قىلماغايلا ئول كىشىگە مەن -
 پەئەت.

× ×

قىل تەۋەككىل يولغا كىر تەنھا بولۇپ،
 بارچە خەس خاشاكلاردىن كەم بولۇپ.
 ئەمدى ئېپىت شېئىرىنىڭنى ھەردەم قورقۇبان.
 ھەمدو نەئىت ئەلقابى رەسولنى ئېپىتىبان.
 ئاڭلاغىل بۇ سۆزنى ئى بابائى بەرپ،
 قىلماغىل ئۆمرۈڭنى بۇ دۇنياغا سەرپ.
 ئۆمرۈڭ ئۆتكەي تېز تۇند گويكى بەرق،
 بولماغايسەن بىخەبەر غەپلەتدە غەرق.

× ×

ھەر كىشى ھەرنە دىسە قىلسۇن ئەلەم،
 قىلسا قىلسۇن بۇ خاتۇنلارغە پەرۋايىڭ نە غەم.
 ئاپتاپ ھەر سۈبھىدە قىلغاي تولۇد،
 قىلغاي ئول ۋەقت تەۋبەغە ھەركىم رۇجۇد.
 ئاپتاپ تۇش ۋاقتىدا تاپقاي كامال،
 ئەندىكى بولغاي ئول ئاندىن زاۋال.
 ئۆمەر گۇيا بەرقىدەك چالاك ئۆتەر،
 كىمكى ئاندىن بىخەبەر ناپاك ئۆتەر.

قەتئى قىل دۇنيادىن كۆڭلۈڭنى تامام،
 يادى ھەي باقىغە سەن بولغىل غۇلام.
 قىلماغىل ھەر قىسمى نەزمە زىكرى ئاللاھ -
 دىن بۆلەك،
 مەغزى يوق سۆزلەرنى قىلما سەمەرى يوق،
 ئاغى تەرك.
 فەخىر قىلما بۇ سۆزۈڭنىڭ نەزمىغە،
 تىغ ئۇرارسەن گۇنىيا ئۆز جىسىمىغە.
 ئەيتقىل بۇ پەندىنى ئۆزۈڭگە سەن،
 تۇرماغىل ئۇشبو ئەجەمدە شادىسەن.
 ئەسپ يوق بولسا ئۇ يولغا مەركەب ئال،
 بولماسا سەن بۇ كۆڭلۈنى غەمگە سال.
 بەلكى ھەر دىشۋارىنىڭ ئاسانى بار،
 ھەم يەنە ھەر سۈبھىنىڭ بىر شامى بار.
 شامىنى غەم بىرلە ئۆتكەرسەڭ داۋام،
 سۈبھى سادىق بەلگۈرۈر ئاندىن تامام.
 ھىچ ئاسايىش مۇشەققەتسىز ئەمەس،
 ھىچ دۇرى ئېسىل مېھنەتسىز ئەمەس.
 ھىچ ئادەم غېشىمى يوق غەمىسىز ئەمەس،
 ھىچ بەرگى كىم تىكەندىن خالى ئەمەس.
 ھەم مۇساپىر بولماغان بۇ جاھان ئادەم
 ئەمەس،
 شادلىق يۈرگەن ۋەتەندە ئول مۇسۇلماندىن
 ئەمەس.

× ×

گەر كىشى ۋەيراندە پەرياد ئېتەر،
 ھەق جەھەننەمدىن ئۇنى ئازاد ئېتەر.
 ھەم مۇساپىرسەن غېرىپ بول بۇ جاھان،
 ئەھلى ئالەم خەلقىدىن بولغىل ئامان.
 خەلق ئارا قىلغان ئىبادەت ھەرزامان،
 ئول رىيادىن ياخشىراق كۆپ ئۇخلىغان.
 ئى غېرىپ كەئبە سىرى قويغىل قەدەم،
 ھەممەت ئەيلەپ يولغا كىرگىل دەمبەدەم.
 ئىستەگىل ھەممەت بىلە كەئبە يولىن،

قارىدىڭ ئۇشۇبۇ نەسەت ئاڭلاغىل،
 كۆپ ياشاندىڭ كۆپ ئىبادەت ئەيلەگىل.
 ئۆتتى ئۆمۈرۈڭ ناگاھ ئاتمىشتىن نېرى،
 تېز بولغىل ئى قېرى ماۋۇ مەنلىكىدىن نېرى.
 ھەر كىشىنىڭ ئۆمرى ئەگەر ئاتمىش ئېرۇر،
 لەززەتى ئۆمرىدىن ئول قالمىش تۇرۇر.

ئى غېرىبا يەتتى سالىڭ ئاتمىش بەش ياشىغە،
 كۆپ چىقارغىل ئاھۇ ھەسرەت بىرلە ئولكىم ياشىغە.
 سەندە تائەت بولماسا ھەر سۈبھى ئارا تالمىش قىل،
 ۋەسلىغە يەتمەك ئۈچۈن كۆپ نالەئى پەرياد قىل.
 قوي قەدەم مەككە سەرىغە تۇرما بۇ دەشتى ئارا،
 مەقسەدى ئەقساغا يەتسەي قىلماغىل يۈرەك يارا.
 ئۆمۈرىغە بەرمەس ئەجەلنىڭ ئول زاماندا پۇرسىتى،
 قىلماغىل ئۆزگە خىيال يەتتى ئەجەلنىڭ نەۋبەتى.
 ئى غېرىبى قېرىدىڭكىم قېرىلىقنىڭ ئىشىنى قىل،
 ئاجىزۇ بىچارەلىقنى دەرگەھىغا پىشە قىل.

× ×

جەڭ ئىشىدىن قىلدىكىم بۇ نەزمىنى.
 ئۈمىد ئەيلەپ دۇئادىن شېئىر قىلدىم،
 مۇسۇلمانلار دۇئاسىن ئارزۇ قىلدىم.
 كىشى قىلسا دۇئا گەر شېئىرنى ئوقۇپ،
 ئۈمىد ئولدۇر ئونىڭدىندۇر غەپپارەز - زۇنۇپ.
 كىشى رەھىم ئەيلىسە قىلسۇن دۇئايى،
 ئاڭا قىلغاي خۇدا جەننەت ئاتايسى.
 ئوقۇپ پاتىھە بىرلە ئىخلاسىنى ھەردەم،
 ئاتا قىلغاي ئاڭا ئىماننى ھەمدەم.
 سوۋابىنى كى بەخشىش قىلسا بىزگە،
 خۇدا رەھىمەت قىلۇرلار سىزگە، بىزگە.
 دورۇد ئوقۇڭ رەسۇلۇم باساپاغە،
 ئۇلار ئەۋلادلەرنى ئەسسىابلارنى ئەزۋاجلارىغە.
 تۇنۇكۇن كاپىر بىلە قىلغىل ئۇرۇش.
 راست قىل ئەسسىاب جەڭ ئاندىن تۇرۇش.
 جەڭنى تەرك ئەتسە كىشى ئادەم ئەمەس،
 جەڭنى قىلماي قالغانى ئىنسان ئەمەس.
 ئۇشۇبۇ جەڭگە قىلغىل ئەۋۋەل ئۆزىنى پاك.
 پاك بولسا دۇشمىنى بولغاي ھالاك.
 خى سەبىلىلاھ غازات قىلغىل جاھان،

زەمانى پىكىر قىل سەن قېرى ئادەم،
 ۋاپا قىلماس ساڭا ھەرگىز بۇ ئالەم.
 دەرەخت ياپراغىدىن كۆپرەك گۇناھىڭ.
 ھەمە ئەزالىرىڭ بولغاي گۇۋاھىڭ.
 قېنى سەندە دىيانەت ئۇشۇبۇ ئالەم،
 سېنىڭدەك ئاسى بولماس ھىچ ئادەم.
 بارۇر يېرىڭنى قىلماي پىكىر ئاندىن،
 ھايا ۋە شەرەم تۇتماي ئاخىرەتتىن.
 نادامەتتىن بۇلەك يوقتۇر پۇشايمان،
 يىگىتلىك كەتتى ئىلكىڭدىن قېرىغان.
 پۇشايمان سۇد قىلماس ئەمدى ئاخىر،
 خۇدانى يادى قىلغىل ئۆزى ھازىر.
 ئەمدى بىغلا ئى غېرىپ شامۇ سەھەر،
 قايسى بىر غەمدىن قىلاي بۇ نەزمىلەر.

× ×

ھەر دۇئا قىلسا غېرىپ بىچارىغە،
 پاتىھە بىرلە ئول ۋىردەۋۇ ئىخلاسىغە.
 يەتكۈرۈپ دىللارىغە ئۇشۇبۇ سۆزلەرنى،

ئىككى ئالەمدە بولۇرسەن خوپ ئامان.
زاھىرۇ باتىن نىيەتنى ياخشى تۈز،
بۇ جاھان سوداسىدىن كۆڭلۈڭنى ئۈز.

× ×

ھەمد بىھەد لايىق ئى تەڭرىم ساڭا،
گەرچە بول ھەمد لايىق ئەمەس مەندىن ساڭا.
لەززەتى زىكرىڭنى شەككەر ئەيلىدىڭ،
مۇستاپانى بىزگە رەھبەر ئەيلىدىڭ.
بارچەلەرنىڭ دىن ئۆيىن ئاباد قىل،

مۇستاپانىڭ ھەققىدىن ئازاد قىل.
مۇستاپاسىز ھىچكىم مەقبۇل ئەمەس،
ھەر ئىباداتى ئۇنىڭ مەقبۇل ئەمەس.
ئەننىيا ۋە ئەۋلىيا ئاشىق ئاڭا،

جان كۆڭلى بىرلە ئول سادىق ئاڭا
ھەمد ئىلە شۇكر ئەيلىسەم ھەر سۈبھى شام،
يۈز قىيامەت ئۆتسىمۇ بولماس تامام.
پەتھى قىل بۇ يولنى ئى پەتتاهى باب،
ئۆتتى ئۆمرۈم پىسقى ئىسيان بىرلە خۇاب،
يوق ساڭا تۆھپەم مۇھەممەددىن بۆلەك،
مەن كىيۇ ھەمدىڭنى لايىق راغ دىسەك.

بىل مۇھەممەد ئاپتاپ ئەنجۇملار ئەرمىش ئەننىيالار بارچە ھەم،
زاھىر ئولغاچ نۇرلارى خەلقى ئىچرە يارۇدى زەلەم.
ئاپتاپى ئەھمىدى قىلدى بۇ ئالەمگە تۇلۇدۇ،
ھەممىگە تۈشكەچ شوتانى دىنلارى ئاباد ھەم.
گۈلدەك ئول ئەھمەد نازاكەتدە شەرەپدە تۇلۇن ئاي،
دەريادەك ئەردى كېرەمدە ھىممىتى ئالەمچە ھەم.
ھەممە پەيغەمبەردىن ئەلا خەلق ئىلە خىلىقەتدەكسىم،
بولمىدى ھىچكىم يېقىن ئىلمى كەرەمدە ھىچ دەم.
ئاچىز ئولدى ئەھلى ئالەم زاتىنى پەھىم ئەتكىلى،
خۇاھ يېقىندۇر خۇاھ يىراق پەھىم ئەتمەكسىغە سۈرسە دەم.
مۇستەپانىڭ قەدرى پەزىلىنىڭ ئەدەدە سانى يوق،
تىل بىلە ئېيتىپ تۈگەنمەس ۋەسپى ھىچ بولماس ئەدەم.
مىڭ دۇرۇدۇ مىڭ سالام شاھى نەبىنىڭ زاتىغە،
ئالى ئەزۋاجىغا بولسۇن جۈملە ئەسپابى كەرەم.
ۋەسپىغە لايىق ئەمەس مەن كۆپدۇر ئىسيانم تۇلا،
نە نامازۇ روزە جۇز پەرز قىلماي نەپلى ھەم.

ئەلقابى چاھارىيار

چارىيار ئەردى مۇھەممەدگە ھەمىشە دوست يار؛
ئول ئابابەكرى، ئۆمەر ئوسمان، ئەلىدۇر تورتى ھەم.
ھەر قايدان دۈشمەنلارى كەلسە قىلىپ جەڭنى بۇلار،
ئۆلتۈرۈپ كاپىرلىنى دىننى ئاباد قىلدى ھەم.
ھىچ شەك يوق مەككىنىڭ سەھراسىدا جەڭ قىلغانى،

تىل بىلە ئېتىپ تۈگەنمەس ھەممە زىچان بولسا ھەم.
ئاسى قۇل غېرىپ مۇساپىر قورقوبان نەزم ئەيلىدى،
ئاڭلا مەھشەر كۈنلىرى يۈزى قارادىن قورقۇب ھەم.

x

x

سەن ئەگەر رەھىم ئېتىمساڭ ئى زاتى پاك،
مەن نىچۈك خۇشنىد ئېتاي بىر مۇشتى خاك.
سال قۇلاق جانىمغا قالەللاھ سەرى،
بەر ھىدايەت ئەمدى ئىللەللاھ سەرى.
ئى خۇدا ياسورماغىل مەندىن ئەمەل،
ئوتتى ئۆمرۈم پىسىق بىرلە بى ئەمەل.
يوقتۇرۇر قۇللارغا شاھنىڭ ھاجىتى،
شاھىغا بار بارچە قۇللار ھاجىتى.
گەرچە ھەددە ئېتىققا مەن لايىق ئەمەس،
شاھى كۆڭلۈم سۈبھىدەك سادىق ئەمەس.

پادىشاھ بولغان بىلە پادىشاھ ئەمەس،
جەڭنى قىلسا ھەر كىشى غازى ئەمەس.
پادىشاغا جەڭ ئارا ھىممەت كېرەك،
ھىممەت ئۈستۈن ئىززەتو ھىممەت كېرەك.
قىلسا ھەركىم جەڭگە ئول جانىن نىسار،
كۆرگەي ئول سائەت ئارا دىدار يار.
جان پىدا قىلماي مۇراد ھاسىل ئەمەس،
تەڭرىنىڭ دىدارىغە ۋاسىل ئەمەس.
فى سەبىلىللاھ غازات شەھ ئەيلىسە،
قىرىق يىل تائەتدىن ئەبۈل شاھلار جەڭ
ئەيلىسە.

بۇ غېرىبى قېرىبانىكىم جەڭگە ھاجەت بولمادى،
بارغىلى قۇۋۋەت تاپالماي ھەسرەت ئەيلىپ يىغلادى.
مەغزى يوق سۆزلەرنى سۆزلەپ بى مىزە،
كۆڭلىنى خۇش ئەيلىدى جانىن كۈزە.
ھەر ئىشكى دەردى يوق بى مەنپەئەت،
ھەر تائامنىڭ تۈزى يوقدۇر بىقۇۋەت.
تۇت قۇلاغىڭدا غېرىپ خامى گەران،
نىم شەب ۋاقتىدا قىل ئاھو پىغان.
ئى غېرىپ خەلق ئىچرە تەنھالىق تىلە،
غەيرەتو ھىممەتدە يەكتالىق تىلە.
بول يامان دۈشمەنلەدىن قىلغىل ھەزەر،
تۇرماغىل ئەجەم ئاراسى قىل گۈزەر.
ئېتامەن ئەمدى بېدولەت ھىممىتى ئالنى ھەم،
قايدا دۈشمەن بولسا ئاندا ئاتلىنىپ قويدى قەدەم.
قىلدى ئەرسە كاشىغەرنى پايىتەخت ئالى مۇقام،
تامقامى دىننى تاپقاچ بولماي ئاگاھ ئام ھەم.
پەتھە قىلدى ئالتە شەھەرنى ھىچكىم ئەمەس شىرىك،

كۆپ ئۇلۇغلۇق ئانچە بەرمىش دور خۇداۋەندىدەم.
 سىرى پىنھاننى يوشۇردى ھەق بىرىپ قۇۋۋەت ئاگا،
 ئانچە قۇۋۋەت بەردىكىم ھىچكىمگە بەرمەي مۇنى ھەم.
 كەلدەلەر تۇرغانلار شەھرى كۇچارنىڭ كەنتىگە،
 پۇللارنى تاراج قىلىپ بۇلاڭچىلىقلار قىلدى ھەم.
 قانچە ئادەملەرنى ئۆلكىم خۇن ناھەق قىلدىلار،
 نا مۇسۇلمانلىقلار مۇندىن مەلۇم بولدى ھەم.
 بىلىمەدى تۇڭگانلەر ئۇشبۇ كۈننى ياد ئىتىپ،
 كۆپ پۇشايما نۇ نادامەت قىلدى سود قىلماي بۇ دەم.
 كۆردىلەر تۇرلۇك جازانى ئول ئۇرۇمچى تاغدا،
 نەچچىنى ئەسىر قىلىپ بوينغا غوللار سالدى ھەم.
 ئۆلكى دۈشمەنلەر قانىغە داغ مۇشتاق بولدىلەر،
 نۇر ھەق تابان ئېيتىپ رۇشەن راك ئۆلدى دەمبەدەم.
 سەيىر قىلدى كاشغەردىن ئول تەرەپ تۇرپان سەرى،
 راست قىلدى خى سەبىللاھغا زاتنى خەيىر ھەم.
 يەتتى ئەرسە ھەر شەھەرلەردىن ئۆتۈپ ئۇرۇمچىگە،
 روبىرو بولدى بۇ دۈشمەن نا مۇسۇلمانلارغا ھەم.
 گۇنىيا ئات ئۈستىدە تاغدەك ئۇلارغا كۆرۈنۈپ،
 شىردىن قۇرۇققان مەسەللىك قۇرقاتىپ ئالدى ئۇ دەم.
 كۆپ نەسبەت ئانچە قىلدى بىلىمەدى تۇڭگانلەر،
 چۈن نەدا قىلدى بەلەند ھىممەت بىلە جەڭگە ئۇ دەم.
 بولمادى دۈشمەنگە پۇرسەت پىشرو بولماي ئاگا،
 تاپمادى ھىچ ياخشىلىق تاپتى پۇشايما نۇ ھەم.
 ھەممە پانسەد يۈز بېشى خىزمەت ئۇچۇن بەل باغلادى،
 يەتتى ئەرسە خىزمەتتە لەشكەرنىڭ قانچە ھەم.
 جەڭ كۈنىدە نەيزە ئۇچىدا قىلدى دۈشمەنلەر تىنىن،
 تاكى قاسساپلار كانارا گۆشنى ئاسقان دەك بۇ دەم.
 بول كۈنىدە سابىتۇ مەھكەم ئىدىلار ئاتالىق،
 يەرگە تاشلار ئەردى دۈشمەنلەر تىنىن گۆيدەك ئۇ دەم.
 گۇنىيا جەڭ ئىچرە خۇارۇ زەللىل دۈشمەنلەرى،
 گۇنىيا دۈشمەن باشىغە ئانچە تۇشتى قانچە غەم.
 قاچتىلار تۇڭگانلەر جەڭ كۈنلەردە باش ئېلىپ،
 ئۆلتۈرۈپ دەريا مەسەللىك قانى ئاقتى سەيىل ھەم.
 كۆرمىدى جەڭ ئىشىدا نۇسرەتدىن ئۆزگە تىرەلىك،
 كۆردى ئول دۈشمەنلەرى خۇارۇ شىكەستىنى قانچە ھەم.
 ۋەئەدە قىلسا ۋەئەدەسىدە تۇرمايىن تۇڭگانلەر،

سەبرى بىرلە ئالدى ئەرسە نۇسرەتى يول تاپتى ھەم.
 ۋەئىدە قىلدى ئاخىر ئول تۇڭگانلىرى ئەرز ئەيلىدى،
 ئەرزىگە يەتكەچ قويۇپ كەلدى ئۈرۈمچى شەھرى ھەم.
 تۆبە قىلدى ئىلگىرى قىلغان ھەممە كىردارىغە،
 قىلمادى ھەرگىز غەزەپنى نامۇسۇلمانلارغا ھەم.
 ھەرتەرەپ دۈشمەنلىدىن قەست ئەيىلەبان قىلسا چىدەل،
 ئەجىزىگە ئىقرار بولۇپ دۈشمەنلىگىنى قىلدى كەم.
 ھەق نەگەھدار بولسا ئەرسە لەشكىرى بولدى ئامان،
 بولسۇن ھاجەتنى كىمگە نە ھىسارۇ قەلئە ھەم.
 پۇقرالارنى خالاس قىلدى بۇ دۈشمەن ئىلكىدىن،
 قالماي مۇئىن ئاراسىدا يانا بىر زەررە غەم.
 مەھكۇم ئولغاچ ھىممىتى جەڭ ئىشىنى تەرك ئەيىلاماي،
 سەرپ قىلدى لەشكىرىگە قانچە تىللاۋۇ دەرمەم.
 يارئولدى نۇسرەتغە ھەزەرەتى ئەسھاب كەھپ،
 پەتھى بولدى ئول ئۈرۈمچى بىرلە تۇرپان شەھرى ھەم.
 يەتكۈرۈپ نۇسرەت شىمالى جەڭلەرنىڭ سەئىدىن،
 غۇنچە ئىچرە كۈلبە بار ئولغاي كەبى سابىت قەدەم.
 ھەرتەرەپلەر قىلسا جەڭنى بولماغايلار ئائۇمىد،
 بول قۇرۇق يانماي تاپارلار ئانچە نۇسرەتلەرنى ھەم.
 كىم ئەقەدە بىرلە خىزمەت قىلسىلەر ھەركىم ئاڭا،
 چۈن شەپىئ قىلغاي قىيامەتدە رەسۇلى باكەرەم.
 ياندى ئەرسە ھەر شەھەردىن پۇقرا ھالنى سوراپ،
 باد يەڭلىغ سەيىر قىلغاندەك قىلىپ سەھەردە ھەم.
 باردى ئەرسە كاشىغەرغە يېڭى شەھەر تۇتتى مۇقام،
 كىم يىتىبدۇر بۇ مۇقامغا بۇ ۋىلايەتلەردە ھەم.
 ھەق ئۇنى ئىلغاپ قىلىبدۇر پۇقراغا پادىشاھ،
 بىۋەلاردىن پۇقرادا قالماي ئەندۇھۇ غەم.
 ھەق تائالا ئاڭا بەردى بۇ ۋىلايەت شەھرىنى،
 كۆپرى كاپىرلارنى دەئۋەت قىلغالى ئىمانغا ھەم.
 ياخشىلىقىدىن دوست قىلدى ھەر تەرەپ ئەغيارىنى،
 ھەق ئاتاسىدۇر ئاڭا بەردى بۇ خىسلەتلەرنى ھەم.
 يانمىغاي دۈشمەنلەردىن كاتتا مىڭ پىل بولسىلەر،
 رەھىمىتى باراندىن نابۇد قىلغاي پىلنى ھەم.
 دەرگاھىدا دۈشمىنى كاپىر بىلە جەڭ قىلسىلەر،
 ھىچ تائەت مۇندىن ئۆتمەسپ غازىغە قىلغاي كىرەم.

× ×

جەڭگە بەل باغلاپ تۇرۇپسەن ھىممىتىڭ تاغدەك بەلەند،
 بىخ بۇنيادىن كېسىپ دۇنيادىن يوق قىلغانىن ئەدەم.
 نەپىسى يەتكۈرگەي ئېتىڭ قىلغاي قىيامەتدە شەپىئە،
 مۇستاپانىڭ نامىغە قالغاي بۇ دۇنيا ئىچى ھەم.
 ھەرنە قىلساڭ ئىلتىماس ئىككى جاھاننىڭ كارىدىن،
 تاپقاي ئەرسە ئىلتىماسىڭنى ساڭا يەتمەي ئەلەم.
 ھەممە پانسەد يۈز بېشى ھەقدىن تېپىپ ھىممەت يولىن،
 يانماغاي شىرى غەراندەك غازىلىق بولغاي بېھەم.
 ھىچ شەك يوقتۇر غازات قىلغان ساۋابى ئىنتىھا،
 ھەر نىچە قىلسا تۈگەنمەس قىلسە خەت يۈزىڭ قەلەم.
 ئول پەرەڭ كاپىرلىرى كەلدى ساڭا تابىئە بولۇپ،
 خىزمىتىدە جان دىل بىرلە بولۇپ پايدا ھەم.
 چەڭ ياراغى كەلتۈرۈپ بەردى ساڭا قانچە خېچىر،
 بول ئىناياتى ئىلاھىدۇر ساڭا بۇ ئىشلار ھەم.
 بۇ ئىناياتى ئىلاھىدىن ئاڭا بۇ ئىشلارى،
 كۆرمىگەندۇر بۇ پەرەڭنى بۇ ۋىلايەتلەردە ھەم.
 ھەق تائالا دەرگاھىدا جەڭ ئىبادەتدۇر ئۇلۇغ،
 دىن تالاشىپ جەڭنى قىلماق ئامۇ خاسىغە پەرز ھەم.
 ئىككى ئوغۇلدىن كاتتاسىنى كاشىغەر شەھرى قويۇپ،
 بىرسىنى لەشكەر بىلە ئاقسۇدا تەييار قىلدى ھەم.
 كېچە - كۈندۈز جەڭ ئىشىغە بەلنى مەھكەم باغلابان،
 ھەر كۈنى تا سۈيىدىن ئۈرگەتتى مەشىنى شامغە ھەم.
 سۈيىدەم جۈنبۇشىغە كەلدى مەشلەرنىڭ نەغمەدىن،
 شادىلىقتىن مەن يىتىم رەقىسى سامانى قىلدىم ھەم.
 ئەيىۋەنناس ياخشىلىقنى قىلدىلەر كۆپ سانى يوق،
 تىل بىلە ئېيتىپ تۈگەنمەس ۋەسىپى ھىچ بولماس ئەدەم.
 قىلغان ئىشلار كۆپ ئاجايىپدۇر ساناپ بولماس ئۇنى،
 ھەر نىچە سۈسە قەلەم قىلغان ئىشىغە يوقتۇ دەم.
 ھىچ شەك يوقتۇر بېدۆلەت دىننى ئاباد ئەيلەگەي،
 شەرىئى مەھكەم تۇتۇپ قازى رەئىسلار قويدى ھەم.
 مۇستاپانىڭ شەرىئىغە جانۇ دىلنى باغلابان،
 ھىچ ئەرز شەرىئىغە چۈشمەي سۈرمىدى دەۋانى ھەم.
 سوراتىپ شەرىئى بىلەن بول ئامۇ خاسلار ئەرزىنى،

مېھرىبانلىقلار بىلە ئازار دىللىق قىلماي ھەم.
 شەرئىنى جارى قىلىپ قازى كالانلار ھەر شەھەر.
 مۇستاپانىڭ روھى پاكى رازى بولسۇن ئاندىن ھەم.
 ھەر شەھەردە قويدى ئىلغاپ داد خۇاھىدىن بەگلانى،
 خىزمىتىگە يەتكۈرۈپ تىللا كۆمۈشلاردىن دەرەم.
 ھەر شەھەرلارنىڭ مۇزاپاتى ئېزىزلار قالمايىن،
 ھەر بىرىنىڭ رەۋزەسىن خىش بىرلە تەھىر قىلدى ھەم.
 ھەر شەھەر مەدرىسە، مەسجىد بىنالار قىلدۇرۇپ،
 تا قىيامەت ئاتى قالغاي رۇزى مەھشەر كۈنغە ھەم.
 بۇ ئاتى رۇزى قىيامەتكە ئۇنىڭدىن ئۆچمەگەي،
 ئىككى ئالەمدە رەسۇلىللاھ شاپائەت ئەيلەگەيلەر باكەرەم.
 يا ئىلاھى ئول ھەببىڭ ھۆرمىتى قىلما ئىتاب بۇ شاھغە،
 رەھىم ئېتىپ قىلغىل دۇئاسى مۇستەجاب ۋەقتىدە ھەم.
 پەزلى ئەپۇڭ ياد ئېتەردە سەن ئىجابەت ئەيلاگىل،
 ئەپۇ ئىتىپ يازوقلارنى بىھىسابى باكەرەم.
 يەتمەگەي دۈشمەنلىرىدىن ھەرتەرەپ كۆپ بولسەلەر،
 چۈن مەدەد قىلغىل ئەلىيۇلمۇر تازا رۇھىنى ھەم.
 يا ئىلاھى قىلماغاي سەن ھىچ ئۈمىدىنى خاتا،
 ھەم ھىساپىنى يەڭگىل ئەيلەپ ئاڭا قىلغىل كەرەم.
 كۆڭلىدە ھەر مەخسدى بولسا راۋا قىلغىل ئۇنى،
 ئىككى ئالەم ۋەھشەتىدىن تارتىماسۇن بىر زەررە غەم.

× ×

ئەرز ئول ئەردىكىم يو قەسىرى ئالى،
 بۇ ھەرگىز بولماغاي يارەب زاۋالى.
 بىنا ئىدۈركى شاھ بۇنياد قىلمىش،
 زامانە قەسىرىدىن ئاباد قىلمىش.

ئىمارەت سەئىدەكىم بولسا زەر پاش،
 بىنا ئانىڭ ئېتى بىرلە بولۇر پاش.
 بىناغا گەرچە ھەركىم بولسا ئاتى،
 ئاتارلەر ئاتى ئىسمى بىرلە ئانى.

× ×

جەڭ ئىشىنى نەزمە قىلدىم شاھنىڭ قىلغان ئىشىن،
 كۆپ مەلامەت قىلماڭىزلار ئاسىنى بولساممۇ ھەم.
 ھەق تائالا يەتكۈرۈبدۇر ئاسى قۇلنىڭ دىلىغە،
 ئېتىماغىغە چارە بولماي بىلمەي ئېتىتم نەزمە ھەم.
 ئېتىمادىم بۇ نەزمىلەرنى مالى دۇنيا ئىستابان،

ھىرىس دۇنيا ئىككى ئالەم تاپماغاي مەقسەدىنى ھەم،
 نەپسى ئۈچۈن سودا قىلىپ ئۆزگە زىيانكار ئەيلەدىم،
 قالماغاي مەن دىننى دۇنياغە ساتىپ غەمگە بۇ دەم،
 ئۆتكۈرۈپ ئۆمرۈم باھارى ئانچە گۇمراھلىق بىلە،
 تاپمادىم ھىچ نەرسىنى تاپتىم پۇشايمنۇ نە دەم،
 نەزىمىلەرنى كۆرگەن ئادەملەر مەلامەت قىلماسۇن،
 ھەم مەلامەت قىلسا قىلسۇن نىمە پەرۋايم نە غەم،
 ئى بۇرادەر ئوقىڭىزلا مەقسىدىم ئۆلدۈر مېنىڭ،
 تەۋپىق ئەيلەپ مەن يىتىمغە ھەم دۇئالەر قىلسا ھەم،
 شايدە ئول قىلغان دۇئا بولسا ئىجابەت نى ئەجەپ،
 نائۇمىد شەيتان ئېرۇر، مەن ئاسىنى بولساممۇ ھەم،
 تەلىيم ئۆلدۈر مېنىڭكى ئەزم ئېتاي دەپ مەككەگە،
 بۇ قارا يۈزۈمنى سۈرسەم كەئبەئى ساپاغە ھەم،
 ئاندا بارىپ ئول مەدىنە سارىغە ئەزم ئەيلەسەم،
 رەۋزەئى ھەزرەتقە يەتسەم جاننى قۇربان قىلسام ھەم،
 كېچە - كۈندۈز قايغۇدىن كۆڭلۈم ئىچىدە قايغۇ ھەم،
 جانىمە يەتمىش بۇ قايغۇدىن ئۆلۈمدىن قاتتىق ھەم،
 قايغۇدىن مەنىكم ئۆلۈك ياكى تىرىك ئىشقى ئوتىدا،
 مەنىكى ھالىم يىغلىسام ئەل ھالىمە كۈلگۈسى ھەم،
 يا تۈشۈمگە كىرمايمىن كىم ئۇيقۇ ھەرگىز كەلمايمىن،
 كۆزدىن ئانداقكىم ئۇچار كۆرمەككە ئانى ئۇيقۇ ھەم،
 تەلمۈرۈپ يول ئەزم ئېتاي دەپ بۇ كۆڭۈل ھەريان ئۇچار،
 دەشتى سەھرانى كېزىپ ھەرگىز يېتەلمەس كۆڭلۈم ھەم،
 نە ئىلاجدۇر ئى كۆڭۈل قىلساڭ تەپەككۈر يولغە ئەزم،
 مەقسىدى ئەقساغە يەتسەڭ مەككەئى سارىغە ھەم،
 ماڭا ئالەم زۈلمىدۇر كۆڭلۈمگە بەلكىم جانغە نش،
 نە قىلالغاي مەن ئاڭا كىم زۇلم ئېتار جانىمغە ھەم،
 كۆر غېمىمنى ئەھلى دەۋران ئەشكىنىڭ كى سەيلىنى،
 قەترەسى بەھر ئولدى ئەمدى ئۆرۈلۈپدۇر قانغا ھەم،
 گاهى كۆڭلۈم ئۇچۇبان ئىزدەر رەسۇل تۇپراغىنى،
 بۇ كۆڭۈلكىم يەتىمىدى مەقسەد سەرى كەئبەغە ھەم،
 ھۈسنىغە ھەيرانىمەن كۆرمەككە ئانى تەلمۈرۈپ،
 بىر كۆزۈمدىن ياش ئېقىدۇر كۆر كۆزۈمدىن قان ھەم،
 ئەل بۇزۇق كۆڭلۈم سورايدۇ بارمىدىڭ ئاستانەغە؟
 ئانچە قىلغاي مەن نەدەم بارماي ئۇلۇغ ئاستانغا ھەم.

قىلمىدى ھەرگىز گاداغە ياخشىلار سۇلتانى كىم،
 يول خېتى بەرمەك گاداغە ۋاجىپ ئول سۇلتانغە ھەم.
 بىۋاپالىقدۇر گاداغە ئۆمىر ئىشىنىڭ پۇرسىتى،
 بۇ غەنىمەتدۇر ھاياتلىق بىر نەپەسلىك ئوشبۇ دەم.
 ئى غېرىبا مەغرۇر ئولما بۇ جاھاننىڭ ئىشىغە،
 دەم غەنىمەت دەم غەنىمەت ئاقسۇ شەھرى بولساڭ ھەم.

x

x

ئەرەپچە، پارىسچە ھەرىنى بىلمەس.
 بۇ تۈركى سۆزلۈرۈم كۆڭلۈمگە ياخشى،
 مۇنى ئاڭلار كىشىگە بولسا ياخشى.
 ئۇلۇس ئەھلىدە بولماس ھىچ ۋاپايى،
 ۋاپا ئېتەر كىشى تاپقاي جاپايى.
 جاھاننىڭ ئەھلىدىن كۆپ زۇلم يەتكەي،
 ئەگەر زولم يەتسە ئاندىن ئاڭا نەتكەي.
 جاپا تەبىيار قىلىبدۇر ھەركىشىگە،
 ئۈزۈلمەس رىشتەنى سالىماق باشغە.
 ۋاپاننىڭ رىشتەسى ئانداغ ئۈزۈلدى،
 ئۇلاپ بولماس ئۇنى ئانداغ تۈزۈلدى.
 كىشىنىڭ قەسىدىدە يۈرگەي بىراۋكىم،
 قاچان مەقسەتكە يەتكەي ئول ئىركىم.
 كىشىگە ياخشىلىق سەرمایەدۇركىم،
 كىشىگە بەدۋاپالىق ناردۇركىم.
 كىشىگە ياخشىلىق يەتكەي بىراۋدىن،
 ئاڭا بەرمىش خۇدا جەننەت ئۆيىدىن.
 تەپەككۈر ئەيلەگىل ئى ئادەمى سەن،
 ۋاپاننىڭ رىشتەسىنى ئۈزماگىل سەن.
 جاھانكىم بى باقادۇر ئادىمىغە،
 قاچان بولغان باقا بىر ئادىمىغە.
 ھاياتلىقنى غەنىمەت بىل بۇرادەر،
 كى ئاخىر قىلغۇسى بىر كۈن سەراسەر.
 پەلەكدىن كەلمىگەي ھەرگىز ۋاپالىق،
 تۇرۇبدۇر ئاخىر ئول بىر-بىر جۇدالىق.
 غېرىپلار ھالىغە كۆز بىر قىيا سال،
 ئۇلار ھالىن بىلىپ سەن ئاڭا پال ئال.

ئەجەل پەيىكى قاچانكىم يەتسە پىلھال،
 بۇ جاننى بەردىسە تاپشۇرسام ئولھال.
 مۇيەسسەر بولمادى ئوشبۇ مۇرادىم،
 ئۇنىڭكى يولغە تەلەمۇر قارادىم.
 جاھان خەلقى مېنىڭ ھالىمنى بىلمەس،
 ئەگەر بىلسە بلۇر ھالىمغە يەتمەس.
 ئۇنىڭ دەردۇ پىراقى جاندىن ئۆتتى،
 ۋەگەر ئول ئىشتىياقى جاننى ئىلىتتى.
 مېنىڭدە قالماي ھىچ ئىختىيارى،
 كۆڭۈل جاننى ئېلىبدۇر بۇ پىراقى.
 نىتەي ئەمدى مۇسۇلمانلار مۇڭا مەن،
 نە چارە ئەيلەيمىن تەقدىر مۇڭا مەن.
 ئەزەل پىشانىغە پۈتۈلگەن ئەرمىش،
 غېرىپ ھىچ چارە تاپماي نالە قىلمىش.
 پەلەككە ئىتتىماد يوقتور جاھاندا،
 ۋاپاسىزدۇر جاھانكىم قالدى مۇندا.
 بۇ ئۆمرى ئەرتەدىن ئاخشامغىچە بىل،
 ۋەلى ئاندىن يېقىن كۆز يۈمىغىچە بىل.
 ھاياتلىق ئۆمرى بىلگىل غەنىمەت،
 بۇ پانى دەھرىدە نەچچە كۈن بولغىل سالامەت.
 ئەپسانە قىلىپ ئەيلەسەڭ سۆزۈڭنى،
 خاك بىرلە باراۋەر تۇت ئۆزۈڭنى.
 يوقتور ساڭا ھەرگىز ئاندا گۈشە تۇتماق،
 قۇللۇق ئەمەس كۆزدىن ياشىنى قۇرۇتماق
 قۇللۇقغە غېرىپ كۆڭۈلنى جۇست باغلا،
 خىزمەتغە بىلىڭنى راست باغلا.
 ئۆزى بىر تۈركى موللا مەئنى بىلمەس،

كشى يولىدا ئۆلسە ئۆلدى دەرمۇ،
 ساۋابى ھەر يىلى ئاڭا يىتار بۇ.
 تورۇبدۇر بىر كۈنى ئۆلمەك كىشىگە،
 بەسى مۈشكۈل بۇ يەر ئۆلمەك كىشىگە.
 ئەگەر بەخت سائادەت ئاندا ئۆلسە،
 ئەگەر دەشت ئىچرە ئانى يەرگە كۆلمەسە.
 تامامى ھاجىلار گەر ئاندا يەتسە،
 مۇرادىغا يىتىپ گەر ئاندا ئۆلسە.
 خۇدا جەننەت ئانا قىلمىش ئۇلارغە،
 مۇئەللا دالەھەد قازار بۇلارغە.
 خۇدانىڭ رەھىمتىگە كىم ئۇلانغاي،
 تامامى ئەنبىيالار ئاندا بولغاي.
 شاپائەت قىلغۇسىكم روزى مەھشەر،
 مۇيەسسەر بولسا ئاندا تاڭلا مەھشەر.
 يىغلىغاي ئۇ كۈنى كىم ھەممە زىچان،
 ھىسابىنى ئالۇرلار ئادەم ئىنسان.
 ۋە يا بازار بولغاي ھەممە بېھوش،
 كشى ئۆز سوداسىدىن بەلكى مەدھۇش.
 خەرىدىنىڭ نەرخى ئاندا ئانچە ئەرزان،
 تاپالىماس ھەر كشى نەرخىتە ھايان.
 ۋە بەزى سودىگەر مەتاسى كۆبىدۇر،
 بىرىغە ئون تاپقاي رەنجى يوقدۇر.
 بىرۇر نىمەت ئاڭا كۆپ سانى بولماس،
 زىيان تانقان كىشىنىڭ سۇدى بولماس.
 غېرىپ بازارغا بارساڭ خەردى ئېلىپ بار،
 خەرىدىنىڭ بولماسا رەنجۇ ئەلەم بار.
 بۇ پانى دۇنيادا بۇغداي تارىغىل،
 ۋەگەر ئاندا بارىپ سەن خانى ئۇرماغىل.

پانا يولىغە ئول سالغان ئۆزىنى،
 لىباسىن كۆر ئۇنىڭ كەيگەن بوزىنى.
 پەتلى ساچلارى بويىغا تۈشكەن،
 پىتى سانسىز بولۇپ تۇپراقغە تۈشكەن.
 مۇنىڭدىن قىل ھەزەر ئەي ئادىمى سەن،
 مۇنى ئاغرىتماغىل غەمگە قالدۇرسەن.
 پەلەك بىر ئاز ۋەپادۇر قارلاغىل سەن،
 ئۇنىڭ ئوتراسىدا ئويىناپ يۇرۇرسەن.
 بىناگاھ سالغۇسىدۇر زەھرىنى ئول،
 قاچان ئاندىن قۇتۇلغاي ئادەمى ئول.
 قاچار يەرنىڭ قارارى بولماس ئاندا،
 ئۇنىڭ قەسىدى ئېرۇر بۇ تەندە جاندا.
 دەھرى پاندا غەمسىز كشى يوق،
 مونۇڭكى زەھرىدىن كىم قاينۇ ئارتوق.
 مۇنۇڭ دەردى تامام دەرددىن ياماندۇر،
 ئەگەر دەردىنى تارتسا يۈز ساماندۇر.
 غېرىپقا سالسا زەھرىنى نە بولغاي،
 بۇ دۇنيادىن ئۆتۈپ بۇ نامە قالغاي.
 غېرىپنىڭ ئىشتىياقى كەئبە سارى،
 نىيەت ئىقبالىدىن مەدىنە سارى.
 ۋەگەر ئەزم ئەيلىسە يولدا دابانلار،
 چىقىپ تۇشمەكلىكى ئاندىن يامانلار.
 ئەگەر رەنج چەكمەسە مەخسەدگە يەتمەس،
 ئۇ يولنى قەتئى قىلماي ئاڭا يەتمەس.
 ۋەگەر يەتسە كشى تاپار مۇرادىن،
 مۇرادىن بەرگۈچى ئول خۇدادىن.
 كشى ئاندا بارىپ قىلسا تاۋاپى،
 تىلەسە بەرگۈسىدۇر ھەر مۇرادى.

ئەزىمەت قىلغۇمىز مەككە سەرىغە پىي ئامانللاھ،
 كۆرەرگە ئىنتىزار ئەيلىپ رەسۇلۇم كىم جامالوللاھ.
 بارغالى ئەزم قىلۇرلار بۇ ھاياتىم دەمبەدەم،
 ئى پەلەك يەتكۈر مېنى مەككە سەرى قوياي قەدەم.
 كۆڭلۈم ئېيتتور بارغىل ئاندا بول ئاڭا پەيۋەند ئۇچۇن،
 كۆز قاراسى سۇر ئاڭا ياشىڭنى قۇي ئاندا بەقەم.
 باشىدا ئەيتىنىڭ ئول رەسۇلۇم زەۋقىدىن كىم شەرھىنى،

يازار ئەردىڭ باشدا ئوردىڭ بار ئۈچۈن دەردىڭ قەلەم.
 يارنىڭ رەۋزىغە ھەردەم ساغىنىپ سەن بار ئاڭا،
 غەيرىنى كۆڭلۈڭ چىقارغىل كىم كۆرۈنگەي يېشىل ئەلەم.
 ئى كۆڭۈل ھەر يەردە بولساڭ سەن ئاڭا شۈپتەسەن،
 سەن تەنئەممۇل ئەيلەگىل باردۇر بۇ مەقسۇدۇڭ ئەدەم.
 روھۇڭ ئۇچار رەۋزەغە يەتمەي ساڭا ھىجران ئوتى،
 ئاھە ئەگەر نابۇد قىلغاي ھىجرى ئوتى جانىڭنى ھەم.
 ئىشقى ھىجران ئوتىدىن ھەر زامان سەن ۋەھىمە قىل،
 كىم ئۆچۈرسە شەمىنى ئوتىنى يورۇتۇر ئوشبۇ دەم.
 ئىشقى ئىلە بولدوم يەنە سەۋدا مىزاج ئەپسانىغە،
 شۈكرى لىلاھ رەسۇلۇلاھقا ئاشىقلىق مەنۇ دىۋانە ھەم.
 تا ئۇنۇتماي ئاشىقلىق دەھرىدە يىغلاپ يۈرۈپ،
 ئامۇ خاس يىغىلار مېنىڭ ھالىم كۆرۈپ بىگەنە ھەم.
 غەم تۈنىدىن ئاھۇ ئەشكىمدىن مېنىڭ شەمىم ئۆچۈپ،
 باشمە قاتتى مېنىڭكى بۇ بۇزۇق ۋەيراندا ھەم -
 ئى رەسۇلۇم بۇ بۇزۇق كۆڭلۈمگە زەررە مېھرى سال،
 بۇ بۇزۇق كۆڭلۈم ئۆيىدىن ياخشىراق ۋەيرانە ھەم.
 ئى رەسۇلۇم ئىشتىياقىڭدا مېنى كۆيدۈرماڭىل،
 ئول يورۇماس شەمى ئەگەرچە ئۇرتانۇر پەرۋانە ھەم.
 ھىچ ماچالىم قالماي جامى ئەجەل يەتتى ماڭا،
 كۆرمەي ئۆلەر مەنمۇ دەپ ئىچمىگە تۇشتى نەچچە غەم.
 ھەر كېچە تاڭ ئاتقىچە پىكىرىم مېنىڭ زىكىرىڭ بىلە،
 دامىگە تۇشتى كۆڭۈل ئاقتى كۆز ياش دانە ھەم.
 چەرخىدىن ھەرگىز ئەمەسدۇر بو مېنىڭكى كۆيماكىم،
 تا ئەزەلدىن كۆيىمەگىمگە تەقدىر ئول بولغاي قەلەم.
 قېرىغاندا ئىشقىدىن بولدى مېنىڭ سىنەمكى چاك،
 چاك بولماغلىق سېنىڭكى ھىجرى تىغىڭدىن چاك ھەم.
 قان ئېرۇر ھىجران ئوتى غەم تىغىدىن كۆكسۈم مېنىڭ،
 تەگماكو چاك ئەيلاگانگە مۇپتالادور قېرى ھەم.
 ھەرزامان كۆزدىن يېشىم تۇرماي مېنىڭ ھالىم خاراپ،
 يا رەسۇلۇلاھ شاپائەت قىل ماڭا قىلغىل كەرەم.
 نە ئىلاج ئەيلەي قېرى يەتمەك ۋىسالىغى سېنىڭ،
 باردى كۆزدىن چۈن بېغىردىن قان بولۇپ كۆز سارى ھەم.
 بارسام ئاندا ئىتلىرىڭغا تۆتىمە بولسام مەن يىتىم،
 تۇش - تۇشىدىن تىرمالاپ كىم تۆتتە قىلسا رازى ھەم.

بەسكى شەۋقى غالىپ ئولدى تەلبە قىلدى ئول مېنى،
 يوقتۇرۇر ئارام ماڭا تۈن - كۈن خىيالىم ئاندا ھەم.
 ئى مۇسۇلمانلار كۆرۈڭلار بۇ مېنىڭ ھالىم خاراپ،
 نەيلايىن بىر رەھىم قىلماس مەن يىتىمغە يارى ھەم.
 رەھىم ئىتارلار تەلبە كۆڭلۈمنى كۆرۈپ ئەھلى زامان،
 نە كۆڭۈل بولغايكى كەلمەس رەھىمەسى ئوليار ھەم.
 گەر جاپا باردۇر ماڭا يوقدۇر ئۇنىڭ بىر رەھىمەسى.
 ئول خۇدايىم بەرمىسە تەۋپىق بىلە رەھىمنى ھەم.
 بىۋاپالىق ئانچە باردۇر قىلمادى ھەرگىز ۋاپا،
 يوقكى بەلكى ھىچ ۋاپا مەن بىر قېرىغە رەھىمى ھەم.
 كۆرگىلى مەدىنە سارى كۆڭلۈم ئۇچار ھەر تەرەپ،
 ئۇشبۇ سۆزۈم راستلىقىغە تەڭرى ئېرۇر ئاگاھ ھەم.
 بۇ چىمەندە ئۆمرىغە يوقتۇر ۋاپا تاڭ كۆرمىگىل،
 بولسا بۇزىمىڭ سەرۋىنلار ئاخىر بۇلۇر ۋەيرانە ھەم.
 قالىمەن غەم يۈكى بىرلەن ۋىلايەت ئاقسۇ شەھرىدە،
 بۇ تەيرانىك ماڭا يوق بارماقمىغە ئېھتىمالىم ھەم.
 پەلەكدىن بولىدى مەككە سەرى ئەزىم ئەيلەمەك ماڭا،
 ۋەلى مەزلۇم كىشىدەك ھىممىتى يوقتۇر مونۇڭ بىر ھەم.
 تا يولۇقتى قېرىغاندا كەئبەنىڭ ئىشق ئوتىغە،
 مېنىڭ بۇ نەھالىغىمدا كۆيدۈرۈپ جانىمنى ھەم.
 ۋەسلىگە يەتسەم بەھەمدوللاھ زايە ئولماغاي،
 بەلكى تەڭرىدىن بۈلەك يوقتور كىشىم يەتكۈرسە ئاندا بار ھەم.
 قانى ئولكىم كۆزلۈرۈم كۆرگەي ئىدى ئول كەئبەنى،
 كۆزلارم سۈرۈتسەم بۇلۇر جانىم پىدا قۇربان ھەم.
 ۋەئدە قىلدىم كەئبەغە بارماققا بەلنى باغلابان،
 ئاقىبات يەتكۈرسە ئاندا يوقتورۇر بىر زەررە غەم.
 ھاجىلەر گەر ئاندا بارسا ئىككى ئالەم مېھنەتتىن تاپتى خالاس،
 تاڭلا مەھشەر كۈنلىرىدە كۆرمىگەي ئازار ھەم.
 مۇستاپا قىلغاي شاپائەت ئۈمىتتىن ھاجىغە،
 راست دىل بىرلە تاۋاپ قىلسا قىلۇرلار خەيرى ھەم.
 يارەسۇللىلاھ ھەممە ئۈمىتىنى يەتكۈر رەۋزەغە،
 قويمىغىل بۇ ۋادى ئىچرە ئۈمىتىڭنى بۇ ئەجەم.
 قىلماغاي ئاشىق گۇمان ئىشق ئوتىنى پىتھان تۇتۇپ،
 ئىشقى تابى سوزىشى دىل بىرلە بولسا كۆزدە نەم.
 بولماسا ئىشق ئوتى بولماس كۆز سارايى ئىچرە ياش،

بولساغاي بىغايى كۆزلەر زاھىر ئولماي بۇ ئەلەم.
 بەس نىچۈك ئىنكار ئېتارمەن ئىشقىمە شاھىد ئېرۇر،
 كۆزدە ياشىم چەھرە زەردىم ئىشقىنىڭ بىمارى ھەم.
 ئىشقى سابت قىلدى قان ياشىم سېرىغ چەھرىمنى كىم،
 چۈن باھار شاخ ئۈستىدە ئال سېرىغ قىلغاي ئەلەم.
 چۈن باھارى دىلبىرىم يەتكەچ مېنى بىخاھ ئېتىپ،
 ئىشقى ئىبەردى خۇشلۇغۇمنى يەتكۈرۈپ رەنجۇ ئەلەم.
 ئىكى ئىشقىمدا مەلامەت قىلغاسەن مەزۇر تۇت،
 گەر ساڭا ئىنساپ ئىسە قىلما مەلامەتتىن ئەلەم.
 ئۆتتى ھالىم ساڭا كىم پۇشىدە سرورم قالمايدى،
 بىلدى دۈشمەنلەر بۇ دۆرەم زايىل ئولماي بىش كەم.
 كۆپ نەسەھەت قىلدىڭ ئەمما مەن قۇلاقغا ئالمايدىم،
 ساغرىغۇ ئاشىق مەلامەتتىن نەپەر ۋايى نەغمەم.
 ھەر پەند ئەتتى ماڭا قىلدىم گۇمان بەد خۇاھدۇر،
 پىر - پەندىدۇر بىراق تۆھمەتتىن ئەسلا قىلما ۋەھم.
 نەپسى ئەمما يامانلىقتىن قىلىپ دىنىم خاراپ،
 پەند ئىشتىتۇرماي جاھالەتتىن قېرىغان چاغدا ھەم.
 ياخشى ئىش قىلدۇرمىدى مېمىان ئۇچۇن نەپسى ئەمىر،
 شەرمە تۇتساي يەتكۈرۈپ باشىمغە مۇنچە دەردۇ غەم.

× ×

يەتسە ھەركىمىگە دەرد غاپىل بۇلۇر،
 يەتسە دەرد ھەق راھىتى ھاسىل بۇلۇر.
 دەرد ئۆلكىم تاپمىغاي ھەرگىز دەۋا،
 تۇنۇ كۈن بۇلبۇل كەبى قىلغاي ناۋا.
 بىدەۋا دەرد تەڭرىدىن رەھمەت تۇرۇر،
 ئول كىشىگە تەڭرىدىن قۇربەت تۇرۇر.
 يەتسە ھەر كىمىگە دەرد بولماس يېقىن،
 ھەر كىشىدە دەرد يوق بولماس ئىمىن.
 ئى غېرىپ دەردىڭنى ئىزھار ئەيلىمە،
 دەردى يوقنى بۇ جاھان ئادەم دىمە.
 بولماسا ئى قېرى كۆڭلۈك ئىشقى ئارا،
 سۇد قىلماس خەير ئەمسانىڭ ساڭا.
 نەپسىنىڭ سۆزىگە كىرمە ئى قېرى،
 پاندىدۇر ئالەم ۋەلى باقى نېرى.

ئىز دىگىلىكىم ئول رەسولۇم يولىنى،
 ئۈمىتىنىڭ غىمىدا ئۆتكەن رەسۇلۇللاھ قېنى.
 ئىزدىگىل تا ئۆلگىچە خوجاڭنى سەن،
 ئەيلىگىل جاننى پىدا ھەزرەتخە سەن.
 دەرد ئەلەم كەلسە بالاغە سەبىر قىل،
 يولى تاڭلا قىيامەت تۆھپە قىل.
 دەرد ئەلەمگە ئى غېرىپ سەبىر ئەيلىگىل،
 دەرد ئەلەم كەلسە تاڭا شۇكىر ئەيلىگىل.

× ×

بىلسەم ئەردىم مەكىردى قىلباس ئىدىم تەئزىمىنى،
 ياشۇرۇپ سىرىمىنى ئاندىن زاھىر ئولغانلارنى ھەم.
 كەمدۇرۇر كىم نەپسى سەركەشنى بۇ يولغە كەلتۈرۈر،
 ئەسپى سەركەشنى جىلاۋداپ بۇ يولغا كەلتۈرگەندەك ھەم.
 نەپسى سەركەشنىڭ شىكەستىنى گۇناھىدىن ئىستىغە،
 چۈن تا ئاممىم قىلۇر شەھۋەتنى زايىد دەمبەدەم.
 نەفس تىپلىدۇركى مۇھلەت بەرسە دايمىم سۈت ئىبار،
 مەئنى قىلغان بىرلە سۈت ئەمبەكىنى قىلباس ھىچ كەمەم.
 ئىلتىجا قىلسە ھەبىبۇللاھ شاپائەت قىلغۇسى،
 ھەر غىمى دىشۋارىلىق پىش ئۆلسە ھەر رەنجۇ ئەلەم.
 ھەق سەرىپا ئىندىدى ھەركىم تاڭا ئۇردى ئىلىك،
 رىشتىنى مەھكەمنى تۇتتى يوق ئۈزۈلۈپەگىلىككە غەم.
 ئول رەسۇلكىم سۈرىتى مەئىندە بولدى بەركامال،
 ئىلغاپ ھەق مەھبۇپ ئېتىپ خەلق ئىچرە قىلدى مۇھتەرەم.
 ئول مۇنەززەھدۇر شېرىكىدىن بارچە خۇبۇلۇغ ئىچرەكەم،
 جەۋھەرى ھۇسنى مۇھەممەد بولدى قىسمەتدە بەھەم.
 ھەر پەيغەمبەر كۆرساتىدۇر ئۈمىتەتكە مۇئەجىزە،
 مۇستاپانىڭ نۇرىدىن بولغاچ نەبىلارغە بەھەم.
 گۇنىبا ئەردى جالالەتدە يىگانە ئول نەبى،
 باقسەلەر دۈشمەن كۇرانور ئەردى تاڭا خەيلى ھەشەم.
 يارەسۇلۇللاھ تىلەرمەن زاتى پاكىمگىدىن مەدەد،
 ئىككى ئالەمدە شەپىئە ئولغاچ ماڭا قىلغىل مەدەد.
 يا ئىلاھى زاتى پاكىنىڭ ھەم سىپاتىگىدۇر رەپىئە،
 ئىككى ئالەمدە رەسۇلۇڭنى ماڭا قىلغىل شەپىئە.
 تا ھايات ئەردىم ۋوجۇدۇمدا ئەدەدسىز دۇر خانە،

رەھىمىتىڭ يار ئەيلايان ئەپۇمىڭ بىلە قىلغىل مەدەد.
 جۇرم ئىيسان لايىغا پاتتىم نە ئىمىكان چىقىماقلىم،
 لوتپۇڭ ئىلكى قولدا بان تەۋپىق ئىلە قىلماي مەدەد.
 دەۋلىتىكىم نالە قىلغىل ئەرتە ئاخشام تىنمايىن،
 كۆزلىرىڭنىڭ ئەشكى قان بولسۇن ساۋابى بىئەدەد.
 قويمىغىل يادى خۇدانى ھەرنەپەسەدە دەمبە دەم،
 ۋىردە قىلغىل ئوقۇغىل قۇل ھۇۋەللاھۇ ئەھەد.
 ئۆتكارىپ ئۆمرى باھارىڭ نەچچە ۋەقت ئىيسان ئارا،
 مىڭ پۇشايمان مىڭ نادامەت قېرىغاندا سانسىز ھەد.

× ×

يا ئىلاھى ئول ھەبىبىڭ ھۆرمىتى قىلما ئىتاب،
 رەھىم ئېتىپ مەن بەندەگە قىلغىل دۇئايمىم مۇستىجاب.
 كۈھى ئىيسان ئاستىدا قالدىم نە ئىمىكان چىقىماقلىم،
 پەزلى ئەفۇمىڭ يار ئېتىپ ئاندىن چىقار بى ئىزتىراب.
 قېرىغاندا ياخشىلىقىدىن قوللارمىدا يوق مېنىڭ،
 ئەفۇە ئېتىپ يازۇقىلار رەھىم ئەيلەگەيسەن بىھىساب.
 لۇتپى قىل بەندەڭگە ئىككى ئالەم ئىچرە بەر مۇراد،
 ھەر تەلەبكىم قىلسا ھەر خەۋپ ئىچرە قىلما يا ۋەھىباب.
 مەقسىدى ئولدۇر بۇ بەندەڭنىڭ ئۇلانسا كەئبەغە،
 قويمىغىل نەۋمىد يەتكۈرمەككە چۈن ئىزتىراب.
 بۇ كۆڭۈل ئارامى يوقتۇر كېچەلەر يا كۈندۈزى،
 ئەزم ئېتارگە يوللارمىدا دەشتى سەھراغا قاراب.
 يا ئىلاھى قىلماغايىسەن ھىچ ئۈمىدىمنى خاتا،
 ھەم ھىسابىم يەڭگىل ئەيلەپ قىلغىل گۇناھىم بىھىساب.
 كېچەلەر تاڭ ئاتقۇچە كۆزلىرىدىن ئۇيقۇلار قاچىپ،
 كۆكەكى ئەنجۇملانى تاڭ ئاتقۇچە بىر - بىر ساناب.
 ھىجرى ئوتىدىن تۇشتى جانىمغا تاماشالار بىر ئوت،
 كۆيدۈرۈپ مەن خەستىنى قىلدى بېغىر بىرلە كاباب.
 ئىشقى تىغىنى كۆرۈڭ سىنەمنى قىلدى چاك - چاك،
 ھىجرى تىغىدىن بەدەننى قىلدىكىم يۈزىمىڭ چاناب.
 بۇ كۆڭۈل ھەيران بولۇپ مەككە سەرى پەرسىز ئۇچار،
 بارغالى پەرسىز بارالماي بازمايىن يولدا تىناب.
 يا رەسۇلىللاھ غېرىپ ھەيرانۇ زارۇ تەلمۈرۈپ،

بۇ كۆڭۈل ئارامى يوقكىم دەمبەدەم سېنى ئوناب.
يا رەسولللاھ بۇ ئاسى ئۈمىتىڭ،
قىلماغىل دەرىخ ماڭا شاپائەتتەڭ.
تەلمۈرۈپ يولۇڭغا مەن ھەيرانۇ زار،
بى ۋەتەن بولدۇم جاھاندا خۇارۇ زار.
يەتمەدىم مەقسۇدىمە مەن ئاسى قۇل،
ئول مۇيەسسەر بولماغاچ مەدىنە يول.

× ×

مەقسۇد چۇ شاھدىن ئىنايەت بولدى ماڭا،
ئۇقباسارىدىن ھەرنە زادراھ ئولسە ماڭا.
مەجموئىنى قىلدىم ئونىڭ ئاللىدا نىسار،
بۇ ھۆججەتلەر ئۇچۇن تەكسىم گۇۋاھ ئولدى ماڭا.
ھەرنىكى دىدىم شاھدىن دىلىمىغە يەتكۈرۈپ،
بولدى ئىنايەت بۇ سۆزلەردە ماڭا.
ھەقدىن يەتمەسە ئەقىل لال تىل گۇڭكى ئېرۇر.
شۇكرىكى بۇ سۆزلەر ئەزلى پىشانە ماڭا.
تەقدىرنى تەدبىر بىلە ئەقىل بىلەن بۇزغالى بولماس.
ئەگەر خىزرى مىڭ يىل قىلسە نازارە ماڭا.
ئەگەر ئەزم قىلسام كەئبە بىرلە مەدىنە سەرى،
ئۇ يول دەشت كۇھى ئرۇر بىر بوستان ماڭا.
ئەگەر زار راھ كەملىكىدىن غېرىپ غەم يىمە،
ئىشتىياق يۈكىدىن بولۇر زار راھ ساڭا.
بوزار راھ يوقلىغىدىن غەم يىمەگىل كىم،
يەردە رىزق بەرگۈچى ھەم ئۇ يولدا بېرۇر ماڭا.

× ×

ئى غېرىپ شەھ ئەمرىغە بول مۇنتەزىر،
كۆر ئۆزۈڭنى بارچە مەخلۇقدىن ھېقىر.
ئۆمر ئۆتەر گۇيا بىر سەر - سەر كەبى،
تىمراشور بۇ جىسمىم ئول ئەر - ئەر كەبى.
ھەركىشىم بولسا گەر سەھتى بەدەن،
ئۆمرى ئانىڭ گۇيا باغى چىمەن.

قىلسا ھەركىم تاڭلاقى رىزقىن خىيال،
ئۆرۈگەي ئاندىن يۈزىنى زۇلجالال.
يەتتە قات يەر ئىچرە بولسا مارۇ مۇر،
رىزقىنى كىم زۇلجالالىڭ يەتكۈرۈر.
بارچەغە ئول پادىشا ئالەم پانا،
ھەرنەپەس ئايغىل ئاڭا يۈزىمىڭ سانا.

مۇيەسسەر بولماسا ماڭا ئىككى مۇراد،
نە قىلغاي قىيامەت كۈنى، يۈزى قارادىن ئۇيات.

× ×

تەڭرى تاڭالادىن ئۈمىد ئەيلەپ،
شاھ جانابىغە ئىلتىھاجا ئەيلەپ.
باز ھۆكۈمى ئاراسى بىلە قەلەم چەكتىم،
يەنە سەپپە يۈزىگە رەقەم چەكتىم.

× ×

«رەنج كۆرمەي كىشى تاپارمۇ پاراغ،
كۆڭۈل ئۆرتانساين يارۇرمۇ چىراغ.
تۇخىم يەرگە كىرىپ سىچەك بولدى،
قۇرۇت جانىدىن كېچىپ ئىپەك بولدى.
لالە تۇخىمىچە غەيرىتنىڭ يوقمۇ.
پىلە قۇرۇتچە ھىممىتىنىڭ يوقمۇ.

ئەيلەسەڭ مەم شۇرۇدۇ جان چەكسەڭ،
رەقەم سۈرۈپ يۈز پىمالە قان يۇتساڭ»
ئەرزىمەس ئاڭا بۇ بىر جان پىدا،
كەمىڭ جان بولسا ئاڭا قىلغىل ئادا.

× ×

كۆڭلۈمدە بۇ كەئبە سەرى كەتكەيمەن،
پىكىرىمدە بۈكۈم بارچەنى تەرك ئەتكەيمەن.
ئۆمرۈم تۈگەنۇرغە يىتتىشىدۇر يارەب،
ئول مەنزىل مەقسۇدشە ھەم يەتكەيمەن.

× ×

يەتتى گۇيا پىرلىق بولدۇڭ كامان،
تىغ ئۇرغاي بۇ بەدەنگە باغبان.
بولسا باغ ئىچرە دەرەختى بى سەمەر،
باغبان قىلغاي ئۇنى زىرۇ زەبەر.
ئۆتكارۇرسەن ئۆمر دايمىم بى ئەمەل،
بىخەبەر يەتكەي ساڭا بىر كۈن ئەجەل.
ئى غېرىپ سەن سۆزلىمە بىمەئى سۆز،
پەھىمە قىل ئۆزۈڭدە قالغان يەككە كۆز.
سود قىلماس ئەتلەسۇ كىمخايلارنىڭ،
ئىستەگىل مەقسەد تاۋاپنىڭ يوللارنىڭ.

× ×

مېنى كىم بۇ سۆزدە نىزار ئەيلەدى،
ھەۋەس ئىلكىدە بىقارار ئەيلەدى.
نە ئىمكانكى تاپماي قارا رۇسۇكۈن،
بىراۋ كىم پىكىر ئەتكەي ئانى زەبۇن.
ئۇرارمەن قەدەم تاكى بارغۇنچە گام،
كى بولغاي مۇيەسسەر ماڭا ئۇشۇ كام.
ئەگەر بولسا بۇ يولدا ئۆمرۈم تەلەب،
چۇ بۇ يولدادۇر ئول ھەم ئېرۇر شەرەپ.
ۋەگەر بولسام ئاندىن ھەمە بەھرىمەند،
زوهى ئىككى ئالەم مېنىڭ بەختىم بەلەند.

× ×

بۇ كەئبە زەۋق - شەۋقىغە مۇپتالا بولدۇم،
كېچە - كۈندۈز پىراقىدا ئەجەپ بىر بىناۋا بولدۇم.
رەسۇلۇم ئارزۇسىغە ھەر كۈنى يۈز مىڭ خىيال ئەيلەپ،
تامام ئەتسەم بۇ ئۆمرۈمنى ئەرەب ئىچرە گاڭدا ئەيلەپ.
كۆرەرگە ئىنتىزار ئەيلەپ يۈرۈر ئىنتىزار بولدۇم،
ئەجەل پەيكى قاچان يەتسە مۇرادىمغە يېتەر بولدۇم.
مېنىڭ بەختىم قارالقدىن مۇيەسسەر بولمايىن ھەرگىز،
ئەگەر بولسا مۇيەسسەر ھەم غېرىبۇ شادىمان بولدۇم.

تۇرارغا تاقىتىم يوقتۇر ئەجەم ئىچرە بولۇپ ساكىن،
 ئەجەم ئىچرە ئۆلۈپ كەتسەم مۇرادىم ناتامام بولدۇم.
 كىشىنىڭ بەختى يار ئولسە باھانە بىرلە ئول يەتكەي،
 مېنىڭ نامىم قارالقدىن بارالماي، بى ۋەتەن بولدۇم.
 پىشانەمگە پۈتۈلگەندۇر مېنىڭ نامىم قارالقدىن
 ئەزەل تەقدىرىدىن بولسا غېرىبۇ ناۋمىد بولدۇم.
 قىيامەت ھەشىراگاھىدا قىلاي دادىنى ئاللاھغە،
 غېرىپنى قىلماسا نەۋمىد ئەرزىمگە رىزا بولدۇم.

× ×

ئەگەر جاندىن كېچىپ جانانغە قىلساڭ پىدا جانى.
 ۋەگەر كەچمەي بۇ جاندىن كىم قاچان يەتكەي ۋەسالىغە.
 ئەگەر رەنج چەكمەيىن كىم قولغا كەلمەس ھەرنە مەقسۇدى،
 دىلى كۆيىمەي كۆز ياش بولمايىن يەتمەس ۋەسالىغە.
 قەدەم رەنج چەكبەگۈنچە يارنىڭ ۋەسلىن تاپالمايسەن،
 ئەجەب پەرۋانغە باقىغىل كۆيۈپ شەمئى ئوتىدا يەتتى ۋەسالىغە.

× ×

مۇبارەك سەپەر مېنى ئىنتىزار ئەيلەدى.
 ھەۋەس ئىلكىدە مېنى بىقارار ئەيلەدى.
 بۇ مەقسۇد ئىشكى ھەلغە قولۇمنى سۇنۇپ،
 يىتەرگە يىتەلمەي غېرىپنى ئىنتىزار ئەيلەدى.

× ×

يىغلاغىل، يىغلاغىل كۆزدىن ياشنىڭ كەم بولماسۇن،
 دىللارنىڭ نالىش قىلۇردىن بىر زامان توختاماسۇن.
 غەم بىلە تۇتغىل كۆڭۈلنى ھىچ زامان شاد ئولماسۇن،
 كۆز يېشىڭنىڭ يامغۇرىنى جارى قىل توختاماسۇن.

ئىزدىسەڭ ئاندىن تاپارسەن كىم ۋاپالىقنى غېرىپ،
 ئاشىنالىق قىلمە ئادەم خەلق بىرلە ئول سېنى يەتكۈرمىسۇن.

ماسئۇلەللاھدىن ئۈزۈلسە يىتكۈسى مەقسۇدىغە،
 سەن ئۈزەلمەي مەقسۇدىڭ ئەجەم ئارا قالمايىن.

ئى غېرىپ ئۆتكەرمە ئۆمرۈك بىخەبەر،
ئاھ بىرلە نالە قىل شامۇ سەھەر.

x x

ئى خۇدايا ئول نىجاسەت قەترەمەن،
لۇتپىسىز قايدىن بۇلاي شاپەستەمەن.
باردۇرۇر كۆڭلۈم ئارا يۈزىمىڭ غۇبار،
مەن نىچۈك لايىق ساڭا ئى كىردىگار.
سەن ئەگەر رەھىمە ئېتىمىساڭ ئى زاتى پاك،
مەن نىچۈك خۇشنىدۇ بۇلاي بىر مۇشت خاك.
ۋۇجۇدۇمنى تۈزەتتى ئابى مەندىن،
چىقارپ ئاغزى بەك سۇلاغ كۈچكىدىن.
چىقارپ ئەقلى ھۇش بەردى بىزگە،
كى ئاخىر ياندۇرۇبدۇر ئۆز تەرەپكە.
لەھەد ئىچرە مۇساپىر بولماقنى ھەق،
غېرىپۇ ئاجىزۇ ئەلبەتتە مۇتلەق.
كۆرەر گۆردە تېخى ھەرنەچچە ئىشنى،
تاپالماست گۆردىن ھەم ئايدىن چىقىشنى.
خۇداغا بەندە بولساڭ تائەتى قىل،
ۋۇجۇدۇڭنى تونۇپ كۆپ بەندەلىك قىل.
قېرىغان چاغدا شەرمەندە بولما،
بۇ پانى ئالەم ئىچرە شاد بولما.
ۋۇجۇدۇڭنى تۈزەتتى ئابى مەندىن،
سېنى قىلدى مۇھەممەد ئۈمىتىدىن.
مۇڭا شۇكىر ئەيلەگىل غېرىپ مۇساپىر،
ئەگەر شۇكىرى ئەتمىسەڭ تاڭلا سەراسەر.
پىرىپتە بولماغىل دۇنيا مالغە،
كۆمۈشۈ، ئالتۇن يەنە پەرزەندلارنىڭغە.
زەنۇ پەرزەندلارنىڭ جانغە چاپادۇر،
بولۇر ئات، كالا ھەم ئاندىن جازادۇر.
ۋاپاسى يوق بۇ دۇنيا ھەممە ئىشنىڭ،
چاپاسى كۈيدىن ئارتۇق يازۇ قىشنىڭ.
قەلەم سۈرمە بۇكاج رەپتارلاردىن،
تۈگەپ بولماس پەلەك خۇنخۇارلاردىن.
سېنىڭ بىرلە يۈرۈرلار ئىككى قات بۆز،

x x
كىمكى ئاشقىدۇر ئۆزىن ۋەيران قىلۇر،
ئەھلى ئىشقى جاننى قۇربان قىلۇر.
ئۆزىنى مەھۋە ئەتكەن پاناھى ئىشقىدۇر،
دۇنيا تەرك ئەتكەن گۇۋاھى ئىشقىدۇر.
ئۆز دىيارىنى ئۆزى تاراج ئېتەر،
مالۇ ئەھۋالىنى ئۇنىڭ تاراج ئېتەر.
ئىشقى بىر دەستىمايەدۇر بۇ دۇنيادا،
ئىشقى بازى قىل غېرىپ بۇ پاندا.
قىلما تەسدىق قۇش كەبى ئۇچقان بىلەن،
خەس كەبى دىياردىن ھەم كەچكەن بىلەن.
ئەقلى بولسا تۇنۇ كۈن پەرياد ئېتەر،
ئەھلى نادانلار قاچان ئىشقى مەيىنى نۇش ئېتەر.
ئى غېرىپ پەند ئەتمە نادان كۆرغە،
ساچماس ھىچ دىخان ئۇرۇقنى شورغە.
ئىشقى يوق نادانغە ئاغزىڭ ئاچماغىل،
توخىلار ئالدىغا مارجان ساچماغىن.
كىمكى نادانغە نەسەتتى قىلۇر،
كىمەنى قۇم ئۈزرە سۆرگەندەك بولۇر.
جىنىنىيۇ دىۋانەۋۇ نادانغا پەند،
بەرمەمىشدۇر گۇنيا ئېشەككە قەند.
بەرمەگىل نادانغا ئاشىقلار سەبەق،
خاتىرىڭ بولغاي مەلۇلۇ ھەم ۋەرەق.
بىلىمگەي نادان نەسەت قەدرىنى،
بىلىمگەي كۆزىمىز چىراغنىڭ قەدرىنى.
كىمكى نادان بىخەبەر ئۆمر ئوتكارۇر،
مەئىسىيەت چاھىغە ئۆزىنى يەتكۈرۈر.
ئىشقى يوقلارغا خۇدا قىلماس نەزەر.
ئىشقى يوقلاردىن داۋام قىلغىل ھەزەر.
ھىچ ئاشىق ئىستىھانسىز بولماغاي،
جانغە چەندان بالانى ئىستەگەي.
سەن خۇدانى باغ ئىچرە ئىستىمە،
جان چېكىپ ھەم تاغ ئىچرە ئىستىمە.
ئاشىقا تۈن كۈندە بىئارام بول،
ئاقىبەت تاپقايسە مەقسەد سارى بول.

پۇشايمايدىن بىلەك يوقتۇر يانا سۆز.
 ئىشى قىل مەككەگە ئەزم ئەيلەگىل سەن،
 نادامەت ھەسرەت ئەيلەپ يۇرماگىل سەن.
 ئەگەر ئىماندا ئۆلسەڭ خوپ بەلەندراق،
 ئەگەر بولساڭ جۇدا مۇندىن يامانراق.
 كۆيۈپ ئىشق ئوتىدا پەرۋانە بولغىل،
 مەدىنە زەۋقىدا دىۋانە بولغىل.
 ھاياتىڭنى غەنىمەت بىل جاھاندا،
 ئەگەر ئۆمر ئۆتسە ئاخىر ئۆمر قايدا.
 غەربىي يىغلاغىل شامۇ سەھەردە،
 نېچچۈك تاقەت قىلاي ئۇشبۇ مەھەلدە.

× ×

سۆزۈمنى يا ئىشتىمادى يۈزۈمنى چۇركادى ئاھىم،
 بۇ ۋەجھىدىن بولدى يۈزۈم سىياھىم.
 پىراق ئوقىدىن بولدى تۆشۈك - تۆشۈك باغرىم،
 ئىشتىياق ئوقىدىن بولدى جاراھەت يۈرەكىم.
 غەمىدە تۈرلۈك - تۈرلۈك بالاغە ئۇچراپمەن،
 بۇ ھەر بىرسى كۆيدۈرۈپ تامام شۇڭا كىم.
 تېنىمدىن رەڭلار ئۇزۇلدى پىراق شىددەتىدىن،
 نېچچۈك رىشتىدە ئۇزۇلگەندەك ئۇزۇلدى سىڭرىم.

× ×

قىلدى كۆكسۈم چاك تىغى زەھەرىدىن دەردى ئۇنىڭ،
 قوبىياسا مەرھەمكى ئۆلتۈرسۇن مېنى دەردى ئۇنىڭ.
 كويىدا تۇپراغ ئارا ياتسام بارىپ ئاستانەدە،
 بۇ ھايات بولسام كۆزۈمدىن ئۇچماسۇن گەردى ئۇنىڭ.
 ئىزدەسەم تاپغايىمەن ئانىڭ تۇپراغىنى تۇتىپ،
 كۆزلەرىمگە سۈرمە تارتىپ بۆسە ئېتەي پايى ئۇنىڭ.
 بارسام ئاندا مەقسەدىم قىلسام پىدا جاننى ئانغا،
 چۆرۈلۈپ پەرۋاندىك شەمىدە ئۆلسەم مەن ئۇنىڭ.
 رەھىم قىلسا بۇ غەربىيۇ ئاسى قۇل ئۈمىتتە،
 ئىتلارنىڭ سانىدا تۇپراقتا ياتسام مەن ئۇنىڭ.
 ھە جەرۇلئەسئەدنى چۆرۈلسەم يەنە بۇلبۇلدەك،
 نالە ئەيلەپ ساراسام يۈزۈم قويۇپ دەردى ئۇنىڭ.
 بۇ كۆڭۈل ئول يان تەرەپ ھەرلەھزەدە يۈزۈمىڭ ئۇچار،
 يەتكەلى پەرسىز يىتالماي تالغۇنۇپ شەۋقى ئۇنىڭ.
 بۇ ئۈمىدىم ۋەسىل بولسام يەتكۈسى مۇرادىمە.

ۋەسلەغە يەتمەك ماھالكىم ھەر خىيالسىم بار ئۇنىڭ.
 رىشتەسى تارتىپ تۇرۇدۇركىم كۆڭۈلنى ھەر تەرەپ،
 ھەر كۈنى يۈزىڭ خىيال ئەيلەپ يۈرۈر ئارزۇ ئۇنىڭ.
 ئىشتىياقتا كۆڭۈل پەرسۈدە بولدى ئاھكىم،
 خەيىرىدىن كۆڭۈل ئۈزۈپ كۆپ ئىشتىياقتۇر ئۇنىڭ.
 يەتمەسەم ۋەسلىگە ھەرگىز ھىچ ھاياتلىق يوق ماڭا،
 تاكى ئانىڭ تۇپراغىغا سۈرمەسەم يۈزۈم ئۇنىڭ.
 مەن بارۇر يولدا دابانلار قاتتىغ ئىركەن ئاڭلادىم،
 بۇ داباندىن نىمە پەرۋايىم بولسام مەن ئۇنىڭ.
 كەچىپ، گۈنچە جاندىن جاناننى تاپماس كىشى،
 جاندىن كېچىپ ۋەسلەغە يەتمەك مۇرادىدۇر ئۇنىڭ.
 دەشت سەھرا كۈھىلاردىن نىمە پەرۋايىم نەغمە،
 ئەزم ئېتىپ بۇ دەشتى كۈھى ئىلە بوستان ئۇنىڭ.
 ئىشقى دەردى كەم بولامدۇر بىخىلاپ ئولتۇرغان بىلەن،
 ئەزم قىل دەشت ئارا كىم ئۆلسەڭ ئول جانىڭ ئۇنىڭ.
 مەقسەدى ئەقساغە يەتكۈرسە ئۇنى تاڭ كۆرمىگىل،
 ئەزم قىلسا مەككەگە مەقسەد تاپار ۋەسلى ئۇنىڭ.
 رەنج چەكسە ھەر مۇرادىنى بېرۇرلار شاھىكىم،
 رەنج ئەلەم چەكمەي تاپالماس يارىنىڭ دىدار ئۇنىڭ.
 يەتتى ۋەسلەغە ئوشول پەرۋانلار ئۆرتىنىپ شەمئى ئوتى،
 ئىشتىدا كۆيىمەي قاچان يەتمەك ماھال ۋەسلى ئۇنىڭ.
 قېرىغان چاغىڭدا ئۆلسەڭ دەردۇ ھىجران ئوتىدا،
 ئۆلدى دەرمۇ بۇ كىشىنى ھىجرى ئوتىدا ئۇنىڭ.
 ھەركۈنى مىڭ ئۆلگەندىن بىر يولى ئۆلمەك كېرەك،
 جاننى تەسەددۇق ئەيلەسە رەھىمى كىلۇر يارىنىڭ ئۇنىڭ.
 ئىشتىياق ئارزۇسىدا ھاجىلار تاپتى مۇراد،
 مەقسەدى ئەسلەغە يەتكۈردى تامامى ھاجىنىڭ.
 نا ئۈمىد بولما غېرىپ ھەر نەچچە قىلساڭكىم گۇناھ،
 ئاسىلارغا ئول رەھىمدۇر رەھىمىتى باردۇر ئۇنىڭ.
 كۈھىدەك قىلغان گۇناھ خەسچە ئېرۇر دەرگاھىدا،
 رەھىمىتى مەۋج ئۇرسا دەرياسىدا كۈھ خەسچە ئۇنىڭ.
 ئىشقى دەردى ھىجرىنى بىلىگىل ئۆزەگە ھەم مۇباھ،
 ھەركىشىگە بەرمەس ئول بىر گەۋھەرى ناياب ئۇنىڭ.
 ئالەم ئىچرە ئادىمىغە ئىشقى بىر دەستىمايەدۇر،
 ھەشرى بازارىدا كۆرگەي ئانچە مالدىن سۇد ئۇنىڭ.

مەككەتۇللاھ زەۋقىدە جان بىرلە كۆڭلۈم ئول تەرەب،
 ئايلاىنىپ باشى مۇنىڭ كۆڭلى گىرىپىتارى ئۇنىڭ.
 ھەرنىكىم كەلسە قازا بەلنى مەھكەم باغلامىش،
 سودى يۇقىكىم شادلىق كەلسە قازايمدۇر ئۇنىڭ.
 لەھزە - لەھزە ئىشتىياقى كەلسەلەر ھەددىن پۈزۈن،
 غەم تۇنىدىن نالە ئەيلەب ئىشتىياقدۇر ئۇنىڭ.
 مەككەنى ئىزدەردە دايم بولغامەن ئاندىن يىراق،
 بۇ جەھەتتىن نالىشىم كۆپ ئىشتىياقدۇر ئۇنىڭ.
 بۇ يېقىنلىقتىن يىراقدۇر كۆرگىلى كىم مەككەنى،
 ئىزدابان بارايدىسەكىم ھەم يېقىدىن كۆپ يىراق جايى ئۇنىڭ.
 زەۋقى - شەۋقى مەككەتۇللاھنىڭ كۆڭۈلدىن چىتمايىن،
 كېچەلەر بىدار ئولۇپ زەۋقى كۆڭۈل دامىڭ ئۇنىڭ.
 ھەم رەسۇلۇللاھ شاپائەت قىلسەلەر بۇ ئاسىغە،
 يەتكۈرۈر بۇ ئاسىنى مەككە سارى ئەتراپىنىڭ.
 ئىككى ئالەمنىڭ چىراغى كىم رەسۇلۇللاھ ئېرۇر،
 نا ئۈمىد قويىماس ھەممە ئۈمىمەتلەرىن مەقسۇدىنىڭ.
 ھەم ياراتپتۇر تۆپەيلىدىن ھەممە ئادەم ۋۇجۇد،
 كۆرگىلى مۇشتاقدۇر ئۈمىمەتلەردىن بار ئۇنىڭ.
 ئاسى قۇل قىلماق زىيارەت مەقسۇدىكىم رەۋزەنى،
 بول مۇبەسسەر بولسا بىر جان كىم پىداسىدۇر ئۇنىڭ.
 ئىتلارىغە تۆمە قىلسام كىم بەدەنىنىڭ گۇشتلارنى،
 رازىدۇركىم ئىشتىلىرىنىڭ تۆمىسىغە مەن ئۇنىڭ.
 ئارزۇ قىلماق چۈن ئېرۇرلار بۇ ماڭا مەھرۇملۇق،
 تۆمىمە قىلسە بۇ بەدەننى ئىشتىلىرىغە كۇشت ئۇنىڭ.
 قايدا بارسام پىكىرىدە كۆڭلۈم ئۈزۈلمەي ۋەسلە،
 ۋەسلى باغىنى تاپالماي ئىتتىزالىقتا ئۇنىڭ.
 دەشت ئاراچىققان قۇيۇن يەڭلىغ سوزۇلسام يول ئارا،
 ئىزتىراپدا تۇختا ئالماي سوزۇلۇر خاكى ئۇنىڭ.
 خاكى پايى كۆزۈمە تارتسام كۆزۈم رۇشەن ئېرۇر،
 خاكى پايى تاپماغاچ دەھر ماڭا شامى ئۇنىڭ.
 ئىستارەم مەن بۇ كۆڭۈل ھەركۈندە مىڭ پەرۋاز قىلۇر.
 يەتمەيىن ۋەسلە ھەردەم نالەنى پەرياد ئۇنىڭ.
 نالىشىدىن كۆزلەردىن ئەشكى دەريا خۇن ئېرۇر،
 رەھىم قىلماي مەن غىرىبىغە رەھىمىسى يۇقتۇر ئۇنىڭ.
 كۆڭلى قانتىغ تاش باغىر قىلماي كۆڭۈلنى شاد ئەگەر،

غەمگە سالدى بۇ كۆڭۈلنى ئىشتىياقدۇر ئۇنىڭ.
 بارمۇدۇر ئالەمدە مەندەك بىر غېرىبى ناتۇۋان،
 خانىمانىدىن ئايرىلىپ ئىشقىدە سورۇلغان ئۇنىڭ.
 تاپمادىم بۇيى ۋاپانى ئالەم ئەھلىدىن يانا،
 كۆپ جاپا باشىغا كەلتۈردىكى تەقدىرى ئۇنىڭ.
 تارتىمىغانغە چارە بولماي سەبىرىغە يۈز كەلتۈرۈپ،
 ھەر جاپاۋۇ جەۋرى كەلسە بەندەلىك سەبرى ئۇنىڭ.
 تاپقانم دۇنيادا بولدىكىم پۇشايمانۇ نەدەم،
 قوللارنىدا ياخشىلىق يوق ئاسى قۇل دۇرمەن ئۇنىڭ.
 ھەرنە سۆز شېئىر ئەيلەدى مەقسەد - غەرەز بەيتۇلھەرەم،
 ئىشتىياقى زەۋقىدە سۆزلەتكەنى ئىشقى ئۇنىڭ.
 بىر تىلىم بىرلە تۈگەنمەس ئانچە مەن شېئىر ئەيلەسەم،
 شېئىرىگە مىڭ تىل كېرەك، بولماس قىلىپ ۋەسىپىن ئۇنىڭ.
 قاغۇدىن كۆڭلۈم مېنىڭ كۈلكۈدىن ئارتۇق دەمبە دەم،
 جانغە يەتمىش بۇ غەمىدىن ئىشتىياقى زەۋق ئۇنىڭ.
 ئىشتىياقدىن يۈرۈپمەن نەھەم ئۆلۈك گاھى تىرىك،
 ئەلگە مەئلۇم بولماسا ھالىم ئېرۇر مەئلۇم ئۇنىڭ.
 تۈشكە كىرمەس ئۇخلىسام مەن ئىشتىياقى ھىجرى ئارا،
 كۆزدىن ئانداقكىم قېچىپتۇر ئۇيقىدا تۇشىدىن ئۇنىڭ.
 كۆڭلۈم ئىچىرە. ئىشقى ئوتى ياقىتى ماڭا كىم مەن نىستەي،
 كۆيدۈرۈۋىدۇر بۇ بەدەننى ھىجرى ئوتىدىن ئۇنىڭ.
 قەددى رۇخسارى ئۇچۇن ئاھىم ئوتىنىڭ شۇئەلسىن،
 شامى غەم قىلدى قارا كۆرمەي گۈلى روخسارىنىڭ.
 ئاستانە باش قويۇپ ياتماق ماڭا ئول ئارزۇ،
 ئەشكىدىن پالچىق قىلىپ قەسىر ئەيلەسەم ئاستانەنىڭ.
 مەئلۇم ئولسە يارىغە ئاشقىلىقىم، شەيدالغىم،
 يەتمەدى ئاستانەغە مەئلۇم ئەمەس ھەيرانلىغىم بول يارىنىڭ.
 نە ئەجەپ قان يىغلىسام رەھىم ئەيلەمەي يارى ماڭا.
 كېچە - كۈندۈز غەم بىلە رەنجۇ ئەلەم تارتىپ ئۇنىڭ.
 تۇن قاراڭغۇ كۈلبەم ئىچىرە يورۇماي شەمئى چىراغ،
 غەم تۈنىدىن نالشى ئەشكى يورۇتماس شەمىنىڭ.
 ئەيتىپ ئەرسەم دەردۇ غەمنى سانى يوق ھەددىن پۇزۇن،
 ھەر تەرەپ زەخمى ئەيلەسە قۇمىدىن تولا دەردى ئۇنىڭ.
 رەنج چەككەنلەر بېرىپ مەقسەدىنى تاپتى مەككەدە،
 رەنج چەكمەي قالغىنى نەۋمىد قالىپ ۋەسلى ئۇنىڭ.

كۆزلارم قاتمىش چىگىتتەك ئۇيقۇ يوق ئارام ماڭا،
 گەر نەكىم ئىزتىراپىدا ۋەسىلىغە يەتمەك ئېرۇر. ئۇنىڭ.
 كۆڭۈل تىنىماسغە قالدى ئىزتىراپ ئەيلەپ ئۇنىڭ سارى،
 توزاق دامىغە تۈشكەن قۇش مەسەللىك ئىزتىراپ ئانىڭ.
 كۆڭۈل پەرۋاز قىلمىش لەھزەدە چۈن ئارزۇ بىرلە،
 يېتەلمەي مەقسىدىغە ناۋەمد بولغان غېرىپ ئانىڭ.
 پەلەك يۈزى قارا، كەلتۈردى باشقا كۆپ جاپالارنى،
 ۋەپا كەلتۈرمەيىن ھەرگىز جاپاۋۇرەنج ئەلەم ئانىڭ.
 پەلەككىدىن ياخشىلىق كۆز تۇتماغىل زىنھار بېنى ئادەم،
 قاچانكىم ياخشىلىق تاپتى تامامى دەردى غەم ئانىڭ.
 پەلەك تارتۇر يۈرۈپ چۆرۈلمەكنى پەھىمە ئەتكەيسەن،
 قاچان چۆرۈلگەي ئاندىن ياخشىلىق كىم تاپقانى ئانىڭ.
 پەلەك كىمگە ۋاپا قىلدى ۋاپاسىز دەھردۇر ئالەم،
 ۋاپا بۇيى قاچىبدۇر ھەممەگە رەسمى ئۇنىڭ ئانىڭ.
 جاھاندا كىسە دۇر يەتتى مۇرادىغە يانا ئادەم،
 تامامى ھەسرەت ئەيلەپ ياندىلەر ئۇنىڭ سارى ئانىڭ،
 ۋاپاسىز بى مۇرۇۋەتدۇر پەلەك كەجرەفتار بۇ ئالەم،
 ۋاپانى كىمسەگە قىلماي جاپاسى يەتكۈسى ئانىڭ.
 پەلەككىدىن تۇتماغىل ھەرگىز ۋاپانى ئى غېرىپ نادان،
 ۋاپانىڭ رىشتىسى سەندىن ئۈزۈلدىكىم ۋاپا ئانىڭ.

× ×

ئەرتەدىن ئاخشامغىچە پىكرى خىيالىم مەككەنىڭ،
 شامدىن تا سۇبھىغىچە نالەشلىرىم ئول يارىنىڭ.
 ھىجرى ئارا ھۈمەسەللىك كۆزلارم ئەشكى ئېرۇر،
 سەيلىدەك گەر ئاقتۇزۇپ خاكى بەدەنلەرىم مېنىڭ.
 بول ھاۋا بۇلۇتلارنى يامغۇر كەبى ياش ئاقتۇزۇپ،
 تۇر دىسەم تۇرماس بۇ ياشىم شاھىدى ياشىم مېنىڭ.
 تۇرھەيرەت دىلغەكىم ھۇشيار بولغىل دىسەم،
 باۋەر ئەتمەس بۇ سۆزۈمنى ئېيتسام ئول يارىم مېنىڭ.
 ئانچە ئېتىتىم كۆڭلۈمە قىلماي قوبۇل بۇ سۆزلارم،
 قېرىغاندا بۇ جاھالەتتىن قېرىلىقتا مېنىڭ.
 نە ئىلاج ئەيلەي بىرادەرلەر مۇكنا نە چارە مەن،
 قېرىغاندا زەۋقى - شەۋقى تۇشتى بۇ جانىم مېنىڭ.

بۇ كۆڭۈل ھەرسائىتى پەرۋاز قىلۇر پىخوتىسىز ھامان،
يەتمەيسىن مەقسەدكە ھەرگىز ھالىم پەرىشاندىۇر مېنىڭ.

× ×

ئىشقى ئوتى قىلدى يۈرەك باغرىم كاباب،
بۇ كۆڭۈلنى دەردۇ غەم يۈزىمىڭ چاناب.
نە قىلاي ئەمدى مېنىڭ ھالىم خاراب،
يوللارغىم تەلىمۈرۈپ كۆزۈم قاراب.
كېچەلەر بىدار بولغاچ ئۇيغا يوق،
كۆككە بېقىپ توختاماي يولدۇز ساناب.
بۇ غېرىبى يىغلادى شامۇسەھەر،
بول مەدىنە شەھرىنى ھەردەم ئوناب.

× ×

ھەركىشى مەننە ئەيلادى قىلمە تەكەللۇم شېئىرىنى،
ئىشقىنى پەھىم ئەيلەمەي مەننە ئەيلەدى شېئىرىم مېنىڭ.
ئىشقى بەر ناياب كۆھەر قولغە كەلمەس ھىچ زامان،
گۆھەرى زەرگە شوناسەد قىلغاي قىممەتنىكىم ئۇنىڭ.
ئىشقىدىن بەھەر ئەيلەگەنلەر مەننە قىلماس سۆزلانى،
يانماغاي شېئىر ئەيلەمەككىدىن كۆيسە بۇ جانىم مېنىڭ.
ئىشقىدىن مەننە ئەيلەمە يارى بۇرادەرلەر مېنى،
ئەقىل ھۇشۇمنى ئالىدۇر قالمادى ھالىم مېنىڭ.
كېچە - كۈندۈز زەۋق - شەۋق بەيتۈلپەرەمنىڭ شەۋقىدۇر،
بارغالى يەتمەي ماجالىم زادى راھىم يوق مېنىڭ.
يىغلاغىل ئاشىق ئەگەر بولساڭ ھەرەمنى يادلانىپ،
شاھى بازى يەتكۈرۈر نەۋمىد بولمەسەن ئۇنىڭ.
قىلماغاي ئاشىق گۇمان ئىشقى ئوتىنى پىنھان تۇتاي،
ئاشكارا ئەيلادى كۆزۈمدە نەم، دىل نالىشىنى ياشىم مېنىڭ.
بولماسا ئىشقى ئوتى بولماس كۆز سارايبى ئىچرە ياش،
بولماغاي بىخاب كۆزلەر زاھىر ئولماي بۇ ئەلەملەردىن مېنىڭ.
بەس نىچۈك ئىنكار ئېتەرەمەن ئىشقىيە شاھىد ئېرۇر،
كۆزدە ياشىم چەھەرە زەردىم شاھىدىم ئۆلدۈر مېنىڭ.
ئىشقى سابىت قىلدى قان ياشىم سېرىغ چەھرىمنى كىم،
چۈن باھار شاخ ئۇستىدە ئال سېرىغ قىلغان مېنىڭ.

ئى يارانلار قىلماغىل پاسد خىيالىنى كىم ماھال،
 سۈبەھغە بىلىڭكىم سىررى ئەسدارىم مېنىڭ.
 ئۆتتى ھالىم ئاڭغا كىم پۇشىدە سىررىم قالمادى.
 بىلدى دۈشمەنلەر بۇ دەردىم زايىل ئولماي بەس مېنىڭ.
 بۈكى سۆزۈمدە مەلامەت قىلغۇچى مەئزۇر تۇت،
 گەر ماڭا ئىنساپ قىلگىم دىل جاراھىتىدىن مېنىڭ.
 ھەركىشى قىلدى نەسەت مەن قۇلاقغە ئالمايم،
 ھەركىشى قىلسە قىلۇر قىلسا مەلامەت نىمە پەرۋايم مېنىڭ.
 ئىشقىغە پەندى نەسەت قىلماقنى نادان ئېرۇر،
 تاكى ئانى كۆرمىگۈنچە تاپماغاي ئارام ئەگەر كۆڭلۈم مېنىڭ.
 ئاقسۇ شەھەرگە كېلىمەن بىر قەدەم يا ئۇتمايم،
 بۇ ئىرادە تەقدىرىغە چۈن چارەم يوق مېنىڭ.
 ھەر شەھەرلەرگە كېلىمەن بى ۋەتەن بىخانىمەن،
 مۇڭداشۇرغا ھالداشۇرغا يوق قېرىنداشىم مېنىڭ.
 قاشىدا يارى مۇۋاپىق بولمايسىن شەمئى چىراغ،
 كۆيگەلى قويماي پەتلى ياغ ئارا ئاھىم مېنىڭ.
 بالاۋۇ پەرزەندلارمىدىن بولماي ھەمراھ رەپىق،
 ئۆلكى قاشىم خىزمىتىدە بىرسى ھەم يۇقتۇر مېنىڭ.
 بەد ۋاپادۇر بۇ جاھاننىڭ كارى بارى بەندەگە،
 ھىچ ئىشەنمە بۇ جاھانغە ئۆمرۈم ئاخىردۇر مېنىڭ.
 ھەسرەتو يۈزىڭ نادامەت قېرىغان چاغىم ئارا،
 ئۆمرى كەتمىش ئاتىمىش ئۈچىدىن ئۆتۈپ سالىم مېنىڭ.
 ئاخىرەتنىڭ تۈشەسىدىن قولدا يوق دەردغەم ئارا،
 بۇ سەپەرگە ھەم رەھىم دەرد غەمدىن ئۆزگە يوق مېنىڭ.
 پادىشاھ زۇلجالال رەھىم ئەيلەسەن مەن ئاسىغە،
 شادلىقىدىن رەقىسى ئەيلەر ناتۇۋان كۆڭلۈم مېنىڭ.
 رەھىم قىلماي قەھر قىلسە ئاسى قۇلغە زۇلجالال،
 نە بۇلۇر ھالىم ئۇ يەردە، نە بۇلۇر جانىم مېنىڭ.
 ئېيتىپ - ئېيتىپ يىغلاسام بارسام ئەگەر مەككە سارى،
 ھاجىتىمنى ھەم راۋا قىلسە ئەجەپ ئەرمەس مېنىڭ.
 داخىل ئۆلسە تەۋبەسى مەقبۇل بولۇر بەيتۇلھەرەم،
 داخىل ئۆلسام مەن ئاڭا ئەرز ئەيلەسەم تەۋبەم مېنىڭ.
 ياشلىق بىسك يولىدا ئۆتتى ئۆمرۈم بىھۇدە،
 قېرىغاندا بۇ پۇشايمان سودى قىلماي كىم مېنىڭ.
 ئەھىل مەنسەبلەر يولىدا ئۆتكەن بۇ ئۆمرۈمنى،
 نەپىسى شەيتان پىتنەسىغە مۇپتالا بولغان مېنىڭ.

گەر ھالالۇ گەر ھارام كەلسە ئۇنىڭدىن يانمايسن،
 ئەزىدېھا يەنچىلىغ بۇ نەپسىم ئەزىدېھا بولغان مېنىڭ.
 قىلمادىم تائەت ئاڭا بىر زەررەئى ھوزۇر بىلەن،
 قىلغانىم رىيا ئۆتۈبدۇر ھەسرەتۇ ئارمان مېنىڭ.
 قىلمادىم ئۆلىمەسلىگىمدە ئاخىرەت جابدۇغىنى،
 نە نامازۇ روزەئى پەرزنى قىلماي مەن ئۇنىڭ.
 ياخشى ئىش قىلدۇرمىدى مېھمان ئۇچۇن نەپسى ئەمىر،
 شەرم تۇتماي يەتكۈرۈپ باشىمغە دەرد، غەملەر مېنىڭ.
 ئول رەسولۇم ئىشتىياقى يەتكەچ مېنى بىخۇب ئىتىپ،
 ئىشق ئىباردى خوشلۇغۇمنى يەتكۈرۈپ رەنجىم مېنىڭ.
 نەپسى شۇمنىڭ شۇملۇغىدىن مەن بۇ يەر قالدىم بۇ يىل،
 نەپسى شۇمنىڭ راتىغە بولدۇم گىرىپتارى ئۇنىڭ.
 ھەيپىكىم نەپى ئەيلەمەس ئۆتكەن ئىشىمنىڭ سۈرى يوق،
 مەن ئىلىكىنى تىشلەسەم ئۆمرۈم ئۆتۈپ تۇيماي مېنىڭ.
 دەرد، غەم يەتكەچ ماڭا باشىم ئاقارىپ غەم بىلە،
 غەم يۈكى بىرلەن بولۇبدۇر بەللەرىم خەمدۇر مېنىڭ.

x

x

تىشلارمىدىن بىرسى يوق دەندان بىلە.
 نەپسىنى ھاكىم قىلىپ پەرمانىدا،
 ھىچ ئەمەلنى قىلمادىم مەن ھەددىدا.
 ئانچە ئەتتىم كۆڭلۈمە قىلماي ئەمەل،
 ياخشى ئىشغە ماڭمادىم قىلدىم ھىيەل.
 نەپس شۇمنىڭ مەكۈرنى قىلماي خىيال،
 يەتتى ئۆمرۈم ئاخىرى بولماق زاۋال.
 نەپس كاپىر ھارامغا تويغوزۇر ھالال يىمەي.
 يانا ھارامدىن بىر نەپەس ھەم كەلمە دىمەي.
 ئەمدى بىلىدىم قېرىغاندا دۇشنىم،
 ياشلىقىدا بىلمەدىم مەن پەن يىدىم.
 قېرىغاندا بۇ پۇشايمانم نەسۇد،
 ياخشى تائەت قىلمادىم قىلدى جەھۇد.
 بۇ غېرىپ شايبەستەئى دەرگاھ ئەمەس،
 تۈنۈكۈن ئەھۋالىدىن ئاگاھ ئەمەس.

ھىچ ۋەقەت لايىق ئۇنى ياد ئەتمەدىم،
 قۇل بولۇپ ھەرگىز ئۇنى شاد ئەتمەدىم.
 پادىشاھا قەترەئى ناپاك مەن،
 ھەم يەنە بىر پەستى مۇشتى خاكىمەن.
 بىۋاپا ئالەمغە كۆپمۇ مەشغۇلدۇرمەن،
 بۇ جاھان ئەخمەقلەردىن ئەخمەقمەن.

x

x

ئاجىزۇ بىچارە سەرگەردانىمەن،
 لەڭگۈ، گۇڭكۇ، كور ئۇمىيان مەن.
 يوقتۇرۇر مەندەك يەنە پەژمۇردە ھال،
 باغى ئۆمرۈم تاپمادى ھەرگىز كامال.
 نەپىس كاپىر پىتتەسى قىلدى ھالاك،
 خەلق ئاراسى بولماغاي مەندەك بى پاك.
 قېرىغاندا ئۆتتى ئۆمرۈم غەم بىلە،

× ×

ئوتتۇز ئىككى تىشلىرىدىن قالغانى بەش، ئالتە تىش،
 تاپقانى دۇنيادا كۆزدىن بىر كۆزۈم كۆردۈر مېنىڭ.
 مۇندىن ئارتۇق كۆپ جاپاۋۇ جەۋرىلەر كەلگەن بېشىم،
 تەقدىردىن بىر بىر ساناپ سەپپە قىلماق تاقىتىم يوقتۇر مېنىڭ.
 ئى پارانلار دۇنياغە ھەرگىز ئىشەنمە بول مەلۇل،
 ئاخىرى نەمەگە سالۇر چەرخى بەلەك ئىنسانلارنىڭ.
 يان ھاۋادىن نەپسىنى زاتىڭغە ھاكىم ئەيلەمە،
 گەر ھاۋا ھاكىم ئىسە بولغاي ئاڭا دەۋزەخ ئۇنىڭ.
 قەھرى قىل نەپسىڭغە ئىرتىلاتغىل ئەمەل يايلاقدا،
 گەر مۇڭا تابۇ ئىسەڭ جانىڭغە قىلغاي كۆپ سىتەلەردىن سېنىڭ.
 نەپسى تېپىلىدۇركى مۇھەلت بەرسە داۋىم سۈت ئىمەر،
 مەئنى قىلغان بىرلە سۈت ئەمەسكىنى قىلماس ھىچ ئۇنىڭ.
 نەچچە كىم لەززەت بېرۇر نەپس زەھەر قايتىل ھەمە،
 زاھىرى ياغدۇر ئەسەلدۇر باتىنى زەھەر ئۇنىڭ.
 ئانچە خەۋپ ئەتكىل خەرىپىسەن نەپسى شۇنىڭ مەكرىدىن،
 گاهى ئاشقىلقىنى تىلەر بەتەر تۇرۇر نەپسىڭ سېنىڭ.
 گاهى مەكر ئەيلەپ كۆڭۈلگە كۆزلەرنىڭ پۇر ياش قىلۇر،
 گاه ھارامغە تويغۇزۇر قىلغىل پۇشايماندىن ئۇنىڭ.
 نەپس ساڭا ھۆكۈم ئەيلەسە بىلىگىل ئۇنى يالغان ئېرۇر،
 نەپسى شەپتائىغە خىلاپ ئەت تۇتما پەرمانىن ئۇنىڭ.
 تۇتما پەرمانىن ئۇلارنىڭ خەسەم ئېرۇر ھاكىم ئەمەس،
 بىلىسەڭ ئېرسە ئۇل قەدىم دۇشمەن ئېرۇر شەپتان سېنىڭ.
 كىرىمىگىل ئەددى بۇ نەپسىنىڭ سۆزىگە ئى بەخەبەر،
 يان ھاۋادىن تۇتما پەرمانىن ئۇلارنىڭ سەن ئۇنىڭ.

× ×

ئېيتىغىل ئەستەخپۇرۇللاھ دەپ كەلسە ياد ئال،
 ھەر زامان ياد ئەيلاگىل كەتكەي دىلىڭدىن ھەم سېنىڭ.
 ئېيتىغىل قۇل ھۇۋەللاھۇ ئەھەد ئاللاھۇ سىسەمەد،
 لەم يەلىد ۋەلەم يۇلەد ۋەلەم يەكۈنلەھۇ كۇفۇھەن ئەھەد.

بۇ ياخشى سىپاتى قۇل ھۇۋەللاھۇ ئەھەد،
 رەھىم ئەيلە ماڭا بەھەققى ئاللاھۇ سىسەمەد.
 تائىتى قوبۇپ قىلىدىم گۇناھى بىئەدەد،
 قادىر سەنۇ پەرۋەر دىگارم ئىمىكانىم نەھەد،
 ئۆتتى جاھاندىن چىڭ كىچىكىلەر سانسىز ھەد
 مەن ئاسى خېرىدىغە رەھىمە ئەيلەگىل يا ئەھەد.

ئاقسۇدا ياتىپ باشى قاتىبدۇر.
 سۆزلىگەن سۆزنى قىلىپ بېشى ئىشىشىدۇر،
 بۇلاق سۇيىنى تۇلا ئىچىپ سوغى ئىشىدۇر.
 يارەب مېنى قىلما غەمگە گىرىپتار،
 غەم تاغى قىلىپ مېنى سەگىسار.
 دەردىغە داۋا تاپمادىم مەن،
 رەنجىغە شىپا قىلمادىڭسەن.
 يارەب ئۆزۈڭ مۇرادىمە يەتكۈر،
 مەقسەد كەتسە مەككە سەرى يەتكۈر.
 قىلىپ نەۋمىد ئاسى غېرىپ قۇلۇڭنى،
 يامۇ پەتتەھۇلئەبۇاب ئاچقىل يولۇمنى.

يەتكۈر مېنى ئول زەۋزەئى ئەھمەد،
 دوستۇڭ ئېرۇر پەيغەمبىرىم مۇھەممەد.
 قالمىدى ئەجەم ئىچرە مېنىڭ ماجالىم،
 ساڭا مەئلۇم ئېرۇر مېنىڭ بۇ ھالىم.
 كۆرمەككە ماڭا ئىشتىياقى تۇشتى،
 ھىجرى ئوتى كۆيۈپ جانغە يېتىشتى.
 كۆرمەي ئۇنى ئۆلتۈرمە مېنى سەن،
 غۇربەتۇ تۇپراق ئىچرە قويمە مېنى سەن.
 دوستۇڭ ئېرۇر مەھمۇد ئەھمەد،
 مەھبۇپ ئېرۇركىم ساڭا مۇھەممەد.
 غۇربەتدە غېرىپ غەم بىرلە ياتىبدۇر،

× ×

خوش ئول بەختى سائادەتكىم ئاڭا مەن ئاشنا بولدۇم،
 بۇ زەۋقى - شەۋقىغە ئەجەپچۇ مۇپتالا بولدۇم.
 كېچە - كۈندۈز تىلەيدىن ئول مەدىنە سارى يۈزلەنسەم،
 بارۇرغە يول تاپالماي كىم ئەجەمدە ئىنتىزار بولدۇم.
 پەلەك ئاۋارە قىلدى بۇ سەپەرگە قىلدىلەر مانىس،
 خۇدانىڭ تەقدىرىغە جان دىلىم بىرلەن رىزا بولدۇم.
 ئۈمىدىم ئۆلدۈرۈر مەككە ئەرەپ ئىچرەكى يۈزلانسەم،
 مۇيەسسەر ئەيلىسە يارەب مۇرادىغە يىتەر بولدۇم.
 زامانە پىتەسدىن ساقلاسۇن ئۇشبۇ ئەجەم ئىچرە،
 سۇخەنچىنلار سۆزى بىرلە ئەجەم ئىچرە ئوزار بولدۇم.
 مۇرادىغە يېتەرەن دەپ كېچە كۈندۈر تەلەپ ئەيلىپ،
 مۇرادىغە يېتەلسەي ئەزم قىلماي بىقارار بولدۇم.
 كۆڭۈل تىنىماستىغە قالدى كۆرگالى چۈل ئارزۇ بىرلە،
 بارۇرغە تەلمۈرۈپ ھەردەم كۆرەرغە ئىنتىزار بولدۇم.
 خىيال ئەيلىپ كۆزۈم گىريان كۆڭۈل ئۇچتى ئۇنىڭ سارى،
 كۆرەرگە ئىنتىزاردا كۆزۈم بىرلە كۆڭۈلدىن مەن جۇدا بولدۇم.
 مېنىڭدىن ئەقىل ھۇشۇم كەتتى قالماي مەن مۇڭا ھەيران،
 نېپتەي ئەمدى قېرىغاندا بۇلاردىن مەن ئادا بولدۇم.
 بۇلار كەتتى ئۆزۈم قالدىم ھاياتلىق قالمادى مەندە،
 بۇلاردىن ئايىلىپ ئاخىر غېرىبلىقتا ئۆلەر بولدۇم.
 مۇڭا ھاجەت ئەمەس كېيىن قىلۇرلار بورىيا كېيىن،

قىيامەت ھەشرەگاھىغە مۇنى سۇدراپ بارۇر بولدۇم.
 مۇيەسسەر قىلماسا يارەب رەسۇلۇم ئەترە تۇپراغى،
 ئوشۇل مەھشەر كۈنىدە نا ئۈمىدغە داۋۇگەر بولدۇم.
 بارۇرمەن دەپ ئۈمىد ئەيلەپ بارالماي يولدا قالدۇم،
 بارۇرغە بۇ كۆڭۈل ئۇچىشى ئۇنىڭ سارى بارۇر بولدۇم.
 غېرىبى بولماغىل نەۋمىد ئەمما بول ئەدەپ بىرلە،
 بىلىڭنى باغلاغىل مەھكەم بارۇرغە ئۈستىۋار بولدۇم.

× ×

ئىلاھا قىلماغىل نەۋمىد بارۇرغە ئىزتىراپ ئولدۇم،
 تۇرالماي بۇ ئەجەم ئىچرە ئەرەبغە ئاشىنا ئولدۇم.
 ئۇنىڭ ئىشقى كۆڭۈلنى قىلدى تاراج قالمادى مەندە،
 نە ئىمكىندۇر ۋىسانى يەتتەككە ئارزۇمەند بولدۇم.
 ئەگەر يەتكۈرمەسەڭ يارەب بۇ دەھرىدە مۇرادىغە،
 مۇيەسسەر قىلماساڭ يارەب نادامەتتە ئۇلار ئولدۇم.
 يا رەسولۇللاھ مەنىڭدە سەبىر تاقەت قالمادى،
 زادەراھىم يوقلۇقىدىن زەررەئى غەم ئولمادىم.

× ×

يا كېرىم ئاللاھ غېنىدۇر پادىشاھى زۇلجىلال،
 بەندەلەرغە ئول كېپىلدۇر قىلمادىم ئۆزگە خىيال.
 رىزقىنى بەرسە خۇدايىم دەشت ئىلە سەھرا ئارا،
 غەملەرىم يوق زەۋقىدىن ئول دەشت ئىلە سەھرا يانا.
 ئانچە مەركەب تاپماسام كۈھى دابانلار قەتئى مەن،
 باشىم ئۈزرە يول كىزەي مەككە سارى يولغە مەن.
 ھەم رەپىقىم ئۆلمەسە زەۋقى ماڭا بولغاي رەپىق،
 زەۋقى شەۋقى ھەددىن ئارتۇق بىنە ھەم بىرلەك قىرىق.
 قىلمادىم ئۆزگە خىيالنى مەن تەۋەككۈل باشلادىم،
 ماسۋەللاھ ۋەھشىتى مەن دىلەمدىن تاشلادىم.
 ھەرنە قىلسە قىلغۇسى ئول پادىشاھ،
 مەھرىباندىر بەندەلەرغە ئول كەرىم كىم يەكتاھ.
 قىلماغىل ئاسى غېرىپىنى ناۋمىدكىم مەككەدىن،
 مەقسەدى ئەقساغا يەتكۈرگىل بۇ دەھرى پاندىن.

× ×

پەلەك بىداددۇر بىچارە قىلغاي،
 كىشىنىڭ كۆكسىنى يۈز پارە قىلغاي.
 پەلەكدىن تۆتمە كۆز ھەرگىز ۋاپانى،
 پەلەك يۈزى قارا، قىلغاي جاپانى.
 پەلەك ئەۋۋەل كۆتەرگەي شاد خەندىن،
 ئېلىپ ئۇرغاي كىمىن يەر بىرلە يەكسان.
 پەلەككە بولمىغىل زىنھار مەغرۇر،
 قىلۇر ئاخىر بېسى ئول خار رەنجۇر.
 پەلەككى مەيلى قىلغان يۈز قارالىق،
 پەلەكدىن يۈز ئۆرۈر ئاخىر جۇدالىق.
 پەلەككە قىلما مەيلى ئى غېرىپسەن،
 كى بولغىل بارچىلاردىن كەمرەكسەن.
 پەلەككە بولماغىل ھەرگىز مەغرۇر،
 پەلەكدىن بۇ كۆڭۈل رەنجۇ رەنجۇر.
 پەلەكنىڭ شۇمىدىن ئەقلىم پەرىشان،
 سىناپ بولماس كىشى بو دەشت بېيىبان.
 زەبۇن قىلدى پەلەك كاتتا ۋە چوڭنى،
 بايان قىلسا تۈگەنمەس بۇ جاھاننى.
 ئۇرما دەم ئىككى جاھاندىن ئى غېرىپ،
 بارچىلار بو يولدا قالغاندۇر ھېرىپ.
 خاھى ئەنقا بولسۇن خۇاھ مۇرىيۇ نەھپ،
 خۇاھ شاھ بولسۇن خۇاھ گادا بۇلۇر زەئىپ.
 ماھلار دەريادا بولغاي كۆرۈكەر،
 قالماغاي ئول نۇرخۇرشىدى قەمەر.
 تۇشسە ھەر جانى قازانىڭ دامىغە،
 كۆپ نادامەت ئەيلەگەي ئەھۋالىغە.

بۇ پەلەكدىن ھەر زامان ئەندەك ۋاپا
 تۇتماڭ ئۈمىد،
 بەھايا رۇسىياھ، يۈرمەكر بۇچىركىن پەلەك.
 پەرۋىرىش بەد ئەسلىنى قىلغاي داۋام،
 كىمكى بەرسە كۆڭلىنى بولغاي غۇلام.
 بۇ پەلەك رەڭگىغە كۆز سالساڭ كەبۇد،
 تۆتمە كۆز ئول بىۋاپا قىلغاي نە بۇد.
 بۇ پەلەكدىن قىلماغاي سەن شادىلىق،
 بولماغاي سەن ھىچ ۋەقت ئازادىلىق.
 بۇ پەلەكدىن قىلسا ھەركىم ئىلتىماس،
 ئول كىشى بولماس بەلسىيەتتىن خالاس.
 كىمكى كۆڭلىنى بەرسە بۇ مۇردارغە،
 ئاقىبەت ھەلقىدىن ئاسقاي دارغە.
 ئىستىسە ھەركىم پەلەكدىن كامىنى،
 كۆرمىگەي ھەرگىز خۇدا ئىنئامىنى.
 كەيدۇرۇر بەد ئەسلىلار باشىغە تاج،
 ياخشىلارنى خار قىلغاي بى ئىلاج.
 ئۆزىگە بەد ئەسلىنى ئەزۋاج ئېتەر،
 ياخشىلارنى خەلقىدىن كۆپ خار ئېتەر.
 ئارغۇماق بولماس ئېشەك ئەتلەس كىيىپ،
 ياخشىلار بولماس ھېقىر چەكەن كىيىپ.
 پەلەكدىن مەن غېرىپ پەرياد ئېتەرمەن،
 پىغانە نالەلەر بۇنىياد ئېتەرمەن.
 پەلەكنىڭ جەۋرىنى ئېيتىپ تۈگەنمەس،
 مۇنىڭكى زۇلمىغە مۇندىن ئۆتەلەس.

× ×

پەلەكدىن ياخشىلىق كەلدى دىبان كۆڭلۈڭنى شاد ئەتمە،
 يامانلىقنى تاپار ھالال ئۇنۇت ئۆتكەننى ياد ئەتمە.
 زامانە ئەھلىغە گەر يۈز ياخشىلىقنى كۆرگۈزۈپسەنكىم،
 ۋاپا زىنھارىكىم بىر زەررە چاغلىق ئىتىماد ئەتمە.
 ئۇۋۇسنىڭ ئەھلىدە مېھىر-مۇھەببەت قالمادى ھەرگىز،

چاچا كەلگەي ئۇلاردىن زەررە مېھر تەمەدۇ ئەتەمە.
 بۇ ئالەمدە كىشىلەردىن ۋاپالىقنى تەمەدۇ تۇتقاي،
 قاچان يەتكەي ۋاپالىق سەن ۋاپالىقنى خىيال ئەتەمە.
 پەلەك كىمگە ۋاپا قىلدى ۋاپاسىز چەرخى بۇ ئالەم،
 ۋاپا يەتتى پەلەكدىن دەپ بۇ كۆڭلۈك زەررە شاد ئەتەمە.
 بۇ ئالەم دەھر باغىدا غەنەمەت تۇت باھارىڭنى،
 ئەجەل پەيىكى يىتمىشكەندە نەدامەت غەم بىلە كەتەمە.
 جاھاندا ئادەم ئوغلى مېھماندۇر كىم ئېرۇر بەش كۈن،
 بۇ مېھمان خانە ئىچرە سەن مۇقىم بولماق خىيال ئەتەمە.
 قەدىم بار بورە بات مېھمان بۇلۇپ ئۆتكەن ھەمە ئادەم،
 تۇرارمەن دەپ رەبات ئىچرە مۇنى پاسىق خىيال ئەتەمە.
 بۇ ئالەم مەنزىلدۇر گۇيا مۇندا قونۇپ ئۆتەمەك،
 تۇرارغە چارە يوقتۇر كىم كى تاڭلا نالە زار ئەتەمە.
 بۇ ئالەم دەھر باغىغە تاماشا قىل باھارىغە،
 كى بادى دەھشتىدىن تىترەتۇر نازۇك ناھال ئەتەمە.
 ئۇشۇل سىركى قاچان مېئراجىغە يەتتى باھار ۋەقنى،
 تامام قەتەدۇ ئەيلەدى جىسمى بىلە باشقا خىيال ئەتەمە.
 كى لالە ھەر قېتى قاندۇر بۇلۇپ كۆكسى ئۇنىڭ چاك چاك،
 خازانىڭ نالەشىدىن يىغلاشۇرلار كىم گۈلى لالە ياد ئەتەمە.
 قىزىلگۈل باغ ئاراسىدا ئاڭا ئاشىق ئېرۇر بۇلبۇل،
 تەكەننىڭ زەخمىدىن بۇلبۇل چىكەر نالە پىغانى سەن ناۋا ئەتەمە.

× ×

كەل ئەمدى ئىشقىدىن بىر مۇنچە سۆزنى داستان ئەيلە،
 بىلىڭنى باغلاغىل مەھكەم تىزىپ سۆزنى ئۇڭا سايەلە.
 كۆڭۈل ھەر كىمگە پادىشاھ قىلماغاي ھەركىم ئۇنى مانە،
 ئۇچار مەھبۇپ ۋەسالىغە يېتەلمەي ئول ئۆزى قانىئە.
 ئەگەر ھىجرى ئوتىدا ھەر نىچە كۆيسە ئول ئۆزى بىلگەي،
 قىلالىمىس ئۆزگەلەر كۆيگەننى پەھىم ئول ئۆزى كۆيگەي.

× ×

ئى بۇرادەر بولسا گەر بىر زەررە ھۇش،
 بادەئى ئىشقىدىن ئەت بىر قەترە نۇش.
 بادەئى ئىشقىدىن ئول نۇش ئەيلەمەس.
 گەر كىشى تەرك ئەيلەمەس دۇنيا پۇلى،
 بىلەگەيلەر ئول كىشى ئىشقى قەدرنى.
 دۇنيانى ھەركىم پارامۇش ئەيلەمەس،

گەر كىشىگە بولسا دۇنيادىن بەھەم،
 ئول كىشىگە بولماغاي ئىشقى ھەم بەھەم.
 ھەر كىشى مەي ئىچسە كۆپ پەرياد ئېتەر،
 خانىمانىن ئول زامان بەرباد ئېتەر.
 ياردىن كەلسە ئەلەم سەبىر ئەيلەگىل،
 يارىغە جانىڭنى قۇربان ئەيلەگىل.
 سەن تىرىكلىكتە ئاڭما قىل ئىشقى باز،
 سەن ئاڭما بولغىل ھەممىشە ئىشقىراز.

×

×

جاھاندا قاتتىغ ئىش ھەجىرى ئوتىدىن ئادەم ئارا بولماس،
 كى مەجنۇن لەيلىنىڭ ئىشقى ئوتىدا كۆيگەن سىناپ بولماس.
 ئو شۇل پەرھاد كىم شىرىن غېمىدا تاغلار قازادى،
 پىدا ئەيلەپ جانىنى ھەجىرى ئوتىدا تاغدا قالدى.
 مۇرادىغە يېتىشتى ھەزرىتى يۇسۇپ زىلەيخا ھەم،
 مۇرادىغە يېتەلمەي قالغىنى ۋامۇق ئۇزرا ھەم.
 بالا دەشتىدە پەرھاد ئانچە تارتىمىش جەۋرىلار سىتەم،
 كۆرۈڭ ئىشقى ئوتىدا بىر زەررە ئى كىم تارتىمادى ياكەم.
 نەچچە يىل تاغنى تىرناغىدا قازىمىش بولۇپ مەسكىن،
 بۇ ھەجىران ئوتىدا گەر ئاققۇزۇپكىم كۆزلەرى ئەشكىن.
 چاپا تارتىپ ئەلەم چەكتى بۇ ئىشقى ئوتىدا ھەريان،
 قىيامەت ھەشەرە بازىرى مۇرادىنى بېرۇر سۇبھان.
 ئەرەپ سەھراسىدا مەجنۇن قۇيۇن يەڭلىغ بۇسارۇلغان،
 ۋىسالغە يېتەلمەي لەيلىدىن ئاخىر جۇدا بولغان.
 تىرىكلىكدە تىلەڭلەر ئىشقى بازىنى غەنىمەت كىم،
 ئەجەل يەتكەندە بەرمەس سائىتىكىم جانىغە پۇرسەتكىم.
 تىرىكلىكدە قىلىڭلار ئىشقى بازىنى جاھان ئىچرە،
 ھەقىتى تاپمىساڭ يوقمۇ ماجازى پانى ھەم ئىچرە.
 كىشىنىڭ ئىشقى سۆزى بولماسا ھايۋان بەتەردۇرلار،
 قاچان ھەر ئىككىلە ئالەم مۇرادىغە يېتەردۇرلار؟
 ئەگەر ئاشىق بۇلۇر بولساڭ خۇدانى يادى قىل ھەر تۇن،
 بۈرەك باشىنىڭ كاپاب ئەيلەپ ئۆزۈڭ خامۇش بول ھەر كۈن.
 ئوشۇل مەھبۇپ غېمىدا رەنجۇ ئەلەملەرنى مۇباھ بىلىگىل،
 چاپاۋۇ جەۋرى ئەلەم كەلسە ئاڭما سەبىر ئەيلىگىل گۈلگىل.
 كىشىگە يەتسە مەھبۇبىدىن تۇرلۇك ئەلەم كۈلپەت،

مۇباھ بىل ۋە سىلغە يەتكۈرگۈسى مەھبۇپ ئۈزىن ئۆلپەت.
ئول بالانىڭ گەۋھەرى ھەر كىمگە قىلماسلار ئاتا،
تاكى ئانى قىلماغۇنچە ئول ئۆزىگە ئاشىنا.
ئى غېرىبى قوي قەدەم مەككە سەرى ئەزىمغە يول،
ھەر جاپاۋۇ جەۋرى ئەلەم كەلسە ساڭا كۆپ شاد بول.

× ×

خانىمان تەرك ئەيلە ئاندىن يولغە كىر،
پاك قىل كۆڭلۈڭنى ئاندىن بول ئەمىر.
يۈرگەسەن بۇ يولدا دايم دەرىدەر،
تەرك قىل پەرزەند ھەم مادەر پەدەر.
ئى غېرىپ سەن خانىمان بەرباد قىل،
ئاه دەپ قان يىغلا كۆپ پەرياد قىل.
ئىشقىغە جۇش ئەتسە ھەر پىرۇ جۇۋان،
لەرزىگە كەلگەي زەمىنۇ ئاسمان.
جان پىدا قىل كەئبەئى بۇ مەككىگە،
مۇنتەزىر بولغىل مۇنىڭ دىدارىغە.

ئىستىمە بۇ يولغە ھەر كەمدىن مەدەد،
قىلماغاي دەرگاھىدىن ھەركەنى رەد.
ھەم باقاسىز ھەم ۋاپاسىز بۇ جاھان،
قىل رىزا تەڭرىنى ئاندىن بول ئامان.
ئىستەگىل بو يولنى جانىڭ بارىچە،
ياد قىل ھەم كۈندۈزى تاڭ ئاتقۇچە.
خۇاھى كاپىر، خۇاھ تەرسا خۇاھ جەھۇد،
بارچە ئول دەرگاھىدىن يانماس نەبۇد.
ھەر كىشىگە بولسا ئەگەر ھەقدىن مەدەد،
ئىستىمەس ئول ھىچ مەخلۇقدىن مەدەد.

× ×

ئۇ شۇل مەككە سەرى قويماي قەدەم ھەسرەت بىلە كەتمە،
ئۇنىڭكى ئىشتىياقدى ئەجەم ئىچرە ئۆلۈپ كەتمە.
چاپا تارتماي، ئەلەم چەكەمەي مۇرادىغا يېتەلمەسكىم،
ياتىپ ھايۋانلاردەك بىر يەردە ئۇخلاپ غەم بىلە كەتمە.
تۈنى ياد ئەيلاگىلىكىم كېچە - كۈندۈز زىكرى پىكىرىڭدا،
مەگەر ياد ئەيلەمەي ئۇشۇ جاھاندىن دەد بىلە كەتمە.
جاھاندا ئادەمنى نە ئۇچۇن ھەق بىنا قىلدى،
ئۆزىنى ياد ئېتەرگە قىلدى ئول ياد ئەتمەيىن كەتمە.
جاھاندا كىمەگە قىلدى ۋاپا بۇ چەرخى كەج ئالەم،
ۋاپاسى يوق بۇ ئالەمنىڭ ۋاپا زەررە تەلەب ئەتمە.
قېنى ئول رۇستەمى پالۋان، قېنى ئىسكەندەرۇ دارا،
قېنى جەمشىددەك ئول پادىشا، تۇرارغە ئىتىماد ئەتمە.
قېنى لوقيانددەك ئول ھاكىم، كۆرۈك تەختى سۇلايماننى،
بارۇر جايى قارا يەردۈر بۆلەك ھەرگىز خىيال ئەتمە.
پەلەكنىڭ كەسرەتىدىن چاك بولمىش ھەمەئى زىجان،

ھايات تۇرغايىمە دەپ ئۇشبۇ جاھاندىنكىم تەمەد ئەتمە.
ھاياتلىغىنى غەنەبەت بىل قەدەم قوي مەككەئى سارى،
مۇرادىڭنى تاپارغە ئەزم قىل ئۆزگە خىيال ئەتمە.
بۇ بەش كۈنلۈك جاھاندۇر بولماغىل ھەرگىز مۇڭا مەغرۇر،
خۇدانىڭ يادىدىن غاپىل بولۇپ، ئۆمرۈڭ تامام ئەتمە.

× ×

ئۇشبۇ ئالەم ئارىيەتدۇر ئەي قاياش،
كۆپ چىقار كۆزدىن نادامەت بىرلە ياش.
تاپسا شوھرەتدىن كىشى نامۇ نىشان،
گۈلشەنى ئۆمرى ئۇنىڭ بولغاي خازان.
پىكرى قىل گۇرداقى ئەھۋالغە،
شۇكرى قىل بىر دەم تىرىكلىك ھالىغە.

گۇرداقى ئەھۋالدىن كۆپ غۇسسە قىل،
رىزىق روزىڭغە بۇ غەمىدىن تۇئمە قىل.
پىكرى قىل ئەسلىڭنى بىل بىر مۇشت خاك،
قەتىل قىل نەپسىڭنى بول مەردان پاك.
ئى غېربا خانىمان بەرباد قىل،
كۆھى دەشت سەھرادا كۆپ پەرباد قىل.

× ×

جاھاندا كىمسە تاپتى شادلىقنى، تاپمادى ھىچكىم،
بىراۋگە قىلمادىكىم ياخشىلىق كۆڭلۈڭنى شاد ئەتمە.
جاھاندىن ئۆتتىلەركىم ئەننىباۋۇ ئەۋلىيا بارچە،
قېنى زەررە ۋاپا يوقتۇر ۋاپا ھەرگىز ئۈمىد ئەتمە.
بۇ دەپىرىنىكىم پانا ئىچرە باقاسىزدۇر ھەمە ئادەم،
ئۆزىدىن ئۆزگەسى پانى، باقا دەپ كىم خىيال ئەتمە.
ئەگەر قالسا قالۇر ئەردى مۇھەممەد سەيدۇلكەۋنەيسى،
سەنۇ كىم مەنۇ كىم، كەلھەمەجدەك كىم ئۆزنى جۇھھال ئەتمە.
كۆزۈڭ ئاچغىل نەزارە قىل بۇ ئالەم كارى بارىغە،
باھارى گۈل - گۈلىستانلارنى تورماقغە ناھال ئەتمە.
ئۇشۇل سىركى قاچان سىركى مەقامدا تۇرارىن بىل،
ھاياتلىق سىركى، نى تۇرماقغە مۇندا ئىتىماد ئەتمە.
بۇ بەش كۈنلۈك جاھانكىم كۆز يۇمۇپ ئاچقۇنچەلىك بىلگىل،
تۇرارغە تاپمادى ھىچكىم تۇرارغە سەن ئۈمىد ئەتمە.
پەلەك يۈزى قارا ئوڭ يۈزىنى كۆرسەتمادى ھەرگىز،
كۆرەرمەن دەپ پەلەكدىن ياخشىلىقنى سەن خىيال ئەتمە.
پەلەك كىم، لەرنى يىغلاتماي ئاڭا ئوڭ يۈزىنى كۆرسەتتى،
پەلەكدىن تۇتماغىل كۆز، ياخشىلىقنى نالە زار ئەتمە.
جاھاندىن يىغلاماي ئۆتكەن كىشىدىن بىرنى تاپقىل سەن،

جاھاندا شادلىق تاپتى دىبان كۆڭلۈڭنى شاد ئەتمە.
 بۇ دۇنيا پانى بىر ماتەم سارادۇر ئادىمىزادغە،
 تۇرارغە مۇھلىتى يوقكىم تورارغە سەن ئۈمىد ئەتمە.
 ئىشى قىل ئاخىرەتنىڭ تۈشەسىدىن زەررە ئالغىل سەن،
 كېتەردە مياڭ پۇشايىمان كۆپ نادامەتنى ئېلىپ كەتمە.
 بۇ ئۆمرۈڭنى غەنىمەت بىل ھاياتلىقىدا ئىبادەت قىل،
 بۇ ئۆمرۈڭنىڭ باھارىنى پۈچەك پۇلغە سېتىپ كەتمە.
 غېرىبكىم خاتا سۆزلەرنى قىلمىش مەغزى يوق سۆزنىڭ،
 ھەممىشە شېئىر ئەيلەپ سەن خاتاۋۇ پىسىقلاردىن ئېلىپ كەتمە.

×

×

ئول قاراڭغۇ گۆردە ھەمراھ ئىستەگىل،
 تۈنۈكۈن بىسىپار تائەت ئىشلەگىل.
 بولماغىل غەپلەتتە ئەندەك بىر زامان،
 بولماغىل گۆر خەۋپىدىن ھەرگىز ئامان.
 دايمىا بول پىسىق ئىسىياندىن يىراق،
 بول ھەممىشە دامى شەيتاندىن يىراق.
 بۇ جاھانى بىۋاپادۇر، بى مادار،
 بىۋاپاغە قىلما ھەرگىز جان نىسار.
 بولسە ھەر جان سارى ئەزرائىل راۋان،
 تاپماغايلىر ھىچ جان ئاندىن ئامان.
 ئاڭلاغىل بۇ سۆزنى سەن غېرىب بۆلەك،
 چارە يوقتۇر جاننى بەرمەسدىن بۆلەك.
 ئى غېرىب دۇنيانى يادىڭدىن چىقار،
 ئاتەشى ئىشقىنى ئاھىڭدىن چىقار.
 ئادەمى بىر سەيد دۇنيا دامدۇر،
 ئول ئېلىنغان دامىغە سەرساندىر.
 يەتسە بىر كۈن جانىغە ھەقدىن قازا،
 بولغاي ئول دامى بالاغە مۇپتىلا.
 سەيد ئېلىنسا دامىغە جاننى بېرۇر،
 ئەقىل كەتكەي بولغاي ئول ئاندىن قىلۇر.
 ھەر نىمە پانى دۇرۇر ئەسباب جاھان،
 تۇتما كۆز مۇندىن ۋاپا ئەندەك زامان.
 رەھىم قىل جانىڭغە ئى غېرىب بابا،
 سالما تەننى ئاتەشى ئوتتە يانا.

ئىلاھا قورقادۇرمەن قېرىلىقىدىن،
 گۇناھىم كۆپ ئېرۇر بۇ تەڭلىكىدىن.
 نە يۈز بىرلەن بارۇرمەن دەرگاھىڭغە،
 قەدەم مەن قويمادىم ھىچ بەندەلىكىڭغە.
 ئىشىم بولدى ھاۋاۋۇ نەپىس شەيتان،
 سالامەت بىرلە ئىلىتىكىل نۇرى ئىمان.
 قىلىپ دەھر ئىچرە مەن پىسىق پۇجۇرنى،
 تاپالماي دەرگاھىڭدىن مەن قاچۇرنى.
 ياراغىم يوقلۇغى كىم ساڭا ئايان،
 يۇرۇپ نەپىس يولىدا نەپىس شەيتان.
 ھاۋاۋۇ نەپىسنىڭ ئەمرىنى تۇتقان،
 ساپالىق يولىدا ھارامنى يۇتقان.
 سېنىڭ ئەمرىڭنى تۇتماي ياشلىقتا،
 بۇ ئۆمرۈم ئۆتكەرىپ مەن كاجلىقتا.
 يىگىتلىك ئىشنى كەتتى قولۇمدىن،
 قېرىلىق خەبەرى يەتتى ئۆلۈمدىن.
 ئەجەلگە كەلسەلەر ھۆكىمى ئىلاھى،
 سېنىڭدىن ئۆزگە ھىچ يوقدۇر پاناھى.
 ئامانەتنى ئالۇر بولساڭ بۇ تەندىن،
 تىنىم ئايرىلغاي ئول شىرىن بۇ جاندىن.
 بولماغىل ھەرگىز ئەجەلدىن بەخەبەر،
 ھەر كۈنى گۆرسارىغا قىلغىل نەزەر.
 ئول گۆرۈستان بىر كۈنى قىلغۇڭ سەپەر،
 كۆپ خەتەرلەر بار ئۇنىڭدا قىل ھەزەر.

ئەجەل كەلسە ئەزرائىل سېنىڭدىن،
 ئاڭا مەئقۇل جاۋابىم يوق مېنىڭدىن.
 بۇيۇن مۇنىماي، ساڭا قىلماي ئىتائەت،
 ئىبادەت قىلمايم زەررە ئىبادەت.
 ئەگەر ھەيپەت بىلە تۇرسە قاراپ ئول،
 نە قىلغاي بۇ غېرىب ئول ھالدا مۇشكۈل.
 ئەگەر سەن قىلماساڭ ئاسان يولۇمنى،
 نە قىلغاي بۇ غېرىب جان ئاچچىغىنى.
 ئىست ئۆمرۈم ئۆتۈپ قىلماي ئىبادەت،
 يولۇڭدا قىلمايم بىر پۇل ساخاۋەت.
 غازۇ - روزىنى تەرك ئەيلەدەيمەن،
 بۇ ئۆمرۈمنىڭ باھارىن ئۆتكەرىمەن.
 پۇشايماي نىكىم نادامەت سود قىلماي،
 ياقامنى مەن تۇتۇپ بىر تەۋبە قىلماي.
 غېرىبىدەك بولماغاي ئاسى قۇلۇڭدىن،
 كى نەۋمىد قىلماغىل غەپپار ئېتىڭدىن.
 بۇرۇپ بۇ نەپىس ئۈچۈن ئاقسۇدا ھەيران،
 مۇنى راست يولغە سالغىل سەنكى سۇبھان.
 مۇرادى مەقسۇدى مەككە ئەزەمدۇر،
 مۇرادىم بەرگۈچى رەھمان رەھىمدۇر.
 ياراغىم يوقلۇقىمدىن كۆپ خەجالەت،
 سېنى مەن تۇنۇماي قىلماي ئىبادەت.
 قىيامەتدە نىچچۈك كەچكەي بۇ ھالىم،
 ئۆزۈڭ رەھىم ئەيلەگىل ئى بىرۇ بارىم.
 باھارىم قېرىدى يەتتى خازانى،
 يېتىپ كەلدى ئەجەلنىڭ تۇندى بادى.
 باھارىم تىترەشۇرلار تەندە بادىن،
 خازان بولماغلاغىم سارغارماغ ئاندىن.
 باھارىم گۈللىرى ئېچىلدى كەتتى،
 ئەجەلنىڭ بۇيى بۇ دىماقغە يەتتى.
 پۇشايمايدىن بۆلەك يوق مەندە ھاسىل،
 سېنىڭ ئەمرىڭنى تۇتماي بولغاي جاھىل.
 قېرىلىقتىن بۆلەك يوقتۇر نىيازىم،
 قۇلۇمدا يوق يانا بىر باش پىيازىم.
 ساقالىم ئاقى بولدى ساڭا تۆھپە،
 قېرىغە رەھىمى قىلماق ساڭا ئۆرپە.

× ×

سېنىڭكى رەھىمىتىڭ دەريا ئەزەمدۇر،
 گۇناھنى ئۆتكەلى غەپپار ئېتىڭدۇر.
 غېرىب دەرگاھىڭغە باشنى قويدى،
 نىيازىغە قىلىپ باشنى قويدى.
 قىلىپ ھەددىدىن پۇزۇن ئىسيان گۇناھنى،
 نە يۈز بىرلە ساڭا ئۆزرە ئېتىرنى.
 گۇناھىدىن بەسى شەرمەندەدۇرمەن،
 گۇناھ ئىسيان ئاراسى بەندەدۇرمەن.
 نە بولغاي مەندە بولسا زەررە تائەت،
 نە بولغاي مەندە بولسا بىر قانائەت.
 قانائەت قىلمايم بەرگەن ئېشىڭغە،
 قىيامەتدە نە كەلگەي بۇ بېشىڭغە.
 ئەگەر سەن ئۆتمەسەڭ يارەب گۇناھىم،
 سېنىڭدىن ئۆزگە يوق ئۆزگە پاناھىم.

باردۇر بېھەد ھاجاتىم ساڭا،
 يوقتۇرۇر لايىق مۇناجاتىم ساڭا.
 بۇ كۆڭۈل ئائەسى گەردۇ غۇبار،
 مەرھەمەت قىل ئەمدى كۆڭلۈمدىن چىقار.
 ئۇشۇبۇ ھەيرانلىق ئارا ئاۋارىمەن،
 ئۇشۇبۇ دەردگە بى داۋا بىچارىمەن.
 ھەچكىم بەرمەس بۇزۇ ئىپتىغا داۋا،
 ئۆز خازانىڭدىن بۇ دەردىمغە شىپا.
 ئىستەمەسمەن دارۇسەندىن ئۆزگەدىن،
 قويمىغىل نەۋمىد ئەي ھادىيىدىن.
 بى دەۋا دەرد ئىچرە كۆپ دەرىماندەمەن،
 زەررەنى رەھىمەتگە كۆپ ئارماندەمەن.
 كەببەنى مەقسەدى قىلغىل سەن ئاتا،
 كەببەنى مەقسەد ماڭا بولغاي پانا.
 مەندە يوقتۇر مەئسىيەتتىن ئۆزگە ئىش،
 گەرچە ئۆتتى تۇندۇ كۈندۇ يازۇ - قىش.
 غەرق بولدۇم مەئسىيەت دەرياسىدا،
 پارچەلەغە دەستىگىرسەن ئى خۇدا.

جاۋاپنى بېرۇرگە ۋەھشىتىم غەم،
 خۇداۋەندە كەربىيا سەن رەھىما،
 گۇناھلار ئۆتكۈچى سەن پادىشاھا.
 گۇناھىمدىن بەسى شەرمەندە بولدۇم،
 كۈنە ئىسياننى قىلغان بەندە بولدۇم.

× ×

نە قىلغايىمەن غېرىب ئول روزى مەھشەر،
 ئىشىم مۇشكۈل ئېرۇر تاڭلا ساراسەر.
 غېرىبەنە قىلماساڭ رەھىبۇ ئىنايەت،
 تاپالماس ھىچكىمدىن ھىچ ھىدايەت.
 بۇ نامم ئاقلاغىنى قىلماساڭ سەن،
 قاچان بولغاي قارا بۇ نامە روشەن.
 تامام نامم قارا بولغان سىيادەك،
 ئۆزۈمدە ھىچ سەمەر يوق ئول چىناردەك.
 ياتىپ ھايۋانلاردەك قارنىم كۈ پارتىپ،
 بۇ پىسىقنىڭ يۈكلىرىن ئۇچام كۆتەرتىپ.
 بارۇر يولدا نە قىلغايىمەن ھاراردىن،
 يېتەلمەي تەلمۈرۈپ يوللار قاراردىن.
 ئۇزۇقۇم يوقلىغىدىن ۋەھشىتىم كۆپ،
 گۇناھ ئىسيان يۈكى تاغدەك ئېغىر كۆپ.
 ئۇچام ئانچە يېغىردۇر سان - ساناقسىز،
 ئۆتەلمەسەن ئۇ يەردىن بەھساپسىز.
 ھىسابىمنى ئالۇر بولساڭ غېرىبىدىن،
 جاۋابى بەرمىگى قاتتىخ بۇ ئىشىدىن.
 ھىسابىنى ئەگەر ئول قىلماسا ئاسان،
 قاچان بەرگەي ھىساپ ئول ۋەقت ھاراسان.
 ئۆزۈم بىر ئاۋۇچ تۇپراق ئاجىزۇ ھەم،

× ×

ئۆمرۈم ئۆتتى نەپسىنىڭ پەرماندا،
 يوق ماڭا سەندىن بۆلەك بىر رەھىمانا.
 ئاخىرەتدىن مەندە بىر ئەندىشە يوق،
 چۈزىيەھ رۇدى لوقدىن ئۆزگە پىشە يوق.
 سورىسالار گۆر ئىچرە ئول ئىككى مەلەك،
 يوقتۇر تۆھپەم يۈزقارلىقىدىن بۆلەك.
 قىلغانم يوق تەڭرىنىڭ پەرمانىنى،
 ئول ماڭا قايدىن قىلۇر ئىنئامىنى.
 ئۆرتەدى جانىمنى دۇنيانىڭ غېمى،
 كەلمەدى كۆڭلۈمگە ئۇقبانىڭ غېمى.
 يوقتۇرۇر كۆڭلۈم ئارا سىدقو - ساپا،
 كەچمەدى كۆڭلۈمگە دۇنيا بىۋاپا.
 نە ئەجەپ شەرمەندە بولدۇم مەن غېرىب،
 كەھرۋادەك ياتارمەن كۆپ ساغىرىپ.

× ×

بەندە بولسام مەن ئەگەر تۇتماي خۇدا پەرمانىنى،
 مەن ھالالىنى يېمەيمەن قوغلاپ ھارامنى يىمىدىنى.
 ئاتمىش، يەتمىشىغە يەتتىم بى ھايا شەرمەندەمەن،
 بولماغاي ئالەم يۈزىدە ئاسىنى بىر بەندەمەن.
 بۇ قولۇدىن كەتتى ياشلىق نە قىلاي،
 قېرىغان چاغىم ئارا سەپەر قىلاي.
 تاغدىن ئارتۇق كۆپ گۇناھىم بوينۇمە،
 رەھمىتى دەريا ئەزىمدۇر شاھىمە.
 ۋەھ ئەگەر رەھىم ئەتمەسە ئول زات پاك،

نە قىلاي مەن ئاسىي بىر مۇشت خاك.
 غېرىب ئاسى گۇناھكار بولدى ھەيران،
 مېنى مەھشەر كۈنىدە قىلما ۋەيران.
 رەھىمدۇر رەھىمەتنىڭ ئاسى جاپى،
 قىيامەت كۈنى بەرگىل شاھى ھادى.
 سېنىڭ بەندەڭ دىسەم ئەمىرىڭنى تۇتماي،
 ھارامدىن يانمايىن ھالالنى يۇتماي.
 ھىسابى ساللارم ئاتىشىش ئۇچتىن ئۆتتى،
 گۇناھىم سال ئىچىندە ھەددىن ئۆتتى.
 جۇۋانلىقىدا ئىبادەت قىلماغان قۇل،
 گۇناھى بويىنىدا بولغان ئىدى غول.
 ئىلاھى ئاسى جاپىنىڭ پاناھى،
 ئەگەر رەھىم ئەتمەسەڭ تاغدەك گۇناھى.
 سېنىڭكى رەھىمىڭ مەۋج ئۇرسا دەريا،
 ئەگەر تاغدەك گۇناھ چۈشسە خەسچە گۇيا.
 شاپائەتنى نېسىپ ئەتكىل رەسۇلدىن،
 شاپائەت قىلماسا قاتتىغ كۈنۈمدىن.
 مېنىڭ ھالىم نە بولغاي ئول كۈندە،
 قىيامەت شىددەتى قاتتىغ كۈندە.
 مېنى سەن قىلماغىل رەسۇئا ئۇ كۈندە،
 ئۈمىدىم كۆپ ئېرۇر سەندىن بۇ كۈندە.
 كالامىڭ ۋە ئىدەئى لاقنە تۇمىن رەھىمەتلىلاھ،
 غېرىبىنى قىلماغىل كىم نا ئۈمىد يا ئىززەتۇللاھ.
 غېرىبىنى تاشلاما ئىسيان ئىچىندە،
 گۇناھىم كۆپ تولا ئىنسان ئىچىندە.
 مېنى سەن قويماغىل بۇ دەشت ھەيران،
 گۇناھىم ئەپۇ قىلىكىم سەنكى رەھىمان.
 مۇرادىم بۇ غېرىب مەككە تاۋابى،
 گۇناھىم ئەپۇ قىلغىل ئاسى جاپى.
 بەھەققى ھۆرمىتى دوستۇڭ مۇھەممەد،
 بەھەققى سەيپىدى مەھمۇد ئەھمەد.
 بەھەققى دوست يار سىددىق ئەكبەر،
 ئىككىنچى ھەزرەتى رەزىيەللاھۇ ئۆمەر.
 بەھەققى جامئۇل قۇرئان ئوسمان،
 بەھەققى ھەزرەتى ئەلى شاھ مەردان.

غېرىبىنى قىلماغىل نەۋمىد خۇدايا،
بۇ ئاسى قۇل ئېرۇرلار ئاسى گۇمراھ.

× ×

ئى قېرى قىلماي ھايا شەرمەندە بولدۇڭ ئاقبەت،
قويماغاي ئاخىر ئەجەل ئىلتىكەي سېنى ھەي ئاقبەت.
ئى غېرىبى قېرىدىڭكىم ئاخىرەتنى ياد قىل،
ئاخىرى غايىپ بۇلۇرسەن بۇ ھاياتنىڭ شۇكرى قىل.
دەم غەنىمەت بۇ ھاياتلىق ھەر كىشىگە بۇ جاھان،
ئۆمرى ئېرۇر ئۇشۇ باھارنىڭ ھەرنىچە ئاخىر زامان.
ئول دۇرۇدنى سەن ھەمىشە مۇستاپاغە تۆھپە قىل،
ماسئۋانى بۇ دىلىڭدىن ھەر زاماندا مەھۋە قىل.
ئاشق ئەرسەڭ قىل بالاغە جان نىسار،
جان پىدا قىلغان كۆرەر دىدار يار.

× ×

خوش ئول بەختى سائادەتكىم ئاڭا بۇرۇتبەئى ئەئلا،
مۇيەسسەر ئەيلەت ئىيدىپەزلى مۇپەززەلى يەكتا.
نېسىپ ئولسە جاھاندا كىمەسە مۇنداغ شەرەپ ئاخىر،
يېتەلمەس كىمەسەكىم ئالەمدە مۇنداغ دۆلىتى ئۇزما.
تىلىمدۇر بۇ شەرەپ ھىرماندىن ۋا ھەسرەتا ھەردەم،
بۇ دۆلەتنىڭ تەمەنناسىدا جانىم زىكىرىدا شەۋقا.
قاچان بولغايكى ئول رۆزە سەرى مەن ئاسى چاپىغە،
يېتەي دەپ ئەزم باشىمنى قەدەم ئەيلەپ قۇيۇن ئاسا.
تەئەللۇق تەرك ئېتىپ يارى ئەلايمقىدىن بولۇپ پارىخ،
دىلىمدىن مەھۋ ئىتىپ ھۇببى ۋەتەندىن زىنىتى دۇنيا.
كېچىپ ەۋلۇكۇ ۋەتەندىن ئايرىلىپ يارى دىيارىمدىن،
راۋان بولغايىمە دەپ ئول يولغە كىم بولدى كۆزۈم گىرىيان دىلىم شەيدا.
بولۇپ ئاۋارە قەندى بەندى ئەسبابى تەئەللۇقىدىن،
جۇنۇن ئەھلى مەسەللىك پۇيە ئۇرسام مەستتۇي پەرۋا.
دىلىمدا قالماي ئولكۇي ئارزۇسىدىن بۆلەك پىكرى.
دىماغىمدىن كېتىبىدۇر رەۋزە تاۋاپىدىن بۆلەك سەۋدا.
كېچە - كۈندۈز تىنمايىن يول قەتئە ئېيتىردىن شەۋق ئولۇپ غالىپ،

كۆزۈمدىن ئىلگىرى ياشىم يۈگۈرتۈپ رەشكىدىن غەمدە.
 قاچانكىم بارسام ئول مۈلكى بېشىت ئايسن ئارا داخىل،
 مۇقامىم بولسەكى ئەلا ماكانىم بولساكى بەتىم.
 ئادايى ھىچ ئېتىپ سۇڭرە مەدىنە سارى يۈزلەنسەم،
 كۆرۈنسە كۆزۈمە پىردەۋىسىدەك تاغلار داكى سەھرا.
 يىراقدىن رەۋزە كۆر دىگەچ كۆزۈمگە يەتسە ئول ياشىم،
 كېتىپ ئۆزىدىن يۈگۈرسام بەرق دەككىم پەست گاه بالە.
 قاچان بولسا مۇيەسسەر ئەرزۇ ھالىمنى بايان قىلسام،
 ئەگەر رەھىم ئەيلەسە مەن ئاسى ئۈمىدەتگە رەسۈلۈللا.
 گۇناھىدىن ئۆتۈپ قىلسە شاپائەت ئاسى بۇ قۇلغە،
 سائادەتدۇر كىشىگە ئىككى ئالەم دۆلىتى ئۇزما.
 سېنىڭدەك ئۈمىتىم يوق دىسەلەر ئول ئەھمىدى مۇختار،
 نە چارە ئەيلەگەي يۈزى قارا بۇ ئاسى گۇمرا.
 قاچان يەتسەم كۆزۈمە سۈرمە قىلسام تۇپراغىنى مەن،
 مۇيەسسەر بولماسا تۇپراغىدىن بۇ كۆزلەردىمغە ئاھۇ ۋاۋەيلا.
 يېتىشكەچ كەلسەم ئۆزگە توختاسام ئۆلدەم ئەدەب بىرلە،
 سالام قىلسام دىيانكىم ئەسسالام ئى خۇاجەئى تاھا.
 سەن ئول تەختى رسالەت شاھىدۇر سەن ئەجەم، ئەرەپ ئىچرە،
 تامامى ئەنبىيالار ئەردى خەيلى تابىئىك گۇيا.
 ئەگەر زاتى شەرىپىڭ بولماسا بولماس ئىدى مەۋجۇد،
 نە توققۇز گۈنەبەزى گەردۇن نەيشە ئەرسەئى شەبرا.
 مۇقەددەم دۇتەبەلىكىدىن ئەنبىيالار ئاخىرى بولدۇڭ،
 مەقامىڭ غايەتى ئەئلالىقىدىن كەلدى ئەۋ ئەرنا.
 ھەممە ئۆمرىنى جۇرموپىسقى پىئىل بەرگە سەرپ ئەتكەن،
 ھەممىشە دىنى ئىسلامنى شەپتان غارەت ئەيلەگەن يەغما.
 ھاۋاغا تابىئەت ئولغان شەرىئىڭ ئىچرە بولماغان سابىت،
 تەرىقى سۈننىتىڭ تەبىئىنى قىلماغان قەتئىئا.
 نىكىم بىدئەت ئىدى مېنىڭدىن بىرسىنىڭ تۇتماغان تەركىن،
 نىكىم ئەمەرنىڭ ئىدى مېنىڭدىن بىرىن كەلتۈرۈنگەن بەرجا.
 قارا يۈز بىرلە دەرگاھىڭغە بارسام قىلماغىل نەۋمىد،
 مې بارماي نەيلايىن يوقتۇر جانابىڭدىن بۆلەك مەلچا.
 زالالەت دەشتىدە سەرگەشتە بولغان ئۈمىدەتتىڭدۇرمەن،
 ھىدايەت قىل مېنى بۇ ۋادى ئىچرە قويماغىل تەنھا.
 ھاۋاۋۇ نەپىس شەپتان زورى كۆپ قىلدى مېنى ئاجىز،
 ھىمايەت قىلدى مەن مەغلۇپ، كۆپ غالىپ ئېرۇر ئەئدا.

بارىپ دەرگاھىڭىزگە مۇھتاج ھەرگىز يانماغاي مەھرۇم،
 ئەگەر ئاسى ۋە گەر زاھىد ۋە گەر جاھىل گەر دانا.
 ئەگەر جۇرم ئىسىيانىغە يوقتۇر ھەددۇ غايەتلىك،
 ئېرۇر لوتپىڭىزغە قىلسە ئول بىر قەترە، بۇ دەريا.
 ئەگەر مەن بىكە سىرىبەخانما تۇ بىناۋا دىلىرىش،
 كۆزۇم پۇرنەم، دىلىم پۇرغەم، غېرىبولى سەرۇبىيا.
 قىلىپ ئاجىزلىغىڭىزغە رەھىم بەرت قىلسە سالامىنى،
 ئەگەر رەد ئەيلىسەڭ مېنىڭ ۋاي يۈز مىڭ ئاھۇ ۋاۋەيلا.
 سالام ئەيلىپ ئادا بۇ ئەرزۇ دادىمىنى تامام ئېيتسام،
 سۇڭ ئاندىن ئەيلىسەم قەسدى تاۋاپى رەۋزىنى ئەۋلا.
 قايۇ رەۋزەكى يەئنى پەخرى ئالەم مەرقەدى پاكى،
 بۇ تۇپراغىڭىزغە ئاشق قۇل ئېرۇركىم ئەنبەرى سارا.
 كۆرۈڭ ئول رەۋزە ئالنى كى جەننەت ئەينى خىجالەتدىن،
 قالدۇر تا قىيامەت بەندەلەرغە گەنج چۈن ئەنقا.
 چۇ بولسام رەۋزەگە داخىل قۇيۇندەك چەرخى ئۇرۇپ ئاندا،
 تەرىقى رۇزەنى ئۆرگەنسە مەندىن ھاجىلار ئاندا.
 جىگەر قانىن ئىككى كۆز جۇيىدىن ئانداغ ئاقۇزسامكىم،
 ئونىڭدا غەرق ئولۇر داۋھىمى ئېيتىپ ئەبىر ئۆلسە ناپەيدا.
 نىچە مىڭ قىلسام ئانى بۇ سۈپەت تاباردۇر ئىمكانىم،
 ئەدەب تەركىگە قورقۇپ بولسە ئولدەم توختاسام ئەميا.
 يەنە قىلسام زەبانى ھال ئىلدەدۇر بۇ ھاجىتىم نى ئەرز،
 دىيانىكىم ئەلغىياس ئى سەرۋەرى دۇنيا ۋە ھەم ئۇقبا.
 بەھىشت ئايىن دىيارىڭ ئىچرە بىر ناپاك ئىتىڭ بارسا،
 يوق ئىت بەلكىم ئىتىڭنىڭ ئىتلاردىن كەمتەردىن رەسۋا.
 نىتەي ئالى جاناپىڭدىن بۆلەك پۇشتى پاناھىم يوق،
 ئەگەرسەن قوغلاساڭ مەن ئەمدى قايدا بارغامەن ئايا.
 تەرەھپۇم ئەيلىگىلىكىم رەھمەتەن لىئالىمىن دۇرسەن،
 ماڭا بەرگىل مەدىنەڭ گىردى ئەتراپىدا بىر قەبرا.
 مەدىنەڭدە بۇلۇپ ساكىن بۇلاي تاكىم ھاياتىم بار،
 كى بىر كۈن بولمايىن رەۋزەڭ تاۋاپىدىن خالىنى ئەسلا.
 ئەجەل پەيىكى قاچانكىم يەتسە ئول دەرگاھدا جان بەرسەم،
 كى بولسا دەپنى گاهىم ئول زەمنى پاك پەيىز ئەپزا.
 بۇ ئەرز ئىزھارىدا يوق ئىختىيارىم يارەسۇلىلاھ،
 ۋەگەر نەمەندە بۇ گۇستاخلىق يوق مەندە نەھەد بارا.
 تامام ئېيتسام بۇ ئەرزىمنى قەبۇل ئەتسە ماڭا رەھىم،

نە دۆلەتدۇر مۇيەسسەر بولسە مۇنداغ مەقسەدى ئەقسا.
 مېنىڭ بۇ ھاجىتىمنى قىل راۋا ياقازىيەلھاجات،
 بە ھەققى زاتى پاكىڭ كىم ئېرۇر بى مىسلىۋى ھەمتا.
 بە پەرىرى كۇرسىيۇ، لەۋھۇ، قەلەم ئەرشى ئەزىمۇلقەدىر،
 بە نۇرى كەئبەئى ئەزەم، بە پەيزى مەسجدى ئەقسا.
 رۇسۇللار ھۆرمەتىدىن ھەم خۇسۇسەن ئول ھەبىبىڭ كىم،
 ئېرۇر رەئنا، گۈلى خۇشەرەڭ كى بۇيى گۈلشەنى ئەسرا.
 چىقىپ شەھىيار دىيارىدىن كېلىپ ئاقسۇ دىيارىغە،
 ئۆتەلمەي رەۋزەئى سارى غېرىبەدەك ئاسى قۇل قايدا.
 يېتەي دەرەمەن، يېتەلمەي نەپس بەد شۇمنىڭ ھاۋاسىدىن،
 تەئەللۇق شۇغلىدىن مەندەك ئۈزۈلمەي بارمۇدۇر مۇندا.
 بىلىڭكىم تالىتىمنى مەن بارۇر يولنى يىتۈرگەننى،
 غېرىبەدەك بولماغايلا قارا دىل مەندەك ئەقىل كوتا.
 مۇنىكىم ئازغۇرۇپ شەيتان بىلىڭكىم شەرىمسار قىلدى،
 بۇ ئاقسۇ شەھرىدە بول ھاجىلاركىم ئەيلەدى رەسۋا.
 ئەگەر شېئىر ئەيلەسەم مىڭدىن بىرىن بۇ دەردۇ ھالەنى،
 قاچان بولغاي ئادا بۇ دەردۇ ھالىم قېرىغان چاغدا.
 پەلەكنىڭ كەسىرەتىدىن تالىتىم يانغاننى پەھىم ئەتكىل،
 ئۇلۇسنىڭ ئەھلىدە يوقتۇر مېنىڭدەك ئاسى گۇمراھ.
 مۇرادى مەقسەدىغە بول يېتەلمەي ئاسى شۇم بولدى،
 نادامەت ھەسرەت ئەيلەپ ئاھ دەرىخا، ئاھ دەرىخا.
 ئېتامەن ئەستەغپۇرۇللاھ، بى ئەمەل سۆزكىم دىدىم،
 ئول خانۇندىن ئىستەدىم ئاخىر بۇلۇبدۇر بىر بالا.
 قىلىمادىمەن ياشلىقدا ئاخىرەت جابدۇغىنى،
 نى نامازۇ روزە جۇز پەرزىدىن خەيرۇلجەزا.
 مەن سىتەم قىلدىم ئۆزۈمگە سۈننىتىمنى تەرك ئېتىپ،
 كېچەلەر بىدار بولغاچ پۇتلىرى بولدى قاپا.
 ئەمىر قىلدى قىل ئەمەل دەپ قىلىمادىم ياخشى ئەمەل،
 ئىستىقامەت قىلىمادىم قولۇمدا يوقدۇر ھىچ يانا.
 يا ئىلاھى بۇ مېنىڭ ھالىم سېنىڭ دەرگاھىڭدەدۇر مەئلۇم،
 ئېرۇرسەن كىردىڭارا ئالمۇلئەسرار ۋەلئەخپا.
 غېرىبى بولماغىل نەۋمىد ئەمما بول ئەدەپ بىرلە،
 نەھەدسەن رۇسىياھ ھەددىڭدىن ئارتۇق سۆزلا مارەئۇئا.
 تا، شەھەر ئاقسۇغە كەلدىم ساكىن ئولدۇم شەھەر ئارا،
 ئولتۇرۇپ پايى پانادەك يەر تۇتۇپ ئاقسۇ ئارا.
 مەن كۆرەرمەن ئەلنى، ئەل كۆرمەس مېنى بۇدۇر ئەجەپ،

ئۇن مەسەلك ياشۇرۇپ يالغۇز «ئەلپ» دەك خەلق ئارا.
چاھار ئۇنسۇردەك مېنىڭ جانىمغا بولدى پانى باغ،
جانىم ئول قۇشكىم ئۇچالماي تەلپىنۇر بۇ شەھەر ئارا.
ھەمنەپەس يارى مۇۋاپىق غەيىر يوق كىم بىر چىراغ،
سۇ ياغىدۇر كۆيگەلى قويماق پەتەلە ئۆي ئارا.

× ×

بى ۋەتەن بولدۇڭ جاھاندا خانىماندىن ئايرىلىپ،
ئاقسۇ شەھرىگە كېلىپ بارماي قالپ سەن ئايرىلىپ.
نە ئىلاجىدۇر غېرىبىغە، تەقدىرىغە چارە يوق،
بۇ ئەزەل تەقدىر بۇتۇلگەن تارتماقغە چارە يوق.
ئىستەسەڭ خەمدىن قۇتۇلماق ئى غېرىپ،
تۇنۇكۇن ۋەيراندا بولغىل ساغىرىپ.
بول مۇقۇم ۋەيراندە شامۇ سەھەر،
مەن نىچۇك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادىلەر.

× ×

ئۆزۈڭگە پشە قىل ۋەيرانلىكىنى،
كى ئاندىن ئال مۇساپىر ھەيرانلىكىنى.
ئىختىلاپ قىل سۆھبەتى ناچىنىسىدىن قىل ئىختىلاپ،
ۋاي شەھبازدىكى تۆشكەي بىر گۇرۇھى زاغ ئارا.
ئاقىلۇ غاپىل ئەگەر سۆزدەدە بىر سۆز مۇختەلىپ،
ئۇيقلۇق بىرلە نەپەسدە پەرق ئېرۇر ئويغاق ئارا.
تاللىمىكىم تەرەۋۇ ئەھىل دۇنيانىڭ ئىچىدە چۆرۈلۈر،
تامم ئول يەلدۇر چىقالىماي چۆرۈلۈر قۇرساق ئارا.
ئەھلى ئىمان ھىرزەڭ ئىمانغە يەتمەسلەر بۇتۇھ،
نەچچە يىل قالغاي قىزىل ئالتۇن قارا تۇپراغ ئارا.
ئاقلا خەلقى جاھان بەھۇدە سۆزلەر ئەيىپ ئەمەس،
كۆپ تاپاۋەتدۇر كۆرۈڭ سەھرا بىلە شەھەر ئارا.
تاسۇرە يادىن سەرا خەيىرى ھەق مەنزۇر ئەمەس،
كۆزنى روشەن قىلدى ئۆلكىم سۈرمەنى مازاغ ئارا.
زەھنىم ئولدى سىرىپ سەراپ سۇخەن قەدرىم بىلۇر،
سۆزدۈرى بۇ دۇرغە نىسبەت دۇر بىلە يارماغ ئارا.
ھەم ياشىم ئاتىشىم ئۆلۈم يەتمىش دەردىغا كەتتى ئۆمرۈم.

ياشنى غەپلەتتە ئۆتكەردىم قېرىغان چاغ ئارا.
 دوستلار شەھيار ئىچىدە ئول مۇيەسسەر بولماغاچ،
 لالە يەكلىغ بولدى سەھرايى ئەسىرى غەم ئارا.
 بول مۇساپىر گۈشە تۇتمىش بىر بۇزۇغ ۋەيرانەدا،
 يوقتۇر مۇنداغ ئەھلى دەۋلەت ئالىمى پانى ئارا.
 كىم قانائەت گۈشەسىنى تۇتسە بىغەم ئولغۇسى،
 تارتىماس پەرۋا ئەگەر كەتسە بۇ ئوت ۋەيران ئارا.
 تاپقانى يەر، نە يەر خۇاھىش ئەتسە ئولتۇرۇر.
 بى تەكەللۇپ يانتقۇسى كەچ بولسا بۇ ۋەيران ئارا.
 يوق ئىشى ئەلنىڭ ئۇنىڭ بىرلە ئۇنىڭ ئول ئەل بىلە،
 سەيرى ئەيلارگە دەشت ئىچرە گېھى بوستان ئارا.
 كىمكى دۇنياغا مۇقەببەد بولسە غەمگە چۆكنى ئول،
 بىر نەپەس ئارام ئالالماق قىس، تابىستان ئارا.
 ئىلىم ئىلىكىگە مەدرىسە ۋەھمى بىلە سورۇن غېمى،
 نەزەرنىڭ ئۈمىدى شەيخۇ خەلىپەۋۇ ئىشان ئارا.
 ئەھىل مەنسەپ ئىچرە مەنسەپ ۋەھمىشتىدۇر روزشەب،
 مۈلكۈ كىمىشۋەر پىكىرى دۇردايمىم ھاكىم سۇلتان ئارا.
 بائىسى تەشۋىش غەمدۇر ھىرسۇ مالۇ مۈلكۈ جاھ،
 نى تالاش ئەردى دىگىل كىم خۇاچەلار، خاقان ئارا.
 ھاسىل ئولكىم كۆرمىدىم ئالەمدە بىر غەمىز كىشى،
 مەردۈزەن خۇردۇ كالان زىرەكۇ نادانلار ئارا.
 ھەر كىشىنىڭ غېمى بار غەمىز كىشىنى تاپمادىم،
 دۇپتىلادۇر دەردۇ غەمگە ھەر كىشى ئاي يىل ئارا.
 پاندۇر ئالەم ۋەلى ئۆمىدە يوق ھەم ئىتتىساد،
 دوستلار بەھۇدە مېھنەت چەكمە بۇ دەۋران ئارا.

×

×

لەزىزەتى دۇرۇدى بۇنىياد ئەپىلەدى.
 بارچىلارنىڭ دىن ئۆيىن ئاباد قىل،
 مۇستاپانىڭ ھەقىقىدىن غېرىبىنى سەن ئازاد قىل.
 يوق ساڭا تۆھپەم مۇھەممەددىن بۆلەك،
 تۆھپە يوق ئىپتىقان دۇرۇدۇمدىن بۆلەك.
 سەن ئەگەر رەھىم ئەتمەسەڭ ئى زاتى پاك،
 مەن نىچۈك خوشنۇد ئېنەي بىر مۇشتى خاك.

ئىستىسەڭ بولماقنى ياد ئاللا بىلەن،
 قىلغاسەن ھەر ئىشنى بىسىمىلا بىلەن.
 مۇستاپانى ھەركىشى ياد ئەپىلەمەس،
 ئول كىشىنى تەڭرى ئازاد ئەپىلەمەس.
 قىلماسا ھەر كىم مۇھەممەدىنى رىزا،
 ئول كىشىدىن تەڭرى ھەم ئەرمەس رىزا.
 مۇستاپانى بىزگە رەھبەر ئەپىلەدى،

× ×

ئى تۇشۇپ ھۆسنۇڭ زەھۇرى ھەممە ئالەمغە غىزا،
يەتكۈرۈپ ئاتىڭنى ھەردەم ئالەم ئىچىرە كۆپ سارا.
ئى تۇشۇپ ھۆسنۇڭ زەھۇرى شەمى بىرلە كولغە نۇر،
يېقىسە كىم غوغا ئېرۇر پەرۋانەۋۇ بۇلبۇل ئارا.
يارەسۈلىللاھ جامالىڭ مەزھەرى سۇلتان ھەسەن،
ئۈمىمە تىڭنىڭ ئاراسىدا كۆرمەكىگە ماجەرا.
جۈملە سەرگەردان ئېرۇر ئىزدەپ سېنى تاپماق ئۈچۈن،
ھەر كىشى باردۇر غەرەز ئەتسە تاۋاپ ئۈمىمەت ئارا.
كەئبە ئىچىرە زاھىدۇ بۇتخانىە ئىچىرە بۇت پەرەست،
شۇر سالىمىش سەن ئەجەپ مەردۇد ئىلە مەقبۇل ئارا.
ئى تاپىپ رۇھىڭ پۇرۇغى بىرلە ئەل راھىغە يول،
ۋاسىلى دەرگاھ ئولۇپ شەرئىڭغە قىلغان ئىقتىدا.
ئول ئەلۈمى مەرتىبەكىم سەندە باردۇر كىمدە بار،
سەندىن ئۆزىگە كىم دۇرۇركىم بولدۇڭ ئول مەھبۇپ خۇدا.
بولماساڭ سەن تاپماس ئەردى ئالەمۇ ئادەم ۋۇجۇد،
گۇنىيا ئالەم خەبەردۇر جۈملە غەسەن مۇپتەدا.
مۇئەجىزاتىڭ ھەددىن ئارتۇق داغى ھەم كۆپدۇر يانا،
نەت ئەلقابىڭغە كەلگەن ۋۇھى ئاياتۇ نەدا.
ئاپتابى ئارىزىڭ شەرھىنى ئەيلەر ۋەز - زۇھا،
سۈرەئى ۋەللەيل زۇلبۇڭ ۋەسپىنى ئەيلەر ئادا.
گەرچە خەتىم ئولدى رسالەت زاھىرەن سەندە نەبى،
پىماھەققەت ھەممە پەيغەمبەرغە دۇرسەن ئىپتىدا.
ئۈمىمەتنىڭ سىلكىگە كىرگەنلەرغە دۇرسەن رەھناما،
لايمىقى دەۋزەخ ئېرۇركىم ھەركىشى سەندىن جۇدا.
يارەسۈلىللاھ مېنى دەرگاھ مەردۇد ئەتماگىل،
شەيئەلىللاھ دەپ شاپائىتىڭ تىلەپ چەكتىم سادا.
ئاسى قۇلنى قىل خۇدا ياساكنى بەيتۇلھەرەم،
تاقىتى يىزقتۇر مۇنىڭ تۇرماقغا بۇ دىيار ئارا.
يارەسۈلىللاھ كۇشايىش ئەيلەگىل يولۇمنى سەن،
قالماغاي دەشتى قۇيۇندەك سارۇلۇپ دەشت ئارا.
ئاسى ئۈمىمەت غېرىبىنى ۋەسلىڭە يەتكۈرمەسەڭ،
ھۇلۇشۇپ ئىتىغە ئوخشا ھەسرەتدە قالغاي يول ئارا.
ئون بالام شاياردا قالمىش داغى ھىجران غەم بىلە،
بى پەدەر قالدى ھىجران داغى ھىجران غەم ئارا.

ئەلۇدا ئەيلەپ چىقىپ مەن قېرىنداشلار بىلەن،
 ھەسرەتتا ۋاۋەيلە تا دەپ قالدىلەر مېھنەت ئارا.
 بول جۇدالىق سازىنى قىلدى پەلەك ھەريان ئۇزۇپ،
 ئەيلەدى دۇنيادا بىر بىردىن ئۇزۇپ قىلدى جۇدا.
 ئىشنى قىلساڭ ياخشى قىل ئاسان راۋانراق يولغە كىر،
 كەڭبەنىڭ كى يۇلىدا سەن قالماغىل ھىجران ئارا.
 يول ساڭا بولسا مۇيەسسەر جاننى قۇربان ئەيلەگىل،
 غەيرىدىن كۆڭلۇڭنى مەھۋە ئەت بولماغىل ھەرگىز جۇدا.
 مەقسەدى ئەسلىغە يەتكۈرگىل غەيرىبۇ خەستەنى،
 مۇستاپا ھەققى رەھىما قويمە بول ئەجەم ئارا.
 ئام ئېرۇر لۇتپۇڭ ھەمە تۇمىتەتكە ھەم يارەببەنا،
 قالباغاي مەھرۇم شايدە ئاسىي دەۋلەتدەك گادا.
 دەۋلەتى غەم دەشتىدە بولدى يۈزى سارىغ زەللىل،
 يەتكۈرۈر مەقسەد سەرىغە رەنج چەككەي يول ئارا.
 ئى غەيرىسى قېرىندىڭ دۇنيانى تەرك ئەتكىل بۇدەم،
 دەم غەنىمەتدۇر كىشىگە يۈرەڭگى بۇ پانى ئارا.
 يوقتۇرۇر بۇنى ۋاپا بۇ چەرخ كەجرەپتارىدا،
 مېھىر شەپقەتدىن ئەسەر يوق ئالەمى خەددار ئارا.
 قايسى شەمەتدىكى بۇ مەھپەل دا ئۇچماي قالماي،
 قايسى گۈلدۈركىم تۆكۈلمەي قالدى بۇ گۈلزار ئارا.
 قايسى خۇشلۇقدۇركى غەم خەيلىغە پامال ئولماي،
 قايسى ئۇسۇرۇكلۇك ئىزۈركىم قالماي خۇمار ئارا.
 قايسى دەۋلەت دۈركى مېھنەتگە مۇبەددەل بولماي،
 قايسى ئىقبالى دۈرۈركىم قالماي ئىدىبار ئارا.
 قايسى ۋەسەلەت دۈركى يەتمايدۇر ئاڭا ئاسىي ھىجرى،
 قايسى كۈلكۈدۈركى قالمايدۇر پىغانۇ زار ئارا.

x

x

ئى غەيرىبا ئۆتتى ئۆمۈرۈڭ بىخەبەر،
 يادىقىل ئاللاھنى سەن شامۇ سەھەر.
 مەن نىچۇڭ ئەيلەي كۆڭلۇنى شادىلار،
 قايسى بىر غەمىدىن بۇلاي ئازادىلار.
 گەر بالا يوللاردە كۆرسەڭ ھەرتەرەپ،
 مەرھابا دەپ يولغە كىرگىل ئول تەرەپ.
 ھىر نەپەس ھۇشيار بول غەيرىب غۇلام،
 ئېيتسە ئېيتساڭ تۇگۇماس دەردىڭ تامام.

باغۇ - بوستاننى تاماشا ئەيلەگىل،
 قايسى قالدى بۇ جاھاندا نەيلەگىل.
 قايسى ۋەسەلغە يېتىيدۇر بۇ جاھان،
 ئول تەپەككۈر ئەيلەگىل قىل ئىمتىھان.
 تاشقى ئول پەرھاد بىلە مەجنۇن قېنى؟
 ۋامىقۇ ئوزرا بىلە بۇسۇپ قېنى؟
 ئى غەيرىبى يىغلاغىل ھۇشيار بول،
 دەم غەنىمەت بۇ جاھان تەييار بول.

×

×

قايسى بەرگى ئۆمر ئېرۇركىم سەرسەرى توندى نەجەن،
 تۆكۈمەيىن قويىمىش ئونيوپى باقا گۈلزار ئارا.
 قايسى ئادەم قالدى بۇ دۇنيا ئىچىدە ئول ھايات،
 ئاخىرى ھەسرەت بىلە ئۇچ قات كىپەنلەر بوز ئارا.
 قايسى قالدى ھاكىمۇ سولتانلاردىن بىر كىشى،
 ئاقىبەت باردى بۇلاركىم ئول قارا تۇپراق ئارا.
 ئالى مەنسەپ ئىشكاغە يا غەزىمچى يا شاڭ بېگى،
 دەھرىدىن قالماي ئۆتۈبدۇر ياتتىلار تۇپراق ئارا.
 قايسى قالدى قازى بەگدىن ھەم مىراپ ھەم دوپ بېگى،
 جۇغلاشپ ياتتىش بۇلاركىم ئول قاراڭغۇ گۆر ئارا.
 ئۆتتىلەر دىۋان بېگىلەر قالمايىن بۇ پاندىن،
 شۇنچەلىك ئۆلەتتە مەغرۇر بولماڭىز پانى ئارا.
 ئولماڭ زامىدۇمۇ كەتتى ھەسرەت ئەيلەپ دەرد بىلەن،
 كۆرمىدى ھەرگىز ۋاپانى ئادەمۇ ئىنسان ئارا.
 قايسى قالدى قېرى ياش پىرۇ جۇۋانلاردىن يەنە،
 ھەممەنىڭكى سەسنى يەرگە چالدى يەر ئارا.
 قازى ئەلەم مۇپتىلاردىن نەچچەسى ھەم بەچچەسى،
 مۇندا قالغان نەچچەسى كۆپ نالە ئەيلەپ دەرد ئارا.
 مىرزا پاڭدىن ئۆتتىلەر كىم نەچچە مىرزا سانسىز،
 بالاۋۇ پەرزەندىلار تۇپراق ساچىپ باشىغە ئول تۇپراق ئارا.
 شۇنچەلىك دۇنياغە مەغرۇر بولماڭىز ئى ئادەمى،
 دۇنيادا غەمىمىز كىشى يوق ھەممەسى بۇ غەم ئارا.
 بەلكى تۇش كۆرگەنگە ئوخشاش بۇ جاھاننىڭ لەزىتى،
 كۆز يۇمۇپ ئاچقۇنچە بىلگىل ئۆمرىنى بۇ دەھر ئارا.
 سەن غەنمەت بىل باھارنىڭ ئۆمرىنى ئى دۆلىتى،
 يوقدۇرۇر قاشىڭدا ئويغانغان زاماندىك تۇش ئارا.

×

×

ئى قېرى سەن پىكىر قىل ئۇشۇبۇ جاھان،
 بولماغاي دۇنيا تەلەب ھەرگىز ئامان.
 ئاقىبەت دۇنيا تەلەب مەھرۇم قىلۇر،
 ۋاي ئول دۇنيا تەلەب مۇنداغ بولۇر.
 پىتىنەدۇر ئاخىر زاماندا مال ساڭا،
 خۇسسە بىرلە غەم دۇرۇر پۇلۇڭ ساڭا.
 نى غېرىبى پىتىنە دۇنيادىن تۇغار،
 تەرك قىل دۇنيانى كۆڭلۈڭدىن چىقار.
 دوست ئەردى دۇنيا دوست ئەمەس ئىكەن،
 دوستلىقى پاسسىدۇ باتىل ئىكەن.

ئىبنى ھەنىق ئاڭا نىسبەت قىلىپ،
 باقسە ئەگەر ساپىدىل ئاقىل ئىكەن.
 سىرەتىگە باقسە ئۇنىڭ گاۋمىش،
 سۈرتى ئىنسانغە شامىل ئىكەن.
 بىلمەي ئۇنى دوست قىلىپ مەن گۇمان،
 بولدى ئايان دۈشمەنلىكى ئاتىل ئىكەن.
 ئانچە قىلىپ ئارقىسىدىن قوغلاپ يۈرۈپ،
 ئۆمرىنى پەند بىلە ئۆتكەزگەن ئىكەن.
 تۇتما غېرىپ دوست دۇنيانى ھامان،
 ئاقىبەت چاغىغە ئۇنى سالدۇرۇر ئىكەن.

× ×

بارچىلار ئول پۇل سەرى بولدى راۋان،
 شاھ ئولسا ئەتدە قىلغاي ئىمتىھان.
 سىم، زەرلەرغە يىڭۈرگەن بولغاي خۇار،
 ھەم يەنە دەرگاھى شاھدا شەرمىسار.
 قىل غىزا رىزىقىغە غەمدىن ئى قېرى،
 قىل رىزا تەڭرىغە بول ئاندىن نېرى.
 ئىت ئەگەر دايمىم قانائەتتە ياتۇ،
 گەرچە تەڭلىك بولسىمۇ راھەتتەدۇر.
 ئول ئېرۇرلار ئىككى ئالەمدىن غېنى،
 رەھبەتتىڭدىن قوياغىل نەۋمىد مېنى.

× ×

ھەرنە ئۆتكەن سۆزلىرىنى چىن دىسەم يالغان ئېرۇر،
 چىن بۇ دۈركىم تائەت ئەيلەپ ئۆمرىنى ئۆتكۈرگەن ئېرۇر.
 چۈن يىمىنىكراقدۇر ھىساپ قىلغاندا سۇلتاندىن گادا،
 ھەيپ ئۆتكەن ئۆمرىغە بىر بولدىمۇ غەپلەت ئېرۇر.
 جاھ مەنەسەپ ئىستەدەم ياشلىقىدا ئۆمرۈم ئۆتكۈرۈپ،
 قېرىغان چاغدا قىلغان تائەتم نابدۇ ئېرۇر.
 ئى قېرى سەن ۋاقىپ ئول نائەھلىدىن بولغىل يىراق،
 كەچتى ئۆمرۈڭ نەقدى غەپلەت بىرلە نادانلىق ئېرۇر.
 ئى مۇسۇلمانلار بىلىڭلار بولدى ئۆمرۈم ئاخىرى،
 نەپس كاپىر پىتنەسىدىن نامۇسۇلمانلىق ئېرۇر.

ئەھلى ۋاپادەك كۆرۈنۈر ئەردى ماڭا،
 جەۋرى جاپا بابىدا كامىل ئىكەن.
 ئىلىم ئىلى يەڭلىغ ئىدى تەرزى ۋەلى،
 خىلقەتى ئەسلىسىدە جاھىل ئىكەن.
 ئادەمىيانە كۆرۈنۈر ئەردى ئول،
 ئەزلى سۈرتى ئۇنىڭ مېيانە ئىكەن.
 ئالداپ ئالۇر كۆڭۈلنى غەمزە بىلە،
 تەھتى ئۇنىڭ غەمزىسى لۈلى ئىكەن.
 كىمنى كۆرسە غەمزە بىلەن كۆڭلىن ئېلىپ،
 ئاخىر ئۇنىڭ جۇدالىغى بەد ۋاپا ئىكەن.
 زاھىرى گۇيا ئەسەلدەك ئولۇپ،
 باتىنى گۇيا زەھەر ھىلاھىل ئىكەن.
 گەرچە ئېرۇر سۈرتى ئىنسان ناما،
 دىۋە كەبى سىپىرەتى ھايىل ئىكەن.
 باقسە ئاڭا قىز كۆرۈنۈر كۆزگە ئول،
 بىر كۆرۈنۈپ قولغە كەلمەس ئول مەككار
 ئىكەن.
 نەچچە ئىنسان ئارقىسىدا ئەرگەشىپ،
 ئاخىرى ئۇنى دەرد ئەلەمگە سالۇر ئىكەن.
 ئاخشىمى بىر كۆرۈنۈپ ئەرتىسى يوق،
 كۈندۈزى قوغلاپ ئۇنى پەندىۋۇ خۇار ئىكەن.
 دۇنيادا بىر كىشىگە قىلمادى ۋاپا،
 ھەر كىشىنى ئازغۇرۇپ ئول ئەييار ئىكەن.

ئۆتتى ئۆمرۈم پىسلىق بىرلە ياشلىغىنىڭ ئەسرىدە،
 قالغانى سەرىپ ئولدى ئەمدى بۇ پۇشايما نلىق ئېرۇر.
 جانغە بىر دىنشاۋارلىق كەلسە ئۆلۈمنىڭ ۋەھمىدىن،
 نە قىلاي سەرىپ ئولدى ئۆمرۈم بۇ نە ھەيرانلىق ئېرۇر.
 باغلاسام مەھكەم بىلىمنى كەتتە ئى مەككە سەرى،
 جان پىدا قىلسام غېرىبىكىم كەتتە ئى رەھمان ئېرۇر.

× ×

تەزە - رۇ بىرلە يۈز قويغانغە بەرگەيلەر ئارمان ئاندا،
 تۈمەن ئول ئەرزى ئېيتىپ تاپقاي مۇرادىن ھەر زامان ئاندا.
 نەھۆكىمكىم يېتەر ئاندىن ئەمەسدۇر زولم ئەدل ئولدۇر،
 نىدىكىم ھىچ ئىش ماھىيەتى ئەرمەس ناھان ئاندا.
 دەرەم يوقدۇر دىبان قايتما ئۇنىڭدىكىم ۋاپاسى بار،
 ئۆزى رەزراق غېنىدۇر يەتكۈرۈر پۇلنى ساڭا ئاندا.
 يامانلارنىڭ ياماندىر غېرىبىغە بولمىسا لۇتپى،
 بۇ ئاسى سىياھ ھالى ياماندىر بىگۇمان ئاندا.

× ×

جاھۇ مەنسەپ ئىستىگەن ھەيران بولۇر،
 ماڭا ئوخشە خانىمان ۋەيران بولۇر.
 نەپىس شۇمنىڭ سۆزىگە كىرگەن كىشى،
 ئۆمرى زايە ئۆتكۈزۈر يازۇ - قىشى.
 ئۆتكۈرۈپ ئۆمرۈمنى مەن ھەم قىش - ياز،
 قىلمادىم تۆھپە ئاڭا بىر باش پىياز.
 قېرىدىم ئەمدى پۇشايما ندىن نەسۇد،
 نەپىسى كاپىر پىتئەسى قىلدى جەھۇد.

بولماغىل دۇنياغە مەغرۇر ئى غېرىپ،
 ئۆمر زايە ئۆتكۈزۈر دۇنيا پىرىپ.
 كىبلى ئى ئۆتكەزمەدى پەندى بىلەن،
 ئاخىر سىل ئۆتكەن ئېرۇر رەنجى بىلەن.
 قىلمادىڭ نەزرۇ نىياز يولغە سەن،
 بولسە بىر پۇل كۆرۈنۈر ئوتدەككى سەن.
 ئى غېرىپ سەن بولماغىل زەر پىكرىدە،
 ئەرتە ئاخشام قىل تىلىڭنى زىكرىدە.

× ×

ئىكى دۇنيا جەم قىلماغلىق ئېرۇر ئادەت ساڭا،
 كەلتۈرۈر دۇنيا ھەمىشە مېھنەتۇ كۈلپەت ساڭا.
 دايمى پىكىر ئالايىق بىرلە يوق ئاسايىشلىڭ،
 يوق خۇدا يولغە بىر پۇل بەرگەلى تاقت ساڭا.
 بولسە بىر پۇل نەپىسى جان تاپقان ئۆلۈكەك شادسەن،

كەتسە بىر پۇل ساڭا تەككەي بۇ ئۆلۈمدىن سەئب راك كۈلپەت ساڭا.
 يوق ساڭا بۇ پىكىر ئىلە ئارام ئالماقتا ماجال،
 يوق بۇ سەۋدا بىرلە تائەت قىلغالى پۇرسەت ساڭا.
 كەچكۈسى ئۆمرۈڭ جاھاننىڭ لەززەتمى بىلىمەيسىن،
 سىم، زەر پىكىرىدە بولدۇڭ ھىچ پاراغەت يېق ساڭا.
 ئىلگىرى ئۆتكەنلارنى يادىڭغە كەلتۈرگىل مۇدام،
 ھاسىلى تەككەي ئۆلۈم تەندە ئامانەتدۇر ساڭا.
 ناكېھانكىم ئەيلەگۈڭ دارۇلباقا سارى خەرام،
 قالغۇسى دۇنيا بارۇر ھەمراھ غەمۇ ھەسرەت ساڭا.
 ئاندا باشىڭغە كېلۇر ئەھۋالنى سەن بايامدىڭ،
 مۇنچەلىك بىلگىلىكى يۈزلەنگەي بەسى شىددەت ساڭا.
 ئول زامان قىلغان پۇشايىمان نادامەتدىن نەسۇد،
 يەتكۈسى غەم ئۆزۈرە غەم دەردۇ ئەلەم كۈلپەت ساڭا.
 ئىشى قىل بەيتۈلھەرەمەنىڭ يۈلغە قىلغىل سەپەر،
 ئول سەپەر يار ئولسە باردۇر ھەر زامان رەھمەت ساڭا.
 ئەزم قىلماسدىن جاھاندا ئەيلەگىل دۇنيانى تەرك،
 ئۆلكى بولسە ئەقىل ھەشۇ ھەممەتۇ چۈرئەت ساڭا.
 قالماغىل ئۇشۇ شەھەردە دائىما پىكىرەت بىلەن،
 بەندە بولساڭ ئۈمەتتى بول ھەممەتتى كېرەك ساڭا.
 تاپماساڭ تەۋپىق قىلغىل ھەق تائالادىن تىلەپ،
 تائەتتا قىلغاي ساڭا تەۋپىقنى قۇدرەت ساڭا.
 دەھرنىڭ سۇلتانى بولساڭمۇ كېتەرەسەن ئاقىبەت،
 بىر ۋاپا قىلماس جاھاندا كەلتۈرۈر كۈلپەت ساڭا.
 پەقرۇ ئىلە تەجرىد ھاسىل ئەتسەڭ ھەق لۇتپ ئىتتىپ،
 ھەر ئىككى ئالەمدە يۈزلەنگەي بەسى راھەت ساڭا.
 ئەنسىياۋۇ ئەۋلىيالارنىڭ تەرىقى ئۇشۇدۇر،
 قايدا دۇرئى بىخەبەر مۇنداغ ئۇلۇغ دەۋلەت ساڭا.
 ئى غېرىبى ھەق بېرىپ تەۋپىق دۇنيا شوغلىنى،
 تاشلاساڭ رەھمەت ساڭا، رەھمەت ساڭا، رەھمەت ساڭا.

×

×

ھەق تەلەب بولساڭ ئۆزۈڭنى ياخشى بىل،
 جەھىد ئىلە پەرمانى ھەقنى ياخشى قىل.
 ھەق تەلەب بولساڭ نە ئىش قىلماق كېرەك،
 ماسئۇدلا دىن كۆڭۈل ئۆزۈمەك كېرەك.

ھەق تەلەب بولساڭ ئۆزۈڭنى ياخشى بىل،
 جەھىد ئىلە پەرمانى ھەقنى ياخشى قىل.
 ھەق تەلەب بولساڭ نە ئىش قىلماق كېرەك،
 ماسئۇدلا دىن كۆڭۈل ئۆزۈمەك كېرەك.

ھەق تەلەب بولساڭ ئۆزۈڭنى ياخشى بىل،
 جەھىد ئىلە پەرمانى ھەقنى ياخشى قىل.
 ھەق تەلەب بولساڭ نە ئىش قىلماق كېرەك،
 ماسئۇدلا دىن كۆڭۈل ئۆزۈمەك كېرەك.

× ×

ئول جىگەر پەركالىسى ئەشكى جىگەر خۇنۇم بىلە،
 شاد ئىتەيدەپ ناتۇۋان كۆڭلۈمنى ھەردەم غەم بىلە.
 قايدا بارسام كۆڭلۈمە ئارامى يوق غەم دەشتىدە،
 تاپمادىم ئارا مۇچۇن ھەردەم ئۆز ئەھۋالىم بىلە.
 ئى سابا ھەزرەتتە يەتكۈر ئەرزى ھالىمنى مېنىڭ،
 بەلكى جانىم نەقدىنى يەتكۈر ئاگا ئۆزۈم بىلە.
 كۆڭلۈم ئېيتتۇر تالغۇنۇپ بارغىل يۈزۈڭنى سۈر ئاگا،
 ئەھلى دىنلەر ئالدا قالما مالا مەتلەر بىلە.
 ئۇلباگىل كۆرمەي مەدىنە سارىغە ئەزم ئەيلەمەي،
 كەتتەگىل دۇنيا يۈزىدىن ھەسرەتۇ ئارمان بىلە.
 ھەردەم ئىستەپ شادلىقنى تاپغالى غەدىن ئامان،
 بىر زامان ئايرىلىدى يۈردۈم ھەمىشە غەم بىلە.
 تۈننى ئۆتكەردىم ھەمىشە يۈردۈم غەم كۆيىدا،
 سۈبھى يوق بىردەم ماڭا ھەر سائەتى غەم شام بىلە.
 ئەھلى دەردلەر سۈرمەڭىز دەردىمنى بىزلەردىن يېزىپ،
 جانىم ئول بەيتۈلھەرەمگە ئۇچماقنى پەرسىز بىلە.
 بەرمايىم كۆڭلۈمگە تەسكىن كۆزلارنىم پۇرخۇن ئېرۇر،
 بۇ يامىش سېرىغ يۈزۈم ئەشكى جىگەر خۇنۇم بىلە.
 دەپتى دارۇ ئىستەدىم تاپماي مۇڭا ئاندىن ئىلاج،
 كەتتە ئى زەمزم غەمىدە يۈرۈدۈ بىمار بىلە.
 ئى كۆڭلۈ سەبىر ئەيلاگىل يەتكۈرسە ئاندا ئايىپەت،
 رەنجىغە دارۇ ئولغۇسى دۇر كەتتە ئى سەپا بىلە.
 ھاكىمى مۇتلەق ئۆزى نەۋمىد قويماس بەندەنى،
 يەتتە قات ئاسماننى، يەرنى توختاتىپ قۇدرەت بىلە.
 قەترە رەھىمەت مەغپىرەت دەرگاھىدىن كەلسە ئەگەر،
 ئاسى چاپى بەندەسىنى قىلسە ئازادلىق بىلە.
 ئاشنا تۇتتۇم يەنە بىگانەنى پەند قىلدىلەر،
 تۇتماغىل بىگانەنى جانىڭ سېنىڭ دۈشمەن بىلە.
 ۋەندە ئى ھەرخانەلىق قىلسە پىرىپتە بولماغىل،
 خانۇ ۋەيران داغ پەرزەند يەتكۈرۈر پەندى بىلە.
 ئىشق ئوتى ئۆرتەپ مېنى كۈل قىلدى ھەجراننىڭ تۈنى،
 بۇلبۇل ئول ماتەم ئارا تا سۈبھىدە نالەش بىلە.
 ئى كۆڭلۈ بول تۈرپە دۇر گۈللەرغە بۇلبۇل يۈز قويۇپ،
 غەپرى باغى گۈلشەنن ئاخىر خازانى دەرد بىلە.

يول كىزەيمەن ئويناپ ئويناپ كەتسە ئى سارى سارى،
 بارسام ئول دەريايى شورغە مەن ئۆتەي باشىم بىلە.
 كەتسە كۆپىدا كۆڭۈل سەيىر ئەيلەسە قىلما ئەجەپ،
 بول ئاجايىپ ئىش كۆڭۈلنى باغلامىش رىشتە بىلە.
 تالىنى بوسە قىلماي بۇ كۆڭۈل ئارام يوق،
 بى ئەجەل ئۆلمەك راۋادۇر ھەر زامان ئارمان بىلە.
 جان پىدا قىلسا ئاڭا قىلما مالاھەتنى ئەگەر،
 ئاسمانۇ تەخت جاھىڭ بېھۇدە بۇ پانى بىلە.
 بولسە مىڭ جان ئاندا بارسە قىلغۇسى قۇربان ئاڭا،
 ئەرزىمەس بۇ تەخت جاھى ئاخىرى ھەسرەت بىلە.
 ئى بۇرادەرلەر بۇرۇڭ، تەييار بولغىل تۇرماغىل،
 سىم، زەر كەڭرۇ ئېلىپ بار يول يىراقدۇر يۈك بىلە.
 كەتسە ۋەسلىغە يېتەلمەي بۇ جاھان زىندان ماڭا،
 مۇددىئا بارماقكى ئولدۇر ئاندا يار گۈلشەن بىلە.
 يىغلايان باشىغە ئاھىم كەلتۈرۈپ ئالەم قارا،
 ھىمىتىم ئەل سۈڭرە تۇتقۇنچە ئۆزۈم بۇ دەم بىلە.
 ئالەم ئەھلىغە نىچە قىلدىم ۋاپا كۆردۈم جاپا،
 كۆرمۈدۈم ئەھلى جاھاندىن غەدەدىن ئۆزگە غەم بىلە.
 بۇ جاھان بىرلە جاھان ئەھلىغە قىلماسلەر ۋاپا،
 بۇ پانا رىشتەنى تۇتتۇم مەن تۇتۇپ رىشتە بىلە.
 ماڭسام ئول بارسام قەدەم ئەيلەپ مەدىنە سارىغە،
 بارسام ئاندا قول سۇنۇپ قىلسام تاۋاپ ئاھىم بىلە.
 ھەر كېچە ھىجران ئارا پەرۋاندىك ۋەسلىغە مەن،
 شەمى نۇرىغە مەن ئۇرسام بۇ تىنىم جانىم بىلە.
 بۇ ئەجەل جانىمنى ئالغاندا نە ئارماندۇر ماڭا،
 رەھىم قىلسا نە بولۇركى ئاسىنى گۇمراھ بىلە.
 بىر كۆزۈم ھىجران ئوتىدىن شەمەندۇر بىر كۆزى ياش،
 قەترە-قەترە تامسا ئەشكىم غەرق قىلۇر ئەشكىم بىلە.
 قېرىدىم ھەرنەچچە مەن سۆزۈمدە بولماس ھىچ سەمەر،
 ھاسىل ئولماس دەھرىپاندا مېنىڭدىن تۇخىم ئىلە.
 ئول مەدىنە شەھرىدە باردۇر ئاجايىپ مەزھەرى،
 مەزھەر ئىچرە ئولتۇرۇبدۇر ئايۇ كۈن يەڭلىغ بىلە.
 ھەق ئىنايەت ئەيلىسە بارسام ئۇنىڭ يانىغە مەن،
 قوغلاسا ئىتدەك ھۇرپ ياتسام ۋەلى تۇپراق بىلە.
 دىسەم ئول ئىككى جاھاننىڭ سەرۋەدى بەرگىل مۇراد،

كس مېنىڭدەك ئاسى ئۈمىت بولماغاي ئۈمىت بىلە.
 زەخم قىلىدىلەر يەنە غەم نىشىنى ئول سەرۋى گۈل،
 پۈتمىش ئەردى ۋەسىل نۇرى بىرلە باغرىم قان بىلە.
 كۆكسۈمە چاك چاك بولۇبدۇر كۆزلار، بىدىن تامدى ياش،
 يوق ئىلاجى چاكغە سىنەم قىلىبدۇر چاك بىرلە.
 دەھر ئارا ھىچكىم تاپالماس سىنە چاكى رەنجىغە،
 مېھرىبان ئولدۇر تەبىب بۇ رەنجى ئىلە بىمارىغە.
 ئۆرتانىپ كۆيدۈم جاھاندا رەنجى ئىلە بىمارىدىن،
 رەھىمى ئېتىپ بىر چارە قىلماس ئولسە بۇ ئاۋارە ئىلە.
 ھەر جاراهەتكىم بولۇر نا مېھرىبانلىقتىن ماڭا،
 مېھرىبانىم مەرھىمدۇر پۈتمەك ئاسانلىق بىلە.
 مەقسىدىغە مەن يىتەيدەپ قىلمايم ئۆزگە خىيال،
 لا ئىلاج تۇردۇم بۇ يەردە ھەسرەتتۇ ئارمان بىلە.
 ھەرنىچە قىلسام دەرەم يوق جەمى قىلماي پۇلنى مەن،
 بارى سەرپ ئولدى دەرەمنىڭ بۇ پۇشايمايلىق بىلە.
 جانغە بىر دىشۋار بولماس دەپ يىغىپ دۇنيانى مەن،
 سەرپ بولدى نەقدى ئەۋقاتىم تامامى غەم بىلە.
 ھەيپ كىم بۇ ئىشلارنىم تارتىپ ئىلكنى تىشلەسەم،
 سۇد قىلماس ئۆتكەن ئىشلار بولدۇم ھەيرانلىق بىلە.
 مەقسىدىن ئېيتسا غېرىبى باۋەر ئېيتماس ئۆزگە خەلق،
 ئۆز ئۆزۈمگە شاھىد ئول ئەشكىم مېنىڭ نىيەت بىلە.
 ئى غېرىبى سەن غەنىمەت بىل مەدىنە شەھرىنى،
 ئول بىلۇر زەرگەر شۇ ناسەد جەۋھەرى گەۋھەر بىلە.

x

x

يېتەرمەن دەپ ئول ئاينىڭ رۇزەسىن ئاسان گۇمان قىلدىم،
 دەرەمسىز ۋايكىم بارماغلىقى دىشۋارنى بىلدىم.
 دەرئەردىم ئاندا بارسام شاھىد ئول رەھىمى ئەيلەسە بىزگە،
 بۇ يول دىشۋارلىقنى ھاجىلاردىن مەن يانا بىلدىم.
 دەرەمسىز بارماغىن ئاندا دابانلار كۆيدۈرۈر يولدا،
 ئۆزۈڭنى سالماغىل غەمگە دەرەم يوق بارماقنىم بىلدىم.
 دەرەمسىز بارماقنىنى قەيىدىمۇ ئىشىم تەۋەككۈلغە،
 ئۆرى يەتكۈزگۈچى دەپ مەن مۇنى ئاسان يانا بىلدىم.
 ئول ئاينىڭ كۆيىدا شەبىرۈز يۈرۈپ مەن دەردۇ غەم بىرلەن،
 ۋىسالغە يېتەرمەندەپ مۇنى ئاسان گۇمان قىلدىم.

پىغانكىم ۋايكىم يۈرەكلەرىم كۆپ رەخنەلەر بولدى،
 كۆڭۈلدىن دەردۇ غەملەر تۇش- تۇشىدىن چىققاندىن بىلىدىم.
 پانا يۈلغە چۈشسەم يەتكەلى ئول مەككەئى سارى،
 نىچۈك يۈل كەزمەيىن كىم دەردۇ ھالىم ئەيتۈرىن بىلىدىم.
 بۆلەك پاسىد خىيال قىلسە جانىغە تەككەي ئول تىكەن،
 يۈلى دىشۋارىلىقنى مەن ئۆزۈمگە مەرھەبا بىلىدىم.
 قىلاي جانىم پىدا ئول يۈلداكىم رەنجۇ ئەلەم چەكسەم،
 باشىم بىرلەن مېڭىپ بارسام بۇ يۈلنى بوستان بىلىدىم.
 غېرىبى نەپسى شۇم رايىغە كىرمەكەچ خىيالەتدىن،
 قەدەم قوي سەن بۇ يۈلغە شەيتاننىڭ سىمىز ئىكەن بىلىدىم.
 ئى كۆڭۈل تەلبە بولۇپ ئەمدى نە ئىكەندۇر ساڭا،
 كەئبەئى زەۋقىن سالپ ئەمدى نە تە بىردۇر ساڭا.
 يۈز بالا كەلسە جاپا چەك كەئبەئى زەمزمە ئۇچۇن،
 نەچچەكىم پەندى دىدىم تەسىر قىلىمايدۇر ساڭا.
 بۇ ئىرادە ساڭا يوقتۇر بارماغىڭغە يازغۇرۇپ.
 بۈيلەچۈن يازغان ئىشىدۇر خامەئى تەقدىر ساڭا.
 كەئبە ئىشىق ئۆتمە كۆپىدۇم ماڭا ئەمدى نە ئىسىغ،
 ئەيلەمەك مۇخلىسلىقنى قايسى تەدبىردۇر ساڭا.
 مېنى كۆيدۈردى ئىسە مەن داغى كۆيدۈم نىتەيمىن،
 ئەمدى يول يۈرگەئبەغە تەقىسىر قىلىپسەن ئاڭا.
 يۈلدا ئۆلسەڭ بېھىل ئەت سەن ھەزرىتى كەئبە ئۇچۇن،
 ھەرنەكە كەلسە بالا ئالدىڭدا دۈركەئبە ساڭا.
 بۇزدى كۆڭلۈم ئۆيىنى ئول كەئبەنىڭ زەۋقى مېنى،
 قايسى تەدبىر بىرلە بارماق بۆلسە ئىكەندۇر ساڭا.
 يارەب ماڭغان چاغدا جانىم قىل سالامەت سەن مۇڭا،
 قىلدىم ئەھمىيا مەن تەۋەككۈل بۇ ئىرادەنى ساڭا.
 چۈن چۇدا بولسام مېنى ئەمناك قىلىما كەئبەدىن،
 بۇ ئەھمىيا سەن قىلىپساڭ مەن زار ھەيرانەمەن ئاڭا.
 نەقدى جان چىققاندا ئىيان گەۋھىرىن كۆڭلۈمگە سال،
 ئەتەمە ئىماندىن چۇدا تاپشۇردۇم ئىمانىم ساڭا.
 خانىماندىن ئايرىلىپ قىلغاندا يۈل ئەزم ئەيلەسەم،
 ئاسى جاپى بەندەلەرنى ساقلىماغلىق خاس ساڭا.
 ھەشرە غەۋغاسى ئارا ئاسلىقىغە رەھىمى قىل،
 لۇتپ ئىلە ئىلكىمنى تۇتىماق ياخشى ئاساندۇر ساڭا.
 ئى كەرنىيا مەشپەرەت قىلغىل ئەھدە سەن ھەم سەمەد،
 ئاسراغىل ئاسى غېرىبىنى كۆپ ئۇمىدىم بار ساڭا.

× ×

ئەجەپ دەرماندا بولدۇم تۇت قۇلۇمنى يارەسۈلەللاھ،
 ماڭا يۈز بەرگىلۇ ئاسان يەلۇڭغە يارەسۈلەللاھ.
 تاۋاپى ئاستانەڭغە بارپ ھەرگىز يېتەلمەسەن،
 سائادەت بولمايمىن بەختىم سىياھى يارەسۈلەللاھ.
 يېتەي دەرمەن يېتەلمەيمەن تاۋاپى ئاستانەڭغە،
 شاپائەت قولدا بال يەتكۈر قۇلۇڭنى يارەسۈلەللاھ.
 ۋەلى مەھشەر كۈنىدە خەلقى ئالەم باش كۆتەرگەندە،
 قەدەم تۇپراغىڭغە سۈرسەم يۈزۈمنى يارەسۈلەللاھ.
 شاپائەت بەھرىدىن لەب تەشەلەرى ئەيلاڭىل بىرپ،
 ئۆزۈڭ ئاسان قىلغىل مۇشكۈلۈمنى يارەسۈلەللاھ.
 قالىپ نەپسىم ھاۋا بىرلە ئىست ئۆمرۈمنى ئۆتكەردىم،
 جېنىمغە زۇلمىنى قىلدىم زۇلۇمنى يارەسۈلەللاھ.
 قەدەم قويسام سېنىڭ سارى مېنى سەن قويمىغىل نەۋمىد،
 ئۆزۈم ئاسى گۇناھكار ئاسى قۇلمەن يارەسۈلەللاھ.
 مېنىڭ بەختى قارالىقىدىن قالىپمەن ئاقسۇ شەھرىدە،
 يولۇڭغە سال ئىتىڭنى بارغالى سەن يارەسۈلەللاھ.
 ياراتقاندا بەشەرنىڭ قالىپىنى خالىقۇ دىلئارام،
 مېنىڭ تۇپراغىمە غەم ياغقان ئەرمىش يارەسۈلەللاھ.
 كى بىر كۈن شادلىقىدىن قەترە-قەترە ئەيلىدى مەھرۇم،
 بۇ بائىسىدىن تۇلا كۈنلار بەسى غەم بىرلە دۈرمەن يارەسۈلەللاھ.
 سېنىڭ ۋەسلىڭغە يەتسەم دەپ مۇھەببەت دىل زەمىندا،
 تېنى دەردۇ شاخى ئەندۇھ ماتەم مەۋەسى غەم يارەسۈلەللاھ.
 سىتمەگەر بى مۇرۇۋەت چەرخ كەچرەپتار بۇ ئالەم،
 سېنىڭدىن كۆپ ئۈمىدىم بار شاپائەت يارەسۈلەللاھ.
 پەلەككە زەررە ئى مېھرى ۋاپا يوق خەلقى ئالەمگە،
 سېنىڭدىن خەلقى ئالەم تاپتى دىنىنى يارەسۈلەللاھ.
 ئەگەر يۈزىڭ ئەمىرى سەلتەنەت ئەۋجىغە يەتكەندە،
 ۋۇجۇدىنى پانا ئەيلەپ يۇتار يەر يارەسۈلەللاھ.
 قۇلۇڭ ئىتىدىن بەتەر بارسا مېنى سەن قويمىغىل نەۋمىد،
 ئۆزى رۇسىياھ قېرى گۇناھكار يارەسۈلەللاھ.
 ئۆزۈم بىچارە ئى ئاسى گۇناھكار قارا يۈز قۇلمەن،
 شاپائەتتىن ئۈمىدىم كۆپ قىلما نەۋمىد يارەسۈلەللاھ.
 تىلاكىم ئولتۇرۇر سەندىن مېنى كەتتەغە يەتكۈرگىل،
 قېرىغان چاغدا ئىسىيان كەتسە نە ئەرمان يارەسۈلەللاھ.

قارا يۈزىنى سۈرتۈپ ئۆلسە ئاندىن ئارمانى يوقدۇر،
 مېنى غەم دەشتىدە سەن قويماغىل كىم يارەسۈلەللاھ.
 بۇ ئۆمرۈم ئاتىشىش ئۆتمىش ئۆلۈمنىڭ خەبەرى يەتمىش،
 پۈتۈمنىڭ قۇۋۋەتى كەتمىش نە قىلغاي يارەسۈلەللاھ.
 كۆرۈپ دەردىمنى ئەرز قىلسام ئىچىمدە قالساق ئارمانىم،
 تۆكۈپ ئەشكىمنى مەن يىغلاپ ساڭا كىم يارەسۈلەللاھ.
 پىراقىڭ ئوتى ئىچىرە ئانچە يىغلاپ ئەرزىھال ئېيتسام،
 يىغانۇ نالە زار ئەيلەپ ساڭا مەن يارەسۈلەللاھ.
 ساڭا پۇشىدە پىنھان بولغۇسىدۇر بارچەسى ئەيىان،
 مېنىڭ ھالىم ساڭا مەلۇم ئېرۇرلەر يارەسۈلەللاھ.
 غېرىبىنىڭ ئەشكى ئاھى قىلدىلەر تۈرپە ئاجايىمىنى،
 مېنىڭدەك رۇسىياغىچە قىل شاپائەت يارەسۈلەللاھ.

× ×

ئانچە يىغلاپ نامە يازدىم يارەسۈلەللاھ ساڭا بىر خەت،
 پۇرقتىڭدە ئەرز ھالىم شەرھىنى قىلدىم ساڭا بىر خەت.
 ئى ھەبىم خامە سۈردۈم بۇ ساڭا يەتكەي سۆزۈم،
 قىلما رەد ئۇشبۇ سۈزۈمنى ساڭا قىلدىم نەزم خەت.
 قېرىلىقتىن بەسكى يوقتۇر خانىرەمدە ھىچ ھۈرۈپ،
 لىك ئەتتىم ئىشقا ھىجرىڭدىن ساڭا ئەرز ھالىنى خەت.
 ئارىزى كۇيۇڭنى ھىپىز ئەيلەرگە قىلدىم ئارزۇ،
 ئەيلەمەك ئەۋلا ئېرۇر كىم ساڭا قىلسام قانچە خەت.
 ھەر بالاغە ئۇچراساق قىلغىل مەدەد بىزلەرگە سەن،
 ھەر بەلسىيەتدىن مېنى ئاسراغۇچى ئەرزىمىغە خەت.
 ئەرزلىرىم زاھىر قىلىپ نەزمىنى قىلدىم ئانچە مەن،
 ئول كۈنىدىن بول كۈنىغە دىلغا زاھىر بولدى خەت.
 بۇ غېرىبى ھالىنى شېئىر ئەيلادى بولغاي قەبۇل،
 بۇيلەكس يازدى پىراقىڭدىن ساڭا بىر مۇنچە خەت.

× ×

دوستلارىم مەن بىر غېرىپ ھالىغە يىغلاڭ زار زار،
 ئوت تۇشۇبدۇر بۇ ئىچىمگە نەچچە خىرمان نارنار.
 ئىستىمەس بولدى كىشى مەن بىر غېرىبىدەك خۇارنى،
 ئول سەبەبىدىن كىم پەرىشانلىق ماڭا كۆپ باربار.

ياشلىقىدا خۇش مۇناسىپدۇر ئويۇندا خۇبىلار،
 قېرىغاندا چۈنكى كەتتى كىم قاراشماي يارىبار.
 قورقما نىكىم بولماغاي مەندەك يامانراق بىر كىشى،
 ئىلكىمە خۇش چىرماشىپدۇر ھىجرى ئوتىدىن تارتار.
 ھەلقە - ھەلقە سالىدى بويىنۇمغە تانا بى زۇلپىنى،
 بۇ پىشانەمغە پۈتۈلگەن تەقدىرى پەرۋەردىگار.
 كۆڭلىمە ئالدى كۆڭۈلنى ئول رەسۇلۇم ئارزۇسى،
 نالە ئەيىلەر بۇلبۇلى يەڭلىغ گۈلى رۇخسار سار.
 قايدا تاپقايمەن ئۇنىڭدەك شەمس يۈزلۈك مېھرىنى،
 كىم جۇنۇن ئىچرە قارارىپ تاپماس ئانداغ يار - يار.
 دەھرىدە مەقسەدىنى ئىستەكەچ بۇ ئالەم كارىدىن،
 ئىزدىسەڭ ئول يار قارا قاش كىم ھامان ئول باقار.
 پەھىمە ئەتكىل ئىزداگىل ئىشقى تەرىقى ئۇشۇدۇر،
 كېچە ئازغان تاپسە يول يولىنى ئۆلدەم دا تاپار.
 دەرد يەتكەندە داۋا چۈن يالغۇز ياتقاندا رەپىق،
 غۇسسە ۋەقتى يار غەمكىنلىكىدە كەلگەي يار - يار.
 ئول ھەبىم كۆرگەلى ئانى ئۇچار ھەردەم كۆزۈم،
 تەلغۇنۇپ ھەرگىز يېتەلمەس ئاندا بارماق قەسدى بار.
 ئى كۆڭۈل يار ئۆزگەلەر دامىغە بولدى پاي بەست،
 ساڭا مۇشكۈل ھالەتتۇ غەم يولىنى ساڭا ئاچار.
 بارچە مەقسەدكە يەتتى ئەزم قىلدى مەككەگە،
 ئاسى قۇل مەقسەدكە يەتسەي ئاقسۇدا يىغلار زار - زار.
 شەھى ھالىم يازغالى بولدى قەلەم بىرلە دۇۋات،
 قىلدى كاغەز يۈزىنى نەزمى بىلە بىچارەۋار.
 نەچچە باش قويدى يولغە بۇ ئىرادە بولمايىن،
 بۇ غېرىبى ئاسنى غەم تاغى قىلدى سەڭگىسار.

× ×

ئى غېرىپ دۇنيانى يادىڭدىن چىقار،
 ئاتىشى ئىشقىنى ئاھىڭدىن چىقار.
 ئىشقىنىڭ زىكرىدا نىل ئەتكىل نىلىم،
 چۇغزىدەك ۋەيرانىدا بولغىل مۇقىم.
 گەر بالايى ئىشقىدىن قاچماس ھەركىم سۈبھى شام،
 قالمىغاي مەقسۇدى ئانىڭ ناتامام.
 ئىشقى بىر بادى ئەزىمىدۇر ئۆزگە خەس،

يوقدۇرۇر ھەقدىن بۆلەك پەريادەرەس.
شەرھى قىلسام ئىشقىنى تۈنۈكۈن داۋام،
يۈز قىيامەت ئۆتسە بول بولماس تامام.

× ×

ھىجرى ئويى ئىچرە قابالدى نەچچە باقسام ئوق ئاتار،
لەھزە - لەھزە ھىجر ئوقىنى بۇ يۈرەكلەرگە ئاتار.
ئولكى بولماق ئىستەدىم ھىجرى ئوقىدىن ئاندىن خالاس،
بىر زامان ئارام يوق ھىجرى ئوقىدىن باش قاتار.
جان ئاغزىمغە كەلدى دەرد ھىجران ئوتىدىن،
ئىزدىسەم يارەب مېنى يەتكۈررە سۈلۈك ئاندا بار.
كېچە نالەدىن مېنىڭ ھەر سائىتىدە يۈز پىنغان،
تۈننىڭ ئەۋۋەل باشىدىن يىغلاپ تۇرارمەن نالەزار.
ئىزدىسەم يەتكۈز پەقىرى ئاسىنى ئول رەۋزەئى،
نا ئۇەس قويمى شاپائەتدىن بۇ دەردىم كار بار.
دەردۈ مېھنەت چەكەگىدىن قەسدىم ئۇنىڭ كۈيىدۇر،
كەتتەدۇر مەقسەد خەرز بارماق مۇنىڭكى قەسدى بار.
ئاسرادىم ئۈچ قات كىپەننى يۈزگەمەن كۆپ چۈركەنپ،
ھەشىرە بازارىدا يىغلاپ دادۇ ئەھۋال ئاندا بار.
ھەرنچە شېئىر ئەيلەسەم بۇ دەردۈ ھالىمنى مېنىڭ،
يۈزنى ئېتىسام يۈز تۇرۇبدۇر مىڭنى ئېتىسام مىڭى بار.
قۇمدىن ئارتۇق دەردلىرىم ھەرگىز تۈگۈمەيدۇر مېنىڭ،
ئىشقى ھىجران ئوقلاردىن يۈرەكىمدە داغ بار.

× ×

ئى غېرىبى دەردى ئىشقى بازار بول،
ئىشقى بازارىدا ئاتىشى پارە بول.
ئى غېرىبى بولغىل ئەدىيا دەردۈ سۆز،
ئىشقىنىڭ رەمىزىدىن ئالغىل رەمۇز.
ئاھۇ ئەپغان بىرلە چىقسا قەترە ياش،
قىردىق يىل تاپتېدىن ئەبزەل ئى قاياش.
ئاشقى ئىرسەك بول مەست مەست تىۋەدەك،
بولماغىل نائەھلىسەن نادانلا دەك.
ئىختىيار قىلساڭ غېرىب ئىشقىدىن سۆز،

بۇلاق

سۈبەي شام ۋاقتىدا قىلغىل دەردۇ سۆز.
 گەر كىشىنىڭ دەردى يوق ئول بىر كېسەك،
 گەر كىشىدە ئىشقى يوق ئول بىر ئېشەك.
 قىلغاسەن بۇ سۆزلىرىڭنى مۆتتەبەر،
 ئىشقىنىڭ يولىغە قىل ئاندىن سەپەر.
 ئى غېرىبى ھەرنە باتىل ئىشلاردىن يانغىل گۈزەر،
 ئىشقىنىڭ بۇيىدىن ئال ئاندىن خەبەر.
 خانۇمان بەربادە قىل مەردانە بول،
 ئىشقىنىڭ پەرمانىغە پەرۋانە بول.

× ×

بۇ پەلەك كەجرەۋلىقىدىن ئانچە ئارمانىم مېنىڭ،
 ھەجرى ئوقىدىن يۈرەكىمدە نەچچە يەردە زەخمى بار.
 بۇ بەدەننى كۆيدۈرۈپ قالمىش جېنىم بىرلە سۈڭەك،
 قالغانى سۈڭەك بىلە پوستى تىزىۋىدۇر جانى بار.
 بىر كۆزى يەكچەشمەدۇر، بىر كۆزلىرى كوردۇر مۇنۇڭ،
 كېچە - كۈندۈز مەككەغە بارماقغە كۆزدە ياشى بار.
 باۋەر ئەتمەس بارچە ئالەم خەلقىدىن بىرنەچچە بەس،
 شاھىد ئولدۇر سۆزلارىمىدە نەچچە يەردە مەننى بار.
 كېچە - كۈندۈز يىغلايۇ دەۋزەخ ئوتىدىن ۋەھىمە ئىتىپ،
 مەندە تائەت بولماسا مەن يىغلاماييۇ زار زار.
 قېرىغاندا بى ۋەتەن، بى خانىمان بولغان ئۆزۈم،
 بى ۋەتەن بى خانىمان قىلغان قارا قاش يارى بار.
 دىمەڭىز ئى ئەھلى ئالەم مۈلكۈ ۋەتەن يوقدەپ مۇنۇڭ،
 شەھرىيار شەھرى ئىچىدە ئون يەتتە ئېغىزلىق ئۆيى بار.
 ئى غېرىبى يارىنىڭكى ئىتلەردىن كەمتەرىن كۆرگىل ئۆزۈڭ،
 تاپساڭ ئانىڭ ئىتلەردىن تۇت ئۆزۈڭنى خار - زار.
 تەڭرى يارىڭ ئى غېرىبى نا ئۇمىد بولما پەقىر،
 يەتكۈرۈر مەقسەدگە ئاخىر ئول كېرىمۇ بىرۇبار.
 ئى غېرىبى كەدبە ئۈچۈن قىلغىل تەۋەككۈل قوي قەدەم،
 نىيىتى ئىقبالىڭ پىنھالارىڭدىن ئاڭا بۇلغاي ئاشكار.

× ×

«شىپايى ۋەسىل قەدرىن ھەجرى ئىلە بىمارلاردىن سور،
 زۇلالى زەۋۇق - شەۋقىن تەشەنئى دىدارلاردىن سور.»

لەبى شىرىن كۈلۈپ گۇپتار قىلغان خەلقدىن سورما،
بۇ پىنھان نۇكتەنى بىر ۋاقىپى ئەسرار ئۇلاندىن سور.
كۆزى ياشلۇلارنىڭ ھالىن نە بىلسۇن مەردۇمى غاپىل،
كاۋاكپ سەيىرنى شەب تا سەھەر بىدارلاردىن سور.»

× ×

مۇساپىر ھەم غەربىيلارنىڭ ئۆزىدىن سورماغىل نادان،
مۇساپىر ھالىنى سورساڭ غەربىيان شاملاردىن سور.
يىتىم مېھنەت ئارا يۈز مىڭ جاپاۋۇ رەنجۇ ئەلەم چەكسە،
يىتىملار ھالىنى سورساڭ يىتىم بولغان غەربىيۇ بىناۋادىن سور.
ئەگەر ھەج يولىن سورساڭ غېنى باي ھاجىدىن سورما،
ئۆزى قاششاق دىلى يۇمشاق پەقىرلىق ھاجىلاردىن سور.
پېقىرلىق دەردىنى سورساڭ يېڭى باي خەلقىدىن سورما،
ئەگەر سورساڭ پولىدىن ئايرىلىپ قالغان پېقىرلىق ئادەمدىن سور.
قاچان كەتسە يولىغە ئەزم ئىتىپ قالغانىنى سورساڭلار،
غەربىدەك بەد دىيانەت كور، ئاسى قۇلدىن سور.

× ×

بولماسا ئاي-كۈن شۇئائى ئالەمى يورۇلماسا،
تىرە دىللارنىڭ دىلى يەڭلىغ شەبى تار ئولماسا.
نەپىس زاتىڭدۇر باھائىم بىرلە تاپماس ئەردى پەرق،
ئادەمدە رۇھ، دەردۇ، سۆزۇ گۇپتار ئولماسا.
بولماسا نادان قاچان داناغە بولغاي ئىتتىبار،
ئابروي قالغايىمۇ ئەردى گۈل ئەگەر خار ئولماسا.
دۆلەتى ئىقبالى شۇكرىن كىم قىلۇر ئەردى ئادا،
مېھنەتۇ دەردۇ پالاكەت بىرلە ئىدىبار ئولماسا.
بىلىمەس ئەردى ۋەسىل ئەبىيامى ھۇزۇرنى ئەھىل دەرد،
ھىجىر شامى دەردۇ پۇرقەتدىن دىل ئەپىگار ئولماسا.
بۇ جاھان سوداسىدىن كەچ مەككەگە ئەزم ئەيلەگىل،
بولكى كۈننىڭ ئەشىدىن تاڭلا ساڭا يار ئولماسا.
مۇمكىن ئەرمەس بى تەئەللۇق مۇيدىسەن بولماغى،
ئۆزلۈگىدىن تا غەربىغە خۇدا يار ئولماسا.

× ×

كېم ئاندا قىلسا سەركەشلىك بالانىڭ پايىمال ئاندا،
 تەزەررۇدۇ بىرلە بۇز قويغانغە بەرگەيلەر ئامان ئاندا.
 يوق ئول كەئبەغە بارسا ھاجىلارنىڭ ھاجىتى قانسە،
 تۈمەن ئەل ئەرزىن ئېتىپ تاپىغاي مۇرادىن ھەرزمان ئاندا.
 نە ھۆكۈمكىم يېتەر ئاندىن ئەمەسدۇر زۇلم ئەدل ئولدۇر،
 نېدىن كىم ھىچ ئىش ماھىيىتى ئەرمەس ناھان ئاندا.
 پۇلۇم يوق دەپ دىبان قايتارما يۈزۈڭ ئاندىن،
 ئۆزى رازىق غېنىدۇر يەتكۈرۈر پۇلنى ساڭا ئاندا.
 ئىلاھى مەن يامانلارنىڭ يامانىغە سېنىڭكى بولماسا لۇتپۇڭ،
 بۇ ئاسى رۇسىباھ ھالى ياماندۇر بىگۇمان ئاندا.

× ×

قېرىدىم ئۆقتى مېنىڭدىن سىنتى.
 قويماسا ئۇشبۇ ئەجەل پۇرسەت ماڭا،
 قايسى يۈز بىرلە قارارمەن مەن ئاڭا.
 ئۆتكەرىپ ئۆمرۈم باھارى ياز - قىش،
 جاھ مەنسەپدىن بۆلەك يوق مەندە ئىش.

ئى غېرىبى يىغلاغىل شامۇ سەھەر،
 قايسىبىر غەمىدىن بۇلاي ئازادىلەر.
 جاھ مەنسەپ ئارقىسىدا نەچچە يىل،
 ۋادەرىخا بىئۇدە ئۆمرۈم ئىدىل.
 قىلىمادىمىمەن ياشلىغىنىدا تائەتى،

× ×

مالۇ دۇنيا جاھ مەنسەپ ئەھلى دۇنيانىڭ بۇتى،
 بىلسەڭىز قىلماس ۋاپا بىر نەچچە كۈنلۈك دەۋىلتى،
 دۇنچە بىلىدىم دەر ھامان يەتكەي ئەجەلنىڭ نەۋبىتى،
 كەتكۈسى بىر يول ھەممە ئەيىشى پاراغەت راھىتى،
 ئەرزىمەس مىڭ يىلقى دەۋلەتكە ئۇنىڭ بىر مېھنىتى،
 پەھىمە قىلغىل لالەلارنىڭ قاندۇرۇر ھەر بىر قېتى،
 بۇ غېرىب كۆپ قېرىدى يەتتى ئەجەلنىڭ نەۋبىتى.

بۇ ئەجەلنىڭ ۋەھىمىدىن ھىچكىم تاپالماسلا، ئامان،
 خۇاھى ئالىم، خۇاھى زالىم خۇاھى ياخشى خۇاھى يامان،
 بەررۇ بەھىر ئالەمگە ئىسكەندەردەك ئولسە ھۆكۈمران،
 ئىلمى ھىكىمەت بىرلە پىترەتدە ئەپلاتۇن زامان،
 بۇ ئەجەل يەتمەك ھامان بەرمەس ئاڭا ھىچ مۇھلىتى.

بۇ بەدەننىڭ مۈلكىگە يەتسە كېسەلدىن بىر خەلەل،
 ھەپت ئىقلىمىدىن تەبىئىيلار جەمئىي ئولۇپ قىلىپا چېدەل،
 بارچە دۇنيانى تەسەددۇق قىلسە ھەم بواباس بەدەل،
 مۇددەتى يەتكەن ھامانا بىر نەپەس بەرمەس مەھەل،
 پايدە قىلدى، بۇ زىيان قىلدى دىمەكتۇر تۆھمىتى.

چۈن ئەجەل يەتكەن زامان ناچار ھەرزىچان كېتەر،
 كىم پېقىرراق قانسۇ ئولسە ھەممىدىن ئاسان كېتەر،
 يۈكنى ئازراق يۈكلىگەنلەر مەنزىلىگە ئاسان يېتەر،
 ئاز يىگەن ئاسان تىرىلگەنلەرگە كەھراقدۇر خەتەر،
 تىترانۇرمەن مەن دىگەنلەرنى ئۆلۈمنىڭ ھەيىتى.

ئاغزىن ئاچىپ ئەۋدېھا يەڭلىغ تۇرۇبدۇر ئوللەھەد،
 ۋاڭ، گۇڭلار، بەيسە ھاكىمىلار قۇتۇلماق يوقتۇر ھەد،
 ئۆتتىلار بۇ دەھرىدىن ئول ئىشكاغا، بول غەزىنچى بى ئەدەد،
 شاڭ بىگى، قازى، مىراپۇ دۆپ بىگىلەر بى ئەدەد،
 ئەلەم ئاخۇن، مۇپتى ئاخۇن، قازى باشلىق سانسىز ھەد،
 مەن غېرىبۇ دەۋلەتى سىناپ تۈگەتمەتلىككە نەھەد،
 ئاسراغىل يارەب غېرىب بەندەگىنى ئىسلام ھۆرمىتى.

شۇنچەلىك ئۆمرۈڭىغە قىلىپا ئىتىمادىنى دەۋلىتى،
 بۇ تىرىكلىكىنى غەنەمەت بىل جاھاننىڭ لەززەتى،
 ئى كەرىپا مەغپىرەت قىلغىل ئەھەد سەن ھەم سەمەد،
 ھەممە بەندەڭ ئاسىلارنى كەئبەغە يەتكۈر ئەھەد،
 مەغپىرەت قىلغىل بۇ بەندەگىنى رەسۇلۇڭ ھۆرمىتى.

ئەت بۇ سۆزلارغا تەدەببۇر قىسقىراق،
 تۇرماغىل ئېيتغىل يانا سەن كۆپ راک،
 بەندە بولساڭ تىز قىل بۇ نەزمىنى،
 تاكى مۇندىن كۆر خۇدا ئىنتىمىنى.

× ×

ئى يارانلار ئۆتتى دۇنيا دەۋرى ئاخىر بولدىمۇ،
 مۆئمىن ئەلگە ھەر كۈنى تۈلۈك بالا يۈزلەندىمۇ.
 قېنى كىمگە دۇنيا باقى بولدى مالۇ دۈكۈ، زەن،

بۇ ئەجەلگىم سىنەسنى يەرگە چالماي قويدىمۇ.
 ئەنبىياۋۇ ئەۋلىياغە شاھى گاداۋۇ بارچەنى،
 بۇ ئۆلۈمنىڭ ئاپىتى يەر بىرلە يەكسان قىلدىمۇ.
 ئى بۇرادەر كۆر جاھاننى نەچچە ئىشلار كەلگۈسى،
 قايسى ئىشلارنى ساناپ بولماس جانغە كەلدىمۇ.
 كۆرمىگەن ئەردى كىشى ئۇشۇ جاھاندا كارنى،
 ئەھلى ئالەم خەلقىغە مۇنداغ بالالار كەلدىمۇ.
 قىزىنى ئانادىن - ئوغۇلنى ئاتادىن ئايرىبان،
 ھەم قېراشنى قېرىنداشدىن جۇدالە قىلدىمۇ.
 بول قىيامەتنىڭ ئالامىتى بىلىڭلار دوستلار،
 بول ئاجايىپ ئىش ئېرۇرلار پەھىمە قىلدى بىلىدىمۇ،
 ھەركىشى ئۆز ھالى بىرلە ئىستەمەي ئاندىن كىشى،
 يوق كىشى بىرلە كىشىنىڭ ئىشلارنى بىلىدىمۇ.
 مېھىر شەپقەتنى كۆرۈڭ ئىنسان ئىچىدە قالمايىن،
 كاتتا چوڭنىڭ خەلق ئاراسى ئىستىبارى قالدۇمۇ.
 ئول ھايياۋۇ شەرم قاچتى جۈملە ئول مەزلۇملادىن،
 شايبى بىرلە دۇرىغە ئۆزلەرنى ساتتىمۇ.
 بەچچەلەر بىر پۇلنى تاپسا ئاناسىدىن ياشۇرۇپ،
 ئۇچى تۆرتى بىر بۇلۇپكىم تۆرت ئۇشۇقنى ئاتتىمۇ.
 كۆر بۇ ئالەم بەد ۋاپادۇر ۋاڭ، گۈڭ بەيسە قېنى،
 خۇھى شاھ بىرلە گادانى قوينىغە يەر ئالدىمۇ.
 نىسبەت ئېتىپ خوجىلار ئالەمگە غەۋغا ئەيلىدى،
 شەرئىنى مەھكەم تۇتالماي قوللارىدىن كەتتىمۇ.
 قاشدا ئوغرى، قىمارۋاز سۆزى بىرلە ئىش قىلىپ،
 نەدە خاتۇن بولسە ئالدى شەرئىدىن بۇ چىقتىمۇ.
 كىم رەسۇلنىڭ شەرئىدىن چىقسا بۇلۇر نابۇد ئول،
 ئاقىبەت شەرئى بۇلەرنى نىسبەت نابۇد قىلدىمۇ.
 مەغرۇر ئۆلۈمە ئى بۇرادەر بۇ پەلەكنىڭ كارىغە،
 ئاخىر ئول ھەسرەت نادامەت بىرلە مۇندىن كەتتىمۇ.
 قىلىمادى ھەرگىز ۋاپا بىر ئادەمىغە ياخشىلىق،
 مېھنەتو جەۋرى جاپانى كەلتۈرۈپ كۆپ ئۆتتىمۇ.
 بۇ پەلەككىدىن ياخشىلىقنى تۇتماڭىز ئى ئادەمى،
 كىملىرىنى زار يىمىلاتىپ ئول شادلىقنى تاپتىمۇ.
 ئى بۇرادەر شاد بولما، بۇ جاھاننىڭ ئىشىغە،
 نەچچەلەر ھەسرەت نادامەت، قۇلغە ئالىپ كەتتىمۇ.
 ئى پەلەك بۈزى قارا كەلتۈرمە ئىنسانغا جاپا،

قايسىغە قىلىدىك ۋاپا سەندىن چاپالەر كەلدىمۇ.
 بۇ پەلەك سالدى جاھانغە شور غوغا ئىشلارنى،
 كۆرمىگەن ئەردى كىشىلەر نەچچە ئىشلەر يەتتىمۇ.
 لەشكىرى ئىسلامنى كۆرگىل جەڭنى قىلباق قەسىدىدە،
 ئاتالقدەك پادىشالار بۇ شەھەرلەر كەلدىمۇ.
 پى سەبىللاھ غازاتغە بەلنى مەھكەم باغلادى،
 ھەر تەرەپ كاپىرلار ئاڭلاپ قورقۇبان ئول مۇكتىمۇ.
 لەشكىرى ئىسلامغە بەردى قانچە تىللا سەرىپاي،
 ھەق بىرىدۇز بەرىكەت تىللا كۈمۈشلەر ئاقتىمۇ.
 ئى غېرىبى شۈكرى قىل ئىسلامغە داخىل بولغانىك،
 ساڭا ئوخشە نەچچە ئادەم داخىل ئولماي كەتتىمۇ.

× ×

نە ئەجەپ قان يىغلاسام خەلقى زاماندىن دەمبەدەم،
 كۆردۈم ئول ئەھلى زاماندىن غەم بىلە شەمدۇر ئەلەم.
 سۆزلەمەك بولماس ئۇلارنىڭ زۈلمىدىن يا غەملەدىن،
 چۈنكى ئول كۆيدىن داغى كۆيدۇر بۇلارنىڭ داغى ھەم.
 چەرخ ئالەمكىم چىكەر مېھنەت يۈكىدىن غەملەرنى،
 بارچە جىسىمىم غەم يۈكىدىن يەرگە بولدى بارچە خەم.
 چۈن جاپا تارتار كىشىدىن يا بىراۋدىن تارتغاي،
 ھىچ قۇتۇلماس بۇ كۆڭۈل كىم رەنجى ئىلە رەنجۇ ئەلەم.
 كىم ۋاپا قىلسە كىشىگە بولماس ئاندىن داغى كەم،
 ئول ۋاپا قىلغان كىشىگە يەتكۈرۈر قاتتىق نەدەم.
 ئەھلى دەۋران خەلقىدىن بولدى قۇرۇق جىسىمىم قۇرۇپ،
 لىك بۇ جان نالەلەر كۆڭلۈمدەدۇر رەنجۇ ئەلەم.
 ئى پەلەك بەختىم تۈزۈپ يۈرۈت مېنىڭ شەمئىنى سەن،
 يارۇتۇپ ئول بولغە كەلتۈر بەخت گۇمراھىنى ھەم.
 ئېيتتىم شاھىم ساڭا بۇ نەزىم ئىلە كۆڭلۈم داكى دىل خۇاھىمى،
 يەتكۈر ئاسى غېرىبىنى كەئبە بىرلە ئول مەدىسە سارى ھەم.

× ×

ئالەم ئىچرە تۆرت ئىش باردۇر ئەجەپ قاتتىغ ئەلەم،
 تەئرىپىنى ئەيلەسەم ھەرگىز مۇڭا يۈرمەس قەلەم.
 «بۇ زامانە ئاخىردا قىز بالانىڭ كۈلپىتى،

بىرسىدۇر ئوغۇل بالا بۇلۇپ يىگىتلىك كۆلپىتى». بۇ سۆزۈم يالغان ئەمەس پەھىم ئەيلەنگىل، تۆرت ئىش باردۇر مۇنى چىن ئويلاڭىل.

× ×

ئالەم ئىچىرە تۆرت ئىش باردۇركى كۆپ قاتتىق ئەلەم، كىمگە بۇ ئىشلار يېتەر كۆپ خۇارلىق بىرلەر ئەلەم. «بىرسى قىز پەرزەند ئېرۇر بولسە ئەگەرچەندى ئوغۇل، بىرسىدۇر ئانىڭ سەپەر قىلسە ئەگەرچە بىر قەدەم. بىرسىدۇر ھاجەت كىشىگە ئاتاۋۇ بىرلە ئانا، قەرز ئېرۇر بىرسى ئەگەرچەندىكى بولسە بىر دەردەم.» ئى بۇرادەر ياخشى قال، دۇنيادا غەمىنى كۆرماڭىل، مېھنەتۈ جەۋرى جاپادىن چەكىنەڭىل رەنجۇ ئەلەم. بۇ باھارىڭ ئۆۋەرنى بىلىڭىل خەنەنەت سەن بۈگۈن، ئاخىرەتنىڭ ئىشىغە ياتما ئەگەر كەلسە ئەلەم. ھەر زامان جەۋرى جاپا ئەھلى زاماندىن كەلسەلەر، قايتماغىل يۈزۈڭنى ھەقدىن رەھىمەتى بولغاي بىھەم. دەۋلەتنى قىلمە تەكەللۇم ئەھل دەۋران خەلقىدىن، نىيىتنىڭ ئىقبالدىن مەككە سەرى قويغىل قەدەم.

× ×

ئوت سالىدۇر دەردۇ ھىجراندىن ماڭا، زەۋقۇ - شەۋقىدىن ئىچىمدە دەرد تۇلا. بۇلبۇل ئايرىلغان كەبى گۈللەردىن ئول، ئايرىلىپ قىلمىش ناۋا ھەزرەتدىن ئول. بۇ كۆڭۈل پەرسىز بىلەن ھەردەم ئۇچار، بارغالى تەقدىرى قويماس دەردۇ غەم بولدى دۇچار. ئى غېرىپ سەبىرەيلەنگىل مەقسەد تاپارسەن بىر كۈنى، جابدۇغىڭنى راست قىل يەتكۈرۈر مەھبۇپ سېنى.

× ×

ئېرۇر كۆڭلۈم ھەمىشە ئول رەسۇلۇم ئەرزۇ تۇپراغى، كى قىلمىش جىلۋە ئەيلەپ ئول گۈلى جەننەت ئارا باشى.

ئۇنىڭ تۇپراغىنى مەن ئاسراسام كۆز پەردەسى ئىچرە،
كى كەلتۈرگەندەك بىراۋ كاغەزگە چىرماپ كەتسە تۇپراغى.
كۆڭۈل ھەممەت بىلە ئانداغ ئۇچارلار رەۋزەنى سارى،
خىيال قىلغاندا مەقسەدغە نە مانىئە دەشتىلەر تاغى.
نە ئارماندۇر قېرىپ قالدى ئەجەلگە بەرسىلەر پۇرسەت،
يېنىدىن كىم بولدى بۇ دەيىرى پانادىن ھەم ئۆتەر چاغى.
بىرنى قىلىپ مۇساپىر ئەيلەپ جۇدا ۋەتەندىن،
ئەمەرى ئەزەل پۈتۈلگەچ ساپا ئەردى شەھىيارى.
بۇ ساھپ نەزەمنىڭ ئەسلى دىيارى شايار،
ساپا بۇلۇپ شەھىيارغە ئول يارلار دۇئايى.
ھەممەت بىرلە سەن تۇرغىل كەتسە سەرى قەدەم قۇي،
قېرىغاندا يەتكۈرسە ئەجەپ ئەمەس خۇدايى.

x

x

ئېتىغان سۆزىدىن بۇ ئەزمە بولغان.
ئەپو ئەيلەگىل سەن ئى پادىشاھىم،
غېرىپ قۇلۇڭغە ئى بىرۇبارىم.
سەندىن تېپىپ بىر كۆزۈم رۇشاللىق،
ھەددىدىن ئاشتى بۇ جۇدالىق.
چىقىم ۋەتەندىن شادۇ خۇررەم،
كۆزۈم تۇلا ياش ھۆل قىلدى ئىتەك ھەم.
ئول جىلۋەگاھىڭ ئالەمگە ئەخزەر،
رەخشى ئېنىرى رەشىك مېھىر ئەنۋەر.
ئول شوئەلەڭ مېھىرى شەمى جايى،
ئول مېھىر سۇ پەھرى خاكراھى.
ئولكى ساڭا چەرخ خاكىرەدۇر،
مىراج تۇنۇڭ ساڭا گۇۋاھ - گۇۋاھدۇر.
ئىككى پۈتۈك ئالدىدا پەلەك پەست،
ئۆمبەتلارنىڭ ئەنبىياغە ھەم سەست.
ئالەم دارىسالىنىڭ بىرۇتى،
ئادەمغە شاپائىتىڭ ئۆمىدى.
ھەرنەچچە بولۇپ جاھان تۈپەيلىڭ،
يۇ تۈپەيلى سارى مەيلىڭ.
بۇيرۇغلارنىڭ ئەلگە قەرز يەڭلىغ،
سۇننەتلارنىڭ ئەلگە پەرز يەڭلىغ.

غۇربىتىدە غېرىپ سېنى تاپماي،
نەزم ئېتىسەن ساڭا ئىچىگە پانماي.
ھەر يەردە بولسام سېنى ئۇنۇتماي،
يىغلاپ كۆزىدىن ياشنى قۇرۇتماي.
ئوشۇ غېرىپنىڭ ھالى خارابىدۇر،
سېنىڭ ئۇچۇن باغرى كابابىدۇر.
ئاشىق بولۇپمەن كەتسە ئەزىمغە،
ئۆزۈڭغە ئەئيان ئېتىغان سۆزۈمغە.
ئاشىقلىغىنى ئىزھار قىلدىم،
غېرىپلىغىنى ئەرزنامە قىلدىم.
يارەببە ناسەن ئەرزىگە يەتكىل،
ھالىنى ئېيتىم دەردىمغە يەتكىل.
سەندىن بۆلەك كىم ئەرزىگە يەتكەي،
سەن يەتمىسەڭ بۇ غېرىپ نە ئەتكەي.
سەندىن بۆلەككىدىن دەرد غەملەر يەتكەي،
رەنجۇ ئەلەدىن كۈلپەتلەر يەتكەي.
قارىپ ئوبۇشقا بولغان بۇ چاغدا،
يۇرۇپ بۇ قېرى ھەسرەتدە داغدا.
ياشلىق قولىدىن كەتكەن بۇ چاغدا،
قېرى بولۇپ بۇ كۈھنە رەباتدا.
دۇ چەشمەسىدىن يەك چەشمە قالغان،

شاپائەت قىلغاي ئول مەھبۇد مۇختىيار.
 غېرىب قىلىشى دۇئايى دەۋلىتىغە،
 قىلىپ تۇرغان ئىشىغە ھىممىتىغە.
 كىشى ئۆزلۈگىدىن دەۋلەت تاپارمۇ،
 ئەزەلدىن بولمايىن ئىززەت يېتەرمۇ.
 كىشىگە بەرسە دەۋلەتنى خۇداۋەند،
 قىلالماس ھىچ كىشى دۆلەتكە مانەند.
 ئەزەل تەقدىرسىز بىر قىل ئۈزۈلمەس،
 ئەگەر خىزرى نەزەر قىلسە ئۈزۈلمەس.
 خۇدا بەرگەن بۇ دەۋلەت ئاڭا ئىقبال،
 ئەزەل كۈندە پىتىلىمىش ئىززەتۇ ھال.
 خۇدانىڭ سۈننىتىغە ھىچ ئىتىراز يوق،
 ئاڭا ئىززەتنى بەرگەي مۇندىن ئارتۇق.
 ئېغىرلىق بابىدا يەكتە يىگىت بول،
 ساپالىق بابىدا گۇپتارلىق ئول.
 سوراغى شەر ئىنىكى سۆزلەردىن،
 خۇدا بىلىندۈرگەن ئەرمىش قۇدرەتدىن.
 ئاتا قىلغان بۇ دەۋلەتنى خۇدايىم،
 دىلى يۇمشاق سۆزى ئۆتكۈن مۇلايىم.
 بىرىپ دۆلەت ئاڭا بىرلە ساپالىق،
 دىيارىدۇر ئۇنىڭ ئەسلى كۇچالىق.
 خۇدا ئەمرى ئاتا قىلسۇن بۇلارغە،
 ھەممىشە شادلىق بولسۇن ئۇلارغە.
 بۇ شېئىر ساھىبىدۇر ئاسى گۇمراھ،
 جاھاندا تاپقاندىۇر دەردى ھەمراھ.
 قىلىپ دەردىمىنى مەن بىر مۇنچە شېئىرى،
 مۇرادىغە يېتەلمەي كەتتە ئەزىمى.
 مەدەنە سارى ئەزىمى ئىشتىياقى،
 بارالماي تەلمۈرۈپ دەردۇ پىراغى.
 شاپائەتتىن غېرىب تۇتتى ئۇمىدىنى،
 كېچە - كۈندۈز ئوقۇپ خەيرى دۇرۇدىنى.

ئىسلام تىنىغە سەن بۇلۇپ رۇھ،
 ئەسنايلىرىڭ ساڭا پىدا قىلىپ رۇھ.
 بارسىغە بەر گۈزىدە بۇ ئەۋقات،
 ئال ئەسھابىڭگە سالات ئىلە تەھىيات.
 ئاسنى قىلمە نا ئۇمىدى،
 شاپائىتىڭدىن بار ئۇمىدى.
 چىققاندا ھۇجۇم ئەتتى خالايمىق،
 بارماق مەككەگە ماڭا بولدى لايىمىق.
 ھەر نەۋى مۇراد سەندە ھاسىل،
 ۋەسلىڭىغە يېتەلمەي غېرىب مۇندا غاپىل.
 يەتسەم ھەر نەۋۇ قىلىپ مەدەنە سارى،
 ئەرزىمى ئېتىسام تەخت ئۈستى شاھى.
 كىم ئۇچۇرسا مەن دەردىمىنى ئېيتسام،
 بار يېقىنى يۇلدا سەرپ ئېتىسام.
 تاپسام يولۇمنى يورۇتۇپ مەن،
 غەم قاينغۇ بىلە ئاقسۇدا يېتىپ مەن.
 غېرىبغە بولماسا لۇتپى ئىلاھى،
 ئۇنىڭدىن ئۆزگە يوقدۇر ھىچ پاناھى.

x x

شەھىنشاهى ھەممىشە ئاقسۇ شەھرى كامران بول،
 بۇ ئىززەت بىرلە دايمىم شادىمان بول.
 ساڭا ئىقبال دۆلەت يار ئولسۇن،
 مۇراداتى ھەمە تەييار ئولسۇن.
 زامانە پىتىنەسىدىن ساقلاسۇن ھەم،
 قەۋى دۈشمەنلىرىنى ئەيلەسۇن كەم.
 پەلەكدىن ئۇرلاسۇن ئىززەت كامالى،
 ھەممەگە كۆرسەتسۇن ئىسىغى جامالى.
 مۇراداتى تامامى قولغە كەلگەي،
 مەدەد ئەيلەپ ئەزىزلار يار بەرگەي.
 ھەممە ئىشلاردا ھەق بولغاي ئاڭا يار،

x x

بولدى قۇربان ئەلگە ئىيد ھەر كۈندە مەيدان قىلغۇسى،
 ئول رەسۇلۇم ئىشتىياقى جاننى قۇربان قىلتۇسى.

بەرق ئاپەت بولغۇسى ھەرلەھزە ئول جان كۆيدۈرۈپ،
 ئەھلى ئالەم غەمى يوق ھەر كۈندە مېھمان بولغۇسى.
 ئىشتىياقى ئول رەسۇلۇم ھەر تەرەپكە قويسا يۈز،
 يۈز كۆڭۈلنى كۆيدۈرۈپ يۈز جاننى ۋەيران قىلغۇسى.
 ئاشكارا جان ئېلىپ بىزدەك غېرىبىنى يىغلاتىپ،
 ئەل مۇنى بىلىمەس مەگەر بىلىمە غېرىبىنى ئەھلى نادان قىلغۇسى.
 بۇ كۆڭۈل كىم ئەزم قىلغاننى بىلىمەس بىر كىشى،
 ئالەم ئەھلى يوق خەبەردار زار ھەيران قىلغۇسى.
 بىلىمەسۈنكىم بۇ غېرىب ئەزم قىلۇرنى ھىچكىشى،
 ئول رەسۇلۇم رۇھى پاكىدىن شاپائەت قىلسەلەر بۇ كۈلگۈسى.
 ئەلگە ئىيد دۇرئى غېرىب قىلمە تەكەببۇر كىم ئىلە،
 بۇ پەلەك بۇ جەمئىنى ھالى پەرىشان قىلغۇسى.

مۇناجات

تىلاگىم ئولدۇرۇر يارەب مېنى كەئبە سەرى يەتكۈر،
 تاۋاپ قىلسام يانا ئاندىن مەدىنە سارىغە يەتكۈر.
 قىلاي دادىمنى مەن ئاندىن شاپائەتتىن ئۈمىدۋارمەن،
 ئۆزۈم ئاسى گۇناھكار قۇل شاپائەتتىن نېسىپ يەتكۈر.
 گۇناھكار ئادەم ئوغلىدا مېنىڭدەك بولماغاي ھەرگىز،
 گۇناھىم جەھەتتىن يارەب مەدىنە سارىغە يەتكۈر.
 نېسىپ ئەتكىل رەسۇلۇڭ ھۆرمىتىدىن ئاسى بۇ قۇلغە،
 مۇنى سەن قىلماغىل نەۋمىد مۇرادى مەقسەدى يەتكۈر.
 ئەگەر نەۋمىد قىلساڭ كىم قىيامەتدە نەھال كەچكەي،
 شاپائەت بەھرىدىن لەب ئەشەلىكىگە بىر شىپا يەتكۈر.
 مېنىڭ بۇ تىلاگىم ئايان ساڭا پۇشىدە ئەمەس سىررىم،
 مېنى بۇ دەشت ئارا قويدە نىيەت ئىقبالىمە يەتكۈر.
 مېنىڭدەك ئاسى قۇللارغە سالىپدۇرسەن ھەۋەسلەرنى،
 غېرىبىدەك ئاسى قۇلنى كەئبەئى مەككە سەرى يەتكۈر.

×

×

تىكىتى پەلەك يۈزۈ كۆزۈمنى،
 لۇتپ ئەيلەپ ئىشت سۆزۈمنى.
 ھەر نەچچە سۆزلىسەي دىسەم مەن،
 تىلىم خامۇش ئەيلىسەممەن.

قىلدى مېنى بۇ سۈپەرھەر غەددار،
 خەم ئەندۇھ ئىلكىدە گىرىپىتار.
 سەرگەشتە خۇارزار بولدۇم،
 ئالەمدە بى ئىتتىبار بولدۇم.

پەيداۋۇ ناھان ساڭا ئاشكارا، بەھۇدە مېنى خەلەرگە سالما.
 ئۆزۈڭ بىلدۈرۈپ بۇ سۆزى پەيدا. ئەدلىك پۇر ئېرۇر جاھانغا مەشھۇر،
 ئى شاھ جاپاچۇي بولما، رەھىم ئەيلاگىل مەن غېرىب مەھجۇر.

×

×

ئى دوست بىلىڭلار سۇنئى جاھان خۇدايى،
 بەردى بىرگە دۆلەت بىرنى قىلىپ گاداىي.
 كارى پەلەك ئىشىن كۆر ئەۋۋەلدە شاد ئەيلەپ،
 ئاخىر دەمدە بىراۋدىن بىرنى قىلىپ جۇداىي.
 شەھەردىن شەھەرگە قوغلانپ يۈرگەن ئەردى دەۋلەتى،
 ئاخىر كىلىپ ئاقسۇدا بولغان ئەرمىش ھاۋايىي.
 بىرنى قىلسە مۇساپىر ئەيلەپ جۇدا ۋەتەندىن،
 ئەمرى ئەزال پىتىلگەچ ساپا ئەردى شەھرىيارى.
 بۇ شېئىرنىڭ ساھىبى ئەسلى دىيارى شاھىيار،
 ساپا بۇلۇپ شاھىيارغا ئول يارلار دۇئايى.
 ھىمەت بىلە سەن تۇرغىل كەئبە سەرى قەدەم قوي،
 قېرىغاندا يەتكۈرسە ئەجەپ ئەمەس خۇداىي.
 بۇ شېئىردىكى توختاتغىل ئۆلىمالار بار مۇندا،
 مۇندىن ئۆتسەڭ ئۆلىما قىلۇر سېنى سازايىي.
 ياد ئەيلەگىل كەئبەنى زىيارەتى مەككەنى،
 ياد ئەيلەسەڭ كەئبەنى باردۇر ساڭا ئاتايىي.
 غېرىب بولما نائۇمىد توۋەككۈلگە يۈلەنگىل،
 كەئبە سۆزىن سۆزلەسەڭ ساڭا بۇلۇر غىزايىي.

×

×

بۇ نەسىھەت مەندىن ھەمە، كەلگەي ئانىڭ باشغە زۇلەۋستەم.
 بەھۇدە بۇ سۆز ئەمەس ئى خەلق ھەمە. كىمكى قىلسا ھەر ئىشنى ئاشكارا،
 كىمكى ئايان قىلسە سۆزنى دەمبەدەم، خەلق بولغاي قەسىددە لەيلۇ ناھار.

×

×

مۇنچە كۆيدۈرمەك جازامۇ قېرى بۇ بولغان بىلەن،
 تاشلاپ ئەتمەسلەر قېرىنى پادىشا بولغان بىلەن.
 قېرىلىق ھەرگىز زىيان قىلماس نە ھۇسنۇڭغە زىيان،

رەھمەتتە كىم بولۇرمۇ بىر قىيا باققان بىلەن.
 چوڭنى پاختا ئاراسىدا ساقلىماغلىق تۈرپە تەرس،
 ئاشكارا بولغۇسىدۇر ئانچە ياشۇرغان بىلەن.
 نەچچە ۋەقت بولدى غەردىنى پەھم قىلماس ھىچكىشى،
 ئى غېرىيا مەقسىدىڭ ھاسىل بولۇرمۇ يىغلاپ ئولتۇرغان بىلەن.
 مەخپى تۇتقان بىرلە ئاشىقلىق ياراشماس كىشىگە،
 ئاشكارا قىلغۇسى ئىش ئوتى ياشۇرغان بىلەن.
 كۆزدە ياشى شاھىدى، يۈزى سېرىغ بولغان زەللىل،
 ساچلارى پەتلە بولغان ئىشقى بىمارى بىلەن.
 ئىشقى سابىت قىلدى قان ياشىم سېرىغ يۈزۈمنى كىم،
 شاھىدىم بولدۇر مېنىڭ دەردى ئارا ياشىم بىلەن.
 نە قىلاي ئىشقى ئوتىغە كۆزۈم ساراي ئىچرە ياش،
 كۆڭلى قاتىغ تاش بېغىرنىڭ دەردۇ بىمارى بىلەن.
 كېچە - كۈندۈز ئەم ئاراسىدا كۆڭۈل پەرسۇدەدۇر،
 تاپمادى ھىچ شادلىق يۈردى ھەممىشە غەم بىلەن.
 ئانچە تۇتتۇم ۋەسلىغە يەتمەك خىيالدا ئۆرتانپ،
 ۋەسلىغە بولماي مۇيەسسەر ئۆرتانپ ھىجرى بىلەن.
 ئانچە تۇردۇم تەلمۈرۈپ يوللارغا قاراپ ھەر زامان،
 كۆزلارم گەۋھىرى ئۇچتى قارابان يوللار بىلەن.
 كۆرەۋدۇم دەھردە مۇنداغ بەد ۋاپا ئول يارىنى،
 كىم يۈرۈدۇر بۇ جاھاندا بەد ۋاپا مەھبۇپ بىلەن.
 ئاشىق بولساڭ ئى غېرىب دەردۇ بالاغە سەبىر قىل،
 يەتسە ئاشىقغە ئەلەم يېتەر چاچا سەبىرى بىلەن.

× ×

كۆرمىدىكىم يارمەھبۇپ، ئىتلارنىڭ سانىدا،
 ئوت تۇشۇپ كۆيىمىش بەدەنگە بۇ غېرىبىنىڭ جانىدا.
 ھەر كېچە تاڭ ئاتقۇنچە يۈلدۈز ساناپ كۆككە بېقىپ،
 كۆزلەردىغە ئويقا كەلمەي غىمكاشىپ ئىت ئورنىدا.
 باقسام ئول يارىم كۆرۈنمەس جانىمە ھەم دەردۇ غەم،
 ئۆزگەلەر قاشىدا بولدى مۇڭا ھەمراھى رەپىق دەرد ياندا.
 تاپمادىم ھىچ چارە مەن دەردىسىز دەۋاغا ئۇچرادىم،
 نە ئىلاج ئەيىلەي يارانلار قېرىغان بۇ چاغىدا.
 شۇم رەقىبەلەرغە باقىپ قاشىن ئېتىپ ناز ئەيىلەبان،
 بارسام ئول يانغە ئانىڭ شۇم رەقىبەلەر ياندا.

× ×

نەپسىنىڭ ئارقاسىدا ئەرگەشىپ ئاۋارە قىلغان نەپسىدۇر،
 ئەرگەشىپ سەگدەك يۈرۈپ بۇ خۇار قىلغان نەپسىدۇر.
 ئەژدىھا يەڭلىغ بولۇپ كەلسە ھاراھدىن يانمايىن،
 گەر ھالۇگەر ھارام كەلسە سۈمۈرگەن نەپسىدۇر.
 قاندا بارسا خارلىقنى ئىستابان بۇ نەپسى شۇم،
 ئىتتىبارى قويمايىن مەردۇت بولغان نەپسىدۇر.
 ئانچە ئېتتىم نەپسى شۇمغە سۆزگە باۋەر قىلىپادى،
 ھەرنىچە پاسىد خىياللار بىرلە يۈرگەن نەپسىدۇر.
 مەڭ چاپا كەلتۈردى باشغە نەپسى شۇمنى ئەرگەشىپ،
 غىڭشاشىپ ئىتدەك بولۇپ ھەر كويغا سالغان نەپسىدۇر.
 نەپىس ئەھمىارە يامانلىقتىن قىلىپ دىنىم خاراپ،
 بەند ئىشتۇرمەي جاھالەتدىن قېرىغاندا خۇار قىلغان نەپسىدۇر.
 ياخشى ئىش قىلۇرمىدى مېھمان ئۈچۈن نەپسى ئەمىر،
 شەرم تۇتماي يەتكۈرۈپ باشىمغە مۇنچە دەردۇ غەم بۇ نەپسىدۇر.
 نەپسى تىپىلىدۇكى مۇھلەت بەرسە دابىم سۈت ئىمەر،
 مەنئ قىلغان بىرلە سۈت ئەھمەكنى قىلماس ھىچ كەم بۇ نەپسىدۇر
 يان ھاۋادىن سەن ئۇنى زاتىڭغە ھاكىم ئەيلەمە،
 گەر ھاۋا ھاكىم ئىسە قىلغاي سېنى دەۋزەخخەزەم بۇ نەپسىدۇر.
 سەن ھاۋادىن يانمايىن جانىڭغە قىلدىڭ كۆپ سىتەم،
 بىلسەڭ ئەرسە بۇ ھاۋا شەيتان بىرلە بىر نەپسىدۇر.
 تۇتما پەرمانى مۇنىڭ ھاكىم ئەمەس بۇ خەسىم ئېرۇر،
 خەسىملىكىدىن كۆپ گۇناھ ئالۇدە قىلغان نەپسىدۇر.
 قېرىغاندا نەپسىنىڭ دامىدا بولدىڭ پاي بەست،
 ئىتتىزارلىقغە سالىپ ئاقسۇدا قويغان نەپسىدۇر.

× ×

سۆزۈڭنىڭ مەغزى يوق بۇ سەپھەر ئۈزرە،
 سەمەرسىز ھەر دەرختىغە قويغاي ئەردە.
 مۇنىڭدىن بەھرە ئالماس ئادەمزاد،
 ئۆزۈڭ موللاچوق دىۋى پەرىزاد.
 زىيارەت قىلىدىڭ كەئبە تاۋابى،
 بېرۇرسەن ئاخىرەت قايداغ جاۋابى.

تەلىكدا چارى قىلغىل زىكرى ئاللاھ،
دەلىكدا ياد قىلغىل كەئبەتۇللاھ.

× ×

نەپسىنىڭ ئارقىسىغە كىرمىگىل،
مەپنەتۇ غەم ئىچرە ئۆزنى سالىماغىل.
قېرىغان ئەسرىڭدە بولما سەن پەرىپ،
دۇنيا بىرلۇلى خۇتۇندۇر ئول ھەرىپ.
ئۆتتى دۇنيادىن تامامى ياخشىلار،
تۇتمايىن دۇنيانى دوست ئول ئۆتتىلار.
ئىبرەت ئالغىل ئى غېرىپ ئۆتكەنلاردىن،
شەرمى تۇتغىل مەككەدىن يانغانلاردىن.

× ×

بۇ شېئىرنىڭ توختاتىپ تاشلا قەلەمنى،
تامام بولماس پۈتۈپ دەردۇ ئەلەمنى.
دۇۋاتنىڭ ئاغزىنى چۈن ئەيلەگىل مۇم،
دۇۋاتنىڭ ئاغزى بولسۇن ئانچە مەختۇم.

لۇغەت

ئە

— ئاشكارا.	ئەئبان
— ئەرش تىترەش.	ئەرش لەرزان
— راھەت، پاراغەت.	ئەيش
— خاتىرجەملىك، ئامانلىق.	ئىمىن
— قىيامەت كۈنلىرى.	ئول جاھان بازارى
— ئېلىپ كەتكەي.	ئىلتەگەي
— پىغان، نالە زارە قىلىپ يىغلىماق.	ئەپغان
— سۇ.	ئاب
— كۆز يېشى.	ئەشك
— مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ بىر ئىسمى.	ئەھمەد

- ئىسيان — گۇناھ.
- ئال — ئەسھاب — مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئائىلە تاۋاباتلىرى ۋە ساھابە - سەپداشلىرى.
- ئابد — تەڭرىگە تائەت ئىبادەت قىلغۇچى.
- ئەسىپ — ئات.
- ئەلقاب — بىر كىشىنىڭ ياخشى سۈپەت، خۇسۇسىيەتلىرى.
- ئەقسا — يىراق يەر، ئاخىرقى مەزىل.
- ئىبادات. — ئىبادەتلەر.
- ئەنىبىيا — پەيغەمبەرلەر.
- ئەۋلىيا — تەڭرىنىڭ دوستلىرى.
- ئەنجۇم — يولدۇزلار.
- ئەزۋاج — خاتۇنلار.
- ئىللەللاھ — يىگانە بىر تەڭرىدىن باشقا تەڭرى يوق.
- ئەرسە — شۇنداق قىلىپ...، شۇنداق بولۇپ.
- ئاتالىق — بەدەۋلەتنىڭ ئۇنۋانى.
- ئەجىز — ئاجىزلىق.
- ئەسھاب كەھفى — دىنىي رىئايەتلەردىكى بىر غارغا يوشۇرۇنغان بىر نەچچە ياش ئۇلۇغ زاتلار.
- ئەندۇھ — قۇرقۇنچى، غەم - قايغۇ.
- ئەغىيار — يات، غەيرى ئادەملەر.
- ئاتا — ئاتالىق غازى.
- ئىتاب — ئاچچىقلىنىش، كايىش.
- ئىزتاراب — بىئاراملىق، ھۇدۇقۇش.
- ئۇناب — يادلىنىپ، خىيال قىلىپ.
- ئاھۇ — جەرەن، كىيىك.
- ئەستەغپىرۇللاھ — تەڭرىدىن گۇناھىنىڭ كېچىرىلىشىنى تىلەيمەن.
- قۇل ھۇۋەللاھۇ ئەھەد — ئاللاھ يەككە يىگانە بىردۇر.
- ئەللاھۇ سەمەد — ئاللاھ ھىچ نەرسىگە مۇھتاج ئەمەس.
- ئەنقا — سۈمرۇغ قۇش.
- ئىسكەندەر — ئىسكەندەر زۇلقەرنەيىن.
- ئۆزىدىن ئۆزگەسى — تەڭرىدىن باشقىسى.
- ئەزرائىل — جان ئالغۇچى پەرىشتە.
- ئەلايمىق — تۇرمۇش مۇناسىۋەتلىرى، مال - مۈلۈك.
- ئەرسەئى غەبرا — يەر شارى، يەر مەيدانى.
- ئەۋئەدنا — ياكى ئۇنىڭدىنمۇ يېقىنراق.

— سان، ساناقلار.	ئەنداد
— ئەي خالايقلار!	ئەييۇھەنناس
— ئاخىرەت كۈنلىرى.	ئۇقبا
— تايىنىش، ئىشىنىش.	ئىتىماد
— ھەيران، مەپتۇن - ئاشىق.	ئاشۇپتە
— سۇۋادان تېرەك.	ئەر - ئەر
— پايىتەخت، بۇسۇغا.	ئاستانە
— قارغۇ، كور.	ئۇميان
— شۇنچە، شۇنداق.	ئانچە
— بۇلۇت.	ئەبىر
— ئەرزىدات، ئەھۋالغا يەتكىل.	ئەلغىياس
— مەستلىك.	ئەسرۇكلۇك
— بەخت - دۆلەت، بايلىقنىڭ يىمىرلىشى.	ئىدىبار
— يارىدار، ئاجىز.	ئەپگار
— بەخت - دۆلەتنىڭ يۈزلىنىشى.	ئىقبال

ب

— ئويغاقلۇق، ئۇخلىماسلىق،	بىدار
— ياخشىراق، ئەۋزەلراق.	بىھراق
— يوپۇرماق، گۈلنىڭ چېچىمىگى.	بەرگ
— ساچ، ساقىلى قاردەك ئاقارغان بوۋاي.	بابائى بەرپ
— ھاۋادىن چۈشكەن چاقىماق.	بەرق
— بېغىشلىماق، ماددى نەرسىلەرنى بەرمەك.	بەخشىش
— ساپ، پاك، سۈپەتلىك.	باساپا
— چەكسىز، سان - ساناقسىز.	بىھەد
— يەل، شامال.	باد
— شاراپ، مەي (ھاراق).	بادە
— تۈل خەتۈن.	بىۋە
— ئۈستۈن، يۇقۇرى.	بەلەند
— يىلتىزى، تۈەۋرى، تەكتى.	بىخ - بۇنياد
— دېڭىز.	بەدر
— مەڭگۈ ئەمەس.	بى باقا
— مەڭگۈ. يېقالماس ئالەم (ئاخىرەت)، ئۇ دۇنيا.	باقا
— تولا، كۆپ.	بەسى

— يوپۇرماق ۋە ياغىچى قان رەڭگىدە بولىدىغان بىرخىل دەرەخ.	بەقەم
— ئارتۇق، كۆپ.	بىمېش
— يامانلىقنى خالىغۇچى ئادەم.	بەدخۇۋاھ
— بالايى-ئاپەت.	بەلىيەت
— مەككە ۋە مەككە ئەتراپىدىكى ۋادىلار.	بەتھا
— كېرەكسىز، ئىشەنچسىز.	باتىل
— نومۇسسز، ئۇياتسىز ئادەم.	بى باك
— يەر شارىنىڭ قۇرۇغلۇق قىسمى.	بەرر

ت

— نەپىسى قىسىلماق، سۆزلىيەلمەسلىك، بىچارىلىق، ئەركىسىزلىك.	تەڭ نەپەس
— ھەددىدىن ئاشماق، ئىسيان قىلماق، ئىتائەتتىن چىقماق.	تۇغيان
— ئەتە، قىيامەت كۈنى.	تاڭلا
— قول پالتىسى، كەكە، ئىككى باشلىق پالتا.	تەبەر
— شۆبىرە، بوران.	تۇندبار
— يالغۇز.	تەنھا
— قۇياش ۋە ئايىنىڭ، يۇلتۇزلارنىڭ چىقىشى.	تۇلۇدۇ
— تۇڭگانى.	تۇرغانى
— ئىمارەت قۇرماق، بىنا سالماق.	تەئىمىر
— بوۋاق بالا.	تىپىل
— تىنەپ - تەنتىرەپ.	تىناب
— ھىلاك بولماق، يوقالماق.	تەلەپ
— كۆزنى روشەن قىلىش ئۈچۈن سۇرتىدىغان مەدەندىن ئېلىنغان توپاسىمان دورا.	تۇتىيا
— ئاجايىپ.	تۈرپە
— زارلىنىش، ئۆزىنى بىچارە تۇتۇش.	تەزەررۇدۇ
— تەمە قىلغۇچى، ئۈمۈدلەنگۈچى.	تامەئۇ
— يېمەكلىك، ئوزۇغلۇق.	تۇشە
— قوللىماق، كۈچەيتىمەك.	تەئىد
— ئارزۇ، ئۈمىت.	تەمەننا
— ياز، تومۇز پەسلى.	تابىستان
— جەمىيەت، تۇرمۇش مۇناسىۋەتلىرىدىن ئۈزۈلمەك.	تەجرىد
— ئارام ئالماق، ئارام تاپماق، جىم تۇرماق.	تەسكىن
— سۆزلىمەك.	تەكەللۇم

تەھىيات — تۆھپە، سالام.
تەردامەت — پاسكىنا، گۇناھكار.

س

سەمەر — مېۋە.
سەنەچاك — يۈرەك - باغرى دەردلىك.
سانا — تەڭرىگە تەشەككۈر، مېنەتدارلىق قىلماق.
سەڭگى خارە — قاتتىق تاش.
سەجدە گاه — سەجدە قىلىنىدىغان ئورۇن.
سۈبەيى — تاڭ يورۇش ۋاقتى.
سۈبەيى سادىق — راس تاڭ ئېتىش.
سال — يىل، ئادەمنىڭ يېشى.
سابىت — مۇستەھكەم تۇرغۇچى، ئىسپاتلىغۇچى.
سەيىل — قىيان سۇ، كەلكۈن.
سەئىى — تىرىشىش.
سەراسەر — باش، ئاياغ، بارابەر.
سۇد — پايدا.
سەۋرى — سۇۋادان تېرەك، تاغ تېرەك.
سەرى - سارى — تەرىپى.
سۈزىش — ئېچىشتۇرۇش، كۆيدۈرۈش.
سەركەش — ئىتائەتسىز، باشباشتاق.
سەر - سەر — تېز چىققان بوران.
سەڭگىسار — تاش، چالما ئېتىپ جازالماق.
سۇبھان — پاك تەڭرى.
سەيىدۈلكەۋنەيىن — بۇ ئالەم ۋە ئۇ ئالەمنىڭ خوجىسى.
سەرا — ساراي.
سەيد — ئوۋ ھايۋانلىرى ۋە ئوۋ قۇشلىرى (ئوۋ قىلىنىدىغان ھايۋان ۋە قۇشلار).
سىدىق ساپا — راستلىق ۋە پاكلىق.
ساكىن — ماكاندار بولغۇچى، تۇراقلاشقۇچى.
سۈزدۈرى — سۆز گەۋھەرلىرى (قىممەتلىك سۆزلەر).
سلىكى — مەرۋايىت، گۆھەر تىزىملىرى.
سەئب — قاتتىقلىق، مۇشەققەت، جاپا.
سەلات — رەھىمەت، تۆھپە، ناماز.

— دۈشمەن، قارشىلاشقۇچى. سەرپ
— دوزاخ. سەقەر

ج

— ئۇلۇغ، بۈيۈك (تەڭرى). جەلىل
— تىرىشماق، ھەركەت قىلماق. جىد
— سەۋدائى، ساراڭ. جىننى
— تەڭرى بۇيرىغان پەرزىدىن باشقا. جۈزپەرز
— بىلىمسىز، نادان. جۇھال
— قارا يۈزلۈكدىن باشقا. جۈزسىيەھ رۇلۇق
— مەنسەپ، ئەمەل. جاھ

چ

— مۇھەممەت ئەلەيھىسسالامنىڭ تۆت دوستى — ئابابەكرى، ئۆمەر، چاھارىار
ئوسمان، ئەلى.
— نېچمىس، ناپاك، پاسكىنا. چىركىن
— كۆرەر كۆز. چەشمى بەسر
— تېز، چاپسان. چالاك
— قۇدۇق، زىندان. چاھ
— ھۇفۇش، چۇغۇندەك. چۇغز

ھ

— بارلىق، مەنمەنلىك. ھەستلىك
— جەننەت قىزلىرى. ھۆر
— تەڭرىگە تەشەككۈر. ھەمد
— ھەممە. ھەمە
— ھايات، تىرىك (تەڭرىنىڭ بىر سۈپىتى). ھەي
— توغرى يول. ھىدايەت
— سېپىل، قورغان. ھىسار
— ھەممىدىن ئۈستۈن تەڭرى. ھەق تەئەلا
— تەڭرىنىڭ دوستى. ھەببۇللا
— خار، ئاجىز، كىشىلەر كۆزگە ئىلمايدىغان ئادەم. ھەقىر
— بەيتۇللاھ ئىچىدىكى تاۋاپ قىلىندىغان قارا تاش. ھەجەرۇلئەسۋەد

— قىيامەت كۈنى.	— ھەشرى بازارى
— ھىلە، مەكرىلەر.	— ھىيەل
— ھاۋايى ھەۋەس، يامان، بەھۇدىلىق.	— ھاۋا
— كىكرەك، كاناي.	— ھەلق
— ئات، ئشەك، كالا تېزەكلىرىدە پەيدا بولىدىغان چىۋىن قۇرۇت.	— ھەمەج
— يولباشچى.	— ھادى
— قورققۇچى.	— ھەراسان
— مەھرۇم بولماق.	— ھىرمان
— پاناھلىنىش، قوغدىنىش ئورنى.	— ھىرزە
— ئامراقلىق، ئاچكۆزلۈك.	— ھىرىس
— قورقۇتقۇچى.	— ھائىل
— ئەپسۇس، ئىست.	— ھەيپ
— كۆل (سۇ ساقلاش كۆلى).	— ھەۋز

خ

— جىگەر قېنى.	— خونى جىگەر
— تىكەن.	— خار
— جىم تۇرۇش، سۆزلىمەسلىك.	— خۇمۇش
— قۇرۇپ قالغان ئوت - چۆپ، ئەخلەت.	— خاشاك
— يارىتىلىش، تەبىئەت، دۇنياغە كېلىش.	— خىلقەت
— سېتىلىدىغان نەرسىلەر (تاۋار).	— خەرىد
— توڭگۇز، چوشقا.	— خىنزىر
— ئايغىنىڭ توپىسى.	— خاكى پايى
— ئېگىلىش، مۇكچىيىش.	— خەم
— توپا، تۇپراق.	— خاك
— قۇياش.	— خۇرشىد
— ئۆي، ئائىلە.	— خانىمان
— مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام.	— خۇاجەئى تاھا
— كىچىك، ئاددى ئادەملەر، پۇخرا.	— خۇرد
— تەقدىر قىلىچى.	— خامائى تەقدىر
— ئالەمنى ياراتقۇچى، تەڭرى.	— خالقى ئالەم

د

— كۈمۈش پۇل، پۇل.	— دەرەم
— كۆڭۈلسىزلىك.	— دىلىگەر

— دەرگاھى، ھۇزۇرى.	دەگەھى
— مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا بېغىشلانغان دۇئا - سالام.	دۇرۇد
— ئەدلىيە، مەمۇرى ئىشلارنى بىر تەرەپ قىلغۇچى ۋالى.	دادخۇاھ
— داۋان، بەل تاغ.	دابان
— تۇزاق، قاپقان، تۈز.	دام
— ئىشكىمۇ - ئىشكىك يۈرمەك.	دەربەدەر
— قوللىغۇچى، قولنى تۇتقۇچى.	دەستىگىر
— ئۇلۇغ دەۋلەت، ئىززەت.	دەۋلەتتى ئۈزۈم
— كۆڭلى يارا.	دىللىرىش
— قىز پەرزەنت.	دۇختەر

ز

— ياد ئەتىمەك، ئەسلىمەك.	زىكىر
— خاتۇن، ئايال.	زەن
— دۇنيا ئىشلىرىدىن كېچىپ تەڭرىگە ئىبادەت قىلغۇچى.	زاھىد
— يىمىرىلىش، پېتىپ كېتىش، كۈننىڭ ئولتۇرۇپ كېتىشى.	زاۋال
— ئاشكارا، ئوچۇق.	زاھىر
— قاراڭغۇ، زۈلمەت.	زەلەم
— خار، پەس، ئېپتۇارسىز.	زەلىل
— جان ئىگىسى، جانلىق مەخلۇقات.	زىجان
— بۈيۈكلۈك، ئۇلۇغلۇق ئىگىسى (تەڭرى).	زۈلجەلال
— ۋەيران، مەغلۇپ، ئاجىز.	زەبۇن
— يول ئۇزوغى، خىراجەت.	زادى راھ
— ئاجىزلىق.	زۇئىپ
— قارغا.	زاغ
— چاچ، ماڭگەي چاچ، چىكە چېچى.	زۇلپ

د

— قىيامەت كۈنى.	رۇزى مەھشەر
— يول كۆرسەتكۈچى، يول باشلىغۇچى.	رەھنەما
— پۈتۈن ئالەمگە رەھىمەت بولغان مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام.	رەھىمەتەن لىئالى مەسىن
— ئەلچى (پەيغەمبەر).	رەسۇل
— تەڭرىگە قىلغان تائەت - ئىبادەتنى خەلققە ئۇلۇغ كۆرۈنۈش	رىيا
ۋە مەنپەئەت قازىنىش ئۈچۈن قىلغان ساختا ئىبادەت.	

— قايىتماق، قايىتىپ بارماق.	رۇج-ۇۇ
— باغ، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋرىسى.	رەۋزە
— تۆمۈر، يىپ، تاناپ.	رىشتە
— ئاللاھنىڭ ئەلچىسى.	رەسۇلۇللاھ
— ئۈستۈن، يۇقۇرى.	رەپئە
— ئادەمنىڭ يۈزى، جامالى.	رۇخسار
— لەڭگەر، قونالغۇ، مەنزىل.	رەبات
— يۇقۇرى مەرتىۋە، دەرىجە.	رۇتبەئى ئەئلا
— ئەلچىلىك، پەيغەمبەرلىك.	رسالەت
— كۈندۈزى - كېچىسى.	روز - شەب
— زەخمەت، تۈشۈك.	رەخنە

ش

— لايىق، ئۈمىت، كاشكى.	شاپەد
— قۇياش.	شەمسى
— سۇنۇق، مەغلۇپ.	شەكەست
— ھىمايە قىلغۇچى، قۇتقازغۇچى.	شەپئە
— ئىمام ھۈسەيىننى كەربالانىڭ قۇملۇغىدا بوغۇزلاپ ئۆلتۈرگەن (شەھىد قىلغان) بىر خاۋارىجىنىڭ ئىسمى.	شىمىرى لەئىن
— غەزەپلىك، يىرتقۇچ ئارىسلان.	شىرى غەرران
— گۇۋاھ.	شاھىد
— تونۇش، بىلىش.	شۇناسەد
— ئاللاھدىن بىر نەرسە تىلىمەك.	شەيئەلىللاھ
— كېچىسى، سەھەر ۋاقتى، تاڭ ئالدى.	شامۇ - سەھەر
— يامانلىق، يامان.	شەر
— دۈشمەن بىلەن جەڭ قىلىپ قۇربان بولغان ئادەم.	شەھىد
— شوئىلە، نۇر، ئۇچقۇن.	شۇ ئاد
— كۆڭلۈمنىڭ قاراڭغۇلىغى.	شامى كۆڭلۈم
— لايىق، مۇۋاپىق.	شاھىستە
— پادىشاھنىڭ قارچىغۇسى.	شاھباز
— قاراڭغۇ كېچە.	شەبى تار

غ

— زەنجىر، كىشەن.	غول
— دېڭىز، دەريا سۇلىرىدا چۆكۈپ كەتمەك، ئېقىپ كەتمەك.	غەرق

— گۇناھلارنى، خاتالىقلارنى كەچۈرگۈچى تەڭرى.	خەپپارەز زۇنۇپ
— خەم، قايغۇ.	غۇسسە
— تالاڭ تاراج قىلماق، بۇلاپ كەتمەك، تارتىۋالماق.	غارەت
— يالغانچى، ھىلىگەر، ئالداغچى.	غەددار

ف

— ئارام تاپماق، خاتىرجەم بولماق.	فەراغەت
— ئالدىماق، ھىلە-نەپىرەڭ ئىشلەتمەك.	فېرىپ
— تەڭرى بۇيرۇغى.	فەرز
— تەڭرىنىڭ يولىدا، تەڭرى ئۈچۈن.	فى سەبىللاھ
— دەرھال، شۇ ھالدا.	فىلھال
— ئارتۇق، كۆپ.	فۇزۇن
— گۇناھ.	فۇجۇر
— ئالەمنىڭ ئىپتىخارى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام.	فەخرى ئالەم
— شۇئەلىسى، نۇرى.	فۇرۇغى
— ھەقىقەتتە.	فلىھەقىقەت
— كەمبەغەل، يوقسۇز.	فەقر

پ

— قېرى ئادەم، ئۇستاز.	پىر
— ئىشىكنى ئاچقۇچى (تۇسالغۇلارنى ئاچقۇچى).	پەتتەھى باب
— بەش يۈز ئەسكەرنىڭ كۇماندىرى.	پانسەد
— خەۋىرى.	پەيكى
— ئۇلاشماق، يېتىشمەك.	پەيۋەند
— ئۇيقۇسىز.	پەخۇاب
— ئادەمنىڭ يۈزى، ئالدى.	پىش
— ئۇلۇغلىق خۇسۇسىيەت.	پەزل
— كونسىراپ، يىرتىلىپ، چۇۋۇلۇپ كەتكەن نەرسە.	پەرسۇدە
— ئۇچماق.	پەرۋاز
— كونا، يىرتىق، چۇۋۇق.	پەژمۇردە
— دادا (ئاتا).	پەدەر
— كەسپ، ھۈنەر.	پەشە
— چىراغنىڭ پىلىگى.	پەتەلە

- پامال — دەپسەندە قىلماق.
 پاسدخىيال — بۇزۇق نىيەت، خىيال.
 پىترەت — يارىتىلىش، پەيدا بۇلۇش.

ق

- قەرب — يېقىن، تەخمىنەن.
 قىلغاسەن — قىلغايىسەن.
 قاپىلە — توپلۇشۇپ سەپەر قىلغۇچىلار، كارۋان.
 قەتئە — ئۈزۈمكە، كەسپەك.
 قالاھىللاھ — تەڭرى بۇيرۇغى.
 قەبرا — قەۋرە، گۇر.
 قىبالدى — قامالدى، قامال قىلىندى.

ك

- كاسە — قاچا.
 كەھرەبا — رەڭگى سېرىق، قىزغۇش ماگنىتلىق تاش.
 كەئبە — بەيتۇللاھ (مەككەدە).
 كەئبەئى كۆل — پۈتۈن ئالەمنىڭ كەئبەسى.
 كەر — گاس ئادەم.
 كەلام — سۆزلىمەك.
 كۇھ — تاغ.
 كىردار — ھەركەت.
 كۈلبە — كىچىك ئۆي، ھۇجرا.
 كاجرەپتار — تەتۈر ماڭدىغان زامان.
 خۇنخۇار — قان ئىچكۈچى.
 كەسرەت — مال، پۇلنىڭ مەشغۇلىيىتى.
 كەمسە — كىم بولسۇن.
 كەلھەمەج — ئۇششاق قۇرۇت.
 كەلان — يۇقۇرى مەرتىۋىلىك ئادەملەر.

گ

- گىل — لاي، پاتقاق.
 گۇڭكى — گاچا.

— گوييا، شۇنداق، خۇددى.	گوئييا
— ئېغىر، ھۇرۇن.	گەران
— ئۆتمەك، ئۆتۈش، مېڭىش ئورنى.	گۈزەر
— توپ (مەيداندا ئوينىيدىغان توپ ئۇيۇنى).	گۈي
— بۇلۇڭ، چەت، خالى يەر.	گۈشە
— ئادەمنىڭ پۇتى، قەدەم.	گام
— يىغلىغۇچى.	گىريان
— ئاسمان.	گۈمبەزى گەردۇن
— سۇ كالىسى.	گاۋمىش

ل

— كېچە.	لەيىل
— يۈز كۆرۈشمەك.	لقا
— كىيىم - كېچەك، ئۆي باساتلىرى.	لباس
— گۆر، قەۋرە.	لەھەد
— بىر سىكۇنت	لەھزە
— ئاقساق، توكۇر.	لەڭ
— لاتەقنە تۇمىن رەھىمەتلىلاھ — ئەي ئىنسانلار، تەڭرىنىڭ كەڭ رەھىمىتىدىن ئۈمىدىڭلارنى ئۈزۈمەڭلار.	
— ھەلىگەر، ئالدامچى.	لولى

م

— ئىجابەتلىك، ئىجابەتگە لايىق.	مۇستەجاب
— تەڭرىنىڭ غەيرى.	ماسۋەللاھ
— غەيرى، باشقا.	ماسۋا
— كۈزەتكۈچى.	مۇنتەزىر
— قۇرئان.	مۇسھەپ
— پاك، ئەيىپسىز.	مۇنەززەھ
— پەرىشتە.	مەلەك
— ھايات ۋە شەيئىلەرنىڭ تاشقى شەكلى.	مەجاز
— تاللانغان.	مۇستاپا
— بىر سىقىم تۇپراق.	مۇشتى خاك
— ئەتراپ، تەۋە يۇرتلار.	مۇزاپات
— ئۈزەلىك (كېچىرىم تىلەش).	مەئزۇر
— يىلان.	مار

- چۈمۈلە. مۇر
 — مۇمكىن بولمايدىغان ئىش. ماھال
 — ئىختىيارى ئىش. مۇباھ
 — نىجىس، ناپاك، مەينەت، پاسكىنا. مۇردار
 — مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ كېچىنىڭ ئازغىنە بىر قىسمىدا سىراج
 — ئاسمانغا چىقىپ قايىتىپ كېلىشى.
 — ئەركىشى. مەرد
 — ئورۇن، ئۆي. مەھپەل
 — ئۆزگەرتىلگەن نەرسە. مۇبەددەل
 — خۇش كەلدىڭىز. مەرھەبا
 — گاس مىرزا (ئاقسۇدا ئۆتكەن بىر گاس كاتىپ). مىرزاپاك
 — كۈتكەن نەرسىگە ئېرىشەلمەسلىك. مەھرۇم
 — توسالغۇلارنى ئاچقۇچى تەڭرى. مۇپەتتەھۇلئەبۇاب
 — ئانا. مادەر
 — گۇناھ. مەئىسىيەت
 — پەرىشتە. مەلەك
 — مال، دۇنيا، بايلىق. مۈلك
 — يۇقاتماق. مەھۋە
 — پانا تېپىش ئورنى. مەلجەد
 — باغلىنىپ قالغۇچى، بەنت بۇلۇپ قېلىش. مۇقەييەد
 — توسالغۇ، توسقۇچى. مانئە
 — مۇراد - مەقسە تلىرى. مۇراداتى
 — مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈپىتى. مەھمۇد مۇختار
 — ئوخشاش. مانەند
 — جۇدالىق، ئايرىلىشقا دۇچار بولغۇچى. مەھجۇر
 — پېچەتلەنگەن ساندۇق. مەختۇم

ن

- نىمە قىلغاي، نىمە قىلالغاي. نەيلاگەي
 — ياش يىگىت، ياش ئايال. نەۋجۇۋان
 — مەنىي قىلىنغان نەرسە، ھەركەت. نەھى
 — مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈپەتلىرى ۋە مەدھىيە. نەئىت
 — چاقماق، بېغىشلىماق. نېسار
 — تۈرلۈك نىمەتلەر. نىئەم
 — چاقىرماق. نەدا
 — پۇشايمان، نادامەت، ھەسرەت. نەدەم

«دەھرىۋىلىنچات» تىن تاللانما

ئابدۇرېھىم نېزارى

نەشرگە تەييارلىغۇچىلار: ئابدۇقادىر مۇھەممەدى، مەتكېرەم ئىسمايىل،
مەتمۇردى مىرزا ئەخمەت

سۆز جەۋھەر شۇناسلىرى لىسان ئالماسى نەۋكى بىرلە نوقۇلات جەۋھەرلىرىن سۈپتە ئەيلەپ، ئەقدىر رىشئەسىغە تېزىبدۇرلەر ۋە ئانى ئايان قىلماققە سەھىپە دېۋاندى تەرتىب بىرلە سىزىبدۇرلەر. بۇ ۋاقىتتە مەئلۇمى ئانداغدۇركىم:
خاۋىران مۈلكىدە دەرۋىش بار ئەردى. پارساۋەش ۋە تەقۋى ئەندىش ۋە ئابىدىنامە مەلەك رەۋىش، دىيانەت ئىشغە ماھىر، نەزلۇ دانىش ۋە ئىلمۇ ھىكمەت بىلە زاھىر. ئۇنىڭ يۈمىندىن دەۋران ئەھلىغە شادلىق ۋە خاۋىران ۋەلايىتىگە ئانىڭ پەزىلىدىن ئابادلىق يېتەر ئەردى. ئول دەرۋىش ئىسىم مۇقىبل رەۋشەندىل دەر ئەرمىش. شاھ خاۋەر يەڭلىغ خاۋىران ئەھلىغە پەزىلىدىن رەۋشەنلىق سالىمىش. جاھان ئەربابى پەزا ئىللىرى ئاراسدە مەشھۇر، ھەمە ئەھلى دىللار ئاراسدە مەنزۇر.

نەزم

دەرئەردى ئانى مۇقىبلى خاۋىران،
ئاڭا نامزەت مۈلكى ھىندىستان.
ئادالەتدە نۇشربۇان كەمتەرىن،
ساخا ئىچرە ھاتەم كېلەلمەس يەقىن.
پىلاتون سۈپەت تەبىئى كەلىمىش سەلىم،
كى سوقراتدەك ھەلىم ئىلە مۇستەقىم.
ھەمىشە دىلدە خۇدا يادىدۇر،
تىلدە داغى ۋەرد ئەۋرادىدۇر.
جاھانغە تاپىپ دانىشى ئىنتىشار،
ھەمە دانىش ئەھلى بولۇپ ئىنتىزار.
ئەنىڭ پەزىلى ئالەمغە شۆھرەت تاپىپ،
تاپىپ بەھرە ئىل ئەھلى ھىكمەت تاپىپ.

ئەمما، ئول پارساي ئالەم پانا ۋە ھەقايىق دەستىگاھ دەستۇرى ئول ئەردىكىم: ھەم-
شە مۇساپىر ئەھلى بىرلە مۇۋاسا قىلماق ۋە سايىر خەيلىغە ئاشنا بولماق ئەردى. غۇر-
بالەرگە پەزىل خانىدىن شادلىق، فۇقرالارغە ئېھسانىدىن ئابادلىق يېتەر ئېردى. ئەقالىم-
لەرى خەيلىنىڭ سەمىغە بۇ دەرۋىش ھەمىدە خىسالىنىڭ ياخشى ئەپئالىنىڭ ئەۋازەسى
يەتتى.

ۋەداغى بەردۇن دەغلى بار ئەردىكىم، زۇلىمى ئەندىش مەردۇمانلارغە چاپاكەش، دى-
لىدە مىكرى ئەندىش، تىلىدە يۈزىنىش، تەرىقەت قانۇنىدە بىرەۋىش؛

نەزم

دەب ئانى ئۇلۇس مۇدىبىرى ماۋىران،
ئېرۇر ماۋىران دە بەسى فاسقان.
قەنائەت ئىشىدە مۇدىبىر ئىدى،
دىيانەت ئىشىغە مۇكەببىر ئىدى.
جاھان كارىدە كۆپ ئىدى دانىشى،
كى ئۇقبا ئەمۇرىدە يوقتۇر ئىشى.
ئۆزى دانىشمىنى بىلىپ مۇتەبەر،
دەر ئەردى ماڭا تەڭ ئەمەس ھېچ ئەر.
ئىشىتكەن ئىدى مۇقبىل ئەھۋالىنى،
مۇئارىپنە مانىڭ ئىشغالىنى.
ھەسەتتىن كۆڭۈل ئىچرە بار ئەردى زەھر،
دىلىدە قىلىما. ئىدە، ئاڭا قەھر.

گاھى ئول مۇدىبىرى خۇدىن ئۆز مەتابىلەرى بىرلە مەھپۇل بەزەل باسقانە تەقلىدىن
قىلۇر ئەردى ۋە ئول مەجالىسدە مەجلىس ئەھلىدىن خوشئامەت گۇپتارىن ئىشتىپ خۇش-
نۇد بولۇر ئەردى.

ئەلقازا بىر كۈنى ئەجلاسغە بىر مۇساپىر دەرۋىش نەما ۋە سايىر خوش لەقا ھازىر
بولدىكىم، كېلىپ بەزمە ئەھلى سەپىنى ئالىدە يەر تۇتتى. مۇدىبىرى خۇدىن باقتىكى: بىر
غېرىپ دەرۋىش ۋە مۇساپىرۇ ئەندىش مەجلىس پايىسىگاھىدە ھازىر بولدى. بۇ ئەرزال
جۈملەسىگە نازىرى ئەردى. مۇدىبىر خۇدىن ئەيدىكى، ئەي دەرۋىش، قايسى چىمەننىڭ گۈل-
سىز؟ ۋە قايسى گۈلشەننىڭ بۇلبۇلسىز؟ بۇ ۋىلايەت ئەھلىدىن ۋۇجۇدىڭىز مەئلۇم بولماي-
دۇر. جەھان دىدەكار ئاموزدەلىكىدىن كۆرگەن - بىلىگەنلەرڭىزدىن بولسا بايان قىلىڭ.
ئول دەرۋىش مۇساپىر ۋە دىلىرىش سەۋائىر ئەيدىكىم:

نەزم

«ئىشتىكىل ئەيا مۇدبىر خۇدپەرەست،
كى سەن - سەن تەغاپىل مەيى بىرلەمەست.
ئۆزۈڭدىن بۆلەكنى كى كۆرمەس كۆزۈڭ،
مۇئەسسەر ئەمەس ئانچە خۇدبىن سۆزۈڭ.
جەھان ئەھلىدە باردۇرۇر پارسا،
ھەمە پەزلۇ دانىش دە ئەرمىش رەسا.
ئەڭا نام ئۇلۇپ مۇقىبىلى خاۋىران،
بولۇپ خاۋىران ەۈلكى دارىل ئەمان.
چۇ ھەق يادى بىرلە ئېرۇر يەك جەھەت،
تىلدە ھېمىشە ئېرۇر مەئرىپەت.
داۋامەت كۆڭۈلدە نەھان ۋەردى بار،
ئېنىڭ پىكىرىدۇر يادى پەرۋەردىگار.
قەرا تاش گەر ئالدىدە ھازىر بۇلۇر،
ئېنىڭ پەزلى بىرلە جەۋاھىر بۇلۇر.
چۇ ئاندىن ھەمە كەسب ئېتەر ئىلىمۇ قال،
بولۇر ئەھلى غەم ئاندىن مەسرۇر ھال.
جەۋاھىر تۆكەر مەئرىپەت كاندىن،
تاپار بەھرى ئەل پەيزى ئەھساندىن.
پەسادىغە ئەلنىڭ بېرۇر ئول سەلاھ،
سۇلۇكەت تەرىقىدە شامۇ - سەباھ».
چۇمۇد بىر ئىشتى مۇساپىر سۆزىن،
چۇنان رەشكىدىن يۇمدى ئىككى كۆزىن.
بۇ سۆزدىن زايىل بۇلۇپ ئەقلى ھۇش،
مەلامەتدە گۇيا بۇلۇپ زەھرى نۇش.

ئەلقسە، بۇ كالام تەئسىرىدىن مۇدبىر جانىغە ئوت تۇتاشتى ۋە مۇقىبىل رەۋشەندىل ئۇچۇن ھۇسۇدى ھەددىن ئاشتى ۋە ئول ئەنجۈمەن ئەراسىدىن قوپىتى. مۇقىبىل رەۋشەندىل جەناپىغە بارماق ھەۋەسىن كۆڭلىدە تۇتتى. خىيال ئەيلىدىكى، خاۋىران مۇلكىغە بارغاي، بىر نەچچە مەسائىل چىستان ۋە قەۋائىسل پەرىشان ئەلپىزلارى بىرلە سورىغاي. ئۇنىڭ جەۋابىدە ئاجىز بۇلۇپ، بۇ مەخلۇت ئىبارەتلار ئەھدەسىدىن چىقالماي. قەزارا بىر كۈنى ئەيىن ھەسەددىن خاۋىران يۇلغە قەدەم قويدى. ماۋىراندىن كۆڭلىنى تىندۇردى.

نەزم

كىرىپ يولغىغا مۇدىبىر چۇ بولدى رەۋان،
 كى پۇيە ئۇرۇپ جانىنى خاۋىران.
 كېچە - كۈندۈز ئول سارى ئەيلەپ خىرام،
 يىمەك - ئىچمەك، ئۇيقۇنى ئەيلەپ ھىرام.
 نېچە كۈن چېكىپ رەنج ۋادى ئارا،
 قىلىبان جەھاننى كۆزىگە قارا،
 ئۇرار ئەردى ھەسرەت بىلە جۇستەخىز،
 ھەسەددىن خۇسۇل مۇدىبىرى بى تەمىز.
 نېچە كۈن يۈرۈبان كۆرۈندى ھىسار،
 كۆرۈپ مۈلكىنى كۆڭلى تاپتى قەرار.
 چۇ داخىل بولۇپ شەھرىغە بۇ كېچە،
 بولۇپ كىرىدىن ھالى بەس ئۆزگىچە.
 كىلىپ بىر مەكاندە نىشەست ئەيلەدى،
 كى دەرمان كېتىپ ئۆزى پەست ئەيلەدى.
 قىلىپ ئول زەمان ئانچە پىكىرى ئەمىق،
 خىيال ئەتتى ئانچە سوئال رەقىق.
 تۇلۇد ئەتتى چۇن ئاپتابى جاھان،
 مۇنەۋۋەر بۇلۇپ نۇردىن خاۋىران.

قازارا مۇدىبىرى خۇدىبىن باشىن كۆتەردىكىم، ئاپتاپ تۇر ئالەمىتاب جاھانغە پەرتەۋ
 ئەيلەبدۇر. كېچەنىڭ قارا قۇزغۇنلارنى سۇبھىنىڭ شەھىنەلارى ھەيدەپىدۇر. بىراۋدىن
 ئىتىپسار ئەيلەدىكىم، مۇقىبل رەۋشەندىل ۋە ساقى قاينىدۇر؟ ئول شەخس نەشان بەر-
 دىكىم، بەلان مەئۇ ئەڭا مەسكەندۇر. ئاندى پارساللىق تەرىقىن تۇتمىش ۋە ياخشىلار
 بىرلە ئەجلاس ئەيلەپ، خەيلى مەردەمان كۆڭلىن ئاۋۇتمىش.

مۇدىبىر خۇدىبىن ئول نشان بەرگەن جانىبىغە يۈز كەلتۈرمىش. ئىستەپ - سوراپ ئول
 رەۋشەندىل مەكانىن تاپمىش. ۋەقتى ئول پارساۋەش بەزمىگە ئۆزىن سالىمىش. مۇقىبل
 رەۋشەندىل ئەقىل رەۋشەنلىغى بىرلە ئەۋۋەلغى نەزەردە مۇدىبىر خۇدىبىن پاسىد خىيالىن
 پەم قلىپ دىل ئاسالىق ئەيلەپ، مەرھەمەت تەرىقىن تۇتمىش. ئەيتىبدۇركىم: ئەي مۇساپىر
 بادەئى پەيما ۋە ئەي غەبىرپ بىسناۋا قايسى دىيار ئازادەلارنىڭ مەردىسىز؟ ۋە قايسى
 مەملىكەت ئەزاللارنىڭ فەردىسىز؟ مەقسۇدىڭىز ھاسىلى نىمەدۇر ۋە مىرادىڭىز مەھسۇلى
 قايسى ئىش بىرلە سەرەمجان بولۇر؟

نەزم

مۇدىبىرى خۇدىبىن ئەيتىمىشكىم:
 ئەيا مۇقبىل مەردى رەۋشەن زەمىر،
 سوئال ئەيلەمەككە كېلىپ مەن پەقىر.
 ئاتىم مۇدىبىرۇ، شەھىرىمىز ماۋىران،
 كېلىپ مەن سېنى كۆرگەلى خاۋىران،
 ئىشتىتىم سۇپاتىڭنى ئالەم ئارا،
 ھەمە نىكۇ بەد ئەيلەگەي ماجىرا،
 سېنىڭ دانىشنىڭ ئانچە شۆھرەت تۇتۇپ.
 بارى دانىش ئەھلىكى سۆھبەت ساڭا،
 چۇ ھاسىل قىلىپ ئانچە رىزىت ساڭا.
 قىلىپ مەن سېنى كۆرگەلى ئارزۇ،
 سېنى تاپقالى ئەيلەدىم چۇستىجۇ،
 رىيازەت چېكىپ دەشتى پەيما بۇلۇپ،
 نېچە كۈن ماڭا دەشتى مەئىۋا بولۇپ.
 كېلىپ مەن جەنابىڭا ئىستەپ كامال.
 ساڭا نىكۇ بەد ئەيلىگۈمدۇر سەۋال.
 قاباھەت سۆزۈم ئەيلەڭىز ئىستىلا،
 پەسەھەت بىلە ئاڭا بەرگىل سەلاھ.
 قەبىھە لەبىزىلەرنى چۈتەئۇبىل ئېتىڭ،
 يامان سۆزىنى ياخشىغا تەبىدىل ئېتىڭ.

مۇقبىل رەۋشەندىل ئەيدىكىم:

— ئېي مۇدىبىرى خۇدەنەما ۋە ئېي مۇساپىرى بادۇ پەيما ۋە مەككارەئى دۇن دەغا
 بول سۆزۈڭنىڭ تۆرىدىن بەدگۇمانلىق تەرىقىن تۇتۇپسەن ۋە ئىجتىمان قىلماق خىيالى
 بىرلە كۆڭلۈڭنى ئاۋۇتۇپسەن، بۇ پاسد خىيالىڭ نامەئقۇل، بۇ يائىلىغ كالامىڭ نامەقبۇلدۇر.
 ئەگەرچەندىكى، كۆڭلۈڭ خەزانەسىدىكى كەم باھا جەۋاھىرلىرىڭنى تېكىشىل. لىسان مەسئۇلى
 بىرلە سەخا بەخش ئەيىلەپ، جەھان ئەھلىغە نەمۇدار ئەيلىگۈمدۇر. سەن ھەرنىچە قەباھەت
 سۆزۈڭنى زوھۇرغە كەلتۈرسەڭ، مەلاھەت زەبانى بىرلە ئەرايمىش بەرگۈمدۇر. مەئانى ھەقىقەت
 قەتئىدىن بىخەبەرسەن، مۇئارىز سۆزۈڭنى جىلۋە كەلتۈرگەيسەن.

نەزم

ئەيا مۇدىبىر، ئەمدىكى قىلغىل سوئال،
 تەرەددۇت بىلە بولما سەرگەشتە ھال.

بايان ئەيلە كۆڭلۈڭدەكى مۇددەئا،
تەۋەججۇھ بىلەن ئەيلەيىن ئىلتىجا،
خۇدا خالىسا بەرگۈمزدۇر جەۋاب،
جەۋابىمغا سەن كۆز تۇتۇپ تۇر قەراب.

مۇدىبىر خۇدىبىن كۆڭلىدىكى مۇددىئاسىن ئەيان ئەيلەمەككە ساپىل ھەقىقەتتىن سو-
راپ جەۋابىغە ساممە بولماق ئۈچۈن بۇ سوئالنى قىلدى:

سوئال:

نەزم

مۇدىبىر: نىدۇر بەھرى ئەتراپىدا بىر شەجەر؟
غىزا قىلغۇسىدۇر كالا بىرلە خەر.
قەرا يەپ قۇسار ئاق ئارا ئول نىمە،
قىلۇر شەھدە بولسا ئىتائەت ھەمە.
غىزادىن ئەگەر قالسا خەنجەر يىگەي،
بېشىن كەسسە ئۆلدەم ئەجەپ سۆز دىگەي.

جاۋاب:

مۇقىبىل ئالجمەناپ ۋە ئالىم شاپىسى جاۋاب بۇ سۆزلەر مەزمۇنىنى مۇتالىئە قىلىپ
زەھىن ئەييارلەرنى مەئانى شەھرىغە يۇرۇتۇپ، مەزمۇن جەۋابلىرىنى كۆڭۈل خەزائىتىنى سە-
دىن تاراج ئەيلەپ، دەھانى سەدىپىدىن تۆكۈپ ئانداغ ئىپىدىكىم:

— ئېي خۇدىبىن شەككەك ۋەئى رەشكى ئائىن بى ئىدراك ئاڭلىغىلىكى، دەريانىڭ
لىپىدىكى شەجەردىن مۇراد - قۇمۇشدۈركىم، گىياھ ئىكەن ھالەتتە ئەنى ھايۋانات يەرلەر.
ئەگەر ئول نىمەرسە پادىشانىڭ قولىغە كەلسە قەلەم بولۇپ، ھەممە ئالەمنى مۇتئە ۋە مۇن-
قات قىلۇر. «قارا يەپ ئاققا قۇسادۇر» دىدىڭ، ئەگەر كاتىپ خەت قىلماقنى ئىرادە قىلسا،
قەلەمنىڭ بېشىنى سىياھغە يەتكۈزغاي. ئاندىن كاغەزغە خەت قىلغاي، قۇسقاى بۇدۇر. سۇدە
بولۇپ ھارغاندە بېشىنى كېسىپ يەساپ خەت قىلۇرلەر. بېشىنى كەسكەندە ئەۋاز قىلغانى
بۇدۇر.

مۇدىبىرى خۇدىبىن ئىشتىپ، قەلەم يەڭلىغ سەرنىسگۈن بولۇپ، دۈۋەت يەڭلىغ ئىسچىڭ
قارا دۇد تولدى.

سوئال:

نەزم

مۇدىرى ئەيدىكىم:

ئىدۇر ئەجدەرى دەھرىدۇر ئاڭا كاخ،
 بىتۇبۇر ئانا سۇر بىلە تۆرت شاخ.
 چۆھەر شاخىغە مىندى توقسان جۇۋان،
 كى ھەر قايسى بەش گۈل تاپىپ شادىمان.
 بۇ سۆزنىڭ جاۋابىغە مۇھتاجمەن،
 داغى تويمادىم سۆزىڭگە، ئاچمەن.

جاۋاب:

مۇقىبىل رەۋشەن زەمىر بو سۆز زەمىرىغە كۆڭۈل قويدى. خىرەدېرى ئىلە مەشۋەردت
 ئەيلەپ ئەيدىكىم: ئې ساددەئى پىرزە گۇفتار ۋە ئې لادەئى مەككار، ئېرەنلىك دائىرەسىدىن
 بۇزۇن سەن، نەقىس ھەۋا قەقەسدە تۇتقۇنسەن. ئىشتىكىلىكى: ئەجدەردىن مۇرات — بىر
 يىلدۇر، دەھرىدىن مۇرات — ئالەمدۇر. كاخ دىگەن ئايۋاندۇر، يىلىنىڭ ئۆتمەكلىكى بۇ ئالەمدە
 مەشھۇردۇر، يىلغا بۇ ئالەمنى ئايۋان قىلدى. تۆرت ئانا سۇر شاھى دىگەنى تۆرت پەسلىدۇر.
 ھەر پەسلى ئۈچ ئايدىن توقسان كۈندۇر، بۇ توقسان جۇۋان دىگەنگە ئىشارەتتۇر. بەش
 گۈلدىن مۇرات — بەش ۋاخ نامازدۇر.

سوئال:

نەزم

مۇدىرى خۇدىن ئەيدىكىم:

بەسى ەۋشكۈل ئەرەشىكى سەككىز نىمە؟
 ئەگەر باشقا كەلسە قىلۇر داھەمە؟
 ئەگەر قىلسا تاقت نەنجە تاپار،
 دىيانەت بىلەن بولغۇسى بەر قارار.
 بۇ مۇشكۈلنى قىلغىكى ئاسان ماڭا،
 تۇرۇپ دەرگاھىڭدا تىلەندىم ساڭا.

جاۋاب:

رەۋشەندىل ئىشتىپ، بۇلۇل ياڭلىغ كالامىن ناۋاغا كىرگۈزدى. ئەيدىكىم: ئېي مۇدىرى
 خۇدىن، ئىشتىكىلىكى، ئول سەككىز نىمىنى بەسى ەۋشكۈل دىدىڭ، بىرى ئولكى غۇربەتدۇر،
 ئەگەر بىر كۈن بولسا ھەم؛ يەنە بىرى سەپەردۇر، بىر سائەت بولسا ھەم؛ يەنە بىرى
 نادان بىلەن سودا — سېتىق. قىلماق، گەرچە ئەندەك بولسا ھەم؛ تۆرتىنچى بىرى ئاچچىغى

كەلگەندە سەبرى قىلماق. ئەگەرچە ھەر چەندە سابىر بولسا ھەم؛ يەنە بىرى، قىز بالادۇر-
كى، گەرچە بىر ئەدەت بولسا ھەم؛ يەنە بىرى، قەرزدارچىلىقدۇر، گەرچە بىر دەرەم بول-
سا ھەم.

كېلىپ مۇشكۈل ئامما بۇ سەككىز ئامۇر،
چۈنكى ئىنسان بېشىدا تېپىپىدۇر زوھۇر.
بۇ ئىشقا كىشى سەبرى - تاقەت قىلۇر،
خۇدايىمغا گويا ئىبادەت قىلۇر.

بۇ جاۋابنى مۇدىبىرى خۇدىبىن ئاڭلاپ، يەنە سوئال ئەيىلمەدەك ئۇچۇن تەخەييۇل
بايا بانىگە كەتتى. نۇكتەلەر غەزالىنى تەبىئى كەمەندى ئىلە سەيىد ئەتتى. ئەيىدىكىم، ئېي
مۇرشىد زامان ۋە يىسىگانەئى دەۋران يەنە بىر سوئال تاپىپ مەن ئالدىڭدا ئەزىمە يەت-
كۈزگە يەين، جاۋابىڭ گەۋھەرلەرنى كەرەم قىلغايىسەن. جانۇ دىلىم قۇلاغىغە كۇشۋارە ئەيلە-
گەيسەن، دەپ مۇنتەزىر تۇردى. مۇقبىل رەۋشەندىل ئەيىدىكىم، كۆڭلۈڭ مۇددىئاسىنى ئەي-
غىل. بىقەدر ھال مىندىپىن جاۋاب ئىشتىكىل.

مۇدىبىرى:

ياتار يول ئۈستىدە ئىككى باشلىق ئىلان،
زەھەر سالغۇسىدۇر يولۇققان زامان.
كىشى قاچمىغاي نىش ئىلە زەھرىدىن،
تەئەججۇپ بۇكىم قورقمىغاي قەھرىدىن.
مەسالنى بىزگە ئايان ئەيلەڭىز،
زەھرىنى بۇدەم بايان ئەيلەڭىز.

جاۋاب:

مۇقبىل رەۋشەندىل بۇ سۆزنى ئىستىمائ ئەيلەپ جاۋابىغە زەبانىن جارى قىلىپ ئەي-
دىكىم، ئەي مۇدىبىرى خۇدىبىن! ئاڭاھ ۋە دانا بولغىلىكىم، يول ئۈزرە ياتقان ئىلاندىن مۇراد
دۇنيادۇر. دۇنيا دىگەن زەھەرلىك ئىلاندىۇر. ئىنسانغا ھەرقانچە زەھەرنى سەپلىپ نىش ئۇر-
سە، بەنە دۇنيادىن يانماي تەلەپ قىلغۇسىدۇر. ھەر قانچە فەرىقتە قىلىپ ھالاکەتكە يەت-
كۈزسە، يەنە مۇھەببەت بىلە ئىستەگۈسىدۇر.

بۇ دۇنيايى غەددار نا پايىدار،
كىشىنى قىلۇر ھۆسنىگە بەقارار.
ئىلاندىك سالۇر مۇندا شىرىن زەھەر،
زەھەر مۇندا يەپ ئاندا تەسىر ئېتەر.

ئەي مۇدىبىرى خۇدىبىن، ئىشتىكىلىكى، دۇنيا شىرىن دۈشمەندۇر. ئەگەر قولغا كەلسە، خەيرى - ئىھسان يېرىدا سەرق ئەيلەپ، خۇدايىتائالانىڭ ئەمىر قىلغاننى بىستەدەد قىلىپ، خەير ئىشلارغە بەرسە، ئەسەل بولغۇسىدۇر. ئەگەر خۇدايىتائالانىڭ بۇيرۇغان جايىغە سەرق قىل ماسە ۋە ھارامۇ شۇبھەدىن جەم قىلماقدىن پاك تۇتماسە، ئىلان بولۇپ گەردەنغە ئورالىپ، ئەبەدىل ئەبەد زەھەر سالغۇسىدۇر.

ئەمما مۇدىبىرى خۇدىبىن ئىشتىپ يەنە بىر سوئالغا كۆڭۈل قويۇپ مەسائىل تەمەنە بىياسىدا تەفەككۇر قىلىپ بىر سۆز تاپتى. ئول رەۋشەن زەمىر ئالدىدا ئەرز ئەيتتى، ئەيدى: ئەي ئالجاناپ ۋە خەيرىيەت مەئاب. يەنە بىر سوئال بىر دىگەيمەن، جاۋابىدىن ئىشت كەيمەن. مۇقبىل رەۋشەندىل ئەيدىكى، ئەيغىل، جاۋابىن ئاڭلاغىل!

سوئال:

مۇدىبىرى:

قاچار دەشت ئارا ئانچەكىم بىر غەزال،
داغى قوغلاشىپ ئاڭا يەتەك مەھال.
ئۇنى قوغلاشۇر ئۆلگەچە ئول كىشى،
يېتەلمەسلىكى بىرلە يوقدۇر ئىشى.
مەسالى نىدۇر بىزگە تەقدىر قىل،
مۇنىڭ مەئىنىسىنى تەپسىر قىل.

جاۋاب:

مۇقبىل: ئەي مۇدىبىر دۇن پەرەست ئىشتىكىكى، بۇ دۇنيانىڭ ھەرىسىدۇر كىشى، كى قولسىغە كەلمەگۈنچە زىيادە ھەرىس قىلىپ ئىستەر ۋە سەئى قىلۇر، دۇنيا ئاندىن قاچار.

ئەگەر ئاقىل ئېرسەڭ خەبەردار بول،
ۋۇجۇدۇڭ ئارا ھېرىسقە بەرمە يول.
مۇھەببەت بىنە باقماغىل زالغە،
داغى قالمىغىسەن يامان ھالغە.

ئەمما مۇدىبىرى خۇدىبىن ئىشتىتى، تەسلىم ئەيلەپ قەددىنى خەم قىلدى. ئەئزىم يېرىدە قايمىم تۇردى. ئەيدى - ئەي مۇقبىل رەۋشەندىل بەرگەن جاۋابغا كۆڭلۈم قانئە بولدى. سوئال ئەيلەمەككە كۆڭلۈم راغىبىدۇر. ئەيتسام قايداغ ئېرىكىن؟ ئول پىسر زامان ۋە دەس-تىگىر ئەيدىكى: ئەي سائىل سوئالنىڭنى ئىزھار قىل، جاۋابىنى ئاڭلاغىل!

سوئال:

قىيامەتغىچە تىنمايىن دەر - بەدەر،
قىلۇر ئەسلا ئارام ئالماي سەپەر.

چۇ يوق ئۆزىدە ئىختىيارى ئانىڭ،
تۈشەرغە، تۇرارغا قارارى ئانىڭ،
دىگىل نېدۇرۇركىم بۇ سۆزغە دەلىل،
بۇ سۆز مەنىسىن ئەيلە رەۋشەن جەمىل.

مۇقىل رەۋشەندىل بۇ كەلىمات مەزمۇنىن ئاڭلاغاچ قىغىنۇس ياڭلىغ دانىشى مۇنقارنى
سەداغە كىرگۈزدى. ئەيدى: ئەي مۇدىبىر خۇدىبىن، فەراسەت ئائىلىكىدىن بىخەبەر سەن. بۇ
كەلىمات ئىزھارىن مەندىن سورارسەن، بىلگىلىكى، بۇ ئىككى مۇساپىر، ئاي بىلە كۈندۈر.
ھەقتائالا خەلق قىلغاندىن بېرى مۇساپىردۇر. تىنماق ۋە ئارام ئالماق ئاڭا يوقتۇر. قال-
چانكى قىيامەت بولغاندا، بۇلار خۇدانىڭ ئەمرى بىلە توختاغۇسىدۇر، دەيدۇرلەر.

سوئال:

مۇدىبىرى:

بۇ قايسى نىمە بارچەدىن تىزراڭ،
نەزەردىن بۇرۇن ئىشنى قىلغاي دەراڭ.
ئۆزى غايىپدۇر ھەركىشى بىلىمىگەي.
بىرىن بىلىسە ھەم كۆزىدە كۆرمىگەي.
جاۋابىن بېرىڭ بۇ مەقالاتىمە
چۇ كۇشىش ئېتىڭ ئۇشۇ ھاجەتىمە.

جاۋاب:

مۇقىل زەۋشەندىل فېكرەت ھەدىقەسىدە سەير ئېتىپ مەئانى مېۋەسىن ئەقىل خىرەد
ئەشجارىدىن ئالىب، مۇدىبىر ئالدىدا نىساز ئەيىلەدى دىدىكىم، ئەي مۇدىبىر خۇدىبىن ئول
تېز رەپتار كۆڭۈلدۈركىم. نەزەردىن ئىلگىرى خىيال ئەيىلەگەن يەرگە يەتكۈسىدۇر. ھىچ
ئىشەي كۆڭۈلدىن تېز ئەمەسدۇر. ھەر ئىنسان كۆڭلىنى ھەق دەرگاھىغە يۈگۈرتۈپ، كەۋنى
مەكان خىيالىدىن چىقىپ ھەقتائالانى ھازىر بىلىپ قۇلىلۇق ۋە نىياز مەندىلىق دەرگاھىمدا
ئىخلاس بىرلە تۇرسا ئەلبەتتە قەرب ئالمىغىچە ۋاسىل بولۇر.

سوئال:

نەچە نەرسە ئۆمرۈمنى قىلغاي زىياد،
ئەنىڭ ۋەجھىنى ئەيلىڭىز بىزگە ياد.
ئەمەل ئەيلىبان تاپقايمەن پايمىدە،
قىلاي ئىشنى ھەر كۈنلۈكى زائىدە.

جاۋاب:

چۇ مۇقىل دىدىكى: ئېي مۇدىبىر بىلىڭ،
بۇ ئون نەرسەدۇر سىز كۆڭۈلگە ئالىڭ.

بىرىدۇر ئانىنىڭ كى ساخا قىلماقنىڭ،
 ئاتا ۋە ئانا ئەمىرىدە بولماقنىڭ.
 بىرىدۇر كېچە قىلسا دايم نەماز،
 بىرى تەۋبەدۇر قىلسا ئەرزۇ-نىياز،
 بىرى سۈبەيدىن ئىلگەرى قوپماقنىڭ،
 بىرى چاشت نامازىن ئادا قىلماقنىڭ.
 بىرىدۇر جامائەت، بىرىدۇر كالام،
 خۇدا يادىغە ئەيلەگىل ئېھتىمام.
 رەسۇل خۇداغە دۇرۇر ئەيلەگىل،
 خۇدايىمغە دايم سۇجۇد ئەيلەگىل.

سول:

مۇدبىرى:

دېدىكىم خۇدادىن نى ئىشنى تىلەي،
 كى ئول بارچەدىن ياخشىراقدۇر بىلەي.
 شىكەستە دىلىم چۈنكى تاپسۇن قارار،
 جاھان ئەھلىگە بولسۇن ئول يادىكار.

جاۋاب:

دېدى: تەن دۇرۇسلۇقنى قىل ئارزۇ،
 تەۋانىگىرلىكىڭغە قىلىپ جۇستەجۇ.
 داغى ياخشى ئىش بولسا دىل جەمئىلىق،
 بۇ ئىش ياخشىراق كىمكى بولسا تىرىك.

سوئال:

دېدى كىمدىن ئىمىن بولاي خەلق ئارا،
 كى ئاندىن ماڭا يەتمىگەي دەپ بالا.
 جاۋابى نىدۇر بىزگە ئېيىلان ئېتىڭ،
 كۆڭۈل ئىچرە مۇشكۈلنى ئاسان ئېتىڭ.

جاۋاب:

دېدى: دوستدۇر سىزگە بەدخاھ ئەمەس،
 دىلىدە ئۇنىڭ گىنە ھەمرا ئەمەس.
 بۇ رەڭ دوستدىن ئىمىن بولماق كېرەك،
 چۇنان ئېيتىقدا ئاڭا قىلماق كېرەك.

سوئال:

مۇدىر:

نە ئىشىدىن كىشىگە ھاقارەت كېلىۋر،
ئانىنىڭ شۇغلى بىرلە خىجالەت كېلىۋر.
مۇبەرھىن قىلىڭ سۆزنى ئىزمارىنى،
بىلەيكىم بۇ مەئنانىڭ ئەخبارىنى.

جاۋاب:

مۇقىل:

كىشىكىم ئۆزىنى قىلىپ ئەتىۋار،
تەكەببۇر ھاۋاسدا تاپسا قارار.
يېتەر دەھرىدىن كېپ ھاقارەت ئاڭا،
كى ئىنسان ئىچىدە خىسارەت ئاڭا.

سوئال:

مۇدىر:

يىگىتلىكىدە ياخشى ئولۇر قايسى كار،
ئانىڭدىن كىشى بولغۇسى كامىكار.
زەمىرىنى رەۋشەن قىلىڭ زاھىدا،
بۇ مەئنىدىن ئاگاھ قىلىڭ ئابىدا.

جاۋاب:

جۇۋانلىقتا ياخشى كى شەرمۇ ھايا،
كى ئەدەپ ئىلە ئۆزىنى قىلغىل پانا.
بۇ ھىسەت ئىلە ئانچە بولغىل دەلىر،
ئۆزۈڭگە قىلىپ شەرمى دەستىگىر.

سوئال:

دىدى: نەچە ئىش كۆزنى رەۋشەن قىلىۋر،
بۇ پەژمۇردە دىللارنى گۈلشەن قىلىۋر.
بايان ئەيلىگىل كۆزنى رەۋشەن قىلاي،
كۆڭۈلنى بۇ ئىش بىلەن گۈلشەن قىلاي.

جاۋاب:

قىلىۋر ئول نىسە چەشمەنى نۇرلۇق،
يېتەر دىلغە ئاندىن چۇ مەسىرۇرلۇق.

بىرى چىپەرەنى شاھى ئادىل دۇرۇر،
 بىرى جەببەنى پىرى كامىل دۇرۇر.
 بىرى سەبزەئۇ، بىرى بەيتۇلھەرەم،
 بىرى ئابى جارى، بىرىدۇر كالام.
 بىرى ياخشى خەت ھەم ئاتا ۋە ئانا،
 بىرى زەر، بىرىدۇر جامالى زىيا.

سوئال:

مۇداپىر:

ئىچى نەرسە ئادەمنى قىلغاي قېرى
 ئانىدىن بۇزۇلغاي تۈزۈك پىكرى.
 ئانى قىلغان ئەل ناتىۋانلىق كۆرەر،
 داغى جىسمەدە خەستەجانلىق كۆرەر.

جاۋاب:

ئىرۇر بەش نىمە قېرىلىققا سەبەپ،
 ئانى قىلغان ئەيىلەر ئۈزىگە غەزەپ:
 بىرى قەرزدۇر، بىرى ئۇفتادەلىك،
 بىرى قىش ۋە ياز ئىشقا ئامادەلىك.
 بىرى ئەمدۇرۇر، بىرى غۇربەتدۇرۇر،
 بىرى يار ئۇچۇن داغى پۇرقەتدۇرۇر.

سوئال:

ئىچى نەرسە دىلىنى قىلۇر رەۋشەنا،
 ئانىدىن يېتەر بۇ كۆڭۈلگە ساپا،
 ئانى ئاڭلىسام بولغاي مەن شادىمان،
 ئايا مۇرشىدىم بىزگە ئەيىلەك ئايان.

جاۋاب:

دېدى: بەش نىمە دىلىنى قىلغاپ يارۇق،
 مۇنى قىلسا بولغاي خۇداغا ياۋۇق.
 بىرى ئاز يىمەك، كۆپ تىلاۋەت ئېرۇر،
 بىرى نىسبى شەبەتە ئىبادەت ئېرۇر،
 بىرى ئالىم ئەھلىگە بولماق يېقىن،
 بىرى قاچسا زالىم ئەلدىن كېچىن.

بىرىدۇر ئانىنىڭ قىلسا ئۇيقۇنى ئاز،
بولۇر كۆڭلى چۈن قاينۇدىن سەرەفراز.

سوئال:

مۇدىبىر:

دىدى قايسى ئىش بۇلەك كەلتۈرۈر،
ئۆزىگە ئۆزى ئول زەرەر يەتكۈرۈر.
سەن ئېيتقىل زەمىرنى پەرەز ئېتەي،
نەدەبدۇر ئەنى مەئىنىسىگە يېتەي.

جاۋاب:

بولۇر تۆرت ئىشتىن كىشى بۇلەۋار،
بىرىدۇر ئۆزى كۆرسە ئول ئېستىبار.
بىرىدۇر كىشى ئەيىبىنى ئىستىبار،
بىرىدۇر بەخلىققا لوقما يېمەك.
بىرى قىلسا ئول كىم بىروۋدىن تەمەد،
بۇ ئىشكۈر كىشىگە بارى مۆمىنەد.
ئەگەر ئاقىل ئەرسەك كى ياد ئەيلىگىل،
بۇ سۆزگە داغى ئىنقىياد ئەيلىگىل.

سوئال:

دىدىكىم: سائادەت ئىشانى نىدۇر،
كى ئول ياخشى ئىشنىڭ بايانى نىدۇر.
ئول ئىشنى قىلىپان سائادەت تاپاي،
كى بۇ فېئىل بىرلە كارامەت تاپاي.

جاۋاب:

كىشى تۆرت ئىشدىن سائادەت تاپار،
ئانى قىلسا ئالەمدە راھەت تاپار.
بىرى راست سۆز تەركى كەززا بلىق،
بىرىدۇر تاۋازۇندا ئادابلىق.
بىرى ئولكى كەسپى كامالغا سەئى،
قىلىپ قىلسە رىزقى ھەلالغە سەئى.
بىرى رازىنى ساقلىماغلىق نىھان،
كى ئەسرارنى قىلىماغىل سەن ئايان.

سوئال:

مۇدىر:

شاقاۋەت نىشانىغا بەرگىل خەۋەر،
 بىلىپ ئاندىن ئامما قىلايمەن ھەزەر.
 يامان ئىشلارنىمۇ قىلاي ئىجتىساب،
 بۇ سەرگەشتەغە ھاسىل ئولغاي ساۋاپ.

جاۋاپ:

بۇدۇر تۆرت ئىشىدىن شاقاۋەت يېتەر،
 ئەگەر قىلسا ئاندىن زالالەت يېتەر.
 بىرى تۇتسا سېھبەتكى جاھىل بىلەن،
 بىرسى يۈرسە ئازازۇل بىلەن.
 بىردۇر ياماننىڭ سۆزىن ئاڭلىماق،
 بىردۇركى خاتۇن سۆزىن تىڭلىماق.
 نىشانە شاقاۋەت بۇدۇر تۆرت بىل،
 بايان ئەيلىدىم مەننەسىن پەھىم قىل.

سوئال:

مۇدىر:

كىشى ياندۇرالماس نىمە قايسىدۇر،
 كى يانماس بۇ ئالەم ئەگەر قىلسا زور.
 كىشى ئىستەگەي ئانچە ياندۇرماغىن،
 كى بۇ ئەمىرلەرگە كېلەلمەس يېقىن.

جاۋاپ:

مۇقىل:

كىشى قايتۇرالماس نىمەدۇر چاھار،
 بىرى ئاتقان ئوق كىم قاچان ئول يانار.
 بىرى ئۆمىرىدۇر، ياندۇرالماس كىشى.
 بىردۇركى يانماس قازاننىڭ ئىشى.
 بىرى سۆزدۇرۇر چىقسا ئول يانمىغاي،
 كىمەرسە بۇ تۆرت ئىشنى ياندۇرمىغاي.
 بۇ سۆز زەمىرىغە سەن خەبەردارى بول،
 كى غاپىل ئىسەڭ ئەمدى ھۇشيار بول.

سوئال:

ئىككى ئالەم ئىچرەسە ئادەت ئىدۇر،
سەئادەت تاپارغىمۇ ئىبادەت ئىدۇر.
قىلىبان ئانى بولغامەن شادىيان،
بولاي ئاخىر ئىككى جاھاندا ئامان.

بىرى ئەيلىسە خەلققە شەپقەتى،
بۇ تۆرت ئىش بىلە تاپقۇسى خەيرىيەت.
ئىككى دەھرىدە بولغۇسى ئەمىنىيەت.

سوئال:

ئىدۇر شاھلىقنى تەباھ ئەيلىگەي،
كى نۇقىسى ئانىنىڭ ئىززۇ جاھ ئەيلىگەي.
نى ئىشتىن يېتەر شاھلىققە خەلەل،
قىلىڭ ئەمدى بىزگە بۇ مۇشكۈلنى ھەل.

جاۋاب:

دىدى: تۆرتتىن شاھقا نۇقسان يېتەر،
مۇنى بىلىمسە ئابروۋىيى كېتەر.
بىرى زالىم ئولسا ئەمىرى ئانىنىڭ،
بىرى خائىن ئولسا دەبىرى ئانىنىڭ.
ۋەزىرى ئانىنىڭ چۈنكى غەپلەتتەدۇر،
ئەسىرى ئانىنىڭ زۇلمى كۈلپەتدەدۇر.
ئەگەر قىلىمسا شاھى ئاگاھلىق،
قىلالماس جاھان ئەھلىگە شاھلىق.

سوئال:

مۇدبىر:

دىدى شاھنىڭ قايداغى بولۇر،
نى ئىشىدا ئادالەت تەرىقىن بىلۇر.
نى ئىشىدىن يېتەر شاھىغە شادلىق،
نى ئىشىدىن بولۇر مۈلكى ئابادلىق؟

جاۋاب:

دىدى: شاھى ئولسا دىيانەت رەۋىش،
يوق ئەرسە رەئىيەتكە كەم ئۇرسە نىش.

چۇ زالىملارنىڭ خەبەردارىدۇر.
ئەدەپ بەرسە، ئۆلكىم دىل ئازارىدۇر.
رەئىيەتكە يەتكۈزسە ھەركىم زەرەر،
ئانى قىلغان ئەۋەلى ئول ئىشىدىن بەدەر.
ئەمەلدار دىۋاندا يالغان پۈتۈر،
ئانىڭ كەلكى دىۋانغا بەرگەي پۈتۈر.

سوئال:

دىدى: ياخشى قايسىدۇر شاھنىڭ،
نىشانى نىدۇر مەردە ئاگاھنىڭ.
بۇ شاھنىڭ سۇپاتىن بايان ئەيلىگىز،
ئانىڭ خىسلىتىنى ئايان ئەيلىگىز.

جاۋاب:

دىدى: ياخشىلىق شاھىغە بۇ رەۋىش،
ئۆزى بولسا ئاگاھ تەئرىخى ئىش.
سوراغىن كىشى ئىلكىگە بەرمىگەي،
كى تەپتىش ئېتىپ ئۆزى ئەدلى ئەيلىگەي.
رەئىيەتنى كۆرگەيكى بىر كېۋىز بىلەن،
كى شات ئەتكۈسى بەندىنى سۆز بىلەن.
قىلۇر ئول ۋىلايەتتىن ئاگاھلىق،
يېتەر ئاگا كەۋىن ئارا شاھلىق.

سوئال:

نەچە نەرسىدىن يەتكۈسى خارلىق،
سوئالىغا قىلغىل مەدەتكارلىق.
بىلىپ ئانى پەرھىز ئېتەي دەھر ئارا،
يۈزۈم بولمىغاي ئاخىرەتتە قارا.

جاۋاب:

دىدى: تۆرت ئىش يەتكۈرۈر خارلىق،
ئىككى دەھر ئارا يەتكۈزۈر ئارلىق.
بىرىدۇر ئولۇس ئىچرە بەدكۈيلىق،
بىرىدۇر ئانى بىلكى بەد خۇيلىق.
يەنە بىرى ئانىڭ ئېرۇر تۇندۇرۇي،

بىرىدۇر تەكەببۇر ئەگەر بولسا مۇي.
بۇ ئەپئالنى تەركى ئەتكەن كىشى،
ئىككى دەھرىدە بولدى ئاسايىشى.

سوئال:

ددى: دىل نە ئىشتىن مۇلايىم بولۇر،
سائادەت ئىمارىدا قايىم بولۇر؟
دىگىل ئىستەبان ئانى ھاسىل قىلاي،
كۆڭۈلنى ئول ئىشقا مەنازىل قىلاي.

جاۋاب:

ددى: تۆرت ئىشتىن مۇلايىم بولۇر،
ئانى قىلسە ھەق يولدا قايىم بولۇر.
بىرىدۇر رىيازەت بىلە ئاچلىق،
بىرى ياخشى دوستلارغا مۇھتاجلىق.
بىرىدۇر گۇناھنى ياد ئەتسە كىم،
ھەمىشە ئانىڭ كۆڭلى بولغاي سەلىم.
بىرى ئارزۇدۇركى كۇتاھ قىل،
بۇ تۆرت ئىش بىلە ئۆزنى ئاگاھ قىل.

سوئال:

دىگىل جەھلىيەتنى ئالاماتنى،
نە ئىش بىرلە جاھىل دىگەي ئاتنى؟
بۇ سۆز مەئىنىسىنى مۇئەييەن قىلىڭ،
ئەمەل ئەيلەيىن ئەمدى رەۋشەن قىلىڭ.

جاۋاب:

ددى: ئالتە ئىش بىرلە جاھىل بولۇر،
كى قىلسە جاھالەتكە مايىل بولۇر.
بىرىدۇر ئانىڭ مەنپەئەتسىز كالام،
بىرىدۇر ئەتا فسقى ئېلىگە ھارام.
بىرى ئىمىن ئولماقكى نىسياندىن ئول،
يەنە قاچمىسا فىئلى شەيتاندىن ئول.
چۇ پەرق ئەتمىسە يارۇ ئەغيارىنى،
خەزەپ ئىلە يەتكۈرسە ئازارىنى.

سوئال:

دېدى: قايسى ئىشدا پالاكەت بولۇر؟
 پالاكەتلىكتە ھالاكەت بولۇر؟
 دىگىل مەننەسىن دىلغا تەھتىق ئېتەي،
 قىلبان ئەمەل دىلغا تەستىق ئېتەي.

جاۋاب:

دېدى: تۆرت ئىش قىلسا ھەر ئادىمى،
 پالاكەت بولۇرنىڭ ئېرۇر لازىمى.
 بىرى ئولكى غەيۋەت، بىرىدۇر ھەسەت،
 بىرىكىم تەكەببۇردا بولسا جەسەت.
 بىرىدۇر تەمەد ئەيلەگىل ئىجتىناپ،
 پالاكەت بېسىپ بولمىغايىسەن خاراپ.
 بۇ ئەپئالدىن ئۆزنى ئەيلە يىراق،
 يېقىن كەلمەگىل، دىلنى تۇتقىل قەراق.

سوئال:

ندۇر ئولكى بەرگەي كىشىگە كامال؟
 بۇ ئىش بىرلە بولغايكى پەررۇخ جامال
 دىگىل بىزگە كەسپى كامال ئەيلەيىن،
 ئەمەل ئەيلەمەككە خىيال ئەيلەيىن.

جاۋاب:

دېدى: ئاڭلاغىل بۇ نەسىھەتدۇرۇر،
 بىرى دوستلارغە مۇرۇۋۇت دۇرۇر.
 بىرىدۇر ئەردۇغە مادار ئەيلەمەك،
 ئاڭا نەرسىنى نىسار ئەيلەمەك.
 بىرىدۇر قازا كەلسە سەبەر ئەتمەككە،
 ئەقىلدە سۆزى تەۋرىغە يەتمەككە.
 بىرىدۇر ھەۋەسنى ئەدەم ئەيلەمەك،
 چۇ ئۆزىنى كى سابت قەدەم ئەيلەمەك.

سوئال:

ندۇر ئولكى ئىنساننى قىلغاي زەئىق،
 بۇ ئىشلەر ۋۇجۇدىنى قىلغاي نەھىق؛

جاۋابىنى بېرىڭ دىئاخە تەئلىم ئېتەي،
ئەمەل ئەيلەيان بەلكى تەسلىم ئېتەي.

جاۋاب:

ددى: تۆرت ئىش دىلنى رەنجۇر ئېتەر،
بەدەننى زەئىق كۆزنى بى نۇر ئېتەر.
بىرىدۇركى، دۇشمەن تولا بولمىغى،
بىرى قەرزگە مۇپتىلا بولمىغى.
بىرىدۇر بىروۋنىڭ بالاسى تولا،
بۇ ئالەمدە ئانىڭ چاپاسى تولا.
بىرىدۇر داغى مالنىڭ كەملىگى،
كى يېقىتۇر بۇ ئىش بىرلە خۇررەملىكى.

سوئال:

ددى: قايسەدۇركى ياماندىن يامان،
ئانىڭدىن يېتەر دەھىر ئېلىگە زىيان.
ئانىڭ دەردىدىن بارچە قان يىغلىغاي،
كى ئەقلى، دىلى بەلكى جان يىغلىغاي.

جاۋاب:

بۇ دىۋاندا تۇرغان ئەمەلداردۇر،
قەلەم بىرلە ئەلگە چاپاكاردۇر.
كېرەك ئولسا بىر ئانى ئون يازغۇچى،
قەلەم نەۋكەدە ئەلنى ئازغۇرغۇچى.

بىروۋ مالنى ئالسا بەيئەت بىلە،
قالۇر ئول كىشى داغۇ ھەسرەت بىلە.
ياماندۇر ياماندىن، پەلدىن پەلدى،
كى يوق زاتىدا ياخشىلىقتىن ئۈمىد.

سوئال:

دىگىل شەرىئىنىڭ ئوغرىسى كىم ئېرۇر،
مۇنى ئاڭلىماق بىزگە تەئلىم ئېرۇر.
شەرىئەت بىناسىن خاراپ ئەتكۈچى،
ئۆزىنىڭ جانغە ئازاپ ئەتكۈچى.

جاۋاب:

كۈن ئول قازىدۇر نەپسى چۈن رىشۋە خار
 قىلىپ مۇپتى شەرىئى ئىتتىبار.
 دەرەم بىرلە ئول ھەقنى ناھەق قىلۇر،
 كۆرۈپ سىمىنى ھۆكىمى مۇتلەق قىلۇر.
 دەرەم يوق كىشىنىڭ سۆزى ئۆتمىگەي،
 پەقەر، ناتىۋان ھالىغە يەتمىگەي.
 شەرىئەتتە مۇپتى قازى ئەمەس،
 بولەردىن خۇدا ئەسلا رازى ئەمەس.

ئەلقسىسە، مۇدىبرى خۇدىبىن بۇ سوئاللار جاۋابىدە سىپايى دىل ھاسىل قىلدى. ئەمما،
 مۇقبىل رەۋشەندىل تەۋەججۇھنىڭ ئەنقاسى مۇدىبر دىلنىڭ بىزەسىنى مەئرىفەت قاناتىغا
 باسىپ ئاگاھلىق چۇزىسىن چىقارپ، بالۇ پەر پەيدا قىلدى ئەمما، مۇدىبرنىڭ دىلى پەر-
 ۋازغە كېلىپ ئەيدىكىم:

ئەي ئالىجاناپ بارىگاھى ھىدايەت ۋە ئەي رەھنەھايى خىرگاھى تەرىقەت. ئالدىڭدا
 نەچچە گۇستاخلىق زەبانىن سۈردۈم. يۇقارى، تۆبەن سوئاللارنى ئەرزگە يەتكۈزدۈم. دىلىم
 ئائىنەسىنىڭ رەڭگىنى تىل مەسئۇلى بىرلە ساپ قىلدىڭ. ئەل تەۋپىقى شەيئۇن ئەزىمىۋن
 لايەئتى ئىللا بىئەبدىن ئەزىزىن مەزمۇنىدا كۆڭلۈم جىلۋە بەردى. تەۋبە ۋە ئىناپەت پايىد-
 گاهىدا تۇرۇپ، مەن ئىستىغپار كەلسەم سىن جارى ئەيلەپ كەرمىڭغە تەلمۇرۇپمەن.

نەزم

كۆڭۈلدە بارىنى سوئال ئەيلەدەم،
 جاۋابىن كەمايەنەش ئاڭلادىم.
 ئەقدەم تۈزەلدىۋ كەتتى كۇمان،
 مېنى سىدىقغە ئەيلەگىل تەۋ ئامان.
 چۈمەن ئەيلەدەم بىرى كەم يۈز سوئال،
 قىلىپ ئانى شەرھ، بولماي مالال.
 مۇئەببەنكى ئاللاھدۇر ئىسىمى زات،
 كى تېرقسان توققۇز بولدى ئىسمى سۇپات.
 رەسۇلى خۇداھەم بولۇپ مۇشتەمىل،
 خۇدا ئىسىمىغە ئىسىمدۇر مۇتتەسىل.
 سۇئالات تەئدارى تەشپ كېلىپ،
 دىيانەت ئېلى ئىچرە تەننېم كېلىپ.
 سۆزۈم كەجلىكى ئۆيۈلۈپ بولدى تۈز،

بۇ پىر ئالدا قالمدى مەندە يۈز.
 سۆزۈڭدىن ماڭا يەتتى شەرمەندەلىك،
 خىجالەتتە يەتتى سەرتەڭكەندەلىك.
 مەئاف ئەيلەڭىز بارچە، ئۆتكەن خەتا،
 تىلەك بىزدىن ئولغا يېقى سىزدىن ئەتە.
 قىلىپ تەۋبە ئەمدى بۇ ئىشكارىغە،
 ئۇلاندىمكى سىزدەك ئەزىز يارىغە.

ئەمما مۇقىبل رەۋشەندىل ئەيدىكى: سېنىڭ بۇ سوئاللىرىڭدىن كۆڭلۈم ئائىنەسىغە غۇبار
 ئولتۇرمايدۇر. زەبەندە رازلىق قىلىپ تولا سوئاللارنى سوردۇڭ. ھەممەسى ئىمان ۋە ئىسلام ۋە
 مەسائىل ۋە مۇئەززەدۇر. ئانىڭ شەرھىنى بايان ئەيلەدىم. ھەق تەلەپلەرغە نىسايەت بەدۇر.
 ئەگەر مالا يەتتىنى سۆز سورساڭ ئۆزۈڭگە مالالىق يېتەر ئەردى. ئانداغكىم ھەزرىت ئەمەر
 ئەلىشىر ناۋايى قۇددۇسىيىدە ئەيتىپدۇرلەر:

نەزم

ناۋايى تىلىڭ ئاسرىغىل زىنھار،
 دىسەڭ كىم يېمەي دەھرى ئىشىدىن فەسۇس.
 نەزەر قىل ئوق ئاغزىغە تىلىمىز ئۈچۈن،
 قىلۇر ناچىۋەرلەر بىلە دەست بوس.
 نەچچە تاجىۋەردۇر كىسەرلەر باشىن.
 چۇ ھەنگامە سىز نەغمە تارتار خەروس.

ئېي مۇدىبىر، دىيانەت ئىشىن تىنىمغايسەن، قەترە يىغلىسە دەريا بولۇر، سۆزنى تولا
 ئاڭلىغاندىن ھەقىقەت كام مەئلۇم بولۇر.

نەزم

ھەقىقەت سۆزىنى سوراپ ياد قىل،
 ئۆزۈڭنى ئىبادەتتە مۇنقاد قىل.
 ھەقىقەتنى سورماقغە نامۇس ئەمەس،
 شەرتتە بىلىمەككە قىلغىل ھەۋەس.
 تەرىقەت سۇلۇكىدا قىل ئۆزنى بەند،
 ھەقىقەتنى تاپقىل بولۇپ دىلىپسەند.
 زەبانىڭنى يىغ ئەمدى خامۇش بول،
 كى يادى خۇدا بىرلە مەدھۇش بول.

ئەمما، تەرىقەت جادەھسىدە بەرپا بولماغلىق مۇھىياندىن ۋە تالىبان ئەھلى يېقىن لازەمەسىدۇر. ئەگەر تالىپ رىيازەت ئوقۇبەتمىنى بويىنغە ئالسە ھىدايەت ئىشكەرى يۈزىگە ئاچىلغاي. ئاندىن خامۇشلۇق گۈشەسىگە كىرگەي. نەزەرنى قەدىمىدىن يىراق سالىمىغاي، ۋەتەندە لاهۇۋەت ۋە جەبەرۇت ئالىمىنى سەپىر قىلغاي. بۇ سۆز مەزمۇنىدا ھەزرىتى ئەمىر ناۋايى قۇدۇسىدە ئەزىز ئەپتەبىدۇرلەر.

غەزەل:

قانائەت تەرىقىغە كىر ئەي كۆڭۈل،
كى خەتمە ئولغاي ئائىن ئىززەت ساڭا.
دەسەڭ شاھ ئولاي يەرۇ كۆك بەس دۇرۇر،
بۇ بىر تەخت ئول چەترە رىئەت ساڭا.
فانا شۆڭلەسىدە ياشۇر جىسمىنى
كېرەك بولسا زەرباقت خىلىئەت ساڭا.
يېتەر لالە بىتكەن قىياقلە بەسى،
مۇراد ئولسا گۈلگۈن ھەشەمەت ساڭا.
ئېرۇر بەس ئارىغ نۇكتەنى قان يېشىڭ،
دۈرلەڭلىدىن زىبۇ-زىننەت ساڭا.
دەسەڭ خىلۋەتم ئەنجۈمەن بولماسۇن،
كېرەك ئەنجۈمەن ئىچرە خىلۋەت ساڭا.
ۋەتەن ئىچرە سائىر بولۇپ ساكىن ئول،
سەپەردىن ئەگەر يەتسە مېھنەت ساڭا.
نەزەردىن قەدەمنى يىراغ سالىمىغىل،
بۇ يول ئەزىمى گەر بولسا رىغبەت ساڭا.
دېمىڭدىن يىراغ تۇتماغىل ھۇشىنى،
كى يۈزلەنمىگەي ھەردەم ئاپەت ساڭا.
بۇ تۆرت ئىش ئىلە رەببى مەسكۇن ئارا،
چالنىماق نىتاك كەۋس رىغبەت ساڭا.
بۇ ئاھىڭ ئىلە بولغاسىن نەقشەبەند،
ناۋايى ئەگەر يەتسە نەۋبەت ساڭا.

ئەمما، بۇ مەزمۇن كالام شىرىن ئەدا مەئىنىسىدىن بەھرىمەند بولغىل، دىلىڭدىن دۇنيا تەئەللۇقاتى مېھرىنى چىقارغىل، تەۋبە ۋە ئىنايەت شەرىپىگە مۇشەررۇپ بولغىل، ئەمما، مۇدىر سىددىقۇ ئىنلاسى بىرە ئىرادەت ئىلكىنى ھىدايەت پىرىغە سۇندى ۋە ئىنايەت كۆڭ-لىنى پىرى رەۋشەن زەمىر مېھرىگە باغلادى. تەئەللۇق تاردىن ئۈزۈلدى. مۇئارىفلار رىشتە-سىغە ئۇلاندى.

نەزم

يامانلار تاپىپ ياخشىدىن ياخشىلىق،
 بولۇپ بەھرەۋەر قىلدى ياخشى قىلىق.
 ئىت ئەرگەشتى ئول دەمكى ئەسھاب كەھىق،
 ئانىڭ سىدىقىدىن بولدى ئەھباب كەھىپ.
 سەفا ئەھلى چۇن كىمىياگەر دۇرۇر،
 كى ئاندىن كۆڭۈل مەھر ئەنۇر دۇرۇر.
 ئەگەر كىرسەكىم ياخشىلار سۈلكىگە،
 ئالىپ بۇ سائادەتنى ئول ئىلكىگە.
 ئىشىتىسە قۇلاق پىرلەر پەندىنى،
 كۇشاد ئەتنى ئول خەيىرىيەت بەندىنى.

ئەمما، مۇدىبىر ئول پىرئاگاھ دىل ھەزرەتىدە ئەدەپ تەرىقىن پەندۇ نەسىھەت چاھد-
 دىن شەرىبەت شەخانىۇش ئەيلەدى. جاھان ئەھلىغە پەند - مەنئەزەت ئاسا كالامىلەر بىرە
 پىغام يەتكۈردى. ئانداغكىم:

نەزم

ئايا ھۇشەندە ئىشىتكىل كالام،
 يىگىتلىكتە قىل زوھدغە ئېھتىمام.
 جۇۋانلىققە مەغرۇر ئولۇپ بولمە كەج،
 بولۇرسەن داغى پىرلىقدە خەلەج.
 نادامەت قىلۇرسەن يانىپ كەلەيگەي،
 سېنى سەئىدىن چەرخ پەست ئەيلەگەي.
 تەۋانالىققىدا رىيازەت كېرەك،
 قېرىلىقىدا كۆنگەن ئىبادەت كېرەك.
 قېرى بولغانىڭدا قاچان سەن كۆنۈپ،
 ئەمەل قىلغۇچە سالغۇسىدۇر كۆمۈپ.
 جۇۋانلىقتا كۆنەك كېرەك كارغە،
 ئۇلانغاي قېرىلىقىدا ئول يارغە.
 دەرىخا! كۆڭۈلدە نادامەتدۇرۇر،
 قېرىغاندا ئەمدى خىجالەتدۇرۇر.
 تەۋانالىقىغە قىلىپ ئېتىھەد،
 بۇ فانى جاھاندىن تۇتۇپسەن ئۇمىد
 كىشى ھەققىدە بولماخىل بەدگۇمان،

سۈلۈك ئەھلىنى قىلماغىل ئىمتىھان.
 ئەگەر پىرى تاپساڭ نەسىھەت ئىشت،
 كى پەندى ئاڭلىماقائىغە لايىق يىگىت.
 ساڧا ئەھلىغە قىلما شەككاكىلىق،
 زىياندۇر ئۆزەڭگە بۇ بىباكىلىق.
 ھەممىشە دىلىڭ بىرلە ئاللانى كۆر،
 داغى زىكىرىلارنى زەبانىڭغە سۈر.
 مېنىڭدەك قېرىغاندا بولغۇڭ مالال،
 بولۇر ئاقىۋەت سەرۋى قەددىڭ فەئال.
 بەدە زەئىقىدىن كەلمە گۇڭ كارغە،
 تۇرار سەنكى ئەفغان ئىلە زارغە.
 بۇدۇر شاھلاغە ئادالەت كېرەك،
 رەئىيە ئېلىغە ئىتائەت كېرەك.
 فىقە ئەھلىغە شەرئىدۇر ئېتىبار،
 قىيامەتدە خار ئولغاي ئول كۆرسە خار.
 ھۈنەر ئەھلىغە راستلىق پىشەدۇر،
 كى سىدىق ئەھلى كۆڭلىدە ئەندىشەدۇر.
 ئەگەر قىلسا كاززابىلىق كەسپ ئارا،
 ئانىڭ ئاخىرەتتە يۈزىدۇر قارا.
 چۇ ئول پىشىدە تاپقان ئەرمەس ھالال،
 ھارام يەپ ئۆزىنى قىلىبدۇر مالال.
 داغى ئىلمى ئەھلى بولۇپ پىشىۋا،
 قىلۇر بارچە ئەتراكىلەر ئىختىدا.
 ئانىڭ پەندىنى ئاڭلىغاي بارچە ئەل،
 ئۆزى سۆزىگە ئۆزى قىلماس ئەمەل.
 ئەمەس بىتەمەد بارچە نەپسانىدۇر،
 دىگەن سۆزى بارچە ئەپسانىدۇر.
 دىلىدا ئۇرۇپ جۇش بەغزۇ ھەسەت،
 قىلۇر بىر بىرىنىڭ كالامنى رەت.
 بىروۋ ئىلىمدە پەزلى تاپسا ئەگەر،
 ئۇرار جانىغە رەشكىدىن نەشتەر.
 ئادا قىلماغاي ھەق ئەۋقافنى،
 يىراق تۇتقۇسى ئۆزىدىن ئىنساپنى.
 مەدارىس قابۇغىنى مۇدەررىس ئېتەر،
 داغى تالىپ ئەھلىنى مەئىيۇس ئېتەر.

زامان ئاخىرىدا بۇلار تۇتتى ئەۋج،
 بۇلاردىن ئۇرۇپ كەزەب دەرياسى مەۋج.
 تەكەببۇر ھاۋاسىدا پەرۋاز ئېتەر،
 تەخەللۇپ راۋايەتسىنى ئاغاز ئېتەر.
 چۇ فەردا بۇلار ھالىغە ۋاي - ۋاي،
 ھارامنى يېگەن كامىغە ۋاي - ۋاي.
 ئاچىلغان تەمەد كۆزىگە ۋاي - ۋاي،
 ساچىلغان رىيا سۆزىگە ۋاي - ۋاي.
 شەرىئەتنى بۇزغانغە ۋاي - ۋاي،
 تەمەد بىرلە سورغانغە ۋاي - ۋاي.
 ئەگەر ئاقىل ئېرسەڭ بۇ ئەقئالدىن،
 كېچىپ ئۆزنى قىل ساھىب ھالىدىن.
 شەرىئەت بىناسىنى بۇنياد قىل،
 تەرىقەت سۆزى بىرلە ئاباد قىل.
 جاھان پەسلىدۇر كۆز يۇمۇپ ئاچقۇچە،
 ئانىڭدىن چۇ ئەيىبى بولغاي كېچە.
 جاھان ئىشىغە ئېتىساد ئەتمەگىل،
 كى بوينۇڭغە يۈكنى زىياد ئەتمەگىل.
 دىلىڭدا كېرەك ئاخىرەتنىڭ غەمى،
 ھەمىشە ئۆزەڭغە تۇتۇپ ماتىمى.
 ئۆلۈمنى يېقىن بىل بولۇرسەن فەنا،
 كېتەر قۇدرۇڭ ئاخىرغە كەلسەن يانا.
 بۇ دۇنيا ئەمەس دۇر ئىقامەت يېرى،
 مۇنى بىلكى جۇرمۇ زالالەت يېرى.
 تىرىكلىكدە ھاسىل قىلىپ زادىراھ،
 جاھاننىڭ جامالىغە قىلماڭ نىگاھ.
 چۇ ھەممەت بىلە ئاخىرەتنى تىلەڭ،
 قىلىپ تەزىيە يۇمەخپىرەتنى تىلەڭ.
 بۇ ئەجىبالار يەتتى ئېتىمامغە،
 يېتىشتى بۇ سۆزلەر سەرەنجامغە.
 تامام ئولدى سائەتدە خەيرۇل كالىم،
 سالامۇن ئەلەيكىۋم ئەلەيكسىسالام.
 ئايا ساقى تۇت ساغەرى مەئرىفەت،
 تاپاي نۇش ئېتىپ دەھر ئارا خەيرىيەت.
 جاھاننىڭ غەمى ئەيلىدى بىقارار،
 كى بۇغزۇم تۇنۇپمەن بولۇپ ئىستىزار.

نەزەرنى قىلىشۇن بۇ مەي گال ئەدەم،
فەنا ۋادىسى سارى قويسۇن قەدەم.

بۇ تەسنىمات خاتىمەسىدە ئەرباپ ئەھل بەسارەت ۋە ئەھباب ساھىب دىيانەتلەرگە ئەرز ئۆلكى، بۇ كەمەئى ۋە كەمدان ۋە بىچارەئى ھېچ مۇدان، دەھىر بىۋەفالىقىدە ھەيران ۋە مالامەت سەگىگە نىشان—كاتىپ نىزارى ۋە تالىبى ئىنتىزارىغە ئول شاھى ئالى جاناب ئەمىرلەرى شەمىسى يەتكەچ جانۇ دىل دىماغى مۇئەتتەر بولۇپ، «ئەل مەئىۋۇرۇ مەئزۇرۇن» كەلىماتىنىڭ قەرىنەس بىرلە بىقىدەر ھال سوئال جاۋاب بارەسىدە كەلكىم تۇسنىن رەفتارىغە كىرگۈزۈپ، سەھىپى مەيدانىغە نۇرەد ئەيلەيسەن. ھەر چەندە خاتا ۋاقەد بولغان بولسا، ئەفۇدامەنن ياپىپ، سەھۋەنى كېچىرگەيلەر.

نەزم

ئايا تالىبان دىيانەت شوئار،
ئىشت ناتىۋان كۆڭلىنىڭ ئەرزى بار.
چۇ تەھرىر ئېتىپ مەن سوئالۇ جاۋاب،
دىگەن سۆزلىرىم بارچەسى باساۋاپ.
چەراكىم مۇقەددەم كىتابىت قىلىپ،
ئانىڭ سۆزىگە بىز ئىتائەت قىلىپ.
تېرىپ سۆزنى ئاندىن باشاچى بولۇپ،
ئۇلاپ سەفەيغە چۈن ياماقچى بولۇپ.
بۇ رەك سۆز دىمەكلىك پەقىرغە نەھەد،
چۇ ئەمىر ئەيلەبان شاھى قىلدى مەدەد.
يېتىپ ئەمىرى ئالى مېنى زارىغە،
قەلەم تۇسۇنى تۇشتى رەفتارىغە.
دىدى جەمئى قىناغىل سوئالۇ جاۋاب،
ئانىڭ زەمىندا بارچە تاپسۇن ساۋاپ.
بۇ ئەمىرى ئەزىمىدىن بولۇپ مۇنقەئىل،
تەرەددۇت بىلە ئانچە بولدۇم خەجىل.
سۇلايماندىن ئولسە نەزەر مورغە،
تىلى كەلىمەس ئانىڭكى مەئزۇرغە.
زامان ئەھلىدە كەمتەرىن مور ئىدىم،
چەراكىم دىدىم سۆزنى مەئىۋۇر ئىدىم.
بۇ ئۇفتادەنىڭ جۇرمۇ ئىسيانى كۆپ،
سۆزىدە ئانىڭ ئەيىۋۇ نۇقسانى كۆپ.

دىمەك دە ماڭا يوق ئىدى ئىختىيار،
 چۇ پەرمان قىلىپ كارىغە شەھرىيار.
 ئىلاجىمغە چارە تاپا ئالمادىم،
 باھانە ئەمۇرىن قىلا ئالمادىم.
 قىلىپ سۆز تەۋىل قەسرۇل كالام،
 كى تاپقان ئىسە نۇقىس بىرلە نىزام.
 مۇئاف ئەيلەڭىز بارچە نۇقساننى،
 كى ئەيىپ ئەتمەڭىز سەھۋە نوسىياننى.
 يارانلار دۇئادىن تۇتۇپمەن ئۈمىد،
 دىيانەت ئىلدىن قىلىپ ئىتتەمىد.
 سوئالاتى ئېتىمامىغە يەتتى بات،
 بۇ مەكتۇپنىڭ ئىسمى دەھرۇلىنىجات.
 ئايا ساقىيا مەي ئۈچۈن زارىمەن،
 ۋاپاسىز پەلەكتىن نىگۇنسىارمەن.
 تۇتۇپ مەي تولا غەمدىن ئازاد قىل،
 كى دەيىر ئىچرە بىمارنى شاد قىل.
 تۇرۇپمەن ساڭا ئەيلەپ ئەرزۇ نىياز،
 تەرەھھۇم قىلىپ ئەيلەڭىل سەرەفراز.
 ئىچىم تولدى ئەندۇھۇ زەردابىغە،
 سەرسىشك ئۆرۈلۈپ ئەمدى فۇنابىغە.
 ئايا ساقىيا، زارۇ ئۇقتادەمەن،
 فەنا دەيىرىدە تالىبى بادەمەن.
 كىرەم ئەيلەبان بادە سەرشارى قىل،
 ئۆزۈڭگە بۇ ئۇقتادەنى يارى قىل.
 پانا مەنزىلىدىن ئۈزۈلدى ئۈمىد،
 جاھان كارىغە يوق ئىكەن ئېتتەمىد.
 ۋاپاسىز جاھاندىن ۋاپا كۆرمەدىم،
 بەقاسىز زاماندىن بەقا كۆرمەدىم.
 ئايا ساقىيا راھى تەھقىقى بەر،
 ئانىڭ كەيپىدە دىلغە تەسدىق بەر.
 نىزارى جاھان ئىچرە زارۇ نىزار،
 مۇھەببەت مەيىگە ئېرۇر ئىنتىزار.

لۇغەت

ئا

ئابد	— مۇخلاسىيەن، چوقۇنغۇچى، ئىبادەت قىلغۇچى.
ئالەم پانا	— جاھاننى ئىدارە قىلغۇچى.
ئالدىدە	— ئالدىدا.
ئانچە	— كۆپ، بىقەدىرھال.
ئالەمتاپ	— جاھانغا يورۇقلۇق بەرگۈچى.
ئارايىش	— زىننەتلىمەك، بېزىمەك.
ئالەم شاپى	— جانغا شىپالىق بەرگۈچى.
ئاينىن	— ئەينەك.
ئامۇر	— ئىش، ۋەزىپە، خىزمەت.
ئابد، ئەبەد	— مەڭگۈ، ئەبەت، ئەبەدى.
ئاب جارى	— ئېقىن سۇ.
ئامادە	— تەييارلىق.
ئاۋۋىتمىش	— كۆڭۈلنى خەشال قىلغان، كۆڭۈلنى كۆتەرگەن.
ئاداب	— ئەدەپ، قائىدە، ئەخلاق.
ئازارۇل	— شەيتاننىڭ ئىسمى.
ئاغاز	— باشلاش، باشلىماق.

ب

بەئدە	— ئۇندىن كېيىن، كېيىن.
بەزەل	— شۇم، بەختسىز، تەلىپى تەتۇر.
بەردۇن	— ئارىلاشما، نەسلى پەس.
بى رەۋش	— يۈسۈنسىز، قائىدىسىز.
بەسى	— كۆپ، نۇرغۇن.
بەھرە	— پايدا، مەنپەئەت، ئۈنۈم.
بىتەمىز	— تەمسىز، لاۋزا.
بادەئى پەيما	— قاچىغا توشقۇزۇلغان شاراپ (ئەسەردە ئوخشىتىش مەنىسىدە كەلگەن).
بىناۋا	— جىمجىت، ئاۋازسىز.
بى ئىدراك	— سەزگۈرلۈكىنى يوقاتقان، گالۋاك.
بەرقارار	— مەقسەتكە يەتمەك، خاتىرجەم بولماق.
بەدخاد	— يامانلىق قىلغۇچى.

— بىلىمسىز، گۈدەك.	— بولەۋار
— يامان كىشى.	— بەدكۆي
— نۇرسىز، يورۇش يىرى.	— بىنۇر
— تۇخۇم.	— بىيزە
— قۇيرۇق، قانات، پەي (قۇشلارنىڭ).	— بال
— پايدىلانغۇچى، ئۈنۈم ھاسىل قىلىنغۇچى.	— بەھرەۋەر
— تاداسىز، تاما قىلىنمايدىغان.	— بىتەمەد
— چىدىماي ئۆچمەنلىك قىلىش.	— بەغزۇ ھەسەد
— قۇرۇلغا، قۇرۇلۇش.	— بۇنىياد
— كۆرىشىش.	— بىسارەت
— ساۋاپلىق، ئوبدان.	— باساۋاپ

ت

— بىر بىرىگە باغلىماق.	— تەقدىر
— ئەقلى قابىلىيىتى، ئىقتىدارى.	— تەبىئى
— ئالماشتۇرۇش، ئۆزگەرتىش.	— تەبىل
— يۈزلىنىش.	— تەۋەججۇم
— پارچىلاش، بۆلۈنۈش.	— تاراج
— تۇتقان، تۇغۇلغان، تۇغۇلماق.	— تۇلۇد
— ساغلاملىق.	— تەۋانگىر
— ھۆرمەت قىلىش، ئېگىلىپ سالام بېرىش.	— تەۋارۇد
— چۈشكۈن، چۈشكۈنلەشمەك، بۇزۇلماق.	— تىباھ
— سۈرۈشتۈرمەك، ئېنىقلىماق.	— تەئىبە
— سۆزۈن چىرايى.	— تۇندىرۇي
— تەكشۈرۈش، ھەققى، چوقۇم.	— تەھتىق
— تېر، بۇلۇڭ، ئىچكىرى.	— تەۋرى
— ساناق، ھىساپ.	— تەئىدات
— ئوخشىتىش، ئوخشاش بولۇش.	— تەشەببە
— نەسىبەت، ئاگاھلاندىرۇش.	— تەئىبە
— مەنىنى كېڭەيتىپ چۈشەندۈرۈش.	— تەپسىر
— ئۇزۇن.	— تەۋىل
— تاج كىيگەن كىشى، پادىشا.	— تاجمۇەر
— تەلەپ قىلىنغۇچىلار.	— تالىبان
— ساغلام. بايلىق.	— تەۋانا
— دۈرەش، تەقلىت قىلىش.	— تەخەللۇپ

- تەسنىپات — ئەجدادىيەت.
 تۇس (ى) — رەڭ، رېڭى.
 تەرەددۇت — ئويلىنىش، ئىككىلىنىش.
 تەرەھھۇم — رەھىم قىلماق، ئىچ ئاغزىنى تىتماق.

ئە

- ئەھلى دىل — سەزگۈر، ئەقىللىق، بۈرەكلىك.
 ئەقالىم — ئىقلىم.
 ئەل مەئەبۇرۇمەئزۇرۇن — بۇيرۇلغۇچى ئۆزىدىكى تۇر، ئۇنىڭدا گۇنا يوق.
 ئەمۇر — ئىش، ۋەزىپە.
 ئەلقازا — تۇيۇقسىز، بىر كۈنى، ھۆكۈم.
 ئەجلاس — يىغىلماق، بىللە ئولتۇرۇش، يىغىن.
 ئەزال — مۇناپىق.
 ئەدەت — سان، سانى.
 ئەناسۇر — تۆت ماددا ياكى ئېلېمېنت (سۇ، ئوت، تۇپراق، شامال).
 ئەخبار — خەۋەرلەر.
 ئەپتادە — كەمتەر، كىچىك، ئەدەپلىك، دەرتلىك.
 ئەھباب كەھب — ئىلگىرى ئۆتكەن ماشايىقلار.
 ئەھباب كەھب — يۇقۇرقى ماشايىقلارنىڭ دوستى.
 ئەتراك — ساۋاتسىزلار.
 ئەۋلى — باشلىنىش.
 ئەۋقاپ — ئېلىش، سېتىشنى توختىتىلغان نەرسە.
 ئەيبام — زامان، خاسىيەتلىك كۈن.
 ئەقامەت — تۇرۇش، تۇرىدىغان.
 ئەتام — تامامغا يەتكۈزۈش، تۈگەتەك.
 ئەزىم — ئۇلۇغ، بۈيۈك.
 ئەمۇرىن — ئىشى، ۋەزىپىسى.

پ

- پارساۋەش — نەپسىنى يىققان، ساداقەتلىك.
 پىلاتون — قەدىمقى يۇنان پەيلاسوفى.
 پاسقى — ئۆزىنى ئىبادەتتىن يىراق تۇتقۇچى.
 پۇرئەندىش — كۆپ ئەندىشە قىلماق.
 پايىگاھ — ئورنى، تۇۋەن ئورۇن، تۇۋەن دەرىجە.

— يۈگۈرۈپ، چېپىپ، پالاقشىپ.	پۈيە ئۇرۇپ
— مدنىسى چوڭقۇر پىكىر.	پىكىرى ئەدىق
— چېرىگەن، بۇزۇلغان.	پاسد
— يالغۇز، تاق، بىر.	فەرد
— تەييار بولماق، ياسىلىپتۇ.	پۈتۈبدۈر
— پۇلاشقان، بېشاشقان.	پەزمۇردە
— گۈزەل، چىرايلىق.	پەررۇخ
— ئەپسۇس، ئامالسىزلىق.	پەسۇس
— سۆز، ئەلچى سۆزى.	پىغام
— چىكىگە يەتكەن ئىش.	پەئال
— دىنىي مەسىلىلەرنى بىلىدىغان كىشى، موللا.	پىقەھ
— ھۈنەر.	پىشە
— ئەتە، ئايرىم، مۇستەقىل.	پەردا
— يوقلۇق مەيخانسى، جاھان مەيخانسى.	پانا دەيىر
— يازىدۇ، پۈتىدۇ.	پۈتۈر
— يارىتىلىش، پەيدا بولۇش.	پىتۈر

ج

— چىرايلىق، گۈزەل.	جەمىل
— قاتارى، ئورۇنغى، گۇرۇھى.	جۈملەسى
— ھۆرمەتلىك كىشى، تەرىپى، يېنى.	جانابى
— تەرەپ.	جانىپ
— يۈگۈرۈش، سەكرەش.	جۈستە خىزىز
— ئىزلەش.	جۈستە جۈ
— ھەركەت.	جىلۋە
— ياش، ياشلىق.	جۇۋان
— (1) كىيىم، (2) ئادەمنىڭ يۈزى.	جۈبەھ
— بىلىمسىز، ساۋاتسىز.	جاھىل
— ئەمەل، مەنسەپ.	جاھ
— چاپا ۋە خارلىق.	چۆر مۇزالالەت

چ

— كۆپ، نۇرغۇن.	چۇنان
— تېپىشىماق، مۇئەمما.	چىستان

— يۈز، چىراي.	چىۋەرە
— پاراشوتقا ئوخشاش نەرسە.	چەترە
— قۇدۇق.	چاھ
— قوشۇمچە سىز.	چەراكىم

خ

— كۈن چىقىش تەرەپ، شەرق.	خاۋەر
— دەستۇرخان.	خۇان
— خىسلەت.	خىسسال
— خوشال.	خوسنۇد
— شىرىن سۆزلۈك.	خوشلەقا
— ئۆزىنى كۆرسىتىشكە خۇشتار كىشى.	خۇدپەرەس
— ئۆزىنى كۆرسەتكۈچى، ماختانچاق.	خۇدبىن
— روھى كۆتەرەنگۈ.	خەرام
— ئۆزىنى كۆرسەتكۈچى، ماختانغۇچى.	خۇدنەما
— ئىشەك.	خەر
— ئەگرى، توقاي، ئەگرى.	خەم
— زىيان تارتىش، زىيانلىق.	خىسارەت
— دەخلى، توسقۇنلۇق.	خەلەل
— خوشاللىق.	خۇررەم
— خوراز.	خىروس
— تامام، ئاخىر.	خەتىمە
— ياخشىلىق.	خەپىرىيەت
— دەريانىڭ تارمىغى.	خەلەج
— ياخشى سۆز.	خەپىرۇلكالام
— زەرداپ، قان.	خۇناب
— چېدىر، بارگاھ.	خەرگاھ

د

— (1) جابدۇق، (2) ھايۋاننىڭ بەدەن ئەزالىرى، (3) ئىدارە، ئورگان، (4) ياردەم بېرىش.	دەستىگاھ
— ساختىپەز، ئالداھچى.	دەغلى
— كۆزىتىش ئورنى، كۆزەتكۈچى.	دىدەكار
— دىلى يارا، كۆڭلى يارا.	دىلىرىش

— دەست - بۇس، قول، بۇس - سۆيۈش،	دەست بۇس
— خاتىرجەم جاي.	دارۇلئامان
— كېڭەشچى ياشماق، تەسەللى بەرمەك.	دىل ئاسالىق
— دەشت - چۆل، پەيما؛ (1) قاچا، (2) ھاراق (ئەسەردە «چۆل كەز - گۈچى» دىگەن مەنىدە كەلگەن).	دەشتى پەيما
— پەسكەش، ئالدامچى.	دون دەغابۇل
— ئېغىز.	دېھان، دەھان
— ئىشك ئالدىڭدا.	دەرگەھىڭدە
— ئىشكىمۇ - ئىشك.	دەربەدەر
— (1) ئەقىللىق، زېرەك، چاققان؛ (2) بەلگە، نشان.	دەراك
— باتۇر، ئەزىمەت.	دەلپەر
— كېيىنكىسى، ئەگەشكۈچىسى، قۇيرۇغى.	دەبىر
— ئاسايىشلىق ئالەم.	دەھرۇلىنىجات
— (1) ئاستانە، (2) مەيخانا.	دەير

د

— يوسۇن، قاندى، نىزام.	رەۋىش
— روشەنلىك، يورۇقلۇق.	رەۋشەنا
— يامان ئىشلارنى قىلغۇچى، نەفىسى ئۈچۈن بۇزۇقلۇق قىلغۇچى.	رەشۋىخۇار
— ماڭماق، ھەركەت قىلماق.	رەپئەت
— پۇقرا، ئاۋام.	رىئايا

ز

— زۇلۇم قىلغۇچى، قىيىنغۇچى.	زۇلىسى ئەندىيىش
— يوقالغان، ئۇنۇتقان.	زابىل
— كۆرىنىش، پەيدا بولۇش.	زۇھور
— قېرى، مەككەر.	زال
— زىيادە، ئوشۇق.	زائىدە
— نۇر، يورۇق.	زىيا
— تىلى ئۇزۇن، تولا گەپ قىلغۇچى، سۆزمەن.	زۇباندىراز
— يول چىقىمىغا ئىشلىتىدىغان نەرسىلەر.	زىداھ
— زىمىنى، مەقسىدى.	زەمنى
— ئاجىز	زارۇ - نىزار

س

— تەشەك، تېشىش.	سەپتە
— بەت، قۇر، باش قۇر.	سەھىپە
— ساخاۋەت، ياخشىلىق.	سەخا
— ساغلام، ساق.	سەلم
— قەدىمقى يۇنان پەلسەپە ئالىمى.	سوقرات
— ساياھەتچى.	ساير
— ئاڭلاش، ئاڭلىماق، ئاڭلىغان.	سەمئى
— (1) مۇۋاپىق، ماس، يارىشىملىق؛ (2) ئىسلاھ قىلىش، ئۆزگەرتىش.	سەلاھ
— سوپىلىق يولى (سالىۇك دىيىلىدۇ) «رەتلىك تىزىلىغان» دىگەن مەنىدە كېلىدۇ.	سەلۇكەت
— نازۇك سوئال، ئەستايىدىل سوئال.	سوئالى دەفتى
— مەي قۇيغۇچى، شاراپ بىلەن سۇغارغۇچى.	ساقى
— يايدا كەلتۈرۈۋېتىش، ئۈنۈم بەرگۈچى.	سەپابەخش
— ئۇپراش.	سۈدە
— سەۋرىنچان، سەۋرى قىلغۇچى.	سابىر
— ئوۋلىماق، ئۆلتۈرۈش.	سەيد
— كۆكلەم، يېشىل.	سەبزە
— پايدا، ئۈنۈم.	ساپا
— بېشى ئۈستۈن، ئابرويلۇق.	سەرەفراز
— تىرىشماق، ئەمگەك، ئارزۇ قىلماق.	سەئى
— تەۋەلىگىنى، ئۆزى ھۆكۈمرانلىق قىلغان جايى.	سۇراغىن
— مۇستەھكەم، قايتماس، ئىشەنچلىك.	سابىت
— سوئاللار.	سەۋالات
— بېشى تۆۋەن.	سەرئەفكەندە
— قالغىنى.	سائىر
— توختاپ تۇرماق.	ساكىن
— سادىق، ساداقەتلىك.	سەدىقۇ
— بەت.	سەئىپە
— قاچا.	ساغەز
— كۆز يېشى.	سەرەشمەك
— شات خوراملىق، خوشاللىق.	سەرشاد

ش

— دەرەخ.

شەجەرە

— گۇۋالىق بېرىش.	شەھدى
— كەسپى، خىزمىتى.	شوغلى
— بەلگە، خەۋەرلەندۈرۈش، خەۋەر تاپماق، نشان.	شوتار
— ئاداۋەت.	شەقاۋەت
— دىنىي قائىدە، دىنىي نىزام ۋە بۇ قائىدىلەرنى نازارەت قىلىش ئورنى.	شەرىئى
— جاراھىتىنى تاتلىماق.	شەخا
— شامال بىلەن كەلگەن خۇشپۇراق.	شەممىي
— شەيئى، مەۋجۇدىيەت.	شەي

غ

— دىلى قارا، ۋاپاسىز، قارا يۈز، قارا نىيەت، ساختىسپەز، مۇغەمبەر.	غەددار
--	--------

ق

— گەپ، سۆز.	قەۋائىل
— يامان سۆز، ئوسال گەپ.	قەبىھە لەبىزى
— تىك تۇرماق، تۈز تۇرماق.	قايمىم
— كۆز قارچۇغى.	قراق، قاراق
— قوۋۇق.	قەبۇغ
— دەلىل، ئىسپات.	قەرىنە
— كۈچلۈك سۆز. مۇستەھكەم پىكىر.	قەسرولكلام

ك

— ئىش.	كار
— ئايۋان.	كاخ
— سالىما، قىسماق، توزاق، قاپقان.	كەمەند
— مەقسىدىگە يەتمەك.	كامىكار
— كامالەتكە يەتكەن ھۈنەر.	كەسىبى كامال
— كالتا، قىسقا.	كۇتاھ
— ياخشىلىق قىلماق.	كەزىم
— سەۋىيى.	كالكى
— لايىق، مۇۋاپىق.	كەمايەنبەغى

— مەقسىدى، ئىنتىلىشى.	كامى
— بىلىمى ئاز.	كەم دان
— سۆزلەر.	كەلىمات
— ئوقۇغان، پەي.	كەلكىم
— خۇي - مەجەزى.	كەيپى

گ

— سۆز، سۆزلەش.	گۆپتار
— ئەدەپسىزلىك.	گۇستاخلىق
— يوققا ئوخشاش، يوقتەك.	گال ئەدەم

ل

— تىل.	لىسان
--------	-------

م

— چىرايلىق، كۆڭۈلگە يېقىن.	مەرغۇپ
— لايىق كۆرۈنگەن.	مەنزۇر
— راست، چىن.	مۇستەقىم
— ياردەملەشمەك، كېلىشمەك، تەسەللى بەرمەك.	موتاسا
— ئامما، جامائەت.	مەردامان
— ئەبلەخ.	مۇدىبىر
— ئۆزىنى چوڭ تۇتقۇچى تەكەببۇر.	مۇتەكەببىر
— ئەزىز، قەدىرلىك.	مۇئەننەبەر
— مەرىپەت تارقاتقۇچى.	مۇئارىپ نەما
— تەۋەلىك، تەۋەلىگى.	مۇتابىئە
— دۇنيا، ئالەم.	مەھپۇل
— يىغىن، يىغىلىش، مەجلىس.	مەجالىس
— ئومۇمنىڭ پايدىسىنى كۆزلىگۈچى، ھاجەتنى راۋا قىلىشتا نەمۇنىچى.	مۇئەسسەر
— خوشال ھالەت، خوشاللىق كەيپىيات.	مەسرۇر ھال
— ئارىلاشما، ئارىلىشىپ كەتكەن.	مەخلۇت
— يورۇق، نۇرلۇق.	مۇنەۋۋەر
— قوشۇلۇپ كەتكەن.	مۇشتەمىل
— جەننەتلەرنىڭ بىرى.	مەئۇئا

— مەرھەمەت	— ئاتىيات، شەپقەت، مېھرى.
— مەسقۇلى	— پىلىك، پىلىتە.
— مەلاھەت	— گۈزەل، يېقىملىق.
— مەئانى	— مەنا، مەزمۇن.
— مۇئارىز	— دەۋا قىلغۇچى، ئەرز قىلغۇچى.
— مۇئە	— ئىنتىزار بولغان، ئارزۇ قىلغان نەرسە.
— مۇنقاد	— ئىتائەت قىلماق، بويسۇنماق.
— مۇرشىد	— دىنى داھى، پىر (ئىشانلارغا قارىتىلغان).
— مەھەل	— ناتايىن، نامەلۇم.
— مۇبەھىن	— ئېنىقلانغان، ئىسپاتلانغان.
— مۇمىنەئە	— مەنىنى قىلىنغان، مۇمكىن بولمايدىغان.
— مۇدار	— سۈلھى.
— مەسقۇلى	— دات تازىلايدىغان نەرسە.
— مۇشتەمىل	— ئۆز دائىرىسىگە ئالغۇچى، ئۆزلەشتۈرگۈچى.
— مەئاپ	— كەچۈرمەك.
— مۇئەززە (مۇئەززەت)	— نەسىبەت.
— مالايەئىنى	— قالايمىقان، قىممىتى يوق.
— مۇنقار	— ئۇچار قۇشلارنىڭ تۇمشۇقى، تۇمشۇق.
— مەدھۇش	— بەھۇش، خەتەرلىك ھالغا قېلىش.
— مۇھىبان	— دوستلار.
— مۇشەررەپ	— مۇرادىغا يەتكەن، ئۇلانغان.
— مەدارس	— مەدرىسە، دەرىسخانا.
— مەدرۇس	— كونا، چىرىنگەن.
— مۇدان	— باقمىگەن.
— مۇئەتتەر	— ئەتىر پۇرىغى، ئەتىرلەنگەن.
— مۇنپەئىل	— ئەسىرلەنگۈچى.

ن

— نەما	— كۆرسەتمەك، ئاشكارا.
— نوشرىۋان	— قەدىمقى ئىران ساسانىلار سۇلالىسىنىڭ پادىشاھى، رىۋايەتلىرىدە ئېيتىلىشىچە، ئۇ ناھايىتى ئادىل ئىكەنمىش.
— نىش	— تىكەن، نەشتەر.
— نىشەست	— قاماق، ئىلىنىك، توختىماق.
— نىكۇبەر	— ياخشى، يامان.
— نامەقبۇل	— مۇۋاپىق ئەمەس، ئەقىلغا ئۇيغۇن ئەمەس.

— ھەل قىلىنمايدۇ، ھەل بولمايدۇ.	نامەئۇل
— كۆرسىتىش، كۆرۈنگەن.	نەمۇدار
— يۆتكەلمە نەرسىلەر.	نوقۇلات
— ئۇنۇتقان، ئۇنۇتقاچلىق.	نەسىيان
— ئۆز نەپسىنى كۆزلىگۈچى، نەپسى يامان.	نەپسانە
— ساقلاش، ساقلىنىش، مۇھاپىزەت.	نىگاھ
— يولنى تۇرتۇپ ماڭماق، تۇرتىمەك.	نۇرەد
— نەگۈن — بىر خىل دەرەخ، سار — باش؛ ئېگىلمەك، ئاستىن — ئۈستۈن بولماق، بېشى تۆۋەن.	نەگۈنسار
— نۇقسانى، كاساپىتى.	نۇقسى

۵

— ئاشكارا، پەيدا.	ھۈۋەيدا
— ھەقىقەت.	ھەقايىق
— ياخشى خۇسۇسىيەتلىك.	ھەمىدە
— سېپىل، قەلئە.	ھىسار
— ۋاقت.	ھەنگامە
— سەزگۈر.	ھۈشمەند
— ھەرقانداق.	ھەرچەندە
— (1) ۋەزىپە، (2) بوقۇلىدىغان كىتاپ.	ئەۋراد

ئۇ

— قەۋم، خەلق.	ئۇلۇس
---------------	-------

ۋ

— «ئەۋراد» ئوقۇشنى ۋەزىپە قىلىش، ۋەزىپە.	ۋىردە، ئەۋراد
--	---------------

ئى، ئې

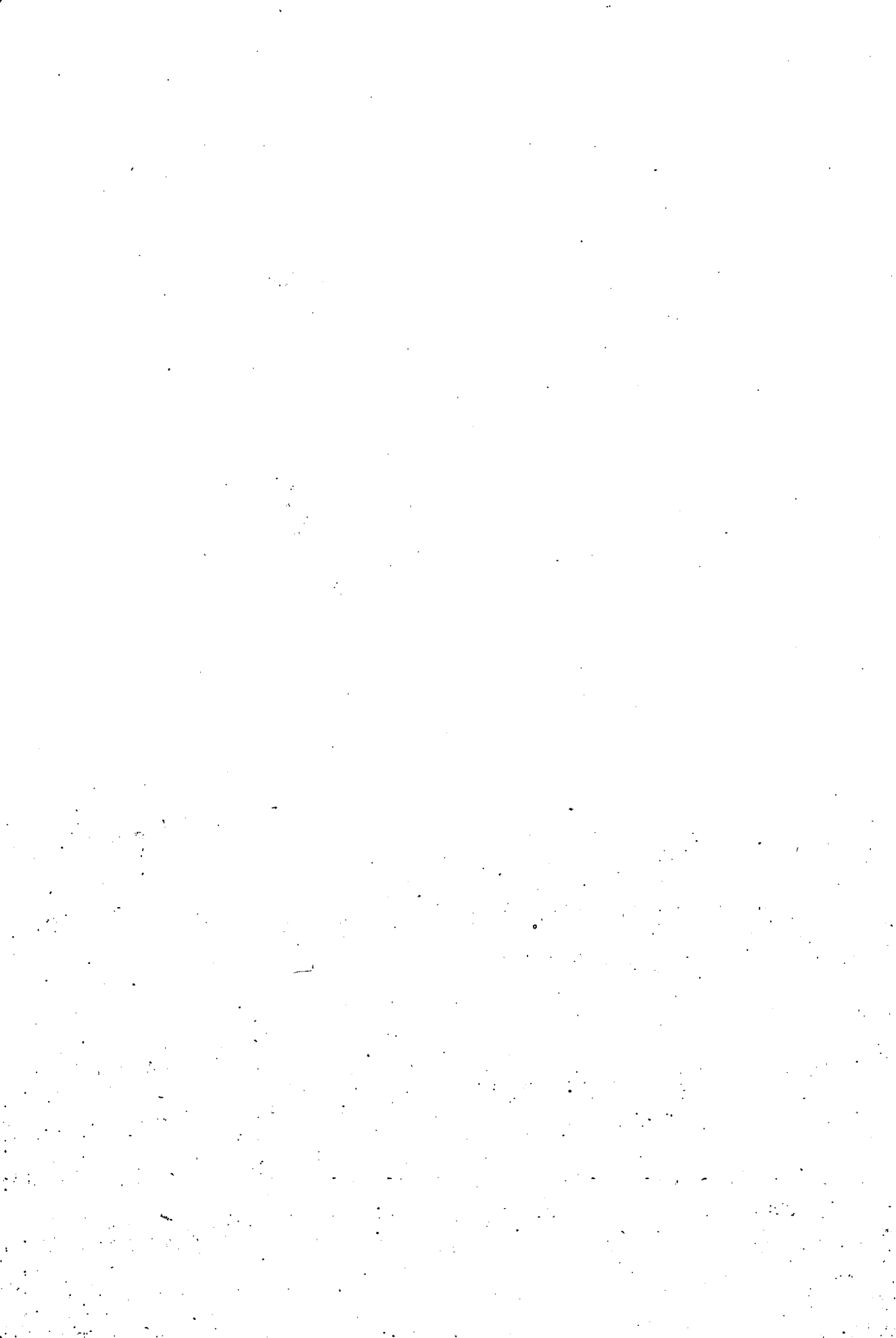
— ئېلان، جاكا قىلماق، باشلىماق.	ئىنتىشار
— سۆز بىردىكمەسى.	ئىبارەت
— ئەينەك.	ئېين

— بېشۇرۇن ساقلىماق، كۆڭۈلدە ساقلىماق.	ئىزمار
— باش ئەگمەك، ئىتائەت قىلماق.	ئىنقىياد
— قېچىش، ئۆزىنى ساقلاپ قېلىش.	ئىجتىناپ
— ئىززەت، شەرەپ، ئالدىناپ، ئىسىل.	ئىز
— ئۈمىت، ئىشەنچ.	ئىتىماد
— ئىشىنىش، تىرىشىش.	ئىھتىمام
— ئەگىشىش.	ئىقتىدا
— ئۆي-ئىمارەت، بىنا.	ئىمار

ي

— بىرنى كۆزلىمەك، بىر ئۈچۈن كۆرەش قىلماق.	يەكجەھەد

源 泉 (维吾尔文, 丛刊, 总第17期)

بۇلاق (ئومۇمىي 17 - سان)

(ئۈرۈمچى شەھەر ئازادلىق كوچىسى 306-نومۇر)
شەخو ناھىيەلىك باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى.
باسما ئاۋىقى: 22.125 قەسىپىزغا ۋاردى: 1
1987 - يىلى 5 - ئاي 1 - بېسىلدى

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى ئۆزى ۋە نەشر قىلدى
شىنجاڭ شەرخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
قورماقى: 787×1092 مىللەتتە 1/16
1986 - يىلى 10 - ئاي 1 - نەشرى

قىراۋى: 4,000 — 1 باھاسى: 1.70 يۈەن

كىتاب نومۇرى: M10098-1086

源 泉 (维吾尔文, 丛刊, 总第17期)

بۇلاق (نومۇمى 17 - سان)

(ئۈرۈمچى شەھەر ئازادلىق كوچا 306 No)
شەخو ناھىيەلىك باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
باسما ئاۋىقى: 22-125 قىسىمىزما ۋارىقى: 1
1987 - يىلى 5 - ئاي 1 - بېسىلدى

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى تۈزى ۋە نەشىر قىلدى
شىنجاڭ شەنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
قورماتى: 787 × 1092 مىللىمېتىر 1/16
1986 - يىلى 10 - ئاي 1 - نەشىرى

تىراژى: 4,000 — 1 باھاسى: 1.70 ئۇۋان

كىتاب نومۇرى: M10098-1086